

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Miroslav Nađ, dipl. arheolog i povjesničar		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Arheologija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7496		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Vanja Nađ/Vinko Nađ		
Datum i mjesto rođenja:	15.07.1979., Split, Hrvatska		
Adresa:	Rendićeva 7, Split, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0913902242		
E-mail:	mnad@amz.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Studij arheologije i povijesti, Dodiplomski, Hrvatska (2014./2015.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>Radno iskustvo:</p> <p>-od 23.travnja 2012. godine zaposlen kao kustos pripravnik u Arheološkom muzeju u Zagrebu.</p> <p>-od svibnja 2011. godine honorarno zaposlen na reviziji numizmatičke zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu.</p> <p>-od siječnja 2010. godine do svibnja 2011. godine volontiranje na Numizmatičkom odjelu Arheološkog muzeja u Zagrebu.</p> <p>Arheološka istraživanja:</p> <p>2013. Pleso, zaštitna istraživanja - Arheološki muzej u Zagrebu.</p> <p>2010. Burdelj, trasa autoceste Zagreb – Sisak, zaštitna istraživanja - Arheološki muzej u Zagrebu.</p> <p>2008. Šćitarjevo – Novo groblje, zaštitna istraživanja - Muzej Turopolja; Šćitarjevo – Škola,</p>

	<p>zaštitna istraživanja - Arheološki muzej u Zagrebu.</p> <p>2007. Šćitarjevo – Škola, zaštitna istraživanja - Arheološki muzej u Zagrebu, Stari Perkovci – Sela, trasa autoceste 5c, zaštitna istraživanja - Hrvatski restauratorski zavod u Zagrebu.</p> <p>2006. Turska peć – Zeljovići, sustavna istraživanja - Arheološki muzej u Splitu.</p> <p>2005. Turska peć – Zeljovići, sustavna istraživanja - Arheološki muzej u Splitu.</p> <p>2004. Lopor – Majka Božja Gorska, Filozofski fakultet u Zagrebu, Odsjek za arheologiju; Osijek – Vojna/Poljoprivredni Fakultet, Muzej Slavonije Osijek; Sisak – Povijesni arhiv II, Gradski muzej Sisak; Kruševica – trasa autoceste 5c i rekognosciranje područja SlavonSKI Šamac, Muzej Brodskog Posavlja.</p> <p>2003. Lopor – Majka Božja Gorska, zaštitna istraživanja oko crkve - Filozofski fakultet, Odsjek za arheologiju.</p> <p>2002. Lopor – Majka Božja Gorska, zaštitna istraživanja oko crkve - Filozofski fakultet, Odsjek za arheologiju.</p> <p>2001. Umag – Katoro, Hidroarheološka istraživanja rimske luke - Muzej grada Umaga.</p>
<p>Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Bilić Tomislav; Mirnik, Ivan; Nađ, Miroslav. Dva desetljeća hrvatske kune Zagreb : Arheološki muzej u Zagrebu ; Hrvatska narodna banka, 2012 (katalog izložbe).2. Mirnik, Ivan; Bilić, Tomislav; Nađ, Miroslav. Stjepan Divković. Retrospektiva. Medalje i novac. Zagreb : Arheološki muzej u Zagrebu ; Hrvatski novčarski zavod, 2012 (monografija).3. Bertol, Anja; Nađ, Miroslav. Kataloške jedinice (Numizmatika) br. 1-4, 6-18, 20-26, 2012. (kataloške jedinice).4. Mirnik, Ivan; Miroslav Nađ. Predgovor // Šarinić, Marko. Medalje i plakete Istre i Kvarnera. Katalog izložbe. / Šarinić, Marko (ur.). Zagreb : Šarinić, Marko, 2013.5. Nađ, Miroslav. Coin circulation AD 193-423 // The Archaeology of Roman Southern Pannonia / Migotti, Branka (ur.). Oxford : BAR, 2012.6. Bertol, Anja; Bilić, Tomislav; Nađ, Miroslav. Numizmatika // Thesaurus Colapis Fluminis – Blago rijeke Kupe / Vukelić, Vlatka ; Radman-Livaja, Ivan (ur.).

	<p>Zagreb : Arheološki muzej u Zagrebu, 2012.</p> <p>7. Novak, Mario; Nađ, Miroslav; Pleše, Tajana; Čavka, Mislav. Skeletal evidence of trepanning on a 5th century AD skull from Ludbreg, Croatia. // <i>Acta Medico-Historica Adriatica</i>. 11 (2013) , 2; 197-212 (članak, znanstveni).</p> <p>8. Nađ, Miroslav. Coin hoards in Croatia – an update on the CHY. // <i>Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu</i>. 45 (2012) ; 395-366 (članak, znanstveni).</p> <p>9. Nađ, Miroslav. Skupni nalazi novca iz Hrvatske. XVII. Ostava ugarskog novca iz Klise (Pusta). // <i>Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu</i>. 44 (2011) ; 179-197 (članak, znanstveni).</p>						
NASLOV PREDLOŽENE TEME							
Hrvatski:	Optjecaj novca na području Gornje Panonije južno od rijeka Mure i Drave od 193. godine do kraja Zapadnog Rimskog Carstva						
Engleski:	Coin circulation in Pannonia Superior south of the Mura and Drava from 193. to the end of the Western Roman Empire						
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	Optjecaj novca na području Gornje Panonije južno od rijeka Mure i Drave od 193. godine do kraja Zapadnog Rimskog Carstva						
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Arheologija / Antička arheologija						
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)							
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)							
	<table border="1"><thead><tr><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor: dr.sc. Ivan Mirnik, znanstveni savjetnik</td><td>Arheološki muzej u Zagrebu, Hrvatska</td><td>i.a.d.mirnik@gmail.com</td></tr></tbody></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor: dr.sc. Ivan Mirnik, znanstveni savjetnik	Arheološki muzej u Zagrebu, Hrvatska	i.a.d.mirnik@gmail.com
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:					
Prvi mentor: dr.sc. Ivan Mirnik, znanstveni savjetnik	Arheološki muzej u Zagrebu, Hrvatska	i.a.d.mirnik@gmail.com					
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina							
Prvi mentor:	<p>1. I. Mirnik, Numizmatički nalazi s Bribirske glavice. Numismatic finds from Bribirska glavica. <i>Studia varvarina</i>, 1. <i>Studies in Early Christian and Medieval Art History and Archaeology. Dissertationes et Monographiae</i>, 4. Zagreb-Motovun, 2009: 131-151.</p> <p>2. I. Mirnik, Tragovi skupnih nalaza zlatnog rimskog carskog novca iz Slavonije u Numizmatičkoj zbirci Arheološkog muzeja u Zagrebu. Summary: Traces of Roman Imperial gold coins from Slavonia in the Zagreb Archaeological Museum Numismatic Collection. <i>Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu</i>, 3.s., 42/2009: 519-524.</p> <p>3. H. Ban – I. Mirnik, Der Friesacherfund von Čakovec. <i>Glaux. Collana di Studi e Ricerchedi Numismatica</i> (Milano), 18, 2010.</p> <p>4. I. Mirnik, Numizmatička zbirka Arheološkoga muzeja u Zagrebu. Donacije 1990.-2010. <i>The Numismatic Collection of the Zagreb Archaeological Museum. Donations 1990-2010</i>. Zagreb, 2010.</p>						

5. I.Mirnik (ur.), Numizmatički priručnik i rječnik. *Collectanea archaeologica Musei archaeologici Zagrabienensis. Sabrani radovi – Arheološki muzej u Zagrebu* (Zagreb), 2, 2011.

OBRAZLOŽENJE TEME

Sažetak na hrvatskom jeziku:
(maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)

Ova disertacija će se baviti optjecajem rimskog novca od početka vladavine Septimija Severa do prestanka regularnog snabdijevanja novcem pred kraj funkcioniranja zapadnog dijela Rimskog Carstva u petom stoljeću. Geografski okvir koji će ovaj rad obuhvaćati je prostor južnog dijela provincije Gornje Panonije omeđen rijekama Murom i Dravom prema sjeveru, odnosno prostor rimskih gradova Siscije, Andautonije, Topuskog (Kvadrata?), Akvi Balisi, Petovija, Nevioduna, Akvi Jasi itd. Arheološko-numizmatičkom analizom bi se trebali utvrditi monetarni tokovi u južnom dijelu Gornje Panonije u navedenom razdoblju. Utvrdio bi se utjecaj političko-gospodarsko-ekonomskih prilika na novac i njegovu ulogu u događajima zadanog vremenskog perioda u provinciji. Interpretacija podataka vezanih za rimski novac kraja 4. i 5. stoljeća dati će odgovor o monetarno-ekonomskom stanju južnog dijela Gornje Panonije s obzirom na povijesne okolnosti slabljenja centralne moći Rima u odnosu na provincije. Ovaj rad će primjenom novog metodološkog pristupa, uspješno primjenjenom na drugim područjima Carstva, pružiti presjek monetarnih, ekonomskih, gospodarskih i političkih promjena u periodu 3., 4. i 5. stoljeća na definiranom prostoru provincije Rimskog Carstva.

Sažetak na engleskom jeziku:
(maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)

This thesis will discuss the circulation of Roman coinage from the beginning of the rule of Septimius Severus to the cessation of regular supply of coinage before the end of functioning of the western part of the Roman Empire in the fifth century. The geographical framework of the thesis is the southern part of the province of Upper Pannonia, framed by the rivers Mura and Drava in the north, respectively the area of Roman settlements Siscia, Andautonia, Topusko (Quadrata?), Aquae Balissae, Poetovio, Neviodunum, Aquae lasae etc. In the stated period, the archaeological and numismatic analysis will delineate the circulation of money in the southern part of Upper Pannonia. The impact of political-economic circumstances on the coinage and its role in the events within the given timeframe in the province will be determined. Monetary and economic situation of the southern part of the province of Upper Pannonia, given the historical circumstances characterised by the weakening of central power of Rome in relation to the province, will be presented through the interpretation of data related to Roman coinage of the end of the fourth and fifth century. Through the application of a new methodological approach, previously successfully applied to other areas of the Empire, this work will provide a cross-section of monetary, economic and political changes during the third, fourth and fifth centuries in a defined area of a province of the Roman Empire.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Istraživanje optjecaja novca u Rimskom Carstvu relativno je nova grana u odnosu na povijest istraživanja novca. Sam optjecaj višeslojan je problem koji se raščlanjuje na segmente ovisno o tipu i okolnostima nalaza. Svaki od ovih segmenata se dalje, ako je moguće, tipološki i vremenski raščlanjuje i analizira. Dosadašnja istraživanja optjecaja novca u Hrvatskoj bila su izvršena u skladu s dosadašnjim mogućnostima i potrebne su primjene novih pristupa i metoda ovakvoj vrsti arheološkog materijala. Nalazi novca su dugo vremena u hrvatskoj arheologiji služili samo kao datacijski faktor, bez opsežnije analize korelacija nalaza novca jednog lokaliteta sa usporedivim lokalitetima u okolici ili regiji i komparacijom sa ostalim arheološkim materijalom. Tijekom razvoja proučavanja optjecaja rimskog novca razvili su se različiti pristupi istraživanja: odnosi optjecaja novca u zapadnim i istočnim provincijama Carstva u različitim periodima, odnosi nominala, odnosi optjecaja i financijskih kriza u Carstvu, produkcija novca i optjecaj, razlozi i opseg proizvodnje kopija novca, reinterpretacije nalaza novca sa nalazišta, rimski novac i „barbarski“ svijet itd. Svi ovi pristupi su izbor pojedinog autora, neki od pristupa jednostavno nisu relevantni za pojedina područja, dok su za područje južnog dijela Gornje Panonije većina navedenih pristupa

primjenjiva. U ovom radu će se takvi prisupi i metode, maksimalno pokušati primijeniti.

Prostorno-vremenski okvir uvjetovan je stupnjem objave i dostupnosti materijala kojim bi se ovaj rad mogao zaokružiti u logičnu cjelinu. Sam prostor južnog dijela rimske provincije Gornje Panonije obuhvaća prostor koji je Dioklecijanovom reformom administrativno podijeljen na više manjih provincija (*Noricum Mediterranum*, *Pannonia Prima* i *Pannonia Savia*). Većina ovog prostora ovom će podjelom potpasti pod provinciju Panoniju Saviju, ali će uključivati i lokalitete koje su tom podjelom potpali pod druge provincije (*Noricum Mediterranum*), a po svojoj naravi su panonski gradovi, kao npr. Petovij.

Dosadašnja istraživanja pojedinačnih nalaza novca u Hrvatskoj su se uglavnom odnosila na pojedinačne radove numizmatičkih topografija pojedinih područja ili na pregledne radove arheoloških istraživanja. Radovi ovakvog tipa nisu obrađivali pojedinačne nalaze novca u širem povijesno-geografskom kontekstu. Nešto bolja je situacija sa skupnim nalazima novca. O ostavama novca već je pisano u sedamdesetih godina 19. stoljeća, počevši sa Šimom Ljubićem, preko Josipa Brunšmida, Viktora Hofillera, Duje Rendića Miočevića sve do sinteze *Coin Hoards in Yugoslavia*, BAR IS 95 (1981.) Ivana Mirnika, kao i radova niza drugih autora. Ovome treba pridodati seriju članaka koji je potonji 1981. godine pokrenuo u *Vjesniku Arheološkog muzeja u Zagrebu* (18 radova), kao i brojna druge numizmatičke radove topografskog karaktera (O numizmatičkoj topografiji virovitičkog kraja (1986), Nacrt arheološke topografije kostajničko-dvorskoga kraja (2002), Nacrt numizmatičke topografije Podravine (2005) (koautor sa Z. Dukat) itd.). George L. Duncan je u svom radu *Coin circulation in the Danubian and Balkan Provinces of the Roman Empire, A.D. 294-578* (1993), parcijalno obradio nalaze novca sa lokaliteta u podunavskim provincijama. U radu se analiziraju i ostave brončanog novca s istog područja. Radovi Ž. Deme obrađuju prostor Gornje Panonije kroz problematiku rimskih nalaza falsificiranog i barbariziranog novca slavonsko-srijemskog prostora (1982), te detaljnih analiza ostava rimskog novca Galijenovog vremena (1982a). Pojedinačne i skupne nalaze rimskog novca za slovenski dio provincije Gornje Panonije objavili su P. Kos (1988; 1995) i A. Šemrov (1995; 1998; 2005) u seriji *Die Fundmünzen der römischen Zeit in Slowenien* (FMRSI). Za slovenski dio Gornje Panonije, Norika i italske desete regije u periodu od 300 pr. Kr. do 1000. godine sustavnu analizu optjecaja rimskog novca je obradio P. Kos (1986).

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Suvremena arheološko-numizmatička metodologija, posebno statistika, danas pruža puno više mogućnosti analiza i interpretacija samog novca, njegovu ulogu i značenje u arheološko-povijesnom kontekstu. Ovaj rad ima zadatak sumirati nalaze sa navedenih lokaliteta. U prvom redu determinirati numizmatički materijal s rimskih lokaliteta, klasificirati ga po tipovima nalaza, tipovima lokaliteta i interpretirati njihov međusobni odnos. Istraživanja će utvrditi distribuciju i odnose pojedinih emisija novca u pojedinim logičnim vremenskim periodima kao i među samim lokalitetima. Analizirati će se utjecaj siscijske, sirmijske i viminacijske kovnice u optjecaju novca na gore definiranom području. Po gore navedenim karakteristikama, biti će napravljena komparacija sa okolnim područjima za koje postoje analize numizmatičko-arheološkog materijala. Dobiveni rezultati i eventualne devijacije u optjecaju novca će biti interpretirani u svrhu kontekstualizacije. Daljnja nadgradnja biti će komparacija materijala po tipovima nalaza (pojedinačni nalazi, grobni nalazi, skupni nalazi) i po tipovima odnosno veličini lokaliteta, kao i odnos distribucije novca na samim lokalitetima (centar-ager).

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Tijekom dugogodišnjeg prikupljanja arheološkog materijala u hrvatskim muzejima akumulirala se i velika količina numizmatičke građe sa *provenijencijom*. U prvom redu to je materijal iz Arheološkog muzeja u Zagrebu i Narodnog muzeja Slovenije, kao i niz regionalnih muzeja (Muzej Turopolja, Gradski muzej Karlovac, Gradski muzej Varaždin, Zavičajni muzej Varaždinske Toplice itd.) koji čuvaju numizmatički materijal sa rimskih lokaliteta Gornje Panonije. Numizmatički odjel Arheološkog muzeja u Zagrebu sam čuva c. 4000 primjeraka rimskog novca iz Siska. Slična je situacija i sa Narodnim muzejem Slovenije u Ljubljani koji čuva novac pronađen na rimskim lokalitetima u Sloveniji. Neobjavljena građa, u kombinaciji s predhodno objavljenom, biti će ishodišna točka za proučavanje optjecaja rimskog novca na prostoru južnog dijela rimske provincije Gornje Panonije.

U prvom redu će se determinirati numizmatički materijal za koje je poznato mjesto nalaza iz Arheološkog muzeja u Zagrebu gdje se čuva glavnina numizmatičkog materijala koji je pronađen na prostoru južne Panonije i numizmatički materijal manjih muzeja koji posjeduju ovu vrstu građe. Ovaj materijal će biti klasificiran po tipovima nalaza (pojedinačni nalazi, grobni nalazi, skupni nalazi), tipovima lokaliteta (veliki gradovi, manja naselja, sela, utvrde/refugiji...) i interpretirati njihovi međusobni odnosi. Daljnje istraživanja će utvrditi distribuciju i odnose pojedinih emisija novca u pojedinim zadanim vremenskim periodima i među samim lokalitetima. Analizirati će se utjecaj siscijske, sirmijske i viminacijske kovnice u optjecaju novca i disperzija novca iz tih kovnica. Po gore navedenim karakteristikama, biti će napravljena komparacija sa okolnim područjima za koje postoje analize numizmatičko-arheološkog materijala. Komparacijom dobivenih

rezultata sa okolnim provincijama, mađarskim dijelom Panonije (Fitz 1978), područjem današnje Slovenije (Kos 1986, 1988; Kos, Šemrov 1995), Norika (FMRÖ), Dacije (Găzdac 2010), današnje Istre (Miškec 2002), današnje sjeverne Dalmacije (Šeparović 2012), doći će se do rezultata koji bi, komparirajući ih s povijesnim izvorima i dosadašnjim istraživanjima, mogli rezultirati razjašnjavanjem arheološke i arheološko-povijesno-ekonomske slike navedenog prostora.

Metodologija koja će se koristiti u radu, za pojedinačne nalaze, biti će temeljena na radu Petera Kosa, *The monetary circulation in the southeastern Alpine region ca. 300 BC – AD 1000*, 1986, Cristiana Găzdaca, *Monetary circulation in Dacia and the provinces from the Middle and Lower Danube from Trajan to Constantine I (AD 106-337)*, 2010 i Richarda Reecea *Site-finds in Roman Britain, Britannia* 26 1995, 179-206, kao i dopuna Reeceove metode od strane Krisa Lockyeara (2000). Posljednje djelo čija će metodologija biti primjenjena je *Münze und Geld im Frühromischen Ostalpenraum. Studien zum Münzumschlag und zur Funktion von Münzgeld anhand der Funde und Befunde vom Magdalensberg* Stefana Krmniceka (2010). Što se tiče analiza skupnih nalaza novca, biti će implementirana metodologija Richarda Reecea koju je iznio u svom radu *Roman coin hoards in Dacia and Beyond*, 1997. Sve korištene metodologije će biti prilagođene i modificirane kako istraživanje bude zahtijevalo

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Ovom arheološko-numizmatičkom analizom će se utvrditi tokovi optjecaja novca u južnom dijelu Gornje Panonije. Utvrditi će se utjecaj političko-gospodarsko-ekonomskih prilika na sami novac i na fluktuacije unutar optjecaja. Novi metodološki pristup analizi novca bi trebao pružiti informacije o distribuciji novca zadanog vremenskog okvira južnog dijela provincije Gornje Panonije. Definirao bi se odnos ovog prostora s okolnim provincijama i sa samim Rimom. Cilj ovog rada je razumijevanje kompleksnog rimskog monetarnog sustava i uloge novca u rimskoj ekonomskoj povijesti na navedenom području u navedenom razdoblju. Primjenom novog metodološkog pristupa, koji je ranije uspješno primjenjen na drugim područjima Carstva, postići će se bolje razumijevanje gospodarskih i političkih promjena u vremenu 3., 4. i 5. stoljeća na prostoru provincije Rimskog Carstva.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Demo, Ž. 1982a. – Einige Beispiele für die Nachahmung antiker Münzen auf der Grundlage von Münzfunden in slawonisch-syrmischen Raum, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu* XV, Zagreb 1982, 211-250.

Demo, Ž. 1982. – Münzfunde aus der Zeit Gallienus im Gebiet zwischen den Flüssen Sava und Drava (Ein Beitrag zur militärpolitischen, ökonomischen und wirtschaftlich – monetären Geschichte des südlichen Pannoniens um die Mitte des 3. Jh. N.Ch.). *Arheološki Vestnik*, 33/1982: 258-498.

Dukat, Z., Mirnik, I. 2005 – Nacrtno numizmatičke topografije Podravine. Summary: An outline of the numismatic topography of Podravina. *Podravina* (Koprivnica), 4/2005, 8: 121-146.

Duncan G. L. 1993 – *Coin circulation in the Danubian and Balkan Provinces of the Roman Empire, A.D. 294-578*, London.

Fitz, J. 1978 - *Der Geldumlauf der römischen Provinzen im Donaugebiet Mitte des 3. Jahrhunderts*, Bonn - Budapest, Rudolf Habelt - Akademiai Kiado, 1978

FMRÖ – *Fundmünzen der römischen Zeit in Österreich*. 1976 – 1989.

Găzdac, C. 2010 – *Monetary circulation in Dacia and the provinces from the Middle and Lower Danube from Trajan to Constantine I (AD 106-337)*, Cluj-Napoca.

Kos, P. 1986. – *The monetary circulation in the southeastern Alpine region ca. 300 BC – AD 1000*. *Situla*, 24/1986. Ljubljana.

Kos, P. 1988 - *Die Fundmünzen der römischen Zeit in Slowenien*. Teil I. Berlin, 1988.

Kos, P. 1988 - *Die Fundmünzen der römischen Zeit in Slowenien*. Teil II. Berlin, 1988.

Kos, P., Šemrov, A. 1995 - *Die Fundmünzen der römischen Zeit in Slowenien*. Teil III. Berlin, 1995.

Krmnicek, S. 2010 – *Münze und Geld im Frührömischen Ostalpenraum. Studien zum Münzumschlag und zur Funktion von Münzgeld anhand der Funde und Befunde vom Magdalensberg*. Klagenfurt, 2010.

Lockyear, K. 2000 - Site Finds in Roman Britain: A Comparison of Techniques. *Oxford Journal of Archaeology* 19, Issue 4, 2000: 397–423.

Mirnik, I. 1986. – O numizmatičkoj topografiji virovitičkog kraja. *Virovitički zbornik*. Virovitica 1986: 107-112.

Mirnik, I. 2002. – Nacr arheološke topografije kostajničko-dvorskoga kraja. [An outline of the archaeological topography of the area of Kostajnica and Dvor]. *Hrvatska Kostajnica 1240.-2000*. Hrvatska Kostajnica, 2002: 13-48.

Miškec, A. 2002 - *Die Fundmünzen der römischen Zeit in Kroatien*, XVIII, Istrien, 2002.

Reece, R. 1995 – Site-finds in Roman Britain, *Britannia* Vol. 26, 1995: 179-206

Reece, R. 1997 – Roman coin hoards in Dacia and Beyond, *Studii si certari Numismatica*, Vol. 11, 1997: 107-118.

Šemrov, A. 1998 – *Die Fundmünzen der römischen Zeit in Slowenien*. Teil IV. Mainz am Rhein, 1998.

Šemrov, A. 2004 – *Die Fundmünzen der römischen Zeit in Slowenien*. Teil V. Mainz am Rhein, 2004.

Šeparović, T. 2012 - *Optjecaj novca u sjevernoj Dalmaciji od 5. stoljeća prije Krista do 1102. godine*. Neobjavljena doktorska disertacija. 2012.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

0

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Potpis _____

dr.sc. Ivan Mirnik

Potpis _____

Miroslav Nađ, dipl. arheolog i povjesničar

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 13.06.2014.

Potpis _____

Miroslav Nađ, dipl. arheolog i povjesničar

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Miroslav Nađ	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:		Doktorski studij arheologije	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		7496	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Optjecaj novca na području Gornje Panonije južno od rijeke Mure i Drave od 193.godine do kraja Zapadnog Rimskog carstva	
	<i>Engleski</i>	Coin circulation in Pannonia Superior south of the Mura and Drava from 193. To the end of the Western roman Empire	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Humanističke znanosti/Arheologija/Antička arheologija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	Dr.sc. Ivan Mirnik Znanstveni savjetnik	Arheološki muzej u Zagrebu, Hrvatska	i.a.d.mirnik@gmail.com
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. prof.dr.sc. Mirjana Sanader	Filozofski fakultet u Zagrebu	msanader@ffzg.hr
	2. dr.sc. Tomislav Šeparović	MHAS	toseparovic@xnet.hr
	3. dr.sc. Peter Kos	Narodni muzej Ljubljana	peter.kos@nms.si
	4. doc.dr.sc. Domagoj Tončinić	Filozofski fakultet u Zagrebu	dtoncini@ffzg.hr
	5. dr.sc. Ivan Mirnik	Arheološki muzej u Zagrebu	i.a.d.mirnik@gmail.com
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	30.listopada 2014		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	-		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
Miroslav Nađ je uspješno pred komisijom i javnošću 10. 12. 2014. izložio prijedlog teme svog budućeg doktorskog rada. (Pitanja komisije nalaze se u zapisniku koji se nalazi u prilogu)	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
Stručno povjerenstvo je donijelo zajedničku odluku da će budući doktorski rad predstavljati izvorni doprinos antičkim numizmatičkim istraživanjima kao i arheološkoj znanosti u cjelini. Stručno povjerenstvo također smatra da ne postoje zapreka u izvedivosti predložene doktorske disertacije	
Mišljenje i prijedlog:	
nema	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
-	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora <i>(upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):</i>	
-	
Planirana obrana doktorskog rada <i>(naznačiti godinu i semestar):</i>	
-	
Izdvojeno mišljenje <i>(samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)</i>	
-	
Potpis <i>(ime i prezime člana povjerenstva)</i>	
NAPOMENA <i>(po potrebi):</i>	
-	
1. <i>(predsjednik Povjerenstva)</i> prof.dr.sc. Mirjana Sanader	
2. dr.sc. Tomislav Šeparović	

3. dr.sc. Peter Kos	
4. doc.dr.sc. Domagoj Tončinić	
5. dr.sc. Ivan Mirnik - mentor	
U Zagrebu, 2. veljače 2015.	M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Vinka Bubić, M.A.		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Arheologija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7835		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Nediljka/Joško		
Datum i mjesto rođenja:	29.08.1986., Split, Hrvatska		
Adresa:	Gašpini 24, Solin, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0918933224		
E-mail:	vibubic@ffzg.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Arheologija, Diplomski, Hrvatska (2009./2010.) 2. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Povijest, Diplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2010-danas: znanstveni novak, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za arheologiju
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Kaić, Iva; Bubić, Vinka. Oratorium A and other 4th century Christian buildings in Salona // Sveti car Konstantin i hrišćanstvo - Saint emperor Constantine and Christianity / Bojović, Dragiša (ur.). Niš : Centar za crkvene studije ; Filozofski fakultet, 2013. 463-473 (predavanje,domaća recenzija,objavljeni rad,znanstveni). 2. Bubić, Vinka. Prikazi na kasnoantičkim svjetiljkama s područja Zagore u Arheološkom muzeju u Splitu // Kultovi, mitovi i vjerovanja u Zagori - Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanoga 14. prosinca 2012. u Unešiću / Kapitanović, Vicko (ur.). Split : Sveučilište u Šibeniku ; Filozofski fakultet u Splitu - Odsjek za povijest ; Kulturni sabor Zagore, 2013. 77-88 (predavanje,domaća recenzija,objavljeni rad, stručni). 3. Tončinić, Domagoj; Bubić, Vinka. Tilurium in der Spätantike // . (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni). 4. Kaić, Iva; Bubić, Vinka. Arhitektonske prilagodbe Oratorija A u Konstantinovo doba // Okrugli stol "Pogled na Konstantinovo doba, 2013 →313" : program i sažeci izlaganja / Marohnić, Jelena ; Vilogorac Brčić, Inga (ur.). Zagreb : Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2013. 9-9 (predavanje,sažetak,znanstveni). 5. Kaić, Iva; Bubić, Vinka. Oratorium A and other 4th century Christian buildings in Salona // Saint emperor Constantine and Christianity. Saint Emperor Constantine and Christianity : book of abstracts : International

- Conference Commemorating the 1700th Anniversary of the Edict of Milan 31 May - 2 June 2013 / Bojović, Dragiša (ur.).
Niš : The Center of Church Studies : Faculty of Philosophy, 2013. 121-121
(predavanje, međunarodna recenzija, sažetak, znanstveni).
6. Kaić, Iva; Bubić, Vinka.
Prikaz međunarodnog znanstvenog skupa "Sveti car Konstantin i hrišćanstvo", Niš, 31. 05 - 02. 06. 2013 // Okrugli stol "Pogled na Konstantinovo doba, 2013 →313." : program i sažeci izlaganja / Marohnić, Jelena ; Vilogorac Brčić, Inga (ur.).
Zagreb : Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2013. 9-9 (predavanje, sažetak).
7. Bubić, Vinka.
Findings of Late Antique Oil-lamps Between Krka and Cetina Rivers // IV. International Congress of the International Lychnological Association, Ptuj, 15th-19th May 2012: abstracts. Ptuj, 2012. (predavanje, sažetak, znanstveni).
8. Bubić, Vinka.
Prikazi na kasnoantičkim svjetiljkama s područja Zagore u Arheološkom muzeju u Splitu // Kultovi, mitovi i vjerovanja na području Zagore. Program i sažeci izlaganja znanstvenog skupa u Unešiću 14. prosinca 2012. / Kapitanović, Vicko (ur.).
Split-Unešić, 2012. 9-9 (predavanje, sažetak, znanstveni).
9. Bubić, Vinka.
ROMAN MILITARY BRICK STAMPS ON THE DANUBIAN LIMES IN CROATIA // XXII International Limes Congress, Ruse, 6th-11th September 2012: abstracts. Ruse, 2012. (poster, sažetak).
10. Bubić, Vinka.
Arheološki nalazi kod Velića // Znanstveni skup Hrvatskog arheološkog društva Istraživanja u Imotskoj krajini, Imotski, 11 - 13. listopada 2011. : program i sažeci izlaganja. Imotski, 2011. (predavanje, sažetak, znanstveni).
11. Bubić, Vinka.
Construction of Diocletian's aqueduct in late Antiquity and its landscaping today // . (predavanje, neobjavljeni rad, stručni).
12. Bubić, Vinka.
Kasnoantičke svjetiljke iz Arheološkog muzeja u Splitu. // Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku. 105 (2012) ; 117-178 (članak, znanstveni).
13. Bubić, Vinka.
Kasnoantičke svjetiljke s ranokršćanskim prikazima iz Arheološkog muzeja u Splitu. // Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku. 104 (2011) ; 227-308 (članak, znanstveni).
14. Bubić, Vinka.
IV. International Congress of the International Lychnological Association (ILA), Ptuj 2012, Slovenia. // Obavijesti - Hrvatsko arheološko društvo. XLV (2013) ; 83-85 (prikaz, ostalo).
15. Vinka Bubić
Arheološki nalazi kod Velića // *Znanstveni skup Hrvatskog arheološkog društva Istraživanja u Imotskoj krajini*
Imotski, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
16. Iva Kaić, Vinka Bubić
Arhitektonske prilagodbe Oratorija A u Konstantinovo doba // *Okrugli stol*
Zagreb, Hrvatska, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
17. Vinka Bubić
Burial Practices and Grave Typology Along the Croatian Eastern Adriatic Coast in Late Antiquity // *First Croatian-Hungarian PhD Conference on Ancient History*
Budapest, Mađarska, 2014 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
18. Vinka Bubić
Findings of Late Antique Oil-lamps Between Krka and Cetina Rivers // *IV. International Congress of the International Lychnological Association*
Ptuj, Slovenija, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
19. Iva Kaić, Vinka Bubić
Oratorium A and other 4th century Christian buildings in Salona // *Saint emperor Constantine*

	<p><i>and Christianity. International Conference Commemorating the 1700th Anniversary of the Edict of Milan</i> Niš, Srbija, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>20. Vinka Bubić <i>Prikazi na kasnoantičkim svjetiljkama s područja Zagore u Arheološkom muzeju u Splitu // Kultovi, mitovi i vjerovanja na području Zagore</i> Unešić, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>21. Vinka Bubić <i>ROMAN MILITARY BRICK STAMPS ON THE DANUBIAN LIMES IN CROATIA // XXII International Limes Congress</i> Ruse, Bugarska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Poster)</p> <p>22. Vinka Bubić <i>The Construction of Diocletian's aqueduct in late Antiquity and its landscaping today // 80. Tagung des Nordwestdeutschen Verbandes für Altertumsforschung ; AG Spätantike und Frühmittelalter</i> Lubeck, Njemačka, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>23. Domagoj Tončinić, Vinka Bubić <i>Tilurium in der Spätantike // Der Übergang vom Militärlager zur Zivilsiedlung in der archäologischen Hinterlassenschaft</i> Innsbruck, Austrija, 2014 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p>						
NASLOV PREDLOŽENE TEME							
Hrvatski:	Kasnoantički grobovi – tipologija i topografija u arheološkom krajoliku srednje Dalmacije						
Engleski:	Late antique graves - typology and topography in the archaeological landscape of Central Dalmatia						
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):							
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Arheologija / Antička arheologija						
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)							
	<table border="1"><thead><tr><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor: prof. dr. sc. Mirjana Sanader</td><td>Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska</td><td>msanader@ffzg.hr</td></tr></tbody></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor: prof. dr. sc. Mirjana Sanader	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	msanader@ffzg.hr
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:					
Prvi mentor: prof. dr. sc. Mirjana Sanader	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	msanader@ffzg.hr					
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina							
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none"><i>Dalmazia. Una provincia romana sull' Adriatico</i> , Milano: Mondadori, 2014.<i>Flavia Vitalia, eine Presbyterin oder die Frau eines Presbyters?</i>, Festschrift für Norbert Heger, Salzburg 2014, 261-267.<i>O atribuciji takozvanog "Ikarova torza" iz Arheološkog muzeja u Splitu</i>, Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku 106, Split 2013, 131-144.<i>O sudjelovanju žena u radu rane Crkve na primjeru jednog epigrafskog spomenika iz Duklje</i>, Nova Duklja IV, Podgorica 2013, 18-27.<i>Über zwei römische Grabstelen aus der römischen Provinz Dalmatien, auf denen ein Ball dargestellt ist</i>, Thiasos, Wien: Phoibos Verlag, 2008, 835-843.						

OBRAZLOŽENJE TEME

Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Sustavna i zaštitna istraživanja grobova, grobnica i nekropola od prapovijesti do kraja srednjeg vijeka, a ponekad i u kasnijim periodima, obuhvaćaju značajan segment hrvatske arheološke znanosti. Razlog tomu je činjenica da su grobovi i grobni prilozi izvanredan izvor informacija o gospodarskim, društvenim, kulturnim i religijskim prilikama u određeno vrijeme.</p> <p>Istraživački rad za ovu doktorsku disertaciju obuhvaća vrijeme od kraja 3. st. do sredine 5. st. i koncentrira se na prostor srednje Dalmacije. Pritom je prostor promatran kroz tri geografske cjeline: Dalmatinsku zagoru, uski primorski pojas i srednjodalmatinske otoke. U ovoj disertaciji po prvi put će se prikupiti svi dostupni podaci o nalazima kasnoantičkih grobova i grobnica na tom području. Na taj način će se dobiti uvid u dosadašnja istraživanja kao i mogućnost znanstvene analize. Svi će se podaci katalogizirati za potrebe istraživanja tipologije i topografije kasnoantičkih ukopa na zadanom prostoru.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Systematic and rescue excavations of graves, tombs and cemeteries from the prehistory to the late middle ages, and even in later periods, comprise an important segment of Croatian Archaeological Science. Graves and grave goods are outstanding source of economic, social, cultural and religious information at a certain period.</p> <p>This PhD thesis focuses on period from the end of the 3rd century until the mid-5th century and covers the area of Central Dalmatia. Within this area three geographical units are analyzed: hinterland, coastal region and islands of Central Dalmatia. For the first time, all the available archaeological data about late antique graves and tombs in the area will be gathered. This will provide insight into the previous studies and the possibility of scientific analysis. Data will be categorized and used in studies which includes typology and topography of late antique burials in the area.</p>

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Iako se vremensko određenje kasne antike razlikuje s obzirom na koje se vidove društvenog života primjenjuje, u hrvatskoj historiografskoj tradiciji njen se početak najčešće računa od stupanja Dioklecijana na vlast 284. god., a završetak nakon vladavine Justinijana 565. god. To vrijeme karakteriziraju Dioklecijanove reforme, Konstantinova konsolidacija Carstva, vrijeme njegovih nasljednika do Teodozija, koji je 395. god. podijelio Carstvo na istok i zapad, kriza Carstva i propast zapadnog dijela 476. god., ostrogotska vladavina, Justinijanova rekonkvista te razdoblje do kraja 6. st. (Jones 1964; Brown 1971; Brown, Webster 1997). Pritom valja imati na umu da je hrvatski povijesni prostor u kasnoj antici, zbog geopolitičkog položaja, bio podjednako prožet istočnim i zapadnim utjecajima. Dio istočnojadranske obale do ušća Raše u Istri tada je još uvijek bio u sklopu rimske provincije Dalmacije, iako je njen južni i jugoistočni dio Dioklecijanovim reformama odvojen i nazvan Prevalitana. Kada je car Teodozije izvršio podjelu Carstva, Dalmacija je pripala zapadnom dijelu. Padom Zapadnog Rimskog Carstva 476. god. prešla je pod ostrogotsku vlast, a nakon Justinijanove rekonkviste, 535. god., pripojena je Istočnom (Bizantskom) Carstvu. Potkraj 6. st. Bizant je uspostavio vojno-upravna područja, egzarhate, pri čemu je sjeverni Jadran podpao pod Ravenski egzarhat. Područje uprave obuhvaćalo je i bizantsku Dalmaciju. U to vrijeme u Dalmaciju postupno prodiru Slaveni i Avari te su u prvim desetljećima 7. st. razoreni neki dalmatinski gradovi, među njima Salona. Iako Bizant i dalje ima nadzor nad istočnojadranskom obalom i otocima, etnička situacija u zaleđu počinje se mijenjati. To vrijeme označeno je kao kraj antike na našim prostorima (Sestan 1962; Posavec 2007).

Zbog drugačije političke i ekonomske situacije u Carstvu, kasna antika je u historiografiji dugo smatrana razdobljem nazadovanja i opadanja kvalitete života. U posljednjih nekoliko desetljeća, u hrvatskoj arheološkoj znanosti najviše pažnje istraživača privukle su Justinijanove utvrde na istočnojadranskoj obali te ostaci monumentalne arhitekture kao što su Dioklecijanova palača i lokalitet Polače na otoku Mljetu. Međutim, od početka 20. st. bilježe se i nalazi kasnoantičkih grobnica te grobova u amforama, pod tegulama, kamenim pločama i u zemljanim rakama na koje su nailazili vlasnici zemljišta u Dalmatinskoj zagori, na obali i na srednjodalmatinskim otocima prilikom poljoprivrednih ili građevinskih radova. Tako je naprimjer 1905. god. u časopisu Arheološkog muzeja u Splitu F. Bulić (1846-1934) zabilježio nalaz kasnoantičke presvođene grobnice s otvorom za ulaz (tip *tomba a pozzo*). Grobnica je nađena na splitskom gradskom predjelu Manuš prilikom izgradnje zgrade Realne gimnazije. Uz grobnicu je otkriveno i nekoliko grobova pod tegulama te dosta ukopa u zemljanim rakama (Bulić 1906). F. Bulić je prvi zabilježio i nalaze kasnoantičkih grobova i grobnica na srednjodalmatinskim

otocima.

U drugoj polovici 19. st. i prvoj polovici 20. st. značajnu ulogu u bilježenju nalaza i prikupljanju muzejske građe iz svih dijelova Hrvatske imali su muzejski povjerenici. Na području Dalmatinske zagore djelovalo je nekoliko njih koji su o arheološkim nalazima obavještavali L. Maruna (1857-1939), uz F. Bulića jednog od pionira hrvatske arheologije. U njegovim *Starinarskim dnevnicima* zabilježeni su nalazi presvođenih grobnica te grobova u amforama i pod tegulama u šibenskom kraju (Marun 1998).

U drugoj polovici prošloga stoljeća, točnije 50-ih god. Arheološki odjel Instituta za povijest umjetnosti i arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu započeo je sustavna istraživanja u selu Danilo pokraj Šibenika. Tamo je na položaju Veruše otkrivena kasnoantička nekropola, koja se na temelju nalaza datira od 4. do 5. st. (Faber, Zaninović 1963). Kasnoantički ukopi registrirani su i na području Šematorija te 1984. god. i na predjelu Dolac. Za izgradnju nekih grobova kao spolije su upotrijebljeni ulomci ranijih nadgrobničkih spomenika i grobne arhitekture (Rendić-Miočević 1988). Nažalost, rijetki su slučajevi sustavnih arheoloških istraživanja kasnoantičkih nekropola kao što su se dijelom provodila u Danilu. Najčešće se na grobove nailazi prilikom izgradnje stambenih ili poslovnih objekata pa je zbog zahtjeva investitora uglavnom potrebno obavljati brza zaštitna istraživanja.

Osim u grobovima pod tegulama i u amforama, pokojnici su se ukopavali i u grobnicama zidanim od pravilno tesanih kamenih blokova ili izgrađenih od stela upotrijebljenih kao spolije. Takve su otkrivene u Dugopolju, gdje su i za pokrov upotrijebljene stele (Cambi 1993; Borzić, Jadrić 2007; Jurčević 2007), u Cetinskoj krajini (Milošević 1998; Milošević 2010) te u Triljskom kraju u selu Vojnić. Tamo je 1997. god. obavljeno zaštitno arheološko istraživanje i dokumentiranje kasnoantičke zidane grobnice čiji su pokrov činile dvije rimske nadgrobne stele upotrijebljene kao spolije (Sanader 2000). Uz nju se u susjednom selu Gardun, tijekom sustavnih arheoloških istraživanja rimskog vojnog logora iz 1. st., posljednjih godina naišlo na još nekoliko kasnoantičkih ukopa. Oni svjedoče da je i nakon odlaska vojnih postrojbi ovaj prostor zadržao određenu kulturnu, ekonomsku i civilizacijsku razinu. Iste 1997. god. u arheološkim istraživanjima u Splitu na lokalitetu *Ad basilicas pictas* otkrilo se kasnoantičko groblje datirano u 5./6. st. (Oreb et al. 1999). Objava rezultata istraživanja ovih dvaju lokaliteta obuhvatila je i suvremenu antropološku analizu ljudskog osteološkog materijala. Objave takvih analiza s kasnoantičkih nalazišta postale su pravilo u posljednja dva desetljeća. Njihovi rezultati dodatno obogaćuju spoznaje o spolu, zdravstvenom stanju i socijalnim prilikama pojedinih populacija (Oreb et al. 1999; Sanader 2000).

U novije vrijeme objedinjeni su do sada poznati nalazi pojedinačnih grobova, nekropola i grobalja na velikom broju lokacija splitskog poluotoka (Rismondo 2002). Objava je obuhvatila i kasnoantičke nalaze koji svjedoče o životu na prostoru salonitanskog agera u to vrijeme.

Tijekom 2008., 2011. i 2012. god., prilikom izgradnje stambeno-poslovnog objekta kod Manastirina u Solinu, otkriven je do tada nepoznat dio sjeverne salonitanske nekropole. Istraženo je 78 kasnoantičkih grobova (Katavić, Jerončić 2014). Gotovo istovremeno, od prosinca 2010. do travnja 2011. god., istražena je nekropola koja se nalazi s jugoistočne strane antičke Salone. Na predjelu koji se zove Smiljanovac provedena su zaštitna arheološka istraživanja prilikom izgradnje prodajnog centra. Dokumentirano je ukupno 974 groba te je ustanovljeno da su na nekropoli zastupljeni i paljevinski i skeletni ukopi, a grobovi se datiraju u rasponu od ranog carstva do vremena kasne antike. Salonitanske nekropole su od 19. st. predmet interesa brojnih stručnjaka (Cambi 1986; Buškariol 1988; Miletić 1989; Miletić 1990; Miletić 1991; Mardešić 2000). Svi oni ističu kontinuitet ukapanja od poganskog do kršćanskog perioda. U sklopu ovog kratkog pregleda najznačajnijih objava i istraživanja, valja naglasiti važnost rezultata istraživanja salonitanskih nekropola koje su temelj za usporedbu s ostalim nalazima na području srednje Dalmacije kao šireg salonitanskog prostora (Vinski 1967; Rapanić 1980; Migotti 1990).

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Ova doktorska disertacija ima dva glavna cilja. Prvi je izraditi tipologiju kasnoantičkih grobova i grobnica na području srednje Dalmacije obuhvativši pritom Dalmatinsku zagoru, obalu i srednjodalmatinske otoke. Promatrani prostor specifičan je u geografskom i kulturnom smislu, a u njegovu središtu nalazi se Salona s vrlo dobro dokumentiranim nekropolama. Dosadašnja istraživanja kasnoantičkih grobova u Saloni temelj su za analizu prikupljenih podataka. Drugi cilj ove doktorske disertacije je izrada topografije u arheološkom krajoliku. Istraživanje kao pretpostavku uzima da će podaci dobiveni skupljanjem i obradom kasnoantičkih grobova doprinjeti sagledavanju modela možebitnih promjena kasnoantičkih pogrebnih običaja.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Materijal koji će se obraditi u ovoj disertaciji je arheološki, odnosno disertacija se bavi materijalnim ostacima iz kasnoantičkog razdoblja. Ispitat će se po mogućnosti svi kasnoantički grobni ukopi na području srednje Dalmacije. Podaci potrebni za znanstvenu obradu prikupljaju se detaljnim pregledom stručnih i znanstvenih publikacija objavljenih od 19. st. do danas te objavljenih izvješća i arheološke terenske dokumentacije koja se nalazi u arhivima, muzejima i nadležnim konzervatorskim odjelima.

Već na početku istraživačkog rada pokazalo se da ovaj prostor obiluje nalazima pojedinačnih i skupnih ukopa iz kasnoantičkog perioda. Stoga je odlučeno da će se metodologija istraživanja temeljiti na dokumentiranju svakog dostupnog nalaza kasnoantičkog ukopa koji će se istovremeno bilježiti u tablicu i katalog. Tablica se izrađuje za potrebe statističke obrade, a katalog sakupljenog materijala će se izraditi kao temelj znanstvenog istraživanja grobova i grobnica. U tablici se, ovisno o postojećim podacima, popunjavaju zadani parametri: Mjesto nalaza; Lokacija nalaza ukoliko je zabilježena; Godina/vrijeme otkrića; Okolnosti otkrića; Vrsta ukopa; Datacija; Orijentacija; Dimenzije groba; Pokrov; Podnica; Broj pokojnika; Prilozi; Mjesto pohrane arheološkog materijala; Rezultati antropološke analize ukoliko su provedeni; Posebne napomene; i Literatura. Broj ukopa u tablici istovjetan je broju ukopa unesenih u katalog. U njemu se podrobnije opisuje svaki pojedini ukop na temelju dodatnih podataka koji su navedeni u literaturi, objavama, izvještajima i dokumentaciji iz arhiva, muzeja i konzervatorskih odjela. U katalog su uvršteni i dragocjeni podaci dobiveni iz razgovora s kustosima, arheolozima te voditeljima pojedinih istraživanja, a sve je nadopunjeno dostupnim fotografijama i crtežima.

Plan istraživanja sastoji se od četiri faze: prva faza podrazumijeva prikupljanje svog dostupnog arheološkog materijala, druga faza obuhvaća katalošku i tabličnu obradu materijala, u trećoj fazi provodi se znanstvena analiza materijala, a u četvrtoj analiza kasnoantičkih grobova i grobnica u njihovom arheološkom krajoliku.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

U ovom radu po prvi put će se prikupiti svi dostupni podaci o kasnoantičkim grobovima i grobnicama na području srednje Dalmacije. Isto tako će se po prvi put taj materijal moći analizirati u njegovom arheološkom okolišu kao jedna topografska cjelina. Prikupljanjem podataka o kasnoantičkim ukopima pažnja se želi usmjeriti na tipologiju i razvoj pogrebne arhitekture s dijela srednje Dalmacije; te analizirati rasprostranjenost ukopa u odnosu na prometnice, gospodarsko-rezidencijalne građevine, naselja i sakralne objekte. Rezultati istraživanja obuhvaćeni ovim doktorskim radom trebali bi biti jednako korisni za hrvatsku znanstvenu i stručnu javnost, kao i za europsku akademsku zajednicu s obzirom da će prikupljeni podaci pružiti uvide u kasnoantičke pogrebne prakse na dijelu istočnojadranske obale koji do sada nisu bili analizirani.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

- 1) Borzić, Igor, Jadrić, Ivana, „Novi prilozi arheološkoj topografiji dugopoljskoga kraja“, *Archaeologica Adriatica* 1 (2007), 145-173.
- 2) Buškariol, Frane, „Pregled arheološke topografije Salone“, *Mogućnosti* 3-4 (1988), 274-284.
- 3) Brown, Peter, *The World of Late Antiquity*, London 1971.
- 4) Brown, Michelle, Webster, Leslie (ur.), *The Transformation of the Roman World*, London 1997.
- 5) Bulić, Frane, „Sepolcreto antico cristiano presso il Palazzo di Diocleziano a Spalato“, *Bullettino di archeologia e storia dalmata* 29 (1906), 3-7.
- 6) Cambi, Nenad, „Salona i njene nekropole“, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru* 25 (1986), 61-108.
- 7) Cambi, Nenad, „Stele iz kasnoantičke grobnice u Dugopolju“, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* 86 (1993), 147-181.
- 8) Faber, Aleksandra, Zaninović, Marin, „Danilo, Šibenik, praistorijsko i antičko naselje i nekropola“, *Arheološki pregled* 5 (1963), 103-104.
- 9) Jones, A. H. M. *The Later Roman Empire 284-602. A Social, Economic and Administrative Survey*, sv. 1-2, Oxford 1964.
- 10) Jurčević, Ante, „Kasnoantičko i srednjovjekovno groblje na lokalitetu Crkvine u Klapavicama“, *Starohrvatska prosvjeta*, 3. s., 34

(2007), 249-265.

11) Katavić, Vedran, Jerončić, Tomislav, Kasnoantičko groblje na Bencunušama kod Manastirina, *Tusculum* 7 (2014), 81-112.

12) Mardešić, Jagoda, „Nekropole“, u: N. Duval, E. Marin (ur.), *Salona III. Manastirine*. Collection de l'École française de Rome 194/3, Rim 2000, 205-225.

13) Marun, Lujko, *Starinarski dnevnic*, M. Petrinec (ur.), Split 1998.

14) Migotti, Branka, *Ranokršćanska topografija na području između Krke i Cetine*, Zagreb 1990.

15) Miletić, Željko, „Murazzo zapadne salonitanske nekropole“, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru* 28 (1989).

16) Miletić, Željko, „Sjeverna salonitanska nekropola“, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru* 29 (1990).

17) Miletić, Željko, „Istočna i jugoistočna nekropola Salone“, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru* 30 (1991).

18) Milošević, Ante, *Arheološka topografija Cetine*, Split 1998.

19) Milošević, Ante, „O ostavštini kasnoantičkih starosjeditelja u ranosrednjovjekovlju Dalmacije“, u: J. Dukić, A. Milošević, Ž. Rapanić (ur.), *Scripta Branimiro Gabričević dicata*, Trijl 2010, 271-303.

20) Oreb et al., *Ad basilicas pictas*, Split 1999.

21) Posavec, Vladimir, *Dalmacija u vrijeme Marcelina i Julija Nepota*, Split 2007.

22) Rapanić, Željko, „Prilog proučavanju kontinuiteta naseljenosti u salonitanskom ageru“, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* 74 (1980), 189-217.

23) Rendić-Miočević, Duje, „*Epigraphica Reditina anecdota*: uz jedan davni nalaz kasnoantičkih grobova u Danilu Gornjem (Veruše-Katuni)“, *Arheološki radovi i rasprave* 11 (1988), 63-82.

24) Rismondo, Tajma, „Antička groblja na splitskom poluotoku“, *Histria antiqua* 8 (2002), 257-267.

25) Sanader, Mirjana, „Kasnocarska grobnica iz Vojnića“, *Opuscula archaeologica* 23-24 (2000), 225-236.

26) Sestan, Ernesto, „Discorso inaugurale: Tardo antico e alto medievale, difficoltà di una periodizzazione“, *Settimane di studio del Centro italiano di studi sull'Alto medioevo* 9, *Il passaggio dall'Antichità al Medioevo in Occidente (6-12 Aprile 1961)*, Spoleto 1962, 15-37.

27) Vinski, Zdenko, „Kasnoantički starosjedoci u salonitanskoj regiji prema arheološkoj ostavštini predslavenskog supstrata“, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* 69 (1967), 5-98.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

10 000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	Rimski vojni logori u Hrvatskoj (130-0000000-0777)
	Voditelj projekta	prof .dr. sc. Mirjana Sanader
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ prof. dr. sc. Mirjana Sanader		
Potpis _____ Vinka Bubić, M.A.		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 08.12.2014. Potpis _____ Vinka Bubić, M.A.		

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Vinka Bubić, mag. arheo.	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:		Arheologija	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		7835	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	Hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Kasnoantički grobovi – tipologija i topografija u arheološkom krajoliku srednje Dalmacije	
	<i>Engleski</i>	Late antique graves - typology and topography in the archaeological landscape of Central Dalmatia	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Humanističke znanosti / Arheologija / Antička arheologija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	dr. sc. Mirjana Sanader, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	msanader@ffzg.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr. sc. Domagoj Tončinić, doc.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	dtoncini@ffzg.hr
	2. dr. sc. Branka Migotti, znanstveni savjetnik	Odsjek za arheologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Hrvatska	bmigotti@hazu.hr
	3. dr. sc. Mirjana Sanader, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	msanader@ffzg.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	4. sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta u Zagrebu, koja je održana 30. siječnja 2015. god. - Točka F_52		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja		
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada		
<p>Pristupnica mag. arheo. Vinka Bubić je 2. veljače 2015. pred povjerenstvom za ocjenu teme i predlaganje mentora, te uz pristup javnosti, izložila predloženu temu disertacije „Kasnoantički grobovi – tipologija i topografija u arheološkom krajoliku srednje Dalmacije“. Pristupnica je predstavila kratak sažetak predložene teme, dala je pregled dosadašnjih istraživanja o toj temi, postavila je hipotezu i definirala cilj svoga istraživanja te je izložila materijal, metodologija i plan svoga istraživanja. Na kraju je pristupnica predstavila i preliminarnu rezultate svoga istraživanja te je odgovorila na pitanja povjerenstva.</p>		
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>		
<p>Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora donijelo je zajedničku odluku da je pristupnica mag. arheo. Vinka Bubić uspješno izložila predloženu temu disertacije. Povjerenstvo smatra da će disertacija na predloženu temu predstavljati izvorni doprinos istraživanjima kasnoantičkih grobova i grobnica na istočnoj obali Jadrana, kasnoantičkoj pogrebnoj praksi kao i arheološkoj znanosti u cjelini.</p> <p>Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora također smatra da ne postoje zapreka u izvedivosti predložene teme disertacije.</p>		
Mišljenje i prijedlog:		
Prihvaća se predložena tema jer je znanstveno relevantna za izradu disertacije na doktorskome studiju Arheologije.		
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:		
Tipologija i topografija kasnoantičkih grobova u arheološkom krajoliku srednje Dalmacije		
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora <i>(upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):</i>		
nema		
Planirana obrana doktorskog rada <i>(naznačiti godinu i semestar):</i>		
Ljetni semestar akad. god. 2015/2016.		
Izdvojeno mišljenje <i>(samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)</i>		
Nema		
Potpis <i>(ime i prezime člana povjerenstva)</i>		
NAPOMENA <i>(po potrebi):</i>		
Izabrano Povjerenstvo za	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:

ocjenu teme i predlaganje mentora	1.(predsjednik Povjerenstva) dr. sc. Domagoj Tončinić, doc.	
	2. dr. sc. Branka Migotti, znanstveni savjetnik	
	3. dr. sc. Mirjana Sanader, red. prof.	
	4.	
	5.	
U Zagrebu, 11. veljače 2014.		M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Berislav Čović, prof. filozofije i religijskih znanosti		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Filozofija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8238		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Anđa i Anto Čović		
Datum i mjesto rođenja:	10.09.1980., Kakanj, Bosna i Hercegovina		
Adresa:	Hrvatskog proljeća 23, Gračac, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	098/943 1684		
E-mail:	berislavc@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ol style="list-style-type: none">Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>Studij bibliotekarstva</i>, Diplomski, Hrvatska (2013./2014.)Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet <i>Družbe Isusove, Filozofija i religijske znanosti</i>, Diplomski, Hrvatska (2009./2010.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ol style="list-style-type: none">Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu - od lipnja 2014. - trenutnoNacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu - od prosinca 2010. - do svibnja 2014.Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa - od listopada 2008. - do prosinca 2010.
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none">Marinčić, Mile; Čović, Berislav. Mogući doprinos integrativne bioetike u premošćivanju jaza između vjere i znanosti // Jurić, Hrvoje (ur.). Zagreb : Hrvatsko filozofsko društvo, 2011. 106-107 (predavanje, sažetak, znanstveni).Čović, Berislav; Marinčić, Mile. O filozofiji dr. fra Ignacija Gavrana // Zagorac, Ivana ; Martinović, Ivica (ur.). Zagreb : Hrvatsko filozofsko društvo, 2011. 65-65 (predavanje, sažetak, znanstveni).Čović, Berislav. Izgradnja etičke kulture – izazov za društvo. Krićka promišljanja na primjeru projekta svjetskog ethosa (Hans Küng) // Jurić, Hrvoje ; Babel, Krešimir (ur.). Zagreb : Hrvatsko filozofsko društvo, 2013. 29-29 (predavanje, sažetak, znanstveni).Marinčić, Mile; Čović, Berislav. Filozofija umjetnosti ili življenje ljepote dr. fra Ignacija Gavrana // Jurić, Hrvoje (ur.). Zagreb : Hrvatsko filozofsko društvo, 2011. 53-53 (predavanje, sažetak, znanstveni).Marinčić, Mile; Čović, Berislav.

	<p>Integrativna gospodarska etika - integrativna bioetika, nastanak, značaj, sličnosti i razlike // Rukavina, Izvor ; Žažar, Krešimir (ur.). Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za sociologiju, 2011. 83-83 (predavanje,domaća recenzija,sažetak,znanstveni).</p> <p>6. Čović, Berislav; Marinčić, Mile. Doprinos Projekta svjetski ethos međureligijskom dijalogu - interdisciplinarni pristup. // Logos: časopis za filozofiju i religiju. 2 (2014) , 1; 47-66 (članak, znanstveni).</p> <p>7. Marinčić, Mile; Čović, Berislav. Življenje istine i ljepote prema dr. fra Ignaciju Gavranu. // Nova prisutnost : časopis za intelektualna i duhovna pitanja. 11 (2013) , 1; 73-88 (članak, znanstveni).</p> <p>8. Marinčić, Mile; Čović, Berislav. Mogući doprinosi integrativne bioetike u premošćivanju jaza u odnosu vjera – znanost. // Obnovljeni život : časopis za religioznu kulturu. 67 (2012) , 1; 107-122 (članak, znanstveni).</p>						
NASLOV PREDLOŽENE TEME							
Hrvatski:	Svjetski etos i svjetsko gospodarstvo						
Engleski:	Global Ethic and the World Economy						
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):							
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filozofija / Etika						
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)							
	<table border="1"><thead><tr><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor: prof. dr. sc. Ante Čović</td><td>Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska</td><td>ante.covic1@zg.t-com.hr</td></tr></tbody></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor: prof. dr. sc. Ante Čović	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	ante.covic1@zg.t-com.hr
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:					
Prvi mentor: prof. dr. sc. Ante Čović	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	ante.covic1@zg.t-com.hr					
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina							
Prvi mentor:	<p><u>I. Autorske knjige:</u></p> <p>1. <i>Etika i bioetika</i>, izmijenjeno izdanje u prijevodu na bugarski, prev. Gančo Savov, Evropres, Sofija, 2008.</p> <p><u>II. Uredničke knjige:</u></p> <p>1. <i>Od nove medicinske etike do integrativne bioetike / From New Medical Ethics to Integrative Bioethics</i>, ur. Ante Čović, Nada Gosić i Luka Tomašević, Pergamena, Zagreb, 2009.</p> <p>2. <i>Bioetika i dijete. Moralne dileme u pedijatriji</i>, ur. Ante Čović i Marija Radonić, Pergamena, Zagreb, 2011.</p> <p>3. <i>Integrative Bioethik und Pluriperspektivismus / Integrative Bioethics and Pluri-Perspectivism</i>, ur. Ante Čović, Academia Verlag, Sankt Augustin, 2011.</p> <p><u>III. Znanstveni članci:</u></p>						

	<p>1. a) "Die biotische Gemeinschaft als Grundlage der Verantwortung für nicht-menschliche Lebewesen", u: <i>Wert und Würde der nichtmenschlichen Kreatur / Value and Dignity of the Nonhuman Creature</i>, ur. Walter Schweidler, Academia Verlag, Sankt Augustin, 2009, str. 53-66. b) "Biotička zajednica kao temelj odgovornosti za ne-ljudska živa bića", u: <i>Od nove medicinske etike do integrativne bioetike / From New Medical Ethics to Integrative Bioethics</i>, ur. Ante Čović, Nada Gosić i Luka Tomašević, Pergamena, Zagreb, 2009, str. 33-46. Ante Čović: Biotička zajednica kao temelj odgovornosti za ne-ljudska živa bića</p> <p>2. a) "Integrativna bioetika i problem istine", <i>Arhe</i>, Novi Sad, br. 12 (2009), str. 185-194. b) "Integrative Bioethik und das Problem der Wahrheit", u: <i>Integrative Bioethik und Pluriperspektivismus / Integrative Bioethics and Pluri-Perspectivism</i>, ur. Ante Čović, Academia Verlag, Sankt Augustin, 2010, str. 43-53.</p> <p>3. "Pojmovna razgraničenja: moral, etika, medicinska etika, bioetika, integrativna bioetika", u: <i>Bioetika i dijete. Moralne dileme u pedijatriji</i>, ur. Ante Čović i Marija Radonić, Pergamena, Zagreb, 2011, str. 11-24</p>
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Ovo će istraživanje biti usmjereno na ideju svjetskog etosa, koju je u sklopu posebnog projekta razvio švicarski teolog i filozof Hans Küng. Ideja svjetskog etosa bit će razmatrana u povezanosti sa svjetskim gospodarstvom, pri čemu će se mogućnost unošenja etičkog korektiva u suvremeno tržišno gospodarstvo tražiti u usporednoj obradi i drugih suvremenih etičkih projekata i modela integrativnog etičkog mišljenja (integrativna gospodarska etika, integrativna bioetika i dr.).
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Main focus of this research will be on the idea of global ethic that was developed by the Swiss theologian and philosopher Hans Küng, as a part of a special project. The idea of global ethic will be analyzed in its relation to world economy, while seeking the possibility of applying the ethical amendment to modern market economy, and comparing it to other current ethical projects and models of integrative ethical thinking (integrative economic ethics, integrative bioethics etc.).
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Projekt "svjetski etos" (Projekt Weltethos) utjecajnog katoličkog teologa i filozofa Hansa Künga (1928.) uz integrativnu bioetiku i integrativnu gospodarsku etiku Petera Ulricha tvori niz suvremenih etičkih projekata koji su potkraj prošlog tisućljeća u odgovoru na krizu znanstveno-tehničke civilizacije stvorili "novu etičku kulturu" (Čović). Posebnost je ovog projekta to što rekonstruira temeljni moralni konsenzus svjetskih religija i nudi ga kao podlogu za suprotstavljanje destruktivnim razvojnim tendencijama i za razrješenje krize suvremenog svijeta. Naglasak se pritom stavlja na dijalog između različitosti i na etičko "zlatno pravilo". Projekt, koji je prvi put predstavljen 1990. godine u Küngovoj knjizi "Projekt Weltethos", usmjeren je na uspostavljanje univerzalne etike koja postulira individualnu i kolektivnu odgovornost i koja se zasniva na drukčijim standardima od onih koji trenutno vladaju u svim sferama ljudskog života, a prije svega na etosu čovječanstva koji zahtijeva radikalnan zaokret u mišljenju i djelovanju. Küngova je knjiga bila poticaj za sazivanje drugog Parlamenta svjetskih religija, održanog u Chicagu od 28. kolovoza do 5. rujna 1993. godine, na kojem su se okupili predstavnici velikih svjetskih religija te usvojili "Deklaraciju o svjetskom etosu" (Declaration Toward a Global Ethic). Ideja svjetskog etosa kao podloge za stvaranje drugačijeg, odnosno novog svjetskog poretka nastala je u kontekstu krize suvremenog svijeta, ali njezina uporišta nalaze se kako u drevnim naucima svjetskih religija, tako i u naucima filozofa poput I. Kanta, J. St. Milla i drugih. Hans Küng izgrađuje i razrađuje projekt svjetskog etosa s usmjerenošću na dva temeljna cilja: svjetski etos za svjetsko gospodarstvo i svjetski etos za svjetsku politiku. Time je jasno adresirao odgovornost za svijet i čovjeka: bez etički odgovornog gospodarskog i političkog vodstva nije moguće prevladati krizu suvremenog svijeta i osigurati budućnost čovječanstva. Na pitanje kakvo tržišno gospodarstvo treba razvijati - čisto tržišno gospodarstvo ili društveno odgovorno tržišno gospodarstvo - Küng odgovara da globalno gospodarstvo mora biti društveno odgovorno te da u tom smislu treba počivati na globalnom etosu. Kao ključni pojam u gospodarskoj etici pojavljuje se odgovornost, i to u širokom značenju, što valja dovesti u vezu s etikom odgovornosti Hansa Jonasa (Jonas, 1990). Ovdje nije riječ samo o odgovornom djelovanju pojedinca za posljedice njegova djelovanja, nego prije svega o zajedničkoj odgovornosti za cjelokupni gospodarski razvoj,</p>	

odnosno za društvo, čovječanstvo i prirodu u cjelini. Küng je svjestan da njegov projekt nije gotovo rješenje nego tek poticaj onima koji se žele suočiti sa suvremenim problemima kako u politici i gospodarstvu, tako i na širem planu. Küng nudi etički pristup koji je nošen vizijom svjetskog etosa, a ne interesima svjetske trgovine i političke prevlasti. Globalno tržište stoga ne smije težiti ekonomskom imperijalizmu u kojem bi ekonomija prevladala nad svime, kako bi to rekao P. Ulrich (Ulrich, 2001), jer ljudi ne djeluju samo prema ekonomskim načelima i nisu ograničeni samo materijalnim interesima. Time se zagovara tržišno gospodarstvo koje je u službi čovjeka kao pojedinca i ljudskih zajednica, a etika dobiva prednost pred ekonomijom i politikom. Koliko god su gospodarstvo i politika temeljni, oni su partikularne dimenzije čovjekova sveobuhvatnog životnoga svijeta koji treba biti podređen etičkim mjerilima ljudskosti. Küng navodi tri pojma koja treba preispitati: nužne stvari ne treba jednostrano prihvatiti, vlastite zakonitosti ne treba poštivati kao nepromjenjive prirodne zakone, mjerodavnu snagu činjeničnoga ne treba odobravati jednostavnim prihvaćanjem postojećih odnosa moći (Küng, 2007).

Gospodarska etika počela se razvijati u Americi, zatim u pojedinim zemljama Europe, osobito na njemačkom govornom području, dok se u Hrvatskoj u zamjetnim razmjerima javila u devedesetim godinama prošlog stoljeća. U hrvatskoj je literaturi tematika gospodarske etike još uvijek nedovoljno istraživana i obrađivana, dok se o projektu svjetskog etosa kao podlozi za svjetsko gospodarstvo do danas nitko nije ozbiljnije i sustavnije pozabavio. O prikazu svjetskog etosa u Hrvatskoj je objavljen tek manji broj znanstvenih radova među kojima izdvajamo sljedeće: Cifrić, 2000; Cifrić, 2005; Radić, 2009; Režan, 2007; Režan, 2008; Senković, 2011; Marinčić, 2010. Treba napomenuti da su u Hrvatskoj, osim knjige "Projekt svjetski ethos" (2003) prevedene i objavljene još dvije Küngove knjige: "Svjetski ethos za svjetsku politiku" (2007) i "Svjetski ethos za svjetsko gospodarstvo" (2007), koje će činiti okosnicu ovoga istraživanja.

Današnja zbivanja u svijetu sve više potvrđuju činjenicu da se svjetska politika i svjetsko gospodarstvo nalaze u dubokoj krizi. Hans Küng podvrgava te trendove korjenitoj kritici te ukazuje na to da je svjetskom gospodarstvu prijeko potrebno jedno, za sve obvezujuće, temeljno usmjerenje. Küng traži temeljne orijetire u svrhu ostvarivanja mirnijega, pravednijega i čovječnijega svijeta, te daje promišljeni nacrt budućnosti utemeljen na zajedničkom etosu čovječanstva (Küng, 2003). U drugoj polovici 20. stoljeća javljaju se, pored globalnih ekonomskih pitanja, i novi izazovi o kojima Küng također raspravlja: odnos ekologije i etosa (Cifrić, 2000). Ekološke teorije i ekološki socijalni pokreti javljaju se kao izraz promjene paradigme od moderne k postmoderni. Priroda se, u toj perspektivi, više ne percipira kao poligon za izživljavanje znanstveno-tehnološke moći niti kao roba namijenjena eksploataciji u svrhu stjecanja profita. Time se Küngova teorija svjetskog etosa povezuje s nastojanjima socijalne ekologije, bioetike i sličnih gibanja koja teže drugačijem odnosu prema prirodi, ne-ljudskim živim bićima, ali i samom čovjeku.

Istraživački fokus u dosadašnjoj recepciji Küngovih ideja o svjetskom etosu u međunarodnim rezmjerima nije bio usmjeren na komparativnu analizu Küngovih ideja o svjetskom gospodarstvu s drugim konceptima, što će biti jedan od istraživačkih ciljeva ovoga rada, a pritom imamo u vidu prije svega integrativnu gospodarsku etiku (Ulrich, 2001) i integrativnu bioetiku (Muzur, Sass, 2012; Čović, 2004; Čović, 2007; Jurić, 2007), kao i koncepte koji daju sustavnu kritiku suvremenog neoliberalnog kapitalizma (npr. Marx, 2009; Gutierrez, 1989; Harvey, 2013).

Dovodeći koncept i projekt svjetskog etosa u relacije s drugim teorijama i pravcima, nužno je temeljito i kritički osvjetliti te odnose u kontekstu globalizacije i ekološke krize. Svjetski etos u traganju za zajedničkim moralom u raznolikosti etičkih teorija mora uzeti u obzir i uspostaviti relaciju prema drugim etičkim projektima našeg vremena. Stoga će se teorijsko povezivanje projekta svjetski etos s drugim etičkim konceptima, uključujući prije svega integrativnu gospodarsku etiku i integrativnu bioetiku, naći u središtu pozornosti ovog rada.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Osnovi je cilj ovoga rada analiza, interpretacija i valorizacija misli Hansa Künga i njegova projekta "svjetskog etosa" kao jednog od ključnih etičkih koncepata koji su nastali u odgovoru na krizu suvremenog svijeta. Nadalje, zadaća je utvrditi filozofsku relevantnost i inovativnost ideje svjetskog etosa, te ustanoviti njezin doprinos u diskusijama o etičkim vrijednostima na kojima bi se trebalo zasnivati svjetsko gospodarstvo. Osnovna je hipoteza istraživanja da projekt svjetskog etosa može ispuniti dvostruku zadaću koju nameće interakcija svjetskog tržišta i znanstveno-tehnološkog napretka te pružiti univerzalne etičke standarde kao i modele njihova uvođenja u

svjetsko gospodarstvo.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

U istraživanju će se primarno koristiti pluriperspektivni pristup, koji je razvijen u sklopu projekta integrativne bioetike (Čović, 2007), što znači da će problematika kojom se bavi ovaj rad biti prikazana, sagledana i interpretirana iz različitih znanstvenih i izvanznanstvenih perspektiva kako bi se upotpunila slika o situaciji u kojoj se nalazi suvremeno čovječanstvo i valorizirali projekti i koncepti koji u toj situaciji nude teorijska objašnjenja i praktičnu orijentaciju. Povijesni će pristup biti korišten u prikazu razvoja ideje svjetskog etosa, a komparativna metoda pri analizi primarnih i sekundarnih izvora koji govore o osnovnim postavkama i smjernicama ideje svjetskoga etosa. U istraživanju će biti korištene i druge metode uobičajene u društvenim i humanističkim znanostima, osobito s obzirom na problematiku odnosa gospodarstva i etike.

Uže područje ovoga rada predstavlja projekt "svjetski etos" katoličkog filozofa i teologa Hansa Künga. Rad će biti fokusiran na razradu odnosa između ideje svjetskog etosa i različitih teorija i praksi tržišnog gospodarstva, a u okviru integrativnih modela etičkog mišljenja (integrativna gospodarska etika, integrativna bioetika i dr.). U radu će se suvremeno tržišno gospodarstvo (njegova teorijska uporišta i prakse) podvrgnuti kritičkoj analizi i etičkom vrednovanju, pri čemu će se posebna pažnja pokloniti globalno vladajućem modelu neoliberalnog tržišnog gospodarstva te razmatranju mogućnosti i načina unošenja etičkih korektiva i standarda u taj model.

Rad će se sastojati od uvoda, četiri glavne cjeline i zaključnog razmatranja.

U uvodu će se izložiti i obrazložiti tema rada te njegova struktura, uključujući osnovne hipoteze i ciljeve rada.

U prvom dijelu, pod radnim naslovom "Povijesni prikaz nastanka projekta 'svjetski etos'", pružit će se obuhvatni prikaz nastanka i razvoja ideje i projekta svjetskog etosa. U prvom redu, osvrnut ćemo se na lik i djelo idejnog začetnika "svjetskog etosa", Hansa Künga, dok će se kroz razmatranja povijesnog konteksta tematizirati osnovna načela i stavovi vezani uz projekt svjetskog etosa.

Drugi dio rada, pod radnim naslovom "Utjecaj neoliberalnog kapitalizma na suvremeno gospodarstvo", problematizirat će nastanak i razlozi nastanka modela neoliberalnog kapitalizma u svijetu, s posebnim naglaskom na ključne i paradigmatičke slučajeve (SAD, Velika Britanija, Kina i dr.). U tom će kontekstu također biti potrebno kritički promisliti i o samom modelu "čistog tržišnog gospodarstva" s obzirom na njegov brzi razvoj i veliki utjecaj diljem svijeta u posljednjim desetljećima, te ga usporediti s društveno odgovornim tržišnim gospodarstvom, odnosno socijalno-tržišnim gospodarstvom. To razmatranje podrazumijeva i artikuliranje potrebe da se na globalnoj razini izabere i ustanovi gospodarstveno-politički koncept koji najbolje odgovara etički utemeljenom pogledu koji je, među ostalim, obrazložen u okvirima projekta "svjetski etos".

Treći dio rada, pod radnim naslovom "Kritika kapitalističkog sustava proizvodnje", raspravljat će o različitim konceptima, autorima i pravcima koji su imali zapaženu ulogu u kritici kapitalističkog sustava proizvodnje i kritici ekonomsko-političkog modela koji počiva na tome. Pritom će posebno biti elaborirani pristupi i pogledi Karla Marxa, Gustava Gutierrez, Hansa Jonasa, Petera Urlicha, Ludwiga Erharda, Reinharda Marxa kao i socijalni nauk Katoličke crkve.

Četvrto poglavlje, pod radnim naslovom "Projekt 'svjetski etos' kao odgovor na krizu svjetskog gospodarstva", baviti će se konkretnim

doprinomom projekta "svjetski etos" razmatranju aktualne globalne krize tržišnog gospodarstva. Pritom se misli na trenutno orijentiranje gospodarstva na gospodarski rast, maksimalnu učinkovitost, profit i moć, te na eroziju etičkih vrijednosti, poput jednakosti, pravednosti, solidarnosti i odgovornosti u sferi gospodarskih odnosa. To će nas dovesti do pitanja o izgledima koncepta svjetskog etosa u sferi gospodarstva. Nastojat će se pokazati, kako to ističe Hans Küng, da nije moguće utemeljiti globalno gospodarstvo bez globalnog etosa, te da je nužno ne samo apelirati na savjest gospodarstvenika i političara, nego i pronaći regulatorne mehanizme koji će biti gospodarski i politički efikasni, ali i etički fundirani.

U zaključnom će se razmatranju iznijeti sinteza prethodnih razmatranja problematike svjetskog etosa i svjetskog gospodarstva, te ukazati na osnovni smisao projekta "svjetski etos" kao jednog od mogućih integrativnih i etički utemeljenih pristupa problematici svjetskog gospodarstva. U zaključku će se valorizirati projekt "svjetski etos" u odnosu spram drugih etičkih i kritičkih pristupa tržišnom gospodarstvu, te ocijeniti njegov doprinos u toj usporedbi. U konačnici rad bi trebao pokazati kako projekt "svjetski etos" može postati podlogom za razvijanje realne vizije razvoja globalnog gospodarstva koje će biti utemeljeno na principima odgovornosti, te na povezivanje gospodarstvenih strategija s etičkim načelima.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Istraživanje treba dati sustavan prikaz ideje svjetskog etosa, pružiti uvid u stanje rasprave o projektu "svjetski etos" te ocijeniti njegov utjecaj na teoriju i praksu tržišnog gospodarstva. U praktičnom pogledu, rad bi trebao pridonijeti kritičkom rasvjetljavanju stanja svjetskog gospodarstva te dati poticaj za drugačije usmjerenje gospodarskih procesa, u čemu bi trebali sudjelovati ne samo znanstvenici različitih disciplina, nego i političari, gospodarstvenici te drugi javni djelatnici.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Barišić, Pavo (ur.) (2005.) *Demokracija i etika*, Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo (posebno tekstovi: Čović, Ante, „Demokracija i partitokracija“, str. 337-360, i Cifrić, Ivan, „Globalizacija i svjetski etos“, str. 63-78).

Cifrić, Ivan (2000.) *Moderno društvo i svjetski etos: perspektive čovjekova nasljeđa*, Zagreb: Hrvatsko sociološko društvo i Zavod za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Čović, Ante (2004.) *Etika i bioetika*, Zagreb: Pergamena.

Čović, Ante / Radonić, Marija (ur.) (2011.) *Bioetika i dijete*, Zagreb: Pergamena, Hrvatsko društvo za preventivnu i socijalnu pedijatriju.

Čović, Ante / Gosić, Nada / Tomašević, Luka (ur.) (2009.) *Od nove medicinske etike do integrativne bioetike. From New Medical Ethics to Integrative Bioethics*, Zagreb: Pergamena, Hrvatsko bioetičko društvo.

Harvey, David (2013.) *Kratka povijest neoliberalizma*, Zagreb: VBZ.

Gutierrez, Gustavo (1989.) *Teologija oslobođenja : povijest, politika, spasenje*, Zagreb: Kršćanska sadašnjost.

Jonas, Hans (1990.) *Princip odgovornost*, Sarajevo: Veselin Masleša.

Jurić, Hrvoje (2010.) *Etika odgovornosti Hansa Jonasa*, Zagreb: Pergamena.

Kant, Immanuel (2003.) *Osnivanje metafizike čudoređa*, Zagreb: Feniks.

Küng, Hans / Kuschel, Karl Josef (ur.) (1996.) *A Global Ethic. The Declaration of the Parliament of the World's Religions*, New York: Continuum.

Küng, Hans / Kuschel, Karl Josef (Hrsg.) (1993.) *Erklärung zum Weltethos*, München / Zürich: Piper.

Küng, Hans (1995.) *Ja zum Weltethos*, München / Zürich: Piper.

Küng, Hans (1992.) *Projekt Weltethos*, München / Zürich: Piper (hrv. izd. 2003., *Projekt svjetski etos*, Velika Gorica: Miob naklada).

Küng, Hans (1997.) *Weltethos für Weltpolitik und Weltwirtschaft*, München / Zürich: Piper (hrv. izd. 2007., *Svjetski ethos za svjetsku politiku ; Svjetski ethos za svjetsko gospodarstvo*, Zagreb: Intercon).

Küng, Hans (2002.) *Wozu Weltethos? Religion und Ethik in Zeiten der Globalisierung (Im Gespräch mit Jürgen Hoeren)*, Freiburg: Herder.

Marinčić, Mile (2010.). *Integrativna gospodarska etika Petera Urlicha u kontekstu suvremenih etičkih strujanja: doktorska disertacija*, Zagreb.

Marx, Karl (1997.) *Ekonomsko-filozofski rukopisi iz 1844. godine*, Beograd: Prosveta, BIGZ.

Marx, Karl (2009.) *Nadnica, cijena, profit*, Zagreb: Izvori.

Marx, Reinhard (2009.) *Kapital: pledoaje za čovjeka*, Zagreb: Naklada Zadro.

Muzur, Amir / Sass, Hans-Martin (ur.) (2012.) *Fritz Jahr and the Foundations of Global Bioethics. The Future of Integrative Bioethics*, Münster et al.: LIT Verlag.

Radić, Stjepan (2009.) „Neki od problemskih aspekata “Projekta svjetski etos”. Jedan analitičko-filozofski pristup problem“, u: *Filozofska istraživanja*, 116, str. 733-744.

Režan, Predrag (2008.) “Projekt svjetski ethos”, u: *Filozofska istraživanja*, 110, str. 379-396.

Režan, Predrag (2007.) *Svjetska etika – put prema konsenzusu među religijama i etičkim sustavima: magistarski rad*, Zagreb.

Senković, Željko (2011.) „Kritička bilješka uz “Projekt svjetski ethos”“, u: *Obnovljeni život*, 66(3), str. 361-372.

Ulrich, Peter (2001.) *Integrative Wirtschaftsethik. Grundlagen einer lebensdienlichen Ökonomie*, Bern / Stuttgart / Wien: Verlag Paul Haupt.

Young, Stephen B. (2014.) *Moralni kapitalizam II: načela društveno odgovornog poslovanja za 21. stoljeće*, Zagreb: Hrvatsko udruženja menadžera i poduzetnika CROMA.

Valjan, Velimir (ur.) (2007.) *Integrativna bioetika i izazovi suvremene civilizacije*, Sarajevo: Bioetičko društvo u BiH (posebno tekstovi: Čović, Ante, „Integrativna bioetika i pluriperspektivizam“, str. 65-75, te Jurić, Hrvoje, „Uporišta za integrativnu bioetiku u djelu Van Rensselaera Pottera“, str. 77-100).

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

5 000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	Vlastita sredstva	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ prof. dr. sc. Ante Čović		
Potpis _____ Berislav Čović, prof. filozofije i religijskih znanosti		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 18.12.2014.		
Potpis _____ Berislav Čović, prof. filozofije i religijskih znanosti		

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Berislav Čović	
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij filozofije	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		8238	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	Hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Svjetski etos i svjetsko gospodarstvo	
	<i>Engleski</i>	Global Ethic and the World Economy	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Humanističke znanosti / Filozofija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	Prof. dr. sc. Ante Čović	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	ante.covic1@zg.t-com.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. Izv. prof. dr. sc. Hrvoje Jurić	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	hjuric@ffzg.hr
	2. Prof. dr. sc. Ante Čović	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	ante.covic1@zg.t-com.hr
	3. Doc. dr. sc. Tomislav Krznar	Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	tomislav.krznar@ufzg.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	4. sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 30. 01. 2015., točka 55.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	Tema ne zahtijeva odobrenje Etičkog povjerenstva.
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
Javna obrana održana je 2. veljače 2015. pred članovima Stručnog povjerenstva. Pristupnik je uvjerljivo dokazao utemeljenost teme, kao i svoju sposobnost da predloženo istraživanje uspješno privede kraju.	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Sinopsis doktorskog rada „Svjetski etos i svjetsko gospodarstvo“ na primjeren način izlaže i obrazlaže naslovnu temu, odnosno znanstveni i socijalni kontekst u koji se planirano istraživanje smješta, cilj i hipoteze istraživanja, metodologiju i plan istraživanja, potencijalni znanstveni doprinos rada, te osnovnu literaturu na koju će se kandidat u svom radu oslanjati.</p> <p>Tematsku osnovicu rada predstavlja "projekt svjetskog etosa" (Projekt Weltethos) utjecajnog katoličkog teologa i filozofa Hansa Künga, s naglaskom na ekonomskim implikacijama Küngovova teorijsko-praktičkog pothvata, što se ovdje dijalogizira prvenstveno s "integrativnom gospodarskom etikom" Petera Ulricha, dok metodološku osnovicu predstavlja koncept pluriperspektivizma, razvijen u okviru integrativne bioetike. S obzirom na to, u radu će biti istaknut etički aspekt ove problematike, što kandidat već u uvodu sinopsisa jasno daje do znanja kad kaže da Küngov "svjetski etos", uz integrativnu bioetiku i integrativnu gospodarsku etiku Petera Ulricha, tvori niz suvremenih etičkih projekata koji su potkraj prošlog tisućljeća u odgovoru na krizu znanstveno-tehničke civilizacije stvorili jednu "novu etičku kulturu". Važnost filozofijskog i etičkog pristupa suvremenoj gospodarskoj situaciji tim je veća što su takvi pristupi u današnje vrijeme rijetki, pa u tom smislu treba pohvaliti već i samu namjeru kandidata da na taj način sustavno istražuje tu temu, a pronalaženje oslonca u utjecajnom Küngovom djelu obećava zanimljiv i koristan prilog razmatranju etičkih dimenzija aktualnog gospodarskog stanja na globalnoj razini.</p> <p>Nakon što, u prvome dijelu rada, pruži obuhvatan prikaz nastanka i razvoja ideje i projekta "svjetskog etosa", u drugom i trećem dijelu rada kandidat će se baviti vladajućim ekonomskim (ili ekonomsko-političkim) modelom današnjice, tj. neoliberalno-kapitalističkim modelom, te razmatrati raznorodne, ali u osnovi suglasne kritike tog modela. U četvrtom dijelu posvetit će se konkretnom doprinosu "projekta svjetski etos" razmatranju aktualne globalne krize tržišnog gospodarstva, i to na niti vodilji Küngove teze da nije moguće utemeljiti globalno gospodarstvo bez globalnog etosa, te da je nužno ne samo apelirati na savjest gospodarstvenika i političara, nego i pronaći regulatorne mehanizme koji će biti gospodarski i politički efikasni, ali i etički fundirani. U završnom poglavlju kandidat namjerava valorizirati "projekt svjetski etos" u odnosu spram drugih kritičkih, a etički intoniranih pristupa recentnoj ekonomskoj paradigmi.</p> <p>S obzirom na navedeno, može se zaključiti da će rad "Svjetski etos i svjetsko gospodarstvo" doprinijeti kako znanstvenom (filozofijskoetičkom i bioetičkom) istraživanju naslovne problematike, tako i upoznavanju naše akademske zajednice i šire javnosti s ovom temom, odnosno njezinoj popularizaciji. S obzirom, pak, na predloženu strukturu rada i njezin prikaz, može se zaključiti da sinopsis zaslužuje visoku ocjenu i po pitanju izvedivosti.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
Predlaže se prihvaćanje teme i imenovanje prof. dr. sc. Ante Čovića za mentora.	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
zimski semestar 2016./17.	

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora

Titula, ime i prezime, ustanova, država:

Potpis:

1. izv. prof. dr. sc. Hrvoje Jurić, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska (predsjednik Povjerenstva)

2. prof. dr. sc. Ante Čović, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska

3. doc. dr. sc. Tomislav Krznar, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska

4.

5.

U Zagrebu, 02. 02. 2015.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Jakob Patekar, prof. pedagogije i engleskog jezika i književnosti		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Glotodidaktika		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7025		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Ubavka		
Datum i mjesto rođenja:	29.11.1982., New Delhi, Indija		
Adresa:	Bjanižov 007, Omišalj, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0915616451		
E-mail:	jakob2911@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Rijeci - Filozofski fakultet u Rijeci , <i>Engleski jezik i književnost i pedagogija</i> , Diplomski, Hrvatska (2006./2007.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	veljača 2014. Predavač engleskoga jezika (Škola za strane jezike „Linguae“, Rijeka) srpanj 2013. Ispitivač na usmenim ispitima University of Cambridge ESOL Examinations (British Council, Zagreb) rujan 2007. Učitelj engleskoga jezika (Osnovna škola Pećine, Rijeka) prosinac 2011. – prosinac 2012. Vanjski suradnik na poslovima savjetnika za engleski jezik (Agencija za odgoj i obrazovanje, Podružnica Rijeka)
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Patekar, Jakob. Pogled na ovladavanje redom riječi u engleskome jeziku // Language and education / Vučo, Julijana ; Durbaba, Olivera (ur.). Beograd : Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, 2013. 387-398 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni). 2. Patekar, Jakob. Morfološke pogreške u govoru desetogodišnjaka // Redefiniranje tradicije: dječja književnost, suvremena komunikacija, jezici i dijete / Šimović, Vladimir ; Bežen, Ante ; Majhut, Berislav ; Gačić, Milica ; Saksida, Igor (ur.). Zagreb : Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu ; ECNSI - Europski centar za sustavna i napredna istraživanja Zagreb, 2011. 461-470 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).

3. Patekar, Jakob.
Tumačenje obeznačene riječi there // Jezik kao informacija - knjiga sažetaka / Peti-Stanić, Anita ; Stanojević, Mateusz-Milan (ur.).
Zagreb : Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku/Srednja Europa, 2012. 103-104 (predavanje, međunarodna recenzija, sažetak, znanstveni).
4. Patekar, Jakob.
Međujezični utjecaj u ovladavanju redom riječi u rečenici // Aktualna istraživanja u primijenjenoj lingvistici - knjiga sažetaka / Karabalić, Vladimir ; Aleksa Varga, Melita ; Pon, Leonard (ur.).
Osijek : Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku/Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2011. 88-89 (predavanje, međunarodna recenzija, sažetak, znanstveni).
5. Patekar, Jakob.
Strategije slušanja u nastavi stranoga jezika. // Strani jezici : časopis za unapređenje nastave stranih jezika. 3 (2013) ; 293-306 (pregledni rad, znanstveni).
6. Patekar, Jakob
Međujezični utjecaj u ovladavanju redom riječi u rečenici // XXV. međunarodni znanstveni skup: *Aktualna istraživanja u primijenjenoj lingvistici*
Osijek, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
7. Patekar, Jakob
Morfološke pogreške u govoru desetogodišnjaka // 4. međunarodna konferencija o naprednim i sustavnim istraživanjima: *Rano učenje hrvatskoga/materinskoga/stranoga jezika*
Zagreb, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
8. Patekar, Jakob
Pogled na ovladavanje redom riječi u engleskome jeziku // *Filološka istraživanja danas*
Beograd, Srbija, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
9. Patekar, Jakob
Sintaktička analiza tekstova u udžbenicima za rano učenje engleskoga jezika // 5. međunarodna konferenciji o naprednim i sustavnim istraživanjima: *Rano učenje i poučavanje stranoga jezika*
Zagreb, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
10. Patekar, Jakob
Tumačenje obeznačene riječi there // XXVI. međunarodni znanstveni skup: *Jezik kao informacija*
Zagreb, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Utjecaj hrvatskoga kao materinskoga jezika na pisani ostvaraj na engleskome kao stranome jeziku kod učenika osmoga razreda
Engleski:	Influence of Croatian as a native language on writing in English as a foreign language in grade 8 learners
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Anglistika

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	izv.prof. Marta Medved Krajnović	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	mmedved@ffzg.hr

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	<p>Balenović, K. i Medved Krajnović, M. (2013). The and A in the interlanguage of Croatian primary school learners. U J. Mihaljević Djigunović i M. Medved Krajnović (ur.), UZRT 2012: Empirical Research in English Applied Linguistics (str. 36 - 44). Zagreb: FF press.</p> <p>Medved Krajnović, M. (2010). Od jednojezičnosti do višejezičnosti: Uvod u istraživanja procesa ovladavanja inim jezikom. Zagreb: Leykam international.</p> <p>Medved Krajnović, M. i Šprince, I. (2010). Mogući primjer utjecaja engleskoga na hrvatski jezik kod naprednih hrvatsko-engleskih dvojezičnih govornika. Strani jezici: časopis za unapređenje nastave stranih jezika, 39, 65-78.</p> <p>Medved Krajnović, M. i Letica, S. (2009). Učenje stranih jezika u Hrvatskoj: politika, znanost i javnost. U J. Granić (ur.), Jezična politika i jezična stvarnost (str. 598 - 607). Zagreb: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku.</p>
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Više od pola stoljeća znanstvenoga istraživanja uloge materinskoga jezika u ovladavanju drugim ili stranim jezikom, od kontrastivne analize preko analize pogrešaka i istraživanja međujezika do današnjih istraživanja međujezičnih utjecaja, govori o tome koliko je ova tema relevantna za primijenjenu lingvistiku, ovladavanje inim jezikom i glotodidaktiku. Ipak, mnogim istraživanjima unatoč, jasno je da nemamo odgovore na sva pitanja o utjecaju prvoga jezika na ovladavanje inim. Svrha je ovoga istraživanja dopuniti sliku o međujezičnome utjecaju u kontekstu ovladavanja engleskim kao stranim jezikom kod hrvatskih učenika na kraju osnovnoškolskoga obrazovanja. U istraživanju će se na temelju pisanih radova učenika analizirati leksičke i morfosintaktičke pogreške koje proizlaze iz međujezičnoga utjecaja. Osim doprinosa razumijevanju međujezičnoga utjecaja, rezultati bi mogli pomoći i u opisivanju učenikova međujezika nakon osmogodišnjega obrazovanja te naći primjenu u izradi kurikula i nastavnih materijala.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	For more than half a century, the role of first language in the acquisition of a second or foreign language has been explored in various ways: from contrastive analysis, error analysis and interlanguage research to current research on crosslinguistic influence. Such interest clearly indicates the relevance of the topic for Applied Linguistics, Second Language Acquisition and Glottodidactics. However, in spite of all the research, we still lack answers to all the questions of the influence of the first language on second language acquisition. The aim of this research is to shed light on crosslinguistic influence in the context of acquiring English as a foreign language by Croatian students at the end of their primary education. We will analyse lexical and morphosyntactic errors in students' written output which come from crosslinguistic influence. Apart from aiding in the understanding of crosslinguistic influence, the results could be used to describe students' interlanguage at the end of primary education; they could also be used in designing curricula and teaching material.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
Uloga materinskoga jezika u ovladavanju inim jezikom znanstveno se istražuje više od pola stoljeća, ali zanimanje za tu temu seže daleko u povijest; zapravo je bilo prisutno kada god su različiti jezici dolazili u kontakt, poput doticaja drugih kultura sa starogrčkom kulturom (Jarvis i Pavlenko, 2008). Na znanstvenu su razinu ta promišljanja o odnosu prvoga i drugoga jezika podignuli sredinom 20. stoljeća autori poput Charlesa Friesa, Uriela Weinreicha i Roberta Lada, a potomji se smatra začetnikom kontrastivne analize (Medved Krajnović, 2010). Istraživači koji su djelovali unutar kontrastivne analize materinskome su jeziku pridavali veliku ulogu smatrajući da je on značajan izvor pogreška u razumijevanju i proizvodnji stranoga jezika (Gass i Selinker, 2008). Pored toga, smatrano je da je jezik navika i da se kao takav može naučiti prema biheviorističkim principima, da se jezične pogreške mogu predvidjeti usporedbom dvaju jezika, da su razlike, a ne sličnosti, između dvaju jezika glavni uzrok pogrešaka i sl. (isto). Ne čudi stoga da su se istraživači najviše bavili	

negativnim prijenosom iz materinskoga jezika. Ubrzo, točnije 1960-ih, kontrastivna analiza gubi svoj teorijski oslonac (Medved Krajnović, 2010) i mjesto ustupa analizi pogrešaka. Začetnikom analize pogrešaka smatra se Pit Corder (isto), a ona se od kontrastivne analize razlikuje u tome što se učenikove pogreške sagledavaju isključivo u kontekstu ciljnoga jezika te se ne uspoređuju s materinskim jezikom. Corder je prepoznao značaj pogrešaka za OVIJ te se one više nisu smatrale pokazateljima lošega ovladavanja jezikom koje treba iskorijeniti, već pokazateljima učenikovih unutarnjih procesa i napora da stranim jezikom ovlada (Gass i Selinker, 2008). Rezultat analize pogrešaka bila je i klasifikacija odnosno podjela na međujezične pogreške (nastale pod utjecajem materinskoga jezika), unutarjezične pogreške (neovisne o prvome jeziku, npr. preuopćavanje i pojednostavljivanje) te slučajne pogreške i pogreške uzrokovane poučavanjem (Medved Krajnović, 2010). S obzirom na nov pogled na pogreške kao pozitivne pokazatelje razvijajućega inoga jezika, ne čudi da Larry Selinker 1972. stvara pojam međujezik (Lightbown i Spada, 2006) kako bi opisao taj dinamičan sustav jezika u razvoju. Istraživanja međujezika u sljedećim su desetljećima dovela i do istraživanja međujezičnih utjecaja. Jarvis i Pavlenko (2008) daju pregled zaključaka proizašlih iz potonjih istraživanja provedenih do 1990-ih, među ostalim i sljedeće: međujezični utjecaji ne rezultiraju samo pogreškama, već mogu biti i pozitivni; međujezični utjecaji mogu se očitovati i u izbjegavanju određene strukture, u pretjeranoj uporabi strukture ili pak u većoj sklonosti k uporabi strukture; sličnosti, a ne razlike, između jezika češćim su uzrokom međujezičnoga utjecaja dok razlike pak mogu olakšati ovladavanje određenom strukturom; međujezični utjecaj ne smanjuje se proporcionalno razvoju jezične kompetencije odnosno umijeća; međujezični se utjecaji ne očituju samo na fonološkoj, morfološkoj i sintaktičkoj razini, već se mogu očitovati i u značenju i funkcijama koje se vežu uz strukture na spomenutim razinama. Istraživanja nakon 1990-ih proširila su opseg i sadržaj (Medved Krajnović, 2010).

O pogreškama koje čine hrvatski govornici u pisanoj produkciji na engleskome jeziku prve podatke nalazimo u radovima proizašlima iz projekta kontrastivne analize hrvatskoga i engleskoga jezika (Filipović, 1971). Riječ je o velikome projektu kontrastivne analize dvaju spomenutih jezika, a važno je napomenuti da se većina saznanja, pored usporedbe dviju gramatika, temelji na instrumentu pisanoga prevođenja korpusnoga materijala. Ovdje donosimo saznanja relevantna za naše istraživanje. Rezultati istraživanja pokazali su da su uzroci morfoloških i sintaktičkih odstupanja od norme engleskoga jezika: „interferencija“ materinskoga jezika, pogotovo u tvorbi rečenice zbog razlika u slobodi nizanja sintaktičkih jedinica; nepravilna analogija, pogotovo izražena u morfološkim pogreškama, na primjer kada učenik primjenjuje opće pravilo na sve slučajeve; znanje još jednoga stranoga jezika, čija pravila učenik primjenjuje na engleski jezik; prijelazna faza, u kojoj učenik napušta sustav materinskoga jezika prije negoli je ovladao sustavom stranoga jezika; metode poučavanja stranoga jezika, primjerice uvođenje novih struktura prije negoli su svladane stare (Andrassy, 1971; Bilinić, 1971; Filipović, 1971; Kranjčević 1971).

Mada postoje suvremena istraživanja međujezika i međujezičnih utjecaja u kontekstu ovladavanja engleskim jezikom u Hrvatskoj (vidi npr. Balenović i Medved Krajnović (2013), Mihaljević Djigunović (2006), Mihaljević Djigunović i Vickov (2010), Mihaljević Djigunović i Letica Krevelj (2012), Patekar (2013)), ona nisu brojna, pogotovo ako bismo željeli pronaći istraživanje uže povezano s predloženim istraživanjem. Ovdje stoga od suvremenih istraživanja u hrvatskome kontekstu izdvajamo rad Zergollern-Miletić (2007) koja piše o ovladanosti vještinom pisanja na engleskome jeziku na kraju osnovnoškolskoga obrazovanja hrvatskih učenika. U radu autorica predstavlja rezultate istraživanja provedenoga u sklopu projekta Filozofskoga fakulteta u Zagrebu „Engleski jezik u Hrvatskoj“ koji je trajao od 2001. do 2006. godine. Istraživanjem se željelo utvrditi stupanj ovladanosti vještinom pisanja kod hrvatskih učenika engleskoga kao stranoga jezika na kraju osnovnoškolskoga (ali i srednjoškolskoga) obrazovanja, odnosno jesu li učenici dostigli predviđenu razinu A2 (odnosno B1 u srednjoj školi). Instrument je bio test pisanja u kojemu je trebalo u deset složenih ili dvadeset jednostavnih rečenica opisati razlike između dviju naizgled jednakih slika. Zaključak je istraživanja da su učenici dovoljno ovladali engleskim jezikom da bi zadatak mogli riješiti na odgovarajućoj razini (A2). Osim toga, pronađena je značajna, ali vrlo niska, pozitivna povezanost između rezultata na testu pisanja i trajanja učenja engleskoga jezika. Otkriveno je i da su bolje rezultate postigli učenici koji uče još jedan strani jezik pored engleskoga, pogotovo kada je to njemački jezik. Konačno, autorica ističe da je ovladanost vještinom pisanja najznačajniji element za predviđanje ocjene iz engleskoga jezika. Ono što je bitno za naše istraživanje jest saznanje da su bolje rezultate postigli učenici koji uče još jedan strani jezik, što će se u našem istraživanju provjeriti trećom i četvrtom hipotezom, te saznanje da je vještina pisanja najbitniji element za predviđanje ocjene iz engleskoga jezika, što pak ukazuje na važnost razumijevanja razvoja te vještine u obrazovanju.

Na kraju treba izdvojiti i jedno strano istraživanje – doktorski rad Lee Meriläinen koji je proizašao iz finskoga konteksta ovladavanja inim jezikom. Iz toga su istoga konteksta ranije proizašla istraživanja koja su značajno doprinijela proučavanju i razumijevanju međujezičnih utjecaja (vidi npr. Odlin, 1989 i Ringbom, 1987, 2007). Meriläinen (2010) analizira leksičke i sintaktičke pogreške u pisanim radovima finskih srednjoškolaca, napisanima 1990., 2000. i 2005., i dolazi do sljedećih saznanja: na području leksika utjecaj je finskoga kao materinskoga jezika zabilježen na razini oblikovanja, značenja i uporabe riječi, a autorica je identificirala devet tipova međujezičnih leksičkih pogrešaka, što smatra raznolikim u usporedbi s prijašnjim istraživanjima u danome kontekstu; na sintaktičkoj razini autorica je prepoznala pet tipova međujezičnih pogrešaka. Meriläinen ističe da se za razliku od međujezičnoga utjecaja na leksičkoj razini, situacija na sintaktičkoj nije promijenila nabolje kada je radove usporedila prema godini nastanka. Odnosno, učenici su prema 2005. godini zbog

veće izloženosti engleskome jeziku imali manje leksičkih pogrešaka (osim u oblikovanju riječi gdje se broj povećao), ali su imali isto ili čak i više sintaktičkih pogrešaka. Potonje ukazuje na otpornost međujezičnih utjecaja koja bi se u našem istraživanju mogla potvrditi drugom hipotezom.

Iz dosad navedenoga jasno je koliko je razumijevanje međujezičnih utjecaja bitno za OVIJ te koliko je potrebno znanstvenim istraživanjem upotpuniti sliku ovladavanja engleskim jezikom u hrvatskome kontekstu. Na tragu toga predlaže se provođenje našega istraživanja.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj je ovoga istraživanja analizirati leksičke i morfosintaktičke pogreške proizašle iz utjecaja hrvatskoga kao materinskoga jezika na pisani ostvaraj na engleskome kao stranome jeziku kod učenika osmoga razreda.

Hipoteza 1: međujezičnih pogrešaka bit će manje nego unutarjezičnih i ostalih pogrešaka

Hipoteza 2: udio međujezičnih pogrešaka u ukupnome broju pogrešaka kod učenika koji uče samo engleski jezik te učenika koji uče još jedan strani jezik bit će jednak

Hipoteza 3: učenici koji uče još jedan strani jezik imat će manji broj ukupnih pogrešaka od učenika koji uče samo engleski jezik

Hipoteza 4: učenici koji uče još jedan strani jezik imat će bolje ocijenjen rad od učenika koji uče samo engleski jezik

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Istraživanje se planira provesti na uzorku od 500 učenika osmoga razreda u kojemu će biti zastupljeni oni koji uče samo engleski kao strani jezik od prvoga razreda osnovne škole, oni koji uz engleski uče i talijanski jezik od četvrtoga razreda osnovne škole te oni koji uz engleski uče i njemački jezik od četvrtoga razreda osnovne škole. Njemački i talijanski jezik odabrani su jer su nakon engleskoga jezika najzastupljeniji strani jezici u hrvatskim osnovnim školama. Usto, puno hrvatskih učenika uči dva strana jezika, a ne samo jedan, pa uključivanje učenika s dvama stranim jezicima u uzorak bolje odražava stvarnost. U uzorku će biti zastupljeni učenici iz manjih, srednjih te velikih mjesta. Odabrani su učenici osmoga razreda kao generacija učenika koja se u potpunosti (dakle od prvoga razreda) obrazovala prema Nastavnome planu i programu za osnovnu školu (2006) koji se pak temelji na Hrvatskome nacionalnome obrazovnom standardu (2005) odnosno HNOS-u. Budući da se HNOS za strane jezike oslanja na Zajednički europski referentni okvir za jezike (2005), skraćeno ZEROJ, očekivana razina kompetencije u engleskome jeziku po završetku četvrtoga razreda osnovne škole jest A1 (tj. pripremna razina), a po završetku osmoga razreda A2 (tj. temeljna razina).

S obzirom na to da učenici osmoga razreda imaju najmanje četrnaest godina, od ravnatelja škola tražit će se pismena suglasnost za provođenje istraživanja, a od učenika će se tražiti usmena suglasnost za sudjelovanje u istraživanju. Istraživanje će prema uputama istraživača provesti učitelji engleskoga jezika u odabranim školama. Ravnatelji će i učitelji pismeno, a učenici usmeno, biti upoznati s ciljem, provedbom i trajanjem istraživanja te ključnim odredbama Etičkoga kodeksa istraživanja s djecom (Ajduković i Kolesarić, 2003) prema kojima će se istraživanje provesti.

Za instrument istraživanja odabran je poluvođeni sastavak. Poluvođeni sastavak tip je zadatka koji se često javlja u školskoj zadaći iz engleskoga jezika pa se očekuje da učenicima takav oblik testiranja neće biti stran. Nadalje, kako bi osim oblikom zadatak bio učenicima blizak i sadržajem, odabrano je pet tema koje su zastupljene Nastavnim planom i programom za osnovnu školu (2006) za engleski jezik: dan u školi, ljetni praznici, preporuka za film, omiljeno putovanje te posjet gradu. Zadatak je osmišljen kao prijateljeva odnosno prijateljčina poruka na koju ispitanik treba odgovoriti u 40 do 60 riječi. Poruka se sastoji od uvodne rečenice koja daje kontekst te od triju do četiriju pitanja. Zadatci su nastali na temelju zadataka pisanja Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja korištenih u ispitu iz engleskoga jezika na osnovnoj razini državne mature 2011./2012. te 2012./2013. školske godine. Za razliku od zadataka na državnoj maturi, u istraživanju su upute o odgovaranju na poruku dane na hrvatskome jeziku te je pokoje pitanje preoblikovano kako bi bilo primjerenije ciljnoj skupini. Planirano je da će o svakoj od pet tema pisati sto učenika.

U pogledu vještine pisanja prema ZEROJ-u se od učenika osmoga razreda očekuje da „mogu pisati kratke, jednostavne bilješke i poruke. Mogu napisati vrlo jednostavno osobno pismo, npr. pismo zahvale“ (str. 26). Pored navedenoga, osnovnoga, deskriptora iz

tablice za samoprocjenu, navodimo i deskriptore iz podljestvica. Tako prema deskriptoru iz podljestvice Kreativno pisanje (str. 63) učenici na razini A2 mogu „napisati niz jednostavnih fraza i rečenica o svojoj obitelji, uvjetima života, obrazovnom iskustvu, sadašnjem ili prethodnom poslu.“ Što se gramatičke ispravnosti (str. 117) tiče, na razini A2 učenik „neke jednostavne strukture koristi ispravno ali još stalno pravi osnovne pogreške – na primjer, često miješa vremena i zaboravlja na slaganje. Ipak je obično jasno što želi reći.“ U pogledu vladanja pravopisom (str. 121), učenik na razini A2 „može, fonetski prilično točno (ali ne i pravopisno ispravno), napisati kratke riječi koje pripadaju njegovu usmenom vokabularu.“

S obzirom na sve navedeno, odabrani se instrument smatra primjerenim za ovo istraživanje.

Nakon prikupljanja materijala pristupit će se popisivanju svih pogrešaka prema utvrđenoj klasifikaciji, a posebno će se analizirati te u radu prikazati pogreške nastale pod utjecajem hrvatskoga kao materinskoga jezika kako bi se potvrdile prve tri hipoteze. Usto, kako bi se potvrdila četvrta hipoteza, radovi će se ocijeniti prema utvrđenim kriterijima. Podatci će se statistički obrađivati u programu SPSS 17.0.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Rezultati predloženoga istraživanja doprinijeli bi boljemu razumijevanju utjecaja hrvatskoga kao materinskoga jezika na pisani ostvaraj na engleskome kao stranome jeziku kod hrvatskih učenika na kraju osnovnoškolskoga obrazovanja. U širem bi kontekstu rezultati doprinijeli razumijevanju međujezičnoga utjecaja i međujezika te time doprinijeli razvoju OVIJ-a. Rezultati bi mogli potaknuti nova istraživanja međujezičnoga utjecaja u hrvatskome kontekstu, primjerice s obzirom na dob ispitanika, trajanje učenja, znanje drugih stranih jezika i sl.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Ajduković, M. i Kolesarić, V. (ur.). (2003). Etički kodeks istraživanja s djecom. Zagreb: Vijeće za djecu Vlade Republike Hrvatske. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži.

Andrassy, V. (1971). Errors in the Morphology and Syntax of the Parts of Speech in the English of Learners from the Serbo-Croatian-Speaking Area. U R. Filipović (ur.), The Yugoslav Serbo-Croatian – English Contrastive Project, Pedagogical Materials 1 (str. 7–31). Zagreb: Institute of Linguistics.

Balenović, K. i Medved Krajnović, M. (2013). The and A in the interlanguage of Croatian primary school learners. U J. Mihaljević Djigunović i M. Medved Krajnović (ur.), UZRT 2012: Empirical Research in English Applied Linguistics (str. 36–44). Zagreb: FF press.

Bilinić, J. (1971). Errors in the Morphology and Syntax of the Verb in the Speech of Learners of English in the Serbo-Croatian-Speaking Area. U R. Filipović (ur.), The Yugoslav Serbo-Croatian – English Contrastive Project, Pedagogical Materials 1 (str. 32–59). Zagreb: Institute of Linguistics.

Filipović, R. (1971). Kontakti jezika u teoriji i praksi: prinosi metodici nastave živih stranih jezika. Zagreb: Školska knjiga.

Gass, S. M. i Selinker, L. (2008). Second language acquisition: An introductory course. New York: Routledge.

Hrvatski nacionalni obrazovni standard za engleski jezik. (2005). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Preuzeto s <http://public.mzos.hr/fgs.axd?id=9972>

Jarvis, S. i Pavlenko, A. (2008). Crosslinguistic Influence in Language and Cognition. New York: Routledge.

Kranjčević, S. (1971). Errors in the Syntax of the Sentence in the Speech of Learners of English in the Serbo-Croatian-Speaking Area. U R. Filipović (ur.), The Yugoslav Serbo-Croatian – English Contrastive Project, Pedagogical Materials 1 (str. 60–80). Zagreb: Institute of Linguistics.

Lightbown, P. M. i Spada, N. (2006). How Languages are Learned. Oxford: Oxford University Press.

Medved Krajnović, M. (2010). Od jednojezičnosti do višejezičnosti: Uvod u istraživanja procesa ovladavanja inim jezikom. Zagreb:

Leykam international.

Mihaljević Djigunović, J. i Letica Krevelj, S. (2012). Developmental Dynamics in Acquiring Existential there in L2 English. *Studia Romanica et Anglica Zagrabienisa*, L(7), 107–122.

Mihaljević Djigunović, J. i Vickov, G. (2010). Acquisition of Discourse Markers – Evidence from EFL Writing. *Studia Romanica et Anglica Zagrabienisa*, L(5), 255–278.

Mihaljević Djigunović, J. (2006). Interaction between L1 and L2 Communicative Language Competences. *Studia Romanica et Anglica Zagrabienisa*, L(1), 261–277.

Nastavni plan i program za osnovnu školu. (2006). Zagreb: Ministarstvo obrazovanja, znanosti i športa.

Odlin, T. (1989). *Language transfer: Cross-linguistic influence in language learning*. Cambridge: Cambridge University Press.

Patekar, J. (2013). Pogled na ovladavanje redom riječi u engleskome jeziku. U J. Vučo i O. Durbaba (ur.), *Filološka istraživanja danas: Jezik i obrazovanje II* (str. 387–397). Beograd: Sveučilište u Beogradu.

Ringbom, H. (2007). *Cross-linguistic Similarity in Foreign Language Learning*. Clevedon: Multilingual Matters.

Ringbom, H. (1987). *The Role of the First Language in Foreign Language Learning*. Clevedon: Multilingual Matters.

Zergollern-Miletić, L. (2007). Ovladanost vještinom pisanja na engleskome jeziku na kraju osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja kod hrvatskih učenika. *Metodika*, 8(1), 190–204.

Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje. (2005). Zagreb: Školska knjiga.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

2.500,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	2.500,00	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____

izv.prof. Marta Medved Krajnović

Potpis _____

Jakob Patekar, prof. pedagogije i engleskog jezika i književnosti

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 20.11.2014.

Potpis _____

Jakob Patekar, prof. pedagogije i engleskog jezika i književnosti

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Jakob Patekar, prof.	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij glotodidaktike	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		7025	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Utjecaj hrvatskoga kao materinskoga jezika na pisani ostvaraj na engleskome kao stranome jeziku kod učenika osmoga razred	
	<i>Engleski</i>	Influence of Croatian as a native language on writing in English as a foreign language in grade 8 learners	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Humanističke znanosti/interdisciplinarne humanističke znanosti/metodike nastavnih predmeta humanističkih znanosti	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	dr. sc. Marta Medved Krajnović, izv. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Hrvatska	mmedved@ffzg.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr. sc. Renata Geld, doc.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Hrvatska	geldrenata@gmail.com
	2. prof. dr.sc. Yvonne Vrhovac, miru	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Hrvatska	yvonne.vrhovac@zg.htnet.hr
	3. dr. sc. Lovorka Zergollern-Miletić, doc.	Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Hrvatska	l.zergollern-miletic@ufzg.hr
	4. prof.dr.sc. Zrinka Jelaska (rezervni član)	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Hrvatska	zjelaska@ffzg.hr
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	18. prosinca 2014.		

1

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Pristupnik je izložio temu svoje doktorske disertacije pred povjerenstvom za obranu teme na javnoj obrani održanoj 19. studenog 2014. godine. Nakon prezentacije članovi su povjerenstva postavljali pitanja vezana uz izbor uzorka, kriterije ocjenjivanja pisane produkcije koja se planira kao temeljna građa u istraživanju, elemente komunikacijske kompetencije koji će se mjeriti te pitanja interpretacije određenih grešaka, primjerice grešaka koje su rezultat jezičnog međuutjecaja naspram onih za koje se smatra da su rezultat unutarjezičnog utjecaja, itd. Doktorand je odgovorio na sva postavljena pitanja i uspješno obranio svoje ciljeve i teze te plan istraživanja.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Tema predložene disertacije izuzetno je relevantna za razumijevanje međujezičnih utjecaja i time za procese prisutne u ovladavanju inim jezikom. Cilj je ovoga istraživanja analizirati leksičke i morfosintaktičke pogreške proizašle iz utjecaja hrvatskoga kao materinskoga jezika na pisani ostvaraj na engleskome kao stranome jeziku kod učenika osmoga razreda. Doktorand je svoj cilj operacionalizirao kroz četiri hipoteze. Istraživanje se planira provesti na uzorku od 500 učenika osmoga razreda u kojemu će biti zastupljeni oni koji uče samo engleski kao strani jezik od prvoga razreda osnovne škole, oni koji uz engleski uče i talijanski jezik od četvrtoga razreda osnovne škole te oni koji uz engleski uče i njemački jezik od četvrtoga razreda osnovne škole. Njemački i talijanski jezik odabrani su jer su nakon engleskoga jezika najzastupljeniji strani jezici u hrvatskim osnovnim školama. Za instrument istraživanja odabran je poluvođeni sastavak. Poluvođeni je sastavak tip zadatka koji se često javlja u školskoj zadaći iz engleskoga jezika pa se očekuje da učenicima takav oblik testiranja neće biti stran. Kako bi osim oblikom zadatak bio učenicima blizak i sadržajem, odabrano je pet tema koje su zastupljene Nastavnim planom i programom za osnovnu školu (2006) za engleski jezik. Planirano je da će o svakoj od pet tema pisati sto učenika. Nakon prikupljanja građe pristupit će se popisivanju svih pogrešaka prema utvrđenoj klasifikaciji, a posebno će se analizirati te u radu prikazati pogreške nastale pod utjecajem hrvatskoga kao materinskoga jezika. Radovi će se ocijeniti prema strogo utvrđenim kriterijima. Podatci će se statistički obrađivati u programu SPSS 17.0. Pristupnik navodi i način na koji će poštovati etička pravila istraživanja. Nalazi ovako planiranog istraživanja doista bi mogli ponuditi vrijedne nove spoznaje koje će upotpuniti sliku ovladavanja engleskim jezikom u hrvatskome kontekstu. Osim teorijske vrijednosti, nalazi bi mogli biti vrlo vrijedni i na primijenjenoj razini.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
<p>Iz sinopsisa je razvidno da je riječ o temi koja je znanstveno relevantna. Predložena metodologija pokazuje da će doktorand na sustavan način pristupiti temi te da će se moći ostvariti predviđeni ciljevi istraživanja.</p> <p>Predlažemo prihvaćanje teme doktorskoga rada i imenovanje dr. sc. Marte Medved Krajnović, izv. prof. za mentora.</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
Ljetni semestar 2015./2016.	
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)	
Potpis	

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1.(predsjednik Povjerenstva) dr. sc. Renata Geld, doc. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	
	2. prof. dr.sc. Yvonne Vrhovac, miru Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	
	3. dr. sc. Lovorka Zergollern-Miletić, doc. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	

3

U Zagrebu, 15. siječnja 2015.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Iva Matovinović Klarić, dipl. prof. engleskoga jezika i književnosti i njemackoga jezika i književnosti		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Hrvatska kultura		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6205		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Damir Matovinović		
Datum i mjesto rođenja:	07.06.1975., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Višnjica 16, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0911709705		
E-mail:	iva.matovinovic@mail.inet.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>anglistika i germanistika</i> , Dodiplomski, Hrvatska (2014./2015.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	od 1999. profesorica engleskoga i njemačkoga jezika u XV. gimnaziji u Zagrebu
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1.

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Međukulturna komunikacijska kompetencija u srednjoškolskom jezičnom obrazovanju
Engleski:	Intercultural Communicative Competence in Secondary School Language Education
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	hrvatski
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Kroatistika

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	doc. dr. sc. Jasna Novak Milić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	jnmilic@ffzg.hr
Drugi mentor:	prof. dr. sc. Zrinka	Sveučilište u Zagrebu,	zjelaska@ffzg.hr

	Jelaska	Filozofski fakultet, Hrvatska	
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>1. Novak Milić, J. (2012) Međukulturalna komunikacijska kompetencija i inojezični hrvatski u okruženju hrvatske škole. U: Češi, M., Cvikić, L., Milović, S.(ur.). <i>Inojezični učenik u okruženju hrvatskoga jezika</i>. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje, 2012. str. 61-66.</p> <p>2. Novak Milić, J. (2014) Hrvatska svakodnevnica. U: Udier, S. L. (ur.) <i>Hrvatska na prvi pogled: udžbenik hrvatske kulture</i>. Zagreb: FFpress, str. 337-361. (u tisku)</p> <p>3. Cvikić, L., Novak Milić, J. (2014) Pripremljenost budućih nastavnika za međukulturne izazove u nastavi hrvatskoga kao nasljednog i drugoga jezika U: Cergol Kovačević, K.; Udier, S. L. (ur.). <i>Višejezičnost kao predmet multidisciplinarnih istraživanja</i>. Zagreb: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku i Srednja Europa, 2014. (u tisku).</p>		
Drugi mentor:	<p>1. Jelaska, Z., Babić, N. (2010) Okomita međukulturnost. U: Cvikić, L. (ur.) <i>Međunarodni suradni skup Prvi, drugi, ini jezik: hrvatsko-makedonske usporedbe</i>, zbornik radova: 140-153.</p> <p>2. Jelaska, Z., Babić, N. (2010) Pozdravi u međukulturnosti, 3. HIDIS, Zagreb, 20. i 21. prosinca.</p> <p>3. Cvikić, I., Jelaska, Z., Kanajet-Šimić, L. (2010) Nasljedni govornici i njihova motivacija za učenjem hrvatskoga jezika. U: <i>Croatian Studies Review VI</i>. Split, Sydney, Waterloo: Centar za hrvatske studije, 113-127.</p> <p>4. Jelaska, Z. (2013) Die Stellung des Standards im Vārietetenspektrum: Zweck, Anwendbarkeit und Beherrschbarkeit des Standards. U: Müller, D., Wingender, M. (ur.). <i>Typen Slavischer Standardsprachen. Theoretische, methodische und empirische Zugänge</i> (Slavistische Studienbücher, Neue Folge 25). Wiesbaden: Harrasowitz, 99-118</p> <p>5. Grgić, A., Jelaska, Z. (2014) Bilješke o učeniku - jezične biografije i ovladavanje hrvatskim kao inim jezikom. Zbornik SIH-a Zagreb: FF Press (u tisku)</p>		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Rad istražuje međukulturnu komunikacijsku kompetenciju učenika u nastavi hrvatskoga i engleskoga u srednjoškolskome obrazovanju, svijest o njoj te načine i izvore iz kojih ju učenici crpe. U europskim obrazovnim dokumentima ona ima istaknuto mjesto jer čini sastavni dio znanja i stranoga i materinskoga jezika. Kao nov pojam u hrvatskome školstvu ona ima istaknuto mjesto u NOK-u i među nastavničkim kompetencijama, ali je još prilično zanemarena, najčešće zbog nerazumijevanja pojma, neosviještenosti sudionika obrazovnoga procesa o nužnosti ovladavanja njome te nedovoljne osposobljenosti nastavnika za njezin prijenos i razvijanje. Radom se želi pokazati da nastava hrvatskoga jezika u Hrvatskoj znatnije utječe na razvoj ove kompetencije hrvatskih srednjoškolaca nego nastava stranoga jezika. Građu čine udžbenici hrvatskoga jezika za izvorne govornike i engleskoga kao prvoga stranoga jezika te upitnici provedeni među učenicima srednjih škola.		
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The thesis will examine Intercultural Communicative Competence (ICC) of students participating in Croatian and English classes in secondary education, their awareness considering the ICC as well as ways of acquiring and sources of acquisition of ICC. ICC is a relatively new term in Croatian education system and its importance is still being neglected despite its major role when it comes to teachers' competences as well as in the National Framework Curriculum. Most common reasons are not		

understanding the concept, students and teachers being unaware of the importance of ICC transfer skills as well as inadequate skills of ICC transfer and ICC further development. ICC plays a major role in European documents on education as a skill which, alongside linguistic skills, makes up for an important part of first and second language knowledge, and this thesis will show that Croatian language teaching has a greater impact on the development of ICC when compared to second language teaching.

The corpus consists of Croatian and English as a second language textbooks and questionnaires for secondary school students .

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Pojam međukulturne komunikacijske kompetencije, koja se naziva i međukulturalna ili interkulturalna kompetencija, relativno je nov u okvirima hrvatskoga obrazovnog sustava. Kao sastavni dio Hrvatskoga nacionalnoga okvirnoga standarda (HNOS 2006) i Nacionalnoga okvirnoga kurikulumu (NOK 2011) zauzima važno mjesto u promicanju i postizanju novih obrazovnih standarda koji streme bržemu i kvalitetnijemu usklađivanju hrvatskoga obrazovnog sustava sa smjernicama Europske unije. U tomu smislu važno je proučiti Zajednički europski referentni okvir za jezike (*Common European Framework of Reference for Languages* 2001, kraće ZEROJ), koji je objavilo Europsko vijeće, a čiji je cilj ponuditi niz smjernica za učenje i poučavanje bilo kojega jezika u Europi. Za razliku od nekadašnjih načina stjecanja jezičnih kompetencija, pri čemu je dugo najvažnija bila komunikacijska, koja se uglavnom zasnivala na usvajanju gramatike, sintakse i vokabulara, danas se prednost daje poučavanju jezika ponajprije radi razvijanja vještina koje nisu isključivo jezične. Poučavanje međukulturne komunikacijske kompetencije svoje korijene ima u prvoj polovici 20. stoljeća kada se u nastavu njemačkoga jezika kao sastavni dio uvode dva nova područja: kultura i civilizacija, njemački *Landeskunde* i *Kulturkunde* (Porto 2013), a razlog tomu treba tražiti u političkoj povijesti Europe i povijesnim događajima toga doba. Danas su razlozi važnih promjena u nastavi jezika najviše globalizacija, veće i češće migracije, a time i nove mnogobrojne mogućnosti obrazovanja odnosno zaposlenja. Ta je činjenica podloga novim pristupima koji zastupaju tezu da je međukulturna komunikacijska kompetencija jednako važna kao i lingvistička kompetencija, ako ne i važnija.

Načini stjecanja međukulturnosti prolaze određenim etapama koje su po svojoj prirodi dugotrajne. Bachmann, Gerhold i Wessling (u Byram 2003) razlikuju četiri stupnja usvajanja međukulturne komunikacijske kompetencije od kojih prvi uključuje osvješćivanje činjenice da različitosti postoje vježbama poput opisa slika ljudi ili vježbe situacija, do četvrtoga, posljednjega stupnja, koji pretpostavlja komunikacijsku kompetenciju u međukulturnim situacijama i sposobnost parafraziranja, prijevoda i interpretacije metakomunikacije. U svjetskoj literaturi govori se o podjeli učenika u različite stupnjeve ovisno o tome koliko su vješti u međukulturnoj komunikaciji. Fantini (2001) razlikuje četiri vrste učenika, pri čemu učenika kod kojega je ta vještina najmanje razvijena naziva putnikom, a naprednoga učenika nadmoćnim (prijevod Novak Milić 2006).

Važna istraživanja i radovi M. Byrama i suradnika (2003) pokazuju da današnje generacije učenika s velikom sigurnošću računaju na međudjelovanje i razumijevanje na temelju međukulturne kompetencije. Pritom se uglavnom misli na prijelaz s pojma 'biti upoznat' (*know of*), 'znati' (*know that*) na pojam 'znati primijeniti' (*know how*). Za autora ona ne znači odustajanje od postojećega komunikacijskoga pristupa, već njegovo širenje u smjeru diskursa i dodavanje međukulturne perspektive. Dakle, učenje jezika s jedne strane pretpostavlja nova socijalno-kulturna saznanja i njihovu primjenu, a s druge zahtijeva preispitivanje i osvješćavanje vlastitoga okruženja. Rad će se baviti i istraživanjima A. Fantinija (2007), koji jednostavno određuje međukulturnu komunikacijsku kompetenciju kao „(...) niz sposobnosti koje su nam potrebne da bismo s onima koji su lingvistički i kulturalno drugačiji od nas postigli učinkovit i primjeren odnos“, a zastupa i tezu da se inicijalni sustav kulturne kompetencije oblikuje uglavnom do puberteta pa je nakon toga teško prihvaćati stvari drugačije od usvojenog. Da bi se to pokušalo postići, potrebna je stalna nadogradnja međukulturne komunikacijske sposobnosti koja omogućava sagledavanje alternativnih sustava, u ovom slučaju kulturnoga sustava stranoga jezika. Dakle, biti međukulturno kompetentan znači neprestano raditi na shvaćanju i prihvaćanju drugih kulturnih sustava, baš kao što jezična kompetencija podrazumijeva neprestano nadograđivanje i rad na jezičnim vještinama. Jedna je od hipoteza rada da se takva neprestana nadogradnja međukulturne komunikacijske kompetencije uglavnom događa nesvjesno i to većinom neškolskim izvorima.

O kulturi u nastavi stranih jezika, posebno hrvatskoj, postoji više radova (npr. Kalogjera 1991), a postoje i radovi koji se bave stereotipima u hrvatskoj kulturi (npr. Skoko 2004, Oraić-Tolić 2006), prema kojima bez stereotipa i predrasuda nema ni identiteta. Pretpostavka koju navodi D. Oraić-Tolić da je shvaćanje samoga sebe uvjetovano prihvaćanjem drugoga jedna je od postavki teoretičara međukulturne kompetencije. O kulturi povezanoj s pojmom međukulturne komunikacijske kompetencije u hrvatskoj se primijenjeno-lingvističkoj literaturi govori posljednjih desetak godina: u društvenom i političkom kontekstu u monografiji urednice M. Benjak (2005), u

nastavi stranih jezika i nastavi hrvatskoga kao inoga u radovima J. Novak Milić (2006) te J. Novak Milić i M. Gulešić Machata (2006). U tim se starijim radovima većinom ističe važnost te vještine kao sastavnoga dijela procesa učenja radi jezične uporabe te osviještenosti kulturnih sličnosti i razlika u komunikaciji pripadnika različitih kultura. Neka novija istraživanja proučavaju usvojenost međukulturnosti kod budućih učitelja i nastavnika hrvatskoga jezika od kojih se, baš kao i od svih ostalih nastavnika jezika, očekuje visok stupanj međukulturne kompetencije, no on uglavnom ostaje nedostižan (Cvikić i Novak Milić 2014).

U Hrvatskoj se usvojenost međukulturne komunikacijske kompetencije među srednjoškolcima još nije istraživala. Provedena su tek manja istraživanja među učenicima hrvatskoga kao inoga usredotočena na identificiranje kulturnih stereotipa o Hrvatima (npr. Pasini 2010).

Ovim se doktorskim radom istražuje ovladanost međukulturnom komunikacijskom kompetencijom i načini njezina stjecanja kako bi se utvrdilo na kojem se stupnju poznavanja međukulturne kompetencije nalazi prosječan hrvatski gimnazijalac.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj je rada istražiti koliko su sudionici nastavnoga procesa međukulturno osviješteni i je li međukulturna komunikacijska kompetencija prepoznata i osviještena kao pojam i jedna od najvažnijih kompetencija u suvremenom obrazovanju. Zastupljenost elemenata međukulturnosti u nastavi hrvatskoga jezika i engleskoga kao prvoga stranoga jezika istražiti će se na temelju analize školskih udžbenika obaju jezika. Želi se dokazati pretpostavka da se u nastavi engleskoga jezika u hrvatskom obrazovnom sustavu međukulturnost razvija uglavnom prema američkoj i britanskoj kulturi. Stoga će se istražiti je li sposobnost učenika da na engleskome predstave vlastitu kulturu (K1) manja od sposobnosti da predstave stranu (K2), u ovom slučaju anglosaksonsku kulturu. Radom će se provjeriti četiri osnovne pretpostavke:

H1 Međukulturna su znanja znatno zastupljenija u programu i nastavi hrvatskoga jezika nego engleskoga kao prvoga stranoga jezika.

H2 Nastava hrvatskoga jezika nudi raznovrsniju međukulturnost od nastave engleskoga jezika koja je uglavnom usmjerena na američku i britansku kulturu.

H3 Mnoga međukulturna znanja učenika nisu osviještena i dolaze iz neškolskih izvora.

H4 Učenici na engleskome bolje predstavljaju anglosaksonsku kulturu od vlastite.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Da bi se utvrdila zastupljenost tema koje potiču usvajanje međukulturne komunikacijske kompetencije u hrvatskome kao prvome jeziku i engleskome kao prvome stranome jeziku najprije će se provesti deskriptivno-statistička analiza srednjoškolskih udžbenika razreda iz kojih dolaze ispitanici. Analizirat će se udžbenici 1. i 4. razreda općega gimnazijskoga smjera i jezičnih gimnazija.

U drugom će se koraku provesti opsežniji upitnik među učenicima 1. i 4. razreda općega gimnazijskoga smjera i jezičnih gimnazija (najmanje 99 ispitanika). Kako se prema Fantiniju sustav međukulturne kompetencije uglavnom oblikuje do puberteta, odabrani su učenici 1. i 4. razreda da bi se provjerila njegova pretpostavka. Uzorak 1. i 4. razreda uzima se dakle u svrhu istraživanja mogućih pomaka u međukulturnosti prije i nakon početka puberteta. Prije provođenja upitnika napraviti će se djelomični odabir ispitanika. Ispitanici moraju biti izvorni govornici hrvatskoga jezika koji engleski uče od prvoga razreda osnovne škole (u trenutku ispitivanja engleski uče devet odnosno dvanaest godina). Iz ispitivanja će se izuzeti učenici koji su na engleskome govornome području proveli neprekidno najmanje mjesec dana, a prema potrebi i učenici koji su drugdje u inozemstvu boravili duže vrijeme.

Osobni će podaci ispitanika ostati anonimni, bit će zaštićeni zaporkama. Tražit će se obaviješteni pristanak ispitanika ili roditelja maloljetnih ispitanika, odnosno nastavnickoga vijeća škola. Biti će jasno navedeno da će se rezultati analizirati isključivo u svrhu istraživanja, a ispitanici će biti odabrani slučajnim odabirom. Broj od sto (100, tj. 99) ispitanika biti će podijeljen na dvije (2) gimnazije općeg smjera i dvije (2) jezične gimnazije u Zagrebu.

Prvi dio upitnika sastojat će se od pitanja koja se odnose na bitne podatke o učenicima: razred, prvi jezik, eventualni drugi jezik, strani jezici, vrijeme provedeno u inozemstvu, opći uspjeh u školi, prosječna ocjena iz hrvatskoga u zadnje četiri godine, prosječna ocjena iz

engleskoga u zadnje četiri godine, prosječan broj sati engleskoga na tjedan (uključujući i satove koje pohađaju drugdje) itd.

Drugim će se dijelom upitnika primjenom Likertove skale utvrditi stavovi ispitanika o temama koje se tiču međukulturne komunikacijske kompetencije (npr. važnost učenja stranih jezika, važnost učenja o drugim kulturama, stupanj tolerancije prema drugim kulturama i jezicima itd.).

Trećim će se dijelom upitnika pokušati utvrditi stvarna međukulturna komunikacijska kompetencija ispitanika. Ispitanici će pomoću Likertove skale trebati ocijeniti primjerenost opisane situacije ili će trebati dopisati svoju reakciju na zadanu situaciju.

Upitnik će se provesti metodom papira i olovke u sklopu redovne nastave hrvatskoga ili engleskoga jezika kako bi se osiguralo da svi ispitanici imaju iste uvjete. Predviđeno je vrijeme za ispunjavanje upitnika 15 do 20 minuta.

Podaci će se statistički obraditi pomoću programa SPSS, a zatim će se provesti analiza metodom deskriptivne statistike. Pokušat će se utvrditi i postoji li veza između nekih od prisutnih čimbenika: npr. poučavanoga i usvojenoga, broja stranih jezika kojima se ispitanici služe i stupnja međukulturne kompetencije, izloženosti (broj sati) jeziku i stupnja međukulturne kompetencije.

Na kraju će se raspravljati o dobivenim rezultatima u odnosu na postavljene hipoteze. Rezultati će se također analizirati prema njihovu odnosu s obzirom na zahtjeve postavljene u NOK-u i očekivane ishode nastave prvoga i stranoga jezika.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

H1 Međukulturna su znanja znatno zastupljenija u programu i nastavi hrvatskoga jezika nego engleskoga kao prvoga stranoga jezika.

H2 Nastava hrvatskoga jezika nudi raznovrsniju međukulturnost od nastave engleskoga jezika koja je uglavnom usmjerena na američku i britansku kulturu.

H3 Mnoga međukulturna znanja učenika nisu osviještena i dolaze iz neškolskih izvora.

H4 Učenici na engleskome bolje predstavljaju anglosaksonsku kulturu od vlastite.

Radom će se saznati kakav je odnos međukulturne komunikacijske kompetencije hrvatskih učenika stečenih na nastavi hrvatskoga prema nastavi engleskoga jezika, a posebno onih stečenih iz neškolskih izvora. Proverit će se i kako nastava engleskoga jezika omogućuje hrvatskim učenicima da na engleskome predstavljaju svoju kulturu u odnosu na englesku i američku. Doprinos će rada biti i sustavni pregled relevantnih istraživanja ovoga područja ponajprije u europskim okvirima. Rezultati će doprinijeti boljemu shvaćanju pojma međukulturne kompetencije u struci, koja ne može doseći europske standarde jezičnoga obrazovanja svjesnoga poučavanja međukulturnosti u nastavi. Kako je ona neistražen pojam u srednjoškolskoj jezičnoj nastavi, rad će se moći koristiti kao polazište i pomoć pri budućim sličnim istraživanjima.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Benjak, M., Požgaj Hadži, V. (ur.). (2005). *Bez predrasuda i stereotipa – Interkulturalna komunikacijska kompetencija u društvenom i političkom kontekstu*. Izdavački centar Rijeka. Rijeka.

Byram, M. (ur.). (2003). *Intercultural competence*. Language Policy Division, Council of Europe, Strasbourg.

Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Clevedon, England: Multilingual Matters

Byram, M. (2009). *Autobiography of Intercultural Encounters*
http://www.coe.int/t/dg4/autobiography/Source/AIE_en/AIE_notes_for_facilitators_en.pdf

Cvikić, L., Novak Milić, J. (2014). Pripremljenost budućih nastavnika za međukulturne izazove u nastavi hrvatskoga kao nasljednoga i drugoga jezika. U: Cergol Kovačević, K., Udier, S. L. (ur.). *Višejezičnost kao predmet multidisciplinarnih istraživanja*. Zbornik radova Hrvatskoga društva za primijenjenu Lingvistiku. Zagreb. (rad u pripremi za tisak)

Fantini, A. (2001). Exploring Intercultural Competence: A Construct Proposal, NCOLCTL Fourth Annual Conference, www.councilnet.org/papers/Fantini.doc

Fantini, A. (2007). *CSD Research Report: Exploring and Assessing; Research Report 07-01*. Center for Social Development Global Service Institute. Washington.

HNOS – *Nastavni plan i program za osnovnu školu* (2006); Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Zagreb.

Huber-Kriegler, Lazar, Strange (2003) *Mirrors and Windows, an Intercultural Communication Textbook*, http://archive.ecml.at/documents/pub123aE2003_HuberKriegler.pdf

Kalogjera, D. (1991). Kultura i primijenjena lingvistika. U: *Zbornik društva za primijenjenu lingvistiku. Prožimanje kultura i jezika*. Zagreb, Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku. 7–13.

Nacionalni okvirni kurikulum. (2011). http://www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/Nacionalni_okvirni_kurikulum.pdf

Novak Milić, J., Gulešić Machata, M. (2006). Međukulturna kompetencija u nastavi hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika. *Lahor: časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik* 1/1, 69–82.

Novak Milić, J.; Jelaska, Z., Cvikić, L. (2008). Importance of intercultural education and competence in learning small languages. U: *AILA 2008 Multilingualism: Challenges and Opportunities, Abstracts*. Essen. 117–117

Novak Milić, J. (2006). Međukulturna kompetencija u nastavi stranoga i drugoga jezika. *Strani jezici*. 35/3, 269–276.

Novak Milić, J. (2012). Međukulturna komunikacijska kompetencija i inojezični hrvatski u okruženju hrvatske škole. U: Češi, M., Cvikić, L., Milović, S. (ur.). *Inojezični učenik u okruženju hrvatskoga jezika*. Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb. 61–66.

Oraić Tolić, D. (2006). *Kulturni stereotipi*. FF Press. Zagreb.

Pasini, D. (2010). Kultura u nastavi hrvatskoga kao stranog jezika. U: *Časopis za hrvatske studije*, 6.189–200.

Porto, M. (2013). Language and intercultural education: an interview with Michael Byram. *Pedagogies. An international journal*, 8(2). 10.1080/1554480X.2013.769196

Skoko, B. (2004.). Kako očuvati hrvatski identitet, učiniti ga prepoznatljivim, privlačnim i profitabilnim u svijetu?. U: Tuđman, M., Bekavac, I. (ur.) *Globalizacija i identitet*. Udruga za promicanje hrvatskog identiteta i prosperiteta – UHIP. Zagreb. 45–63.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

7000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	osobna sredstva	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ doc. dr. sc. Jasna Novak Milić		
Potpis _____ prof. dr. sc. Zrinka Jelaska		
Potpis _____ Iva Matovinović Klarić, dipl. prof. engleskoga jezika i književnosti i njemackoga jezika i književnosti		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 11.02.2015.		
Potpis _____ Iva Matovinović Klarić, dipl. prof. engleskoga jezika i književnosti i njemackoga jezika i književnosti		

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Iva Matovinović Klarić, dipl. prof. engleskoga jezika i književnosti i njemačkoga jezika i književnosti	
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:	Hrvatska kultura	
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6205	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski
	<i>Hrvatski</i>	Međukulturna komunikacijska kompetencija u srednjoškolskom jezičnom obrazovanju
	<i>Engleski</i>	Intercultural Communicative Competence in Secondary School Language Education
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):	Humanističke znanosti / Filologija / Kroatistika	

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	doc. dr. sc. Jasna Novak Milić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	jmilic@ffzg.hr
Drugi mentor:	prof. dr. sc. Zrinka Jelaska	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	zjelaska@ffzg.hr
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. prof. dr. sc. Dunja Pavličević-Franić	Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet, Hrvatska	dunja.pavlicevic-franic@ufzg.hr
	2. prof. dr. sc. Zrinka Jelaska	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	zjelaska@ffzg.hr
	3. prof. dr. sc. Neven Hrvatić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	nhrvatic@ffzg.hr
	4.		
5.			
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Fakultetskoga vijeća Filozofskoga fakulteta, 30. listopada 2014.		

1

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva
na kojoj je odobren prijedlog
istraživanja

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada

Javna obrana teme doktorskoga rada održana je u srijedu 14. siječnja 2015. pred povjerenstvom u sastavu: prof. dr. sc. Dunja Pavličević-Franić, prof. dr. sc. Zrinka Jelaska, prof. dr. sc. Neven Hrvatić. Obrana je trajala 90 minuta.

Pristupnica je obrazložila temu svoga rada, iznijela ciljeve i hipoteze te ukratko izložila metodologiju istraživanja. Nakon toga su članovi Stručnoga povjerenstva postavljali pitanja. Raspravljalo se o konkretnom teorijskom okviru; uzorku i isključnoj granici od šest mjeseci boravka u inozemstvu; instrumentima, i to jednomu za ispitanike, drugomu za udžbenike; o sastavnicama međukulturne kompetencije koje će doktorandica odabrati. Opširnije se raspravljalo o skupinama udžbenika hrvatskoga i udžbenika engleskoga, tiskanima u Hrvatskoj ili u inozemstvu, posebno s obzirom na to da udžbenike za hrvatski jezik čini i jezični udžbenik i čitanka (u kojoj su zastupljeni strani pisci), a engleski udžbenici to nemaju, te o razlozima za uključivanje ili isključivanje osnovnoškolskih udžbenika. Povjerenstvo je predložilo sljedeće promjene:

Terminološka razina – Budući da se u pedagoškoj praksi, stručnoj literaturi i obrazovnim dokumentima rabe različiti nazivi: *međukulturnost*, *međukulturnost*, *multikulturalnost*, *interkulturalna* ili *interkulturalna kompetencija*, *međukulturna komunikacijska kompetencija*, Povjerenstvo smatra da MKK nije dobra kratica te ju preporučuje ne koristiti. Predlaže se koristiti jedan od postojećih termina, posebno *međukulturnost*.

Metodološka razina – Pri provođenju istraživanja bilo bi dobro imati kontrolnu i eksperimentalnu skupinu, npr. ispitanike (učenike i nastavnike) u općoj i jezičnoj gimnaziji ili strukovnoj školi. Preporuča se korištenje dvaju instrumenata – anketni upitnici za učenike i nastavnike te sadržajna analiza udžbenika te jasno razdvajanje svih zavisnih i nezavisnih varijabla (spol, dob, uspjeh u školi, broj sati učenja jezika, boravak u inozemstvu, obrazovanje roditelja).

Teorijska razina - Fantini tvrdi da se inicijalni sustav kulturne, a onda i međukulturne kompetencije, stječe uglavnom do puberteta jer je nakon toga razdoblja znatno teže mijenjati usvojene stavove i prihvaćati novo i drukčije. Stoga bi bilo dobro istraživati ne samo treći i četvrti razred srednje škole, nego i 1. i 2. razred jer se u toj razvojnoj dobi međukulturnost lakše prihvaća. Povjerenstvo predlaže, kao transferzalno istraživanje, umjesto uzorka trećega i četvrtoga razreda, usporediti prvi i četvrti razred srednje škole da se vidi je li se dogodio kakav pomak.

Literatura – Povjerenstvo predlaže proučiti još neke izvore i dopuniti literaturu (npr. Byram i sur. *Autobiografije interkulturalnih susreta*, 2009; Huber-Kriegler, Lazar, Strange, *Mirrors and Windows, an intercultural communication textstbook*, 2003; *Europski jezični portfolio*, 2006; Bagić, *Višejezičnost, mobilnost, interkulturalna kompetencija*, 2006.)

Pristupnica je opširno odgovarala pokazujući svoju pripremljenost, poznavanje područja i otvorenost korisnim prijedlozima. Prihvatila je odabir naziva međukulturnost umjesto kratice, s odabirom ispitanika iz opće i jezične gimnazije, i to prvoga i četvrtoga razreda, predloženom uporabom instrumenata, te dopunom literature. Te promjene nisu velike, a pridonijet će svrhovitosti rada.

Obrana je zaključena usklađenim stavom svih članova povjerenstva o budućemu znanstvenom doprinosu teme.

B. Ocjena teme doktorskog rada

(*izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti*)

Članovi Stručnoga povjerenstva procijenili su vrsnoću, svrhovitost i znanstveni doprinos te izvedivost teme doktorskoga rad. Radi poboljšanja teme predložili su neke dorade i dopune na različitim razinama koje je pristupnica prihvatila i u skladu s tim preuredila svoj sinopsis.

Rezultati ovoga istraživanja mogu biti višestruko korisni zajednici istraživača s područja humanističkih i društvenih znanosti jer će se predloženim istraživanjem steći utemeljene spoznaje vezane uz poučavanje međukulturne kompetencije i ovladavanje njome na stranome, posbno engleskoga jezika. Kako su i neka istraživanje međukulturne kompetencije u nastavi engleskoga jezika pokazala njezinu neuravnoteženost u korist stranoga jezika, ovim će se istraživanjem saznati očituje li se ta poteškoća kod hrvatski srednjoškolaca, jesu li gimnazijalci iz jezičnih gimnazija međukulturno obrazovaniji od ostalih gimnazijalaca te koliko utječu školski, udžbenički, a koliko izvanškolski izvori međukulturnosti. Za hrvatsko je društvo posebno važna ne samo što bolja obrazovanost koja omogućuje hrvatskim učenicima poznavanje kulture stranoga jezika, nego i mogućnost da što bolje razumiju u susretu sa stranom i svoju kulturu, ali i da ju predstave na stranomu jeziku.

Temeljem predloženog plana istraživanja, postavljenih hipoteza i očekivanoga znanstvenog doprinosa, povjerenstvo predlaže da se prihvati predložena tema i hipoteze uz navedene izmjene.

S obzirom na sve veću potrebu učenja stranoga jezika i međukulturnost kao njezine vrlo važne sastojnice, rezultati ovoga istraživanja bit će važni za usvajanje stranoga jezika, ali će se njima moći koristiti i u poučavanju hrvatskoga kao materinskoga, ali i stranoga jezika.
 Obradba teme koju je zacrtala pristupnica u potpunosti je izvediva, a rezultati istraživanja bit će izvorni znanstveni doprinos filološkim istraživanjima, posebno iz područja kulture, kroatistike i anglistike te glotodidaktike.

Mišljenje i prijedlog:

Pristupnica Iva Matovinović Klarić ispunila je sve uvjete doktorskoga studija i uspješno obranila temu. Stoga predlažemo da se prihvati tema doktorskoga rada naslovljena *Međukulturna komunikacijska kompetencija u srednjoškolskom jezičnom obrazovanju*.

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

2017., zimski semestar

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1. prof.dr.sc. Dunja Pavličević-Franić, Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet, Hrvatska	
	2. prof.dr.sc. Zrinka Jelaska, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	
	3. prof.dr.sc. Neven Hrvatić, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	
	4.	
	5.	

U Zagrebu, 27. siječnja 2015.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Lada Muraj, -		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6475		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Jasna i Zdravko		
Datum i mjesto rođenja:	14.12.1975., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Nazorova 33, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	091 781 3269		
E-mail:	lada_muraj@yahoo.com		
ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, povijest , Poslijediplomski magisterij, Francuska (2001./2002.) 2. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, francuski jezik i književnost i komparativna književnost , Dodiplomski, Hrvatska (2000./2001.)		
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	- od 2003. zaposlena u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova: od listopada 2011. u zvanju profesionalni diplomat – drugi tajnik, trenutno u Službi za Rusku Federaciju, srednju Aziju i Istočno partnerstvo; do siječnja 2013. radila u Odjelu za obrazovanje i potom u Diplomatskoj akademiji, u zvanjima treći tajnik (siječanj 2010. – listopad 2011.), ataše (ožujak 2007. – siječanj 2010.), stručni suradnik (siječanj 2005. – ožujak 2007.), vježbenik (rujan 2003. – siječanj 2005.); od studenog 2011. do kolovoza 2012. bila je voditeljica Odsjeka za organizaciju seminara i stručno usavršavanje; - od 2003., u svojstvu vanjskog suradnika te u zvanju asistenta, nastavnik je na kolegiju „Povijest hrvatskog kazališta“ na studiju kroatologije Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu; - ak. g. 2006./2007., u svojstvu vanjskog suradnika te u zvanju asistenta, bila je nastavnik na kolegijima „Drama i kazalište hrvatskog baroka“ i „Francusko i talijansko kazalište 17. i 18. stoljeća“ na studiju glume i lutkarstva Umjetničke akademije Sveučilišta u Osijeku.		
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Muraj, Lada. Dva lica kućnog kazališta u Dubrovniku u 18. stoljeću. // Kroatologija. 1 (2010) ; 183-198 (pregledni rad, znanstveni). 2. Muraj, Lada. Učene žene dubrovačke. // Kolo : časopis Matice hrvatske. 4 (2004) ; 38-50 (pregledni rad, znanstveni). 3. Muraj, Lada. Molière preobučen na dubrovačku. // Dubrovnik : časopis za književnost i znanost. 1 (2001) ; 143-168 (pregledni rad, znanstveni).		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Suodnos akademskog diskursa i scenskih izvedbi u procesu kanonizacije Držićeva dramskog opusa		

Engleski:	Interrelations of Academic Discourse and Stage Practice within the Process of Canonization of Marin Držić's Dramatic Opus		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Znanost o umjetnosti / Teatrologija i dramatologija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	dr.sc. Boris Senker	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	bsenker@ffzg.hr
Drugi mentor:	doc. dr. sc. Leo Rafolt	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	leo.rafalt@zg.htnet.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>Uvod u suvremenu teatrologiju II. Zagreb : Leykam international, 2013 (priručnik). Uvod u suvremenu teatrologiju I. Zagreb : Leykam international, 2010 (priručnik). Povijest hrvatskoga kazališta u hvarskim priopćenjima Nikole Batušića // Jelčić, Dubravko ; Senker, Boris ; Glunčić-Bužančić, Vinka (ur.). Zagreb ; Split : Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti ; Književni krug Split, 2012. 27-40 (predavanje,domaća recenzija,objavljeni rad,znanstveni). Karnevalsko u Dundu Maroju // Marin Držić - svjetionik dubrovačke renesanse / Anđelković, Sava ; Thomas, Paul-Louis (ur.). Zagreb : Disput, 2009. 147-173 (predavanje,domaća recenzija,objavljeni rad,znanstveni). Režije (Držićevih dramskih tekstova), 2009. (enciklopedijska natuknica).</p>		
Drugi mentor:	<p>Leksikon Marina Držića / Novak, Slobodan Prosperov; Tatarin, Milovan; Mataija, Mirjana; Rafolt, Leo (ur.). Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2009 (enciklopedija). O nekim aspektima Držićeve tragičke dramaturgije // Putovima kanonizacije: zbornik radova o Marinu Držiću (1508- 2008) / Batušić, Nikola ; Fališevac, Dunja (ur.). Zagreb : Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2009. Str. 785-803. Neoplatoničke koncepcije u Držićevim dramskim prolozima // Marin Držić 1508-2008: Zbornik radova s međunarodnog znanstvenog skupa održanog 5-7 studenoga 2008. u Zagrebu / Batušić, Nikola ; Fališevac, Dunja (ur.). Zagreb : HAZU, 2010. 279-289 (predavanje,međunarodna recenzija,objavljeni rad,znanstveni). Držićeve koncepcije tijela i tjelesnosti i istraživanje seksualnih alteriteta u ranom novovjekovlju // Marin Držić – svjetionik dubrovačke renesanse ; Zbornik radova s međunarodnog znanstvenog skupa (Pariz, 23-25. listopada 2008) / Anđelković, Sava i Thomas, Paul-Louis (ur.). Zagreb : Disput, 2009. 79-116 (predavanje,međunarodna recenzija,objavljeni rad,znanstveni). Rafolt, Leo; Senker, Boris. Komedija, 2009. (enciklopedijska natuknica).</p>		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku:	Kad je riječ o dramskom autoru, poput Marina Držića, razlučujemo četiri aspekta procesa njegove		

(maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	kanonizacije: tiskanje tekstova; književnokritičko promišljanje opusa; izgradnja statusa putem školskog sustava, odnosno školske lektire te, konačno, scenskim uprizorenjima. Od ta četiri aspekta nas će u ovome radu zanimati dva: vrednovanje koje proizvodi akademski diskurs te kazališna praksa. Preciznije, zanimat će nas njihov suodnos, odnosno u kojoj mjeri scenske postavbe Držićevih dramskih tekstova slijede (aktualna) književnokritička promišljanja, podupirući na taj način kanonizacijski proces koji se odvija u okviru akademskog diskursa, u kojoj mjeri tek odgovaraju na činjenicu kanonskog statusa književnog predloška, ne tragajući za sadržajem takvoga statusa i njegovom književnointerpretativnom podlogom, a u kojoj mjeri nude vlastita interpretativna rješenja s kanonizacijskim potencijalom mimo i ispred akademskog diskursa.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	When it comes to a playwright, such as Marin Držić, four aspects of the process of his canonization are to be differentiated: publishing of his texts; reflections upon his work from the perspective of literary criticism; building of his status through educational system and, finally, by means of stage productions. Two of these four aspects will be in our focus: evaluation produced by the academic discourse and the one stemming from the theatre practice. More precisely, we will be interested in their interrelations: to what extent stage productions of Držić's plays follow (contemporary) literary criticism, thus supporting the canonization process taking place within the academic discourse, to what extent they merely respond to the fact of the canonized status of the literary text, refusing the quest for the content of such a status and its literary interpretative ground, and to what extent they offer their own interpretative solutions with the canonizing potential without taking into account academic discourse.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Dramski opus Marina Držića, ali i šire sagledan autorov život uključujući njegove pokušaje političkog djelovanja, zarana su postali predmetom književne i povijesne znanosti: prva nam saznanja o autoru i njegovu djelu stižu još iz vremena Držićeva života, a od kraja 19. stoljeća počinje se razvijati znanstveno utemeljena držićologija, koja naročiti uzlet doživljava u razdoblju nakon drugog svjetskog rata. Nakon što je Marko Fotez 1938. godine u zagrebačkom Hrvatskom narodnom kazalištu postavio vlastitu preradbu Dunda Maroja, dramski opus Marina Držića postaje sve prisutniji na hrvatskim, jugoslavenskim, a u određenoj mjeri i inozemnim pozornicama. Kao što je u sažetku eksplicirano, naša je teza da i ta kazališna egzistencija Držićevih dramskih tekstova, pored akademskog diskursa i školskog sustava, sudjeluje u procesu kanonizacije Držićeva djela. Međutim, manji je broj znanstvenih tekstova posvećenih izvedbenoj sastavnici recepcije Držića. Razlog je tomu zacijelo specifična priroda kazališne umjetnosti čije djelo postoji tek u trenutku izvedbe pa stoga svako istraživanje minuloga kazališnog čina nužno mora posegnuti za posrednim izvorima poput fotografskih i video snimaka, kazališnih kritika, uspomena kazališnih gledatelja ili stvaratelja. Na temelju takovih izvora izrađene su monografije posvećene pojedinim redateljima (npr. Kostić Spaiću, Jošku Juvančiću), Dubrovačkim ljetnim igrama; Ivica Kunčević (2012) zabilježio je svoje uspomene s Igarom, kako o vlastitim tako i o tuđim predstavama, te, iz vizure kazališnog praktičara, pokušao proniknuti u zakonitosti dubrovačkog ambijentalnog teatra. Iz očista kazališnopovijesne znanosti koncipirana je jedino monografija Antonije Bogner-Šaban (1989) o redatelju Marku Fotezu, čiji značajan dio analizira Fotezovu preradbenu i inscenacijsku poetiku u pristupu Držićevim dramskim tekstovima.</p> <p>Držićološki tekstovi koji se bave interpretacijom autorova književnog opusa u našem se radu nalaze na razmeđu građe i sekundarne literature. Naime, odluka da istražimo u kojoj mjeri su ti tekstovi utjecali na odabir redateljskih rješenja pojedinih postava Držićevih djela, odnosno u kojoj mjeri su pojedine scenske postavbe potaknule specifična književnokritička promišljanja, transformira taj odsječak držićološke literature u građu na kojoj se temelji naše istraživanje. S druge nam pak strane u njima izneseni uvidi pomažu u vlastitim interpretacijama te ih u tome slučaju tretiramo kao sekundarnu literaturu. U nastavku donosimo kratki pregled za našu temu najrelevantnijih autora i korespondencije njihovih interpretacija sa scenskom praksom uprizorenja Držićevih komada.</p> <p>Usprkos samosvojnosti i inovativnosti vlastita pristupa adaptaciji i režiranju Držićevih djela, Fotez će ipak u svojim prvim režijama biti pod utjecajem Rešetarovih interpretacija Držića kao autora iz čijeg dramskog opusa emanira duh renesansnoga veselja i optimizma. Na sličan će način nešto kasnije Jeličićovo sociološko tumačenje Držićeva teatra kao refleksa klasnog sukoba potlačenih i dominantnih društvenih slojeva onodobnog Dubrovnika naći odjeka u poslijeratnim inscenacijama. Gavella će pak, nagnan problemima kazališne prakse, iznaći poneka tumačenja Držićevih tekstova koja će utjecati na kasniju držićologiju. Ta će tumačenja dalje razviti njegov suradnik na postavama Skupa i Hekube, Frano Čale, koji će Gavelline uvide o Držiću kao autoru nešto mračnijih tonova no što to na prvi pogled odaje komediografski okvir pretežitog dijela autorova opusa, uz pomnu stilističku analizu Držićeva teksta kao i uz čitanje pretpostavljene autorove filozofske lektire, prevesti u interpretaciju Držića kao ne više renesansnog već manirističkog autora. Utjecajna Čalina interpretacija imat će svojih sljedbenika kako među kasnijim književnim znanstvenicima, poput Pavla Pavličića, tako i na području kazališne prakse. U tome će smislu najpoznatija biti postava Dunda Maroja Ivica Kunčevića iz 1981. godine. Potom će uslijediti tumačenje odnosa Držićeva teatra i dubrovačke vlasti iz pera Slobodana Prosperova Novaka koja će značajno utjecati na uprizorenja Držićevih djela posljednjih nekoliko desetljeća. Naposlijetku, početak 21. stoljeća, a posebice vrijeme oko jubilarne Držićeve 2008. godine, obilježit će intenziviranje kako književnoznanstvene tako i kazališne produkcije fokusirane na Držića i njegovo djelo. No, isto tako moramo konstatirati kako će se putanje tih dviju disciplina u posljednjem periodu razići: književnoznanstveni diskurz proizvodit će</p>	

interpretacije koje neće pronaći odjeka u kazališnoj praksi, koja će radije birati čitanja vlastite izvankazališne stvarnosti služeći se Držićevim tekstom tek kao alibijem i jezičnim okvirom no što će kreirati redateljske poetike polazeći od pomnog čitanja Držićeva teksta i njegovih književnoznanstvenih interpretacija. U tome smislu najnovija, mahom književnoantropološki utemeljena, tumačenja Dunje Fališevac, Lade Čale Feldman, Milovana Tatarina, Lea Rafolta čekaju svoja scenska utjelovljenja.

Što se pak tiče pitanja kanonizacije Držićeva dramskog opusa, koje sačinjava okvir našega istraživanja, za njega je u posljednje vrijeme također izraženo zanimanje, što djelomično možemo dovesti u vezu s petstotom obljetnicom autorova rođenja, ali i interesom suvremene humanističke znanosti za estetske i idejne odrednice procesa kanonizacije. Tako će Leo Rafolt (2009), u članku „Zabilješke o kanonizaciji Držićeva dramskog opusa: nacrt za studiju“, ocrtao glavne uporišne točke na kojima se temelji kanonizacija Držićeva opusa, a Viktorija Franić Tomić, u knjizi Tko je bio Marin Držić (2011), analizirat će suodnos fikcionalnih i nefikcionalnih slojeva u biografskim tekstovima o Držiću kao i onima koji nose naznake biografičnosti te na taj način slijediti put autorove kanonizacije kako kroz diskurs držičološke znanosti, tako i u intertekstualnim relacijama novije hrvatske književnosti prema Držiću kao historijskoj osobi i prema njegovu djelu. Spomenimo u tome kontekstu i antologijski izbor držičoloških dometa, koji na gotovo devet stotina stranica donosi tekstove o Marinu Držiću i njegovu djelu nastale od vremena autorova života do danas, objavljen jubilarne 2008. godine, pod naslovom Putovima kanonizacije.

Što se pak tiče postava Držićevih komada, gotovo da nema značajnijeg hrvatskog dvadesetostoljetnog redatelja koji se nije poduhvatio režiranja Držića. Bavit ćemo se tako ostvarenjima Marka Foteza, Bojana Stupice, Branka Gavelle, Mladena Škiljana, Koste Spaića, Joška Juvančića, Tomislava Durbešića, Ivica Kunčevića, Tomislava Radića, Zlatka Boureka, Marina Carića, Zlatka Svibena, Paola Magellija, Krešimira Dolencića, Ozrena Prohića, Matka Sršena i drugih.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj rada je da se monografski obradi slijed suvremenih scenskih postava Držićeva opusa, da se utvrde pojedine etape, tendencije, redateljski pečati, suodnos znanstvenih promišljanja i scenske prakse, komunikacija s vlastitim vremenom, odnos inovativnosti pojedinih redateljskih koncepcija i njihovog prijama od strane publike; da se, na neki način, utvrdi prijedeni put i ocrta aktualna pozicija redateljskih promišljanja te, na temelju svega toga, pokuša odgovoriti na pitanje: da li je Držićev dramski opus danas živa scenska vrijednost, a ukoliko je odgovor pozitivan, na koji način ona danas može funkcionirati? Pri tom nam je temeljna hipoteza da su najuspjelija ona redateljska rješenja koja polaze od pomnog čitanja Držićeva teksta, nadopunjenog držičološkom lekturom, i konačno redateljskim čitanjem suvremenog, izvankazališnog svijeta, izgrađenim na potki dramskoga teksta i značenja koja proizvodi.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

U metodološkom smislu, poglavlja rada strukturirana su na taj način da svaka veća cjelina nosi naziv, odnosno obrađuje, jedan od Držićevih dramskih tekstova. U njima su kontrapunktirani, s jedne strane, slijed scenskih postava obrađivanoga teksta, od praižvedbe do posljednjih postava (dakako, uz određeni izbor ključnih redateljskih ostvarenja), a s druge strane razvoj znanstveno-kritičkih analiza autorova opusa. Polazi se od ideje da je u praižvedbenim okolnostima postignut maksimum prijenosa značenja od pošiljaoca (autora, glumaca) do primatelja poruke (publike): autor je, naime, pisao imajući na umu sasvim specifičnu publiku, poznavajući njezin obzor očekivanja, dijeleći s njom kako izvankazališnu stvarnost tako i kazališne interpretativne kodove. Suvremeni, pak, kazališni stvaratelji neće moći računati na taj tip recepcije, već će nužno iščitavati, a ponekad i učitavati, (nova) značenja Držićeva teksta, tragajući za interpretativnim kodovima koji će im, na podlozi Držićeve jezične tvorevine, omogućiti komunikaciju s vlastitom publikom. Zato nas uvijek prvo zanimaju praižvedbene okolnosti: da li je riječ o pirnoj drami ili javnoj izvedbi; na koji način se izvedba smješta unutar događaja koji je uokviruje; semantizira li ga na neki način ili je od njega znatnije značenjski odvojena? Potom pratimo suvremene postavbe, iščitane iz kazališnih kritika i, mjestimice, iz redateljskih autopoeitičkih tekstova. Njih pak kontrapunktiramo s (aktualnim) književnokritičkim promišljanjima te tako slijedimo stupanj konvergiranja znanstvenih promišljanja i scenske prakse.

Omeđivši korpus istraživanih predstava na one izvedene na prostoru Hrvatske – uz tek pokoju iznimku kad je riječ o antologijskim predstavama postavljenim bilo na prostoru tadašnje Jugoslavije bilo u inozemstvu –, temeljne smjernice istraživanja pronalazimo u Repertoaru hrvatskih kazališta, sustavnom i pouzdanom popisu premijera ostvarenih u hrvatskim kazalištima od početka procesa profesionalizacije nacionalnog kazališta. Međutim, budući da on obuhvaća razdoblje do 1990. godine, a u našem smo istraživanju željeli zahvatiti i razdoblje nakon te vremenske granice, posebice zbog značenja jubilarne 2008. godine, koja je donijela niz kako književnoznanstvenih, tako i redateljskoizvedbenih prevrednovanja Držićeva opusa, za posljednja dva desetljeća obratili smo se Leksikonu Marina Držića te ponekim manje cjelovitim izvorima poput internetskih stranica pojedinih kazališta, popisa premijernih naslova koje je svojedobno u svojim publikacijama bilježio Hrvatski centar ITI i sličnim manje sustavnim izvorima informacija. Na kraju rada donosimo cjelovit popis premijera Držićevih naslova od kraja 19. stoljeća do danas, temeljem netom ekspliciranog uvida u izvore, dok smo za obradu izvršili stanoviti izbor redateljskih ostvarenja za koja držimo da su unijela određene inovacije, odnosno ostavila stanoviti trag u slijedu redateljskih poetika primijenjenih u uprizorenjima Držićeva opusa na hrvatskim scenama.

Glavni izvori za istraživanje tih redateljskih poetika su nam, s jedne strane, autopoeitički tekstovi redatelja, bilo da su nastali kao programatski tekstovi, uoči rada na predstavi, bilo da kasnije, s odmakom, ekspliciraju vlastite estetske odabire, te s druge strane

kazališne kritike iz aktualnog dnevnog i specijaliziranog, periodičnog tiska. Svjesni smo da se na temelju kazališne kritike ne može u potpunosti rekonstruirati minuli kazališni čin jer ona nije uvijek nužno deskriptivna, a ocjena kazališne kreacije koju donosi uvijek je podložna nizu čimbenika i donosi barem dozu subjektivnosti. Ipak, kazališnu kritiku smatramo vrlo dragocjenim teatrografskim materijalom. Jer, ona nam ne donosi samo opis predstave, već u kritičarevoj težnji da ocijeni uspješnost kazališnoga ostvarenja odražava i vlastito vrijeme, nedoumice s kojima se susreću kazališni stvaratelji u iznalaženju pojedinih inscenacijskih rješenja te, u konačnici, recepciju tih scenskih realizacija. A, podsjetimo, ono što nas zanima nisu samo konkretna redateljska rješenja, već i njihovo recepcijsko funkcioniranje u vremenu i prostoru pojedine izvedbe. Saznanja prikupljena iz netom navedenih izvora namjeravamo upotpuniti intervjuima sa još uvijek živućim redateljima obrađivanih predstava, kao i osobnim gledateljskim iskustvom bilo uživo, bilo snimljenih predstava, ovisno o dostupnosti materijala. Kao što je uvodno naznačeno, zanimat će nas korespondiranje odabira pojedinih redateljskih rješenja s aktualnim književnoznanstvenim držičološkim dometima.

U iščitavanju kazališnih predstava, u metodološkom smislu, poslužiti ćemo se dostignućima semiologije kazališta, koja posebnu pozornost pridaje sustavima kazališnih znakova koje pojedini redatelji odabiru transponirajući dramski tekst u kazališnu predstavu. Budući da je riječ o uprizorenjima baštinskih tekstova, ukazat će se potreba za iznalaženjem specifičnih interpretativnih alata. U tome će nam smislu biti vrlo poticajna klasifikacija redateljskih prosedeja koju je za vlastito istraživanje suvremenih scenskih postava francuskih klasikâ izradila Brigitte Prost (2010), no također vjerujemo da će istraživani materijal iznjedruti nove uvide koji će poslužiti kao prolegomena teoriji suvremenih uprizorenja nacionalne baštine.

U provedbenom smislu, istraživanje će započeti iščitavanjem pojedinog Držičevog dramskog teksta, nastaviti će se iščitavanjem pripadajuće držičološke literature te izvora koji nam svjedoče o predstavama. Takav postupak primijenit će se za svako pojedino poglavlje. Za istraživanje praižvedbenih okolnosti pojedinog dramskog teksta poslužiti ćemo se kako podacima iz samog dramskog teksta (posebice prologa), tako i literaturom iz različitih humanističkih područja, posebice onom književnokritičkom i historiografskom. Na tome će nam području poticaj biti novohistorički pristup tumačenju kulturnih praksi određene povijesne epohe.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

O pojedinim scenskim realizacijama Držičevih djela već se pisalo, ponajvećma u monografijama koje su obrađivale pojedinačne redateljske opuse. Međutim, još u znanosti ne postoji rad koji bi cjelovito i monografski obuhvatio cjelinu scenskih ostvarenja Držičeva opusa. Stoga smo si postavili u zadatak izraditi takav monografski rad koji bi, isprva, opisao redateljske odabire u insceniranju Držičeva opusa, ispunjavajući tako, smatramo, važnu zadaću bilježenja neuhvatljivog kazališnog čina, ali i njegovog recepcijskog funkcioniranja u vlastitom vremenu i prostoru. Nadalje, nadamo se da bi promišljanje odnosa odabranih redateljskih poetika i njihovih recepcijskih odjeka koristilo daljnjoj kazališnoj praksi u iznalaženju vlastitih modela uprizorenja nacionalne baštine.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

I. Izvori

Hećimović, Branko, ur. 1990. Repertoar hrvatskih kazališta. 1840-1860-1980. Knj. 1 i 2. Zagreb: Globus / Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti

Hećimović, Branko, ur. 2002. Repertoar hrvatskih kazališta. Knj. 3. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

1. Književni tekstovi

Držić, Marin. 1979. Djela. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber

Držić, Marin. 1939. Dundo Maroje. Komedija u tri čina. Za pozornicu priredio Marko Fotez. Zagreb : Slavenska knjižara St. i M. Radić

Držić, Marin. 1953. Plakir. Za pozornicu priredio Marko Fotez. Dubrovnik: Odbor Ljetnih igara

Držić, Marin. 1953. Novela od Stanca. Pokladna igra u kojoj se pokazuje od istog spjevaoca i komedija Tirena. Za pozornicu priredio Marko Fotez. Dubrovnik: Odbor Ljetnih igara

Redateljski programatski tekstovi

Boban, Ivica. 2012. O site and time specific / prostorom i vremenom određenim predstavama Kazališne radionice Pozdravi u Dubrovniku: kazališni jezik ambijenta u suigri s ostalim jezicima kazališnoga čina. Kazalište 51/52: 46-63

Fotez, Marko. 1958. Uz scensku postavu Držičeve komedije „Skup“. Mogućnosti god. V broj 3: 210-218

Fotez, Marko. 1969. Djela Marina Držića na našim i stranim scenama i njihovi prijevodi na strane jezike. U: Marin Držić. Zbornik radova.

Jakša Ravlić, ur. Zagreb: Matica hrvatska, 376-382

Gavella, Branko. 1970. Marin Držić. Portretna skica. U: Književnost i kazalište. Zagreb: 217-227

Kunčević, Ivica. 2012. Ambijentalnost na dubrovačku. Zagreb: Hrvatski centar ITI

Sršen, Matko. 1982. Držičev obračun s njima. Redateljsko čitanje Venere i Adona. Prolog 51/52: 72-82

2. Kazališne kritike (dnevni i periodički tisak)

II. Sekundarna literatura

1. Metodološka literatura

Chartier, Roger. 1994. George Dandin, ou le social en représentation. Annales. Histoire, Sciences Sociales broj 2, ožujak-travanj:

277-309

- Čale Feldman, Lada. 1997. Teatar u teatru u hrvatskom teatru. Zagreb: Naklada MD / Matica hrvatska
- Eco, Umberto. 1980. Semiotika kazališne predstave. Prolog 44/45: 21-28
- Le Goff, Jacques. 1993. Pustinja-šuma na srednjovjekovnom zapadu. Srednjovjekovni imaginarij. Zagreb: Izdanja Antibarbarus, 75-90
- Kowzan, Tadeusz. 1980. Znak u kazalištu. Prolog 44/45: 6-20
- Montrose, Louis Adrian. 2007. „Eliza, kraljica pastira“ i pastorala moći. U: Poetika renesansne kulture: novi historizam. David Šporer, ur. Zagreb: Disput, 187-219
- Pavis, Patrice. 1996. Dictionnaire du Théâtre. Pariz: Dunod
- Pfister, Manfred. 1998. Drama. Teorija i analiza. Zagreb: Hrvatski centar ITI
- Prost, Brigitte. 2010. Le répertoire classique sur la scène contemporaine. Les jeux de l'écart. Rennes: Presses universitaires de Rennes
- Turner, Victor. 1989. Od rituala do teatra: ozbiljnost ljudske igre. Zagreb: August Cesarec
- Zupančić, Alenka. 2011. Ubaci uljeza. O komediji. Zagreb: Meandarmedia
- Žmegač, Viktor. 1989. Povijesna poetika romana. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske
2. Držićološka literatura (izbor zbornika i monografija)
- Anđelković, Sava i Paul-Louis Thomas, ur. 2009. Marin Držić – svjetionik dubrovačke renesanse. Zbornik radova s međunarodnoga znanstvenog skupa (Pariz, 23-25. listopada 2008). Zagreb: Disput
- Batušić, Nikola. 1978. Povijest hrvatskoga kazališta. Zagreb: Školska knjiga
- Batušić, Nikola i Dunja Fališevac, ur. 2008. Putovima kanonizacije. Zbornik radova o Marinu Držiću (1508-2008). Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
- Batušić, Nikola i Dunja Fališevac, ur. 2010. Marin Držić 1508-2008. Zbornik radova s međunarodnoga znanstvenog skupa održanog 5-7. Studenoga u Zagrebu. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
- Bogner-Šaban, Antonija. 1989. Marko Fotez – život i djelo. Osijek: Izdavački centar „Revija“, Radničko sveučilište „Božidar Maslarić“
- Čale, Frano. 1979. O životu i djelu Marina Držića. U: Marin Držić: Djela. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber, 7-173
- Čale Feldman, Lada. 2012. U san nije vjerovati. Zagreb: Disput
- Franić Tomić, Viktoria. 2011. Tko je bio Marin Držić. Zagreb: Matica hrvatska
- Jeličić, Živko. 1958. Marin Držić Vidra. Beograd: Nolit
- Novak, Slobodan Prosperov. 1984. Planeta Držić. Zagreb: Centar za kulturnu djelatnost
- Prolog 51/52, 1982.
- Rafolt, Leo. 2009. Zabilješke o kanonizaciji Držićeva dramskog opusa: nacrt za studiju. Drugo lice drugosti. Zagreb, Disput: 103-117
- Ravlić, Jakša, ur. 1969. Marin Držić. Zbornik radova. Zagreb: Matica hrvatska
- Senker, Boris, Sibila Petlevski, Marin Blažević, ur. 2011. Trajnost čina. Zbornik u čast Nikoli Batušiću. Zagreb: Hrvatski centar ITI
- Švelec, Franjo. 1968. Komički teatar Marina Držića. Zagreb: Matica hrvatska
- Tatarin, Milovan. 2011. Čudan ti je animao čovjek. Rasprave o Marinu Držiću. Zagreb – Dubrovnik: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

7.000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno	x	

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

financiranje	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)	
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme	
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.	
Potpis _____ dr.sc. Boris Senker	
Potpis _____ doc. dr. sc. Leo Rafolt	
Potpis _____ Lada Muraj, -	
IZJAVA	
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)	
U Zagrebu, 11.06.2014.	Potpis _____ Lada Muraj, -

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		mr. sc. Lada Muraj	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		6475	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Suodnos akademskog diskursa i scenskih izvedbi u procesu kanonizacije Držićeva dramskog opusa	
	<i>Engleski</i>	Interrelations of Academic Discourse and Stage Practice within the Process of Canonozation Marin Držić's Dramatic Opus	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Humanističke znanosti / Znanost o umjetnosti / Teatrologija i dramatologija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	prof. dr. sc. Boris Senker	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	bsenker@ffzg.hr
Drugi mentor:	prof. dr. sc. Leo Rafolt	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	lrafolt@ffzg.hr
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. prof. dr. sc. Dunja Fališevac	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	dfaliseva@ffzg.hr
	2. prof. dr. sc. Leo Rafolt	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	lrafolt@ffzg.hr
	3. prof. dr. sc. Milovan Tatarin	Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet, Hrvatska	mtatarin@knjiga.ffos.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta Sveučilišta u zagrebu, održana 26. rujna 2014.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Javna obrana teme doktorskoga rada održana je u srpnju 2014. pred povjerenstvom u sastavu: prof. dr. sc. Milovan Tatarin, prof. dr. sc. Boris Senker i prof. dr. sc. Leo Rafolt. Pristupnica je za ispit pripremila iscrpno izvješće o dotad obavljenim istraživanjima, popis literature koju je dotad konzultirala i koju još kani konzultirati te potanko razrađen plan daljih istraživanja, radne pretpostavke i također potanko razrađen nacrt disertacije. Nakon pitanja i rasprave, povjerenstvo je njezinu obranu jednoglasno ocijenilo kao izvrsnu.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Unatoč tomu što je njegov opus sačuvan samo dijelom, Marin Držić neprijeporno je najčešće objavljivani, najviše prevedeni i najčešće izvođeni predstavnik starije hrvatske dramske književnosti. Nedavna 500. obljetnica njegova rođenja (1508.-2008.) bila je povodom održavanju međunarodnih znanstvenih skupova u Hrvatskoj i inozemstvu (Italija, Francuska) te tiskanju zbornika priopćenja s tih skupova, izradi Leksikona Marina Držića (s posebnim bibliografskim sveskom), publiciranju stručnih i znanstvenih radova te brojnim izvedbama njegovih tekstova u kazalištima i na festivalima. Upravo je to i bio s jedne strane najveći doprinos akademske zajednice i kazališta, ne samo u Hrvatskoj nego i inozemstvu, okončanju procesa kanonizacije Držićeva dramskog opusa, a s druge strane i glavni poticaj za prijavu ove teme. Naime, kako navodi pristupnica u obrazloženju teme, četiri su aspekta procesa kanonizacije dramskog opusa nekog autora: (1) tiskanje tekstova, (2) njihovo književno-kritičko analiziranje, interpretiranje i vrednovanje, (3) izgradnja kanonskoga statusa putem školskoga sustava, prije svega školske lektire i (4) scenska uprizorenja. Ostavljajući postrani tiskanje Držićevih tekstova i njegovo mjesto u školskim programima, Lada Muraj predložila je istraživanje niza kazališnih interpretacija Držićevih tekstova, od Miletićeva uprizorenja <i>Stanca</i> (1895.), Deželićeve prilagodbe <i>Skupa</i> lutkarskom kazalištu (1921.), Fotezova dramaturško-redateljskoga tumačenja <i>Dunda Maroja</i> (1938.) te Gavellina i Kombolova spajanja Lucičeve <i>Robinje</i> i Držićeve <i>Tirene</i> u predstavu pod naslovom <i>Pir mladog Derenčina</i> (1939.) do Magellijevih, Kunčevićevih, Dolenčićevih, Prohićevih i drugih aktualizacija <i>Grizule</i>, <i>Skupa</i>, <i>Dunda Maroja</i> i <i>Arkulina</i> (2008.-2011.). Posebnu pozornost u provedenim je te na obrani teme doktorskoga rada priopćenim istraživanjima posvetila važnosti književno-povijesnih i književno-kritičkih radova (tj. akademskoga diskursa) M. Rešetara, Ž. Jeličića, F. Čale, S. P. Novaka te urednika i autora okupljenih oko <i>Leksikona Marina Držića</i> za scenske interpretacije Držićevih dramskih tekstova. Radna je pretpostavka od koje Lada Muraj polazi da nije riječ o jednosmjernu djelovanju, tj. samo o izravnu ili posrednu utjecaju akademskoga diskursa na kazališnu praksu, nego o uzajamnu djelovanje, o interakciji. Stoga joj je primarni cilj istražiti u kojoj mjeri scenske postavke Držićevih dramskih tekstova slijede njihova književno-kritička promišljanja, podupirući na taj način kanonizacijski proces koji se odvija u okviru akademskoga diskursa, u kojoj pak mjeri tek odgovaraju na činjenicu kanonskog statusa književnog predloška, ne tragajući za sadržajem takvoga statusa i njegovom književno-interpretativnom podlogom, a u kojoj mjeri napokon nude vlastita interpretativna rješenja s kanonizacijskim potencijalom mimo i ispred akademskoga diskursa. Pristup je to kakav se primjerice uvriježio u raspravama o procesu kanonizacije Shakespeareova dramskog opusa, a na Držića se, premda za to ima valjanih razloga, dosad još nije primijenio. Temeljito pripremljen, sustavno razrađen i dobro argumentiran nacrt doktorskoga rada na tu temu daje razloga uvjerenju da će se njime ta situacija promijeniti.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
<p>Budući da je riječ o znanstveno i kulturno relevantnoj temi koja dosad nije obrađena, a za njezinu obradu postoje svi potrebni uvjeti, kako dostupna i uređena primarna građa te bogata znanstvena i stručna literatura tako i provjerene pristupničke kompetencije za izradu disertacije, mišljenja smo da se i tema i predloženi naslov trebaju prihvatiti te da se Ladi Muraj treba dopustiti pisanje doktorskoga rada pod predloženim naslovom.</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
2014./2015. krajem ljetnoga semestra	
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)	

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora

Titula, ime i prezime, ustanova, država:

Potpis:

1. prof. dr. sc. Dunja Fališevac, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska (*predsjednica Povjerenstva*)

2. prof. dr. sc. Leo Rafolt, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska

3. prof. dr. sc. Milovan Tatarin, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet, Hrvatska

4.

5.

U Zagrebu, 19. 01. 2015.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Vesna Golubović, dipl.bibliotekar i dipl. povjesničar		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Informacijske znanosti		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8265		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Alojzija i Milovan		
Datum i mjesto rođenja:	28.11.1965., Vinkovci, Hrvatska		
Adresa:	Domobraska 21/5, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	091-542-4137		
E-mail:	vgolubovic@nsk.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ol style="list-style-type: none">Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>Poslijediplomski doktorski studij informacijskih i komunikacijskih znanosti, smjer knjižničarstvo, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu</i>, Poslijediplomski doktorat, Hrvatska (2012./2013.)Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>Poslijediplomski magistarski studij informacijskih i komunikacijskih znanosti, smjer knjižničarstvo, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu</i>, Poslijediplomski magisterij, Hrvatska (2003./2004.)Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, dipl. povjesničar i dipl. bibliotekar</i>, Diplomski, Hrvatska (1994./1995.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>Od svibnja 2011. godine voditeljica sam Odsjeka u središnjoj službi Čitaonica u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Odsjek čitaonica čine: Proforska čitaonica, Zbirka disertacija i magistarskih radova, Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu, zbirke građe u otvorenom pristupu prema stručnom rasporedu (UDK) - OP3 (društveno-humanističke znanosti), OP4 (prirodne i primjenjene znanosti), Čitaonica periodike, Zbirka tekućih hrvatskih i stranih časopisa te Zbirka službenih publikacija.</p> <p>Uz projekte: revizija građe NSK (1992), preseljenje u novu zgradu NSK, izrada Kataloga stranih serijskih publikacija NSK-a, veoma mi je značajan rad na projektu Europske Unije TEMPUS pod nazivom "A model of the University of Zagreb Library System", (Model izgradnje knjižničkog sustava Sveučilišta u Zagrebu, 2006), uključena sam u Projekt implementacije knjižničkog softvera u NSK - radnu skupinu za implementaciju Voyagera kao članica grupe za korisničke usluge 2006, a 2009. godine u istu Radnu skupinu za implementaciju Aleph-a.</p> <p>Objavila sam više stručnih i znanstvenih radova na temu međuknjižnične posudbe te stekla zvanje knjižničarske savjetnice, a stupanj magistricke znanosti stekla sam 2009. godine s temom "Razvoj i uloga međuknjižnične posudbe".</p> <p>Od svibnja 1994. godine zaposlena sam u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.</p>

Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none">1. Martek, Alisa; Avalon, Sonja; Golubović, Vesna. Consortia Culture: Financial and Organizational Acquisition Models in the Academic Libraries- Example of European Library Consortia // Users and Use of DL & Economics and digital libraries- Osijek : J.J. Strossmayer University, 2007. 131-145 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).2. Avalon, Sonja; Golubović, Vesna; Martek, Alisa. Europski knjižnični konzorciji: modeli financiranja i organizacija nabave u knjižnicama visokoškolskog sustava // Nove strategije specijalnih i visokoškolskih knjižnica: zagovaranje i prikupljanje financijskih sredstava : zbornik radova 8. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica / Martek, A. ; Pilaš, I. (ur.). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2007. 135-146 (predavanje, domaća recenzija, objavljeni rad, znanstveni).3. Golubović, Vesna. Nacionalni model za međuknjižničnu posudbu: treba li takav model Hrvatskoj? // Nove strategije u specijalnim i visokoškolskim knjižnicama: zagovaranje i prikupljanje financijskih sredstava: zbornik radova / Martek, Alisa ; Pilaš Irena (ur.). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2007. 167-174 (poster, domaća recenzija, objavljeni rad, stručni).4. Avalon, Sonja; Golubović, vesna. Nabava i međuknjižnična posudba u web - okruženju // 8. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture : zbornik radova / Katić, Tinka (ur.). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2005. 112-120 (poster, domaća recenzija, objavljeni rad, stručni).5. Avalon, Sonja; Golubović, Vesna; Majnarić, Igor. Tiskarstvo u znanstveno-stručnim časopisima // Zbornik radova - Proceedings / 9. međunarodno savjetovanje tiskarstva, dizajna i grafičkih komunikacija Blaž Baromić / Bolanča, Zdenka ; Mikota, Miroslav (ur.). Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, Grafički fakultet ; Ogranak Matice hrvatske Senj ; Inštitut za celulozu in papir, Ljubljana, 2005. 181-188 (poster, međunarodna recenzija, objavljeni rad, stručni).6. Golubović, Vesna. Međuknjižnična posudba u globalnom informacijskom okruženju // 7. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture : zbornik radova / Katić, Tinka (ur.). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004. 53-57 (poster, domaća recenzija, objavljeni rad, stručni).7. Avalon, Sonja; Blažević, Dorica; Borić, Vesna; Glavica, Marijana; Golubović, Vesna; Jokić, Maja; Klarin, Sofija; Kovačević, Radovan; Krajna, Tamara; Lopina, Mirjam; Majstorović, Zagorka; Martek, Alisa; Medić, Irena; Mihalić, Mirjana; Mišetić, Marijana; Murati, Tomislav; Njegač, Suzana; Orlović-Leko, Palma; Pulišelić, Lea; Telenta-Tomljenović, Mila; Valenta, Ankica; Luić-Vudrag, Dubravka; Vujić, Mirjana; Stipanov, Josip. Model sveučilišnog knjižničnog sustava Sveučilišta u Zagrebu = A Model of the University of Zagreb library system, 2006. (studija).8. Baj, Igor; Golubović, Vesna; Orešković, Marko. Istraživanje korisnika Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu o novom obliku usluge: tematsko pretraživanje. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 56 (2013.) , 4; 107-128 (istraživanje, znanstveni).9. Golubović, Vesna; Lasić-Lazić, Jadranka. Međuknjižnična posudba - stanje i mogućnosti. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 54 (2011.) , 3;

	<p>107-126 (članak, znanstveni).</p> <p>10. Golubović, Vesna; Avalon, Sonja; Mufić, Jasna. Elektronički časopisi iz povijesti u bazama podataka s cjelovitim člancima: što je i kako dostupno hrvatskoj znanstvenoj zajednici? // Časopis za suvremenu povijest. 38 (2006.) , 2; 611-626 (pregledni rad, znanstveni).</p> <p>11. Bačić, Mira; Furač Darko; Golubović Vesna. Science communication in electronic Journals in the Field of Traffic and Transport.. // Promet-Traffic-Traffico. 17 (2005) , 4; 217-224 (prethodno priopćenje, znanstveni).</p> <p>12. Bračanov, Antica; Golubović, Vesna; Orešković, Marko. Mrežna aplikacija - Novo u čitaonicama: bilten prinova otvorenog pristupa građi. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 56 (2013.) , 1/2; 235-246 (članak, stručni).</p> <p>13. Golubović, Vesna. Međuknjižnična posudba: standardizirani postupci. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 54 (2011.) , 3; 147-164 (članak, stručni).</p>						
NASLOV PREDLOŽENE TEME							
Hrvatski:	Upravljanje izvorima informacija kroz sveučilišne zbirke						
Engleski:	Managing information resources through university library collections						
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):							
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Informacijske i komunikacijske znanosti / Knjižničarstvo						
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)							
	<table border="1"><thead><tr><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor: prof. dr. sc. Jadranka Lasić Lazić</td><td>Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska</td><td>jlazic@ffzg.hr</td></tr></tbody></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor: prof. dr. sc. Jadranka Lasić Lazić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	jlazic@ffzg.hr
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:					
Prvi mentor: prof. dr. sc. Jadranka Lasić Lazić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	jlazic@ffzg.hr					
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina							
Prvi mentor:	<p>1. INFuture 2013: The Future of Information Science - Information Governance / Gilliland, Anne; McKemish, Sue; Stančić, Hrvoje; Seljan, Sanja; Lasić-Lazić, Jadranka (ur.). Zagreb: Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti, Filozofski fakultet Zagreb, 2013. (monografija)</p> <p>2. Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu / Lasić-Lazić, Jadranka (ur.). Zagreb: Zavod za informacijske studije, 2013 (monografija).</p> <p>3. Lasić-Lazić, Jadranka; Pečarić, Đilda; Lazić, Nikolaj. The Network Map of the Fields of Interest in Information Sciences in Croatia. // Recent Advances in Information Science. Proceedings of the 4th European Conference of Computer Science (ECCS' 13) /Maurice Margenstern, Kleanthis Psarris, Danimir Mandic (ur.). Paris: WSEAS Press, 2013., str. 251-257.</p> <p>4. Golubić, Kruno; Lasić-Lazić, Jadranka.</p>						

	<p>Analysis of On-line Survey about Need for Presence of Higher Education Institutions on Social Networks: a Step Towards Creation of Communication Strategy. // CIT. Journal of computing and information technology, 20, 3(2012), 189-194. (znanstveni članak).</p> <p>5. Lazić, Nikolaj; Lasić-Lazić, Jadranka.</p> <p>Analysis of Scientific Activities in the Field of Information Science: the Case of Croatia. // Medijska istraživanja, 19, 1(2013), 5-18. (znanstveni članak)</p>
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>U okviru doktorske disertacije provest će se istraživanje za vrednovanje fonda sveučilišnih zbirki tiskane građe u otvorenom pristupu i korištenje elektroničkih časopisa u dostupnim bazama podataka u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu (NSK). Svrha je istraživanja kritički procijeniti vrijednost fonda sveučilišnih zbirki tiskane građe primjenom različitih metoda usmjerenih na korisnike i korištenje građe: prikupljanje i analiza podataka o korištenju fonda zbirki u Knjižnici, prikupljanje i analiza podataka o posudbi izvan Knjižnice, međuknjižnična posudba i anketa o zadovoljstvu korisnika zbirka u otvorenom pristupu i zadovoljstvu korisnika korištenjem elektroničkih časopisa. Istraživanje će obuhvatiti vremenski period od dvije godine (02.01.2013. - 31.12. 2014.).</p> <p>U istraživanju će se za obradu podataka koristiti metoda klasifikacije i kvantitativne analize, a za interpretaciju rezultata metode komparacije, analize i sinteze.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>This dissertation will be based on a research focusing on the evaluation of university collections of printed resources on open access and use of e-journals databases available at the National and University Library in Zagreb (NUL). The purpose of this research is to establish and critically evaluate the value of printed resources in these collections through the application of different methods aimed at users and the use of these resources, i.e. through gathering and analysing data on the in-house use of resources from the Library's collections, circulation data, data on interlibrary loans and through an opinion survey on the satisfaction of users with the Library's open access collections and electronic journals. This two-year research started on 2 January 2013 and will finish on 31 December 2014.</p> <p>Data obtained will be processed based on classification and quantitative analysis, and results will be interpreted through analysis, comparison and synthesis.</p>
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Nezamjenjiva je uloga knjižnica u prikupljanju i posredovanju informacija za svoje korisnike. Na djelovanje knjižnica u sustavu visokog školstva utječu promjene u sustavu visokog obrazovanja, razvoj informacijsko komunikacijske tehnologije te stalne dinamične promjene u društvu. U strategiji razvoja hrvatskoga društva i gospodarstva ključnu ulogu imaju znanost i visoko obrazovanje te koncepcija društva znanja: obrazovanje, istraživanje i inovacije. Novo znanje i nove ideje stvaraju se međusobnim djelovanjem svih znanstvenih područja: prirodnih, tehničkih, biotehničkih, biomedicinskih i društveno-humanističkih. Time se postupno stvara novo okruženje i sa stajališta organizacije i upravljanja knjižničnim izvorima informacija i uslugama.</p> <p>Temeljna je zadaća sveučilišne knjižnice podrška ostvarivanju strateškog plana, dugoročnih ciljeva i kratkoročnih zadataka vlastitog sveučilišta, odnosno podupiranje obrazovnog, znanstvenog i istraživačkog rada članova akademske zajednice. Knjižničnu zbirku s pojavom novih medija predstavlja skup fizičkih izvora informacija zajedno s virtualnim pristupom odabranim i organiziranim izvorima informacija. U novom elektroničkom okruženju knjižnice su snažno izložene tržišnim zakonitostima i konkurenciji koja nudi informacijske usluge pa su prisiljene nužno redefinirati svoje poslovanje i podići kvalitetu knjižničnih zbirki i usluga uslijed ograničenih financijskih sredstava.</p>	

Izgradnja i organizacija knjižničnih zbirki u suvremenoj knjižničnoj znanosti je dugoročan i složen proces čiji je krajnji cilj relevantan i koherentan knjižnični fond. Proces same izgradnje zbirke obuhvaća nekoliko faza: istraživanje potreba zajednice korisnika, izrada plana nabave, odabir građe, postupci nabave, pročišćavanje fonda i procjena vrijednosti fonda. U fokusu je doktorskog rada procjena vrijednosti sveučilišnih zbirki s korisničkog aspekta. Sveučilišne zbirke su jedan od osnovnih elemenata za prosudbu snage i vrijednosti pojedinog sveučilišta, a korištenje njezinih zbirki i usluga jedan je od kriterija vrednovanja uspješnosti poslovanja knjižnice. Kao središnja knjižnica Sveučilišta u Zagrebu, NSK se treba vrednovati u odnosu na svoju sveučilišnu zadaću, odnosno podupire li svojim informacijskim resursima obrazovni, znanstveni i istraživački rad članova akademske zajednice.

Knjižnice su posljednjih desetljeća počele sustavno provoditi istraživanja vrednovanja knjižničnih zbirki s različitih aspekata, o čemu svjedoči brojna literatura stranih autora. U Hrvatskoj se nekoliko autora bavilo problematikom izgradnje knjižničnih fondova na teorijskoj razini, dok sustavnih istraživanja u praćenju i vrednovanju poslovanja visokoškolskih knjižnica s korisničkog aspekta u Hrvatskoj nema, izuzev jednog sveobuhvatnog istraživanje korisnika NSK.

Vrednovanje knjižničnih zbirki se definira kao proces kojim se određuje stupanj u kojoj mjeri knjižnica zadovoljava potrebe i zahtjeve sadašnjih i potencijalnih korisnika. U procesu vrednovanja koriste se razna kvalitativna i kvantitativna mjerenja koja se međusobno nadopunjavaju i isprepliću. Mjerenje i analiza fonda treba biti usklađena sa strategijom knjižnice i njenim dugoročnim i kratkoročnim ciljevima. Svrha ovakvih istraživanja je uočavanje prednosti i nedostataka, snaga i slabosti pojedinih zbirki kako bi se prednosti poboljšavale, a nedostaci smanjivali i uklanjali. Metode za vrednovanje zbirke (*Collection Evaluation*) se dijele u dvije skupine: tehnike i postupke koje su usmjerene na zbirku (*Collection – centred Evaluation*), i tehnike i postupke koje su usmjerene na korisnika i korištenje (*User - centred Evaluation*). Dobiveni podaci obiju metoda mogu na jezgrovit način opisati snagu i dubinu postojećih zbirki i stvoriti temelj na kome se mogu odrediti informacijske razine zbirke. Uobičajeni postupci koji su usmjereni na samu zbirku (fond) su: verifikacijska istraživanja i analiza citiranosti. Tehnike i postupci koji su usmjereni na vrednovanje zbirke ispituju sadržaj i značaj informacijskih resursa kako bi se odredila veličina, starost, opseg i informacijska razina (dubina) zbirke u usporedbi s nekim vanjskim standardom. Posebna metoda usmjerena na kvalitativno vrednovanje zbirki u sveučilišnom knjižničnom sustavu je i primjena *Conspectus* modela.

Postupci koji su usmjereni na korisnika i korištenje građe su: testovi dostave dokumenata; provjera dostupnosti materijala na policama; istraživanje posudbe; međuknjižnična posudba; istraživanje korištenja građe u Knjižnici; razna kvalitativna mjerenja kroz intervjue ili anketne upitnike za istraživanje korisničkih stavova, a sa svrhom da ustanove u kojoj mjeri su njihove potrebe zadovoljene. Sve ove tehnike i postupci koji su usmjereni na korisnika i korištenje građe opisuju kako se zbirka koristi i pokazuju djelotvornost zbirke vezano uz korištenje. Učestalost korištenja i stvarne informacijske potrebe su indikatori vrijednosti zbirke.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj je istraživanja vrednovati s korisničkog aspekta sveučilišne zbirke tiskane građe i utvrditi omjere korištenja tiskane građe i elektroničkih časopisa u dostupnim bazama podataka prema znanstvenim područjima.

U okviru istraživanja postavljene su slijedeće hipoteze:

1. U otvorenom pristupu i izvan Knjižnice najviše se koriste zbirke i elektronički časopisi iz područja društveno-humanističkih znanosti.
2. Uslugom međuknjižnične posudbe najviše se naručuje građa iz društveno-humanističkih znanosti.
3. Korisnici Knjižnice nisu u potpunosti zadovoljni građom svih znanstvenih područja koja im je na raspolaganju u otvorenom pristupu i nisu zadovoljni svojim korištenjem elektroničkih časopisa.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Kako bi se potvrdile ili opovrgnule postavljene hipoteze, u istraživanju će se za obradu podataka koristiti metoda klasifikacije i kvantitativne analize, a za interpretaciju rezultata metode komparacije, analize i sinteze.

Cilj je istraživanja vrednovati s korisničkog aspekta sveučilišne zbirke tiskane građe i utvrditi omjere korištenja tiskane građe i elektroničkih časopisa u dostupnim bazama podataka prema znanstvenim područjima. Istraživanje će obuhvatiti vremenski period od dvije godine (02.1.2013. – 31.12.2014.).

Za kvantitativnu analizu korištenja sveučilišnih zbirki uzimat će se:

- a) podaci o knjigama koje korisnici koriste u čitaonicama (iz knjižničkog programa);
- b) podaci o knjigama koje se posuđuju izvan Knjižnice (iz knjižničkog programa);
- c) podaci o knjigama koje su tražene iz sveučilišnih zbirki putem usluge međuknjižnične posudbe (iz knjižničkog programa);
- d) podaci o korištenju elektroničkih časopisa iz dostupnih baza podataka (administrator sustava).

Obrada podataka korištenja i posudbe obaviti će se u MS Excelu.

Za utvrđivanje zadovoljstva korisnika sveučilišnim zbirkama u otvorenom pristupu i zadovoljstva korisnika korištenjem elektroničkih časopisa u dostupnim bazama podataka, kreirat će se anketni upitnik. Iz korisničke studije naslovljene *Studija korisnika i korištenja Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* koju je Tefko Saračević sa suradnicima proveo u vremenu između 1994. i 1999. godine, preuzet će se set pitanja koja se odnose na zadovoljstvo korisnika raspoloživošću i dostupnošću informacijskih izvora u otvorenom pristupu. Anketa će se provesti u jednom danu u čitaonicama (anketna mjesta), a za provođenje ankete izabrat će se dan kada je veći broj korisnika u Knjižnici (prema Izvješću NSK). Pitanja će biti zatvorenog tipa u kojima će korisnici moći odabrati jedan ili više unaprijed određenih odgovora ili će vrednovati informacijske izvore na skalama od jedan do sedam. Obrada će se podataka anketnog upitnika analizirati korištenjem SPSS programa.

Dobiveni rezultati istraživanja koristit će se za: utvrđivanje aktivnog jezgra tiskane građe sveučilišnih zbirki, za utvrđivanje ukupnog korištenja elektroničkih časopisa i omjera korištenja tiskanih i elektroničkih izvora prema znanstvenim područjima. Rezultatima ankete utvrdit će se zadovoljstvo korisnika raspoloživim tiskanim informacijskim izvorima sveučilišnih zbirki u otvorenom pristupu u NSK i zadovoljstvo samih korisnika korištenjem elektroničkih časopisa u dostupnim bazama podataka.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Vrednovanje informacijskih izvora sveučilišnih zbirki podloga su njihovom kvalitetnom upravljanju. Vrednovani informacijski izvori s korisničkog aspekta omogućuju redefiniranje poslovanja u knjižnicama, sustavni pristup izgradnji informacijskih izvora sveučilišnih zbirki te njihovo strateško planiranje.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Agee, J. *Acquisitions go global: an introduction to library collection management in the 21st century*. Oxford-England: Chandos Publishing, 2007.
2. Ambrožić, M. *Utvrđivanje uspješnosti poslovanja visokoškolskih knjižnica: od kvantitativnih do kvalitativnih pokazatelja: doktorska disertacija*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1999.
3. Aparac-Jelušić, T. Utjecaj promjena u akademskom obrazovanju na preoblikovanje knjižničnih službi i usluga. // *Glasnik Društva bibliotekara Split*, 7(2000), 39-51.
4. *Assessment of library collections in a consortial environment: experiences from Ohio*. / edited by George Lupone. London; New York:

Routledge, 2009.

5. Borin, J.; Hua, Yi. Assessing an academic library collection through capacity and usage indicators: testing a multi-dimensional model. // *Collection Building*, 30, 3(2011), 120-125.

6. Clayton, Peter R. *Managing information resources in libraries: collection management in theory and practice* / Peter Clayton and G.E. Gorman: bibliography compiled by Adela Clayton. London: Library Association Publishing, 2001.

7. *Collection development in the digital age.* / edited by Maggie Fieldhouse and Audrey Marshall. London: Facet Publishing, 2012.

8. Darovi za zbirke: smjernice za knjižnice / (s engleskog prevela J.Leščić). Upute za izradbu smjernica za izgradnju knjižnične zbirke primjenom modela *Conspectus* / (s engleskog prevele J.Leščić i Z.Majstorović). *Međunarodna posudba i dostava dokumenata: načela i smjernice za postupanje* / (s engleskog prevela J.Leščić). *Model nacionalnog pravilnika za međuknjižničnu posudbu* / (s engleskog prevela V.Golubović). Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010.

9. Dragija, M.; Aparac-Jelušić T. Pristup i metodologija istraživanja o kvaliteti zbirki u knjižnicama visokih učilišta. // *Glasnik Društva bibliotekara Split*, 7(2000), 39-51.

10. Faletar Tanacković, S. Junušić, M.; Faletar, I. Vrednovanje knjižničnog fonda uz pomoć citatne analize na primjeru zbirke iz informacijskih znanosti u Knjižnici Filozofskog fakulteta u Osijeku. // *Libellarium*, 5, 1(2012), 71-88.

11. Halmi, A. *Kvalitativna metodologija u društvenim znanostima*. Samobor: A.G.Matoš, 1996.

12. Horvat, A.; Laszlo, M. Obrazovanje knjižničara za osnivanje, obnovu i vođenje knjižničnih zbirki. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 37, 3-4(1994), 37-48.

13. *Javna vrijednost: teorija i praksa*/ uredili John Benington i Mark H. Moore. Zagreb: Mate, 2013.

14. Jokić, M.; Stančin-Rošić, D. Studija „Korisnici i korištenje“ u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. // *Knjižnica*, 40, 3-4(1996), 55-64.

15. Kodrič-Dačić, E. Uvod v izgradnju knjižničnih zbirki. // *Knjižnica*, 51, 1(2007), 89-112.

16. Kushkowsky, Jeffrey D. A method for determining faculty preferences for monographs. // *Collection Building*, 19,1(2000), 17-23.

17. Lasić-Lazić, J. *Znanje o znanju*. Zagreb: Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, 1996.

18. Majstorović, Z.; Ivić, K. Izgradnja zbirki u sveučilišnom knjižničnom sustavu: model. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 54, 3(2011), 43-67.

19. Majstorović, Z. *Razvoj zbirki u sveučilišnom knjižničnom sustavu primjenom Conspectus modela: doktorska disertacija*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 2009.

20. Morić Filipović, I.; Dragija Ivanović, M. Vrednovanje utjecaja sveučilišnih knjižnica u Hrvatskoj: istraživanje utjecaja zbirki i usluga sveučilišnih knjižnica na akademski uspjeh studenata. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 54, 4(2011), 1-22.

21. Nisonger, Thomas E. *Collection evaluation in academic libraries: a literature guide and annotated Bibliography*. Englewood, Colorado: Libraries Unlimited, inc, 1992.

22. Petr Balog, K. *Prema kulturi vrednovanja u visokoškolskim knjižnicama*. Osijek: Filozofski fakultet, 2010.

23. Petr, K.; Aparac-Jelušić, T. Uloga sveučilišnih knjižnica u novim pristupima akademskom obrazovanju. // *Zbornik radova „Težakovi dani“* / urednici S. Tkalac i J. Lasić-Lazić. Zagreb: Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, 2002. (Radovi zavoda za informacijske studije; knj. 11), 159-171.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

24. Petrak, J.; Aparac-Jelušić, T. Knjižnice na hrvatskim sveučilištima: tradicije i promjene. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 48, 1(2005), 13-30.
25. Poll, R.; Boekhorst, P. te. Measuring quality: performance measurement in libraries. 2nd revised ed. Muenchen: Saur, 2007.
26. Resource management in academic library . / edited by David Baker. London: Library Association Publishing, 1997.
27. Sapač, I. Vrednovanje informacijskih izvora u sveučilišnom knjižničnom sustavu: doktorska disertacija. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, 1998.
28. Saračević, T. et al. NSK Anketa '94. Studije korisnika i korištenja NSK. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 1999.
29. Sendi, Karen A. Assessing the functionality of the reference collection. //Collection Building, 15,3(1996), 17-21.
30. Vujević, M. Uvođenje u znanstveni rad u području društvenih znanosti. Zagreb: Školska knjiga, 2006.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

5.000,00 kn

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Potpis _____
prof. dr. sc. Jadranka Lasić Lazić

Potpis _____
Vesna Golubović, dipl.bibliotekar i dipl. povjesničar

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 01.07.2014.

Potpis _____
Vesna Golubović, dipl.bibliotekar i dipl. povjesničar

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		mr. sc. Vesna Golubović, dipl.bibliotekar i dipl. povjesničar	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:		Informacijske i komunikacijske znanosti	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		8265	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Upravljanje izvorima informacija kroz sveučilišne zbirke	
	<i>Engleski</i>	Managing information resources through university library collections	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		<i>Informacijske i komunikacijske znanosti</i>	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	Dr.sc. V. Afrić, red. Prof.	Filozofski fakultet, Hrvatska	vafric@ffzg.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. izv.prof. dr.sc. Sonja Špiranec	Filozofski fakultet, Zagreb, Hrvatska	sspiran@ffzg.hr
	2. prof.dr.sc. Jadranka Lasić Lazić	Filozofski fakultet, Zagreb, Hrvatska	jlazic@ffzg.hr
	3. prof.dr.sc. Vjekoslav Afrić	Filozofski fakultet, Zagreb, Hrvatska	vafric@ffzg.hr
	4. doc.dr.sc. Ana Barbarić	Filozofski fakultet, Zagreb, Hrvatska	abarbari@ffzg.hr
	5. prof.dr.sc. Ljubica Bakić Tomić	Sveučilište Sjever, Koprivnica, Hrvatska	
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Fakultetsko vijeće, 17. srpnja 2014. – točka 61.		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja			

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Javna obrana predložene teme doktorskog rada održana je 12. siječnja 2015. godine. Doktorandica je u trajanju od dvadeset minuta izložila temu disertacije. Nakon uvodnog predstavljanja teme i strukture rada te dosadašnjih istraživanja, izložila je metodologiju i plan istraživanja, ciljeve i hipoteze istraživanja te očekivani znanstveni doprinos. U raspravi koja je uslijedila članovi povjerenstva iznijeli su svoje mišljenje o važnosti predložene teme istraživanja, njenoj nedovoljnoj istraženosti i aktualnosti. Povjerenstvo je predložilo doktorandici da u prijavi sinopsisa u dijelu koji se odnosi na metodologiju istraživanja čija je svrha kritički procijeniti vrijednost fonda sveučilišnih zbirki tiskane i e-građe, primjeni mješovite metodologije (mix methodology) te da komparativnom analizom sličnih istraživanja usporedi modele vrednovanja sveučilišnih zbirki u svijetu. Za završnu obradu podataka sugerirano je kandidatkinji uporaba statističkog paketa SPSS. Povjerenstvo je zatražilo od kandidatkinje dodatna pojašnjenja u odnosu na znanstveni doprinos teme i praktičnu primjenjivost rezultata istraživanja, nakon čega je obrana zaključena usuglašenim stavom svih članova povjerenstva o budućem znanstvenom doprinosu teme i praktičnoj primjenjivosti rezultata istraživanja koja će se pri njenoj razradi provesti. Očekujemo da će obradom izabrane teme doktorandica pridonijeti uspostavljanju modela za vrednovanje zbirki s korisničkog aspekta, što je podloga za strateško upravljanje sveučilišnih zbirki. Strateško upravljanje podrazumijeva sistematsko upravljanje planiranjem, izgradnjom, financiranjem, vrednovanjem i korištenjem sveučilišnih zbirki u svrhu ostvarivanja ciljeva sveučilišne knjižnice u obrazovanju i znanstveno istraživačkom radu.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Povjerenstvo smatra da je pristupnica predložila nedovoljno istraženu i znanstveno relevantnu temu, čija će razrada, uzevši u obzir i prijedloge povjerenstva, dati znanstveni doprinos koji bi mogao biti i praktično primjenjiv.</p> <p>Na temelju predstavljene teme doktorskog rada i održane javne obrane teze smatramo kako pristupnica može realizirati postavljeni cilj i ostvariti očekivani znanstveni doprinos. Povjerenstvo smatra kako je kandidatkinja postavila vrlo čvrst teorijski okvir, te uz sugestije povjerenstva proširila istraživanje te da će komparativnom metodom nakon provedenog istraživanja konačan znanstveni doprinos biti vidljiv. Očekujemo da će ovako postavljena tema biti obrađena na znanstveno primjeren i prihvatljiv način.</p>	
Povjerenstvo predlaže da mentor bude dr.sc. Vjekoslav Afrić	
Mišljenje i prijedlog:	
<p>Povjerenstvo smatra kako je kandidatkinja postavila vrlo čvrst teorijski okvir, te uz sugestije povjerenstva proširila istraživanje te da će komparativnom metodom nakon provedenog istraživanja konačan znanstveni doprinos biti vidljiv. Očekujemo da će ovako postavljena tema biti obrađena na znanstveno primjeren i prihvatljiv način.</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
-	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
Za mentora se predlaže, dr.sc. Vjekoslav Afrić, red. prof.	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
2015/2016. ljetni semestar	
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)	
-	

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA *(po potrebi):*

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora

Titula, ime i prezime, ustanova, država:

Potpis:

1. *(predsjednik Povjerenstva)*

dr.sc. Sonja Špiranec, Filozofski fakultet, Hrvatska

2. dr.sc. Jadranka Lasić Lazić, Filozofski fakultet, Hrvatska

3. dr.sc. Vjekoslav Afrić, Filozofski fakultet, Hrvatska

4. dr.sc. Ana Barbarić, Filozofski fakultet, Hrvatska

5. dr.sc. Ljubica Bakić Tomić, Sveučilište Sjever, Koprivnica, Hrvatska

3

U Zagrebu, 13. veljače 2015.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Senka Gazibara, Magistar pedagogije i magistar edukacije hrvatskog jezika i književnosti		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Pedagogija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8050		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Danica i Gordan Gazibara		
Datum i mjesto rođenja:	14.02.1987., Osijek, Hrvatska		
Adresa:	Sjenjak 101, Osijek, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	098 612 320		
E-mail:	senka.gazibara@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>1. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku - Filozofski fakultet u Osijeku , Hrvatski jezik i književnost-Pedagogija, Diplomski, Hrvatska (2009./2010.)</p> <p>2. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku - Filozofski fakultet u Osijeku , Hrvatski jezik i književnost - Pedagogija, Dodiplomski, Hrvatska (2007./2008.)</p>
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>- siječanj 2013. - danas: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet u Osijeku, asistentica na Odsjeku za pedagogiju, Katedra za didaktiku</p> <p>- svibanj 2011. - svibanj 2012: Ekonomska i upravna škola Osijek, Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa; posao pedagoga</p>
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<p>1. Buljubašić-Kuzmanović, Vesna; Gazibara, Senka. Integrated Curriculum and Students' Generic Competences // Conference proceedings SGEM - SGEM CONFERENCE ON PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY, SOCIOLOGY AND HEALTHCARE, EDUCATION: EDUCATION AND EDUCATIONAL RESEARCH, Volume III. Sofia, Bulgaria : STEF92 Technology Ltd., 2014. 433-440 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).</p> <p>2. Gazibara, Senka. Kultura socijalne interakcije i komunikacije adolescenata // Pedagogija i kultura. Kultura kao polje pedagoške akcije: odgoj, obrazovanje, kurikulum. / Ljubetić, Maja ; Zrilić, Smiljana (ur.). Zagreb : Hrvatsko pedagoško društvo, 2013. 58-71 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).</p> <p>3. Gazibara, Senka; Buljubašić-Kuzmanović, Vesna. Učestalost asertivnog, neasertivnog i agresivnog ponašanja školske djece // III. znanstveno-stručni skup posvećen pitanjima nasilja "Psihosocijalni aspekti nasilja u suvremenom društvu : izazovi obitelji, školi i zajednici" : zbornik radova / Šincek, Daniela (ur.). Osijek : Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera, Studij psihologije, 2012. 117-138 (predavanje, domaća recenzija, objavljeni rad, znanstveni).</p>

	<p>4. Gazibara, Senka; Simel, Sanja. Perspective of adults and children concerning the spaces intended for children games and children's spaces for playing games // 25th ICCP World Play Conference: Children's Play: New Goals For the Future - Book of Abstracts / Neto, Carlos ; Pessanha Ana ; Van Gils Jan (ur.). Lisbon : Faculdade de Motricidade Humana, Edições FMH, 2010. 130-131 (predavanje, međunarodna recenzija, sažetak).</p> <p>5. Gazibara, Senka. „Head, Heart and Hands Learning“ – A Challenge for Contemporary Education. // Journal of Education Culture and Society. 4 (2013) , 1; 71-82 (članak, znanstveni).</p> <p>6. Simel, Sanja; Gazibara, Senka. Kreativnost u nastavi Hrvatskoga jezika. // Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja. 1 (2013) , 29; 188-204 (prethodno priopćenje, znanstveni).</p> <p>7. Lukaš, Mirko; Gazibara, Senka. Modaliteti suradničkih odnosa školskog pedagoga i roditelja. // Život i škola. 24 (2010) , 2; 210-229 (prethodno priopćenje, znanstveni).</p> <p>8. Gazibara, Senka. Aktivno učenje: put prema uspješnom odgoju i obrazovanju. // Školski vjesnik: časopis za pedagoška i školska pitanja. 62 (2013) , 2 - 3; 375-389 (članak, stručni).</p> <p>9. Gazibara, Senka. Likovi dječaka i djevojčica u djelima Sanje Pilić. // Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja. 1 (2009) , 21; 95-107 (članak, stručni).</p>		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Aktivno učenje kao didaktičko-metodička paradigma suvremene nastave		
Engleski:	Active learning as didactic-methodical paradigm of contemporary teaching		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Pedagogija / Didaktika		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	doc. dr. sc. Vesna Buljubašić - Kuzmanović	Filozofski fakultet u Osijeku, Hrvatska	vbuljubasic@ffos.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	1. Buljubašić-Kuzmanović, V. (2010). Socijalne kompetencije i vršnjački odnosi u školi. Pedagogijska istraživanja, 7(2), 191-204.		
	2. Buljubašić-Kuzmanović, V., Livazović, G. (2010). Curriculum of the Cooperative School. Didactica, 3(1), 9-17.		
	3. Buljubašić-Kuzmanović, V. (2012). Kultura škole i odgoj za poduzetništvo. U N. Hrvatić, A. Klapan (Ur.), Pedagogija i kultura: teorijsko-metodološka određenja pedagojske znanosti (123-133). Zagreb: Hrvatsko pedagojsko društvo.		
	4. Buljubašić-Kuzmanović, V. (2012). Škola kao zajednica odrastanja. Pedagogijska istraživanja, 9(1-2), 43-59.		
	5. Buljubašić-Kuzmanović, V. (2014). Social Influences on Student Creativity. U P.L. Runcan, G. Rađa,		

	M. Iovu (Ur.), Child and Family Welfare (81-94). Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Globalizacijski procesi i ubrzan razvoj suvremenoga društva postavljaju cjeloživotno učenje kao imperativ današnjice, što traži aktivne i odgovorne pojedince. Navedeno zahtijeva prilagodbu obrazovnih sustava i promjenu uloga učitelja i učenika te razvoj škole koja aktivno učenje stavlja u prvi plan. No, nejasnoće se javljaju već pri samom definiranju pojma, teorijskim polazištima, kao i primjeni aktivnoga učenja u odgojno-obrazovnoj praksi. Uvažavajući spomenuto, cilj je istraživanja ispitati aktivno učenje kao didaktičko-metodičku paradigmu suvremene nastave iz perspektive glavnih sudionika toga procesa - učenika i nastavnika. Očekivati je da će rezultati istraživanja imati značajnu znanstvenu (teorijsku i dokaznu) te praktično-pedagošku vrijednost i opravdanost, pridonijeti dubljem razumijevanju same prirode aktivnog učenja, njegove svrhe i smisla te ukazati na prednosti i nedostatke u njegovoj provedbi.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Globalization processes and rapid development of contemporary society place life-long learning as an imperative of the present-day, which requires active and responsible individuals. This demands an adjustment of educational systems, a change of teachers' and students' roles and school development, in the sense of placing active learning in the foreground. However, there are difficulties with defining this notion, its theoretical starting points, and in application of active learning in educational practice. Taking into account the above mentioned, the aim of this research is to examine active learning as a didactical-methodical paradigm of contemporary teaching from the perspective of the main participants of the process – students and teachers. Results are expected to have a significant scientific (theoretical and exploratory) and practical-pedagogical value and justification, contribute to a deeper understanding of the sole nature of active learning, its purpose and meaning, and indicate the advantages and disadvantages of its application.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Brze promjene suvremenoga društva, globalizacijski procesi te cjeloživotno učenje kao imperativ društva znanja školu su stavili pred nove izazove koji traže aktivnog i odgovornog pojedinca. Navedeno zahtijeva prilagodbu obrazovnih sustava na aktivno učenje koje je još daleko od jasne slike kako treba izgledati u pedagoškoj teoriji i odgojno-obrazovnoj praksi. Aktivno učenje kao didaktičko-metodička paradigma suvremene nastave fokusira se na učenika. Polazi od osnovne pretpostavke da je učenje po prirodi aktivno nastojanje koje teži samostalnom učenju onoga koji uči, a ne učenju koje se odvija kroz prijenos informacija (Dewey, 1997).</p> <p>Aktivno učenje svoju teorijsku utemeljenost nalazi u pedagoškom zakonu aktivnog usvajanja obrazovnih dobara i odgojnih vrijednosti (Vukasović, 2001), iz kojega proizlazi i načelo aktivnosti (i samostalnosti) kao temelj odgojnih, nastavnih (Pranjić, 2005) i metodičkih (Gudjons, 1994) pristupa nastavi u kojoj učenici sudjeluju u donošenju odluka, ostvarivanju zadataka i pri tome osjećaju radost zajedničkog djelovanja. Didaktički princip aktivnosti i razvoja (Poljak, 1988) jedan je od zakonitosti nastavnog procesa koji podupire ta nastojanja i teži cjelovitom razvoju učenika. Uvažavajući navedene zakone, načela i principe, suvremena nastava je proces aktivnog i partnerskog stjecanja znanja koji podrazumijeva samostalno učenje i upotrebu aktivnih nastavnih metoda s razumijevanjem (Previšić, 2007).</p> <p>Pojam "aktivnosti" u učenju nije nova odrednica nastave. Interes za aktivno učenje u pedagogiji pojavljuje se početkom 20. st. u pokretu reformske pedagogije pod nazivom „Nova škola“. Središnji element prvog vala aktivnog učenja veže se za pedagogiju J. Deweya i J.J. Rousseaua, gdje sudjelovanje proizlazi iz aktivne uključenosti koja stvara prostor za slobodu djelovanja i nudi prilike izbora. Drugi snažan val aktivnog učenja javlja se 60-ih i 70-ih godina 20. st., kada se osnivaju nove škole temeljene na učenju J. Piageta i projekt-metodi. Treći se val, koji traje do danas, pojavljuje 90-ih godina 20. st. i karakterizira ga sve veća rasprostranjenost, a pozadina mu je u psihologiji učenja i konstruktivizmu kao znanstvenoj i spoznajnoj teoriji koja se bavi pitanjem kako doći do pouzdanog znanja (Simons,</p>	

1997; König i Zedler, 2001). Aktivno učenje složen je konstrukt suvremene pedagogije na kojega se široko poziva unutar globalnog diskursa cjeloživotnog učenja (Drew i Mackie, 2011) te održivog razvoja kao bitne odrednice rasta i razvoja društva, u kojem pojedinci preuzimaju veću odgovornost za vlastito učenje.

Aktivno učenje kao didaktičko-metodičku paradigmu suvremene nastave treba kontinuirano razvijati, pratiti njezine učinke i otklanjati prepreke na tom putu. Naime, nejasnoće se javljaju već kod same definicije i teorijskih polazišta aktivnog učenja. Često se njegova nastojanja, osobito u svakodnevnoj praksi, sagledavaju kao suprotnost pasivnom učenju, odnosno učenju kao procesu u kojem se učenici bave nekim oblikom praktične djelatnosti (Watkins i sur., 2007; Priestley, 2010). Uz to, na aktivno se učenje gleda kao na aktivnosti u kojima se učenicima osigurava visok stupanj samostalnosti, na donošenje odluka o procesu učenja te u kojoj mjeri učenici razvijaju svoje kognitivne sposobnosti za vrijeme učenja (Simons, 1997; Kyriacou, 2001). Definira se kao proces održavanja učenika aktivnima mentalno i fizički (Michael, 2006), u učenju kroz aktivnosti koje podupiru razvojne i misaone procese (Michael i Modell, 2003; Kiper i Mischke, 2008). Iz pedagojske perspektive, aktivno je učenje iskustvo i naglašava razvojni aspekt fenomena učenja. Podrazumijeva namjernu djelatnost učenika, opseg aktivnog vremena učenja u nastavi u kojemu se učenika angažirano i konstruktivno suočava sa sadržajem učenja, što je najvažnija pretpostavka za učinkovito i uspješno učenje (Palekčić, 2005; Matijević i Radovanović, 2011), kao i za kvalitetu učenikovih znanja i sposobnosti (Poljak, 1988). Također, aktivno učenje podrazumijeva od učenika aktivno iskorišteno vrijeme učenja (time on task), shvaćeno kao "proces aktivnog usvajanja i suočavanja usmjerenih na razvijanje sposobnosti samoodređenja i solidarnosti" (Meyer, 2005; Klafki, 1992, 28). Sveobuhvatniji okvir aktivnoga učenja formulirali su Watkins i sur. (2007) razlučivši ga u tri različita područja: ponašajno (aktivno korištenje i kreiranje materijala, sa svrhom motiviranja učenika), kognitivno (aktivno razmišljanje, konstrukcija novog značenja) te društveno (aktivna uključenost s drugima kao suradnicima i izvorima), kojima su Drew i Mackie (2011) dodali i afektivno područje, a sam taj okvir uporište nalazi u konstruktivističkoj epistemologiji. Te su dimenzije aktivnoga učenja različito predstavljane u literaturi. Uz ponašajne i kognitivne elemente Kane (2004) naglašava pedagošku dimenziju aktivnoga učenja i različite strategije učenja i poučavanja koje doprinose aktivnoj nastavi. Kao važno naglašava promjene u percepciji uloge učitelja koji se transformira u voditelja, motivatora, dijagnostičara, eksperimentatora, istraživača, moderatora, mentora i suradnika. Sve to govori da aktivno učenje svoja uporišta nalazi u različitim disciplinama te integrativnom učenju ili nastavi usmjerenoj na djelovanje (Terhart, 2001), ali i u drugim znanostima, osobito psihologiji i konstruktivističkoj teoriji učenja. Konstruktivizam se danas kao suvremena epistemološko-teorijska koncepcija u pedagogiji, odnosno participativna epistemologija uzima kao osnova postmoderne didaktike (Gojkov, 2006). Na učenje se u okviru konstruktivizma gleda kao na cjelovit proces konstrukcije i rekonstrukcije znanja (Babić, 2007). U temelju je Nacionalnog okvirnog kurikulumu socijalni konstruktivizam, u kojemu učenik uz podršku učitelja sam istražuje i konstruira svoje znanje (NOK, 2011).

Istraživanja o aktivnom učenju potvrđuju njegovu učinkovitost, pokazuju da je moguće učiti kako učiti i voditi učenike do poboljšanja izvedbe (Simons, 1997), odnosno aktivno učenje doprinosi razvoju znanja i praktičnih vještina. Istraživanje aktivnoga učenja u osam zemalja (Huber, 1997) pokazalo je da čak i u razredima u kojima nastavnici potiču aktivno učenje, zanemaruju izbore učenika o tome što će učiti. Brojna su istraživanja ukazala na prednosti aktivnoga učenja u vidu veće intrinzične motivacije (Benware i Deci, 1984), boljih povratnih informacija (Prattton i Hales, 1986) i postignuća na državnim ispitima (Newmann i sur., 2001). Sve te spoznaje treba imati na umu pri reformi kurikulumu koja nije dovoljna da promijeni praksu nastavnika. Teži se promjenama u uvjerenjima, navikama i cjelokupnoj kulturi škole u čijem je centru učenik koji je uključen u sve procese i postaje sve više autonoman, proaktivan, samo-motiviran, samoregulirajući, neovisan, odgovoran i reflektirajući (Niemi, 2002; Buljubašić-Kuzmanović, 2012). Stoga je potrebna dublja teorijska analiza aktivnoga učenja kao didaktičko-metodičke paradigme suvremene nastave.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je ispitati aktivno učenje kao didaktičko-metodičku paradigmu suvremene nastave iz perspektive učenika i nastavnika, na predmetnoj i kurikulumskoj razini unutar trećeg i četvrtog ciklusa obrazovanja.

Na taj se način želi dobiti uvid u procjene učenika i nastavnika o primjeni i razumijevanju aktivnog učenja i indikatorima njegove kvalitete.

Očekuju se razlike u procjenama učenika i nastavnika osnovnih i srednjih škola o primjeni aktivnog učenja te doprinos sociodemografskih varijabli njegovom boljem razumijevanju.

Očekuje se povezanost didaktičko-metodičke paradigme nastave s indikatorima njezine kvalitete i značajna prediktivna vrijednost učeničkih i nastavničkih kompetencija.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Materijali (mjerni instrumenti): Podatci o aktivnom učenju kao didaktičko-metodičkoj paradigmi suvremene nastave prikupljat će se putem anketnih upitnika. Na temelju relevantne domaće i strane literature konstruirat će se Upitnik za učenike i Upitnik za nastavnike.

Upitnik za učenike sadržavat će četiri dijela:

Prvi dio upitnika odnosit će se na sociodemografske varijable (dob, spol, vrsta škole, uspjeh iz predmeta unutar kojeg se ispituje aktivno učenje i opći uspjeh na kraju prethodne školske godine, uključenost u izvannastavne i izvanškolske aktivnosti).

Uvidom u literaturu i instrumente primijenjene u praksi, drugi dio upitnika odnosit će se na odrednice aktivnoga učenja operacionalizirane kroz okruženje za konstruktivističko učenje Constructivistic Learning Environment Survey (CLES) (Taylor i Fraser, 1991), taksonomiju suštinskoga učenja (Fink, 2003) te zastupljenost metoda u nastavi koje potiču aktivno učenje i kontinuum aktivnoga učenja (Bonwell i Sutherland, 1996) uvažavajući cjelovit razvoj učenika.

Treći dio upitnika vezan za didaktičko-metodičku paradigmu suvremene nastave ispitat će uključenost učenika u postavljanje ciljeva, strukturiranje zadataka, pristup informacijama, proces rada i učenja, ishode učenja, procjenu učenja i procesa učenja (Stem i Huber, 1997). Ta struktura ima svoju didaktičko-metodičku liniju (su)vođenja i (su)oblikovanja nastave, a prepoznaje se kao "crvena nit" koju podjednako jasno razabiru učenici i nastavnici (Meyer, 2005).

Četvrti dio upitnika ispitat će indikatore kvalitetne nastave: jasno strukturiranje nastave, visok udio stvarnog vremena učenja, poticajno ozračje za učenje, jasnoća sadržaja, uspostavljanje smisla komunikacijom, raznolikost metoda, individualno poticanje, inteligentno vježbanje, jasnoća očekivanih postignuća, pripremljena okolina (Meyer, 2005).

Upitnik za nastavnike sadržavat će pet dijelova:

Prvi dio upitnika odnosit će se na sociodemografske varijable: spol, dob, predmet i škola u kojoj predaje, godine radnog staža, uključenost u stručno usavršavanje iz područja aktivnog učenja (vijeće učitelja, stručni skupovi, radionice, samostalno proučavanje literature).

Drugi, treći i četvrti dio upitnika bit će identični drugom, trećem i četvrtom dijelu upitnika učenika (istovjetna pitanja prilagođena provedbi s nastavnicima).

Peti dio obuhvatit će samoprocjenu razvijenosti vlastitih pedagoških, nastavničkih i kurikulumskih kompetencija. Želi se dobiti odgovor na pitanje što ih potiče, a što sputava na putu transformacije njihove uloge u voditelja, motivatora, dijagnostičara, eksperimentatora, istraživača, moderatora, mentora i suradnika. Na taj način utvrdit će se spremnost nastavnika za razvoj i primjenu aktivnoga učenja u nastavi.

Nezavisne varijable istraživanja odnose se na sociodemografske varijable ispitanih učenika i nastavnika, dok se zavisne varijable odnose na aktivno učenje i njegove odrednice, didaktičko-metodičku paradigmu suvremene nastave te indikatore njezine kvalitete i stupanj razvijenosti pedagoških, nastavničkih i kurikulumskih kompetencija nastavnika, odnosno spremnost nastavnika za razvoj i primjenu aktivnoga učenja.

Procjene varijabli u Upitniku za učenike i Upitniku za nastavnike ispitat će se najvećim dijelom pomoću skale Likertovog tipa od pet stupnjeva, osim sociodemografskih varijabli i pojedinih odrednica aktivnog učenja dobivenih pitanjima otvorenog i kombiniranog tipa.

Ispitanici: Sudionici istraživanja odabrani su uzimajući u obzir odgojno-obrazovne cikluse i odgojno-obrazovna područja unutar Nacionalnog okvirnog kurikulumu (NOK, 2011). U istraživanju će sudjelovati učenici 8. razreda osnovnih škola (treći ciklus, oko 400 učenika) i 4. razreda gimnazija (4. ciklus, oko 400 učenika). Od sedam odgojno-obrazovnih područja izabrana su dva: jezično-komunikacijsko - hrvatski jezik i društveno-humanističko - povijest koja su reprezentativna za aktivno učenje i zastupljeni su u oba ciklusa obrazovanja. U skladu s tim, istraživanje će obuhvatiti nastavnike hrvatskog jezika i povijesti zaposlene u osnovnim školama i gimnazijama osječko-baranjske županije (približno 250 nastavnika). Jezično-komunikacijsko područje odabrano je iz razloga što je ovladanost jezikom temelj za cjeloživotno učenje, a kao sredstvo izražavanja podloga je svim ostalim područjima i predmetima tijekom odgoja i obrazovanja. Društveno-humanističko područje pridonosi razvoju učenika kao samostalnih i odgovornih pojedinaca i građana sposobnih razumjeti i kritički promišljati o čovjeku u suvremenom svijetu i aktivno sudjelovati u svim područjima razvoja vlastitoga društva. Kompetencije razvijane unutar tih područja temelj su učenikovom odgovornom odnosu prema sebi i drugima (NOK, 2011).

Metodologija: Rad će se sastojati od dva dijela, teorijskog i empirijskog. U teorijskom dijelu istraživanja dat će se prikaz relevantne literature i suvremenih istraživanja o didaktičko-metodičkoj paradigmi suvremene nastave i aktivnome učenju (povijesni pregled, teorijska polazišta aktivnoga učenja, utemeljenost u konstruktivističkom učenju, pregled odrednica aktivnoga učenja, didaktičko-metodička paradigma suvremene nastave i indikatori njezine kvalitete te nove uloge učenika i nastavnika uvažavajući kompetencijski pristup na predmetnoj i kurikulumskoj razini). Empirijski dio rada obuhvatit će kvantitativnu i kvalitativnu analizu aktivnog učenja, didaktičko-metodičku paradigmu suvremene nastave, indikatore njezine kvalitete iz perspektive učenika i nastavnika. Ispitat će se i spremnost nastavnika za provedbu i razvoj aktivnog učenja, njihove kompetencije te pedagoške implikacije aktivnog učenja u osnovnoj i srednjoj školi.

Pilot istraživanjem provjerit će se mjerni instrumenti, njihovo razumijevanje i jasnoća, eventualni propusti te uzimati u obzir osvrti učenika i nastavnika s ciljem izrade konačne verzije upitnika. Dobiveni podatci obradit će se pomoću SPSS statističkog programskog paketa (deskriptivna statistika, matrice korelacije, faktorska analiza, t-test, ANOVA, MANOVA).

Plan istraživanja odvijat će se u nekoliko etapa. Prva je vezana za teorijski dio istraživanja i njegovu elaboraciju, kao polaznu osnovu za konstrukciju upitnika i provedbu pilot istraživanja. Sljedeća se etapa odnosi na konačno oblikovanje instrumenata i njihovu provedbu s učenicima i nastavnicima, uz prethodnu sukladnost i odobrenje škola, uvažavajući etički kodeks istraživanja. Posljednja etapa vezana je za obradu i interpretaciju rezultata istraživanja.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Rad će na teorijskoj i praktičnoj razini ispitati aktivno učenje kao didaktičko-metodičku paradigmu suvremene nastave. Rezultati istraživanja i njegovi instrumenti doprinijet će afirmaciji odrednica aktivnog učenja u području osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja. Dat će važne indikacije za poboljšanje postojeće nastavne prakse, ukazati na prednosti i nedostatke u njegovoj provedbi te pridonijeti dubljem razumijevanju same prirode aktivnog učenja iz pedagojske perspektive.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

- Babić, N. (2007). Konstruktivizam i pedagogija. *Pedagojska istraživanja* 4(2), 217-227.
- Benware, C.A., Deci, E.L. (1984). Quality of learning with an active versus passive motivational set. *American Educational Research Journal*, 21(4), 755-765.
- Buljubašić-Kuzmanović, V. (2012). Kultura škole i odgoj za poduzetništvo. U N. Hrvatić, A. Klapan (Ur.), *Pedagogija i kultura: teorijsko-metodološka određenja pedagojske znanosti* (123-133). Zagreb: Hrvatsko pedagojsko društvo.
- Dewey, J. (1997). *Experience and education*. New York: Touchstone.
- Drew, V., Mackie, L. (2011). Extending the constructs of active learning: implications for teachers' pedagogy and practice. *The Curriculum Journal*, 22(4), 451-467.
- Gojkov, G. (2006). *Didaktika i postmoderna*. Vršac: Viša škola za obrazovanje vaspitača.
- Gudjons, H. (1994). *Pedagogija: temeljna znanja*. Zagreb: Educa.
- Huber, G.L. (1997). Self-regulated Learning by Individual Students. U D. Stern, G.L. Huber (Ur.), *Active Learning for Students and Teachers: Reports from Eight Countries* (137-158). Frankfurt i New York: Peter Lang.
- Kane, L. (2004). Educators, learners and active learning methodologies. *International Journal of Lifelong Learning*, 23(3), 275-286.
- Kiper, H., Mischke, W. (2008). *Uvod u opću didaktiku*. Zagreb: Educa.
- Klafki, W. (1992). Didaktika kao teorija obrazovanja u okviru kritičko-konstruktivne odgojne znanosti. U H. Gudjons, R. Teske, R. Winkel (Ur.), *Didaktičke teorije* (13-32). Zagreb: Educa.

- König, E., Zedler, P. (2001). Teorije znanosti o odgoju: uvod u osnove, metode i praktičnu primjenu. Zagreb: Educa.
- Kyriacou, C. (2001). Temeljna nastavna umijeća. Zagreb: Educa.
- Matijević, M., Radovanović, D. (2011). Nastava usmjerena na učenika: prinosi razvoju metodika nastavnih predmeta u srednjim školama. Zagreb: Školske novine.
- Meyer, H. (2005). Što je dobra nastava? Zagreb: Erudita.
- Michael, J. (2006). Where's the evidence that active learning works? *Advances in Physiology Education*, 30(4), 159-167. doi: 10.1152/advan.00053.2006
- Michael, J., Modell, H.I. (2003). *Active Learning in Secondary and College Science Classrooms: A Working Model for Helping the Learner to Learn*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obavezno i srednjoškolsko obrazovanje (2011). R. Fuchs, D. Vican, I. Milanović Litre (Ur.). Zagreb: MZOŠ.
- Niemi, H. (2002). Active learning – a cultural change needed in teacher education and schools. *Teacher and Teacher Education*, 18(7), 763-780.
- Newmann, F. M., Bryk, A. S., Nagaoka, J. K. (2001). *Authentic Intellectual Work and Standardized Tests: Conflict or Coexistence?* Chicago: Consortium on Chicago School Research.
- Palekčić, M. (2005). Utjecaj kvalitete nastave na postignuća učenika. *Pedagogijska istraživanja*, 2(2), 209-233.
- Poljak, V. (1988). *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Pranjić, M. (2005). *Didaktika: povijest, osnove, profiliranje, postupak*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga: Hrvatski studiji.
- Pratton, J., Hales, L.W. (1986). The effects of active participation on student learning. *Journal of Educational Research*, 79(4), 210-215.
- Pratton, J., Hales, L.W. (1986). The effects of active participation on student learning. *Journal of Educational Research*, 79(4), 210-215.
- Previšić, V. (2007). Pedagogija: prema cjeloživotnom obrazovanju i društvu znanja. *Pedagogijska istraživanja*, 4(2), 179-187.
- Priestley, M. (2010). Curriculum for Excellence: transformational change or business as usual? *Scottish Educational Review*, 42(1), 23-36.
- Simons, P.R.J. (1997). Definitions and theories of active learning. U D. Stern, G.L. Huber (Ur.), *Active Learning for Students and Teachers: Reports from Eight Countries (19-39)*. Frankfurt i New York: Peter Lang.
- Terhart, E. (2001). *Metode poučavanja i učenja: uvod u probleme metodičke organizacije poučavanja i učenja*. Zagreb: Educa.
- Vukasović, A. (2001). *Pedagogija*. Zagreb: Hrvatski katolički zbor „MI“.
- Watkins, C, Carnell, E., Lodge, C. (2007). *Effective Learning in Classrooms*. London: Sage.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

-

Predloženi izvori financiranja istraživanja**Nacionalno****Naziv projekta**

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

financiranje	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ doc. dr. sc. Vesna Buljubašić - Kuzmanović		
Potpis _____ Senka Gazibara, Magistar pedagogije i magistar edukacije hrvatskog jezika i književnosti		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 13.09.2014.		
Potpis _____ Senka Gazibara, Magistar pedagogije i magistar edukacije hrvatskog jezika i književnosti		

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Senka Gazibara, Magistar pedagogije i magistar edukacije hrvatskog jezika i književnosti	
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studije pedagogije	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		8050	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	Hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Aktivno učenje kao didaktičko-metodička paradigma suvremene nastave	
	<i>Engleski</i>	Active learning as didactic-methodical paradigm of contemporary teaching	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Društvene znanosti / Pedagogija / Didaktika	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	Dr. sc. Vesna Buljubašić Kuzmanović, izv. prof.	Filozofski fakultet, Sveučilišta u Osijeku	vbuljubasic@ffos.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr. sc. Marko Jurčić, izv. prof.	Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska	mpustike@gmail.com
	2. Dr. sc. Vesna Buljubašić Kuzmanović, izv. prof.	Filozofski fakultet, Sveučilište u Osijeku, Hrvatska	vbuljubasic@ffos.hr
	3. dr. sc. Ante Kolak, doc.	Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska	ante.kolak@sb.t-com.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Na 2. sjednici Vijeća Odsjeka za pedagogiju održanoj 7. listopada 2014. godine pod 4. točkom Dnevnog reda predloženo je povjerenstvo za prihvatanje teme i sinopsisa doktorskog rada pristupnice Senke Gazibara u sastavu dr. sc. Marko Jurčić, izv. prof. (prvi član), dr. sc. Vesna Buljubašić Kuzmanović izv. prof. (mentor) i dr. sc. Ante Kolak, doc. (član). Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta u Zagrebu na sjednici održanoj 30. listopada		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

	2014. godine donijelo je odluku o imenovanju predloženog povjerenstva za utvrđivanje ispunjavanja predviđenih uvjeta programom poslijediplomskog doktorskog studija pedagogije i može li se odobriti tema pod naslovom Aktivno učenje kao didaktičko-metodička paradigma suvremene nastave, i prijedlog da se dr. sc. Vesna Buljubašić Kuzmanović, izv. prof. imenuje mentoricom kandidatkinji.
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Javna obrana teme doktorskog rada pristupnice Senke Gazibara pod naslovom „Aktivno učenje kao didaktičko-metodička paradigma suvremene nastave“ održana je 11. prosinca 2014. godine u 10 sati zaključno s 11:30 sati na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu pred članovima povjerenstva za ocjenu teme u sastavu: dr. sc. Marko Jurčić, izv. prof. (predsjednik), dr. sc. Vesna Buljubašić Kuzmanović, izv. prof. (član) i dr. sc. Ante Kolak, doc. (član). Pristupnica je veoma uspješno izložila zamisao obrade teme, obrazložila je postupak u obradi s naglaskom na metodologijskom pristupu te navela očekivane ishode važne kao doprinos pedagogijskoj teoriji i kao korisnost za pedagošku praksu. Nakon izlaganja pristupnice i obrazloženja teme, članovi povjerenstva su uputili pitanja na koja su dobili odgovarajuće odgovore.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>U ocjeni teme smatramo važnim istaknuti njezinu aktualnost i originalnost. Sličan rad do sada nije urađen u pedagozijskom istraživačkom polju. Svojim projektom znanstvenog istraživanja u funkciji izrade doktorskog rada pristupnica je prihvatila zadatak: ispitati aktivno učenje kao didaktičko-metodičku paradigmu suvremene nastave iz perspektive učenika i nastavnika, na predmetnoj i kurikulumskoj razini unutar trećeg i četvrtog ciklusa obrazovanja. Primijenit će se Upitnik za učenike i Upitnik za nastavnike. U istraživanju će sudjelovati učenici 8. razreda osnovnih škola (treći ciklus, oko 400 učenika) i 4. razreda gimnazija (4. ciklus, oko 400 učenika). Od sedam odgojno-obrazovnih područja izabrana su dva: jezičnokomunikacijsko - hrvatski jezik i društveno-humanističko - povijest koja su reprezentativna za aktivno učenje i zastupljeni su u oba ciklusa obrazovanja. U skladu s tim, istraživanje će obuhvatiti nastavnike hrvatskog jezika i povijesti zaposlene u osnovnim školama i gimnazijama osječko-baranjske županije (približno 250 nastavnika) a prikupljeni podaci će se statistički obraditi i znanstveno interpretirati.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
<p>Stručno povjerenstvo predlaže Fakultetskom vijeću Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu da prihvati temu i pristupnici Senki Gazibara odobri izradu doktorskog rada pod vodstvom mentorice dr. sc. Vesne Buljubašić Kuzmanović, izv. prof. Povjerenstvo, nadalje, ocjenjuje predmet istraživanja relevantnim za znanost a metodološki okvir prihvatljivim, te predlaže prihvaćanje teme i provedbu istraživanja s ciljem izrade doktorskoga rada.</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
2015., zimski semestar	
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)	

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA *(po potrebi):*

**Izabrano Povjerenstvo za
ocjenu teme i predlaganje
mentora**

Titula, ime i prezime, ustanova, država:

Potpis:

1. dr. sc. Marko Jurčić, izv. prof. (predsjednik
Povjerenstva)

2. dr. sc. Vesna Buljubašić Kuzmanović izv. prof.
(član Povjerenstva)

3. dr. sc. Ante Kolak, doc. (član Povjerenstva)

4.

5.

U Zagrebu, 23. prosinca 2014. godine

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Martina Lončar, profesor pedagogije		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Pedagogija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8350		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Vesna		
Datum i mjesto rođenja:	05.04.1978., Sarajevo, Bosna i Hercegovina		
Adresa:	Pujanke 36, Split, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0977012699		
E-mail:	mbilichr@yahoo.com		
ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Pedagogija, Poslijediplomski magisterij, Hrvatska (2007./2008.) 2. Filozofski fakultet, Pedagogija, Dodiplomski, Bosna i Hercegovina (2000./2001.)		
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2014. - 2014. - Osnovna škola Kamen - Šine, Split - pedagoginja škole. 2008. - 2010. - Osnovna škola Ravne njive, Split - pedagoginja škole. 2004. - 2005. - Srednja tehnička škola, Split - pedagoginja škole. 2001. - 2002. - Filozofski fakultet - demonstratorica na odsjeku za pedagogiju u Sarajevu.		
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Martina Lončar Kompetencije nastavnika u prevenciji (pre)opterećenosti učenika // Pedagoške kompetencije u suvremenom kurikulumu Zadar, Hrvatska, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Uzroci i posljedice (pre)opterećenosti srednjoškolskih učenika u nastavi		
Engleski:	Causes and consequences of secondary school student's overwork		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Pedagogija / školska pedagogija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	doc. dr. sc. Ante Kolak	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	akolak@ffzg.hr

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none">1. Kolak, A. (2006), Suradnja roditelja i škole. Pedagogijska istraživanja, 3(2), str. 132-140.2. Bedeković, B., Jurčić, Kolak, A., (2008), Suradnja roditelja darovitih učenika i škole i potpora lokalne zajednice.3. Kolak, A. (2008), Modeli upravljanja nastavnim procesom, doktorski rad, Filozofski fakultet u Zagrebu.4. Kolak, A., Majcan, M. (2011), Emocionalne reakcije učenika u nastavnom procesu kao poticaj razvoju kreativnosti.5. Kolak, A. (2012), Školska kultura kao čimbenik kvalitete škole, Drugi kongres pedagoga Hrvatske, Opatija.
--------------	---

OBRAZLOŽENJE TEME

Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	U istraživanju se polazi od činjenice (pretpostavke) da je (pre)opterećenost učenika kontinuirano aktualan problem škole i svih sudionika u odgojno-obrazovnom procesu (učenika, roditelja i nastavnika). Zbog toga će se u ovom radu pokušati istražiti i utvrditi glavne čimbenike preopterećenosti učenika te najčešće posljedice preopterećenosti učenika u nastavi. Glavni zadaci rada su istražiti, utvrditi i kritički analizirati rezultate kako bi se utvrdilo koliko je (pre)opterećenost učenika srednje škole uvjetovana: zahtjevima postavljenim kroz realizaciju nastavnog sadržaja, zahtjevima i načinom rada nastavnika te koliko organizacija školskog rada, ili neki novoutvrđeni čimbenik utječe na povećanje opterećenosti učenika. Također će se ispitati i analizirati posljedice preopterećenosti učenika kao što su formalizam u obrazovanju (nedostatak funkcionalnog znanja), strah (ugrožavanje socijalnog statusa, neugodno iskustvo i sl.), izostajanje s nastave zbog nemogućnosti da se odgovori školskim obvezama, konfliktne situacije u školi i slab uspjeh u učenju i ponašanju. Na osnovi analize rezultata istraživanja utvrdit će se konkretne smjernice koje će omogućiti rasterećenje učenika a time i smanjenju negativnih (odgojno-obrazovnih) posljedica kod srednjoškolskih učenika.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The issue of overworked students is shared responsibility between all participants in an educational process (students, parents and teachers). Hence in this thesis it will be attempted to search for crucial factors responsible for students being overworked. The main aim of this thesis is to examine, critically analyze, deduce and interpret how much is secondary school student's overwork conditioned: by demands set through implementation of curriculum, by teacher's demands and their way of working, by demands and ambition of parents as well as by curriculum setup. It will also be examined and analyzed pedagogical consequences of student's overwork like formalism in education (lack of functional knowledge), fear (jeopardizing social status, unpleasant experience and similar), skipping the classes due to inability to respond to school obligations, conflict situations in a school and at a home and low performance in learning and behaviour. Appropriate guidelines and suggestions, based on research results, will be offered for student's disburdenment and that will contribute to decrease of negative pedagogical (educational) consequences of secondary school students.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Opterećenje, odnosno (pre)opterećenost učenika je pedagoško-didaktički problem star gotovo koliko i škola. Teško bi se mogao naći sustav u kojem problem (pre)opterećenosti učenika nije prisutan kao teorijski i praktično-pedagoški problem. Pojam (pre)opterećenosti u pedagoškoj literaturi se različito definira. Vrlo rijetko se zasebno naglašava i uglavnom se implicira u pojmu opterećenosti. U Enciklopedijskom rječniku pedagogije navodi se da je opterećenje učenika „sveukupnost fizičkih i psihičkih napora učenika u nastavi, kojima su oni izloženi u određenoj vremenskoj jedinici“. Nadalje, preopterećenost učenika navodi se i kao stalno stanje u kojem se tijekom školovanja učenici nalaze i u kojemu obveze, što ih nameće školski program, količinom i kakvoćom premašuju njihove psihotjelesne mogućnosti što nerijetko izaziva dalekosežne (negativne) posljedice na učenikov mentalni i tjelesni razvoj (Milat, 2001.). Rezultati opsežnog eksperimentalnog istraživanja koje su proveli (Furlan i Rozmarić, 1989.) u Hrvatskoj na temu "Opterećenost učenika osnovne škole nastavnim planom i programom" pokazali su da su učenici osnovne škole preopterećeni obvezama koje proizlaze iz nastavnog plana i programa što su potvrdila i istraživanja (Adler, 1989, Grin, 1999, Oaklander, 1996.).

Dosadašnja istraživanja i iskustvo rada u školi upućuju da postoje izravni i neizravni uzroci učenikova opterećenja nastavom. Izravni uzroci učenikova opterećenja nastavom su: učitelj/nastavnik, satnica, udžbenici, ali i očekivanja roditelja, a neizravni: uvjeti rada i odnosi u školi, uvjeti života u obitelji, loše higijenske, socijalne i materijalne prilike, izvanškolske aktivnosti i domaće zadaće. Na preopterećenost učenika znatno utječu nastavnici svojim strategijama i metodama rada, neprimjerenim zahtjevima suvremene nastave odnosno neprimjerenom pedagoško-psihološkom, didaktičko-metodičkom a nerijetko i predmetno-stručnom osposobljenošću. Uloga učitelja "stražara" reda i discipline u nastavi nije u funkciji razvoja učenikovih potencijala. Međutim, uloga "učitelja-voditelja" jest u funkciji razvoja učenikovih potencijala jer se temelji na: prepoznavanju učenikovih individualnih potreba i mogućnosti u učenju (razumijevanju učenikova stila učenja), potpori učenikovih aktivnosti (razumijevanju učenikova načina ponašanja), smirenosti i strpljenju (razumijevanju za tijek učenikova rasta i razvoja), komunikaciji (slušanju, pitanjima, raspravi), optimističkom očekivanju, u težnji da bude dio "razrednog tima" i slično. (Jurčić, 2006.). Od učitelja se očekuje umijeće da učenika optereće u skladu s njegovim intelektualnim i fizičkim potencijalima. „Uvođenje suvremenih i djelotvornih strategija, metoda i tehnika učenja i organiziranja odgojno-obrazovnih procesa imperativ je vremena u kojem živimo.“ (Cindrić, 2003.). Iako nastava nikada ne može pružiti učeniku sve, osobito ne ono i onoliko koliko bi odgovaralo njegovim razvojnim potrebama i interesima, od učitelja se očekuje da se "okrene što više prema primarnim izvorima znanja i socijalnim oblicima stvaralačkog rada umjesto sekundarnim vrelima, sredstvima i pomagalima za pasivno učenje i poučavanje" (Previšić, 2000.). Današnje učenike zamara hladni predavački rad, ton, nastup i pristup nastavnika. Tradicionalno školsko ocjenjivanje je neobična mjerna situacija u kojoj je nastavnik i mjeritelj i mjerni instrument (Grin, 1999.) te zbog toga i (Oaklander, 1996.) govori o tome kako uz ocjene obično ne stoje odgovarajuća znanja.

(Pre)opterećenje učenika koji ima smanjene mogućnosti a velika očekivanja, uglavnom zbog straha od neuspjeha, ulazi u sukobe sa svima oko sebe ne bira načine kako da dođe do željenih postignuća. To, dakako, snižava razinu zadovoljstva ostalih učenika u razrednom odjelu, što može dovesti do izolacije takvih učenika. Preopterećeni učenik niske razine mogućnosti i niskih očekivanja ili se povlači ili ometa nastavu. S druge strane, učenik visokih mogućnosti i visokih očekivanja u pravilu ostvaruje bolje kontakte sa suučenicima i učiteljima, opterećenje doživljava u blažem obliku, u stalnoj je aktivnosti, često pita, govori, traži pojašnjenje i u stanju je od nastave dobiti maksimum, njemu nije potreban jači nadzor učitelja i njegova je samostalnost veća. Sve to upućuje na nužan oprez i umijeće učitelja u ostvarenju primjerene i uravnotežene nastave za barem tri skupine učenika u istom razrednom odjelu (iznadprosječni, prosječni i ispodprosječni). Drugi izravni uzrok učenikova opterećenja nastavom jest vrijeme provedeno u školi (satnica). Vremenska zauzetost učenika raste prema višim razredima. Vremenska zauzetost pet do sedam sati školske nastave izaziva učenikov umor, izostaje koncentracija, zanimanje za rad, povećava se žamor i ometanje nastave posebice na zadnjim nastavnim satima, bez obzira na to o kojem je nastavnom predmetu riječ. Opterećenje učenika ovisi i o vrsti nastavnog sata. Nije svejedno imaju li učenici dnevno sate u kojima prevladava provjeravanje i testiranje, u kojima se samo obrađuje novo gradivo ili je taj omjer u psihofizički prihvatljivom skladu. Isto su tako važni skladni omjeri "...usmene aktivnosti učitelja tijekom nastavnog sata (izlaganje, postavljanje pitanja, razredna rasprava i sl.) i aktivnosti učenika (praktične aktivnosti učenika, istraživačke aktivnosti i sl.)" (Kyriacou, 1997.). Treći izravni uzrok učenikova opterećenja nastavom su udžbenici i njihova metodičko-didaktička prilagodba. Pojedini autori (znanstvenici) pišu udžbenike teškim stilom, neki pišu opsežno (neprikladno dobi učenika) i slično. Dakako, i takvi udžbenici ne bi bili uzrok učenikova opterećenja nastavom kada se od učenika ne bi tražilo da nauči i zapamti sve što je u udžbeniku.

Izravni uzrok učenikova opterećenja nastavom često su i nerealna očekivanja roditelja koja mogu doprinijeti pojavi negativnih posljedica kod učenika. Učenik neko vrijeme može podnijeti takvo opterećenje, ali prije ili poslije će pokazati kako je ta napetost prevelika (Adler, 1989). Često roditelji svoja očekivanja ne usklade s djetetovim potencijalima. Očekuju od djeteta školski uspjeh izražen visokim ocjenama i samo „petice“ im predstavljaju mjerilo dobrog učenika.

Od neizravnih uzroka na preopterećenje učenika najviše utječu izvanškolske aktivnosti. Neki roditelji, u želji da „pruže djetetu što više“, dijete upisuju u brojne izvanškolske aktivnosti primjerice u školu stranoga jezika, glazbenu školu, školu nogometa, školu tenisa i slično,

pa te aktivnosti učenicima otežavaju učenje i izvršavanje školskih obaveza - preopterećuju ih. Zbog takvog (pre)opterećenja učenici ne stignu izvršiti sve postavljene obveze i počinju razvijati "...obrambene mehanizme, svoje obveze obavljaju selektivno, površno i formalistički, prepisuju zadatke, kampanjski uče za ocjenu, pribjegavaju raznim ispričama i obmanjuju učitelje i roditelje, gubeći tako pozitivan i kvalitetan odnos prema učenju i školi" (Koraj, 1999.). Uz navedene uzroke u literaturi se još spominje dominacija predavačke nastave, memoriranje kao osnovni oblik učenja, narušavanje fizičkog i mentalnog zdravlja, anti-intelektualistički stavovi učenika, učenje kao otuđena aktivnost kao i konfliktne situacije. Zbog toga Jurić (2007.) navodi kako je uz reprodukciju i pedagošku, osobito značajna humana funkcija škole kao važne socijalne institucije koja daje nova mjerila kvalitete a to je: povezanost, osmišljenost, osobnost, stvaralaštvo, inovativnost, humanost, solidarnost, etičnost, održivi razvoj kao i aktualne zadaće škole kao odgojno-socijalne te kreativno-inovativne zajednice učenja i stjecanja iskustva (Hentig, 1997, Previšić, 2010.).

Dosadašnja iskustva iz školske prakse nas upućuju i na brojne posljedice koje su prisutne kod učenika kao što su strah, zabrinutost, izostajanje i bježanje s nastave i slab uspjeh u učenju i vladanju. Detlef H. Rost strah definira kao "specijalni slučaj stanja uzbuđenja i napetosti sa specifičnim somatskim i psihičkim osjećanjima i reakcijama" te ističe kako strah od škole (kao pedagoška posljedica) nastaje kao rezultat ponašanja nastavnika, sadržaja i načina prenošenja gradiva, ispitnih situacija, odnosa među učenicima, stava i ponašanja roditelja kao i samog ocjenjivanja. Zbog nemogućnosti svladavanja zadataka koji se pred učenike postavljaju, dolazi do pojave zabrinutosti koja negativno djeluje na učenje, odnosno rezultate u učenju. Kao posljedica preopterećenosti učenika, uz strah i zabrinutosti javlja se i umor (osjećaj tromosti, odsustva pažnje, volje, motivacije i interesa za rad i učenje) koji je popratna pojava svakog dužeg i intenzivnijeg rada. Umor je pojava koja prati svaku čovjekovu aktivnost, smanjuje radnu učinkovitost i negativno utječe na stav prema radu i učenju. Uslijed umora dolazi do smanjenja mogućnosti za obavljanje određene aktivnosti među koje se svakako ubraja i školsko učenje. Suvremena škola mora prihvatiti nove izazove u pristupu mladima današnjim online tinejdžerima. Lesourne (2000.) govori da se možda rađa novo društvo koje treba novi odgojno-obrazovni sustav, mnogostruk, otvoren, prilagodljiv, koji moramo polagano pronalaziti i oblikovati. U promišljanjima o dobroj školi važno je ostvariti jednu od ključnih ideja - školu kao zajednicu svih zainteresiranih i odgovornih sudionika: učenika, nastavnika i roditelja. Uloge svih činitelja kurikuluma se mijenjaju, a osobito učenika koji sve više sudjeluje u kreiranju svog učenja i „proizvodi“ znanje stječući emancipacijska iskustva (Pivac, 2009.).

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je utvrditi (verificirati) činitelje preopterećenja učenika srednjih škola, te na osnovi analize rezultata utvrditi u kojoj mjeri – kako i koliko je ta preopterećenost uvjetovana: zahtjevima postavljenim kroz realizaciju nastavnog plana i programa, zahtjevima i načinom rada nastavnika, uvjetima i organizacijom školskog rada, a koliko zahtjevi i ambicije roditelja utječu na pojavu odgojno-obrazovnih posljedica.

Posebno će se ispitati i analizirati odgojno-obrazovne posljedice preopterećenosti učenika kao što su formalizam u obrazovanju (nedostatak funkcionalnog znanja), umor (osjećaj tromosti, odsustvo pažnje, volje, interesa za rad i učenje, strah (ugrožavanje socijalnog statusa, neugodno iskustvo i sl.), izostajanje s nastave zbog nemogućnosti da se odgovori obvezama, konfliktne situacije u školi i kod kuće, slab uspjeh u učenju i vladanju što je i polazna hipoteza za ovo istraživanje.

Podhipoteze:

H1 - Preopsežni sadržaji nastavnog plana i programa preopterećuju učenike što značajno utječe na pojavu odgojno-obrazovnih posljedica.

H2 - Zahtjevi i način rada, neadekvatna didaktičko-metodička kompetentnost nastavnika uvjetuje preopterećenje učenika.

H3 - Organizacija rada škole i nastavnog procesa, izvannastavne aktivnosti, raspored sati i domaće zadaće dodatno opterećuju učenike i uvjetuju pojavu negativnih odgojno-obrazovnih posljedica.

H4 - Zahtjevi i ambicije roditelja značajno opterećuju učenike i time izazivaju pojavu negativnih odgojno-obrazovnih posljedica.

H5 - Učenici gimnazije su opterećeniji od učenika tehničke i stručne škole što uvjetuje i pojavu većeg broja odgojno-obrazovnih posljedica kod učenika gimnazije.

H6 - Slobodno vrijeme učenika u velikoj mjeri ovisi o nastavnim obvezama.

H7 - Neuspjeh učenika u učenju posljedica je preopterećenosti školskim obvezama.

Problem koji se obrađuje u ovom radu je preopterećenost učenika obvezama koje mogu imati negativne odgojno-obrazovne posljedice. Dobiveni rezultati ovog istraživanja će se usporediti s rezultatima već provedenog istraživanja čime će se dijelom ili u potpunosti potvrditi odnosno dijelom ili u potpunosti dovesti u pitanje tim istraživanjem utvrđene aktivnosti i preporuke usmjerene na otklanjanje uzroka preopterećenosti učenika odnosno u kojoj mjeri su rezultati dobiveni istraživanjem u osnovnoj školi primjenjivi i na srednjoškolsku populaciju.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Problem koji se u radu obrađuje su negativne odgojno-obrazovne posljedice kod učenika uvjetovane odgojno obrazovnim obavezama koje količinom i kakvoćom premašuju njihove psihofizičke mogućnosti. Populaciju o ovom istraživanju sačinjavat će učenici srednjih škola na području Splitsko-dalmatinske županije i njihovi nastavnici. Odabrat će se po jedna od tri vrste škola (jedna tehnička, jedna strukovna i jedna gimnazija). U procesu odabira uzorka koristit će se postupak koji osigurava da uzorak bude reprezentativan.

U radu će se ispitati i utvrditi uzroci i posljedice (pre)opterećenosti učenika s ciljem davanja smjernica i sugestija kako bi se opterećenost učenika otklonila ili što više smanjila, a samim time otklonila ili što više umanjila i pojava negativnih posljedica. Odabranoj temi u radu će se pristupiti teorijskim i empirijskim istraživanjem. Istražit će se jesu li i u kojoj mjeri odgojno-obrazovne posljedice koje se javljaju kod učenika rezultat preopterećenosti sadržajima nastavnog plana i programa, udžbenicima, jesu li uvjetovane prevelikim zahtjevima kao i načinom rada nastavnika te utječe li organizacija rada škole, zahtjevi i ambicije roditelja kao i vrijeme provedeno u školi, izvannastavne aktivnosti na pojavu odgojno-obrazovnih posljedica kod učenika (kao što su: umor, strah, nedostatak kvalitetnog sna, izostajanje sa nastave, konfliktna situacije i slab uspjeh u školi). Nadalje, ispitat će se je li školski neuspjeh učenika u učenju posljedica preopterećenosti školskim obvezama, domaćim zadacima i jesu li odgojno-obrazovne posljedice uvjetovane preopterećenošću prisutnije kod učenika gimnazije nego učenika tehničkih, odnosno strukovnih škola. S obzirom na vrstu pedagoškog istraživanja najučinkovitije i najekonomičnije je koristiti više istraživačkih metoda. U skladu s tim odabrane su metode, tehnike i instrumenti istraživanja: analitičko-deskriptivna, metoda teorijske analize i servej metoda. Pravilna kombinacija ovih metoda daje nam jamstvo kvalitetnog sagledavanja problema pojave negativnih posljedica preopterećenosti učenika i njihovog uzroka s raznih aspekata.

Kako bismo došli do konkretnih podataka u okviru servej metoda, koristit će se sljedeće tehnike: postupci procjenjivanja i prosuđivanja, anketiranje, skaliranje, analiza pedagoške dokumentacije, intervjuiranje i statistička obrada podataka. Ispitivanje stavova se provodi izravno putem intervjua ili anketiranja ili neizravno putem skale stavova. Najveća vrijednost skale stavova sastoji se u tome da se putem većeg broja subjektivnih stavova ispitanika dobije što veća objektivna vrijednost.

Za ovo istraživanje bit će konstruirani odgovarajući instrumenti: anketni list za učenike i za nastavnike, skale stavova (za učenike), protokol intervjua i evidencijski list za analizu pedagoške dokumentacije. U uvodnom dijelu svakog instrumenta kratko je obrazložen cilj, sadržaj i problem koji se istražuje. Anketni list za učenike kao mjerni instrument sastoji se od četiri dijela. U prvom dijelu su opća obilježja (spol, razred, uspjeh, broj izostanaka s nastave). Drugi dio sadržavat će podatke o stavovima i mišljenjima učenika o njihovoj opterećenosti školskim obvezama i nastavnim sadržajem. Treći dio će sadržavati podatke o tome kada i koliko vremena učenici troše na učenje te pitanja vezana za utjecaj umora u procesu učenja. U četvrtom dijelu učenici će davati procjenu o svom umoru, strahu, izostajanju s nastave, slobodnom vremenu i kako ga koriste (TV program, glazba, čitanje, računalo, kafić, sport, Internet, igrice i sl.), razumijevanju tijekom školskog sata, odnosu u razredu te odnosu učenik-nastavnik i učenik-roditelj.

Anketni list za nastavnike pripremit će se s ciljem prikupljanja podataka o mišljenjima i stavovima nastavnika o preopterećenosti učenika i odgojno-obrazovnim posljedicama te preopterećenosti. Prvi dio će sadržavati pitanja koja će se odnositi na školu u kojoj rade, nastavni predmet koji predaju, radno iskustvo i završen fakultet. Drugi dio će se odnositi na subjektivne procjene nastavnika o opsegu i težini nastavnog predmeta koji se predaju u razredima u kojima će se provoditi istraživanje, vremenu koje je potrebno kako bi učenici usvojili gradivo predmeta iz kojeg izvode nastavu, uzrocima pojave umora i izostajanja s nastave. Treći dio će se odnositi na procjenu nastavnika vezanu za pojavu umora, straha, dosade kod učenika, izostajanje s nastave, i procjenu zahtjeva roditelja učenika u razredu u kojem su razrednici. Nastavnici će dati i procjenu o svom radu vezano za pripremu za rad, inovacije, aktivnosti učenika, kao i njihovoj opterećenosti. Formulirana pitanja za konstruiranje svih instrumenata će biti značajna i za ispitanike i za potrebe ovog rada. Za analizu podataka koristit će se sljedeći statistički postupci: deskriptivna statistika (frekvencije i postotci), hi kvadrat test i C koeficijent kontingencije. Kvantitativna analiza će se raditi na uzorku ispitanika kako bi se izdvojili uzroci.

Istraživanje je planirano tijekom 2015. god.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Istraživanje obuhvaća teorijska i empirijska pedagoško-didaktička razmatranja o uzrocima i posljedicama (pre)opterećenosti učenika srednjih škola. Radi aktualnosti s jedne strane i nedovoljne istraženosti problema preopterećenosti učenika s druge strane, znanstveno je vrijedno novim istraživanjem, na novom uzorku i novim uvjetima i s neznatno promijenjenim metodološkim postupkom, provjeriti rezultate dobivene već provedenim istraživanjem. Znanstveni doprinos ogleda se u originalnoj primjeni metodološkog postupka i kritičkoj komparativnoj analizi rezultata ovog sa rezultatima već provedenih istraživanja istog problema u našoj zemlji, i u nekim europskim zemljama.

Na osnovi rezultata izradit će se znanstveno utemeljene upute i smjernice, svojevrsni obrazac primjene postupaka i aktivnosti koje će omogućiti potpuno ili barem djelomično rasterećenje a to znači i smanjenje negativnih posljedica preopterećenosti učenika, što predstavlja osnovni znanstveni doprinos rada na osnovu kojih će dati naznake modela rasterećenja učenika i sugestije u svrhu smanjenja opterećenosti učenika. Svaka znanstvena istina je relativna, podložna kritici, a to znači i promjeni. U istraživanjima na novim slučajevima često se prvotne istine i redefiniiraju, traže se promjene i teorije i zakona (Milat, 2005.).

Utvrđivanje (potvrđivanje) uzroka (pre)opterećenosti učenika i ponuđene upute – smjernice omogućit će i njegovo planirano i sistematsko otklanjanje. U tom smislu rezultati ovog istraživanja, mogu poslužiti kao poticaj za promjene u srednjim školama, ali i kao osnova za daljnja istraživanja. Pored navedenoga, rezultati istraživanja će usmjeriti škole, roditelje, lokalnu zajednicu na nove pristupe u radu škole, ali i fakultete i druge nositelje stručnog usavršavanja na izmjene kurikuluma za stjecanje novih znanja i profesionalnih kompetencija.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Antić, V. (1990), Srednje škole pred 21. stoljećem. U: Jurić, V. (ur.), Pedagoški rad: časopis za pedagoška i prosvjetna pitanja, str. 255-263, PKZ, Zagreb.
2. Adler, A. (1989), Psihologija djeteta. Budućnost, Novi Sad.
3. Barović, Z. (1996), Opterećenje i rasterećenje učenika u odgojno-obrazovnom procesu. Napredak: časopis za pedagogijsku teoriju i praksu 137, str. 93-101.
4. Bašić, S. (2009), Dijete (učenik) kao partner u odgoju. Odgojne znanosti, Vol. 11, br. 2 (18), str. 27- 44.
5. Brkić, M., Hadžić, M. (2001), Preopterećenost učenika. Jela eduka, Sarajevo.
6. Cindrić, M. (2003), Timsko učenje (nastava) - od didaktičkog spektakla do pedagoške svakodnevice. Zbornik Učiteljske akademije u Zagrebu. Vol. 5. br. 2 (6).
7. Cohen, L., Manion, L., Morison, K. (2007), Metode istraživanja u obrazovanju. Naklada Slap, Jastrebarsko.
8. Combleth, C. (1988), Curriculum In and Out of Context. Journal of Curriculum and Supervision, Vol. 3, br. 2, str. 85-96.
9. Cooper, H., Lindsay, J. J., Nye, B., & Greathouse, S. (1998), Relationships between attitudes about homework, the amount of homework assigned and completed, and student achievement. Journal of Educational Psychology, 90, str. 70-83.
10. Detlef, H. R., (1981), Strah od škole. Pedagogija 3 - 4.
11. Franković, D., Pregrad, Z., Šimleša, P. (1963), Enciklopedijski rječnik pedagogije. Matica hrvatska, Zagreb.
12. Furlan, I. (1989), Opterećenost učenika osnovne škole. Školske novine, Zagreb.
13. Gossen, D., Anderson, J. (1996), Stvaranje uvjeta za kvalitetne škole. Alinea, Zagreb.
14. Grin, T. (2001), Školsko ocjenjivanje znanja. Naklada Slap, Jastrebarsko.

15. Hargreaves, A. (2003), Teaching in the Knowledge Society. Teachers College Press, Columbia University, New York.
16. Jurić, V. (1995), Zadovoljstvo obitelji školom. Društvena istraživanja, Vol. 4, br. 4-5 (18-19), str. 641-655.
17. Jurić, V. (2007), Kurikulum suvremene škole. U: Previšić, V. (ur.), Kurikulum: teorije, metodologija, sadržaj i struktura. Zavod za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Školska knjiga, str. 253-307, Zagreb.
18. Jurčić, M. (2006), Učeničko opterećenje nastavom i razredno -nastavno ozračje. Odgojne znanosti, Vol. 8, br. 2 (12), str. 329-346.
19. Koraj, Z. (1999), Epifenomenologija odgoja i obrazovanja. U: Mijatović, A. (ur.), Osnove suvremene pedagogije. HPKZ, Zagreb.
20. Kyriacou, Ch. (1997), Temeljna nastavna umijeća. Educa, Zagreb.
21. Milat, J. (2001), (Pre)opterećenost učenika osnovnih i srednjih škola. HPKZ, Zagreb.
22. Milat, J. (2005), Osnove metodologije istraživanja. Školska knjiga, Zagreb.
23. Muhlenbruck, L., Cooper, H., Nye, B., & Lindsay, J.J. (2000.), Homework and achievement: Explaining the different relations at the elementary and secondary school levels. Social Psychology of Education, 4, str. 295-317.
24. Oaklander, V. (1996), Put do dječjeg srca. Školska knjiga, Zagreb.
25. Pivac, J. (2009), Izazovi u školi. Školska knjiga, Zagreb.
26. Previšić, V., Mijatović, A. (2001), Mladi u multikulturalnom svijetu: stavovi srednjoškolaca u Hrvatskoj. Interkultura, Zagreb.
27. Previšić, V. (1999), Škola budućnosti: humana, stvaralačka i socijalna zajednica. Napredak 140, str. 7-16.
28. Previšić, V. (2000), Suvremeni modeli i sadržaji obrazovanja i usavršavanja pedagoga. U: Vrgoč, H. (ur.), Pedagozi - stručni suradnici u inovacijskom vrtiću i školi. HPKZ, Zagreb.
29. Previšić, V. (2010), Socijalno i kulturno biće škole: kurikulumске perspektive. Pedagogijska istraživanja, 7 (2), str. 165-177.
30. Reich, R. (2001), The Future of Success. Alfred Knopf, New York.
31. Tillman, K. J. (1994), Teorije škole. Educa, Zagreb.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

6. 000,00 kn

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ doc. dr. sc. Ante Kolak		
Potpis _____ Martina Lončar, profesor pedagogije		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 06.12.2014.		
Potpis _____ Martina Lončar, profesor pedagogije		

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
<i>Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.</i>			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		mr. sc. Martina Lončar	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:		Pedagogija - Kurikulum suvremenog odgoja i škole	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		8350	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Uzroci i posljedice (pre)opterećenosti srednjoškolskih učenika u nastavi	
	<i>Engleski</i>	Causes and consequences of secondary school students overwor	
Područje/polje:		Društvene znanosti/pedagogija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	doc. dr. sc. Ante Kolak	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	akolak@ffzg.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1.Prof. dr. sc. Vlatko Previšić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	vprevisi@ffzg.hr
	2.Doc. dr. sc. Ante Kolak	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	akolak@ffzg.hr
	3.Prof. emeritus dr. sc. Josip Milat	Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet, Hrvatska	jmilat@ffst.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Fakultetskog vijeća održana 17. srpnja 2014.		

1

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Obrana sinopsisa doktorskoga rada Martine Lončar održana je 27. listopada 2014. pred Stručnim povjerenstvom i drugim nazočnima. Pristupnica je u predviđenom trajanju sadržajno i vremenski dobro artikulirala te obrazložila teorijski i empirijski pristup istraživanju teme doktorskoga rada. Pritom je osobito naglasila aktualnost problema i nedostataka znanstvenog istraživanja ove pojave u našoj pedagoškoj teoriji i odgojnoj praksi. Pristupnica je pokazala poznavanje ove problematike, kao i osobne motive za njezino znanstveno istraživanje. Pokazala je pritom adekvatno poznavanje dosadašnjih istraživanja u području školske pedagogije i suvremene nastave te razvojne probleme adolescenata. Suvislo je vodila raspravu s članovima povjerenstva i konciliјantno prihvatila prijedloge za neke promjene u metodologiji empirijskoga dijela istraživanja.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Tema znanstvenog istraživanja je vrlo aktualna za pedagošku znanost. Svakodnevna zapažanja silnog pre-opterećenja naših učenika nastavnim obvezama od strane nastavnika, roditelja pa i drugih stručnih lica u školama nisu dovoljna za prevladavanje ovoga problema. Još manje, to je moguće samo povremenim pokušajima obrazovne politike da to učine nekim (nepromišljenim) administrativnim zahvatima. Potrebna je, stoga, prije svega, i prije toga, znanstvena elaboracija ovoga problema. Pretprani nastavni programi, mnogobrojni udžbenici i druga nastavna sredstva koja učenici nose, stvarno i simbolično, na svojim leđima pretvaraju školu u svojevrsnu "antipedagošku ustanovu". Sve ovo treba objektivno istražiti i predložiti mjere kako i na koji način pomoći učenicima, nastavnicima, školi i roditeljima da prevladaju to opterećenje. Ono se svakodnevno sve više gomila, a učenici pod tim teretima pružaju različite otpore koji se gomilaju kao socijalno-pedagoški neprihvatljive pojave njihova ponašanja. Svemu ovome, zbog toga, treba pristupiti na didaktičko-metodički drugačiji način rada, zatim strukturiranjem sadržaja obrazovanja koji se voditi računa o prirodnom razvoju djeteta s gledišta kurikulumske teorije suvremene škole prije svega kroz fleksibilno i suradnički organiziranu nastavu. U tome pristupnica dobro planira pristupiti u svojem znanstvenom istraživanju ove pedagoške problematike kroz teorijsku analizu i empirijsko istraživanje izrade svoje disertacije. Pristupnica je primjereno odabrala metodologiju temeljnog istraživanja odabranog problema, a na neke proširene zadatke i postupke stručno povjerenstvo je ukazalo tijekom rasprave o istraživanju ove teme te predložilo neke promjene u radu koje je pristupnica prihvatila i ugradila u sinopsis rada.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
<p>Stručno povjerenstvo drži da se, nakon prihvaćanja stanovitih promjena u sadržaju i metodologiji istraživanja ove problematike od strane pristupnice Martine Lončar, koje je strukturno dobro ugradila u predmet i postupke istraživanja, može prihvatiti i odobriti tema, naslov i način istraživanja ovoga problema u području pedagogije, osobito u suvremenoj didaktici i kurikulumu nastave srednje škole.</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
Nema	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora <i>(upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):</i>	
Nema - predlažemo nastavak suradnje pristupnice i mentora dr. sc. Ante Kolaka.	
Planirana obrana doktorskog rada <i>(naznačiti godinu i semestar):</i>	
2015/2016. - ljetni semestar	
Izdvojeno mišljenje <i>(samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)</i>	
Nema	
<p>Potpis <i>(ime i prezime člana povjerenstva)</i></p>	

NAPOMENA (po potrebi):		
Nema		
Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1.(predsjednik Povjerenstva) Dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof., Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	
	2.Dr. sc. Ante Kolak, doc., Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	
	3.Dr. sc. Josip Milat, prof. emeritus, Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet, Hrvatska	
	4.	
	5.	
U Zagrebu,		M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Darko Novosel, magistar glazbene pedagogije		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Pedagogija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7596		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Ruža Novosel i Zvonko		
Datum i mjesto rođenja:	04.04.1975., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	D. Cesarića 33, Samobor, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	013369748		
E-mail:	darkonovo@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija, Poslijediplomski magistarski studij glazbene pedagogije, Poslijediplomski magisterij, Hrvatska (2008./2009.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ul style="list-style-type: none">• 2012. – do danas. Učitelj glazbene kulture u OŠ Sveta Nedjelja• 2005. do 2012. Učitelj glazbene kulture u OŠ Mihaela Šiloboda i OŠ Sveta Nedjelja• 2003. do 2005. Učitelj glazbene kulture u OŠ Kustošija, OŠ Mihaela Šiloboda i OŠ Sveta Nedjelja• 2000. do 2003. Učitelj solfeggia i glasovira u OGŠ Pakrac
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none">1. Darko Novosel Ispunjava li udžbenik kao dio nastavne tehnologije svoju ulogu u glazbenoj nastavi u osnovnoj školi? // <i>Glazbena nastava i nastavna tehnologija: mogućnosti i ograničenja</i> Pula, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)2. Darko Novosel Je li odgoj u glazbenoj nastavi u osnovnoj školi zanemaren? // <i>Kriza odgoja i/ili odgoj u vrijeme krize</i> Osijek, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Medijski oblikovani udžbenici u glazbenoj nastavi osnovnih općeobrazovnih škola
-----------	---

Engleski:	Media formatted textbooks in the music teaching in primary schools of general education		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Pedagogija / Posebne pedagogije		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	izv. prof. dr. sc. Snježana Dobrota	Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Hrvatska	dobrota@ffst.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>Dobrota, S. (2011) „Primjena obrazovne tehnologije u glazbenoj nastavi.“ U: Vidulin-Orbanić, S. (ur.), Drugi međunarodni simpozij glazbenih pedagoga. Glazbena nastava i nastavna tehnologija: mogućnosti i ograničenja. Pula, 23.-24. rujna 2011. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile, Odjel za glazbu, 73-83.</p> <p>Dobrota, S. (2012) „Educational Software in Music Teaching.“ In: Talam, J. et al. (Eds.), The Seventh International Symposium Music in Society. Sarajevo, 28.-30. October 2010. Sarajevo: Academy of Music, 314-323.</p> <p>Dobrota, S. (2012) „Korelacija u glazbenoj nastavi.“ Tonovi. Časopis glazbenih i plesnih pedagoga. 27 (1), 18-23.</p> <p>Dobrota, S. (2012) Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.</p> <p>Dobrota, S., Reić-Ercegovac, I. (2012) „Odnos emocionalne kompetentnosti i prepoznavanja emocija u glazbi.“ Društvena istraživanja. Časopis za opća društvena pitanja. 21 (4), 969-988.</p>		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Cilj rada jest teorijski i empirijski istražiti korištenje nastavnih medija, odnosno didaktički oblikovanih izvora i komunikacijskih sredstava, u nastavi Glazbene kulture. U tu svrhu provest će se istraživanje koncipirano u dva dijela. Prvi dio obuhvatit će sadržajnu analizu udžbenika Glazbene kulture u osnovnim školama i različitih računalnih programa. Drugim dijelom istraživanja, uz pomoć upitnika koji je konstruiran za potrebe ovog istraživanja, ispitat će se stavovi učitelja Glazbene kulture u Republici Hrvatskoj (N=200) i stavovi učenika osnovnih škola u Republici Hrvatskoj (N=400) o primjeni nastavnih medija u nastavi Glazbene kulture. Posebna će se pozornost posvetiti ulozi udžbenika koji bi trebao zadovoljiti potrebe suvremene glazbeno-pedagoške prakse te ulozi računala i suvremenih nastavnih tehnologija u nastavi Glazbene kulture. Očekuje se da će znanstveni rezultati ukazati na probleme korištenja nastavnih medija i nove mogućnosti te time doprinijeti kvalitetnijoj nastavi.		
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The aim of this work is theoretical and empirical research into the use of instructional media or didactic shaped sources and means of communication in teaching Music. For this purpose a two-part research will be conducted. The first part will include content analysis of Music textbooks in primary schools and various computer programs. Second part of the study, with the help of a questionnaire that was designed for the purposes of this research, will examine the attitudes of Music teachers (N=200) and		

the attitudes of elementary school students in the Republic of Croatia (N= 400) on the application of instructional media in teaching Music. Special attention will be paid to the role of textbooks that should meet the needs of contemporary music-pedagogical practices and the role of computers and modern teaching technology in teaching Music. The research results should indicate the problems of using instructional media and new opportunities, thereby contributing to teaching quality.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Glazba je zvučni fenomen koji je po svojoj prirodi toliko poseban da i glazbena nastava zahtijeva poseban pristup. Taj se pristup reflektira i u odabiru te primjeni nastavnih pomagala i sredstava u nastavi Glazbene kulture. Nastavna sredstva definiraju se kao didaktički oblikovana izvorna stvarnost i izvor znanja, a nastavna pomagala kao oruđa za rad (Poljak, 1991). Međutim, novija didaktička literatura koristi termin nastavni mediji kao didaktički oblikovani izvori i komunikacijska sredstva (Bognar i Matijević, 2002). Razmatrajući problematiku medija, Bognar i Matijević ih dijele na vizualne, auditivne, audiovizualne. Tekstualne medije navedeni autori smatraju podskupinom vizualnih medija, a u posebnu skupinu izdvajaju i kibernetiku (računala i Internet) (Bognar i Matijević, 2002, 331). U nastavi se često događa multimedijalnost, odnosno istovremeno korištenje dvaju ili više medija koji se međusobno dopunjuju ili obogaćuju u djelovanju (Bognar i Matijević, 2002). Tijekom glazbene nastave koriste se različiti mediji, a u ovom radu posebna će se pozornost posvetiti udžbenicima oblikovanim na medijski suvremeni način te primjeni računala i Interneta.

Udžbenik je „nastavno sredstvo namijenjeno višegodišnjoj uporabi, usklađeno s Udžbeničkim standardom, koje se objavljuje u obliku knjige, a može imati i drugu vrstu i oblik ako je tako propisano Udžbeničkim standardom, a služi učenicima kao jedan od izvora znanja za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva utvrđenih nacionalnim i predmetnim kurikulumom“ (Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu, 2010). Prema Poljaku, „Udžbenik je osnovna školska knjiga za pojedini predmet, pisana na temelju nastavnog plana i programa, posebno didaktički oblikovana. Nju učenici svakodnevno upotrebljavaju u svom obrazovanju“ (1991, 96). Bognar i Matijević (2002) dijele udžbenike s obzirom na njihovu strukturu te govore o postojanju cjelovitoga, razgranatog, odnosno programiranog tipa udžbenika.

Fan (1990) ističe kako bi uspješni udžbenici Glazbene kulture trebali pomagati učenicima u razumijevanju i procjenjivanju glazbe, u razvijanju sposobnosti sviranja različitih instrumenata, u razvijanju kreativnih sposobnosti učenika i sposobnosti improvizacije te u razumijevanju vlastitog kulturnog naslijeđa i kulturnog naslijeđa drugih kultura. Međutim, zbog naravi same nastave Glazbene kulture gotovo da i nije moguće koncipirati udžbenik kojim bi se učenik mogao samostalno koristiti, a što je jedna od njegovih najvažnijih osobina (Poljak, 1980; Malić, 1986). Kako napominje Rojko (1996), primjena udžbenika u glazbenoj nastavi može biti uspješna samo u područjima u kojima se stječu znanja, ali ne i u područjima kojima se razvijaju vještine.

Današnje je dijete od najranijih dana okruženo različitim produktima Informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT), koja obuhvaća računala, komunikacijsku opremu i s njima povezane usluge. U školi se „odveć inzistira na odgoju kao stjecanju znanja, a manje formiranju ličnosti kroz različite forme socijalizacije, otvorenih kontakata, samoistraživanja i samoaktualizacije ličnosti“ (Previšić, 1992, 16). Korištenje ICT-a nudi nove vrste socijalizacije, ali, još važnije, i samostalan rad i napredak ovisan o individualnim sklonostima, interesima i sposobnostima učenika. Bez obzira na važnost nastave, ona „nikada ne može pružiti učenicima sve, osobito ne ono i onoliko što bi odgovaralo njihovim individualnim razvojnim potrebama i interesima“ (Previšić, 1987, 15). Korištenje ICT-a kod kuće omogućuje izvannastavno i izvanškolsko stjecanje znanja i vještina koje je potpuno slobodno, odnosno, oslobođeno ikakve stege programa ali i ocjenjivanja. Budući da sva djeca ne uče na isti način, uvođenje nastavne tehnologije u glazbenu nastavu osigurava različite mogućnosti učenja i pomaže da učenik razvije kreativno mišljenje, komunikaciju, sposobnost rješavanja problema i timskog rada. Kako bismo napravili pravilan odabir nastavne tehnologije za rad u glazbenoj nastavi potrebno je steći uvid u osnove glazbenog razvoja djeteta koji je jednim dijelom determiniran genetikom, a drugim dijelom formalnim i neformalnim utjecajima iz okoline (Dobrota, 2011).

Računalo kao nastavno sredstvo veoma je korisno jer podupire i olakšava proces učenja i podučavanja (Haughland, 1992; Siraj-Blatchford i Siraj-Blatchford, 2006; Stephen i Plowman, 2003). Primjenom softvera koji su prilagođeni djetetovoj razvojnoj fazi ostvaruju se poboljšanja na različitim područjima, počevši od jezika, preko fine motorike, sve do kognitivnih i socijalnih vještina (Moxley i sur., 1997). Rezultati brojnih istraživanja pokazuju da onda kada učenici postaju aktivni sudionici učenja, oni stječu samopouzdanje, uče na mnogo efikasniji način i motivirani su za nastavak učenja (Rudolph i sur., 2005).

Razvoj Interneta, koji je svijet učinio manjim, poslovni svijet bržim, a obrazovanje povezo s događajima u svijetu, predstavlja veliku inovaciju i pomoć u učenju. Današnja djeca su od najranijih dana okružena računalima. Prensky uspoređuje „urođenike“ i „pridošlice“ u digitalnoj revoluciji, pri čemu su „digitalni domorodci nativni govornici digitalnog jezika računala, video igara i Interneta, dok su digitalne pridošlice fascinirane različitim aspektima nove tehnologije i usvajaju brojne aspekte takve tehnologije, ali uvijek zadržavaju svoj

„naglasak“, odnosno svoj trag u prošlosti“ (2001, 1-2).

Problem integracije tehnologije u nastavu je u tome što bi tehnologija trebala biti dizajnirana i izvedena na način koji će imati utjecaj na učenje, a ne da bude samoj sebi svrha. Idealno bi bilo postojanje e-udžbenika koji ne bi trebao predstavljati samo elektroničku verziju klasičnog udžbenika, već bi trebao ponuditi neku vrstu komunikacije s korisnikom, naučiti ga neka znanja i uvježbati vještine i to uz pomoć audio i video datoteka.

Danas postoje brojni računalni programi, pa bi se tako glazbeno opismenjivanje moglo uvježbavati pomoću računalnih programa Auralia Sampler ili Musition Sampler, pjevanje bi se moglo uvježbavati karaokama vanBasco's Karaoke Player, sviranje pomoću različitih škola instrumenata, poput Synthesie, slušanje glazbe različitim programima od najjednostavnijeg Windows Media Playera do Winampa, a glazbeno stvaralaštvo računalnim programima za pisanje nota poput Sibeliusa. Postoje i računalne glazbene igre (Četiri godišnja doba, Čarobna frula, Orašar) pomoću kojih se realiziraju materijalni, funkcionalni i odgojni zadatci glazbene nastave (Dobrota i Tomaš, 2009).

U primjeni nastavne tehnologije potrebno je voditi računa o izboru nastavne tehnologije s obzirom na ciljeve nastavnog sata, s obzirom na osobine učenika, učitelja i sadržaje učenja te s obzirom na raspoloživost nastavne opreme. U kontekstu glazbene nastave to bi konkretno značilo da učitelj mora prije svega dobro upoznati nastavna sredstva koja namjerava koristiti u nastavi, ali i odabrati odgovarajuću etapu nastavnog sata u koju će takva sredstva inkorporirati. Primjena nastavne tehnologije u glazbenoj nastavi mora biti pomno isplaniran metodički postupak, jer stihijska primjena takve tehnologije neće polučiti značajnije utjecaje na glazbeni razvoj djeteta.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je ispitivanje stavova učitelja i učenika o primjeni nastavnih medija u nastavi Glazbene kulture te sadržajna analiza udžbenika Glazbene kulture s krajnjom svrhom medijskog oblikovanja udžbenika na suvremeni didaktičko-metodički način uz razmatranje primjenjivosti različitih računalnih programa.

Hipoteze:

H1 Najčešće zastupljeni nastavni mediji u nastavi Glazbene kulture su glazbala i CD-player.

H2 Udžbenik ima vrlo malu ulogu u nastavi Glazbene kulture.

H3 Udžbenik u nastavi Glazbene kulture nije oblikovan na suvremeni medijski način.

H4 Duljina radnog iskustva značajno utječe na korištenje računala tijekom pripreme za rad, tijekom nastavnog sata i tijekom popunjavanja pedagoške dokumentacije.

H5 Učitelji ne poznaju glazbene računalne programe i ne znaju ih koristiti.

H6 Učitelji pokazuju interes za upoznavanje računalnih glazbenih programa.

H7 Učenici rijetko koriste udžbenik u nastavi Glazbene kulture.

H8 Samoprocjena glazbene darovitosti je povezana s interesom za korištenjem različitih nastavnih medija u nastavi Glazbene kulture.

H9 Dob i spol učenika značajno utječu na interes za korištenje računala u nastavi Glazbene kulture.

H10 Učenici nisu upoznati s glazbenim računalnim programima.

H11 Učenici pokazuju interes prema korištenju računala u nastavi Glazbene kulture.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Prvi dio istraživanja bit će sadržajna analiza udžbenika Glazbene kulture od prvog do osmog razreda osnovne škole. Pritom će se

koristiti evidencijske liste za analizu sadržaja udžbenika. Provjerit će se mogućnosti i ispunjavanje udžbeničkih kriterija, a kategorije koje će poslužiti za kategoriziranje udžbeničkog sadržaja bit će svih šest područja glazbene nastave: glazbeno opismenjivanje, pjevanje, sviranje, slušanje glazbe, glazbeno stvaralaštvo i muzikološki sadržaji. Ako se pronađe materijal koji ne spada ni u jednu od navedenih kategorija, on će biti uvršten ili u neizravne ili u neglazbene sadržaje i zadatke, ovisno o povezanosti tog materijala s glazbom. Kvantitativni će podatci biti reducirani i prikazani tablično i grafički prema kategorijama, a te će kategorije biti kvalitativno evaluirane ovisno o tome zadovoljavaju li udžbeničke zahtjeve ili ih ne zadovoljavaju. Provest će se i deskriptivna analiza različitih računalnih programa s ciljem kritičkog razmatranja njihove uloge u suvremenom nastavnom procesu i u razvoju glazbenih sposobnosti učenika.

U drugom dijelu istraživanja, koristit će se metodološki postupak anketiranja. Ispitivanje će se provesti na uzorku učitelja Glazbene kulture osnovnih škola Republike Hrvatske (N=200), te učenika osnovnih škola Republike Hrvatske (N=400). Za potrebe istraživanja konstruirat će se upitnik koji se sastoji od dva dijela. Prvi dio bit će namijenjen učiteljima, a drugi dio učenicima. Osim pitanja koja se odnose na spol, dob i godine radnog staža, upitnik će sadržavati pitanja kojima će se ispitati stavovi sudionika prema korištenju različitih nastavnih medija, u prvom redu udžbenika i računala.

Podatci će se obraditi primjenom statističke računalne aplikacije STATISTICA 11. Koristit će se deskriptivni parametri, korelacijske analize te drugi potrebni parametrijski ili neparametrijski postupci, ovisno o značajkama prikupljenih podataka.

Istraživački će rad biti proveden s pozicije usvojenosti kurikulumskih odrednica, osobito one o kurikulumu kao o „otvorenoj knjizi“ u koju „...društvene, znanstvene i tehnološke promjene, te vlastite spoznaje i inovacije, svakodnevno upisuju svoje nove sadržaje“ (Previšić, 2007, 15). Svakodnevno upisivanje novih sadržaja, daleko je jednostavnije u svakodnevno promjenljivoj informacijsko-komunikacijskoj tehnologiji nego u udžbeniku.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Teorijski doprinos rada temelji se na kritičkom pregledu potreba i realnosti glazbeno-pedagoške prakse u vezi primjene nastavnih medija i to u prvom redu onih tekstualnih (udžbenika) te računala i Interneta. Kao rezultat teorijskog i empirijskog dijela rada ponudit će se nova koncepcija izbora nastavnih medija u nastavi Glazbene kulture koja će se temeljiti na željama i potrebama nastavnika i učenika i koja će pratiti suvremene glazbeno-pedagoške trendove, ali i trendove suvremene nastavne tehnologije. Svrha rada je sintetički doprinos novijim modelima medijskog oblikovanja udžbenika u nastavi Glazbene kulture.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Bognar, L., Matijević, M. (2002) Didaktika. Zagreb: Školska knjiga.

Dobrota, S. (2011) Primjena obrazovne tehnologije u glazbenoj nastavi. U: Vidulin-Orbanić, S. (ur.), Drugi međunarodni simpozij glazbenih pedagoga. Glazbena nastava i nastavna tehnologija: mogućnosti i ograničenja. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile, Odjel za glazbu, 73-83.

Dobrota, S., Tomaš, S. (2009) Računalna igra u glazbenoj nastavi: Glazbena igra Orašar. Život i škola. Časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja. 21 (1), 29-39.

Fan, C.-M. (1990) Music pedagogy. Taipei: Wu-Nan Publisher.

Haughland, S. (1992) The effect of computer software on preschool children's developmental gains. Journal of Computing in Childhood Education. 3 (1), 15-30.

Malić, J. (1986) Koncepcija suvremenog udžbenika. Zagreb: Školska knjiga.

Moxley, R. & Warash, B. & Coffman, G. & Brinton, K. & Concannon, K. (1997) Writing development using computers in a class of three-year-olds. Journal of Computing in Childhood Education. 8 (2-3), 133-164.

Poljak, V. (1980) Didaktičko oblikovanje udžbenika i priručnika. Zagreb: Školska knjiga.

Pojak, V. (1991) Didaktika. Zagreb: Školska knjiga.

Prensky, M. (2001) Digital Naives, Digital Immigrants. On the Horizon. 9 (5), 1-6.

Previšić, V. (1987) Izvannastavne aktivnosti i stvaralaštvo. Zagreb: Školske novine.

Previšić, V. (1992) Alternativne škole: teorijska polazišta i praktični dosezi. U: Ličina, B.; Previšić, V.; Vučak, S. (ur.), Prema slobodnoj školi. Zagreb: Institut za pedagogijska istraživanja Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 13-19.

Previšić, V. (2007) Pedagogija i metodologija kurikulumu. U: Previšić, V. (ur.), Kurikulum: teorije, metodologija, sadržaji, struktura. Zagreb: Školska knjiga, 15-37.

Rojko, P. (1996) Metodika nastave glazbe. Teorijsko-tematski aspekti. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Pedagoški fakultet.

Rudolph, T., Richmond, F., Mash, D., Webster, P., Bauer, W., Walls, K. (2005) Technology Strategies for Music Education. Hal Leonard Corporation.

Siraj-Blatchford, I. & Siraj-Blatchford, J. (2006) A guide to developing the ICT curriculum for early childhood education. UK: Trentham books.

Stephen, C. & Plowman, L. (2003) Information and communication technologies in pre-school settings: A review of the literature. International Journal of Early Years Education. 11 (3), 223-234.

Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (2010). Zagreb: Narodne novine, 27/10.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

20.000,00 kn

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	vlastitim sredstvima	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Potpis _____
izv. prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Potpis _____
Darko Novosel, magistar glazbene pedagogije

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 25.09.2014.

Potpis _____
Darko Novosel, magistar glazbene pedagogije

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
<i>Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.</i>			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Mr. sc. Darko Novosel	
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	
Naziv studija:		Doktorski studij pedagogije - Kurikulum suvremenog odgoja i škole	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		7596	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	Hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Didaktičko oblikovanje multimedijskog udžbenika u nastavi glazbene kulture	
	<i>Engleski</i>	Didactic desing of multimediatextbooks in music education	
Područje/polje:		Društvene znanosti - pedagogija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	Dr. sc. Snježana Dobrota, izv. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Hrvatska	dobrota@ffst.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1.Dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	vprevisi@ffzg.hr
	2.Dr. sc. Snježana Dobrota, izv. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Hrvatska	dobrota@ffst.hr
	3.Dr. sc. Mirjana Šagud, izv. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u zagrebu, Hrvatska	msagud@ffzg.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Fakultetskoga vijeća Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, održana 28. studenog 2014.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Obrana sinopsisa doktorskoga rada mr. sc. Darka Novosela održana je u okviru redovite poslijediplomske nastave na doktorskome studiju pedagogije, 31. siječnja 2015. Pristupnik je u vremenskom okviru od trideset minuta izložio motivacijska polazišta u odabiru teme svoje disertacije; zatim teorijsku analizu predmeta istraživanja te empirijski pristup istraživanju. Na kraju je posebno istaknuo što očekuje od znanstvenih doprinosa u području pedagogije i muzikologije obzirom na interdisciplinarnost svoje doktorske teme. Zatim je u vođenoj raspravi od strane Stučnog povjerenstva istaknuto niz prijedloga za poboljšanjem sinopsisa rada, a osobito je uvažen prijedlog Poslijediplomskoga vijeća Filozofskog fakulteta koje je ukazalo na potrebu pojašnjenja i poboljšanja onoga dijela predloženog naslova koji se odnosi na pojmove "medijsko oblikovani udžbenici". Stoga je predloženo, a od strane pristupnika prihvaćeno, da naslov doktorskoga rada glasi: Didaktičko oblikovanje multimedijiskog udžbenika u nastavi glazbene kulture. S tim u vezi ukazano je i na potrebu proširenja teorijske analize predmeta istraživanja, kao i neke promjene u empirijskom dijelu rada. Pristupnik je autonomno branio svoje stavove i pristupe iz predloženog sinopsisa, ali i prihvatio sve dobrodošle prijedloge iz rasprave od strane članova povjerenstva i studenata.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Odabrani predmet znanstvenog istraživanja u disertaciji Darka Novosela aktualan je i koristan doprinos pedagogijskoj znanosti i muzikologiji. Njegovu interdisciplinarnost naglašava činjenica da se u nastavi glazbene kulture u našim školama koriste različita nastavna sredstva koja ovise najčešće o metodičkim pristupa pojedinih nastavnika. Pritom se udžbenici u nastavi glazbe najvećma nameću kao pomoć usvajanju teorijskih i knjiških sadržaja, dok se druga nastavna sredstva nedovoljno homogeno vežu s udžbenicima. U didaktičkom smislu sasvim je neprihvatljivo da udžbenik bude svijet za sebe. Danas je to osobito neprihvatljivo kada mnogobrojni suvremeni mediji služe kao praktični "partneri u odgoju i obrazovanju". Stoga, u općenitom smislu, multimedijisko oblikovanje udžbenika predstavlja aktualni zahtjev koji se postavlja pred svaki moderan nastavni proces. U nastavi glazbene kulture on je prenosnik i kreator procesa poučavanja i pomoć učenik da se individualno glazbeno izrazi na suvremen medijski način. Takav (multimedijiski) udžbenik olakšava učenicima praćenje i sudjelovanje u nastavi koja time postaje stvarni proces aktivnog stjecanja znanja. Pristupnik, D. Novosel, sasvim uočava potrebu novog - multimedijiskog didaktičkog oblikovanja udžbenika u nastavi glazbene kulture kao nastavnog sredstva koje će iskoračiti prema drugačijem korištenju medija u nastavi. Od pasivnog nastavnog pomagala, medij ovime postaje integriran u nastavni proces koji olakšava usvajanje, ali i kreiranje nastavnog procesa na temeljima partnerskog dioništva obrazovnog procesa od svih njegovih čimbenika.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
<p>Nakon kritičkih razgovora na obrani i prijedloga koje je pristupnik prihvatio glede izmjena u naslovu te nekih proširenih pristupa obradi teme, držimo da se tema i (dopunjeni) naslov mogu prihvatiti za izradu doktorskoga rada.</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
<p>Predlažemo da naslov doktorskoga rada glasi: Didaktičko oblikovanje multimedijiskog udžbenika u nastavi glazbene kulture.</p>	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
<p>Nemamo prijedloga za promjenu mentora</p>	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
<p>2015/2016. ljetni semestar</p>	
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)	
<p>Nema</p>	
Potpis	

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora

Titula, ime i prezime, ustanova, država:

Potpis:

1.(predsjednik Povjerenstva)

Dr. sc. Vlatko Previšić, red.prof., Filozofski fakultet Zagreb, Hrvatska

2.Dr. sc. Snježana Dobrota, izv. prof., Filozofski fakultet Zagreb, Hrvatska

3.Dr. sc. Mirjana Šagud, izv. prof., Filozofski fakultet Zagreb, Hrvatska

4.

5.

U Zagrebu,

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Vesna Janković, dipl. sociolog		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Sociologija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7346		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Ljubica i Josip Janković		
Datum i mjesto rođenja:	26.09.1963., Đakovo, Hrvatska		
Adresa:	Marijana Dragmana 2, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	098-9799-786		
E-mail:	vjankovic@fsb.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, sociologija, Dodiplomski, Hrvatska (2008./2009.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	01.07.2009. asistentica na Katedri za sociologiju Fakulteta strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu 01.01.2007 - 31.06.2009. tajnica Odsjeka za sociologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 2001-2006. honorarni rad na različitim projektima sljedećih udruga: Centar za mirovne studije, Ženska mreža Hrvatske, Centar za žene žrtve rata, STAR Delphi International – međunarodna mreža ženskih organizacija 1999-2000. voditeljica zagrebačkog ureda GONG-a, udruge za monitoriranje izbora (honorarni rad) 1997- 1999. voditeljica udruge Autonomna tvornica kulture - ATTACK (honorarni rad) 1991-1997. glavna urednica ARKzina, fanzina Antiratne kampanje Hrvatske
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Janković, Vesna. Post-Yugoslav anti-war movements as an early example of new transnational agency // . (plenarno predavanje, neobjavljeni rad, stručni). 2. Janković, Vesna. Information-communication technology within academic education : powerful tool – what for? // Digital technologies and new forms of learning : proceedings = Digitalne tehnologije i novi oblici učenja : zbornik radova = Technologie digitali e nuove forme di appredimento : rendiconti / Milat, Josip (ur.). Split : Faculty of Philosophy, 2011. 141-159 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni

- rad,znanstveni).
3. Janković, Vesna.
Reality Hacking : ICT and Sustainable Development // 2nd International Scientific Conference Management of Technology Step to Sustainable Production (MOTSP 2010) : Conference proceedings / Čosić, Predrag ; Barić, Gordana ; Đukić, Goran (ur.).
Zagreb : Faculty of Mechanical Engineering and Naval Architecture, 2010. 560-566 (predavanje,međunarodna recenzija,objavljeni rad,znanstveni).
 4. Janković, Vesna.
Računalno posredovana komunikacija i socijalni kapital // Društvene pretpostavke društva znanja / Afrić, V., Bakić-Tomić, Lj., Polšek, D. i Žažar, K. (ur.).
Zagreb : Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2011. 205-217 (predavanje,domaća recenzija,objavljeni rad,znanstveni).
 5. Janković, Vesna.
Ekologijske implikacije Marcuseove kritike civilizacije // Društvo i ekološka kriza : zbornik radova / Cifrić, Ivan (ur.).
Zagreb : Sociološko društvo Hrvatske, 1989. 105-111 (predavanje,domaća recenzija,objavljeni rad, stručni).
 6. Janković, Vesna.
Postjugoslavenski antiratni pokreti kao rani primjer suvremenog transnacionalnog aktivizma // . (predavanje,domaća recenzija,neobjavljeni rad,znanstveni).
 7. Janković, Vesna.
Skrivena tranzicija : civilno društvo i nove komunikacijske tehnologije // . (predavanje,domaća recenzija,neobjavljeni rad,znanstveni).
 8. Janković, Vesna.
Virtual networks and protest in Croatia 2011 // . (predavanje,međunarodna recenzija,neobjavljeni rad,znanstveni).
 9. Janković, Vesna.
Virtualne mreže – generatori novog političkog subjekta? // . (predavanje,neobjavljeni rad,znanstveni).
 10. Resisting the Evil: (Post-)Yugoslav Anti-War Contention / Bilić, Bojan; Janković, Vesna (ur.).
 11. Antiratna kampanja 1991.-2011.: Neispričana povijest / Janković, Vesna i Mokrović, Nikola (ur.).
 12. Žene obnavljaju sjećanja : Centar za žene žrtve rata deset godina poslije / Kesić, Vesna; Janković, Vesna; Bijelić, Biljana (ur.).
 13. Janković, Vesna.
International Peace Activists in the Former Yugoslavia: A Sociological Vignette on Transnational Agency // Resisting the Evil: [Post-]Yugoslav Anti-War Contention / Bilić, Bojan ; Janković, Vesna (ur.).
Baden-Baden : Nomos Verlag, 2012.
 14. Bilić, Bojan; Janković, Vesna.
Recovering (Post-)Yugoslav Anti-War Contention: A Zagreb Walk through Stories, Analyses and Activisms // Resisting the Evil: (Post-)Yugoslav Anti-War Contention / Bilić, Bojan ; Janković, Vesna (ur.).
Baden-Baden : Nomos Verlag, 2012.
 15. Dubreta, Nikša; Janković, Vesna; Trbušić, Helena.
Modelling a Pattern for Responsibility : Science and Theory of Sustainable Development. // Strojarstvo. 52 (2010) , 1; 17-22 (članak, znanstveni).
 16. Janković, Vesna.
CYBERFEMINIZAM IZMEĐU TEORIJE I POKRETA. Osvrt na Hrvatsku. // Socijalna ekologija. 18 (2009) , 1; 5-28 (članak, znanstveni).

17. Janković, Vesna.
Za sociologiju inspiriranu Animom. // Revija za sociologiju. 40[39] (2009) , 3-4; 284-288 (komentar, znanstveni).
18. Janković, Vesna.
Linda Tuhiwai Smith: Decolonizing Methodologies – Research and Indigenous Peoples. // Socijalna ekologija. 19 (2010) , 2; 221-226 (prikaz, stručni).
19. Janković, Vesna.
CULTURAL IMPERIALISM. Essays on the Political Economy of Cultural Domination ; Bernd Hamm and Russell Smandych (eds.). // Socijalna ekologija. 16 (2007) , 4; 351-357 (prikaz, stručni).
20. Janković, Vesna.
O kritičkoj estetici Theodora Adorna, prikaz knjige Grlić, D. Izazov negativnog. // Kulturni radnik : organ Saveza kulturno-prosvjetnih društava Hrvatske. 42 (1989.) , 1; 139-145 (prikaz, stručni).
21. Vesna Janković
Hakiranje stvarnosti: ICT i održivi razvoj // *Poslijediplomska doktorska konferencija* Zagreb, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
22. Vesna Janković
ICT u visokom obrazovanju: moćno oruđe za što? // *Digitalne tehnologije i novi oblici učenja* Split, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
23. Vesna Janković
Post-Yugoslav anti-war movements as an early example of new transnational agency // *Europe on the Way: From solidarity to the European integration of the Balkans and Turkey* Bergamo, Italija, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
24. Vesna Janković
Postjugoslavenski antiratni pokreti kao rani primjer suvremenog transnacionalnog aktivizma // *Privatno, javno, zajedničko: sociologija i hrvatsko društvo danas* Zagreb, Hrvatska, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
25. Vesna Janković
Računalno posredovana komunikacija i socijalni kapital // *Društvene pretpostavke društva znanja* Zagreb, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
26. Vesna Janković
Reality Hacking: ICT and Sustainable Development // *Management of Technology – Step to Sustainable Production* Rovinj, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
27. Vesna Janković
Skrivena tranzicija – civilno društvo i nove komunikacijske tehnologije // *Društvene promjene i društvena struktura: Hrvatska 20 godina kasnije* Zagreb, Hrvatska, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
28. Vesna Janković
sudjelovanje // *'Fringe Politics in Southeast Europe* Zagreb, Hrvatska, 2014 (Znanstveni skupovi i radionice, Bez priopćenja)
29. Vesna Janković
Virtual networks and protest in Croatia 2011 // *Sociology and the Challenges of the Global Age* Ohrid, Makedonija, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
30. Vesna Janković
Virtualne mreže – generatori novog političkog subjekta? // *Sociologija i promjena – izazovi budućnosti* Zagreb, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Konstrukcija subpolitičkog polja u Hrvatskoj: uloga Antiratne kampanje
Engleski:	Constructing the Subpolitical Field in Croatia: the Role of Anti-War Campaign
Naslov na jeziku na kojem će	

se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Sociologija / Posebne sociologije		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof. dr. sc. Milan Mesić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	milan.mesic1@zg.t-com.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p><i>Pojam i teorije društvenih pokreta</i>, zbornik radova sa skupa "Dani sociologije: Društveni pokreti", Zadar, 29.03.-01.04.2010.</p> <p><i>Hrvatski studentski pokret - pokušaj teorijske analize</i>, Politička misao, 46 (2009), 4; 79-101</p> <p><i>Stavovi hrvatskih građana prema kulturnim različitostima</i>, Migracijske i etničke teme, 27 (2011); 7-38</p> <p><i>Metodološki kozmopolitizam versus metodološki nacionalizam</i>, Revija za Sociologiju, 38 (2007), 1-2; 71-83</p> <p>Multikulturalizam - društveni i teorijski izazovi, Školska knjiga, Zagreb (2006)</p> <p><i>Resursno-mobilizacijska teorija društvenih pokreta</i>, Revija za sociologiju (1996), 27, 3-4, 193-204</p> <p><i>Teorija društvenih pokreta – američke perspektive</i>, Društvena istraživanja (1998), 7, 4-5, 699-729</p> <p><i>Legitimnost građanske neposlušnosti</i>, Revija za sociologiju (2001), 32, 1/2, 17-25</p> <p><i>Kontroverzije oko afirmativne akcije</i>, Migracijske i etničke teme (2005), 21, 187-202</p> <p><i>Kontroverzije oko "političke" korektnosti</i>, Revija za sociologiju (2005), 36, 3-4, 171-186</p> <p>Prof.dr.sc. Milan mesić predaje kolegij Sociologija društvenih pokreta na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta.</p>		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Hrvatsko društvo posljednjih godina obilježava živa aktivnost civilnih inicijativa, koja transformira cjelokupnu političku sferu i sam politički čin. Takav utjecaj svjedoči o visokoj razini subpolitizacije društva i uspostavljenom aktivističkom društvenom polju. Jedna od ključnih organizacija koja je tijekom 1990-ih inaugurirala samoorganizirano građansko djelovanje na zaštiti ljudskih prava, medijskih sloboda, izgradnji mira i pomirenju bila je Antiratna kampanja Hrvatske (ARKH). Koristeći se konceptom subpolitike kao znanstveno uvjerljivim i aplikabilnim teorijskim modelom, namjera mi je uz pomoć analitičkih koncepata razvijenih u suvremenoj sociologiji društvenih pokreta („ <i>uokvirenje</i> “, <i>akcijski repertoar</i> , <i>radikalni habitus</i> , <i>polje pokreta</i>), istražiti djelovanje i ulogu ARK-a u uspostavljanju subpolitičkog polja u Hrvatskoj.		

Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	During the last several years, political life in Croatian society has been marked by a boom in civil initiatives which have transformed methods of political action and the whole political sphere. This degree of influence suggests a high level of sub-politisation of society, and of the constituted field movement activism. In the 1990s, one of the key organisations which initiated self-organised citizen action on human rights protection, media freedoms, peace building and reconciliation was the Anti-War Campaign Croatia (AWCC). Starting from the concept of sub-politics as a scientifically conclusive and applicable theoretical model, I use analytical concepts developed within the contemporary sociology of social movements (<i>framing, action repertoire, radical habitus and the movements field</i>) to study the role and operations of the AWCC in constituting a sub-political field in Croatia.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Građanske inicijative su posljednjih godina organiziranjem referendumskih kampanja, protestnih akcija, zaposjedanja javnih prostora i institucija na dnevni red stavile niz društveno relevantnih tema. Samoorganizirano građansko djelovanje nije samo potaknulo javne diskusije, koje su iziskivale jasno pozicioniranje institucionalnih političkih aktera i šire javnosti, nego je dovelo i do zakonskih promjena. Smatram da takav utjecaj na transformaciju političke sfere i samog političkog čina svjedoči o visokoj razini subpoliticizacije hrvatskog društva i uspostavljenom aktivističkom društvenom polju. Beck subpolitiku najkraće definira kao „oblikovanje društva odozdo“ (Beck, 2001), i tim konceptom opisuje procese policentrične, vaninstitucionalne repolitizacije suvremenog društva. Do sada se u domaćoj sociologiji tom fenomenu pristupalo uglavnom iz perspektive „civilnog društva“ (Bežovan, 2004; Bežovan i Zrinščak, 2007; Peruško, 2008) i relativno su rijetke analize koje implementiraju analitičke alate razvijene u suvremenoj sociologiji društvenih pokreta (Mesić, 2009). Unatoč višeznačnosti pojma civilnog društva na koju upozoravaju brojni autori, ono se danas najšire razumijeva kao prostor organiziranog društvenog života između države, tržišta i privatne sfere. Novije konceptualizacije europskog pa i „globalnog civilnog društva“ (Keane, 2003) obilježene su teorijskim optimizmom, jer se civilnom društvu najčešće pripisuju pozitivne vrijednosti, poput autonomije građana, horizontalnosti, suradnje, tolerancije, nenasilja, afirmacije individualnosti i različitosti. Suočeni s različitim oblicima desnog radikalizma teoretičari civilnog društva pribjegavaju konstrukcijama poput necivilnog (neciviliziranog) civilnog društva (Kopecky i Mudd, 2003). Sljedeći problem kojeg kritiziraju Stubbs (2007) i Bilić (2011) je metodološka neodređenost i rastezljivost koncepta civilnog društva, vidljiva u suvremenim istraživanjima koja u istu ravan stavljaju sportska i amaterska kulturno-umjetnička društva s politički jasno profiliranim organizacijama poput GONG-a, Baba ili HHO-a (Bežovan, 2007). Zbog toga sam se odlučila za koncept subpolitike, jer smatram da nudi mogućnost jasnijeg određenja (subpolitičkih) aktera i njihovog djelovanja. Analizirajući političke dimenzije sukoba navijača Dinama s političkom vrhuškom oko imena kluba krajem 1990ih, Vrcan prvi u hrvatskoj sociologiji koristi koncept subpolitike. U svom tekstu navodi četiri heurističke prednosti koncepta subpolitike. Subpolitička sfera obuhvaća društvene aktere izvan političkog i korporativnog sustava koji politički artikuliraju društvene probleme. Zatim, subpolitika označava procese oblikovanja i artikuliranja društva odozdo. Treće, subpolitika nije politički i ideološki otvorena samo jednoj strani. I konačno „tajna i snaga subpolitike leži u eksplozivnoj prirodi maloga i prividno trivijalnoga“ (Vrcan, 2001: 70).</p>	
<p>Međutim, vidljivost i prihvaćenost građanskih inicijativa u hrvatskom društvu danas, prikriva dugogodišnju borbu subpolitičkih aktera za zakonske okvire i javnu legitimaciju samoorganiziranog građanskog političkog djelovanja. Istraživanja percepcije nevladinih organizacija u javnosti provedena još u prvoj polovici 2000-ih pokazivala su negativan stav i sumnju dobrog dijela građana u takve oblike društvenog angažmana (Bežovan, 2007: 147). Negativan stav javnosti reflektirao je okolnosti 1990-ih unutar kojih se odvijala prvobitna subpoliticizacija hrvatskog društva. To je razdoblje obilježila „drama suverenosti“ (Petković, 2013). Rat je pogodovao uvođenju autoritarnih rješenja, odnosno slabljenju mehanizama disciplinarnosti i uspostavljanju logike suverene moći „koja načelno ne trpi pluralistička rastakanja“ (Petković, 2013:97). Politička moć bila je koncentrirana u rukama predsjednika države i u takvim okolnostima samoorganizirano građansko djelovanje bilo je politički nepoželjno, te utoliko prije zaslužuje sociološku analizu.</p>	
<p>Preuzimajući Bourdieuv koncept polja i pozivajući se na institucionalizaciju i dugotrajnu opstojnost pojedinih pokreta, te mehanizme prijenosa aktivističkog znanja i vrijednosti Crossley (2002, 2003) smatra da se u suvremenim društvima može govoriti o uspostavljenom (aktivističkom) polju pokreta. Polje kao „relativno autonoman društveni mikrokozmos“ s vlastitim pravilima igre (Bourdieu i Wacquant, 1992: 97) u sebi je heterogeno, obilježeno neprestanom dinamikom i borbom za legitimaciju i resurse (odnosno, različite vrste kapitala). Nasuprot plošnoj i statičnoj slici „civilnog društva“ otvara se pitanje različitih pozicija aktera u polju, njihovih međusobnih odnosa, strategija i načina pozicioniranja. Kao zaseban segment društvenog prostora polje je relacijski koncept, koji poziva na istraživanje odnosa spram drugih društvenih polja. U slučaju subpolitičkog polja najčešći predmet analize je interakcija s poljem institucionalne politike i medijskim poljem. Subpolitičko polje kao trajna društvena struktura u pozadini dijakronijskih protestnih epizoda utjelovljeno je u aktivističkom habitusu. Crossley definira radikalni habitus kao trajnu dispoziciju za aktivizam stečenu sudjelovanjem u protestnim</p>	

aktivnostima.

Svojevrsno preliminarno mapiranje subpolitičkog polja nudi Vrcan u svom tekstu „Suvremeni prijevori oko civilnog društva“ (2006) uzimajući kao kriterij različita shvaćanja i prakticiranja politike. Temeljem tog kriterija izdvaja tri tipa civilno-društvenog angažmana. Prvi razumijeva politiku kao sukob i „uključuje stalno proizvođenje neprijatelja i mahanje slikama neprijatelja kao svojevrsnim političkim strašilima, pa je u krajnjoj analizi usmjeren na dominaciju“ (Vrcan, 2006: 200). Drugi segment je u funkciji davanja dodatnog legitimiteta etabliranim sistemskim aranžmanima, odnosno u funkciji normalizacije „zatvorenih životnih obzora“. Treći tip civilno-društvenog aktivizma sastoji se od osporavajućih i delegitimirajućih, ali inovativnih praksi koje otvaraju prostore za propitivanje i iskušavanje „alternativnih odgovora na izazove i probleme na koje se primjereni odgovori ne mogu naći u okviru danog *statusa quo*“ (Vrcan 2006: 200). Smatram da Antiratna kampanja pripada ovom tipu civilno-društvenog angažmana jer je jedna od ključnih organizacija koja je tijekom 1990-ih inaugurirala samoorganizirano građansko djelovanje na zaštiti ljudskih prava, medijskih sloboda, izgradnji mira i pomirenju. Organizacija je osnovana 1991. godine, na inicijativu tada postojećih feminističkih, ekoloških i duhovnih grupa koje su nastale u drugoj polovici 1980ih. Zbog toga ću jedno poglavlje svog rada posvetiti osvjetljavanju do danas nedovoljno istraženog aktivizma u tom razdoblju.

ARK je relativno rijedak primjer mirovne inicijative koja nastaje u zemlji koja je napadnuta. Stoga osobitu pozornost zavređuju procesi „uokvirenja“, odnosno način na koji su aktivisti/ce artikulirali/e okvir svog djelovanja shvaćen kao „interpretativna shema koja pojednostavljuje i sažima „vanjski svijet“ selektivno naglašavajući i kodirajući stvari, situacije, događaje, iskustva i sekvence akcija u sadašnjoj ili prošloj okolini“ (Snow i Benford, 1992: 137). Izrazito kompleksna (vojno)politička situacija u kojoj je ARK djelovao, sužavala je izbor mogućih oblika političke akcije i zahtijevala visoku razinu aktivističke imaginacije kako bi se pronašli primjereni načini djelovanja. Tilly definira akcijski repertoar društvenih pokreta kao niz kulturalno dostupnih oblika političke akcije, od stvaranja udruženja i koalicija, od javnih skupova, peticija, dijeljenja letaka (Tilly, 2004).

Međutim, da bismo doista mogli govoriti o uspostavljenom autonomnom polju subpolitičkog djelovanja, važno je istražiti postoji li kod individualnih aktivist/ica radikalni habitus. Prema Crossleyu upravo je radikalni habitus „taj koji navodi aktivist/ice da nastave s aktivizmom i tako doprinosi perpetuiranju aktivizma kao društvene prakse“ (Crossley, 2003:51). Stoga ću posebnu pozornost posvetiti osobnim razvojnim putanjama, tzv. aktivističkim „karijerama“ nekoliko ključnih aktivist/ica ARK-a.

Unatoč okruženju koje nije bilo sklono antiratnom i antinacionalističkom programu organizacije, ARK je iznjedrio niz organizacija za zaštitu ljudskih prava, mirovno obrazovanje, tranzicijsku pravdu, te dao direktan ili indirektan poticaj nastanku brojnih inicijativa na području nezavisne kulture, medija, transnacionalnog umrežavanja. Uspostavljena mreža i razvojne putanje organizacija članica ARK-a (uključujući stečeni ekonomski, sociokulturni i simbolički kapital) svjedoče o važnoj ulozi Antiratne kampanje u konstituiranju današnjeg subpolitičkog polja u Hrvatskoj. Promjene tema oko kojih su se mobilizirale građanske inicijative, kao i razlike u akcijskom repertoaru mnogo govore o mijenama kroz koje je tijekom posljednja tri desetljeća prošlo hrvatsko društvo. Izabrala sam Antiratnu kampanju kao važnu kariku između aktivizma prvih mirovnih, ekoloških i feminističkih inicijativa 1980-ih i suvremenih grupa koje se zalažu za iste ili slične ciljeve, mijenjajući pritom političku kulturu cijele zemlje.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je osvijetliti ulogu Antiratne kampanje u etabliranju aktivizma kao društvene prakse i uspostavljanju subpolitičkog polja u Hrvatskoj. Istražit ću kako su političke okolnosti 1990-ih utjecale na interpretativni okvir djelovanja i akcijski repertoar ARK-a. Mapirat ću razvojnu putanju organizacija članica mreže ARK-a, te načine pozicioniranja ARK-a prema polju institucionalne politike, medijskom i akademskom polju. Cilj mi je istražiti i utjecaj koji je sudjelovanje u aktivnostima ARK-a imalo na biografije aktivist/ica.

U istraživanju polazim od sljedećih hipoteza:

1. U Hrvatskoj je uspostavljeno subpolitičko polje unutar kojeg djeluju grupacije različitih političkih i vrijednosnih orijentacija.
2. Jedan segment subpolitičkog polja čine akteri koji zagovaraju progresivne društvene ciljeve (mir, ljudska prava, rodna ravnopravnost, socijalna pravda, održivi razvoj).
3. Tijekom 1990-ih bio je potreban značajan napor da bi se uspostavilo i legitimiralo taj segment subpolitičkog polja.
4. ARK je bio jedna od ključnih organizacija u borbi za legitimaciju i uspostavljanje tog segmenta subpolitičkog polja.

5. Sudjelovanje u aktivnostima ARK-a utjecalo je na osobne identitete, stjecanje različitih vrsta kapitala i razvoj radikalnog habitusa, što je omogućilo dugoročnu reprodukciju i razvoj subpolitičkog polja.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Rad je zamišljen kao etnografska studija, utemeljena na polustrukturiranim intervjuima s akterima, analizi dostupne dokumentacije, te vlastitom sudjelovanju. Odabirem etnografiju kao metodološki postupak jer daje uvid u autentične glasove (motivaciju, aspiracije, emocije, vrijednosti) individualnih aktera kao nositelja kolektivnih antiratnih djelovanja, slijedeći Crossleyev naputak „Da bismo razumjeli djelovanje aktivista društvenih pokreta, moramo razumjeti karakter igre u polju društvenih pokreta – igre koja je podložna historijskim mijenama i nije kodificirana. Bourdieova *igrolika* polja se u tom pogledu vrlo razlikuju od igara koje proučava 'teorija igara'... Ona prizivaju bogato etnografsko istraživanje, kako kvantitativno, tako i kvalitativno, radije negoli apstraktne ekonomske modele“ (Crossley, 2003: 59).

Načine „uokvirenja“ antiratnog aktivizma kao i akcijski repertoar organizacije analizirat ću temeljem pisanih dokumenata ARK-a dostupnih u arhivu Dokumente – centra za suočavanje s prošlošću. Osim arhivskih dokumenata (statut organizacije, povelja, zapisnici sa sastanaka, letci, plakati, medijski napisi o organizaciji isl.) analizirat ću i publikacije, novine i biltene koje je organizacija objavljivala. Jedan od najvažnijih izvora je svakako ARKzin, u početku mjesečni fanzin, a kasnije dvotjednik Antiratne kampanje koji je izlazio u razdoblju od 1991-1998.

Pozicioniranje ARK-a prema drugim organizacijama u subpolitičkom polju, te prema polju institucionalne politike, medijskom i akademskom polju analizirat ću na temelju dostupne dokumentacije i izjava aktivist/ica, koristeći se postupkom triangulacije. Važan izvor podataka bit će i knjige koje su pojedine organizacije članice mreže objavile o svom djelovanju [Kašić (1997); Barilar i dr. (2000); Kesić i dr. (2003); Božičević (2010); Janković i Mokrović (2011); Burlović i dr. (2014);]. U svojoj analizi uzet ću u obzir do sada objavljene znanstvene studije i dostupna istraživanja postjugoslavenskih antiratnih inicijativa i civilnog društva [Dević (1997); Stubbs (2005, 2007, 2012); Pierce i Stubbs (2000); Bagić (2004); Jansen (2005); Vrcan (2006); Dvornik (2009); Schweitzer (2009); Tomić i Atanacković (2009); Bilić (2012); Miškovska Kajevska (2014)]. Budući da su pojedina od navedenih istraživanja etnografske studije antiratnih inicijativa, nadaje se mogućnost meta-etnografske analize i usporedbe dobivenih nalaza.

Postojanje i karakteristike radikalnog/aktivističkog habitusa analizirat ću temeljem polustrukturiranih intervjuva s manjim brojem (do 30) dugogodišnjih aktivista/ica ARK-a. Pri izboru kazivača/ica rukovodit ću se sljedećim kriterijima:

- da su kazivači/ce sudjelovali/e u različitim aktivnostima ARK-a (mirovne, ženske, ljudsko-pravaške, medijske)
- da pripadaju različitim (aktivističkim) generacijama: oni/e koji su sudjelovali/e u inicijativama 1980-ih i oni/e kojima je ARK bio prvo aktivističko iskustvo
- da dolaze iz različitih gradova
- da imaju različit aktivistički status danas: oni/e koje više nisu aktivno uključeni/e u rad postojećih udruga i oni/e koji/e se još uvijek profesionalno bave aktivizmom.

Od sredine 1980-ih i sama sam gotovo dvadeset godina sudjelovanja u pokretanju i radu brojnih aktivističkih grupa. Stečeno iskustvo neminovno će utjecati na pisanje i istraživanje, tako da će doktorat sadržavati i autoetnografsku dimenziju, koja otvara prostor za refleksivni "pogled iznutra".

S obzirom da sam posljednjih nekoliko godina bila uključena u pripremu nekoliko izdavačkih projekata posvećena povijesti Antiratne kampanje i analizi postjugoslavenskih antiratnih pokreta (Bilić i Janković, 2012; Janković i Mokrović, 2011) dobro sam upoznata s dokumentarnom građom i dio pripremnoga istraživačkog rada već sam obavila.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Temeljni znanstveni doprinos doktorskog rada sastoji se u uvođenju koncepta subpolitičkog polja, kao relativno autonomne društvene

strukture ključne za reprodukciju aktivističke kulture kroz vrijeme. Istraživanje bi, na primjeru Antiratne kampanje, trebalo utvrditi postojanje i karakteristike onog segmenta subpolitičkog polja u Hrvatskoj kojeg čine akteri posvećeni progresivnim društvenim ciljevima. S obzirom na malen broj etnografija društvenih pokreta u nas, očekivani znanstveni doprinos ove studije sastoji se i u obogaćenju korpusa kvalitativnih, te napose etno-socioloških istraživanja.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Bagić, Aida (2004) "Talking About Donors", u Jeremy Gould i Henrik Secher Marcussen (ur.) *Ethnographies of Aid: Exploring Development Texts and Encounters*. Roskilde University Occasional Paper in International Development Studies, 24, str. 199–226.

Barilar, Vesna i dr. (2000) *Aktivistkinje: Kako opismeniti teoriju*, Zagreb: Centar za ženske studije.

Bežovan, Gojko (2004) *Civilno društvo*, Zagreb: Nakladni zavod Globus

Bežovan, Gojko i Siniša Zrinščak (2007) *Civilno društvo u Hrvatskoj*, Zagreb: Jesenski i Turk

Bilić, Bojan (2011) „Why not to study (post-)Yugoslav anti-war contention from a civil society perspective“, *Sociologija*, 53, 3: 297-322.

--- (2012) *We Were Gasping for Air: [Post-]Yugoslav Anti-War Activism and Its Legacy*, Baden-Baden: Nomos.

Bilić, Bojan i Vesna Janković (2012) *Resisting the Evil: [Post-]Yugoslav Anti-War Contention*, Baden Baden: Nomos.

Bourdieu, Pierre i Loic J. D. Wacquant (1992) *An Invitation to Reflexive Sociology*, Cambridge: Polity Press.

Božičević, Goran (ur.) (2010) *U dosluhu i neposluhu, pozitivni primjeri izgradnje mira u Hrvatskoj u 90-ima i kasnije*, Grožnjan: Miramida Centar.

Burlović, Sanja i dr. (ur.) (2014) *Naša priča: 15 godina ATTACK!-a*, Zagreb: Autonomni kulturni centar.

Crossley, Nick (2002) *Making Sense of Social Movements*. Maidenhead: Open University Press.

--- (2003) „From Reproduction to Transformation: Social Movements Fields and the Radical Habitus,“ *Theory, Culture & Society*, 20, str. 43-68.

Dvornik, Srđan (2009) *Akteri bez društva*, Zagreb: Fraktura i Heinrich Böll Stiftung.

Dević, Ana (1997) "Anti-War Initiatives and the Un-Making of Civic Identities in the Former Yugoslav Republics," *Journal of Historical Sociology*, 10, 2, str. 127–56.

Jansen, Stef (2005) *Antinacionalizam: Etnografija otpora u Beogradu i Zagrebu*, Beograd: Biblioteka XX vek.

Janković, Vesna i Nikola Mokrović (ur.) (2011) *Antiratna kampanja 1991-2011. Neispričana povijest*, Zagreb: Dokumenta.

Kašić, Biljana (ur.) (1997) *Žene i politika mira. Prilozi ženskoj kulturi otpora*, Zagreb: Centar za ženske studije.

Keane, John (2003) *Global Civil Society*, Cambridge: Cambridge University Press.

Kesić, Vesna i dr. (ur.) (2003) *Žene obnavljaju sjećanja: Centar za žene žrtve rata deset godina poslije*, Zagreb: Centar za žene žrtve rata.

Kopecky, Petr i Cas Mudde (ur.) (2003) *Uncivil Society? Contentious politics in postcommunist Europe*, London i New York: Routledge.

Miškovska Kajevska, Ana (2014) *Taking a Stand in Times of Violent Societal Changes: Belgrade and Zagreb Feminists' Positionings on the (Post-)Yugoslav Wars and Each Other (1991–2000)*, Amsterdam: University of Amsterdam, doktorska disertacija.

Peirce, Philip i Paul Stubbs (2000) "Peacebuilding, Hegemony and Integrated Social Development: The UNDP in Travnik", u Michael Pugh (ur.), *Regeneration of War-Torn Societies*, New York: Macmillan Press & St. Martin's Press, str. 157–76.

Peruško, Zrinjka (ur.) (2008) *Mediji, kultura i civilno društvo*, Zagreb: Jesenski i Turk

Petković, Krešimir (2013) *Država i zločin. Politika i nasilje u Hrvatskoj 1990-2012*, Zagreb: Disput.

Schweitzer, Christine (2009) *Strategies of Intervention in Protracted Violent Conflicts by Civil Society Actors: The Example of Interventions in the Violent Conflicts in the Area of Former Yugoslavia, 1990–2002*, Coventry: Coventry University — doktorska disertacija.

Snow, David A. i Robert D. Benford (1992) *Master frames and cycles of protest*, u A. Morris i C. McClurg Mueller (eds) *Frontiers in Social Movement Theory*, 133-55. New Haven: Yale University Press.

Stubbs, Paul (2005) "The ZaMir (For Peace) Network: From Transnational Social Movement to Croatian NGO", u Annie Jones Brooksbank i Maire Cross (ur.), *Internet Identities in Europe*, Sheffield: ESCUS, str. 70–84.

--- (2007) "Civil society or Ubleha", u Helena Rill i dr. (ur.), *20 Pieces of Encouragement for Awakening and Change: Peacebuilding in the Region of the Former Yugoslavia*, Beograd/Sarajevo: Centar za nenasilnu akciju, str. 215-228.

--- (2012) „Networks, organisations, movements: narratives and shapes of three waves of activism in Croatia“, *Polemos*, 15, 30, str. 11-32.

Tilly, Charles (2004) *Social Movements, 1768–2004*, Boulder i London: Paradigm Publishers.

Tomić, Đorđe i Petar Atanacković (ur.) (2009) *Društvo u pokretu: novi društveni pokreti u Jugoslaviji od 1968. do danas*, Novi Sad: Cenzura.

Vrcan, Srđan (2002) „The curious drama of the president of a Republic versus football fan tribe: a symptomatic case in the post-communist transition in Croatia“, *International Review for the Sociology of Sport*, 37, 1: 59-77.

--- (2006) *Suvremeni prijepori o civilnom društvu*, u Vrcan, Nacija, nacionalizam, moderna država, Zagreb: Golden marketing, str. 189-223.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

10000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno		

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

financiranje	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)	Povjerenstvo za prosudbu etičnosti istraživanja Odsjeka za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu 3. prosinca 2014. donijelo je odluku da je predloženo istraživanje u skladu s važećim etičkim normama.
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme	
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.	
Potpis _____ prof. dr. sc. Milan Mesić	
Potpis _____ Vesna Janković, dipl. sociolog	
IZJAVA	
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)	
U Zagrebu, 05.02.2015. Potpis _____ Vesna Janković, dipl. sociolog	

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Vesna Janković, dipl. sociolog	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:		Sociologija	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		7346	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	Stvaranje subpolitičkog polja u Hrvatskoj: uloga Antiratne kampanje	
	<i>Hrvatski</i>	Stvaranje subpolitičkog polja u Hrvatskoj: uloga Antiratne kampanje	
	<i>Engleski</i>	Constructing the Sub-political Field in Croatia: the Role of Anti-War Campaign	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Društvene znanosti / Sociologija / Posebne sociologije	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	prof. dr. sc. Milan Mesić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	milan.mesic1@zg.t-com.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. doc. dr. sc. Dragan Bagić	Filozofski fakultet Zagreb, Hrvatska	dbagic@ffzg.hr
	2. prof. dr. sc. Milan Mesić	Filozofski fakultet Zagreb, Hrvatska	milan.mesic1@zg.t-com.hr
	3. izv. prof. dr. sc. Nikša Dubreta	Fakultet strojarstva i brodogradnje u Zagrebu	niksa.dubreta@fsb.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Povjerenstvo je imenovano na sjednici Vijeća Filozofskog fakulteta održanoj 28. studenog 2014. godine pod točkom 47.		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	Povjerenstvo za prosudbu etičnosti istraživanja Odsjeka za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu 3. prosinca 2014. donijelo je odluku da je predloženo istraživanje u skladu s važećim etičkim normama.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada

Javna obrana doktorskog rada održana je 7. siječnja 2015. godine s početkom u 14:30 u kabinetu C-207. Uz kandidatkinju bili su prisutni članovi Povjerenstva. Kandidatkinja ja najprije izložila temu i sinopsis doktorskog rada u trajanju od oko 20 minuta, nakon čega su članovi povjerenstva iznijeli pitanja.

Predsjednik povjerenstva je postavio slijedeća pitanja:

1. Koje konkretno subpolitičko polje je oblikovano uz pomoć Antiratne kampanje?
2. Hoćete li analizirati doprinos drugih aktera oblikovanju tog subpolitičkog polja? Koje su epistemološke posljedice, po dosege Vaših zaključaka, ako to niste imali u planu?
3. Koje su glavne hipoteze Vašeg rada?

Drugi član povjerenstva te mentor je postavio sljedeća pitanja:

1. Je li Antiratna kampanja društveni pokret?
2. Što je osnovna teza disertacije?
3. Ako društveni aktivizam utječe na biografije, utječu li biografije na aktivizam?
4. Bi li bilo bolje da se u naslov unese sociološki pojam „konstrukcije“ umjesto kolokvijalnog pojma „stvaranja“?

Treći član povjerenstva postavio je sljedeća pitanja:

1. Kako će se obraditi dijakronski element razvoja subpolitičkog polja? Kako će se razraditi elementi geneze ARK-a, kako na planu individualnih biografija tako i na planu organizacije kao cjeline uzimajući u obzir društvene promjene (ne samo rat) koje su obilježile to razdoblje?
2. Kako se odabrani teorijski konstrukti povezuju s empirijskim dijelovima rada (postupcima)?

Nakon odgovora kandidatkinje provedena je daljnja rasprava o slabostima prijedloga te su dane slijedeće sugestije za unapređenje sinopsisa:

1. Jasnije u sinopsisu specificirati o kojem subpolitičkom polju se radi te u kojim političkim okolnostima se ono razvija
2. Jasnije definirati ciljeve istraživanja da budu u skladu s osnovnom tezom i naslovom rada
3. Smjestiti neke koncepte koje namjeravate koristiti (npr. radikalni habitus) na pravo mjesto unutar epistemološke logike teze, da budu u njezinoj funkciji (npr. radikalni habitus kao faktor reprodukcije subpolitičkog polja)
4. Oblikovati hipoteze disertacije
5. Razmisliti o izmjeni naslova tako da se pojam „stvaranje“ zamijeni pojmom „konstrukcija“.

Kandidatkinja je prihvatila navedene sugestije te ih uvrstila u novu verziju obrasca dr.sc.1., koja potom ide zajedno s ovim izvještajem u daljnju proceduru.

B. Ocjena teme doktorskog rada

(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)

Autorica namjerava u doktorskoj disertaciji analizirati proces stvaranja subpolitičkog polja u Hrvatskoj, definiranog u skladu s radom Urlicha Becka kao procesa oblikovanja društva odozdo, na početku 1990-ih analizirajući ulogu široke koalicije pojedinaca i organizacija pod nazivom „Antiratna kampanja“. Autorica polazi od pretpostavke da je pojam „civilnog društva“, koji je do sada bio široko prihvaćen, teorijski i analitički nedovoljno precizan za razumijevanje procesa oblikovanja političkih odnosa i političkih procesa djelovanjem „ne-političkih“ aktera, kao što su pojedinci, skupine građana i organizacije. Zbog toga polazi od alternativnog koncepta „subpolitičkog polja“, koji je do sada relativno rijetko korišten u hrvatskoj sociologiji (s izuzetkom rada Srđana Vrcana) te ga nastoji primijeniti na procese koji se događaju početkom 1990-ih. U tom pogledu posebno je zanima aktivističko subpolitičko polje koje se razvija kao svojevrsna opozicija dominantnim društvenim vrijednostima i političkim procesima a koje nastoji promovirati ljudska prava, toleranciju i mirovne inicijative. Autoricu nadalje zanima na koji način se to subpolitičko polje održava i regenerira, odnosno postupno transformira zajedno s promjenama u političkom okruženju, te koja je uloga radikalnog (aktivističkog) habitusa na te procese. Metodološki, rad će se temeljiti na etnografskom istraživanju djelovanja i iskustva aktera Antiratne kampanje, a podaci će biti

prikupljeni kroz intervjue, analizu dokumenata i ostalih pisanih tragova te analizu vlastitih sjećanja i iskustava.

Izvorni znanstveni doprinos ove disertacije može se pronaći na tri razine. Na teorijskoj razini, izvornost se očituje u primjeni koncepta „subpolitičkog polja“ na razvoj vaninstitucionalnih političkih aktera i procesa u Hrvatskoj tijekom 1990-ih, s obzirom da su se dosadašnje analize uglavnom kretale od koncepta „civilnog društva“. Drugi element izvornosti se odnosi na primjenu etnografske metode na proučavanje političkih procesa i građanskog aktivizma, s obzirom da su u dosadašnjim istraživanjima uglavnom dominirala kvantitativna anketna istraživanja. Treći element izvornosti očituje se u činjenici da će razvoj vaninstitucionalnog političkog djelovanja biti analiziran na primjeru jedne konkretne organizacije (studija slučaja), odnosno koalicije srodnih organizacija i pojedinca, a s obzirom da su do sada uglavnom dominirala široka presječna istraživanja koja su obuhvaćala djelovanje širokog spektra, često nesrodnih, organizacija i aktera.

Povjerenstvo drži da je predloženi sinopsis, nakon što je teorijski i konceptualno dorađen, izvediv. Autorica je relativno jasno precizirala ciljeve istraživanja i hipoteze, te se oni mogu izvesti iz predviđene metodologije istraživanja. Sama metodologija podrazumijeva provedbu određenog broja polustrukturiranih intervjua, te analizu dokumentacije koje je autorici uglavnom dostupna.

Mišljenje i prijedlog:

Povjerenstvo je zaključilo da je predložena tema doktorske disertacije prihvatljiva, te predlaže Vijeću Filozofskog fakulteta u Zagrebu da je odobri.

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Povjerenstvo predlaže izmjenu naslova tako da se kolokvijalni pojam „stvaranje“ zamijeni stručno-tehničkim terminom „konstrukcija“.

Povjerenstvo prihvaća sugestiju Vijeća za poslijediplomske studije da se iz naslova izostavi dvotočka te predlaže da se umjesto dvotočke stavi povlaka (-).

Prema tome, naslov bi glasio: „Konstrukcija subpolitičkog polja u Hrvatskoj - uloga Antiratne kampanje“.

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):

Nije potrebna

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

Ljetni semestar akademske godine 2014./2015.

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Nema izdvojenog mišljenja

NAPOMENA (po potrebi):

Nema napomena

	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	1.doc. dr. sc. Dragan Bagić, Filozofski fakultet Zagreb, Hrvatska	
	2. red. prof. dr. sc. Milan Mesić, Filozofski fakultet Zagreb, Hrvatska	

	3. izv. prof. dr. sc. Nikša Dubreta, Fakultet strojarstva i brodogradnje u Zagrebu, Hrvatska	
	4. ---	
	5. ---	
U Zagrebu, 9. veljače 2015.		M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Helena Trbušić, prof. engleskog jezika i književnosti i prof. sociologije		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Sociologija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7762		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Dragica Trbušić		
Datum i mjesto rođenja:	05.07.1983., Karlovac, Hrvatska		
Adresa:	Mala Jelsa 43C, Karlovac, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0917646385		
E-mail:	helena.trbusic@fsb.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Engleski jezik i književnost/Sociologija, Dodiplomski, Hrvatska (2007./2008.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. 2009. - danas: asistentica na Katedri za sociologiju na Fakultetu strojarstva i brodogradnje u Zagrebu
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none">Trbušić, Helena. Sustainability Communication and the Transformative Role of Engineering Education // Management of Technology Step to Sustainable Production MOTSP2012 Conference Proceedings / Čosić, Predrag (ur.). Zagreb : Croatian Association for PLM, 2012. 474-481 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).Trbušić, Helena; Dubreta, Nikša. Engineering Education and Social Responsibility: A Qualitative Study of Non-technical Electiveness // Management of Technology - Step to Sustainable Production / Čosić, Predrag ; Đukić, Goran ; Barić, Gordana (ur.). Zagreb : Fakultet strojarstva i brodogradnje, 2011. 527-534 (poster, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).Trbušić, Helena. Business Ethics and Managing Reputation // Management of Technology – Step to Sustainable Production MOTSP 2010 Conference Proceedings / Čosić, Predrag (ur.). Zagreb : Fakultet strojarstva i brodogradnje, 2010. 588-595 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).Dubreta, Nikša; Trbušić, Helena. Engineering Work Perspectives and Sociocultural Fragments in Technical Education // 12th International Scientific Conference on Production Engineering : CIM 2009 / Eberhard, Abele ; Udiljak, Toma ; Ciglar, Damir (ur.).

	<p>Zagreb : Croatian Association of Production Engineering, 2009. 59-64 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).</p> <p>5. Trbušić, Helena. Transformations in Engineering Education: A Perspective into Changes towards a Holistic Approach // Education Culture and Society - Nowadays Challenges / Kanonowicz, Michal (ur.). Wrocław, 2013. (predavanje, međunarodna recenzija, sažetak, znanstveni).</p> <p>6. Dubreta, Nikša; Trbušić, Helena. From Technical Training to Liquid Engineering: a Qualitative Study of the Non-technical Part of Engineering Academic Education // . (predavanje, međunarodna recenzija, neobjavljeni rad, znanstveni).</p> <p>7. Dubreta, Nikša; Janković, Vesna; Trbušić, Helena. Modelling a Pattern for Responsibility : Science and Theory of Sustainable Development. // Strojarstvo. 52 (2010) , 1; 17-22 (članak, znanstveni).</p> <p>8. Trbušić, Helena. Engineering in the Community: Critical Consciousness and Engineering Education. // Interdisciplinary Description of Complex Systems. 12 (2014) , 2; 108-118 (članak, znanstveni).</p> <p>9. Trbušić, Helena. Holistic education: the social reality of engineering. // The Journal of Education Culture and Society. 2 (2013) ; 227-238 (članak, znanstveni).</p> <p>10. Trbušić, Helena. Tisak i nacionalizam. // Socijalna ekologija. 18 (2009) , 1; 58-79 (članak, znanstveni).</p>								
NASLOV PREDLOŽENE TEME									
Hrvatski:	Kritička analiza diskursa o fleksibilizaciji tržišta rada								
Engleski:	Critical discourse analysis of labor market flexibilization								
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):									
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Sociologija / Posebne sociologije								
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)									
	<table border="1"><thead><tr><th></th><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor:</td><td>prof. dr. sc. Jasminka Lažnjak</td><td>Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska</td><td>jlaznjak@ffzg.hr</td></tr></tbody></table>		Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor:	prof. dr. sc. Jasminka Lažnjak	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	jlaznjak@ffzg.hr
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:						
Prvi mentor:	prof. dr. sc. Jasminka Lažnjak	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	jlaznjak@ffzg.hr						
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina									
Prvi mentor:	<p>1. Švarc, Jadranka; Lažnjak, Jasminka; Šporer, Željka. Social Capital and Innovation Policy in Croatia: Scientific Community as a Source of Innovation // Social Capital / Tripp, Gregory ; Payne, Michael ; Diodorus, Dimitrus (ur.). New York : Nova Science Publishers, Inc., 2009. Str. 15-48.</p> <p>2. Lažnjak, Jasminka. Dimensions of national innovation culture in Croatia. Content validity of Hofstede's dimensions. // Društvena istraživanja. 20 (2011) , 4; 1015-1038</p>								

	<p>3. Švarc, Jadranka; Lažnjak, Jasminka; Perković, Juraj.</p> <p>Integration of the Western Balkan Countries and Turkey in the Framework Programmes: Some Empirical Evidence. // Journal of European Integration. 35 (2013) , 1; 53-72</p> <p>4. Lažnjak, Jasminka.</p> <p>Inovacijska kultura i socijalni kapital u Hrvatskoj // Inovacijska kultura i tehnološki razvoj / Božičević, Juraj (ur.). Zagreb : Hrvatsko društvo za sustave, 2009. Str. 17-20.</p> <p>5. Švarc, Jadranka; Lažnjak, Jasminka; Dabić, Marina.</p> <p>Impact of human, structural and relational capital on educational needs of SMEs in Croatia // Proceedings of the 6th International Conference for Entrepreneurship, Innovation and Regional Development (ICEIRD 2013) "Regional Economics Resilience through Innovation and Enterprises" / Bulu, Melih ; Olcay, Gokcen Arkali (ur.). Istanbul : Lookus Scientific, 2013. 221-230</p>
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Fleksibilizacija tržišta rada, i s njome povezana deregulacija tržišta rada, goruća su pitanja u suvremenom hrvatskom društvu. Od 1970-ih godina naovamo, masovnu fordističku industrijsku proizvodnju postupno zamjenjuje fleksibilna proizvodnja koju prate fleksibilni oblici rada, te fleksibilizacija i deregulacija tržišta rada. Od prelaska hrvatskog gospodarstva na tržišnu ekonomiju, dolaze do izražaja naglašeni zahtjevi za fleksibilizacijom tržišta rada ne bi li se otvorila vrata standardizaciji fleksibilnih oblika rada u Hrvatskoj. Spomenute zahtjeve koji su artikulirani u javnom prostoru, prate i neki oponirajući diskursi kojima se prije svega izražava zabrinutost zbog posljedica fleksibilizacije tržišta rada. Doktorat se bavi primjenom kritičke analize diskursa na materijal dnevnih novina kako bi se istražili ideološki aspekti fleksibilizacije i deregulacije tržišta rada u Hrvatskoj. Pod istraživanjem ideoloških aspekata se prvenstveno misli na otkrivanje kombinacije diskursa među kojima bi poseban naglasak bio na neoliberalnom diskursu kao jezičnoj pojavnosti neoliberalne ideologije globalnog kapitalizma.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Labor market flexibilization and labor market deregulation are topics of great concern in Croatian society. Since the 1970s, mass fordist industrial production is gradually being replaced by flexible production accompanied by flexible forms of labor, and labor market flexibilization and deregulation. During the transition period towards market economy in Croatia, pronounced demands for labor market flexibilization have been vocalized, expressing the need to create market conditions that would allow for the standardization of flexible forms of labor in Croatia. The mentioned demands articulated in the public arena have been accompanied by various opposing discourses which express concerns over the consequences of labor market flexibilization. The thesis deals with the application of critical discourse analysis to the material of daily newspapers in order to explore the ideological aspects of flexibilization and deregulation of the labor market in Croatia. The exploration of ideological aspects implies the discovery of a combination of discourses, with special attention given to neoliberal discourse as the linguistic manifestation of neoliberal ideology of global capitalism.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	

Tema fleksibilizacije radnih oblika i tržišta rada aktualizirana je tijekom 1980-ih i 1990-ih godina kada su globalne ekonomske promjene dovele do narušavanja stabilnosti kejnzijske socijalne države, koju je popratio rast nezaposlenosti i sve izraženija potreba za reorganizacijom industrijske proizvodnje (Regini, 2000; Bilić, 2009). Fordistički je oblik masovne proizvodnje, s jasnim temeljima u standardiziranom sustavu pravila u organizaciji tvornica, te standardiziranim normama i kriterijima u pregovaranju u industrijskim odnosima koji su vrijedili za sve oblike proizvodnje, zamijenila potreba za fleksibilnom reorganizacijom proizvodnje. Jedinstven skup pravila na središnjoj nacionalnoj razini po pitanju regulacije plaća, radnih sati, mobilnosti i ulaska na tržište rada postao je preograničavajući za uspješno poslovanje (Regini, 2000). Muffels i Luijckx (2008) nude osnovnu ekonomsku definiciju fleksibilnosti kao "stupnja u kojem je tržište rada sposobno stvoriti prilike za poslodavce i radnike koje će im omogućiti zadovoljavanje potreba za kvalificiranim radnicima i odgovarajućim poslovima" (Muffels, Luijckx, 2008: 223). Pri definiranju fleksibilizacije rada valja imati na umu da postoji nekoliko dimenzija po kojima možemo definirati specifične vrste fleksibilnosti. Tako, kada govorimo o fleksibilizaciji tržišta rada, Regini (2000) navodi numeričku (vanjsku ili fleksibilnost zapošljavanja), funkcionalnu fleksibilnost (unutarnju, tehničko-organizacijsku), platnu (financijsku) fleksibilnost i fleksibilnost radnog vremena. Bilić (2009) navodi numeričku, funkcionalnu, i ugovornu fleksibilnost. Numerička fleksibilnost predstavlja mogućnost menadžmenta određene tvrtke da smanji ili poveća broj zaposlenika; funkcionalna fleksibilnost podrazumijeva mogućnost da poslodavac premješta zaposlenike na različite zadatke ili radna mjesta unutar kompanije (povećanje poslova - job enlargement, izmjena poslova - job enrichment), dok ugovorna fleksibilnost predstavlja promjenu u postojećim modelima trajanja radnog odnosa i radnog vremena.

Kako bi se omogućila fleksibilizacija tržišta rada, poslodavci traže novi zakonski okvir i transformaciju institucija tržišta rada, što se nastoji postići pravnom deregulacijom radnih odnosa (Bilić, 2009). Pod deregulacijom radnih odnosa najčešće se podrazumijeva smanjenje vladina ili državnog utjecaja, te utjecaja samih sindikata na uvjete na tržištu rada. Prema jednoj ekonomskoj definiciji, tržište rada je "tržište na kojem je ponuđena određena količina usluga rada koja korespondira sa zadacima specificiranim u neispunjenom zadatku, tj. opisu posla (radnom mjestu), u zamjenu za cijenu ili naknadu koja se zove plaća" (Boeri, van Ours, 2008: 2). Međutim, tržište rada karakteriziraju izražene nesavršenosti pa je ono izrazito regulirano, te postoji široko prihvaćeno stajalište da ono funkcionira sličnije jednoj socijalnoj instituciji, nego tržištu (Regini, 2000; Argandona, 2001). Tako Jamie Peck smatra da "(...) tržišta rada nisu kao tržišta robom: cijene ne koordiniraju ponudu i potražnju, sudionici ne ulaze u tržište ravnopravni jedni drugima, a robe se ne premještaju - u apsolutnom smislu zakonskog posjedovanja - od prodavača do kupca" (Peck, 1996: 2). Tržišta su rada najreguliranije područje zapadnih ekonomija, a reguliraju ga institucije tržišta rada koje Boeri i van Ours definiraju kao "sustav zakona, normi ili konvencija nastalih iz kolektivnog odabira, koji stvara poticaje ili ograničenja individualnim izborima koji se tiču rada i plaće", a kao primjere institucija tržišta rada možemo navesti kolektivno pregovaranje, sindikate, minimalnu plaću ili doprinose na plaće (Boeri, van Ours 2008: 3). Institucije tržišta rada uspostavljene su političkim odabirom, te imaju određene funkcije u koje spadaju: (1) postizanje efikasnosti tržišta ispravljanjem nesavršenosti zbog kojih tržišta rada nemaju svojstva kompetitivnih tržišta, (2) postizanje optimalnog načina preraspodjele resursa (Boeri, van Ours, 2008). Dakle, osim ekonomskih razloga postojanja institucija tržišta rada (ispravljanje zatajenja tržišta, poboljšanje efikasnosti, snižavanje troškova, poticanje masovne potrošnje), važne su i socijalne i političke funkcije tih institucija kao što su proširenje građanskih prava, postizanje konsenzusa, društvena jednakost i redistribucija bogatstva, a sve one olakšavaju uspostavljanje društvenog ugovora između rada i kapitala (Regini, 2000; Argandona, 2001).

Kao što je već navedeno, jedan od glavnih uzroka nemogućnosti europskih država da u posljednjih nekoliko desetljeća obuzdaju rastuću nezaposlenost mnogi vide u rigidnim i izrazito reguliranim tržištima rada (Boeri, van Ours, 2008). Ne bi li se riješio navedeni problem mnogi ekonomisti i gospodarstvenici predlažu reforme tržišta rada vođene mjerama upravljenima na fleksibilizaciju radnih odnosa, koje podrazumijevaju odricanje od sigurnosti zaposlenja u zamjenu za konkurentnost u globalnoj ekonomiji. Napredak tehnologije, globalizirana ekonomija, a i promjene u društvenim odnosima nametnule su potrebu reorganizacije standardiziranih oblika rada. Sama je Međunarodna organizacija rada prepoznala da se standardi zaštite radnika, utemeljeni polovicom 20. stoljeća, teško mogu primjenjivati u suvremenim uvjetima izmijenjenih okolnosti kako na samom tržištu rada, tako i u obiteljskom životu obilježenom porastom broja razvoda i samohranih roditelja, pri čemu dolazi do izražaja potreba ravnopravnijeg uključivanja žena na tržište rada (Kulušić, 2009). Unatoč tome što bi posljedice fleksibilizacije na tržištu rada trebale dijelom rezultirati i nekim pozitivnim pomacima za radnike, kao što su olakšavanje usklađivanja privatnih obaveza s radnim obavezama ili mogućnost napredovanja prema primjerenijim i boljim radnim mjestima, znanstvenici skeptični prema učincima fleksibilizacije, između ostalog, problematiziraju kvalitetu fleksibilnih oblika rada, navedeno olakšavanje ulaska isključenih (outsidera) na tržište rada, realnost podešavanja fleksibilnog radnog vremena prema potrebama radnika, te učinke funkcionalne fleksibilnosti na profesionalni identitet (Zeytinoglu, 2005). Javne (i akademske) rasprave o fleksibilizaciji često završavaju pat pozicijom koja proizlazi iz korjenito različitih shvaćanja karaktera tržišta rada, pri čemu imamo već spomenuta gledišta kako tržište rada funkcionira kao socijalna institucija, dok neoliberalni tabor smatra da problemi tržišta rada proizlaze iz njegove reguliranosti i da probleme treba rješavati reformama koje će tržište rada približiti neoliberalnom idealu slobodnog tržišta (Auer, 2007). McBride, McNutt i Williams (2007) smatraju da su argumenti, koji govore da se problem smanjene zaposlenosti može rješavati smanjenjem vladinih intervencija i djelovanja institucija tržišta rada, upitne vrijednosti, i da služe "promicanju, opravdanju ili legitimaciji prihvaćanja neoliberalne politike" (McBride, et al., 2007: 79). Preporuke koje zagovaraju fleksibilizaciju, po McBride et al. (2007), počivaju

na neoliberalnoj pretpostavci da je tržište rada u mnogočemu istovjetno tržištu roba. Provođenjem neoliberalnih politika fleksibilizacije na tržištu rada, rad se komodificira, a uzrok nezaposlenosti se traži u institucionalno uvjetovanoj nemogućnosti da se cijene rada korigiraju naniže (McBride, et al. 2007). Nastojanja da se tržište rada fleksibilizira, a pripadajuće mu institucije reformiraju kroz proces pravne deregulacije isključivo prema zahtjevima poslodavaca i to zagovaranjem stroge politike nemiješanja države u radne odnose, te prepuštanje tržišta rada pravilima i silama kao i na svakom drugom tržištu mnogi autori nazivaju neoliberalnim stavom *par excellence* (Deakin, Wilkinson, 1994; Giddens, 1999; Puljiz, 2006; Bilić, 2009).

Kada govorimo o neoliberalizmu u općenitom smislu, znanstvenici se slažu da je neoliberalizam višedimenzionalan i složen fenomen (Turner, 2008; Steger, Roy, 2010; Springer, 2012; Cahill, 2014). Tako Steger i Roy pri definiranju neoliberalizma pokazuju da se on može opisati kao (1) skup smjernica u politici (*policy package*), (2) *governmentalitet* ili umijeće vladanja (*governmentality*), te (3) ideologija.

Neoliberalizam se može shvaćati kao (1) konkretan niz javnih politika koji se svodi na jednostavnu formulu sadržanu u skraćenici DLP: deregulacija ekonomije, liberalizacija trgovine i industrije, i privatizacija poduzeća u državnom vlasništvu, čemu se može dodati i monetaristička politika.

Neoliberalizam okarakteriziran kao (2) *governmentalitet* ili umijeće vladanja ističe važnost individualnog interesa, natjecateljskog duha i decentralizacije. Neoliberali zagovaraju širenje oblika vladanja koje djeluje po principima preuzetima iz trgovine i poslovanja, tj. upravljanja tvrtkom, pri čemu se naglašava važnost, primjerice "razvoja strateških planova i upravljanja rizikom" usmjerenih na ostvarenje dobiti, postavljanje kvantitativnih ciljeva, te uvođenje modela "racionalnog-izbora" (Steger, Roy, 2010).

Neoliberalizam je također jedna (3) "pomalo ekonomistička ideologija, kao i sam marksizam, jer stavlja proizvodnju i razmjenu materijalnih dobara u središte ljudskog iskustva" (Steger, Roy, 2010). Kad opisuje neoliberalnu ideologiju, Rachel Turner obrazlaže kako "struktura, konzistentnost i genealogija sugeriraju da ideologije ne moraju biti 'čiste' u smislu njihovih granica niti linearne u svojoj derivaciji. Unutrašnja je konzistentcija sadržana kroz ključne propozicije i središnje koncepte koji održavaju ideologiju i stvaraju lanac interpretacija i značenja" (Turner, 2008: 11). Prema Turner, ključni su koncepti, tj. principi i uvjerenja prisutni u neoliberalnoj ideologiji: a) tržište (važnost tržišnog poretka kao nezamjenjivog mehanizma za učinkovitu alokaciju resursa i čuvanje individualnih sloboda), b) predanost pravnoj državi, c) zagovaranje minimalne državne intervencije, d) privatno vlasništvo koje podupire najvažnija vrijednost postavljanja pojedinca ispred kolektiva (Turner, 2008).

Kada govorimo o diskurzivnim analizama neoliberalnog diskursa važno je spomenuti Normana Fairclougha koji se oslanja na teoretizacije Bourdieua i Wacquanta (2001) kada kaže da je neoliberalizam "politički projekt kojim se omogućuje restrukturiranje i redefiniranje društvenih odnosa u skladu sa zahtjevima nesputanog širenja globalnog kapitalizma" (Fairclough, 2003: 4). U svojoj se kritičkoj analizi diskursa, Fairclough usredotočio na jezik transformacije prema "novom kapitalizmu", koja predstavlja odgovor na krizu socijalno-ekonomskog modela nastalog nakon drugog svjetskog rata (*fordizma*) (Fairclough, 2000). Fairclough je od Bourdieua i Wacquanta djelomično preuzeo opis načina na koji se "neoliberalnim jezikom" ili "novom planetarnom vulgatom" ostvaruje svjetska neoliberalna revolucija (Bourdieu, Wacquant, 2001; Fairclough 2003). Bourdieu i Wacquant (2001) su izradili shemu neoliberalnog viđenja suprotstavljenosti države i tržišta u kojem globalizacija predstavlja katalizator preobrazbe od državne regulacije (*sputavanje*, zatvorenost, rigidnost, krutost, fosilizacija, prošlost, zastarjelost, grupa, lobi, kolektivizam, uniformnost, artifičelnost, autokratsko, totalitarnost) prema tržištu (sloboda, otvorenost, fleksibilnost, dinamičnost, kretanje, budućnost, inovacija, rast, pojedinac, individualizam, raznolikost, autentičnost, demokratsko). Fairclough opisuje kako je za neoliberalni diskurs karakteristična dijalektika kolonizacije/aproprijacije, koja odražava načine na koje raznovrsni diskursi ulaze u nova područja, te kako ih se u tim područjima preuzima, utvrđuje i proširuje, pa tu kao primjer navodi globalni diskurs praktično utjelovljen u djelovanju Međunarodnog monetarnog fonda i Svjetske banke koji se prenosi u regionalnim, nacionalnim i lokalnim diskursima, i to kroz društvene prakse lokalnog vladanja, malih industrija ili nacionalnih medija u zemljama diljem svijeta. Pa tako razlikuje obilježja neoliberalnog diskursa u relacijama globalnog i nacionalnog. Za globalnu je razinu neoliberalnog diskursa karakteristično: a) bezvremensko shvaćanje temporalnosti (specifični oblici glagolskih vremena), b) prikazivanje procesa i odnosa kao kategoričko-asertivnih (izjave su afirmativne, bez modaliteta, a predstavljaju procese kao stvarne i aktualne), c) latentno predviđanje budućnosti kao kontinuiteta pretpostavljene realnosti globalnih procesa, d) prikazivanje aktera materijalnih globalnih procesa kao neživih (npr. tehnologija, tržište) ili su akteri izostavljeni nominalizacijom ili trpnim stanjem (*pasiv*) (Fairclough, 2003; Fairclough, 2004). Osim Fairclougha, Sean Phelan provodi istraživanje neoliberalnog diskursa "kvalitativnom analizom sadržaja i tematskom analizom medijskih tekstova koje su teorijski i metodološki smještene u okvire kritičke analize diskursa" (Phelan, 2007:12). Phelan definira neoliberalnu ideologiju kao "izraz fundamentalnih ideoloških preferencija, od kojih su najistaknutije prvenstvo tržišta u odnosu na državu, prvenstvo individualnih interesa u odnosu na kolektivne, te prvenstvo ekonomskih sloboda u odnosu na političke" (Phelan, 2007: 10). Kroz istraživanje je zaključio da se privatizacija zaista odvija u kontekstu neoliberalne hegemonije, ali da je ideološki autoritet neoliberalizma pluralan i proizlazi iz perspektiva novina različitih ideoloških pozadina, bilo lijevo-liberalnih, populističkih, ili poslovnih (Phelan, 2007).

Važan je aspekt provođenja neoliberalnih globalnih politika i "vraćanje 'discipline' na tržište rada" koje se očituje u neoliberalnim politikama fleksibilnosti, za koje Stanford i Vosko (2004) tvrde da nisu usmjerene na fleksibilnost u smislu "sposobnosti da se brzo i uspješno reagira na neku promjenu". Za Stanford i Vosko, sama fleksibilnost u smislu prilagođavanja promjenama nije problematična, već je diskutabilna neoliberalna vizija fleksibilnosti koja često podrazumijeva "discipliniranije i okrutnije tržište rada, na kojem poslodavci mogu po volji otpustiti i zapošljavati radnike, na kojem su radnici prisiljeni na poslušnost, a razine novčane kompenzacije strogo limitirane" (2004: 13). Takvo je tržište rada fleksibilno za poslodavce, ali pred radnike postavlja budućnost sumorne rigidnosti. U svakom je slučaju moguće, ali u kontekstu neoliberalnih politika ne i vjerojatno, ostvariti fleksibilnost tržišta rada u čijem je centru radnik sa svojim potrebama, kao što je primjerice često financijski uvjetovana mogućnost radnika da zadovoljavajuće kombinira plaćeni rad s neplaćenim aktivnostima, poput brige o djeci.

U hrvatskom je društvenom kontekstu pitanje fleksibilizacije jedno od prominentnijih tranzicijskih pitanja aktualnih od 2000. godine do danas. Hrvatsko je tržište rada okarakterizirano kao jedno od najrigidnijih tržišta rada u Europi, prema izvještajima Svjetske banke i indeksu zakonske zaštite zaposlenja (Matković, Biondić, 2003; Bagić, 2010). Premda se rigidnost tržišta rada postupno smanjivala opetovanim izmjenama Zakona o radu, pitanje fleksibilizacije tržišta rada često se tijekom godina predstavljalo kao u određenoj mjeri prijeporno pitanje s varijabilnim stupnjem slaganja među socijalnim partnerima, pa i određenim stupnjem neslaganja među samim sindikatima (Bagić, 2010). Postavljanje pitanja fleksibilizacije u Hrvatskoj svakako je bilo "pogurnuto" preporukama Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda, pa iz tog razloga možemo reći da dijelom ima izvorište u globalnim neoliberalnim politikama. U literaturi koja se bavi industrijskim odnosima, te tržištem rada i fleksibilizacijom u hrvatskom kontekstu, osim spomenutih analiza Matković, Biondić (2003), Bilić (2009) i Bagić (2010), valja spomenuti za hrvatske okvire značajan zbornik radova koji su uredili Franičević i Puljiz (2009) pod nazivom "Rad u Hrvatskoj: pred izazovima budućnosti", te vrlo informativnu analizu Jasminke Kulušić (2009) pod nazivom "Isplati li se fleksibilnost", pisanu s pravničkog aspekta.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

U doktorskome će se radu istražiti javni diskurs o fleksibilizaciji tržišta rada u Hrvatskoj na temelju analize članaka dnevnih novina. Cilj je rada otkrivanje poretka diskursa koji tvore javni diskurs o fleksibilizaciji, s posebnim naglaskom na neoliberalnom diskursu, te oponirajućim diskursima koji problematiziraju karakter i neoliberalnu interpretaciju fleksibilizacije tržišta rada. U radu će se nastojati ustanoviti kako diskurs o fleksibilizaciji artikulira odnose moći društvenih aktera koji u njemu sudjeluju, te povezati otkriveni poredak diskursa s javnim politikama na tržištu rada u Republici Hrvatskoj.

Rad je vođen sljedećim hipotezama:

U hrvatskom javnom diskursu o fleksibilizaciji tržišta rada dominira neoliberalni diskurs.

U hrvatskom javnom diskursu o fleksibilizaciji tržišta rada mogu se prepoznati akteri koji doprinose dominaciji neoliberalnog diskursa.

Dominacija neoliberalnog diskursa u javnom diskursu o fleksibilizaciji tržišta rada povezana je s provođenjem javnih politika na tržištu rada u Republici Hrvatskoj.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Doktorski rad će se zasnivati na istraživanju cca. 200 članaka iz dvaju tiskanih nacionalnih dnevnika, a to su Jutarnji list i Večernji list. Ovi su dnevnik odabrani zbog svoje čitanosti, kao najčitaniji hrvatski dnevnik formata "berliner", za razliku od najčitanijeg 24sata koji izlazi u tabloidnom formatu. Jutarnji list ima dnevnu čitanost od 272 549 čitatelja, dok Večernji list ima dnevnu čitanost od 281 723 čitatelja (www.de-facto.hr). Članci su izdvojeni iz perioda javne rasprave i pregovora oko izmjena Zakona o radu i to od 1. 1. 2013. do donošenja zakona 15. 7. 2014. godine. S obzirom na same ciljeve kvalitativnih istraživanja, te općenite preporuke o uzorcima u kvalitativnim istraživanjima, a pogotovo doktorskim istraživanjima koja imaju značajna vremenska i financijska ograničenja (Mason, 2010), uzorak je velik. S ciljem olakšavanja diskurzivne analize ovako velikog broja tekstova, upotrijebit će se softver za kvalitativnu analizu podataka MAXQDA ne bi li se provela pretraga tekstova prema ključnim riječima ili sintagmama proizašlima iz početne analize određenog manjeg broja članaka.

Materijal za analizu javnih politika na tržištu rada bit će Zakon o radu, kao temeljni pravni tekst koji određuje radno-pravni sustav u Republici Hrvatskoj, Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, Zakon o doprinosima za obvezna

osiguranja, Zakon o zaštiti na radu i Zakon o mirovinskom osiguranju. Također će biti uključeni izvori za praćenje trendova na tržištu rada, a to su: Anketa o radnoj snazi Državnog zavoda za statistiku, Mjesečni statistički bilten Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Anketa poslodavaca Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, te Analički bilten Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. U analizi će se također konzultirati izvješća Svjetske banke.

Prvi će dio rada biti posvećen opisivanju istraživačkog pristupa diskursu pod nazivom kritička analiza diskursa (CDA). Kritička se analiza diskursa počela razvijati od 1980-ih godina kao suvremeni interdisciplinarni pristup proučavanju diskurzivnih struktura i njihove povezanosti s društvenim strukturama (Zaher, 2009). Kritička analiza diskursa nije monolitna teorija ili metoda, već bi se najprikladnije mogla opisati kao interdisciplinarni istraživački program koji u sebi sadrži pristupe mnogih znanstvenika koji su radili na razvoju skupova "konceptualnih alata" (Wodak 2001) da bi kroz analizu diskursa došli do specifičnog pristupa društvenim problemima, polazeći od njihova lingvističkog aspekta. Tako, primjerice, Ruth Wodak, opisuje kritičku analizu diskursa kao heterogenu školu ili "istraživački program" u kojem se mogu naći raznovrsni teorijski i konceptualni pristupi (Wodak, 2001; Zaher, 2009). Osim Ruth Wodak, najrazrađenijih pristupe kritičke analize diskursa razvili su Norman Fairclough i Teun van Dijk. Faircloughov model kritičke analize diskursa (CDA) polazi od pretpostavke da između diskurzivnih praksi i društvenih praksi postoji sistematska povezanost, pa je tako diskurs tj. diskurzivna praksa u dijalektičkoj vezi s društvenom praksom. Diskurs je društveno konstituiran i uvjetovan, ali on istovremeno društveno konstituira i uvjetuje. Osnovni cilj istraživanja vođenog kritičkom analizom diskursa jest ispitati i opisati odnose između diskurzivnih struktura i struktura moći (van Dijk, 1995). Kritička analiza diskursa pretpostavlja da među korisnicima pojedinog jezika postoje nesimetričnosti u raspodjeli moći i resursa i zato se ona usredotočuje na otkrivanje odnosa nejednakosti, dominacije i moći (van Dijk, 1995, Wodak, 2001). Različitim društvenim skupinama nisu jednako dostupni lingvistički i društveni resursi. Ti su društveni i lingvistički resursi najčešće u službi nastojanja da se asimetrični odnosi u raspodjeli moći u društvu učine uobičajenima i prirodnima (van Dijk, 1995). Kritička analiza diskursa nastoji otkriti i ukazati na ono što se u diskursu implicira, tj. ona nastoji odgovoriti na pitanje koja je ideološka pozadina poretka u određenom diskursu koja podržava pretpostavljene implicitne odnose dominacije (van Dijk, 1995). Kritička je analiza diskursa zainteresirana otkriti načine na koje određene ideologije nastoje održati ili transformirati u datom trenutku zatečeno stanje političkih ili društveno-ekonomskih prilika u određenom povijesnom kontekstu (van Dijk, 2006).

U doktoratu će se uz opis konceptualnih pristupa spomenutih istaknutih istraživača i teoretičara argumentirati i odabir pojedinih konceptualnih alata prikladnih za ovo doktorsko istraživanje. S obzirom na cilj doktorata i materijal, okvir za sistematizaciju analize prikupljenog i odabranog materijala odvijat će se na tri razine kritičke diskurzivne analize kako ju je razradio Norman Fairclough (2003). S obzirom na karakterizaciju kritičke analize diskursa kao skupa različitih principa i konceptualnih alata korištenih u istraživanju, Faircloughov je okvir osobito koristan za sistematizaciju spomenutih alata u istraživanju. Također, smisao trodimenzionalnog modela je nastojanje da se kritička analiza diskursa ne svede samo na izolirani tekst, već na tekst koji je u odnosu sa spletom drugih tekstova i društvenim kontekstom (Jorgensen, Phillips, 2002). Faircloughov bi model bio obogaćen konceptualnim alatima drugih istraživača s posebnim naglaskom na literaturi o specifičnostima diskursa u tiskanim novinama (van Leeuwen 1987; Flowerdew, 2002; Bekalu, 2006; Richardson, 2007).

Za razumijevanje Faircloughova okvira za analizu, važno je navesti i opisati neke od temeljne koncepte kojima se on služi. Tako Fairclough diskurs shvaća na tri različita načina: a) diskurs u najapstraktnijem smislu kao društvena praksa, b) diskurs kao oblik korištenja jezika unutar nekog područja (znanstveni diskurs, politički diskurs), c) diskurs kao način izražavanja i govorenja kojim se neposrednoj okolini pridaje značenje iz određene perspektive (feministički diskurs, neoliberalni diskurs, itd.) (Jorgensen, Phillips, 2002; Fairclough, 2003). Poredak diskursa je sustav različitih diskursa i žanrova povezanih s određenom društvenom domenom, koji pruža jezične resurse za izražavanje; poredak diskursa određuje o čemu se može pričati i na koji način. Tekst koji je predmet analize naziva se komunikacijskim događajem, a to može biti na primjer novinski članak, intervju, reklama, film.

U drugom će se dijelu rada analizirati materijal novinskih članaka uz pomoć spomenutog Faircloughovog analitičkog okvira, i to kao tekst (1), kao diskurzivna praksa (2), te kao društvena praksa (3).

Pri analizi teksta (1) obraća se pozornost na njegove lingvističke karakteristike, kako se "diskursi tekstualno aktiviraju i kako se na specifičan način interpretiraju" (Jorgensen, Phillips, 2002). Istražuju se lingvističke kategorije poput primjerice prijelaznosti (tranzitivnosti) i nominalizacije kojima se često nastoji izostaviti subjekt neke radnje ili procesa, ili epistemičke modalnosti koje utječu percepciju sigurnosti govornika u određene tvrdnje i slično. Analizira se kako određeni oblici izražavanja mogu utjecati na interpretaciju čitatelja ili slušatelja.

Pri analizi materijala novinskih članaka kao diskurzivne prakse (2) obraća se pozornost na interdiskurzivnost i intertekstualnost tj. referiranje na druge tekstove, kao i samu raznovrsnost različitih diskursa koji u tekstu predstavljaju glasove pojedinih društvenih aktera. Opisuje se način na koji se autori tekstova oslanjaju na već postojeće, kružeće diskurse i tekstove, te kako publika, primatelji teksta,

mogu interpretirati te poruke uz pomoć dostupnih tekstova i žanrova (Jorgensen, Phillips, 2002). Važan moment u toj fazi istraživanja čini i istraživanje političke pozadine i ideološkog usmjerenja pojedinih novina, uređivačka politika, te univerzalna ograničenja vezana uz proizvodnju novinskih tekstova. Diskurzivna je praksa most između tekstova i društvene prakse, tekstovi preko diskurzivnih praksi utječu na društvene prakse, a društvena praksa preko diskurzivnih praksi utječe na oblikovanje tekstova. (Fairclough, 2003). U doktoratu u fokusu neće biti utjecaj diskurzivne prakse novinskih članaka na oblikovanje teksta, ali kako je spomenuto, žanr novina, čini važan moment konteksta analiziranih tekstova, koji će u doktoratu u određenoj mjeri biti analiziran.

Posljednja dimenzija (3) se odnosi na kontekstualizaciju proučavanog diskursa. Sama kontekstualizacija ima dva aspekta: valja istražiti odnos između diskurzivne prakse i njezina reda diskursa, odnosno treba postaviti pitanje kojem spletu diskursa pripada analizirana diskurzivna praksa (Jorgensen, Phillips, 2002). Drugi aspekt se odnosi na uspostavljanje takozvane "društvene matrice diskursa" (Fairclough, 1993). Sama analiza diskursa ne može opisati odgovarajuću društvenu matricu već se u tome mora osloniti na društvene i kulturalne teorije. Odabrana bi društvena teorija trebala pojasniti odnose i implikacije pronađene u prve dvije dimenzije analize. Ne bi li se adekvatno pojasnili odnosi moći koji kroz diskurzivne prakse djeluju na tekst, te kako tekstovi kroz diskurzivne prakse djeluju na društvene prakse, u posljednjem će se dijelu doktorata diskurzivna praksa povezati s društvenom praksom javnih politika i trendova na tržištu rada u Hrvatskoj.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Doprinos doktorskog rada je višestruk:

- a) na metodološkoj razini doprinos se ostvaruje u inovativnoj primjeni metode kritičke analize diskursa na području sociologije rada, kojom će se opisati i rastumačiti ideološki aspekti fleksibilizacije i deregulacije tržišta rada u Hrvatskoj,
- b) doktorat će predstavljati prvo sociološko istraživanje diskursa o fleksibilizaciji tržišta rada u Hrvatskoj,
- c) na spoznajnoj razini doktoratom će se dobiti uvidi u karakteristike i slojevitost javnog diskursa o temi fleksibilizacije tržišta rada i njegova potencijalnog učinka na javnu politiku na tržištu rada u Republici Hrvatskoj.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

- Argandona, A. (2001). "The Social Dimensions of Labour Market Institutions." u: The Social Dimensions of Employment: Institutional Reforms in Labor Markets, Jordi Gual and Antonio Argandona. (eds.), Edward Elgar Publishing, Cheltenham, Brookfield
- Auer, P. (2007). "Security in labour markets: Combining flexibility with security for decent work." Geneva: International Labour Organization
- Bagić, D. (2010). Sustav industrijskih odnosa u Republici Hrvatskoj: hrvatski sindikati između društvene integracije i tržišnog sukoba. Doktorska disertacija.
- Bekalu, M. A. (2006). "Presupposition in news discourse." *Discourse Society*, 17(2), 147-172
- Bilić, A. (2009). "Fleksibilni oblici rada i radno pravo." *Zb. Prav. fak. Sveuč. Rij.* (1991), 30(2), 920-942
- Boeri, T., van Ours, J. (2008). *The Economics of Imperfect Labour Markets*, New Jersey: Pinceton University Press
- Bourdieu, P., Wacquant, L. (2001). "New Liberal Speak: Notes on the New Planetary Vulgate." *Radical Philosophy*: 105:2-5
- Cahill, D. (2014). *The End of Laissez-Faire? On the Durability of Embedded Neoliberalism*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing
- Deakin, S. and Wilkinson, F. (1994). "Rights vs. efficiency? The economic case for transnational labour standards." *Industrial Law Journal* 23: 289-310.
- De-facto produkcija. Istraživanje medija u Hrvatskoj, www.de-facto.hr. Pristupljeno: 12. siječnja 2015.

- Esping-Andersen, G. (2000). *Social Foundations of Postindustrial Economies*. Oxford: Oxford University Press
- Fairclough, N. (1993). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press
- Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*, London: Routledge
- Fairclough, N. (2004). "Critical Discourse Analysis in Researching Language in the New Capitalism: Overdetermination, Transdisciplinarity and Textual Analysis." u L. Young & C Harrison (eds.). *Systemic Functional Linguistics and Critical Discourse Analysis*, Continuum 2004a, 103-122
- Flowerdew, J. L., Li, D. C. S. & Tran, S. (2002). "Discriminatory news discourse: some Hong Kong data." *Discourse Society*, 13(3), 319-345.
- Franičević, V., Puljiz, V. (ur.) (2009). *Rad u Hrvatskoj: pred izazovima budućnosti*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- Giddens, A. (1999). *Treći put: Obnova socijaldemokracije*. Zagreb: Politička kultura
- Jorgensen, M. W., Phillips, L. J. (2002). *Discourse Analysis as Theory and Method*. London: Sage Publication
- Kulušić, J. (2009). *Isplati li se fleksibilnost*. Zagreb: TIM Press
- Mason, M. (2010). "Sample Size and Saturation in PhD Studies Using Qualitative Interviews." *Forum for Qualitative Social Research*, 11, (3)
- Matković, T., Biondić, I. (2003). "Reforma Zakona o radu i promjena EPL indeksa." *Financijska teorija i praksa* 27 (4), 515-528
- McBride, S., McNutt, K, Williams, R. (2007). "Tracking Neo-Liberalism: Labour Market Policies in the OECD Area." u: Lee, S., McBride, S. (eds.). *Neo-Liberalism, State Power and Global Governance*, Springer, str. 79-93
- Muffels, R. J. A., Luijckx, R. (2008). "Labour market mobility and employment security of male employees in Europe: 'trade-off' or 'flexicurity'." *Work, Employment and Society*. 22 (2), 221-242
- Peck, J. (1996). *Work-place: the social regulation of labor markets*. New York: The Guilford press, str. 24-33
- Phelan, S. (2007). "The discursive dynamics of neo-liberal consensus - Irish broadsheet editorials and the privatization of Eircom." *Journal of language and politics*. 6(1), 7-28
- Puljiz, V. (2006). "Neoliberalizam i socijalna država." u: Vidović, D., Pauković, D. (ur.) *Globalizacija i neoliberalizam. Refleksije na hrvatsko društvo*, Zagreb: CPI
- Regini, M. (2000). "The Dilemmas of Labour Market Regulation". u: Esping-Andersen, G., Regini, M. (eds.) *Why Deregulate the Labor Market?*, str. 11-29
- Richardson, J. E. (2007). *Analysing Newspapers. An Approach from Critical Discourse Analysis*. Hampshire: Palgrave Macmillan
- Springer, Simon (2012). "Neoliberalism as discourse: between Foucauldian political economy and Marxian poststructuralism." *Critical Discourse Studies*, Vol. 9, No.1, 133-147
- Stanford, J., Vosko, L. (eds.) (2004). *Challenging the Market: The Struggle to Regulate Work and Income*. McGill's-Queen University Press, str. 3-30
- Steger, M. B., Roy, R. K. (2010). *Neoliberalism: A Very Short Introduction*. New York: Oxford University Press
- Turner, Rachel (2008). *Neo-Liberal Ideology: History, Concepts and Policies*. Edinburgh: Edinburgh University Press

van Dijk, T. (1995). "Aims of Critical Discourse Analysis." Japanese Discourse, vol. 1, 17-27

van Dijk, T. (2006). "Ideology and Discourse Analysis." Journal of Political ideologies, 11(2), 115-140

van Leeuwen, T. (1987). "Generic strategies in press journalism." Australian Review of Applied Linguistics, 10(2), 199-220.

Wodak, R. (2001). "Aspects of Critical Discourse Analysis." u: Wodak, R., Meyer, M (eds.) Methods of Critical Discourse Analysis, Sage

Zaher, A. (2009). A critical discourse analysis of news reports on the Israeli/Palestinian conflict in selected Arab and western newspapers, PhD Thesis: http://irep.ntu.ac.uk/R/?func=dbin-jump-full&object_id=200011&local_base=GEN01 (pristupljeno: 12. lipnja 2014)

Zeytinoglu, I. U. (ed.) (2005). Flexibility in Workplaces: Effects on Workers, Work Environment and the Unions. Geneva: IIRA/ILO

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

10000,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	Osobna sredstva.	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
prof. dr. sc. Jasminka Lažnjak

Potpis _____
Helena Trbušić, prof. engleskog jezika i književnosti i prof.
sociologije

IZJAVA

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 10.02.2015.

Potpis _____

Helena Trbušić, prof. engleskog jezika i književnosti i prof. sociologije

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Helena Trbušić, prof. engleskog jezika i književnosti i prof. sociologije	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij sociologije	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		7762	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	<i>Kritička analiza diskursa o fleksibilizaciji tržišta rada</i>	
	<i>Hrvatski</i>	<i>Kritička analiza diskursa o fleksibilizaciji tržišta rada</i>	
	<i>Engleski</i>	<i>Critical discourse analysis of labor market flexibilization</i>	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Društvene znanosti / Sociologija / Posebne sociologije	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	dr. sc. Jasminka Lažnjak, izv. prof.	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	jlaznjak@ffzg.hr
Drugi mentor:	-	-	-
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr. sc. Petra Rodik, doc.	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	prodik@ffzg.hr
	2. dr. sc. Dragan Bagić, doc.	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	dbagic@ffzg.hr
	3. dr. sc. Nikša Dubreta, izv. prof.	Sveučilište u Zagrebu, Fakultet strojarstva i brodogradnje, Hrvatska	niksa.dubreta@fsb.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Fakultetsko vijeće 28. studenog 2014., točka 48. dnevnog reda		

1

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc
Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	-
---	---

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada

Javnoj obrani teme doktorske disertacije Helene Trbušić održanoj 7. siječnja 2015. godine prisustvovalo je stručno povjerenstvo u sastavu dr. sc. Petra Rodik, doc. (predsjednica povjerenstva), dr. sc. Dragan Bagić, doc. i dr. sc. Nikša Dubreta, izv. prof. (članovi povjerenstva). Obrani je prisustvovala i mentorica dr. sc. Jasminka Lažnjak, izv. prof.

Doktorandica Helena Trbušić obrazložila je istraživačka pitanja, cilj i metodologiju istraživanja, temeljem čega je povjerenstvo iznijelo kritičke opservacije i pitanja. Temeljem rasprave povjerenstvo je donijelo više preporuka, koje su se prvenstveno odnosile na potrebu za preciznijom definicijom fokusa, ciljeva i hipoteza, što je nakon rasprave rezultiralo i sugestijom o izmjeni predloženog naslova *Kritička analiza medijskog diskursa o fleksibilizaciji tržišta rada*, u naslov *Kritička analiza diskursa o fleksibilizaciji tržišta rada*. Doktorandica je iznesene primjedbe i sugestije prihvatila te unijela u finalnu verziju prijave teme doktorskoga rada (obrazac DR.SC.01).

B. Ocjena teme doktorskog rada

(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)

Doktorandica Helena Trbušić predložila je izradu doktorske disertacije naslovljene *Kritička analiza diskursa o fleksibilizaciji tržišta rada* pod mentorstvom dr. sc. Jasminke Lažnjak, izv. prof. Doktorandica je u svojem prijedlogu iznijela nacrt istraživanja o sociološki relevantnoj i društveno aktualnoj temi fleksibilizacije tržišta rada, na primjeru recentnih transformacija tržišta rada u Hrvatskoj. Doktorandica je formulirala istraživačka pitanja, koncept i hipoteze te predložila metodologiju istraživanja, a povjerenstvo za obranu sinopsisa doktorske disertacije prihvatilo je prijedlog, uz korekcije temeljem iznesenih primjedbi, koje je doktorandica prihvatila i unijela u finalnu verziju prijedloga teme doktorskoga rada.

Doktorandica prijedlog teme istraživanja temelji na tradiciji istraživanja o transformacijama proizvodnje i tržišta rada u kontekstu globalnih ekonomskih promjena i narušavanja socijalne države, s posebnim naglaskom na istraživanja koja problematiziraju post-fordističku reorganizaciju industrijske proizvodnje i analiziraju fleksibilizaciju proizvodnih procesa i zakonske regulacije radnih odnosa (Regini, 2000; Muffels i Luijckx, 2008; Bilić, 2009). Na strukturne probleme produktivnosti i tržišta rada, koji su doveli do porasta istraživačkog interesa za ovu problematiku tijekom 1980-ih i '90-ih godina, politike zapadnih država mahom su odgovorile zakonskom deregulacijom, pod pretpostavkom da je regulacija tržišta rada prepreka većoj zaposlenosti i gospodarskoj aktivnosti. Međutim, teza da na otvorena pitanja potrebne reorganizacije radnih odnosa treba odgovoriti upravo fleksibilizacijom i deregulacijom, predmetom je teorijskih i praktičnih prijedloga. Dok jedni nastoje nametnuti fleksibilizaciju kao jedini mogući odgovor, drugi ističu kako ovakav stav ne predstavlja ništa drugo do li ideologije utemeljene na neoliberalnim pretpostavkama. Tako McBride, McNutt i Williams (2007) smatraju da su argumenti, koji govore da se problem smanjene zaposlenosti može rješavati smanjenjem vladinih intervencija i djelovanja institucija tržišta rada, upitne vrijednosti, i da služe "promicanju, opravdanju ili legitimaciji prihvaćanja neoliberalne politike" (McBride, et al., 2007: 79). Nastojanja da se tržište rada fleksibilizira, a pripadajuće mu institucije reformiraju kroz proces pravne deregulacije isključivo prema zahtjevima poslodavaca, predstavlja intervenciju u odnose moći na tržištu rada, dok se na ideološkoj razini ovdje radi o sporu oko definiranja okvira mogućih i poželjnih politika tržišta rada. Doktorandica stoga istraživanje odabire provesti kritičkom analizom diskursa, što je povjerenstvo ocijenilo primjerenim (s obzirom na to da je temeljna odrednica ovoga istraživačkog pristupa upravo usmjerenost na propitivanja društvenih odnosa moći), a ujedno i originalnim znanstvenim doprinosom istraživanjima rada u Hrvatskoj.

Slično istraživanje u Hrvatskoj do sada nije provedeno te kao takvo predstavlja potencijalno vrijedan znanstveni doprinos istraživanjima rada, budući da je pitanje fleksibilizacije jedno od prominentnijih tranzicijskih pitanja aktualnih od 2000. godine do danas, a ponovo se intenzivno aktualiziralo u javnoj raspravi o izmjenama *Zakona o radu* tijekom 2013. i 2014. godine. Hrvatsko je tržište rada, prema izvještajima Svjetske banke i indeksu zakonske zaštite zaposlenja okarakterizirano kao jedno od najrigidnijih tržišta rada u Europi (Matković, Biondić, 2003; Bagić, 2010). Premda se rigidnost tržišta rada postupno smanjivala opetovanim izmjenama *Zakona o radu*, pitanje fleksibilizacije tržišta rada često se tijekom godina predstavljalo kao u određenoj mjeri prijeporno pitanje s varijabilnim stupnjem slaganja među socijalnim partnerima, a svakako je bilo "pogurnuto" preporukama Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda, pa iz tog razloga možemo reći da dijelom ima izvorište u globalnim neoliberalnim politikama.

Cilj je rada otkrivanje poretku diskursa koji tvore javni diskurs o fleksibilizaciji, s posebnim naglaskom na neoliberalnom diskursu, te oponirajućim diskursima koji problematiziraju karakter i neoliberalnu interpretaciju fleksibilizacije tržišta rada. U radu će se nastojati ustanoviti kako diskurs o fleksibilizaciji artikulira odnose moći društvenih aktera koji u njemu sudjeluju, te povezati otkriveni poredak diskursa s javnim politikama na tržištu rada u Republici Hrvatskoj.

Doktorandica, temeljem navedenog cilja iznosi sljedeće hipoteze:

U hrvatskom javnom diskursu o fleksibilizaciji tržišta rada dominira neoliberalni diskurs.

U hrvatskom javnom diskursu o fleksibilizaciji tržišta rada mogu se prepoznati akteri koji doprinose dominaciji neoliberalnog diskursa.

Dominacija neoliberalnog diskursa u javnom diskursu o fleksibilizaciji tržišta rada povezana je s provođenjem javnih politika na tržištu

rada u Republici Hrvatskoj.

Predloženo empirijsko istraživanje obuhvatit će a) analizu korpusa novinskih tekstova (Jutarnjeg lista i Večernjeg lista) iz perioda javne rasprave i pregovora oko izmjena *Zakona o radu* i to od 1. 1. 2013. do donošenja zakona 15. 7. 2014. godine; b) analizu javnih politika na tržištu, koja će obuhvatiti relevantne zakonske dokumente: *Zakon o radu*, *Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti*, *Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja*, *Zakon o zaštiti na radu* i *Zakon o mirovinskom osiguranju*; te c) analizu trendova na tržištu rada konzultiranjem postojećih statističkih podataka i izvješća (Anketa o radnoj snazi Državnog zavoda za statistiku, Mjesečni statistički bilten Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Anketa poslodavaca Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Analitički bilten Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, izvješća Svjetske banke).

Prvi će dio rada biti posvećen opisivanju istraživačkog pristupa kritičke analiza diskursa (CDA) te elaboriranju konceptualnog okvira istraživanja, pri čemu se doktorandica posebno namjerava osloniti na pristup Normana Fairclougha. Slijedeći njegovu analitičku razradu triju aspekata diskurzivne analize: analizu diskursa kao teksta, kao diskurzivne prakse te kao društvene prakse, doktorandica planira analizirati novinski materijal, opisati poredak diskursa o fleksibilizaciji te ga interpretirati u kontekstu drugih tekstova, javnih politika i trendova na tržištu rada.

Ovako postavljen plan istraživanja i metodologija rezultat su rasprave stručnog povjerenstva s doktorandicom na obrani sinopsisa doktorskog rada. Tom je prilikom povjerenstvo upozorilo da bi analiza *medijskog* diskursa o fleksibilizaciji - kako je inicijalno bilo predloženo u naslovu, no ne i adekvatno razrađeno u samom prijedlogu - zahtijevala znatno proširenje planiranog uzorka i dodatnu analizu medijske produkcije, u kojem bi slučaju nejasno bilo koji je temeljni fokus istraživanja, a praktično bi bilo pretjerano opsežno i teško izvediv. Doktorandica je stoga unijela korekcije temeljem sugestija povjerenstva te je naslov, shodno tome, izmijenjen izostavljanjem pridjeva „medijski“ te povjerenstvo ovako postavljen nacrt istraživanja drži primjerenim i provedivim.

Mišljenje i prijedlog:

Stručno povjerenstvo donosi odluku da je doktorandica Helena Trbušić uspješno obranila temu i sinopsis doktorske disertacije predloženog naslova *Kritička analiza diskursa o fleksibilizaciji tržišta rada*. Povjerenstvo smatra da je tema predložene doktorske disertacije znanstveno relevantna, a pripada području društvenih znanosti, polje sociologija, za koje je Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu ovlaštena institucija. Uvidom u priloženu dokumentaciju povjerenstvo je utvrdilo da doktorandica ispunjava sve uvjete predviđene planom i programom Poslijediplomskog doktorskog studija sociologije. Slijedom prethodno navedenog, povjerenstvo predlaže Vijeću poslijediplomskih studija te Fakultetskom Vijeću da se doktorandici Heleni Trbušić odobri daljnji rad na doktorskoj disertaciji pod mentorstvom dr. sc. Jasminke Lažnjak, izv. prof.

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Stručno povjerenstvo je predložilo, sukladno zaključcima obrane sinopsisa, izmjenu originalno predloženog naslova *Kritička analiza medijskog diskursa o fleksibilizaciji tržišta rada*, u naslov *Kritička analiza diskursa o fleksibilizaciji tržišta rada*. Doktorandica predloženu izmjenu prihvatila te unijela u finalnu verziju prijave teme doktorskog rada (obrazac DR.SC.01).

Povjerenstvo je raspravljalo i o sugestiji Fakultetskog vijeća da se u naslovu pojam „fleksibilizacija“ zamijeni terminom primjerenijim hrvatskom jeziku. Zaključak stručnog povjerenstva jest kako sugestiju nije moguće prihvatiti, budući da se radi o uvriježenom stručnom terminu, za koji ne postoji sinonim koji bi bio više u duhu hrvatskog jezika. Povjerenstvo također želi upozoriti kako je termin „fleksibilizacija“ do sada korišten u mnogim sociološkim publikacijama na hrvatskom jeziku.

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):

-

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

Ljetni semestar 2014/2015

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

-

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora

Titula, ime i prezime, ustanova, država:

Potpis:

1. dr. sc. Petra Rodik, doc., Sveučilište u Zagrebu,
Filozofski fakultet, Hrvatska

2. dr. sc. Dragan Bagić, doc., Sveučilište u Zagrebu,
Filozofski fakultet, Hrvatska

3. dr. sc. Nikša Dubreta, izv. prof., Sveučilište u
Zagrebu, Fakultet strojarstva i brodogradnje,
Hrvatska

4.

5.

U Zagrebu, 4. veljače 2015.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Saša Došen Lešnjaković, dipl. dizajner		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6892		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Predrag		
Datum i mjesto rođenja:	23.04.1974., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Otokara Keršovanija 2, Osijek, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0912304974		
E-mail:	saadosen@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ol style="list-style-type: none">1. Central St Martins College of Art and Design, BA (Hons) Graphic Design, Dodiplomski, Ujedinjeno Kraljevstvo (1996./1997.)2. Central St Martins College of Art and Design, Foundation Course in Art & Design, Ostale vrste studija, Ujedinjeno Kraljevstvo
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	Umjetnička akademija u Osijeku, doc. art., 2010. - 2014. Umjetnička akademija u Osijeku, ass., 2007. - 2010. Studio za vizualne komunikacije DOŠEN, dizajner, 2002.-2007. Portfolio, Osijek, dizajner, 1993.-2001. HNK u Osijeku, violončelist, 1992.-1993. Bell & Bandack, Lausanne, web dizajn i vođenje projekata, 1998.-1999. Warner Bros. Feature Animation, London, stručna praksa, 1996.
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1.

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Groteskni teatar figura Zlatka Boureka
Engleski:	Grotesque figure theatre by Zlatko Bourek
Naslov na jeziku na kojem će	

se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Znanost o umjetnosti / Teatrologija i dramatologija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	doc. dr. sc. Livija Kroflin	Umjetnička akademija u Osijeku, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Hrvatska	livijakroflin@hotmail.com
Drugi mentor:	Akademik Boris Senker	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	boris.senker@ffzg.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	1. Kroflin, Livija, <i>Estetika PIF-a</i> , MČUK, Zagreb, 2012., 443 str. 2. Kroflin, Livija, <i>Četrdeset godina PIF-a na kulturnoj karti Europe (Međunarodni festival kazališta lutaka PIF od 1968. do 2007. godine)</i> , u: "Književna revija", god. 53., br.3., 2013., Tema: lutka, str. 123-189. 3. Kroflin, Livija, <i>Zlatko Bourek és a fenéken guruló színház</i> , u: "Art Limes", No. VI., Tatabánya, 2008., str. 118-121. 4. Kroflin, Livija, <i>Ścieżki chorwackiego lalkarstwa / The Pathways of Croatian Puppetry</i> , u: "Teatr Lalek", nr. 1-2/111-112/2013, str. 70-76. 5. Kroflin, Livija, <i>Existují loutky v chorvatských loutkových divadlech?</i> , u: "Loutkář", 5/2011, Prag, 2011, str. 319-320.		
Drugi mentor:	1. Senker, Boris, <i>Uvod u suvremenu teatrologiju I</i> . Zagreb : Leykam international, 2010. 2. Senker, Boris, <i>Uvod u suvremenu teatrologiju II</i> . Zagreb : Leykam international, 2013. 3. Senker, Boris, <i>Teatrološki fragmenti</i> . Zagreb : Disput, 2011. 4. Senker, Boris, <i>O redateljima postgavelijanske generacije - 30 godina poslije // Dani hvarškoga kazališta: Gavella - riječ i prostor / Senker, Boris ; Glunčić-Bužančić, Vinka (ur.). Zagreb ; Split : Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti ; Književni krug, 2013. str. 411-439</i> 5. Senker, Boris, <i>Karnevalsko u Dundu Maroju // Marin Držić - svjetionik dubrovačke renesanse / Anđelković, Sava ; Thomas, Paul-Louis (ur.). Zagreb : Disput, 2009. str. 147-173</i>		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	U uvodnom poglavlju predstavljen je kratak povijesni pregled uloge lutke u okviru predstavljачke umjetnosti, te stanje lutkarstva u Hrvatskoj tijekom 20. stoljeća. Definirana je razlika između dekorativnog i dramaturški funkcionalnog pristupa vizualnom oblikovanju lutaka.		

	<p>Postavlja se ova hipoteza: Ključna odlika pri umjetničkom likovnom oblikovanju dramaturški funkcionalne lutke jest njezina kazališnost i primjerenost.</p> <p>Drugo poglavlje daje biografski i prikaz ukupnog umjetničkog opusa Zlatka Boureka.</p> <p>Treće poglavlje posvećeno je analizi Bourekovih lutkarskih ostvarenja namijenjenih odrasloj publici - upotreba osnovnih likovnih sredstava, simbola i arhetipa, opis autorova kreativnog procesa, objašnjenje dramaturške funkcije likovnosti lutke.</p> <p>Četvrto poglavlje analizira Bourekov tretman glumca kao lutke na primjeru predstava <i>Bećarac</i> i <i>Skup</i>.</p> <p>Zaključno poglavlje čini sintezu argumenata predloženih u kritičkoj analizi i istraživanjima predstavljenim u prethodnim poglavljima, čime se potvrđuje hipoteza.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>In the introduction of the thesis is presented short historical summary of the position of puppet within performing arts, and the state of puppetry in Croatia during 20th century. Distinction between decorative and dramaturgically functional approach to visual design of puppet is defined.</p> <p>Hypothesis is presented: the most important feature of artistic design of a dramaturgically functional puppet is its theatricality and its appropriateness.</p> <p>The second chapter presents an outline of life and artistic opus by Zlatko Bourek.</p> <p>The third chapter is dedicated to the analysis of Bourek's puppet performances aimed at adult audience - the use of basic visual resources, symbols and archetypes, description of artist's creative processes, explanation of the dramaturgical function of visual aspects of a puppet.</p> <p>The fourth chapter analyzes Bourek's treatment of an actor as a puppet on the example of performances <i>Bećarac</i> and <i>Skup</i>.</p> <p>The concluding chapter is a synthesis of the arguments proposed within the critical analysis of the preceding chapters, by which the hypothesis is substantiated.</p>
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Teorijska podloga rada</p> <p>Povijest lutke namijenjene predstavljačkoj umjetnosti, stara je koliko i kazalište samo i sudjeluje "u različitim oblicima ljudske kulture"[1]. Dok se tijekom povijesti lutka u Europi pretežito koristi kao sudionik kazališnih izvedbi, na području Afrike i Azije upotreba lutke seže i dalje u prošlost, te je korištena u "predteatralnim i prototeatralnim radnjama"[2]. Lutka sudjeluje u ritualima, materijalno je sredstvo povezivanja čovjeka s bogovima i natprirodnim silama, njezina je funkcija sakralna ili pak čisto profana - pri čemu služi kao ogledalo svakodnevnog, odraz čovjekove prirode i sredstvo introspekcije, koristi se u edukativne svrhe ili je pak sredstvo čiste zabave.</p> <p>Tijekom svojeg dugog života u kazalištu, lutke su objašnjavale, prepričavale, zastrašivale i zabavljale, služile su mehanizmima indoktrinacije ili su ih vladajuće ideologije postavljale <i>s onu stranu zakona</i>, kada bi s previše duha progovorile o onim <i>istinama</i> koje sami lutkari možda nisu imali hrabrosti reći.</p> <p>Novija kazališna povijest postavlja lutku u ograničeno područje kazališta za djecu, pri čemu se naglasak postavlja na obrazovnu funkciju lutke uz priznavanje svojevrsne umjetničke autonomije, te funkciju lutke u razvijanju estetske svijesti djeteta.</p> <p>Raspravljajući o stanju europskog lutkarstva tijekom pedesetih i šezdesetih godina dvadesetog stoljeća, Jurkowski navodi kako je "materijalnost lutke bila na gubitku", obzirom na to da je njena vizualnost bila "potisnuta u drugi plan, u ime široko shvaćene dramatičnosti koja proističe iz napetosti sadržanih u radnji. Iako su lutkari veliku pažnju posvećivali animaciji i pokretu lutaka, u suštini su</p>	

ih, u odnosu na sadržaj drame, smatrali drugorazrednim činiocima. Malo je bilo lutkara koji se nisu uklapali u tu opštu sliku, a to su uglavnom bili likovni umetnici.”[3]

Hrvatsko lutkarstvo tijekom dvadesetog stoljeća opstaje gotovo na samim marginama kazališne umjetnosti, te je usredotočeno pretežito na repertoar namijenjen djeci.

Svaki pojedini element kazališne izvedbe - tekst, glumac, režija, glazba, rasvjeta, scenografija, kostim, lutka, maska i gledatelj - igra određenu ulogu u drami i ima određenu funkciju u odnosu na ostale elemente drame. Još od Aristotelove Poetike (glava 5.), vizualnom dijelu predstave je dodijeljeno marginalno mjesto u stvaranju ukupnog značenja predstave, i čini se kao da se tog balasta ne može riješiti do današnjih dana. Semiologija kazališta obrađuje u određenoj mjeri likovne aspekte izvedbe. Najviše pažnje likovnosti kazališta poklanja se sa stajališta povijesti. Lutkari često proizvode *dopadljive* i *ljepo* umjesto smislenih lutki.

Lutka posjeduje vizualan i značenjski potencijal za stvaranje sveukupnosti značenja koja čine kazališnu izvedbu i čija komunikacijska funkcija nije nužno svedena na poučne igrokaze za djecu. Ona je potencijalno snažna metafora. Dvojnuk dvojnika utjelovljenog dramskim licem. Zrcalo zrcalnoga svijeta koje nam nudi kazališna umjetnost. Mrtav predmet oživljen dva puta - maštom likovnog umjetnika, oblikovatelja lutke i potom još jednom - rukom i glasom glumca-lutkara koji joj daje primat pod svjetlima pozornice, negirajući time vlastitu ljudsku personu. Lutke su sposobne smjelije i iskrenije progovoriti o čovjekovoj prirodi, ideologijama, socijalnim i političkim pitanjima ili o najintimnijim temama. Lutka se nema potrebe pretvarati nihi dodvoravati. Ne možemo je ubiti, jer je ionako mrtva. I kao takva - potencijalno opasna.

Uže područje rada

Vizualna forma komunikacije u sklopu kazališne izvedbe koju danas nazivamo lutkarskim kazalištem temelji se na procesu analize dramskih lica, teksta i suodnosa lica koji su, u odsutnosti svezajućeg pripovjedača u dramskom pismu, latentno sadržani u tekstu, te redateljskog koncepta. Stvaranje poveznica između dramskog teksta i konačnog likovnog oblikovanja lutaka, definiranih osnovnim elementima forme i boje, sa svrhom komunikacije ideja sadržanih u komadu i postizanja dramaturških odnosa među likovima temeljna je zadaća oblikovatelja lutaka.

Dobra lutka postaje aktivnim sudionikom u predstavi koji, u službi drame koja se na sceni odvija, sudjeluje u prenošenju značenja publici. Kazališna je lutka (baš poput kostima ili maske) “oblikovana za određeni lik u određenoj sceni u određenom komadu - ne samo za lik u sceni u komadu, već za taj lik, u toj sceni, u tom komadu - i u skladu s tim čini organski i neophodan dio drame u kojoj se pojavljuje”[4].

Sposobnost imaginacije u samoj je suštini teatra. Sposobnost istraživanja i uvažavanja slojevitosti socioloških, kulturnih, psiholoških, ekonomskih, etičkih i estetskih aspekata koji čine dramu, njihova analiza, interpretacija i sinteza neophodni su za stvaranje kazališne izvedbe koja je u stanju od gledatelja učiniti aktivnog sudionika kazališnog čina. To se odnosi na sve sastavne dijelove kazališne produkcije, pa tako i na oblikovanje lutaka.

Svestrani umjetnik, akademik Zlatko Bourek, u svojem je širokom umjetničkom opusu (uz kiparska i slikarska ostvarenja, rad na animiranom filmu, kazališnu režiju, te izniman doprinos likovnosti hrvatskog kazališta na području kostimografije, scenografije i osobito lutkarstva) dao, od sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća pa do današnjih dana, bitan i jedinstven doprinos obnovi hrvatskog scenskog lutkarskog izraza, osobito svojim teatrom figura namijenjenim odraslim gledateljima, čija likovnost odbija slijediti modu ili trenutačne trendove, već je nadahnuta prije svega autorovim osobnim iščitavanjem, analizom i likovnom interpretacijom značenja sadržanih u dramskom tekstu.

Uz okvirni biografski prikaz života i sveukupnog umjetničkog djelovanja Zlatka Boureka, uzimajući u obzir društveno, političko i kulturno okruženje koje je nedvojbeno utjecalo na formiranje njegove osobne umjetničke osobnosti, preliminarno istraživanje odnosi se na proučavanje i analizu Bourekovih lutkarskih ostvarenja namijenjenih odrasloj publici koja, namjesto puke dekoracije, postižu i povećavaju komunikološki efekt izvedbe. To uključuje analizu likovnih rješenja i realizirane lutke u okviru izvedbe u odnosu na dramski tekst i u odnosu na recepciju izvedbe na primjeru deset predstava: Isaac: ORLANDO MALEROSO, 1977., Shakespeare –Stoppard: HAMLET, 1982., Držić: SKUP, 1983. i DUNDO MAROJE, 1990., Štok: BOŽANSKA KOMEDIJA, 1983., farsa RIGOLETTO, 1989., MEŠTAR PIERRE PATELIN nepoznatog autora, 1992., Bourek / Ivčić: SVETI JURAJ, 1994., Molière: NAMIŠLJENI BOLNIK, 1998. i Jarry: UBU - KRALJ ROBIJAŠ, 2005.

Premda sâm priznaje da je izgovorena riječ za njega samog temelj kazališne umjetnosti, te je velik broj svojih kazališnih ostvarenja realizirao upravo na temelju poznatih naslova dramske literature, ono što njegov rad čini iznimnim jest odlučan odmak od realnog pri kojem Bourekova kazališna likovnost postaje pomalo *nepodobna*. Njegove vizualno kontroverzne lutke, kostimi i maske provociraju gledatelja i posjeduju umjetničku snagu uvući ga u dramsku radnju i vratiti ga na počelo kazališta - u čaroliju magijskog kruga iskonske izvedbe. "Moj poriv je čisto kazališni," navodi Bourek. "Ja sam pronašao Figurentheater u svom vlastitom velikom teatru u kojem ja isto tako intenzivno radim radi toga što su meni po vrsti i po zločestoći i po načinu na koji te lutke (figure) izgledaju najbliže." [5]

"U Figurentheateru", navodi Bourek "kada se odsijeca glava, kada curi krv... ja animiram ljude da shvate da i najružnija scena ima u sebi mogućnost da je se preživi i da vidiš onu stranu koja to detektira ne kao neku nesreću, nego nešto što je povod za kazalište. Jer prostota je emanacija ljepote života koji je još ljepši zato što je prostiji." [6] Istraživanje obuhvaća analizu kreativnog procesa uz obrazloženje oblikovnih odluka samog autora kroz razgovor.

Nadalje, na primjerima predstava BEČARAC (HNK u Osijeku, 1998.) i SKUP (Kazalište Marina Držića, Dubrovnik, 2008.) slijedi analiza Bourekovog tretmana živog glumca kao lutke upotrebom čistih likovno kazališnih sredstava poput kostima, maske, šminke, posture i stiliziranih pokreta, čime se stvara dramaturški bitan odmak od realnog sa svrhom aktivne (likovne) dramaturgije. U kazalištu je nadnormalno jedina norma. "Sve što je realno, mora se podvrgnuti neobičnoj metamorfozi, poput morske mijene, prije nego li može postati istinom u kazalištu." [7]

[1] Jurkowski, Henryk, *Teorija lutkarstva, Ogledi iz istorije, teorije i estetike lutkarskog teatra*, Međunarodni festival pozorišta za decu, Subotica, 2007., str. 25

[2] Ibid., str. 25

[3] Jurkowski, Henryk, *Teorija lutkarstva, Ogledi iz istorije, teorije i estetike lutkarskog teatra*, Međunarodni festival pozorišta za decu, Subotica, 2007., str. 10-11

[4] Jones, Robert Edmond; *The Dramatic Imagination*, Routledge, New York & London, 2004., str. 92-93, prev. S.D.L.

[5] tribina: Kazališna srijeda, tema: Lutkarstvo za odrasle, voditeljica: Lidija Zozoli, gosti: dr. sc. Antonija Bogner Šaban i akademik Zlatko Bourek, KIC, Zagreb, 25. studenoga 2009.

[6] tribina: Kazališna srijeda, tema: Lutkarstvo za odrasle, voditeljica: Lidija Zozoli, gosti: dr. sc. Antonija Bogner Šaban i akademik Zlatko Bourek, KIC, Zagreb, 25. studenoga 2009.

[7] Jones, Robert Edmond; *The Dramatic Imagination*, Routledge, New York & London, 2004., str. 22, prev. S.D.L.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je definiranje odlika koje čine lutku uspješnim sredstvom komunikacije tijekom kazališnog čina, te razumijevanje kreativnog postupka koji stoji između dramskog teksta i realiziranih likovnih rješenja lutaka koja posjeduju aktivan značenjski potencijal. Postavljaju se sljedeća pitanja i problemi:

- Da li je povijesno-stilska točnost pri likovnom oblikovanju karaktera (kostima i scenskog prostora) presudna za značenjsku funkciju lutke?
- Kazališnost i primjerenost vizualnih elemenata izvedbe.
- Kreativni proces: od teksta preko likovnog rješenja do lutke namijenjene izvedbi.
- Oblikovanje vizualnosti lutke osnovnim likovnim elementima.

- Uloga arhetipa i simbola pri oblikovanju lutke.
- Emocionalna recepcija ostvarena likovnošću lutke.
- Odnos: lutka vs. glumac.
- Nadnormalno kao jedina kazališna norma.

Postavlja se **hipoteza**: Ključna odlika pri likovnom oblikovanju lutke jest njena kazališnost i primjerenost; dramaturški funkcionalna lutka bitan je i aktivan sudionik u formiranju ukupnog značenja kazališne izvedbe. U hipotezi će se artikulirati pretpostavljeni istraživački odgovori na određena pitanja kojima se utvrđuje cilj istraživanja.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Analiza obuhvaća upotrebu forme i boje kao osnovnih likovnih izražajnih sredstava, te simbola, arhetipskih formi i značenja u službi oblikovanja dramaturški funkcionalne lutke. Kompariraju se dva različita pristupa oblikovanju lutke za potrebe kazališne izvedbe: lutka kao lik-funkcija i lutka kao metafora. Bitna spoznajna uloga ovakvog komparativnog pristupa analizi različitih načina oblikovanja kazališne lutke jest utvrđivanje dramaturške funkcije lutke i načina ostvarivanja te funkcije u stvaranju cjelovite i značenjski jedinstvene kazališne izvedbe. Kako bi se usporedila dva pristupa vizualnom aspektu izvedbe u znanstvenom istraživanju potrebno je razmotriti strukturu, funkciju i ponašanje forme i boje kao bitnih elemenata dramaturške efikasnosti lutke u okviru izvedbe.

Analiza i interpretacija lutkarskih ostvarenja Zlatka Boureka predstavljena je, analizom skica i idejnih likovnih rješenja autora, fotografskih materijala i filmskih zapisa, na primjeru deset odabranih predstava:

- 1) Salih Isaac: **ORLANDO MALEROSO** (lutkarska farsa - inspirirana dubrovačkom tradicijom i japanskim bunraku kazalištem). Lutke i režija: Zlatko Bourek, Dubrovačke ljetne igre, 1977.
- 2) William Shakespeare – Tom Stoppard: **HAMLET** (A Fifteen Minute Hamlet). Preveo i adaptirao Damir Munitić; Teatar ITD, Zagreb. Scena, kostimi, lutke, režija: Zlatko Bourek, glazba: Neven Frangeš, Dubrovački dani mladog teatra, Držićeva poljana, 1982.
- 3) Marin Držić: **SKUP**. Adaptacija: Zlatko Bourek i Joško Juvančić. Zagrebačko gradsko kazalište Komedija, Zagreb i Festivalski dramski ansambl, Dubrovnik. Režija: Zlatko Bourek i Joško Juvančić, kostimografija: Diana Kosec Bourek, scenografija i lutke: Zlatko Bourek, kipar-izvođač lutaka: Stjepan Gračan, scenski pokret: Darko Kolar, glazba: Jaroslav Kubiček, Dubrovački dani mladog teatra, Gundulićeva poljana, 1983.
- 4) Izidor Vladimirovič Štok: **BOŽANSKA KOMEDIJA**. Preveo: Milan Jesih, dramaturg: Matjaž Loboda, scenografija, lutke, režija: Zlatko Bourek, glazba: Bojan Adamič, Lutkovno gledališče Ljubljana, 1983.
- 5) **RIGOLETTO**, farsa prema motivima istoimene opere (prema motivima Victora Hugoa i Francesca Marie Piave). Režija i figure: Zlatko Bourek, kostimografija: Diana Kosec Bourek, dramaturgija: Irena Vrkljan i Benno Meyer-Wehlack, glazba: Butze Fischer, Hans Wurst Nachfaren, Berlin, 1989.
- 6) Marin Držić: **DUNDO MAROJE**. Adaptirao: Dalibor Foretić, epilog napisao: Luko Paljetak, kostimografija: Diana Kosec Bourek, scena, lutke, režija: Zlatko Bourek, glazba: Paola Dražić-Zekić, Dubrovačke ljetne igre, park Muzičke škole, 1990.
- 7) Nepoznati autor: **MEŠTAR PIERRE PATELIN**. Preveo: Vladimir Gerić, scena, kostimi, figure, režija: Zlatko Bourek, Zagrebačko kazalište mladih 1992.
- 8) Zlatko Bourek i Sanja Ivić: **SVETI JURAJ**. Sinopsis, režija, maske i kostimi: Zlatko Bourek, dramaturška obradba: Sanja Ivić, scenografija: Dinka Jeričević, glazba: Arsen Dedić, scenski pokret: Sonja Kastl, oblikovanje svjetla: Vladimir Kazda, HNK u Zagrebu,

1994.

9) Jean-Baptiste Poquelin Molière: **NAMIŠLJENI BOLNIK**. Adaptacija, dramaturgija, lutke, režija: Zlatko Bourek, Ljubljansko lutkovno gledalište, 1998.

10) Alfred Jarry: **UBU - KRALJ ROBIJAŠ** (UBU ROI). Prijevod i dramaturgija: Vladimir Gerić, režija, figure, kostim, scena: Zlatko Bourek, scenski pokret: Olga Glavina, oblikovanje svjetla: Miroslav Mamić, oblikovanje zvuka: Tomislav Marković, Splitsko ljeto, 2005.[1]

Provođenje ankete o umjetnikovom vlastitom uspostavljanju veza između dramskog teksta i likovnih rješenja, s naglaskom na njegov istraživačko-analitički odnos spram teksta, redateljske koncepcije, dramskih lica i funkcionalnosti lutke u stvaranju cjelovite dramske izvedbe sa svrhom ostvarivanja gledateljske recepcije s minimalnim odstupanjem od idejne osnove komada ima cilj pojašnjavanja kreativnih procesa umjetnika pri stvaranju poveznica između teksta i funkcionalnih likovnih rješenja lutaka.

Analiza Bourekova vizualnog tretmana glumca kao lutke u predstavama *Bećarac* (HNK u Osijeku, 1998.) i *Skup* (Kazalište Marina Držića, Dubrovnik, 2008.), ima svrhu pobliže objasniti dramaturšku funkciju likovnosti u okviru kazališne izvedbe.

Razgovorima sa sudionicima navedenih lutkarskih i igranih predstava prikupit ću potrebne podatke za dodatnu analizu uloge i funkcije vizualnih aspekata izvedbe pri glumačkoj kreaciji dramskog lica utjelovljenog lutkom, ili u slučaju igranih predstava maskom, kostimom i posturom, dok će razgovori s članovima publike pružiti bitna saznanja o ulozi likovnosti predstave pri recepciji umjetničkog djela u kazalištu.

Metodom usporedne analize svođenja lutke na puku funkciju s jedne strane i likovnog oblikovanja dramaturški funkcionalne lutke koja posjeduje adekvatan značenjski i komunikacijski potencijal u okviru izvedbe s druge strane, prikupit ću neophodne informacije koje se odnose na kognitivne procese pri oblikovanju lutke.

Kritičkom analizom odabranih lutkarskih rješenja Zlatka Boureka, pokušat ću izdvojiti relevantne činjenice koje utječu na definiranje zakonitosti koje određuju dramaturški funkcionalna likovna rješenja (upotreba forme, boje, teksture, objekt/lutka kao metafora, integracija simbola i arhetipskih formi i značenja u likovno oblikovanje, suodnos likovnih elemenata pri stvaranju sveukupnosti vizualnog značenja u okviru izvedbe itd.), čime bih, tako dobivenim argumentima, dokazala istinitost postavljene hipoteze i riješila formilirane znanstvene probleme.

[1] Navedeni popis sadrži premijerne izvedbe bez navođenja obnova i/ili izvedbi u alternativnim prostorima. Uz predstave koje čine središte analize predloženog rada, u prilogu rada bit će navedeni i podaci o ukupnom kazališnom umjetničkom djelovanju Zlatka Boureka od pedesetih godina 20. stoljeća do danas s popisom svih zabilježenih predstava.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Na temelju ciljeva istraživanja, i saznanja dobivenih primjenom znanstveno-istraživačkih metoda, proučavajući dramaturšku i komunikacijsku funkcionalnost lutke u okviru kazališne izvedbe, moguć je **znanstveni doprinos** u smislu širenja polja istraživanja na području znanosti o kazalištu, demarginalizacije oblikovanja lutaka i lutkarstva te njegovog prepoznavanja kao jednog od bitnih i potencijalno komunikacijski vrlo potentnih vizualnih sastavnih dijelova kazališne izvedbe. Također se pruža podloga za buduća znanstvena istraživanja na području likovnosti kazališta, kojoj je posvećeno vrlo malo pozornosti u našem neposrednom znanstvenom okruženju.

Željeni **doprinos kazališnoj praksi** je pretpostavka da će rezultati istraživanja i znanstvene spoznaje izložene u ovom radu pridonijeti aktivnijem djelovanju likovnih umjetnika iz kazališne prakse, poglavito oblikovatelja lutaka, i da će ih ponukati da se koriste metodama istraživanja, kritičke analize i sinteze za oblikovanje dramaturški funkcionalnih likovnih rješenja za buduće kazališne produkcije, te bolje poimanje dramaturškog potencijala likovnog jezika teatra kako za ostale praktičare kazališta uključene u kreativni proces stvaranja

kazališne izvedbe, od redatelja i glumaca, tako i bolje razumijevanje kazališne likovnosti za širu kazališnu publiku.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

- 1) Blumenthal, Eileen, **Puppetry and Puppets, an Illustrated World Survey**, Thames & Hudson, London, 2005.
- 2) Bogner-Šaban, Antonija, Dalibor Foretić, Livija Kroflin, Abdulah Seferović, **Hrvatsko lutkarstvo / Croatian Puppetry**, Hrvatski centar UNIMA, Zagreb, 1997.
- 3) Bourek, Zlatko, **Teka**, Antibarbarus, Zagreb, 2005.
- 4) Brecht, Bertold, **Brecht on Theatre: The Development of an Aesthetic**, Hill and Wang, New York, 1977.
- 5) Fischer-Lichte, Erika, **The Semiotics of Theater**, Indiana University Press, Bloomington, 1992.
- 6) Foretić, Dalibor, **Osvajanje nove izražajnosti / Conquering New Modes of Expressiveness**, u: Hrvatsko lutkarstvo / Croatian Puppetry, Hrvatski centar UNIMA, Zagreb, 2000., str. 30-39.
- 7) Ingham, Rosemary, **From Page to Stage; How Theatre Designers Make Connections Between Scripts and Images**, Hainemann Drama, Portsmouth, 1998.
- 8) Jerković, Ana (intervju), **Zlatko Bourek: Sreća što nisam bogat**, Slobodna Dalmacija, 1.8.2010.
- 9) Jones, Robert Edmond, **The Dramatic Imagination**, Routledge, New York, 2004.
- 10) Jung, Carl Gustav, **Dinamika nesvesnog**, Matica srpska, Novi Sad, 1990.
- 11) Jurkowski, Henryk, **Metamorfoze pozorišta lutaka u XX veku**, Međunarodni festival pozorišta za decu, Subotica, 2006.
- 12) Jurkowski, Henryk, **Povijest europskog lutkarstva, I. dio: Od začetaka do kraja 19. stoljeća**, MČUK, Zagreb, 2005.
- 13) Jurkowski, Henryk, **Povijest europskog lutkarstva, II. dio: Dvadeseto stoljeće**, MČUK, Zagreb, 2007.
- 14) Jurkowski, Henryk, **Teorija lutkarstva, Oglеди iz istorije, teorije i estetike lutkarskog teatra**, Međunarodni festival pozorišta za decu, Subotica, 2007.
- 15) Kantor, Tadeusz, **A Journey Through Other Spaces, Essays and Manifestos, 1944-1990**, uredio: Michal Kobialka, University California Press, Berkeley, Los Angeles, London, 1993.
- 16) Knoedgen, Werner, **Nemogući teatar - o fenomenologiji teatra figura**, ur: Kruna Tarle, ULUPUH, Zagreb, 2013.
- 17) Kroflin, Livija, **Četrdeset godina PIF-a na kulturnoj karti Europe (Međunarodni festival kazališta lutaka PIF od 1968. do 2007. godine)**, u: "Književna revija", god. 53., br.3., 2013., Tema: lutka, str. 123-189.
- 18) Kroflin, Livija, **Estetika PIF-a**, MČUK, Zagreb, 2012.
- 19) Kroflin, Livija, **"Guzovozni teatar" Zlatka Boureka**, referat održan na simpoziju u Pragu 4.11.2007., objavljen kao **Totálni tvůrce Zlatko Bourek**, u: Miloslav Klíma a kol., Divadlo a interakce II., Pražská scéna, Prag, 2007., str. 129-131, te u mađarskom prijevodu kao **Zlatko Bourek és a fenéken guruló színház**, u: „Art Limes“, No. VI., Tatabánya, 2008., str. 118-121.
- 20) Kroflin, Livija, **Hamlet na kotačima**, „LuKa“, Zagreb, br. 6 (VI), 1998., str. 67-70.; Hamlet na kotačima, u: Radoslav Lazić (priredio), Propedeutika lutkarstva, Foto Futura i Radoslav Lazić, Beograd, 2007., str. 63-66.
- 21) Kroflin, Livija, **Razgovor sa Zlatkom Bourekom**, "Umjetnost i dijete", Zagreb, br. 5/6 (XX), 1988., str. 229-232.

- 22) Kroflin, Livija, **Ścieżki chorwackiego lalkarstwa / The Pathways of Croatian Puppetry**, u: „Teatr Lalek“, nr. 1-2/111-112/2013, str. 70-76.
- 23) Kroflin, Livija, **Zagrebačka zemlja Lutkanija, Zagrebačko lutkarstvo 1945-1985. godine - prilog proučavanju hrvatskoga lutkarstva**, MČUK, Zagreb, 1992.
- 24) Lazić, Radoslav (priredio), **Estetika lutkarstva**, Beograd: izd. Radoslav Lazić, 2002.
- 25) Mrkšić, Borislav, **Drveni osmijesi**, MČUK, Zagreb, 2006.
- 26) Obrascov, Sergej, **Lutkarski teatar**, u: "Pozorište", Tuzla, god. XXIX/1987., br. 1-2, str. 13-15.
- 27) Ožegović, Nina (intervju), **Anarhistička predstava u Splitu, razgovor s Zlatkom Bourekom**, Nacional, 20.7.2005.
- 28) Silobrčić, Dobroslav (intervju), **Zlatko Bourek: 'Ja sam slavonski erotoman. Ja radim nakaze. I volim ih.'**, Jutarnji list, 6.1.2013.
- 29) Teržan, Vesna, **Erudit**, u: Sedmi bienale lutkovnih ustvarjalcev Slovenije, Lutkovno gledališče Maribor, 2013., str. 62-66.
- 30) Tomanek, Alois, **Forms of Puppets**, Academy of Performing Arts in Prague, Prag, 2006.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

20.000,00 kn

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	Saša Došen Lešnjaković	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Potpis _____

doc. dr. sc. Livija Kroflin

Potpis _____

Akademik Boris Senker

Potpis _____

Saša Došen Lešnjaković, dipl. dizajner

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 17.03.2014.

Potpis _____

Saša Došen Lešnjaković, dipl. dizajner

Napomena (po potrebi):

objavljeni radovi:

- 1) Došen Lešnjaković, Saša, Porozna granica visokog i niskog u stripovima Andrije Maurovića, Nova Istra, časopis za književnost, kulturološke i društvene teme, Pula, 2010., svezak 42
- 2) Došen Lešnjaković, Saša, Smrt junaka kao neophodno sredstvo integracije ličnosti, Nova Istra, časopis za književnost, kulturološke i društvene teme, Pula, 2011., svezak 44

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Saša Došen Lešnjaković, dipl. dizajner	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:		Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		6892	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Groteskni teatar figura Zlatka Boureka	
	<i>Engleski</i>	Grotesque figure theatre by Zlatko Bourek	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Humanističke znanosti / Znanost o umjetnosti / Teatrologija i dramatologija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	doc.dr.sc. Livija Kroflin	Umjetnička akademija u Osijeku, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Hrvatska	livjakroflin@hotmail.com
Drugi mentor:	prof. dr. sc. Boris Senker	Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska	boris.senker@ffzg.hr
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. prof. dr. sc. Darko Lukić	Sveučilište u Zagrebu, Akademija dramske umjetnosti, Zagreb	darko.lukic@zg.t-com.hr
	2. dr. sc. Antonija Bogner Šaban, znan savj.	Odsjek za povijest hrvatskog kazališta, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Hrvatska	
	3. prof. dr. sc. Boris Senker	Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska	boris.senker@ffzg.hr
	4.		
	5.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta u Zagrebu na sjednici održanoj 26. rujna 2014., pod točkom 54.I.
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Javna obrana teme doktorskog rada održana je u lipnju 2014. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu pred povjerenstvom u sastavu: dr. sc. Antonija Bogner Šaban, znan. savjetnica (predsjednica povjerenstva), doc. dr. sc. Livija Kroflin, članica povjerenstva i prof. dr. sc. Boris Senker, član povjerenstva. Pristupnica Saša Došen Lešnjaković podnijela je povjerenstvu izvješće o dotad obavljenim istraživanjima, prikupljenoj građi vezanoj uz predloženu temu te literaturi koju je konzultirala. Nakon rasprave o njezinu izvješću i zadovoljavajućih odgovora na pitanja o metodologiji koju će primijeniti u obradi teme, polazišnim pretpostavka, korpusu koji će biti obuhvaćen te cilju i pretpostavljenim rezultatima, povjerenstvo je zaključilo da je pristupnica predložila relevantnu temu i da je pokazala potrebne stručne kompetencije za njezinu obradu. Stoga je njezin ispit ocijenilo pozitivno i omogućilo joj nastavak postupka za prijavu naslova i teme doktorskoga rada.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Kao područje svojega znanstvenog istraživanja, Saša Došen Lešnjaković odabrala je Bourekov doprinos hrvatskom lutkarskom kazalištu. Unatoč brojnim iznimno pozitivnim ocjena donesenim u različitim povodima, primjerice uz premijere i izložbe, i unatoč tomu što se Boureka drži jednim od najvažnijih likovnih umjetnika vezanih uz hrvatsko lutkarsko kazalište, taj je segment njegova rada ostao znanstveno neobrađen, a isto bi se zapravo moglo ustvrditi i o njegovu svekolikom kazališnom radu. Naime, akademik Zlatko Bourek (Požega, 1929.) u svojim je nadasve raznovrsnim umjetničkim radom na području kiparstva i slikarstva te animiranoga i, u manjoj mjeri, igranoga i dokumentarnog filma dao izniman doprinos kazališnoj umjetnosti, razvijajući svoj osobni izraz na području kostimografije, scenografije i režije. Od sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća pa do današnjih dana, ključan je i jedinstven njegov doprinos obnovi hrvatskog scenskog lutkarskog izraza, koji je obilježio svojim „teatrom figura“ (prema njem. Figurentheater) namijenjenim odraslim gledateljima. Posebna likovnost tog kazališta odbija slijediti kazališne mode ili pomodne trendove te se temelji prije svega na autorovim osobnim iščitavanjima, analizama i likovnim interpretacijama značenja sadržanih u dramskom tekstu.</p> <p>Svojim je istraživanjima u tijeku priprema za disertaciju pristupnica obuhvatila ova autorska ostvarenja Zlatka Boureka na području lutkarskog kazališta za odrasle: S. Isaac: Orlando Maleroso, 1977., W. Shakespeare –T. Stoppard: Hamlet, 1982., M. Držić: Skup, 1983. i Dundo Maroje, 1990., I. Štok: Božanska komedija, 1983., G. Verdi: Rigoletto, 1989., anonim: Meštar Pierre Pathelin, 1992., Z. Bourek / S. Ivić: Sveti Juraj, 1994., Molière: Namišljeni bolnik, 1998. i A. Jarry: Ubu – kralj robijaš, 2005. U središtu će se naći Bourekova primjena grotesknih likovnih rješenja prije svega radi poticanja gledatelja na promjenu uvriježenog odnosa prema kazalištu i prepoznavanja začudnog ne samo u umjetnosti nego i u svakodnevi.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
<p>Kazališni rad Zlatka Boureka, a napose njegov važan doprinos hrvatskom lutkarskom kazalištu neprijeporno je tema koja zaslužuje znanstvenu obradu, a dosad još nije bila ni dijelom tako obrađena. Svojim dosadašnjim radovima, kako stručnim tako i umjetničkim, pristupnica je dokazala dobro poznavanje svekolike problematike kojom će se baviti te stručnu kompetenciju za obradu predložene teme. Predlažemo stoga da joj se te tema odobri, ali ne pod naslovom koji je navela u prijavi nego proširenim i preciznijim:</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
Poetika groteske u teatru figura Zlatka Boureka	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
Ak. god. 2015./2016. – zimski semestar	
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)	

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA *(po potrebi):*

**Izabrano Povjerenstvo za
ocjenu teme i predlaganje
mentora**

Titula, ime i prezime, ustanova, država:

Potpis:

1. prof. dr. sc. Darko Lukić *(predsjednik Povjerenstva)*

2. dr. sc. Antonija Bogner Šaban, znan savj.

3. prof. dr. sc. Boris Senker

4.

5.

U Zagrebu, 10. veljače 2015.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Emina Dabo, diplomirani kroatist i komparatist		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Hrvatska kultura		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7831		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Emilio Dabo		
Datum i mjesto rođenja:	08.10.1986., Zadar, Hrvatska		
Adresa:	Punta mira 10, Novalja, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	095 919 33 87		
E-mail:	eminadabo@yahoo.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>Kroatistika i komparativna književnost</i> , Diplomski, Hrvatska (2014./2015.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	-
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1.

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Pučko pjesništvo Ivana Šuljića Iveše i njegovo mjesto u paškoj pučkoj književnosti
Engleski:	Popular poetry of Ivan Šuljić Iveša and his place within the popular literature of the island of Pag
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Kroatistika

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof. dr. sc. Stipe Botica	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	sbotica@ffzg.hr

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	<p>Botica, Stipe. <i>Povijest hrvatske usmene književnosti</i>. Zagreb: Školska knjiga, 2013.</p> <p>Botica, Stipe. „Antitetički parovi visoko – nisko u Bibliji i hrvatskoj tradicijskoj kulturi/usmenoj književnosti“. U: <i>Zbornik radova petog hrvatskog slavističkog kongresa</i>. 541 – 549. Rijeka: 2012.</p> <p>Botica, Stipe. <i>Biblija i hrvatska tradicijska kultura</i>. Zagreb: Školska knjiga, 2011.</p> <p>Botica, Stipe. (koautorstvo s Josipom Tomašić) „Poimanje smrti u hrvatskim narodnim poslovicama“. U: <i>Izazov tradicijske kulture: svečani zbornik za Zoricu Vitez</i>, ur. Naila Ceribašić i Ljiljana Marks, 138 – 146. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku, 2009.</p> <p>Botica, Stipe. (koautorstvo s Josipom Tomašić) „Fenomen pučkog pjesništva Ilije Kutlešića Bijadera“. U: <i>Pučki pjesnik Ilija Kutlešić Bijader, 1840 – 1929. Pisme umiljate</i>. 197 – 211. Split: Naklada Bošković, 2009.</p>
---------------------	--

OBRAZLOŽENJE TEME

Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Predloženi doktorski rad bavi se fenomenom hrvatske pučke književnosti na temelju pučkih tekstova Ivana Šuljića Iveše koji je djelovao sredinom 20. stoljeća u Novalji na otoku Pagu. Kroz rad će se odrediti pučke književne osobine njegova stvaralaštva te njegovo mjesto unutar paške pučke književnosti. Na temelju tekstova Ivana Šuljića Iveše opisać će se književne i izvanknjiževne funkcije pučke književnosti, uočiti će se kakav je odnos pučke književnosti prema njezinim recipijentima te kakav položaj pučka književnost ima unutar zajednice. Pučki književni fenomen bit će postavljen u teorijski okvir kulture sjećanja i pamćenja pri čemu će se promotriti načini kojima pučka djela prenose, pohranjuju i selektiraju sjećanja koja dijele članovi zajednice učvršćujući time njezin identitet.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The present doctoral thesis deals with the phenomenon of Croatian popular literature on the basis of popular writings of Ivan Šuljić Iveša, a mid-20th century poet who worked in Novalja on the island of Pag. This thesis aims to determine the popular literary features of his work, as well as his place within the popular literature of the island of Pag. The texts of Ivan Šuljić Iveša will serve as a basis for the description of the literary and extra-literary functions of popular literature. They will also serve to determine the relation of popular literature to its recipients and the position of popular literature within the community. The phenomenon of popular literature will be placed in a theoretical framework of the culture of memory and remembrance, while observing the ways in which popular writing transmits, stores and selects the memories shared by members of the community, thus reinforcing the community's identity.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Pučki književni fenomen često se promatra kao rubni književni fenomen s usvojenih pozicija znanosti o književnosti te mu se do sada nije sustavnije pristupilo niti ga se je precizno odredilo. Pučki se književni izričaj u Hrvatskoj može promatrati već od razdoblja srednjega vijeka kada se javljaju brojni nabožni tekstovi upućeni pučanstvu koji svojom esetikom odgovaraju pučkom književnom izrazu. Značajan razvoj pučke književnosti u Hrvatskoj, kao i u ostatku Europe, vezan je uz razvoj tiska i uz širenje pismenosti u 18. i 19. stoljeću. Nastanak i razvoj pučke književnosti kroz 18. i 19. stoljeće detaljno je prikazala Divna Zečević, a dotakla ga se i Maja Bošković-Stulli. Njihova djela i danas čine osnovni korpus relevantnih tekstova o hrvatskoj pučkoj književnosti. Zečević opisuje nastanak i razvoj pučke književnosti kroz pučke kalendare, spomenare, sanjarice, pjesmarice te rukopisne zbornike 18. i 19. stoljeća unutar prvoga dijela *Povijesti hrvatske književnosti, Usmena i pučka književnost* (1978.), a pučkim pjesmaricama i kalendarima opsežnije pristupa u djelima *Pučko književno štivo u hrvatskim kalendarima prve polovice 19. stoljeća* i *Hrvatske pučke pjesmarice 19. stoljeća: Svjetovne i nabožne* te u brojnim drugim radovima. Riječ je o književnim fenomenima koji su obuhvaćeni pojmom pučka književnost zajedno sa srednjovjekovnim legendama, mirakulima, viteškim romanima, pjesmama, rukopisnim pjesmaricama, prigodnim deseteračkim i

osmeračkim pjesmama počevši od Kačića pa do suvremenih deseteračkih rimovanih kronika. Bošković-Stulli pučke se je književnosti najviše dotaknula na terminološkoj razini unutar teksta *O pojmovima usmena i pučka književnost i njihovim nazivima*, a prostor joj je dala i promatrajući njezin odnos s usmenom književnosti od koje preuzima brojne elemente na stilskoj i sadržajnoj razini. Fluidnim karakterom pučke književnosti bavio se je i Pavao Pavličić definirajući usmenu, pučku i trivijalnu književnost kroz njihove razlike, budući da je riječ o fenomenima čije granice nisu čvrsto fiksirane i koji pokazuju međusobne utjecaje na sadržajnom i poetičkom planu. Na pučko se stvaralaštvo osvrće i Aleksandar Stipčević promatrajući razvoj knjige u Hrvatskoj s društvenih aspekata. Hrvatsko se je pučko štivo u velikoj mjeri prenosilo i putem kalendara koji su bili iznimno popularni u kontinentalnom dijelu Hrvatske, a kojima je radove posvetio Milovan Tatarin te spomenuti Zečević i Stipčević.

Navedeni autori promotrili su fenomen pučke književnosti kroz njezin književnopovijesni razvoj, njezinu estetsku komponentu, ali i ulogu koju je imala u društvu. Pučko književno stvaralaštvo karakteriziraju brojna ponavljanja, varijacije, klišeji, ustaljene formule pri čemu je osnovna funkcija pučkih tekstova prenošenje pouke puku, priopćivanje nekoga sadržaja, bitnog, neobičnog ili tragičnog događaja. Tekstovi pučke književnosti se prepisuju, dotjeruju, prepjevavaju, a sve to isključuje originalnost kao njihovu sastavnicu, za razliku od djela visoke, umjetničke književnosti kojima je primarna estetska funkcija i koja postoje kao originalna, neponovljiva autorska ostvarenja. S time je povezan i status autora pučke književnosti. Za razliku od znanih imena autora visoke književnosti, autori pučke književnosti često su anonimni, a njihov tekst nije doživljen kao originalno djelo pojednica već prelazi u svojinu zajednice. Zbog navedenih se je osobina pučko stvaralaštvo često nalazilo na marginama znanosti o književnosti, unatoč širokom čitateljskom sloju i značajnoj društvenoj ulozi.

Pučka se književnost želi predstaviti kao odraz stvarnosti te često tematizira lokalne, povijesne, nacionalne događaje ističući preko njih određenu vrlinu, sustav vrijednosti koji želi prenijeti svojim recipijentima. Autor koji je na najbolji način iskoristio pučki književni medij kao sredstvo približavanja puku je Andrija Kačić Miošić koji je svojim pučkim povijesnim spjevovima nastojao prenijeti određene vrline čitateljima preko odabranih sadržaja iz hrvatske povijesti potkrijepljenih brojnou dokumentacijom. Stipe Botica donosi opsežan uvid u Kačićevo djelo pri čemu se zaključuje kako Kačić prenosi one istine koje čuvaju povijesni dokumenti te poetizira samo one dijelove koji su mogli ostati u pamćenju naroda, odnosno događaje koji lako prelaze u kolektivno pamćenje zajednice. Zbog toga njegovo djelo, kao i ostala pučka ostvarenja, možemo promatrati unutar teorijskoga okvira pamćenja i sjećanja.

Pamćenje i sjećanje kao izdvojeni kulturni i društveni fenomeni intenzivno se počinju promatrati od 80-ih godina 20. stoljeća pa do suvremenoga razdoblja postmoderne kada se naročito javlja interes za pitanja nacionalnoga pamćenja, na što su utjecaj imali Prvi i Drugi svjetski rat koji su ostavili brojne datume sjećanja, spomenike, komemoracije te ostale simbole sjećanja. Naglasak teorija pamćenja i sjećanja je na načinima njihova prenošenja, selekcije te pitanjima zaborava pri čemu se očituju odnosi moći u društvu, zbog čega se javlja sumnja u pozdano znanje o prošlosti, budući da je ono uvijek društveno instrumentalizirano. Sjećanja se povezuju i s konstrukcijom identiteta društva unutar kojega nastaju pri čemu opstaju ona sjećanja koja odgovaraju aktualnim društvenim okvirima, odnosno identitetima. Riječ je kolektivnim identitetima neke zajednice kojima se pristupa antiesencijalistički promatrajući identitet kao diskurzivnu konstrukciju promjenjiva značenja.

Francuski sociolog Maurice Halbwachs prvi je pamćenje promatrao kao društveni, a ne individualni fenomen, naglašavajući njegovu društvenu uvjetovanost pri čemu opstaju samo ona sjećanja koja društvo može rekonstruirati unutar svojih postojećih okvira. Pojedinci tako ne posjeduju individualno pamćenje jer njihova sjećanja uvijek nastaju kroz sudjelovanje u komunikacijskim procesima te imaju izvor u sjećanju različitih grupa kojima se priključuju. Na njegovu se teoriju kolektivnoga pamćenja oslanjaju Jan Assmann i Aleida Assmann koji uvode pojmove komunikativnog (socijalnog) i kulturalnog pamćenja. Pamćenje i sjećanje povezuju se s konstrukcijom identiteta pri čemu se oni međusobno uvjetuju. Društva imaginirajući slike o sebi stvaraju vlastiti identitet, a pamćenje se selektira s obzirom na postojeće ili željene identitete zajednice. Uvjetovanost pamćenja i identiteta naglašavaju i brojni drugi teoretičari kulture sjećanja i pamćenja poput John R. Gillsa, Paul Connertona, Pierre Nora te Eric Hobswama i Terence Rangera koji nastoje pokazati kako interesi sadašnjice utječu na to koja će se verzija prošlosti pamtiti.

Fenomen pamćenja promatra se i na naratološkoj razini te se postavlja pitanje na koje načine određeni tekst djeluje mnemotehnički, budući da je pismo jedno od temeljnih sredstava čuvanja i prenošenja kulturalnog pamćenja. Narativne i poetske tekstove kao sredstva prenošenja pamćenja promatrali su i Eric A. Havelock, Jan Assmann, Steven Knapp, Renate Lachmann te brojni drugi teoretičari pamćenja, sjećanja i književnosti. Fenomeni pamćenja, sjećanja i konstrukcije identiteta u ovome će radu biti promatrani na korpusu tekstova pučke književnosti.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj predloženoga rada je predstaviti fenomen pučke književnosti te odrediti njegovu ulogu unutar zajednice. Pučki tekstovi na kojima će se temeljiti analiza su neobjavljene zbirke pjesama i proznih zapisa novaljskoga pučkog pjesnika Ivana Šuljića Iveše. Svojim je pučkim tekstovima Iveša postigao iznimnu popularnost u Novalji, stoga su njegova pučka ostvarenja jedna od najreprezentativnijih za novaljsku zajednicu. Kroz analizu će se opisati pučka komponenta Ivešinih tekstova, njegovo mjesto u paškoj pučkoj književnosti te specifičnost njegovih stihova unutar pučke književnosti otoka Paga.

Pučki tekstovi analizirat će se u kontekstu teorija pamćenja i sjećanja pri čemu će se pokazati na koji se način oni odnose prema tim fenomenima te kako i u kolikoj mjeri sudjeluju u potvrđivanju, tvorbi i reprezentaciji identiteta zajednice prenošenjem dijelova kolektivnoga pamćenja te zajednice.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Unutar rada analizirat će se fenomen pučke književnosti, prije svega pučkoga pjesništva, s obzirom na njegove književne i izvanknjiževne funkcije. Pučkoj će se književnosti pristupiti i s društvenih aspekata promatrajući funkciju njezinih tekstova unutar zajednice te načine na koji se ona ostvaruje za svoje recipijente. Unutar rada naglasak će biti stavljen na važnu i prepoznatljivu osobinu pučke književnosti, a to je njezina sklonost obrađivanju raznih povijesnih događaja i osoba bitnih za zajednicu. Pohranjivanje sjećanja česti je tvorbeni princip pučkih stihova koji time postaju mnemotehničko sredstvo prenošenja kolektivnih sjećanja unutar zajednice. Fiksiranjem određenih događaja iz prošlosti pučka pjesma sudjeluje u prenošenju dijelova kolektivnoga pamćenja zajednice, a time i u konstrukciji njezinoga identiteta, budući da prisjećanjem svoje povijesti i predočavanjem utemeljujućih figura sjećanja zajednica osigurava kontinuitet svome identitetu. Iz toga će se razloga nastojati utvrditi u kojoj mjeri i na koji način pučke pjesme sudjeluju u reprezentaciji i tvorbi identiteta zajednice prenošenjem dijelova kolektivnoga pamćenja te zajednice. U radu će se koristiti teorijski okvir kulture sjećanja i pamćenja, kao i suvremene teorije identiteta te će se nastojati utvrditi u kojoj se mjeri oni međusobno uvjetuju i na koje načine. Teoretičari kulture, kulture pamćenja, sjećanja i identiteta na čije će se spoznaje rad, između ostaloga, oslanjati su Maurice Halbwachs, Jan Assmann, Aleide Assmann, Pierre Nora, John R. Gills, Steven Knapp, Paul Connerton, Mircea Eliade, Peter Burke te Stuart Hall.

Pučki književni fenomen bit će predstavljen i u književnopovijesnom kontekstu, nakon čega će se dati uvid i u umjetničku komponentu te književnosti, odnosno pokazat će se kako pučki tekstovi ostvaruju umjetnički potencijal za svoje recipijente, unutač njihovom marginalnom položaju unutar znanosti o književnosti. Unutar književnopovijesnoga konteksta opisać će se i uloga pučke književnosti u stvaranju hrvatske čitalačke publike i njezinoga raslojavanja, ali i njezina značajna društvena uloga za vrijeme hrvatskoga narodnoga preporoda kada je pučka književnost imala izrazito utilitarnu funkciju. Time će pokazati utjecaj pučkih tekstova te njihova komunikativna moć, rasprostranjenost i popularnost unutar širokih čitalačkih slojeva. Prikaz razvoja pučke književnosti, njezine društvene uloge te njezinih stilskih i poetičkih obilježja bit će oslonjen na radove Divne Zečević, Maje Bošković-Stulli, Aleksandra Stipčevića, Milivoja Tatarina, Pavla Pavličića i Josipe Tomašić, koji su svojim djelima dali važan doprinos u istraživanju pučkoga stvaralaštva kao književnoga i društvenoga fenomena.

Praktični dio rada temeljit će se na analizi neobjavljenih pučkih književnih tekstova Ivana Šuljića Iveše. Riječ je pučkom pjesniku podrijetlom iz Novalje koji je stvarao sredinom dvadesetoga stoljeća. Ivešin korpus najvećim se dijelom odnosi na pučke pjesme koje je namijenio zajednici u Novalji, a koje su podijeljene u pet zbirki autografa (*Novaljski kuriozeti, pjesme u prozi, Pučki spjev nekih glavnih historijskih događaja otoka Paga, Uspomene, pjesme vezane za Novalju, Novaljske svaštice, satira, Glad, zbirka smijeha, Novalja – Rijeka, 1986*). Osim navedenih zbirki, Iveša je napisao i opsežnu zbirku pučkih pjesama, poslovice, povijesnih spjevova, lokalnih predaja i pučkih povijesnih kronika pod naslovom *Spomenar* (autograf, nepoznata godina i mjesto izdanja), koju je sam otisnuo i podijelio bliskim prijateljima. Analiza pučkoga književnog fenomena izvršit će se na temelju navedenoga korpusa Ivešinih pučkih djela. Osim na stilsku i sadržajnu razinu, analiza će biti usmjerena i na odnos pučkoga pjesnika i zajednice za koju stvara, na njegovo mjesto u paškoj pučkoj književnosti, na izvanknjiževne funkcije njegovih pučkih ostvarenja te na načine na koje ta pučka djela pohranjuju, prenose i selektiraju sjećanja, odnosno događaje iz prošlosti bitne za zajednicu.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Predloženi će rad predstaviti jednoga od najznačajnijih pučkih pjesnika s otoka Paga, Ivana Šuljića Ivešu, čija su djela do sada bila neobjavljena i neobrađena. Time će se dati književni i znanstveni doprinos paškoj, ali i hrvatskoj pučkoj poetici i kulturi u cjelini. Analizom njegovih pučkih tekstova preciznije će se opisati fenomen pučke književnosti te će se utvrditi koje su njegove bitne funkcije unutar zajednice, čime će se pridonijeti istraživanjima fenomena pučke književnosti unutar hrvatske znanosti o književnosti.

Znanstveni doprinos predloženi će rad dati i primjenom novijih teorijskih istraživanja s područja kulture sjećanja i pamćenja, unutar kojih će biti sagledan fenomen pučke književnosti. Rad će time pridonijeti diskusiji unutar suvremenih teorija pamćenja i sjećanja, odnosno načina na koji se ti fenomeni ostvaruju na naratološkoj razini.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Assmann, Aleida. *Duga senka prošlosti, kultura sećanja i politika povesti*. Beograd: Biblioteka XX vek, 2011.

Assmann, Jan. „Communicative and Cultural Memory“. U: *Cultural Memory Studies. An International and Interdisciplinary Handbook*, ur. Astrid Erll, Asgar Nünning, Berlin, 109 – 118. New York: 2008.

Assmann, Jan. „Kultura sjećanja“. U: *Kultura pamćenja i historija*, prir. Maja Brkljačić i Sandra Prlenda, 47 – 78. Zagreb: Golden marketing, 2006.

Assmann, Jan. *Kultura pamćenja. Pismo, sjećanje i politički identitet u ranim visokim kulturama*. Zenica: Vrijeme, 2005.

Burke, Peter. *Junaci, nitkovi i lude*. Zagreb: Školska knjiga, 1991.

Bošković-Stulli, Maja. „O pojmovima usmena i pučka književnost i njihovim nazivima“. U: *Usmena književnost nekad i danas*, 5 – 114. Beograd: Prosveta, 1983.

Botica, Stipe. *Andrija Kačić Miošić*. Zagreb: Školska knjiga, 2003.

Chartier, Roger. *The order of Books*. California: Stanford University Press Stanford, 1992.

Cifrić, Ivan i Nikodem, Krunoslav. „Koncept i dimenzije socijalnog identiteta“. U: *Relacijski identiteti*, prir. Ivan Cifrić, 53 – 76. Zagreb: Hrvatsko sociološko društvo, 2008.

Connerton, Paul. *Kako se društva sjećaju*. Zagreb: Antibarbarus, 2004.

Eliade, Mircea. *Mit o vječnom povratku*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, 2007.

Escarpit, Robert. *Revolucija knjige*. Zagreb: Prosvjeta, 1972.

Gillis, John R. „Pamćenje i identitet: povijest jednog odnosa“. U: *Kultura pamćenja i historija*, prir. Maja Brkljačić i Sandra Prlenda, 171 – 195. Zagreb: Golden marketing, 2006.

Halbwachs, Maurice. *On Collective Memory*. Chicago: The University of Chicago Press, 1992.

Hall, Stuart. „Kome treba identitet?“. U: *Politika teorije – zbornik rasprava iz kulturalnih studija*, ur. Dean Duda, 357 – 373. Zagreb: Disput, 2006.

Hauser, Arnold. *Socijologija umjetnosti*. Zagreb: Školska knjiga, 1986.

Hobsbawm, Eric. „Izmišljanje tradicije“. U: *Kultura pamćenja i historija*, prir. Maja Brkljačić i Sandra Prlenda, 139 – 150. Zagreb: Golden marketing, 2006.

Jauss, Hans Robert. „Književna istorija kao izazov nauci o književnosti“. U: *Teorija recepcije u nauci o književnosti*, ur. Zoran Konstantinović, 36 – 82. Beograd: Nolit, 1978.

Martin, James. „Identitet“. U: *Kulturna geografija, kritični rječnik ključnih pojmova*, ur: David Atkinson, Peter Jackson, David Sibley, Neil Washbourne, 135 – 141. Zagreb: Disput, 2008.

Nora, Pierre. „Između pamćenja i historije. Problematika mjesta“. U: *Kultura pamćenja i historija*, prir. Maja Brkljačić i Sandra Prlenda,

23 – 43. Zagreb: Golden marketing, 2006.

Protrka, Marina. *Stvaranje književne nacije*. Zagreb: Periodica Croatica, 2008.

Solar, Milovoj. *Laka i teška književnost, Predavanja o postmodernizmu i trivijalnoj književnosti*. Zagreb: Matica hrvatska, 2005.

Stipičević, Aleksandar. *Socijalna povijest knjige u Hrvata, knjiga II, Od glagoljskog prvotiska (1483) do hrvatskog narodnog preporoda (1835)*. Zagreb: Školska knjiga, 2005.

Tatarin, Milovan. „Uloga pučkih kalendara u stvaranju hrvatske čitateljske publike“. U: *Raslojavanje jezika i književnosti: zbornik radova 34. seminara Zagrebačke slavističke škole*, ur: Krešimir Bagić, 107 – 143. Zagreb: 2006.

Tomašić, Josipa, Botica, Stipe. „Fenomen pučkog pjesništva Ilije Kutlešića Bijadera“. U: *Pučki pjesnik Ilija Kutlešić Bijader, 1840 – 1929. Pisme umiljate*, 197 – 211. Split: Naklada Bošković, 2009.

Zečević, Divna. „Pučki književni fenomen“. U: *Povijest hrvatske književnosti, 1*, ur. Slavko Goldstein i Milan Mirić, 357 – 656. Zagreb: Liber – Mladost, 1978.

Zečević, Divna. *Pučko književno štivo u hrvatskim kalendarima prve polovice 19. stoljeća, 1. dio*. Samobor: Izdavački centar Revija, Radničko sveučilište Božidar Maslarić Osijek, RO „Zagreb“, 1982.

Zečević, Divna. *Hrvatske pučke pjesmarice 19. stoljeća: Svjetovne i nabožne*. Izdavački centar Revija, Radničko sveučilište Božidar Maslarić Osijek, RO „Zrinski“, Čakovec, 1988.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

-

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Potpis _____

prof. dr. sc. Stipe Botica

Potpis _____

Emina Dabo, diplomirani kroatist i komparatist

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 19.11.2014.

Potpis _____

Emina Dabo, diplomirani kroatist i komparatist

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Emina Dabo, diplomirana kroatistica i komparatistica	
Nositelj studija:	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	
Naziv studija:	Poslijediplomski doktorski studij hrvatske kulture	
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7831	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	Hrvatski
	<i>Hrvatski</i>	Pučko pjesništvo Ivana Šuljića Iveše i njegovo mjesto u paškoj pučkoj književnosti
	<i>Engleski</i>	Popular poetry of Ivan Šuljić Iveša and his place within the popular literature of the island of Pag
Područje/polje:	Humanističke znanosti / filologija	

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	Prof. dr. sc. Stipe Botica	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Republika Hrvatska	sbotica@ffzg.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	Doc. dr. sc. Evelina Rudan Kapec	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Republika Hrvatska	erudan@ffzg.hr
	Prof. dr. sc. Ljiljana Marks	Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb	marks@ief.hr
	Prof. dr. sc. Stipe Botica	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Republika Hrvatska	sbotica@ffzg.hr
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	3. sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 18. prosinca 2014., točka 44		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja			

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada

Tema Pučko pjesništvo Ivana Šuljića Iveše i njegovo mjesto u paškoj pučkoj književnosti obranjena je 4. veljače 2014. u okviru obrane kvalifikacijskog rada (40 kartica) s istim naslovom i pred istim povjerenstvom.

B. Ocjena teme doktorskog rada

(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)

Mišljenje i prijedlog:

Predložena tema doktorskog rada pod naslovom *Pučko pjesništvo Ivana Šuljića Iveše i njegovo mjesto u paškoj pučkoj književnosti* relevantna jer kao svojevrsna studija slučaja omogućuje šire zaključke i primjene. U aspektu kompleksnog istraživanja na razini i odabranog književnog teksta (poetike) i njegova značenja u zajednici (receptiji) kroz prizmu kulture sjećanja i pamćenja što je osobito prikladno za istraživanje upravo pučkog književnog fenomena pokazuje se inovativnom. Prema predloženom opisu i metodološki je izvediva, a u sinopsisu i argumentacijski dobro postavljena.

U radu će se, sukladno temi i sinopsisu, istražiti fenomen hrvatske pučke književnosti na temelju tekstova Ivana Šuljića Iveše koji je djelovao sredinom 20. stoljeća u Novalji na otoku Pagu. Taj odabir jednog autora u okviru paške pučke poetike, koristan je jer je upravo paška pučka književnost dosad dovoljno dobro dokumentirana, ali dosad nedovoljno kritički pročitana. Prema predloženom sinopsisu rad će uključivati analizu književnog djela Ivana Šuljića Iveše, njegovo mjesto u okviru paške pučke poetike, istražiti će se kakav je odnos pučke književnosti prema njezinim recipijentima te kakav položaj pučka književnost ima unutar zajednice, zašto je ona zajednici važna i zašto ima tako visok recipijentski odgovor. Pučki književni fenomen na primjeru Ivešina djela bit će postavljen u teorijski okvir kulture sjećanja i pamćenja pri čemu će se promotriti načini kojima pučka djela prenose, pohranjuju i selektiraju sjećanja koja dijele članovi zajednice učvršćujući time njezin identitet i, dijelom, izgrađujući ga.

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Pjesništvo Ivana Šuljića Iveše i njegovo mjesto u paškoj pučkoj književnosti

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):

nema

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

ljetni semestar ak. god. 2015/2016.

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

nema

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):		
Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	Doc. dr. sc. Evelina Rudan Kapec	
	Prof. dr. sc. Ljiljana Marks	
	Prof. dr. sc. Stipe Botica	
M.P.		

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Zrinka Premužić, dipl. antropolog i etnolog		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Arheologija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8188		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Milan Premužić		
Datum i mjesto rođenja:	16.01.1984., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Gajnice 6, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	01/5535128		
E-mail:	zpremuzic@inantro.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, dvopredmetni studij antropologije i etnologije, Dodiplomski, Hrvatska (2006./2007.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	od 1. rujna 2010. znanstveni novak na Institutu za antropologiju
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none">Rajić Šikanjić, Petra; Premužić, Zrinka. Ljudski skeletni ostaci iz Male Bande na padinama Bandirice u Visu // Arheološka istraživanja na srednjem Jadranu : znanstveni skup : zbornik radova / Ivčević, Sanja (ur.). Zagreb ; Split, 2010. 131-135 (predavanje,objavljeni rad,znanstveni).Premužić, Zrinka; Rajić Šikanjić, Petra. Primjeri osteoporoze u arheološkim populacijama Hrvatske // Znanstveni skup Hrvatskog arheološkog društva "Istraživanja u Imotskoj krajini". 19-19 (poster,sažetak, stručni).Premužić, Zrinka; Rajić Šikanjić, Petra; Mašić, Boris. Foreign soldiers and syphilis in 16th century Zagreb // The 19th European Meeting of the Paleopathology Association. Lille, Francuska, 2012. (poster,sažetak,znanstveni).Rajić Šikanjić, Petra; Forenbaher, Stašo; Premužić, Zrinka. Pet grobova s Palagruže // Istraživanja na otocima. Veli Lošinj, 2012. 8-9 (predavanje,sažetak,znanstveni).Premužić, Zrinka; Rajić Šikanjić, Petra; Trbojević Vukičević, Tajana; Rapan Papeša, Anita. Ukopi s konjima na avarskom groblju u Nuštru // Hrvatska arheologija i Aachenski mir 812.-2012. Zadar, 2012. 31-31 (poster,sažetak,znanstveni).Bedić, Željka; Premužić, Zrinka; Šlaus, Mario. Subadult stress in the Medieval Korlat site from Croatia // Abstracts book of the 16th Congress of the European Anthropological Association / Boldsen, Jesper (ur.).

- Odense : University of Southern Denmark, 2008. 41-41 (poster, sažetak, znanstveni).
7. Bedić, Željka; Vyroubal, Vlasta; Meić, Domagoj; Premužić, Zrinka; Šlaus, Mario.
Anthropological analysis of the early mediaeval Stranče - Gorica skeletal series // Abstracts book of the 13th Annual meeting of the European Association of Archaeologists / Uglešić, Ante (ur.).
Zadar : Sveučilište u Zadru, 2007. 340-341 (poster, sažetak, znanstveni).
8. Premužić, Zrinka; Rajić Šikanjić, Petra.
Životinje i zarazne bolesti u arheološkim populacijama // .
(poster, neobjavljeni rad, stručni).
9. Leiner, Vesna; Rajić Šikanjić, Petra; Premužić, Zrinka; Bugar, Aleksandra; Mašić, Boris; Leiner, Srećko; Petaros, Anja.
Kad kosti progovore, 2013.
(muzejski edukativni interaktivni multimedijски dvd-rom).
10. Rajić Šikanjić, Petra; Premužić, Zrinka.
Ljudski skeletni ostaci s lokaliteta Sv. Teodor, 2011.
(katalog).
11. Trupković, Marko; Rajić Šikanjić, Petra; Premužić, Zrinka.
Tuberkuloza kod djeteta s nalazišta na Trgu sv. Martina u Umagu. // *Histria archaeologica* : časopis Arheološkog muzeja Istre. 42 (2012) ; 233-242 (članak, znanstveni).
12. Premužić, Zrinka; Rajić Šikanjić, Petra.
Starohrvatska populacija iz Triblja - zdravlje i bolesti. // *Histria archaeologica* : časopis Arheološkog muzeja Istre. 41 (2010) ; 205-220 (članak, znanstveni).
13. Novak, Mario; Premužić, Zrinka; Vyroubal, Vlasta; Šlaus, Mario.
Bioarchaeology of the late Antique population from Štrbinci. // *Arheološki radovi i rasprave*. 16 (2009) ; 265-326 (članak, znanstveni).
14. Premužić, Zrinka.
Bioarheološka istraživanja srednjovjekovnih populacija Hrvatske. // *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu*. 30 (2013) ; 173-188 (pregledni rad, ostalo).
15. Premužić, Zrinka; Rajić Šikanjić, Petra; Mašić, Boris.
Frontal sinus osteoma in a 16th century skeleton from Zagreb, Croatia. // *International Journal of Paleopathology*. 3 (2013) , 1; 54-58 (prikaz slučaja, stručni).
16. Rajić Šikanjić, Petra; Premužić, Zrinka.
Prijedlog obrazaca za analizu ljudskog koštanog materijala. // *Obavijesti - Hrvatsko arheološko društvo*. 1-2 (2011) ; 74-92 (članak, stručni).
17. Premužić, Zrinka; Rajić Šikanjić, Petra; Rapan Papeša, Anita
Bioarheološka analiza avarodobnog groblja u Nuštru // *Znanstveni skup Hrvatskog arheološkog društva*
Vukovar, Hrvatska, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
18. Nikitović, Dejana; Rajić Šikanjić, Petra; Premužić, Zrinka
Diagnosing scurvy in archaeological record // *19th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists*
Plzen, Češka Republika, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
19. Premužić, Zrinka; Rajić Šikanjić, Petra; Rapan Papeša, Anita
Eggshell in a juvenile burial from Avar cemetery in Croatia // *19th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists*
Plzen, Češka Republika, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Poster)
20. Ložnjak Dizdar, Daria; Rajić Šikanjić, Petra; Premužić, Zrinka
Tko je nosio nakit za kosu u Sotinu na početku željeznog doba? // *Znanstveni skup Hrvatskog arheološkog društva*
Vukovar, Hrvatska, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
21. Ložnjak Dizdar, Daria; Rajić Šikanjić, Petra; Premužić, Zrinka; Trbojević Vukičević, Tajana
Unusual cremation practice from the prehistoric site of Dolina, Croatia // *International Symposium on Funerary Anthropology*
Alba Iulia, Rumunjska, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
22. Premužić, Zrinka; Trbojević Vukičević, Tajana; Rajić Šikanjić, Petra; Rapan Papeša, Anita

	Životinjske kosti kao prilozi na avarodobnom groblju iz Nuštra // <i>Groblja i pogrebni običaji u srednjem i ranom novom vijeku na prostoru sjeverne Hrvatske</i> Zagreb, Hrvatska, 2014 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Pogrebni običaji kasnoga brončanoga doba Karpatske kotline na primjeru groblja kulture polja sa žarama Poljana Križevačka 2		
Engleski:	Late Bronze Age burial practices in the Carpathian Basin: the example of Urnfield cemetery Poljana Križevačka 2		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Arheologija / Prapovijesna arheologija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	dr.sc. Petra Rajić - Šikanjić, viša znanstvena suradnica	Institut za antropologiju, Hrvatska	petra.rajic.sikanjic@inantro.hr
Drugi mentor:	dr.sc. Daria Ložnjak Dizdar, znanstvena suradnica	Institut za arheologiju u Zagrebu, Hrvatska	dldizdar@iarh.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>Premužić Z., Rajić Šikanjić P., Mašić B. 2013. Frontal sinus osteoma in a 16th century skeleton from Zagreb, Croatia. <i>International Journal of Paleopathology</i> 3 (1), 54-58.</p> <p>Rajić Šikanjić P. 2012. <i>Priručnik za iskopavanje, rukovanje i analizu ljudskih skeletnih ostataka iz arheološkog konteksta</i>. Zagreb, Medicinska naklada.</p> <p>Šlaus M., Bedić Ž., Rajić Šikanjić P., Vodanović M., Domić Kunić A. 2011. Dental Health at the Transition from the Late Antique to the Early Medieval Period on Croatia's Eastern Adriatic Coast. <i>International Journal of Osteoarchaeology</i> 21 (5), 577-590.</p> <p>Rajić Šikanjić, P. 2011. Analiza spaljenih skeletnih ostataka iz urni pronađenih u sondi 1 uz južni zid Arheološkog muzeja Istre u Puli / An Analysis of Burned Skeletal Remains from Urns Discovered in Probe 1 alongside the Southern Wall of the Archaeological Museum of Istria in Pula. U <i>Na početku je bila peć - At the Beginning was the Furnice</i>. Mihovilić, K. (ur.), Pula, Arheološki muzej Istre, 65-71.</p> <p>Rajić Šikanjić P., Vlak D. 2010. Autoimmune Joint Diseases in Late Medieval Skeletal Sample from Croatia. <i>Rheumatology International</i> 30 (3), 349-356.</p>		
Drugi mentor:	<p>Ložnjak Dizdar D. 2014. South-eastern periphery of the Urnfield culture? The Croatian perspective. U <i>The Beginning of the Late Bronze Age between the Eastern Alps and the Danube, Proceedings of the International conference in Osijek, October 20-22, 2011., Serta Instituti Archaeologici</i> 1, Ložnjak Dizdar D., Dizdar M. (ur.), Zagreb, Institut za arheologiju, 235-247.</p> <p>Ložnjak Dizdar D. 2013. Cremation burials in Northern Croatia 1300-750 BC. U <i>Cremation burials in the region between the Middle Danube and the Aegean, 1300-750 BC, Proceedings of the</i></p>		

	<p><i>international symposium held at the Austrian Academy of Sciences at Vienna, February 11th-12th, 2010</i>, Lochner M., Ruppenstein F. (ur.), Beč, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 99-117.</p> <p>Ložnjak Dizdar D. 2011. Funerary Practices of Late Bronze Age Communities in Continental Croatia. U <i>Bronze Age Rites and Rituals in the Carpathian Basin, Bibliotheca Musei Marisiensis, Seria Archaeologica IV</i>, Berecki S., Nemeth R., Rezi B. (ur.), Târgu Mureș, Muzeul Județean Mureș, 245-259.</p> <p>Ložnjak Dizdar D. 2011. Early Urnfield Culture in northern Croatia – new challenges. U <i>Early Urnfield Culture in northern Croatia – new challenges (exhibition catalogue)</i>, Dizdar M., Ložnjak Dizdar D., Mihelić S. (ur.), Osijek, Arheološki muzej, Zagreb, Arheološki muzej, 12-35.</p> <p>Ložnjak Dizdar D. 2011. Graves of the early Urnfield culture in northern Croatia. Some remarks and questions. U <i>Beiträge zur Mittel- und Spätbronzezeit sowie zur Urnenfelderzeit am Rande der Südstalpen. Akten des 1. Wildoner Fachgespräches vom 25. bis 26. Juni 2009 in Wildon / Steiermark [Österreich]. Zugleich Hengist-Studien Band 2</i>, Gutjahr C., Tiefengraber G. (ur.), Rahden, Verlag Marie Leidorf, 37-49.</p>
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	U ovom radu detaljno će se analizirati ljudski koštani ostaci s nalazišta Poljana Križevačka 2. Riječ je o kasnobrončanodobnom paljevinskom groblju koje se sastoji od 50 grobova. Antropološka analiza pružit će podatke o dobi i spolu pokojnika te patološkim promjenama. Na razini populacije stvorit će se demografska slika i zdravstveni status zajednice. Također će se prikupiti podaci o lomači: temperatura gorenja, položaj tijela pokojnika u odnosu na vatru, prikupljanje i polaganje ostataka tijela. Ovi podaci dat će sliku pogrebnih običaja te utvrditi moguće razlike u postupanju prema različitim članovima društva. Pogrebni običaji zatim će se promotriti s naglaskom na nalaze materijalne kulture u grobovima uspoređujući antropološke i arheološke podatke. S obzirom na pripadnost kulturi polja sa žarama, očekuju se sličnosti u pogrebnom ritualu zajednice iz Poljane te ostalih zajednica na području Hrvatske i Karpatske kotline, ali i manje razlike koje bi predstavljale regionalne značajke.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	This thesis will present a detailed analysis of human skeletal remains from the site of Poljana Križevačka 2, a Late Bronze Age cremation cemetery of 50 graves. Anthropological analysis will provide data on age and sex of the deceased as well as pathological changes. On population level, demographic picture and health status of the community will be created. Also, information about funeral pyre will be assembled: temperature of firing, positioning of the body, collection and deposition of the remains. This will construct an image of burial practices and define possible differences in treatment of different members of the society. Burial practices will then be examined with emphasis on grave goods, comparing anthropological and archaeological data. Considering the association with Urnfield culture, similarities in the burial practices between the community from Poljana with others from Croatia and Carpathian Basin are expected, as well as minor differences representing local variants.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
Brončano doba je razdoblje prapovijesti Europe koje je trajalo otprilike od 2500. do 800. g. pr. Kr. Tradicionalno se ovaj period dijeli na rano, srednje i kasno brončano doba. Kasno brončano doba, koje je trajalo od 1300. do 800. god. pr. Kr., na području središnje i južne Europe karakterizira prisutnost kulture polja sa žarama (Dizdar i sur. 2011). Njezina glavna značajka je spaljivanje pokojnika na lomačama te njihovo polaganje u žare koje su zatim odlagane na ravnim grobljima, po čemu je kultura i dobila ime. Tom geografskom području i kulturnom krugu pripada i sjeverna Hrvatska.	

Arheološki gledano, kasno brončano doba jedno je od bolje istraženih razdoblja hrvatske prapovijesti (Dizdar i sur. 2011). Istraživanja nalazišta kulture polja sa žarama, bilo naselja ili grobalja, u sjevernoj Hrvatskoj provode se već dugi niz godina. Tijekom 50-ih i 60-ih godina 20. stoljeća započeta su sustavna istraživanja niza grobalja (Dizdar i sur. 2011). Veliki broj grobalja otkriven je novijim istraživanjima započetima nakon 2000. godine.

Dosad je u hrvatskoj stručnoj i znanstvenoj arheološkoj literaturi objavljeno 50 nalazišta s kasnobrončanodobnim ukopima kulture polja sa žarama (Vinski-Gasparini 1973, Balen-Letunić 1981, Minichreiter 1984a, Minichreiter 1984b, Majnarić-Pandžić 1988, Pavišić 1992, Majnarić-Pandžić 1994, Sokol 1996, Minichreiter i Sokač-Štimac 1998, Ložnjak 2003, Šimek 2003, Bekić 2006, Hršak i Bojčić 2008, Mihajević i Kalafatić 2008, Kalafatić 2009, Filipović 2010, Kalafatić i sur. 2010, Marijan 2010, Dizdar i sur. 2011, Ložnjak Dizdar 2012, Nodilo i sur. 2012, Vrkić i Maurin 2012). Ukupno je riječ o više od 543 groba. Djelomično je riječ o nalazima izoliranih grobova koji nisu dio veće cjeline. Najveći dio grobalja sadrži od nekoliko do 30 grobova. Samo njih 6 sastoji se od više od 30 grobova.

Unatoč relativno velikom broju nalazišta i grobova, na vrlo malom dijelu njih napravljena je analiza ljudskog kosturnog materijala. Antropološka analiza provedena je na materijalu sa 7 nalazišta (Ložnjak 2003, Šimek 2003, Bekić 2006, Kalafatić i sur. 2009, Marijan 2010, Nodilo i sur. 2012, Vrkić i Maurin 2012). Ukupno je riječ o 65 grobova. U pet slučajeva riječ je o pojedinačnim grobovima (nalazišta Lepoglava, Jakopovec, Zbelava, Malinovac i Voćin). Veći uzorak s groblja analiziran je u dva slučaja (nalazišta Vojvodine-Migalovci i Popernjak). Sve objavljene analize donose podatke o spolu i dobi pokojnika te uočenim patološkim promjenama. Međutim, zaključci o pogrebnim običajima zajednice te sinteze arheoloških i antropoloških podataka većinom potpuno nedostaju. Oskudni podaci o toj specifičnoj tematici nalaze se u samo tri rada. U radu koji predstavlja nalaz izoliranog groba iz Zbelave autori navode kako je temeljem antropološke analize zaključeno da je temperatura lomače bila najmanje 800°C te da su nakon spaljivanja sve kosti prikupljene i odložene u žaru (Kalafatić i sur. 2009). U radu o nalazištu Vojvodine-Migalovci na kojem je pronađeno 27 grobova autori koriste podatke o spolu i dobi pokojnika kako bi pokušali uočiti neke pravilnosti u prostornoj organizaciji groblja te pogrebnim običajima (Nodilo i sur. 2012). Naglasak je stavljen na raspodjelu po spolu i dobi osoba pokopanih u četiri uočene skupine grobova, kao i nekoliko višestrukih grobova otkrivenih u tim skupinama. Dosad najdetaljnija analiza pogrebnih običaja te sinteza arheoloških i antropoloških podataka pružena je u radu o nalazištu Popernjak na kojem su otkrivena 32 groba (Marijan 2010). Autor prezentira osnovne podatke o spolu i dobi pokojnika, no dodatno ih spaja s analizama materijalne kulture. Ukratko se opisuje način spaljivanja pokojnika i postupanja s ostacima do samog pogreba. Analiziraju se žare korištene u pogrebne svrhe te njihov izbor ovisno o spolu i dobi pokojnika. Na temelju specifičnih grobnih nalaza ili pogrebnih obreda, autor zaključuje da su neki od članova zajednice bili izdvojeni zbog svojih vještina.

Ako se promotri širi geografski kontekst sjeverne Hrvatske u razdoblju kulture polja sa žarama, dostupni podaci također su skromni.

U radu o paljevinskim grobljima sjeveroistočne Slovenije navodi se i analiza jednog paljevinskog groba iz Ptuja, no zbog loše očuvanosti kostiju dostupno je vrlo malo podataka (Črešnar i Thomas 2013). Navodi se tek kako je bilo moguće procijeniti da je tijelo pokojnika bilo izloženo ujednačeno niskim temperaturama od 200°C do 300°C te je gorjelo onoliko koliko je bilo dovoljno da se s tijela uklone meka tkiva. U monografiji o nalazištu Podsmreka pri Višnji Gori u Sloveniji nalazi se kratka analiza spaljenih kostiju iz 4 groba (Leben Seljak 2013). Kostiju su također loše očuvane pa se navodi samo kako je temperatura gorenja lomače bila od 500°C do 600°C. U radu o početku kasnoga brončanoga doba na području planine Bakony u Mađarskoj spominju se podaci s više nalazišta (Ilon 2014). Opisana je veličina ulomaka kostiju te temperatura spaljivanja. Podaci o dobi i spolu pokojnika povezani su s vrstama nalaza i grobnim konstrukcijama. Tako ovaj rad predstavlja dobar izvor znanja o pogrebnim običajima ovih zajednica te omogućuje daljnje usporedbe.

Iz svega navedenog zaključuje se kako su podaci o pogrebnim običajima kasnoga brončanoga doba Hrvatske i njezina neposrednog okruženja vrlo oskudni. Budući da je spaljivanje pokojnika bilo jedini način pokapanja u kulturi polja sa žarama, izostankom ovakvih analiza gubi se mnoštvo podataka o samim ljudima, ali i zajednicama toga doba. Proučavanje ljudskih koštanih ostataka pruža podatke o životu i smrti pojedine osobe. No, pogrebni običaji govore više o zajednici nego samom pokojniku (Parker Pearson 2003). Mrtvi se ne pokapaju sami već to rade preostali članovi zajednice. Zato čin pokopa predstavlja izvor podataka i znanja o pogrebnim običajima u prošlosti i njihovu društvenom kontekstu.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Početni cilj istraživanja je detaljna analiza ljudskih koštanih ostataka s kasnobrončanodobnoga paljevinskoga groblja Poljana Križevačka 2. Antropološka analiza pružit će podatke o svakom pokojniku i čitavoj zajednici. Dodatna pažnja će se posvetiti i značajkama lomače. Pogrebni običaji zatim će se promotriti iz aspekta nalaza materijalne kulture u grobovima uspoređujući antropološke i arheološke podatke. Rad polazi od hipoteze da je antropološkom analizom moguće utvrditi postojanje razlika u postupanju prema različitim članovima društva te da je moguće uočiti sličnosti u pogrebnom ritualu zajednice iz Poljane s ostalim zajednicama na području Hrvatske i

Karpatске kotline. Uz to, očekuju se i manje razlike među nalazištima koje svjedoče o regionalnim značajkama.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Arheološko nalazište Poljana Križevačka 2 smješteno je nekoliko kilometara južno od Križevaca, neposredno uz zapadni rub današnjeg naselja Poljana Križevačka. Zaštitna arheološka istraživanja proveo je Institut za arheologiju 2011. godine. Otkriveni su ostaci naselja iz bakrenoga doba, naselje i groblje iz kasnoga brončanoga doba, nadzemna nastamba iz mlađega željeznoga doba te dio naselja iz kasnoga srednjega vijeka (Ložnjak Dizdar 2012).

Naselje iz kasnoga brončanoga doba pripada grupi Virovitica kulture polja sa žarama te se datira u 13. i 12. st. pr. Kr. S naseljem su povezani i ukopi brojnih jama, od kojih su pojedine vjerojatno služile kao radni prostori. Južno od naselja otkriveno je istovremeno kasnobrončanodobno groblje koje se sastoji od 50 paljevinskih grobova. U 47 grobova kosti pokojnika bile su položene u lonac koji ima funkciju žare te su pokrivene djelom kao poklopcem. U tri groba kosti pokojnika bile su položene neposredno na dno rake te pokrivene djelom s dnom okrenutim prema gore. Samo u dva groba raka je bila zatrpana ostacima lomače, što je zaključeno na temelju prisutnosti velike količine gara i ugljena. U velikom broju grobova uz žaru su bili položeni i ulomci razbijenih keramičkih posuda. Tragovi lomača na kojima su pokojnici spaljeni nisu otkriveni.

Ljudski kosturni ostaci iz svakog pojedinog groba bit će detaljno pregledani prema standardnoj metodologiji za analizu spaljenih ostataka (McKinley 2000). Analizom će se prikupiti demografski podaci o svakom pokojniku i populaciji. Uz to, kako bi se prikupili podaci o lomači, procesu spaljivanja i pogrebnim običajima, odredit će se boja kostiju te njihova fragmentiranost i očuvanost.

Na početku će svaki uzorak biti izvagan kako bi mu se odredila težina. Pri mjerenju će se koristiti vaga preciznosti do 0,1 g. Zatim će iz uzorka biti izdvojene ostale vrste nalaza, kao što su životinjske kosti te ulomci keramike i metala.

Prepoznatljivi dijelovi kostiju bit će podijeljeni prema dijelovima tijela kojima pripadaju, odnosno na kosti glave, kosti trupa, duge kosti, kosti šaka i stopala te neidentificirane kosti. Ujedno će se ovom podjelom uočiti ponavljanje istih elemenata ili razlika u veličini, što bi upućivalo na prisutnost više osoba u uzorku. Svaka skupina kostiju bit će zasebno izvavana. Također će se odrediti boja ulomaka, kao i stupanj fragmentiranosti. Izmjerit će se najveći uščuvani ulomak kao i ulomak prosječne veličine. Pri mjerenju će se koristiti digitalni kaliper preciznosti do 0,1 mm.

Pri određivanju spola i dobi osoba koristit će se standardne antropološke metode prilagođene specifičnoj analizi spaljenih kostiju. Svakoj osobi bit će dodijeljena spolna i dobna kategorija. Budući da kod paljevinskih ostataka vrlo često veći dijelovi kostura nedostaju, prema potrebi koristit će se i dodatne spolne i dobne kategorije.

Spol će se odrediti na temelju morfoloških karakteristika zdjelice i lubanje kao i ostalih dijelova postkranijalnog skeleta (Buikstra i Ubelaker 1994). Dodatno će se koristiti metričke karakteristike kostiju (McKinley 2000). Ukoliko neće biti moguće spol odrediti sa sigurnošću, osoba će biti određena samo kao odrasla. Spol djece neće se određivati.

Dob djece bit će određena na temelju stupnja razvoja i nicanja mliječnih i trajnih zubi, kao i srašćavanja epifiza s dijafizama (Scheuer i Black 2004). Dobne kategorije za djecu bit će: fetalna dob, 0-5, 5-10, 10-15, 15-20 godina. Ukoliko neće biti moguće precizno odrediti dob djeteta, ono će biti određeno samo kao dijete. Dob odraslih osoba bit će određena na temelju morfoloških promjena na zglobojnoj ploštini bočne kosti i spojnoj ploštini preponske kosti (Buikstra i Ubelaker 1994). Dodatne metode koje će se koristiti pri određivanju dobi su pojava degenerativnih promjena na zglobojnim ploštinama, stupanj srašćavanja lubanjskih šavova i gustoća kostiju (Mays 1998). Dobne kategorije za odrasle osobe bit će: mlađa odrasla osoba (manje od 35 godina) i starija odrasla osoba (više od 35 godina). Ukoliko neće biti moguće precizno odrediti dob osobe, ona će biti određena samo kao odrasla.

Kosturni ostaci bit će također pregledani kako bi se uočile moguće patološke promjene. Za identifikaciju i dijagnozu patoloških promjena bit će korišteni objavljeni kriteriji (Mays 1998).

Istraživanje će biti provedeno u nekoliko faza. Početna faza je analiza ljudskih ostataka kojom će biti određeni dob i spol pokojnika te zdravstveni status. Uz ove, bit će prikupljeni i podaci o procesu spaljivanja. Prikupit će se i podaci o materijalnim nalazima iz grobova te ostali podaci dobiveni arheološkim istraživanjem. Svi podaci bit će uneseni u katalog grobova, a zatim i u jedinstvenu bazu podataka pripremljenu za ovo istraživanje. Objedinjavanjem podataka antropološke analize s podacima o arheološkim nalazima dobit će se slika pogrebnih običaja zajednice iz Poljane Križevačke 2. Nakon analize podataka s ovog nalazišta, napraviti će se usporedba s hrvatskim i ostalim nalazištima iz Karpatske kotline. Na taj način stvorit će se šira slika pogrebnih običaja na području Karpatske kotline te utvrditi kako se Poljana Križevačka 2 uklapa u cjelinu kulture polja sa žarama. Za usporedbu će se koristiti objavljeni radovi koji donose podatke o pogrebnim običajima. Započet će se s usporedbama nalazišta s područja Hrvatske (Lepoglava, Jakopovec, Zbelava, Malinovac, Voćin, Vojvodine-Migalovci i Popernjak) te će se kasnije proširiti na nalazišta izvan područja Hrvatske (Ptuj, Podsmreka pri Višnji Gori, Bakony). Ukoliko tijekom rada na disertaciji budu objavljene nove analize, i one će se uklopiti u komparativni materijal.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Ovim istraživanjem detaljno će se analizirati ljudski koštani ostaci s nalazišta Poljana Križevačka 2. Po prvi puta rezultati antropološke analize objedinit će se s arheološkim podacima kako bi se, uz demografsku sliku populacije, rasvijetlili i pogrebnih običaji kasnoga brončanoga doba Hrvatske u okviru Karpatske kotline. Važnost ovog istraživanja je i u činjenici da je riječ o relativno velikom uzorku od 50 grobova, dok se u objavljenoj literaturi javljaju tek manja nalazišta ili izolirani pojedinačni grobovi.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

- Balen-Letunić D. 1981. Grobovi kasnog brončanog i starijeg željeznog doba iz okolice Karlovca. *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu* 14, 11–27.
- Bekić L. 2006. *Zaštitna arheologija u okolici Varaždina: Arheološka istraživanja na autocesti Zagreb-Goričan i njezinim prilaznim cestama*. Zagreb, Ministarstvo kulture.
- Buikstra J., Ubelaker D. 1994. Standards for Data Collection from Human Skeletal Remains. Fayetteville, Arkansas Archaeological Survey.
- Črešnar M., Thomas J.-L. 2013. New data on cremation burials from Northeastern Slovenia. U *Cremation burials in the region between the Middle Danube and the Aegean, 1300-750 BC: Proceedings of the International Symposium held at the Austrian Academy of Sciences at Vienna, February 11th-12th, 2010*, Lochner M., Ruppenstein F. (ur.), Beč, Verlag der Osterreichischen Akademie der Wissenschaften, 79-97.
- Dizdar M., Ložnjak Dizdar D., Mihelić S. 2011. *Starija faza kulture polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj - novi izazovi*. Arheološki muzej Osijek, Arheološki muzej Zagreb.
- Filipović S. 2010. Slatina – Veliko polje – Trnovača. U *Hrvatski arheološki godišnjak* 6/2009, Mesić J. (ur.), Zagreb, Ministarstvo kulture, 132-135.
- Hršak T., Bojčić Z. 2008. Štrosmajerovac – Pustara. U *Hrvatski arheološki godišnjak* 4/2007, Matica B. (ur.), Zagreb, Ministarstvo kulture, 41-43.
- Ilon G. 2014. Der Anfang der Urnenfelderzeit (Bz D) im Bakony-Gebirge (Ungarn). U *The Beginning of the Late Bronze Age between the Eastern Alps and the Danube. Proceedings of the International Conference in Osijek, October 20-22, 2011. Zbornik Instituta za arheologiju* 1, Ložnjak Dizdar D., Dizdar M. (ur.), Zagreb, Institut za arheologiju, 101-177.
- Kalafatić H. 2009. Zaštitna istraživanja lokaliteta Čepinski Martinci-Dubrava na trasi autoceste Beli Manastir-Osijek-Svilaj 2007. i 2008. g. *Annales Instituti Archaeologici* 5, 20-26.
- Kalafatić H., Kovačević S., Vekić A. 2009. Grob kasnoga brončanog doba iz Zbelave kod Varaždina. *Opuscula Archaeologica* 33, 29-50.
- Leben Seljak P. 2013. Antropološka analiza žganih grobova. U *Podsmreka pri Višnji Gori. Arheologija na avtocestah Slovenije*, Murgelj I.

(ur.), Ljubljana, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, 320-321.

Ložnjak D. 2003. Grobovi virovitičke grupe iz Voćina. *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 20, 33-46.

Ložnjak Dizdar D. 2012. Zaštitna istraživanja nalazišta AN 5 Poljana Križevačka 2 na trasi autoceste A12 Sv. Helena – GP Gola. *Annales Instituti Archaeologici* 8, 63-68.

Majnarić-Pandžić N. 1988. Prilog poznavanju kasnoga brončanog doba u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. *Arheološki radovi i rasprave* 11, 9-32.

Majnarić-Pandžić N. 1994. Novi kasnobrončani grobovi iz Drljanovca kod Nove Rače. *Bjelovarski zbornik* 4-5, 43-56.

Marijan B. 2010. *Crtice iz prapovijesti Slavonije (brončano doba)*. Osijek, Filozofski fakultet.

Mays, S. 1998. *The archaeology of human bones*. London, Routledge.

McKinley J. 2000. The analysis of cremated bone. U *Human Osteology in Archaeology and Forensic Science*, Cox M., Mays S. (ur.), London, Greenwich Medical Media, 403-421.

Mihaljević M., Kalafatić H. 2008. Crišnjevi (naselje i nekropola). U *Hrvatski arheološki godišnjak* 4/2007, Matica B. (ur.), Zagreb, Ministarstvo kulture, 90-91.

Minichreiter K. 1984a. Prilozi daljem proučavanju brončanog doba u Slavoniji i Baranji. *Četvrti znanstveni sabor Slavonije i Baranje* 1, 7-92.

Minichreiter K. 1984b. Brončanodobne nekropole s paljevinskim grobovima grupe Gređani u Slavoniji. *Izdanja Hrvatskog arheološkog društva* 9, 91-106.

Minichreiter K., Sokač-Štimac D. 1998. Brončanodobni nalazi nekropole grupe Gređani-Barice u Vlatkovcu istočno od Požege. *Obavijesti Hrvatskog arheološkog društva* 1/30, 34-37.

Nodilo H., Vrkić Š., Skelac G., Kulenović I. 2012. Vojvodine-Migalovci: nekropola s početka kulture polja sa žarama. *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 29, 89-124.

Parker Pearson M. 2003. *The Archaeology of Death and Burial*. Phoenix Mill, Sutton Publishing.

Pavišić I. 1992. Neki novi nalazi Virovitičke grupe iz Gacišta kod Virovitice. *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 9, 49-62.

Scheuer L., Black S. 2004. *The Juvenile Skeleton*. London, Elsevier Academic Press.

Sokol V. 1996. Nekropola kulture žarnih polja u Moravču kod Sesveta. *Izdanja Hrvatskog arheološkog društva* 17, 29-57.

Šimek M. 2003. Grob kasnog brončanog doba iz Lepoglave. *Opuscula Archaeologica* 27, 151-156.

Vinski-Gasparini K. 1973. *Kultura polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj*. Zadar, Filozofski fakultet.

Vrkić Š., Maurin D. 2012. Žarni grob kulturne grupe Barice-Gređani iz Malinovca kod Našica. *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 29, 135-142.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

1.000,00 kn

Predloženi izvori financiranja istraživanja

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	Pogrebni običaji i društvo kasnog brončanog doba na jugu Karpatske kotline
	Voditelj projekta	dr. sc. Daria Ložnjak Dizdar
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ dr.sc. Petra Rajić - Šikanjić		
Potpis _____ dr.sc. Daria Ložnjak Dizdar		
Potpis _____ Zrinka Premužić, dipl. antropolog i etnolog		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 12.01.2015.		
Potpis _____ Zrinka Premužić, dipl. antropolog i etnolog		

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Dragana Rajković, dipl. arheolog i povjesničar		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Arheologija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7437		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Zvonko Rajković		
Datum i mjesto rođenja:	29.03.1983., Virovitica, Hrvatska		
Adresa:	J. Huttlera 12, Osijek, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	095 912 1059		
E-mail:	dragrajkov@gmail.com		
ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Arheologija i povijest , Dodiplomski, Hrvatska (2015./2016.)		
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	Od 2008. godine do danas, kustosica u Arheološkom odjelu Muzeja Slavonije u Osijeku.		
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none">Rajković, Dragana Metodologija analize kamenih glačanih alatki // <i>Znanstveni skup Hrvatskog arheološkog društva</i> Vukovar, Hrvatska, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)Rajković, Dragana; Jacqueline Balen Neolitička kamena industrija na području Hrvatske-metodologija analize kamenih glačanih alatki na primjeru lokaliteta Samatovci, Čepin-Ovčara, Ivandvor-šuma Gaj i Selci Đakovački-Kaznica-Rutak // <i>Znanstveni skup</i> Zagreb, Hrvatska, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)Rajković, Dragana; Posilović, Hrvoje; Kos, Katarina Tehničko-petrografske karakteristike kamena kao preduvjet proizvodnji i uporabi kamenih glačanih izrađevina // <i>Znanstveni skup Hrvatskog arheološkog društva</i> Vukovar, Hrvatska, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)Rajković, Dragana; Hršak, Tomislav, Posilović, Hrvoje; Kos, Katarina Tehnološka i funkcionalna analiza kamenih izrađevina s neolitičkog nalazišta Đakovački Selci-Kaznica-Rutak // <i>Godišnja skupština Srpskog arheološkog društva</i> Novi Sad, Srbija, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Glačane kamene izrađevine u životu starčevačke i sopotske populacije na prostoru istočne Hrvatske		
Engleski:	The Polished Stone Artefacts in the Life of the Starčevo nad Sopot Culture Population of Eastern		

	Croatia		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Arheologija / Prapovijesna arheologija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof. dr. sc. Tihomila Težak-Gregl	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	ttgregl@ffzg.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none">Težak-Gregl, Tihomila, Kultura linearnotrakaste keramike, Darovi zemlje, Balen, Jacqueline, Hršak, Tomislav, Šošić Klindžić, Rajna (ur.), Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, Muzej Slavonije, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2014, 29-40.Težak-Gregl, Tihomila, Lendelska kultura na području Hrvatske, Darovi zemlje, Balen, Jacqueline, Hršak, Tomislav, Šošić Klindžić, Rajna (ur.), Zagreb : Arheološki muzej u Zagrebu, Muzej Slavonije, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2014, 88-92.Šošić Klindžić, Rajna; Težak-Gregl, Tihomila, Pintadera kulture keramike impresso iz špilje Zemunice. <i>Diadora : glasilo Arheološkog muzeja u Zadru</i> 26/27 (2013), 77-92.Burić, Marcel, Težak-Gregl, Tihomila, Geo-pedological and climatic impact on the distribution and organization of Neolithic settlements in Eastern Croatia (Western Sylvania), <i>Documenta Praehistorica</i> 36 (2009), 337-346.Težak-Gregl, Tihomila, Prapovijesna arheologija u 20. stoljeću, Hrvatska arheologija u XX. stoljeću, Balen, Jacqueline ; Potrebeca, Hrvoje (ur.). Zagreb: Matica hrvatska, 2009, 429-467.		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Razdoblje neolitika vrijeme je velikih promjena u ljudskom društvu, a odnose se na domestikaciju životinja, kultivaciju i uzgoj biljaka i žitarica, izradu keramičkih predmeta, uporabu novih sirovina u izradi oruđa i oružja te promjene u strategiji preživljavanja. Uz sve ove novitete, osnovna sirovina za izradu oruđa i oružja i dalje je ostao kamen. Tehnike brušenja i glačanja kamena pojavljuju se već u razdoblju paleolitika, ali u razdoblju neolitika šire se i razvijaju raznovrsne ljudske djelatnosti pa time i potreba za izradom trajnijih i izdržljivijih izrađevina postaje sve veća. Rad će kroz analizu kamenih glačanih izrađevina probnađenih na lokalitetima starčevačke i sopotske kulture na prostoru istočne Hrvatske, proučavati cjelokupni tehnološki koncept povezan s ovom vrstom arheoloških nalaza. Cilj je ustanoviti proizvodne procese pri izradi kamenih izrađevina, utvrditi tipove pojedinih izrađevina i njihovu funkciju te na taj način nadopuniti sadašnje spoznaje i pružiti još jasniju sliku o cjelovitoj rekonstrukciji života neolitičkih populacija na području istočne Hrvatske.		
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Neolithic is a period of great changes in human society, regarding the domestication of animals, cultivation and breeding of plants and grains, production of ceramic objects, the use of new raw materials in making tools and weapons as well as changes in the strategy of survival. With these innovations, the stone remains the basic raw material for making tools and weapons. The stone		

grinding and polishing techniques appeared in the Paleolithic, but during the Neolithic they spread and were used to develop a variety of human activities and, thus grew the need for creating a durable and resilient artefacts. The dissertation will analyse the polished stone artefacts from Starčevo and Sopot localities in Eastern Croatia and study the entire technological concept associated with this type of archaeological finds. The main aim is to determine the production processes in making of stone artefacts, identify certain types of artefacts and their function, thus complementing the current knowledge and providing a clearer notion of complete reconstruction of the life of the Neolithic populations in Eastern Croatia.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Kamen je tijekom većeg dijela povijesti ljudskoga roda bio osnovna sirovina za proizvodnju oruđa i oružja, a proizvodnja glačanog kamenog oruđa doseže svoj vrhunac u neolitiku i povezana je sa sjedilačkim načinom života, ali i novim oblicima privrede.

Tehnike brušenja i glačanja, koje se obično smatraju jednim od obilježja neolitika, bile su poznate već u gornjem paleolitiku, kada su se uglavnom primjenjivale u izradi ukrasnih predmeta i amuleta. Međutim, ove tehnike osobitu važnost dobivaju u razdoblju neolitika, kada se počinju koristiti za izradu predmeta svakodnevne uporabe. Glavnim razlogom njihova razvitka smatra se povećana sječa šuma i obrada drveta te obrada tla od strane prvih poljodjelskih zajednica (Težak-Gregl 2007). Kamene glačane izrađevine na tlu istočne Hrvatske pojavljuju se u vrijeme trajanja starčevačke kulture koju datiramo u razdoblje od 6200. do 5300. god. pr. Kr. Svaki nalaz kamene izrađevine u kontekstu određenog lokaliteta otkriva nekoliko razina informacija, a to su: stratigrafski i kulturološki položaj, funkciju unutar naselja i svoje geografsko i geološko porijeklo (Andrejsky 2005). Tek pojavom bakra, odnosno eksploatacijom bakrene rude i razvojem bakrene metalurgije, funkcija i uloga kamena počinje opadati, da bi gotovo iščeznula uporabom željeza (Antonović 2003).

Funkcionalna analiza koja se bavi utvrđivanjem djelatnosti za koje je izrađevina korištena, poseban je metodološki pristup kojim se očitavaju tragovi uporabe vidljivi na izrađevinama (Balen-Kurtanjek 2003). Započela je sredinom 19. stoljeća postavljanjem analogija s etnografskim alatima, a nastavljena je radom S. Semenova koji je funkcionalnu analizu temeljio na izravnom eksperimentiranju izrađujući slične predmete, ali i na etnomodelima (Semenov 1976). Mikroanalize na promatranim izrađevinama utvrdile su kako uzorci, osim tragova nastalih izradom, kao što su različite linije i ogrebotine, na sebi nose i tragove nastale prilikom uporabe izrađevina (Semenov 1976). Eksperimentalnim istraživanjem izrade kamenih glačanih izrađevina u hrvatskoj arheologiji bavio se S. Vuković. Rezultati njegova rada značajni su za bolje razumijevanje izrade kamenih izrađevina s rupom za nasad (Vuković, 1973). Značajan iskorak u istraživanju kamenih izrađevina na području Hrvatske učinjen je kroz međunarodni projekt IGCP/UNESCO No.422 (pokrenut 1998.godine) pod nazivom «*Raw Materials of Neo/Aeneolithic: Polished stone artifacts: Their Migration Paths in Europe*» s ciljem proučavanja vrsta kamena od kojih su se tijekom neolitika i eneolitika izrađivali različiti artefakti te otkrivanja mogućih ležišta i izvora iskorištavanja sirovina (Težak-Gregl 2002, Paunović 2002). U svrhu ovog projekta nastao je rad kojim su objedinjene dotadašnje spoznaje o kamenim izrađevinama u kontekstu neolitičkih i eneolitičkih kultura na području čitave Hrvatske i time načinjena baza za daljnje istraživanje (Težak-Gregl 2001). U sklopu tog projekta analizirane su izrađevine s lokaliteta: Vinkovci-Hotel, Zadubravlje, Slavonski Brod-Galovo, Pepelana i Samatovci (Težak-Gregl, Burić 2002). Analiza izrađevina s nalazišta Samatovci vrlo je značajna iz razloga što se radi o lokalitetu na kojem je pronađena vrlo velika količina kamenih izrađevina te se smatra značajnim radioničkim središtem proizvodnje (Dimitrijević 1968, Balen-Balen-Kurtanjek 2003).

Obrada kamenih glačanih izrađevina s tipološkog i sirovinskog aspekta provedena je na nalazima iz Galova (Težak-Gregl 2007), Vindije (Šimek-Kurtanjek-Paunović 2002), Čepina Ovčara-Tursko groblje (Rajković 2012), dok se nešto veća pažnja funkcionalnim analizama posvetila u obradi nalaza s lokaliteta Selci Đakovački-Kaznica Rutak (Rajković et al. 2014). Na izrađevinama je napravljena analiza tragova primarne izrade, trošenja zbog upotrebe te popravka već istrošenih izrađevina. Promatrani su i mjereni urezi i ogrebotine metodom mikroskopije velike dubine. Pri interpretaciji funkcije alatki uzete su u obzir i tehničko-petrografske karakteristike kamena. Na taj se način potvrdilo postojanje određenog obrasca ponašanja neolitičkih populacija, kao što su proizvodnja i konzumacija pojedinih tipova izrađevina te odnos prema sirovinama (Rajković et al. 2014). Analiza sirovinskog materijala na sopotskim lokalitetima napravljena je na materijalu iz Novoselaca kod Požege i Bapske kod Iloka iz fundusa Arheološkog muzeja u Zagrebu, Hermanovog vinograda (kampanja 1998. godine) i Čepina kod Osijeka (kampanje 2002. godine) (Balen-Burić 2006). Pokazala je kako je najčešće upotrebljavana sirovina za izradu glačanih izrađevina bio pješčenjak (Balen-Burić 2006). Analiza kamenih izrađevina eneolitičkog razdoblja provedena je na materijalu kostolačke kulture, istražnom na nalazištu Đakovo-Franjevac (Balen 2006, Posilović 2006). Pojedini primjerci kamenih izrađevina izrađeni su od vrlo rijetkih sirovina kao što su žad i nefrit, te su kao takve predstavljale simbol moći i vlasti, osobito u razdoblju mlađeg neolitika i starijeg bakrenog doba (Burić 2000). Rad D. Antonović „Neolitska industrija glačanog kamena Srbije“ predstavlja pionirsko djelo u proučavanju kamenih glačanih izrađevina. Oruđa su podijeljena u dvije osnovne grupe. Prvoj

pripadaju izrađevine koje su svoj oblik dobile brušenjem, a to su oruđa sa sječivom (sjekire, tesle, dljetja, sjekire-obluci), probušena oruđa (sjekire, tesle, čekići, pijuci, buzdovani), oruđa koja su imala funkciju udaranja (čekići, pijuci, batovi) te ukrasni, kulturni i razni uporabni predmeti (perle, privjesci i amuleti, palete-privjesci), dugmad, narukvice, prstenje, figurice, oplatae, posude, pršljenci, kalemi (Antonović 2003).

U dosadašnjim radovima posvećenim ovoj vrsti materijala, naglasak je stavljan na sirovinke analize i tipologiju, međutim proces proizvodnje i način upotrebe kamenih izrađevina slabije su zastupljeni. Pristup koji se koristi prilikom analize lomljene litike naziva se *chaîne opératoire / lithic reduction*, odnosno lanac operacija, a podrazumijeva razlikovanje određenih koraka prilikom izrade i oblikovanja kamenih artefakata te svaki rukom obrađeni primjerak kamena razvrstava prema njegovu položaju u tom lancu. Uveo ga je francuski prapovjesničar A. Leroi-Gourhan (Leroi-Gourhan 1965). Početna faza podrazumijeva odabir i način pribavljanja sirovina, potom slijede tehnike obrade sirovine, tehnike izrade cjelovitih predmeta, način uporabe, funkcija izrađevina, mehanizmi odbacivanja istrošenih izrađevina te naposljetku njihovu ponovnu uporabu (sekundarna uporaba, recikliranje) (Sellet 1993).

Tehnološka analiza znanstvena je disciplina koja omogućuje rekonstrukciju procesa proizvodnje oruđa, tj. metode i tehnike njegove izrade, a odnosi se na ukupnost primijenjenih postupaka prisutnih u njihovoj izradi (Biró 1994). Pri tehnološkoj analizi prisutnoj kod lomljenih izrađevina, svaki se kameni komadić promatra pojedinačno, tj. određuje se njegovo mjesto u lancu operacija, a potom se utvrđuje postoje li na nalazištu sve ili samo neke faze lanca operacija (Šošić-Karavanić 2004). Prema prisutnim fazama, mogu se utvrditi proizvodne navike za pojedini lokalitet (Karavanić-Balen 2003). Osim toga, tehnologija izrade može pomoći u utvrđivanju svakodnevnih aktivnosti na lokalitetu, načina života populacija te njihova odnosa prema okolišu (Biró 1994). Tehnološki tipovi koje razlikujemo unutar lanca operacija izrade glačanih izrađevina su: gomolj ili oblutak, jezgra, odbojak, poluproizvod, cjelovita izrađevina, sekundarno upotrijebljena izrađevina, krhotina i neodredivi ulomci (Rajković et al. 2014).

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je prikazati proizvodne procese u izradi kamenih glačanih izrađevina te njihovu uporabnu vrijednost među neolitičkim populacijama istočnoga dijela Hrvatske. Rad polazi od hipoteze da postoji svjesna i organizirana uporaba pojedinih vrsta sirovina za izradu određenih tipova kamenog oruđa i oružja. Uniformiranost obrade i uporabe sirovine dovela je do razvoja ujednačenih tipova koji svoju statičnost u obliku pokazuju kroz čitavo razdoblje neolitika, a vidljiva je na širem geografskom području. Također polazimo od pretpostavke da je izrada i uporaba kamenih izrađevina posljedica promjena u strategijama preživljavanja te životnih navika uzrokovanih gospodarskim, ali i društvenim promjenama.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

U izradi doktorske disertacije biti će analizirane kamene glačane izrađevine neolitičkih lokaliteta Belišće-Staro Valpovo, Osijek-Hermanov vinograd, Kneževi Vinogradi-Osnovna škola, Selci Đakovački-Kaznica Rutak i Stari Perkovci-Debela Šuma.

Lokaliteti s kojih će se analizirati kamene izrađevine, zadovoljavaju nekoliko kriterija. Prije svega radi se suvremenim arheološkim istraživanjima na kojima je prikupljena velika količina raznovrsnog kamenog materijala s jasnim arheološkim kontekstom.

Višeslojno nalazište Belišće-Staro Valpovo smješteno je jugoistočno od grada Belišća, oko 400 m južno od Drave. Zaštitno arheološko istraživanje provedeno je 2006. godine. Tijekom istraživanja istražena je ukupna površina od 1625 m² te su pronađeni raznovrsni nalazi koje prema kulturnoj pripadnosti možemo pripisati nosiocima starčevačke i sopotske kulture. Pronađena je i velika količina kamenih izrađevina koje u tipološkom smislu možemo podijeliti na sjekire, tesle, batove i dljetja kao i kamene nalazi koji su korišteni u njihovoj izradi. Arheološki lokalitet Hermanov vinograd nalazi se na jugozapadnom rubnom dijelu Osijeka, na niskom, gotovo pravilno kružnom brežuljku površine 12018m². Arheološka istraživanja provedena su 1894., 1998., 2007., 2011., i 2013. godine te utvrdila prisutnost nosilaca sopotske kulture. Dosadašnja istraživanja rezultirala su velikom količinom arheološkog materijala od kojeg su najbrojnije cjelovite keramičke posude, nalazi od spondilusa i opsidijana. Izdvojeni kamene nalazi obuhvaćaju sve dijelove proizvodnog procesa tako da su izdvojeni sirovine, poluproizvodi i cjelovite izrađevine. Prema tipološkom određenju, izrađevine pripadaju sjekirama, teslama, dljetima i batovima. U dosadašnjoj obradi materijala obavljene su sirovinke analize na materijalu iz istraživanja 1998. godine. Višeslojno prapovijesno nalazište na položaju Osnovna škola, smješteno je u središtu Kneževih Vinograda. Rasprostire se na južnim obroncima Banskog brda, na rubu močvare koja se proteže do obala nekadašnjeg toka rijeke Dunav. Arheološka istraživanja provedena su 1985, 1986, 1987. i 2003.godine, a u utvrdila su pripadnost nalazišta starčevačkoj i sopotskoj kulturi.

Tijekom jeseni 2005. i proljeća 2006. godine provedena su arheološka istraživanja na nalazištu Kaznica-Rutak smještenom južno od sela Selci Đakovački. Zaštitna istraživanja provedena su 2005. i 2006. godine u sklopu arheoloških radova na trasi autoceste Beli Manastir-Osijek-Svilaj. U arheološkim iskopavanjima istraženo je naselje starčevačke i sopotske kulture, a pronađeno je i nekoliko objekata iz mladih razdoblja. Istražena površina iznosi 25000 m². Na nalazištu je pronađeno ukupno 367 kamenih predmeta. Izdvojene su cjelovite i fragmentirane kamene izrađevine, ulomci izrađevina, te ulomci kamena bez tragova obrade i uporabe. Velika količina kamenih nalaza prikupljenih na lokalitetu, omogućuje uvid u tehnološke postupke prisutne prilikom izrade kamenih glačanih izrađevina, ali i njihove uporabe. Do sada su obrađeni kamene nalazi sopotske kulture (218 komada), a na isti je način potrebno analizirati i alatke starčevačke kulture. Nalazište Stari Perkovci-Debela šuma istraživano je 2006. godine. Ukupna istražena površina iznosi 59000 m² pri čemu su ustanovljeni tragovi naselja starčevačke i sopotske kulture. Kamene nalazi značajni su prije svega zbog svoje količine i raznovrsnosti koja se odnosi na različite faze proizvodnog procesa. Prisutni su nalazi sirovine, poluproizvoda, odbojaka, ali i velika količina cjelovitih izrađevina.

Kamene izrađevine podijelit će se prema krono-kulturološkoj pripadnosti pojedinih stratigrafskih jedinica, a odabir lokaliteta koji sadrži obje neolitičke kulture, starčevačku i sopotsku, omogućit će komparaciju u kronološkom i kulturološkom smislu.

Prilikom obrade podataka za svaki lokalitet izradit će se posebna baza koja će sadržavati podatke o svakoj izrađevini: kontekst nalaza (kvadrant, stratigrafska jedinica, dubina, redni broj u terenskoj dokumentaciji), tehnološki tip kamenog nalaza (vidljivi tragovi obrade), tipološku pripadnost kamene izrađevine (metrički podaci: stupanj očuvanosti/fragmentiranosti, ostala oštećenja, dimenzije (dužina, širina, debljina, težina, širina sječiva), tragovi uporabe)), sirovinna pripadnost (analiza sirovine: vrsta, porijeklo.)

Obrada kamenih izrađevina s izdvojenih lokaliteta pokazat će početnu distribuciju kamenih glačanih izrađevina među ratarsko-stočarskim populacijama istočnoga dijela Hrvatske, kao važnog prostora obitavanja nosilaca starčevačke i sopotske populacije. Odredit će se i objasniti tehnološki procesi izrade kamenih izrađevina te utvrditi metode i tehnike obrade s obzirom na sirovinu pripadnost. Prikazat će se tipološka raznolikost materijala s posebnim naglaskom na terminologiju. Obavit će se petrografske analize kako bi se utvrdila sirovinna pripadnost, a na osnovi petrografskih analiza utvrditi porijeklo i položaj primarnih i sekundarnih sirovinskih nalazišta, a time i moguće pravce kretanja među zajednicama. Metodom optičke mikroskopije velike dubinske oštine i povećanja analizirat će se tragovi izrade i uporabe kamenih izrađevina i na taj način dobiti odgovori o funkcijama pojedinih tipova izrađevina. Na taj će se način utvrditi njihov položaj u svakodnevnom životu promatranih populacija u Panonskoj nizini. Unutar svakog nalazišta pokušat će se locirati radni prostori za proizvodnju oruđa, ali i obradu drugih materijala s pomoću kamenih izrađevina.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Rezultati analize kamenih glačanih izrađevina s neolitičkih lokaliteta istočnoga prostora Hrvatske, omogućit će širenja naših spoznaja o životu neolitičkih zajednica, svakodnevnom životu, gospodarskim i društvenim aspektima, kao i međusobnim odnosima kroz razmjenu sirovinskih dobara. One su jasan pokazatelj neolitizacije te ključne za rješavanje pitanja evolucije neolitičkih kultura u jugoistočnom dijelu Europe. Dosadašnje spoznaje većim su se dijelom temeljile na keramičkoj proizvodnji, a ovim radom pozornost se skreće na jednu drugu kategoriju nalaza. Značajno je da će po prvi puta pri analizi kamenih glačanih izrađevina na području Hrvatske, biti prilagođen i primijenjen koncept lanca operacija, dosad uglavnom korišten u obradi lomljene litike.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

W. Andrefsky: *Lithic, Macroscopic Approaches to Analysis*, Cambridge: Cambridge University Press 2005.

D. Antonović: *Neolitska industrija glačanog kamena u Srbiji*, Beograd, 2003.

J. Balen: *Đakovo Franjevac, kasnobakrenodobno naselje*, Zagreb, 2011.

J. Balen & D. Balen, D. Kurtanjek: Kamene alatke s nalazišta Samatovci iz fundusa Arheološkog muzeja u Zagrebu, *Opuscula Archaeologica* 26, 19-37.

- J. Balen & M. Burić:** Litički nalazi na području sopotske kulture na području Hrvatske, u: Tomaž, A. ur., *Od Sopota do Lengyela*, Koper, 2006, 35-38.
- J. Balen & I. Karavanić:** Rukotvorine iz Spiennesa u svjetlu eksploatacije kremenih materijala u neolitik, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 3.s., XXXVI, 2003, 7-27
- K. T. Bíró:** The role of lithic finds in the Neolithic archaeology of the Alföld region, Jóna András Muzeum Ekvönyve, Nyíregyháza, 1994, 159-162.
- M. Burić:** Finds of Nephrite and Jade Axes on the Territory of Croatia, *Krystalinikum* 26, Brno, 2000, 39-43.
- S. Dimitrijević:** Sopotsko- lendlenska kultura, *Monographiae archaeologicae I*, Zagreb, 1968.
- I. Karavanić & J. Balen:** *Osvit tehnologije*, Zagreb, Arheološki muzej u Zagrebu, 2003.
- L. Leroi-Gourhan:** *Le Geste et La Parole*, Paris, 1965.
- M. Paunović:** Origin of the neolithic raw material in Croatia, *Opuscula Archaeologica*, Vol. 26. No. 1. Zagreb, 2002, 7-17.
- H. Posilović:** O porijeklu sirovinskog materijala opisanih artefakata, u: *Đakovo Franjevac, kasnobakrenodobno naselje*, autor: J. Balen, Zagreb, 2011.
- D. Rajković:** Kamene glačane alatke s nalazišta Čepin-Ovčara/Tursko groblje, *Osječki zbornik* 30, Osijek 2012, 15-57.
- D. Rajković & T. Hršak & H. Posilović & K. Kos:** A Case Analysis of the Operational Sequence for the Production of Polished Stone Tools at the Selci Đakovački-Kaznica-Rutak Site, *Archaeotechnology, studying technology from prehistory to the Middle Ages*, Novi Sad, 2014, 89-111.
- F. Sellet:** Chaîne opératoire; the concept and its application, *Lithic technology* vol.18, 1993, 106-112
- S. Semenov:** *Prehistoric Technology*, 1976, London
- T. Težak-Gregl:** Glačane kamene rukotvorine neolitičkog i eneolitičkog razdoblja u Hrvatskoj, *Opuscula Archaeologica* 25: 7-25
- T. Težak-Gregl:** Glačana kamena oruđa, u: *Slavonski Brod Galovo*, Zagreb, 2007.
- T. Težak-Gregl & M. Burić:** Glačane kamene izradvine neolitičke starčevačke kulture u sjevernoj Hrvatskoj, *Opuscula Archaeologica* 26, Zagreb, 27-36.
- M. Šimek & D. Kurtanjek & M. Paunović:** Eneolitičke kamene glačane alatke iz špilje Vindije (SZ Hrvatska), *Opuscula Archeologica* 26, Zagreb: 39-55.
- R. Šošić & I. Karavanić:** Cijepani litički materijal s prapovijesnog nalazišta Slavča, Nova Gradiška, *Vjesnik arheološkog muzeja u Zagrebu* 3.s., XXXVII, Zagreb, 2004, 17-41
- S. Vuković:** Eksperiment u prehistorijskoj arheologiji, *Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske, godina XXII*, broj 2., Zagreb, 1973, 22-26.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

85000 kn

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	85000 kn	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
prof. dr. sc. Tihomila Težak-GreglPotpis _____
Dragana Rajković, dipl. arheolog i povjesničar**IZJAVA**

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 06.02.2015.

Potpis _____
Dragana Rajković, dipl. arheolog i povjesničar

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Marina Kovač, diplomirani povjesničar umjetnosti i arheolog		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Arheologija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7428		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Marijan		
Datum i mjesto rođenja:	28.09.1983., Osijek, Hrvatska		
Adresa:	Kralja Zvonimira 94a, Antunovac, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	099/6385156		
E-mail:	sookienortham@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za arheologiju , Dodiplomski, Hrvatska (2007./2008.) 2. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za povijest umjetnosti , Dodiplomski, Hrvatska (2007./2008.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	- listopad 2014. - : Muzej Slavonije, Osijek - viši kustos Arheološkog odjela (antika) - srpanj 2014. - : Muzej Slavonije, Osijek - zamjenica v.d. ravnatelja - svibanj 2008. - listopad 2014.: Muzej Slavonije, Osijek - kustos Arheološkog odjela (antika)
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Kovač, Marina. Ulaznica za drugi svijet. Egipatska zbirka Muzeja Slavonije Osijek : Muzej Slavonije, 2013 (monografija). 2. Kovač, Marina. Experimental workshop of making Roman mosaics in the Museum of Slavonia in Osijek // Arheologija i prirodne nauke 8 / Korač, Miomir (ur.). Beograd, Srbija : Centar za nove tehnologije Viminacium / Institut za arheologiju Beograd, 2013. 113-120 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni). 3. Kovač, Marina. Experimental workshop: the making of Roman ceramic lamps at the Museum of Slavonia in Osijek // Rimske keramičarske i staklarske radionice. Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru Tema kolokvija: Eksperimentalna arheologija / Roman Pottery and Glass Manufactures. Production and Trade in the Adriatic region Colloquium Theme: Experimental archaeology / Lipovac Vrkljan, Goranka ; Šiljeg, Bartu ; Ožanić Roguljić, Ivana ; Konestra, Ana (ur.). Crikvenica : Institut za arheologiju ; Muzej grada Crikvenice, 2014. 71-78 (poster, međunarodna recenzija, objavljeni rad, stručni).

4. Davidović, Jasmina; Kovač, Marina.
Two interesting Roman anthropomorphic lamps from Sirmium and Mursa // Rimske keramičarske i staklarske radionice. Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru Tema kolokvija: Eksperimentalna arheologija / Roman Pottery and Glass Manufactures. Production and Trade in the Adriatic region Colloquium Theme: Experimental archaeology / Lipovac Vrkljan, Goranka ; Šiljeg, Bartu ; Ožanić Roguljić, Ivana ; Konestra, Ana (ur.).
Crikvenica : Institut za arheologiju ; Muzej grada Crikvenice, 2014. 339-346
(poster, međunarodna recenzija, objavljeni rad).
5. Kovač, Marina.
Rimske koštane igle za šivanje, pletenje i vezenje iz zbirke koštanih predmeta Muzeja Slavonije u Osijeku. // *Opuscula archaeologica*. 36 (2012) , 1; 175-246 (članak, znanstveni).
6. Kovač, Marina.
Rimski koštani žetoni i kockice za igru iz starog fundusa Muzeja Slavonije u Osijek. // *Osječki zbornik*. 30 (2012) ; 74-98 (članak, znanstveni).
7. Kovač, Marina.
Izbor rimskih koštanih ukosnica iz fundusa Muzeja Slavonije u Osijeku. // *Osječki zbornik*. 29 (2010) ; 37-78 (članak, znanstveni).
8. Kovač, Marina
Experimental workshop: making of Roman ceramic lamps at the Museum of Slavonia Osijek // *II. International Colloquium*
Crikvenica, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Poster)
9. Kovač, Marina
Experimental workshops of making Roman mosaics in the Museum of Slavonia in Osijek // *Archaeological Heritage and its Role in Education, Presentation and Popularisation of Science*
Kostolac, Srbija, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
10. Vukmanić, Igor; Kovač, Marina; Leljak, Mia
Military finds on the excavation and archaeogeophysical prospection results upon the Danube Limes fort site Ad Militare in Croatia // *The XVIIIth Roman Military Equipment Conference*
Copenhagen, Danska, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Poster)
11. Kovač, Marina; Vukmanić, Igor
Nomination process in Croatia // *1st Danube Limes Brand Strategy Conference*
Bratislava, Slovačka, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
12. Kovač, Marina
Promotional Activities in Croatia Concerning South East Europe - Danube Limes Brand // *Danube Limes Brand International Final Conference*
Bucharest, Rumunjska, 2014 (Znanstveni skupovi i radionice, Poster)
13. Kovač, Marina
Several observations on semi-finished bone products supporting the existence of a bone workshop in Mursa // *10th Meeting of the Worked Bone Research Group of the ICAZ*
Beograd, Srbija, 2014 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
14. Kovač, Marina
Two interesting anthropomorphous lamps from Sirmium and Mursa // *II. International Colloquium*
Crikvenica, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Poster)

NASLOV PREDLOŽENE TEME**Hrvatski:**

Tipologija i tehnologija izrade rimskih koštanih predmeta na području Donje Panonije na primjeru nalaza iz Murse

Engleski:

Typology and technology of Roman bone object manufacture in the Lower Pannonia area based on Mursa findings

Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):

Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Arheologija / Antička arheologija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof. dr. sc. Mirjana Sanader	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	msanader@ffzg.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none">Sanader, M., 2014, Dalmazia. Una provinzia romana sull' Adriatico, Mondadori, Milano.Sanader, M., 2014, <i>Flavia Vitalia, Presbyterin oder die Frau eines Presbyters?</i> U: Ein kräftiges Halali aus der Römerzeit, F. Lang - S. Traxler- E.M. Ruprechtsberger - W. Wohlmayr (eds), Universität Salzburg, Salzburg, 261-269.Sanader, M., 2013, <i>Das Projekt Tilurium</i>. U: Proceedings XVII Roman Military Equipment Conference, (ed. M. Sanader - A. Rendić Miočević – D. Tončinić – I. Radman Livaja), Zagreb 2013, 411 – 433.Sanader, M., 2013, <i>O atribciji takozvanog Ikarova torza iz Arheološkog muzeja u Splitu</i>, Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku 106, Split, 131-144.Sanader, M., 2011, <i>Neue Überlegungen über eine Statue der Göttin Roma aus Aequum in Dalmatien</i>, U: T. Nogales, I. Rodà (eds.), Roma y las provincias: modelo y difusion. Actas del XI Coloquio Internacional de Arte Romano Provincial, Merida, 291 – 296.		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Tema ove doktorske disertacije je tipologija i tehnologija izrade rimskih koštanih predmeta pohranjenih u Muzeju Slavonije u Osijeku, a koji potječu s područja antičke Murse. U radu će se pokušati ustanoviti njihova tipologija i to na osnovu korištenja komparativne metode koja se uspješno koristi u arheološkoj znanosti. Taj postupak bi mogao omogućiti i datiranje analiziranih koštanih predmeta. Namjera je predstaviti i tehnologiju izrade analiziranih koštanih predmeta pri čemu ćemo se koristiti metodom rekonstrukcije lanca operacija (<i>chaîne opératoire</i>). Nakon toga će svi predmeti biti statistički obrađeni i grafički predstavljeni. Tim će se postupkom konačno moći dobiti jasnija slika o ovoj grani rimske proizvodnje, i to ne samo za područje Murse nego i Rimskog Carstva. Na temelju provedenih istraživanja moći će se osim toga razmatrati i moguće postojanje radionice/a za obradu koštanih predmeta u Mursi.		
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The topic of this doctoral dissertation is typology and technology of manufacture of Roman bone objects stored in the Museum of Slavonia in Osijek, originating from the ancient Mursa area. The work will attempt to establish their typology on the basis of a comparative method which is successfully used in archaeological science. The procedure should allow dating of the bone objects under analysis. The intention is also to represent the manufacture technology of the analysed bone objects using the method of reconstructing the operational chain (<i>chaîne opératoire</i>). After that, all the objects will be statistically processed and represented graphically. The procedure will finally shed more light on this		

branch of Roman production, not only for the Mursa area, but also the Roman Empire. Based on the research conducted, the possible existence of workshop/s for processing bone objects in Mursa will also be considered.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Arheološki nalazi izrađeni od kosti jedni su od najbrojnijih i najraznolikijih nalaza na rimskim lokalitetima na prostoru nekadašnjih rimskih provincija. Od kosti su se izrađivali predmeti za svakodnevnu uporabu, a često i ukrasni predmeti. Pisani izvori donose vrlo malo podataka o obradi koštanih predmeta u radionicama. U njima su bili zaposleni rezači, tokari i rezbari. Alati koji su se koristili pri obradi koštane sirovine malih su dimenzija: nož za rezanje, različite turpije, svrdla, strugači, šila, pile i dljeteta.

U ranocarsko doba velike radioničke centre za izradu predmeta od drveta i kosti nalazimo u zapadnim rimskim provincijama. Najveći broj radioničkih centara nalazio se u Italiji (Rim, Ostija, Pisa i Akvileja).

Kasnije su se radionice mehanizirale uporabom tokarskog stroja koji je omogućio serijsku proizvodnju, a koristio se i za završnu obradu te dekoriranje finalnog proizvoda. Mehanizacija radionica omogućila je umnažanje predmeta, ali je za posljedicu imala proizvodnju velike količine predmeta nalik jednih drugima.

Krajem 3. i početkom 4. stoljeća koštano-rezačka industrija doživjela je svoj vrhunac, što je bila posljedica ekonomske krize i osiromašenja srednje klase rimskog građanstva. Koštano-rezačke radionice širile su se Carstvom procesom romanizacije kao i ostale obrtničke radionice. To dovodi do jačanja trgovačkih veza među naseljima u provincijama pri čemu je pomogla i sve gušća mreža rimskih puteva.

Dugi su se niz godina u stručnoj literaturi sustavno zanemarivali arheološki nalazi od kosti. Nalazi izrađeni od kosti smatrani su manje zanimljivijim i atraktivnijim od drugih vrsta nalaza, poput keramike, metala i stakla. Većinom se obrađivao atraktivniji koštani materijal (npr. oplate od bjelokosti). Jedna od posljedica dugogodišnjeg zaobilaženja koštanog materijala kod znanstvenih obrada jest neujednačenost terminologije. Naime, glavni nedostaci proizlaze iz nejednakih principa po kojima se sistematizira koštani materijal.

Posljednjih četrdesetak godina došlo je do određenih promjena vezanih uz znanstvenu revalorizaciju rimskog koštanog materijala. Većinu radova koji se bave ovom tematikom čine znanstveni i stručni radovi. Monografije i katalogi izložbi u najvećoj mjeri služe kao izvor za komparaciju materijala.

Preokret u percepciji koštanog materijala dogodio se prvom velikom izložbom koštanog materijala u Dijonu (1978.). Tada je po prvi puta široj i stručnoj znanstvenoj javnosti predstavljen koštani materijal jedne velike regije. Tako se u Francuskoj, od 1981. godine nadalje, pojavilo nekoliko monografskih publikacija J.-C. Béala koje su tipološki obrađivale pojedine zbirke francuskih muzeja (Lyon, Vienne, Nîmes, Clermont-Ferrand i dr.). U novije vrijeme se sitnim rimskim materijalom bavi francuska radna grupa *Instrumentum*, koja proučava antičke obrte i industriju, te putem svoga stručnog glasila povremeno objavljuje i predmete od kosti.

Ovom su se, tada još neatraktivnom, temom među prvima izvan Francuske počeli baviti austrijski znanstvenici. Posebno valja istaknuti E. M. Ruprechtsbergera i njegovo djelo *Die römischen Bein- und Bronzenadeln aus den Museen Enns und Linz I. & II.* (1979.) Nakon Ruprechtsbergerove najznačajnije su monografske obrade rimskog koštanog materijala iz:

- Mađarske, autorice M. T. Biró (*The bone objects of the roman collection. Catalogi Musei Nationalis Hungarici, 1994.*),
- Srbije, autorice S. Petković (*Rimski predmeti od kosti i roga sa teritorija Gornje Mezije, 1995.*),
- Švicarske, autorice S. Deschler-Erb (*Römische Beinartefakte aus Augusta Raurica. Rohmaterial, Technologie, Typologie und Chronologie, 1998.*),
- Austrije, autorice K. Gostenčnik (*Die Beinfunde vom Magdalensberg, 2005.*).

Iste autorice kontinuirano i dalje objavljuju znanstvene radove o koštanim nalazima s rimskih lokaliteta.

Od talijanskih znanstvenika obradom koštanih predmeta bavi se C. Bianchi koja je obradila rimske koštane ukosnice Lombardije (*Spilloni*

in osso di eta romana, 1995.) te pretežno piše o rimskim koštanim ukosnicama i oplata kreveta od kosti (*Letto funerario in osso di età romana da Cerveteri, 2006.*). Temom radionica za izradu predmeta od kosti bavila se A. St. Clair (*Evidence for Late Antique Bone and Ivory carving on the Northeast Slope of the Palatine: The Palatine East Excavation, 1996.*) obradivši arheološke nalaze s Palatina.

Pojedini su se autori bavili određenim grupama predmeta od kosti, pretežito koštanim iglama i ukosnicama. N. Crummy izradila je tipologiju koštanih ukosnica s područja Velike Britanije (*A Chronology of Roman-British Pins, 1979.*), A. Dular tipologiju za područje Slovenije (*Rimske koščene igle iz Slovenije, 1979.*), V. Šaranović-Svetek bavila se koštanim nalazima s područja Srbije, pretežno Sirmijuma (*Tipologija koštanih predmeta iz Sirmijuma, 1981.*), a češki materijal obradio je V. Hrubý (*Slovanské-kostěne předměty a jejich výroba na Moravě, 1957.*).

Povijest istraživanja koštanih predmeta s područja Hrvatske u lošijem je položaju nego gore navedeni primjeri. Koštani predmeti bili su, i još su uvijek, zapostavljena tema. Jedan od rijetkih i vjerojatno najraniji rad na temu koštanih predmeta objavljen u Hrvatskoj je članak V. Bikić-Belančić u Osječkom zborniku II. i III. (*Rimski koštani predmeti iz Osijeka u Arheološkom muzeju u Zagrebu, 1948.*). Nakon toga nalazi od kosti tretirani su u hrvatskoj znanstvenoj literaturi kao sporedni. Opisivani su vrlo šturo, bez detaljnije tipološke analize predmeta.

Devedesetih godina prošlog stoljeća javilo se nekoliko radova S. Ivčević vezanih uz koštane nalaze Arheološkog muzeja u Splitu (*Antički medicinsko-farmaceutski instrumenti iz Arheološkog muzeja u Splitu, 1999.*; *Koštane preslice s prikazom Afroditе iz Arheološkog muzeja Split, 1999-2000.*). Ista je autorica obradila 2002. godine koštane nalaze u monografiji *Longae Salonae (Kozmetički pribor i Predmeti za šivanje, tkanje i pređenje).*

M. Kovač objavila je nekoliko radova vezanih uz predmete od kosti iz Murse (*Izbor rimskih koštanih ukosnica iz fundusa Muzeja Slavonije u Osijeku, 2010.*; *Rimski koštani žetoni i kockice za igru iz starog fundusa Muzeja Slavonije u Osijeku, 2012.*; *Rimske koštane igle za šivanje, pletenje i vezenje iz zbirke koštanih predmeta Muzeja Slavonije u Osijeku, 2012.*), koji su uz radove R. Škrgulje (*Zbirka koštanih igala Gradskog muzeja Sisak, 2010.*) i R. Sekso (*Ukosnice, toaletne igle i češljevi iz fundusa Muzeja grada Šibenika, 2012.*) jedina tipološka obrada koštanih predmeta u Hrvatskoj posljednjih godina.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Ova disertacija ima dva primarna, jedan sekundarni cilj i jednu hipotezu. Prvi primarni cilj je izrada tipologije analiziranih rimskih koštanih predmeta. Drugi primarni cilj je analiza načina proizvodnje svakog artefakta kao cjelokupnog predmeta što podrazumijeva i tehnologiju izrade i njihove dekorativne elemente. Uspješnom provedbom ovih dvaju primarnih ciljeva mogao bi se ostvariti i sekundarni cilj, a to je kronološka identifikacija svakog pojedinog predmeta. Uspješnom provedbom ovih dvaju primarnih ciljeva i sekundarnog cilja mogao bi se ostvariti uvjet za postavljanje hipoteze o postojanju radionica za obradu kosti u Mursi. Osim svega navedenog ovaj bi mogao doprinijeti ne samo prikupljanju nego i učestalijoj obradi koštanih proizvoda kojih su hrvatski muzeju prepuni. I to ne samo finalnih proizvoda već i koštane sirovine, poluproizvoda kao i ostalog radioničkog otpada.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Tema ove doktorske disertacije su rimski koštani predmeti pohranjeni u Muzeju Slavonije u Osijeku. U depoima Muzeja pohranjen je velik broj rimskih koštanih predmeta koji potječu s područja rimske Murse. Muzej čuva više od osam stotina inventariziranih predmeta, te još oko tri stotine tipološki neodredivih koštanih predmeta (oštećenih tijela ukosnica i igala), koji nisu invenarizirani već služe kao statistički pokazatelj velike brojnosti predmeta izrađenih od kosti.

Zbirka se sastoji od različitih tipova igala za šivanje, pletenje i vezenje, ukosnica, kozmetičkog pribora, kockica i žetona, žlica, češljeva, drški noževa (kao i drugih vrsta drški), opreme za tkanje, različitih dekorativnih oplata namještaja, pisaćih pločica, stilusa, poluproizvoda i drugog. Ovi su predmeti u Muzej dospjeli krajem 19. i većinom u prvoj polovini 20. stoljeća: kao otkupi, slučajni nalazi, donacije te manji broj arheološkim iskopavanjima u drugoj polovini 20. stoljeća. Koštani predmeti pod mjestom pronalaska imaju zabilježeno: Osijek, Osijek - Donji grad, Osijek - Donji grad - Vijenac narodnih heroja Slavonije, Osijek - Donji grad - Trg Vladimira Nazora, Osijek - Donji grad - Pristanište, Osijek - Topnička vojarna, što upućuje na mjesto pronalaska unutar granica zidina rimske Murse. Pojedini predmeti nemaju upisano pobliže mjesto pronalaska, što navodi na zaključak da se ne radi o sustavnim arheološkim iskopavanjima.

U posljednjih sedamdeset godina pojedini su koštani predmeti iz Murse objavljeni (V. Bikić – Belančić, *Rimski koštani predmeti iz Osijeka u Arheološkom muzeju u Zagrebu*, Osječki zbornik II. i III., 1948.), ali pretežno samo uz ilustraciju, bez detaljnije znanstvene analize. Unazad pet godina autorica ove disertacije obrađivala je dio građe iz Murse (igle, ukosnice i žetone za igru) te su i ti rezultati uključeni u ovu disertaciju. Pojedini su predmeti obrađeni u katalogima izložbi posljednjih nekoliko godina (*Kelti i Rimljani*, 1997. i *Slavonija, Baranja i Srijem - vrela europske civilizacije*, 2009.). Sva objavljena literatura o koštanom materijalu iz Murse biti će prikupljena, kao i općenito sva literatura vezana uz koštani materijal provincije Panonije i ostalih provincija Carstva. Osim relevantne literature vezane uz rimske koštane predmete namjera je objediniti i literaturu koja je svojim značajem relevantna, jer prethodi ili je sljednik rimskog razdoblja, a može biti značajna za daljnje proučavanje osječkih nalaza.

Prvo ćemo dati kratak pregled povijesti istraživanja vezan uz proučavanje rimskih koštanih predmeta u Hrvatskoj i svijetu, a potom i pregled koštanih predmeta u antičkim izvorima (pisanim, epigrafskim i slikanim izvorima). Namjera je objasniti što podrazumijevamo pod koštanom materijalom. Često dolazi do zabune pri determinaciji sirovine kao kosti, podrazumijevajući da su samo životinjske kosti skeleta sirovina pogodna za obradu, pri tome ponekad zaboravljajući na životinjske rogove, ali i ljuštore školjaka. Ujedno, često dolazi do pojednostavljenog imenovanja rogova, bez bližeg određenja pripadnosti. Tako se u istu kategoriju svrstavaju i rogovi stoke i rogovi divljači. Rogovi divljači su otporniji od kosti i teže se lome, stoga mu je davana prednost pred ostalim rogovima i kostima pri izradi određenih vrsta predmeta (npr. češljeva). Ta distinkcija najbolje je uočljiva u stručnoj literaturi engleskog govornog područja, gdje se za rogove stoke koristi termin *horn*, a za rogove divljači termin *antler*.

Metodologija ovog rada prvenstveno će se temeljiti na tehnologiji izrade i tipologiji koštanih predmeta na primjeru nalaza iz Murse. Objasniti će se način nabave sirovine kao i proces proizvodnje predmeta u radionicama na primjerima poluproizvoda (rekonstruirat će se *chaîne opératoire*, od sirovine do finalnog proizvoda). Proučavanje tragova i kvalitete obrade koštanih nalaza te analiza dekorativnog repertoara poslužit će potvrdi moguće lokalne proizvodnje pretpostavljene radionice u Mursi. Iz te bi pretpostavke trebalo eventualno biti moguće isčitati i pojedine socijalne i ekonomske aspekte radionica za obradu kosti. Potom će se koštani predmeti raspodijeliti u grupe prema namjeni (kozmetički predmeti, predmeti za tkanje i dr.) unutar kojih ćemo ih tipološki klasificirati.

Ujedno će biti objašnjen način pridruživanja određenog predmeta određenom tipu. To je vjerojatno najlakše objasniti na primjeru koštanih ukosnica, jer se njihova tipologija određuje prema njihovom najkarakterističnijem dijelu – glavi. No, pri obradi pojedinih tipova predmeta susrećemo se s problemom neujednačenosti terminologije. Pojedini autori ne pridružuju uvijek ukosnice istovjetnog oblika glave terminu kojeg su prvotno odabrali (npr. pod tipom ukosnice s glavom u obliku ovala možemo naći i one kuglastog i valjkastog oblika glave). Pri određivanju tipologije osječkih nalaza služiti ćemo se dosljednim korištenjem pravila i tremina pri tipološkoj determinaciji.

U najvećoj mjeri oslanjat ćemo se na terminologiju autora koji su obrađivali materijal iz Panonije (V. Šaranović-Svetek, M. T. Biró) i susjednih provincija u kojima nalazimo sličan i/ili istovjetan materijal, kao što su Mezija (S. Petković), Norik (K. Gostenčnik i E. M. Ruprechtsberger) i Germanija (S. Deschler – Erb).

Također će se razmatrati, na osnovu brojnosti i raznolikosti materijala, utemeljenost hipoteze o postojanju radionice za obradu kosti u Mursi. Naime, na području Republike Hrvatske do sada nije utvrđena niti jedna radionica za obradu predmeta od kosti. Poznajući stanje na ostalim lokalitetima u provinciji Panoniji, kao i ostalim provincijama, nemoguće je da na hrvatskom dijelu, koji je pokrivala provincija Panonija, nisu postojale radionice za obradu kosti. Nažalost, čak niti voditelji arheoloških iskopavanja do sada nisu pridavali gotovo nikakvu važnost koštanom sirovini, poluproizvodima i otpacima od proizvodnje. To nije slučaj samo u Hrvatskoj već je situacija slična i na inozemnim rimskim lokalitetima, gdje je vidljiv znatan nedostatak otpadaka i krhotina od proizvodnje, što otežava ubiciranje radionica i rekonstrukciju *chaîne opératoire*.

Arheološka građa bit će detaljno kataloški obrađena, što uključuje: inventarni broj, mjesto nalaza, opis, dimenzije, dataciju, tip, literaturu i analogije predmeta. Svaku će katalošku jedinicu pratiti i pripadajuća fotografija (po potrebi više njih). Izrada kataloških jedinica pomoći će pri rasvjetljavanju pitanja vezanih uz brojnost određenih tipova koji su pohranjeni u Muzeju Slavonije. Pojedini tipovi koštanih predmeta javljaju se kroz dugi vremenski period (1.-5. st.), a pojedini vrlo kratko. Intencija nam je utvrditi, prati li materijal iz Murse situaciju većine lokaliteta toga doba ili su vidljiva neka odstupanja.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

U Republici Hrvatskoj se do sada nije nikad, stručno i znanstveno, obradila jedna cjelokupna muzejska zbirka rimskih koštanih predmeta. Zbog toga će ovaj rad predstavljati značajan znanstveni doprinos arheološkoj struci. Dobiveni rezultati o tipologiji, tehnologiji i kronologiji rimskih koštanih predmeta olakšat će rad budućim istraživačima, i to ne samo u Hrvatskoj nego i svijetu.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. MacGregor, A., 1984, Bone, Antler, Ivory and Horn: Technology of Skeletal Materials Since the Roman Period, University of Toronto, Toronto.
2. Deschler-Erb, S., 1998, Römische Beinartefakte aus Augusta Raurica. Rohmaterial, Technologie, Typologie und Chronologie, Band 1. Forschungen in August 27., Augst.
3. Deschler-Erb, S., 1998, Römische Beinartefakte aus Augusta Raurica. Rohmaterial, Technologie, Typologie und Chronologie. Band 2. Forschungen in August 27., Augst.
4. Gostenčnik, K., 2005, Die Beinfunde vom Magdalensberg. Verlag des Landesmuseums Kärnten, Klagenfurt.
5. Ivčević, S., 2002, *Kozmetički pribor*. U: Longae Salonae I., Split, 329-347.
6. Petković, S., 1995, Rimski predmeti od kosti i roga sa teritorija Gornje Mezije, Beograd.
7. Pinterović, D., 1978, Mursa i njeno područje u antičko doba, JAZU, Osijek.
8. Ruprechtsberger, E. M., 1978, Die römischen Bein – und Bronzenadeln aus den Museen Enns und Linz. LAF Band 8, Linz.
9. Ruprechtsberger, E. M., 1978, Die römischen Bein – und Bronzenadeln aus den Museen Enns und Linz. LAF Band 9, Linz.
10. St. Clair, A., 2003, Carving as Craft. Palatine East and the Greco-Roman Bone and Ivory Carving Tradition, Baltimore.
11. Béal, J.-C., 1984, Les objets de tabletterie antique du Musée archéologique de Nimes. Cahiers des musees et monuments de Nimes 2., Nimes.
12. Blago Muzeja Slavonije, 1997, katalog izložbe. Osijek, 65-79.
13. Bulat, M., 1989, Mursa – Osijek u rimsko doba, katalog izložbe, Muzej Slavonije, Osijek.
14. Biró, M. T., 1994, The bone objects of the roman collection. Catalogi Musei Nationalis Hungarici, Series Archaeologica II., Budapest.
15. Košćević, R., Arheološka zbirka Benko Horvat. Zagreb 2000., 9, 54-56, 127-128, 139, 141-142.24.
16. Nedved, B., 1981, *Nakit rimskog razdoblja*. Nakit na tlu sjeverne Dalmacije od prapovijesti do danas, katalog izložbe, Zadar, 151-184.
17. Anderes, C., 2009, *La collection de tabletterie du Musée de Nyon*. Annuaire d'Archéologie Suisse 92, Basel, 201-237.
18. 20. Biró, M. T., 1987, *Bone-carvings from Brigetio in the collection of the Hungarian National Museum*. AAH, Tom. XXXIX, Budapest, 153-192.
19. Biró, M. T., 1994, *Gorsium bone carvings*. Alba Regia XXIII, Annales Musei Stephani Regis, Székesfehérvár 1987., 25-63.
20. Biró, M. T., 1999, *Pins with female bust decoration and the emperor cult*. ANTAEUS, Pannonia and Beyond, Studies in Honor of László Barkóczi, Budapest, 79-92, 604-619.
21. Crummy, N., 1979, *A Chronology of Roman-British Pins*. Britannia, Vol. 10, London, 157-163.
22. Kovač, M., 2010, *Rimski koštani predmeti iz fundusa Muzeja Slavonije u Osijeku*. Osječki zbornik 29, Osijek, 37.-78.
23. Kovač, M., 2012, *Rimski koštani žetoni i kockice za igru iz starog fundusa Muzeja Slavonije u Osijeku*, Osječki zbornik 30, Osijek, 75-98.

24. M. Kovač, 2012, Roman bone needles for sewing, knitting and embroidering from the Collection of bone items at the Museum of Slavonia in Osijek, *Opuscula Archaeologica*, Vol.36 No.1, Zagreb, 175-246.

25. Šaranović – Svetek, V., 1980, *Prilog proučavanju antičkog koštanorezačkog-rezbarskog zanata na teritoriju južne Panonije s posebnim osvrtom na Sirmijum*. RVM 26, Novi Sad, 121-132.

26. Šaranović – Svetek, V., 1981, *Tipologija koštanih predmeta iz Sirmijuma*. RVM 27, Novi Sad, 149-178.

27. Vass, L., 2009, *Beinschnitzerei in Intercisa*. *Archaeologiai Értesítő* 134, Akadémiai Kiadó, Budapest, 81-90.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

85.000,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	85.000,00	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____

prof. dr. sc. Mirjana Sanader

Potpis _____

Marina Kovač, diplomirani povjesničar umjetnosti i arheolog

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 06.02.2015.

Potpis _____

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Marina Kovač, diplomirani povjesničar umjetnosti i arheolog

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Ćiril Ćoh, profesor filozofije i komparativne knjiŹevnosti		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Filozofija		
Matićni broj doktoranda/doktorandice:	8519		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Vladimir i Štefanija Ćoh		
Datum i mjesto rođenja:	03.04.1953., Hum na Sutli, Hrvatska		
Adresa:	Široke ledine 14, VaraŹdin, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0998091323		
E-mail:	ciril.coh@vz.t-com.hr		

ŹIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>Filozofija</i> , Poslijediplomski doktorat, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>od 2006. do 2008. vanjski suradnik, predavač filozofije odgoja i etike na Visokoj učiteljskoj školi u Ćakovcu (danas odjel Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu)</p> <ul style="list-style-type: none">• od 2001. do 2011. vanjski suradnik, predavač socijalne filozofije i etike na Sveučilištu u VaraŹdinu• od 2001. vanjski suradnik, predavač poslovne etike na Fakultetu organizacije i informatike u VaraŹdinu• od 1978. profesor filozofije i logike na Prvoj gimnaziji u VaraŹdinu (također predavao etiku, dramsku umjetnost, filmsku umjetnost, latinski jezik, obrazovanje za demokratsko građanstvo)
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none">1. Ćoh, Ćiril. Otkriveno lice kruga Zagreb : Kruzak, 2004 (monografija).2. Ćoh, Ćiril. Kompozicija 'Nove de universis philosophia kao slika njenog sadržaja - spoznaje sveukupnosti // Zbornik radova VI. međunarodnog filozofskog simpozija 'Dani Frane Petriša', Cres 13.-17. srpnja 1997. / Schiffler, Ljerka (ur.). Zagreb : Hrvatsko filozofsko društvo, 1999.3. Ćoh, Ćiril; Lamot, Marija; Matuš, Ksenija. Etika 1, udžbenik za prvi razred srednjih škola . Zagreb : Školska knjiga, 2004.4. Ćoh, Ćiril. Kaotičnost kao pretpostavka smislenog poretka. // Filozofska istraživanja. 77-78 (2000) , 2-3;

- 277-292 (članak, znanstveni).
5. Čoh, Ćiril.
Mjesto prirode u cjelini svijeta. // *Metodički ogledi*. 5 (1994) , 9; 89-107 (članak, znanstveni).
6. Čoh, Ćiril.
Tankočutnije od jezika. // *Filozofska istraživanja*. 4 (2010) ; 563-579 (pregledni rad, ostalo).
7. Čoh, Ćiril.
Pripada v etici prednost učitelju ali resnici. // *Poligrafi*. 9 (2004) , 33/34; 97-101 (ostalo, ostalo).
8. Čoh, Ćiril.
Primjena filozofski relevantnog likovnog djela u nastavi filozofije. // *Metodički ogledi*. 6 (1995) , 11; 9-35 (članak, ostalo).
9. Čoh, Ćiril
Bioetika kao obrana i pohvala pravednosti // *6. Lošinjski dani bioetike*
Mali Lošinj, Hrvatska, 2007 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
10. Čoh, Ćiril
Identitet u bezdanu razdijeljenosti i nezasitnosti // *19. Dani Frane Petrića*
Cres, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
11. Čoh, Ćiril
Ima li u etici prednost učitelj ili istina // *12. Dani Frane Petrića*
Cres, Hrvatska, 2003 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
12. Čoh, Ćiril
Jedna izuzetna Platonova analogija // *11. Dani Frane Petrića*
Cres, Hrvatska, 2002 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
13. Čoh, Ćiril
Kroz beril Nikole Kuzanskoga o Petrićevoj teoriji spoznaje // *14. Dani Frane Petrića*
Cres, Hrvatska, 2005 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
14. Čoh, Ćiril
Odgoj i obrazovanje kao vještina, vrlina i znanje // *13. Dani Frane Petrića*
Cres, Hrvatska, 2004 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
15. Čoh, Ćiril
Petrićevo otkrivanje smisla Platonova zagonetnog učenja o prvim počelima // *23. Dani Frane Petrića*
Cres, Hrvatska, 2014 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
16. Čoh, Ćiril
Petrićevo razumijevanje Platonova Periagoge tes psihes // *21. Dani Frane Petrića*
Cres, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
17. Čoh, Ćiril
Relativnost kod Albrechta Durera prema interpretaciji fizičara Davida Finkelsteina // *14. Dani Frane Petrića*
Cres, Hrvatska, 2005 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
18. Čoh, Ćiril
Tankočutnije od jezika // *18. Dani Frane Petrića*
Cres, Hrvatska, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Matematika u Platonovoj filozofiji
Engleski:	Mathematics in Plato's Philosophy
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filozofija / Povijest filozofije

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	izv. prof. dr. sc. Igor Mikecin	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	imikecin@ffzg.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	1. "Platonova poiesis", Filozofska istraživanja, 108, 2007., str. 885-911. 2. "Slika ploidbe u Platonovim dijalozima", u P. Šegedin/O. Žunec (prir.), Filozofiranje i more, Demetra, Zagreb, 2008., str. 187-210. 3. "Ciprina interpretacija Parmenida", u D. Barbarić (prir.), Vrijeme metamorfoza. Uz 'Metamorfoze metafizike' Marijana Cipre, Matica hrvatska, Zagreb, 2009., str. 61-80. 4. "Sustav duše", u D. Barbarić/P. Šegedin (prir.), Platonov nauk o duši, Demetra, Zagreb, 2010., str. 151-216. 5. "Heraklit", Matica Hrvatska, Zagreb, 2013.		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	U disertaciji se polazi od pretpostavke da je razumijevanje položaja i uloge matematike u Platonovoj filozofiji vezano uz razumijevanje odnosa matematike i duše kao prvotnog počela kretanja. Istraživanje glavnih dijelova matematike: aritmetike, geometrije, stereometrije, astronomije i harmonike omogućuje promišljanje duševnoga kretanja, tj. kretanja koje samo sebe pokreće, i osobito okreta duše (periagoge tes psyches) kao porijekla istinskog filozofiranja. Na temelju kritičke analize Gaiserova pokušaj rekonstrukcije Platonova 'matematičkog sustava', utvrđuje se razlika između dianoetičke i noetičke matematike, narav eidetskih brojeva i matematički smisao prvotnih počela cjeline bića – onog jednog i neodređenog dvojstva.		
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	This Ph.D. thesis starts from the assumption that the understanding of the position and role of mathematics within Plato's philosophy is connected with the understanding of the relationship between mathematics and the soul as the prime principle of movement. Investigations into the main mathematical disciplines such as arithmetic, geometry, stereometry, astronomy and harmonics make it possible to reflect upon the movement of the soul, i.e. movement that puts itself in motion, and especially the 'conversion of the soul' (periagoge tes psyches) as a source of a true philosophy. Based on a critical analysis of Gaiser's attempt to reconstruct Plato's 'mathematical system', the following is established: the difference between dianoetic and noetic mathematics, the nature of ideal numbers, and the mathematical meaning of the ultimate ontological principles – the principle of One and the principle of Indefinite Duality.		
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)			
Razumijevanje Platonove matematike moguće je tek iz cjeline njegovog filozofiranja. Naime, matematika se bavi područjem između oblasti onog osjetilno opažljivog i oblasti onog mislivog i kao takva omogućuje uspon od onog postajućeg i prolaznog do onog istinski jesućeg. Ono matematičko ima udio u oba područja i tako posreduje među njima. Ovakav pristup matematici u Platonovoj filozofiji pokrenut je istraživanjima K. Gaisera i ostalih predstavnika Tübingenske škole, koja se temelje na Platonovom nepisanom učenju, odnosno filozofiranju među njegovom sljednicima u Akademiji. U ovim istraživanjima otvorena su mnoga pitanja, a posebno pitanje odnosa onog matematičkog spram duše. Oboje zauzima središnji položaj i posredničku ulogu u cjelini bića. Među duševnim moćima opet matematici pripada moć razumijevanja (dianoia), koja se nalazi u sredini između moći mnijenja			

i osjetilnog opažanja s jedne i umovanja s druge strane.

Duša je počelo svega kretanja i ujedno je i sama kretanje koje samo sebe pokreće (Legg. 896a), a u matematici kao djelatnosti razuma kretanje duše je ograničeno i ona ne dopire do istinske spoznaje svoga životonosnoga kretanja (Resp. 533c1). Nadalje, tako shvaćena matematika u svome istraživanju onog jesućega služi se pretpostavkama koje sama ne može pokrenuti i nadići (Resp. 511a5-b7). Geometrija, stereometrija, aritmetika, astronomija i harmonika kao glavni vidovi matematike predstavljaju znanja koja čine uvod u dijalektiku kao znanje onog istinski jesućeg (Resp. 522c-531d). Međutim, odnos onog matematičkog i duše u Platona može se u potpunosti objasniti tek ako se od dianoetičke matematike razlikuje noetička matematika i stekne uvid u to da su u svim tim znanjima, s izuzetkom aritmetike, u središtu interesa krug, odnosno kugla i uz njih vezano kružno kretanje. Geometrija proučava ravnine, a posebno srazmjere koji su matematička osnova sustava duše i njenog kružnog kretanja (Tim. 35a1-36d7). Izazov stereometrije je konstrukcija pravilnih geometrijskih tijela odnosno njihovo upisivanje u kuglu. Astronomija proučava čvrsta tijela u kružnom kretanju, a harmonika srazmjere toga kretanja koji su u osnovi harmonije i ritma čujne glazbe. Čovjek je obdaren vidom kojim može vidjeti ta kretanja i sluhom kojim ih može čuti kako bi mogao svoju dušu s njima uskladiti i poistovjetiti (Tim. 47c; 80c; 88d; 89a; 90d.). U spoznaji i nasljedovanju okreta duše (periagoge tes psyches) sastoji se za Platona istinska filozofija (alethine philosophia, Resp. 521,c). Pitanje 'što je periagoge?' odgovara pitanju 'što je to filozofija?' (G. Farandos), ali i pitanju 'što to u filozofiji matematika i ono matematičko jest?'

U aritmetici se ne spominju krug i kugla, no njeno izučavanje također smjera prema mišljenju okreta duše, koje je usko povezano s mišljenjem eidetskih brojeva. Tako se npr. u 'Dodacima Zakonima' životonosno kružno kretanje neba i mogućnost njegovog istraživanja veže uz broj (Epinom. 977a-b). Eidetski brojevi nisu brojevi kojima se broji i računa, njima se ne razumijeva (diaonoia), već umuje (noesis). Analogno s pitanjem o samokretanju duše kao okretu, ovdje se postavlja pitanje o prirodi eidetskih brojeva. Kakvi su to brojevi, u kakvom su odnosu spram onih aritmetičkih? Neki interpretatori (npr. M. Burnyeat) misle da ih treba shvatiti puko metaforički. Takvom shvaćanju se, među ostalima, suprotstavljaju J. W. Cook, L. Robin, J. Stenzel, i P. Brommer. Slične nesporazume izaziva s ovim povezano Platonovo razlikovanje dviju vrsta mjera (Pol. 283c-285c) – one aritmetičke i 'prave mjere'. Ovu drugu K. Gaiser, H. Krämer i H. G. Gadamer vežu uz ono jedno, dobro i lijepo dok se mnogi drugi (npr. C. Huffman) zaustavljaju samo na utvrđivanju praktičke sposobnosti primjene računanja u etici, čime se ne uvažava Platonovo razlikovanje aritmetičke jednakosti od one istinske jednakosti koja stvara prijateljstvo i ljubav (Legg. 716,c; 757a-b), kao i Platonovo razlikovanje između djelovanja usmjerenog isključivo prema ugodi i onog koje vodi brigu o okretu duše? Ljudska duša gubi vrlinu, odnosno postaje nesposobna za umovanje i istinsko življenje upravo onda kada u njoj umjesto primjerenog joj umnog kretanja zavlada lutajuće, gdje je mišljenje svedeno na računanje, a življenje na nezasiťnu žudnju za užitkom.

Utvrđivanje položaja i uloge matematike u Platonovoj filozofiji, a osobito naravi eidetskih brojeva i njihova odnosa spram prvotnih počela cjeline bića – ono jednog i neodređenog dvojstva, moguće je tek na temelju razlikovanja između dianoetičke i noetičke matematike. Cornford uvažava mogućnost noetičke matematike, ali misli da nju ne bi trebalo strogo lučiti od one koja još ne preispituje svoje pretpostavke. J. Stenzel, K. Gaiser i H. G. Gadamer, prepoznajući u onom matematičkom ključ za razumijevanje cjeline Platonove filozofije ne pronalaze neku noetičku matematiku, ali izlučuju sustav koji nadilazi područje diaonoia. J. Stenzel ukazuje na matematičku strukturu raščlambе ideja (dialysis), a K. Gaiser na 'matematički sustav' u unutrašnjoj strukturi bitka, čije naznake prepoznaje na mnogim mjestima u dijalozima. Radi se o 'slijedu dimenzija' (točka, crta, ploha, tijelo), što je kod pitagorovaca povezano s ustrojem dekade. Dekadu, odnosno Platonove eidetske brojeve kao najviše rodove onog jesućeg Gaiser izvodi iz dvaju prvotnih počela – onog jednog i neodređenog dvojstva. Mogućnost postojanja jednog takvog matematičkog sustava prihvaća i H. G. Gadamer smatrajući da bi 'slijed dimenzija' trebalo vezati i uz četiri roda iz 'Fileba': granica, ono bezgranično, ono ograničavajuće i ono ograničeno.

Za razumijevanje uloge matematike i onog matematičkog u Platona od velike je važnosti matematičko tumačenje tri usporedbe iz 'Politeje', u kojima Platon prikazuje ustrojstvo i razdiobu cjeline svega osjetivog i mislivog. Platonova razdioba crte pritom naglašava analogijski srazmjer među oblastima bitka (A. S. Ferguson). Taj je srazmjer određen zlatnoreznim odnosom, što je ključno za Platonovo razlaganje cjeline bića (Des Jardins, K. M. Sayre, S. A. Olsen, J. B. Kennedy). Tako se crta veže uz dekadu i postavlja se u blizinu Gaiserovog izvođenja eidetskih brojeva iz prvotnih počela. Time se naznačuje da se kroz filozofijsku matematiku dade sagledati odnos svih razina bitka, uključujući i razinu onog matematičkog.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Na temelju uvida u položaj i značaj matematike i onog matematičkog u Platona, te pretpostavke o njegovom razlučivanju dianoetičke i noetičke matematike rekonstruirati 'matematički sustav' koji je skriven u dijalozima i takozvanom nepisanom učenju, u svrhu njihovog boljeg razumijevanja. Pretpostavlja se da su u tom sustavu najuže povezani eidetski brojevi, okret (periagoge) kao umno i životvorno samokretanje duše, geometrijska, aritmetička i harmonijska razmjernost, 'slijed dimenzija', diatonijska ljestvica, Platonova razdioba crte,

četiri roda iz 'Fileba', te temeljni principi svega osjetivog i mislivog - ono jedno i neodređeno dvojstvo.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Rad će sadržavati slijedeće glavne dijelove:

1. Povijest grčke matematike, harmonije i astronomije od pitagorovaca do Euklida s naglaskom na sadržajima relevantnim za razumijevanje Platona (literatura: Burkert, Szabo, Heath, Huffman)

Ovdje će se, među ostalim, obrazložiti pitagorovsko shvaćanje brojeva po kojem oni nisu samo ono što omogućuje odredbu kvantitete nekog određenog svojstva nekog bića, već su osnova bitka i spoznaje svega (Filolaj, fr. B11). Problematizirat će se teza da geometrijsko prikazivanje i shvaćanje brojeva pitagorovce udaljuje od razumijevanja iracionalnih brojeva i nule, te teze o razlozima zbog kojih su pitagorovci držali u tajnosti konstrukciju pravilnog peterokuta (zlatni rez). Pokazat će se da u njihovom sustavu iracionalni brojevi i nula nisu 'strano tijelo' i da se na šutnju obvezuju iz onih istih razloga zbog kojih će se kasnije Platon u svojim dijalozima suzdržavati od izričitog govora o prvotnim počelima.

2. Platonovo shvaćanje matematike

Sustavno će se prikazati matematička problematika u Platonovim tekstovima (prije svega u 'Menonu', 'Politeji', 'Politiku', 'Teetetu' i 'Timeju') te u svjedočanstvima 'nepisanog učenja'. Razložiti će se Aristotelova kritika Platonovog shvaćanja matematike i onog matematičkog ('Metafizika', 'Fizika', 'O duši').

Polazeći od Platonovog shvaćanja matematike i njenog položaja u cjelini njegove filozofije pokazat će se nužnost njenog razlučivanja na dianoetičku i noetičku matematiku. Ovo razlučivanje ima svoje uporište u prikazu mjesta matematičkih bića unutar cjeline svega osjetivog i mislivog ('Politeja', VI. i VI.) te u razlikovanju dviju vrsta mjere (Pol. 283c-285c.). U aritmetici će se to pokazati kroz razliku dianoetičko-aritmetičkih i eidetskih brojeva, a u geometriji kroz razliku geometrijskih likova ukoliko oni predstavljaju sami sebe i služe razumijevanju (razmjeravanju) onog osjetivog i geometrijskih likova ukoliko su slika onog mislivog (Resp. 510c). Ukazat će se na značaj geometrijskog niza kao sredine između aritmetičkog i harmonijskog i na ulogu zlatnog reza.

Također će se pokazati uloga matematike u Platonovom promišljanju zakonitosti ustrojstva oblasti onog osjetivog, odnosno prirode, u razlici spram novovjekovne 'kvantifikacije prirode'.

3. Matematika i ono matematičko u Platonovom učenju o duši i idejama

Kroz sustavni prikaz Platonovog učenja o duši (pojedinačna ljudska duša i duša kozmosa, odnosno duša svega kao počelo kretanja) kroz analizu ogovarajućih dijelova 'Fedona', 'Politeje', 'Politika', 'Fedra', 'Zakona', 'Timaja', pokazat će se, među ostalim, kako Platonovo poimanje duše nije razumljiv kroz 'slijed dimenzija' (Gaiser) ukoliko on uključuje samo tjelesnu dimenzionalnost. Kao kretanje koje samo sebe pokreće (Phaedr. 245c-e, Legg. 894d-896c) duša je prvotnija od tjelesne duljine, širine, dubine i snage (Legg. 896c9-d3). Prostornost onog osjetivog i prostornost onog mislivog bitno se razlikuju, a u duši su postavljene u međusobno odnošenje. Tjelesna, osjetiva prostornost pruža otpor, koji duša treba prevladati, a druga, ona misлива, uspostavlja sklad, što duši omogućuje svrhovito kretanje koje je, kao takvo, istovremeno kruženje i napredovanje.

Pokazat će se kako je prostornost onog osjetivog vezana uz lutajuće kretanje (naprijed – natrag, lijevo – desno, gore – dolje), a prostornost onog mislivog uz kružno svrhovito kretanje. To su međusobno suprotstavljene, ali jedna drugoj pripadajuće vrste kretanja. Ukoliko su prožeta umom, ta kretanja su međusobno usklađena i svrhovita, a ukoliko su napuštena od uma izokreću se i međusobno se sukobljavaju. Takvo kretanje unutar duše prepoznat će se u Platonovom prikazu odnošenja dijelova duše u IV. knjizi 'Politeje' i u 'Fedru'.

Nakon prikaza i kritike različitih shvaćanja Platonovih eidetskih brojeva, odnosno brojeva-ideja (Robin, Stenzel, Bromer, Mohr, Cook), obrazložiti će se i dokazati pretpostavka o njihovoj najužoj povezanosti s temom okreta (periagoge). U analizi odabranih mjesta iz 'Simpozija', 'Politeje' i 'Parmenida' pokazat će se kako poimanje eidetskih brojeva i prvotnih počela – onog jednog i neodređenog dvojstva podrazumijeva i promišljanje onog nejesućeg, odnosno onog ništa.

Kroz prikaz Platonove etike u perspektivi platonovski shvaćene matematike, pokazat će se kako Platonovo učenje o dobru i vrlinama duše nije neka matematizacija etike, već suptilni način razlučivanja neposrednom koristi i užitkom uvjetovanog djelovanja od onog uistinu

pravednog.

4. Rekonstrukcija 'matematičkog sustava' u Platonovoj filozofiji

Prethodna poglavlja priprema su za rekonstrukciju Platonovog 'matematičkog sustava'. U rekonstrukciji se polazi od analize i kritike Gaiserove knjige 'Platons ungeschriebene Lehre' (posebno drugog dijela: 'Mathematik und Ontologie') i Kramerove 'Arete bei Platon und Aristoteles' (posebno trećeg dijela: 'Die Grundlegung des Mesotes-Lehre in der Platonischen Ontologie'). Pritom se ima u vidu učenje o vrlinama duše (Politeja IV. i IX.), usporedba o suncu, mit o pećini, te razdioba crte (Politeja VI. i VII.); raščlamba rodova u 'Sofistu', te sklop onog ograničavajućeg, granice, onog bezgraničnog i onog ograničenog u 'Filebu'. Na kraju slijedi izvod rekonstrukcije Platonovog 'matematičkog sustava'.

5. Ustroj Platonovih pisanih dijela i njihov odnos prema usmenom filozofiranju

Polazeći od istraživanja Tübingenske škole (Gaiser, Krämer, Szlezak) te od stihometrijskih i sličnih analiza Platonovih dijaloga (Kennedy, Wyller, Sayre) pokazat će se kako se u unutrašnjem ustroju dijaloga iskazuje 'matematički sustav' Platonovog filozofiranja. Sam dijaloški oblik filozofiranja otkrit će se kao životvorno kretanje odnosno kruženje, pri čemu je pisani dijalog ograničena slika živoga dijaloga.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Prikaz matematike u Platonovim spisima i u 'nepisanom učenju'. Ukazivanje na zajedničku problematiku aritmetike, geometrije, stereometrije, astronomije i harmonike kao Platonovog uvoda u dijalektiku. Utvrđivanje matematičkog smisla kretanja koje samo sebe pokreće i okreta duše. Teza o Platonovom razlučivanju dianoetičke i noetičke matematike. Nova rekonstrukcija Platonovog 'matematičkog sustava' za sagledavanje cjeline njegovog filozofiranja.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Platonis Opera, recognovit brevique adnotatione critica instruxit Ioannes Burnet, Oxford University Press, Oxford, 1967.
2. Barbarić, D., "Pogled na matematiku", Godišnjak za povijest filozofije 4, 1986., str. 5-22.
3. Brommer, P., "De numeris idealibus", Mnemosyne 11, 1943., str. 263-295.
4. Burkert W., Lore and Science in Ancient Pythagoreism, Harvard University Press Cambridge, Massachusetts, 1972.
5. Burnyeat M., "Platonizam i matematika: Preludij za raspravu", u Gregorić, P., Grgić, F. (ur.), Aristotelova metafizika. Zbirka rasprava, Kruzak, Zagreb, 2003., str. 411-440.
6. Cornford F. M., Plato's Cosmology. The Timaeus of Plato, Hackett Publishing Company, Indianapolis/Cambridge, 1935., reprint 1997.
7. Cornford, F. M., "Mathematics and Dialectic in the Republic VI-VII," (I.) Mind, br. 161., 1932., str. 37-52; (II.) Mind, 162. 1932., str. 173-190.
8. Cook, J. W., "On the Platonist doctrine of the 'asymbletoi arithmoi'", The Classical Review 5, 1904., str. 247-260.
9. Des Jardins, G., "How to Divide the Divided Line", Review of Metaphysics 29, 1976., str. 483-496.
10. Farandos, G. D., Platons Philosophie der Periagoge, Königshausen + Neumann, Würzburg, 1979.
11. Ferguson, A. S., "Plato's Simile of Light. Part I. The Similes of the Sun and the Line", The Classical Quarterly 3/4, 1921., str. 131-152.
12. Gaiser K., Platons ungeschriebene Lehre, Studien zur systematischen und geschichtlichen Begründung der Wissenschaften in der platonischen Schule, Ernst Klett Verlag, Stuttgart, 1967.

13. Gaiser, K., "Platos Enigmatic Lecture On the Good", *Phronesis* 25, 1980., str. 5-35.
14. Gadamer, H. G., Schadewaldt, W., *Idee und Zahl: Studien zur platonischen Philosophie, Abhandlungen der Heidelberger Akademie der Wissenschaften*, Heidelberg, 1968.
15. Heath, T., *A History of Greek Mathematics*, sv.1., Clarendon Press, Oxford, 1921.
16. Huffman, C. A., *Archytas of Tarentum. Pythagorean, Philosopher and Mathematician King*, Cambridge University Press, Cambridge, 2005.
17. Kennedy, J. B., "Plato's Forms, Pythagorean Mathematics, and Stichometry", *Apeiron* 43/1, 2010., str. 1-32, http://personalpages.manchester.ac.uk/staff/jay.kennedy/Kennedy_Apeiron_proofs.pdf
18. Krämer, H. J., *Arete bei Platon und Aristoteles*, Carl Winter Universitätsverlag, Heidelberg, 1959.
19. Ljubimir, D., "Okret duše", Barbarić, D., Šegedin, P. (ur.), u *Platonov nauk o duši*, Demetra, Zagreb, 2010., str. 97-118.
20. Mikecin, I., "Sustav duše", u Barbarić D., Šegedin P. (ur.), *Platonov nauk o duši*, Demetra, Zagreb, 2010., str. 151-216.
21. Olsen, S. A., *The Pythagorean Plato and the Golden Section: a Study in Abductive Inference. Ph.D. Dissertation*, University of Florida, 1983.
22. Pritchard, P., *Plato's Philosophy of Mathematics*, Academia Verlag, Sankt August, 1995.
23. Robin, L., *La théorie Platonicienne des idées et des nombres d'après Aristote*, F. Alcan, Paris, 1908.
24. Sayre, K. M., *Plato's Late Ontology: A Riddle Resolved*, University Press, Princeton, 1983.
25. Szlezák, T. A., *Čitati Platona i dva eseja o jedinstvu Platonove filozofije*, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, 2000.
26. Stenzel, J., *Zahl und Gestalt bei Platon und Aristoteles*, Verlag und Druck von B. G. Teubner, Leipzig – Berlin, 1924.
27. Stublić, I., "Sljepoća duše i kretanje u problemu 'druge plovidbe'", u Barbarić D., Šegedin P. (ur.), *Platonov nauk o duši*, Demetra, Zagreb, 2010., str. 47-68.
28. Szabo A., *The Beginnings of Greek Mathematics*, D. Reidel Publishing Company, Dordrecht, 1978.
29. Taylor A. E., "Forms and Numbers: A Study in Platonic Metaphysics (I.)", *Mind* 140. 1926., str. 419-440; (II.), *Mind* 141, 1927., str. 12-33.
30. Žunec, O., "Ideja i ništa. Uz Platonov Simpozij 210e211b", *Godišnjak za povijest filozofije* 4, 1986., str. 168-208.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

0,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ izv. prof. dr. sc. Igor Mikecin		
Potpis _____ Ćiril Čoh, profesor filozofije i komparativne književnosti		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 09.01.2015.		
Potpis _____ Ćiril Čoh, profesor filozofije i komparativne književnosti		

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Mario Šimudvarac, mag. educ. philol. croat.		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Hrvatska kultura		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8379		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Stjepan		
Datum i mjesto rođenja:	08.04.1989., Banja Luka, Bosna i Hercegovina		
Adresa:	Ulica kralja Tomislava 57, Oroslavje, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	091 8846528		
E-mail:	mariosimudvarac@net.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>jednopedmetni diplomski studij kroatistike, nastavnički smjer</i>, Diplomski, Hrvatska (2013./2014.)</p> <p>2. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>jednopedmetni preddiplomski studij kroatistike</i>, Preddiplomski, Hrvatska (2011./2012.)</p>
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>rujan 2014. - Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok (ŠUDIGO), Prilaz prof. Ivana Vrančića 5, Zabok</p> <p>veljača 2014. - rujan 2014. - XII. gimnazija, Đure Prejca 2, Zagreb</p>
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<p>1. Šimudvarac, Mario. Biblijski intertekst u pjesmi "Na noć od Božjega poroda" Mavra Vetranovića // Biblija i književnost: Rijeka i Zagreb 2014. / Slavić, Dean ; Crnković, Goran (ur.). Zagreb : Matica hrvatska - Ogranak u Rijeci, 2014. 254-263 (predavanje,domaća recenzija,objavljeni rad,znanstveni).</p> <p>2. Šimudvarac, Mario. Hrvatska drama i kazalište u "Hižnoj knjižici" Jurja Dijanića // Veliki dječji književnici/ice kao univerzalni kapital: Zbornik radova s međunarodne studentske konferencije u Slavanskom Brodu / Đurić, Tanja ; Mihić, Ivana (ur.). Slavonski Brod : Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku ; Učiteljski fakultet, 2014. 318-324 (predavanje,domaća recenzija,objavljeni rad,znanstveni).</p> <p>3. Šimudvarac, Mario. Književni bestijarij Mavra Vetranovića // Međunarodni znanstveni interdisciplinarni simpozij "Hrvatska folklorna i etnografska baština u svjetlu dubrovačke, svjetske i turističke sadašnjosti" (FEB 2012.): Zbornik radova / Muhoberac, Mira (ur.). Zagreb : Folklorni ansambl Lindo, Dubrovnik, 2013. 208-215 (predavanje,domaća recenzija,objavljeni rad,znanstveni).</p> <p>4. Šimudvarac, Mario.</p>

- Dražeslavov zapis o Gradu: Dubrovnik u djelima Ive Andrića // Knjiga sažetaka / Mira Muhoberac (ur.).
Dubrovnik : Folklorni ansambl Lindo, Dubrovnik, 2013. 119-119
(predavanje, sažetak, znanstveni).
5. Šimudvarac, Mario.
Književni bestijarij Mavra Vetranovića // Knjiga sažetaka / Muhoberac, Mira (ur.).
Dubrovnik : Folklorni ansambl Lindo, 2012. 151-151 (predavanje, sažetak, znanstveni).
6. Šimudvarac, Mario.
Prostor u "Dubrovačkoj trilogiji" Iva Vojnovića // Knjiga sažetaka / Muhoberac, Mira (ur.).
Dubrovnik : Folklorni ansambl Lindo, 2011. 62-62 (predavanje, sažetak, znanstveni).
7. Šimudvarac, Mario.
Dražeslavov zapis o Gradu: Dubrovnik u djelima Ive Andrića // / Muhoberac, Mira (ur.).
2013. (predavanje, neobjavljeni rad, znanstveni).
8. Šimudvarac, Mario.
Govor Šokaca u Baču, 2014.
(rukopis).
9. Šimudvarac, Mario.
Glembajevski nesretne obitelji. Tri redateljske vizije propadanja obitelji. // 100 godina
Glembajevih: Kako smo vidjeli Agram i Krležu / Jakelić, Klara ; Lovrić, Saša ; Marušić, Tina ;
Muhoberac, Mira ; Šimudvarac, Mario (ur.).
Zagreb : Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2013.
10. Šimudvarac, Mario.
Naci (Ignjat Jacques) Glembay // 100 godina Glembajevih: Kako smo vidjeli Agram i Krležu /
Jakelić, Klara ; Lovrić, Saša ; Marušić, Tina ; Muhoberac, Mira ; Šimudvarac, Mario (ur.).
Zagreb : Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2013.
11. Šimudvarac, Mario.
Pogled na predstavu kroz Leoneovu mutnu perspektivu i oživljavanje portreta // 100 godina
Glembajevih: Kako smo vidjeli Agram i Krležu / Jakelić, Klara ; Lovrić, Saša ; Marušić, Tina ;
Muhoberac, Mira ; Šimudvarac, Mario (ur.).
Zagreb : Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2013.
12. Šimudvarac, Mario.
Tekst Senjskog statuta na hrvatskom standardnom jeziku // Lujo Margetić - Srednjovjekovni
zakoni i opći pravni akti na Kvarneru / Pavišić, Berislav (ur.).
Zagreb-Rijeka : Nakladni zavod Globus, Naklada Kvarner, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci,
2012.
13. Šimudvarac, Mario.
Tekst Trsatskog zakona na standardnom hrvatskom jeziku // Lujo Margetić - Srednjovjekovni
zakoni i opći pravni akti na Kvarneru / Pavišić, Berislav (ur.).
Zagreb-Rijeka : Nakladni zavod Globus, Naklada Kvarner, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci,
2012.
14. Kukurin, Branko; Šimudvarac, Mario.
Tekst Zakona grada Kastva na standardnom hrvatskom jeziku // Lujo Margetić -
Srednjovjekovni zakoni i opći pravni akti na Kvarneru / Pavišić, Berislav (ur.).
Zagreb-Rijeka : Nakladni zavod Globus, Naklada Kvarner, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci,
2012.
15. Šimudvarac, Mario.
Misal se zabude, misleći u sebi: Ludizam u kanconijeru "Pisni ljuvene" Hanibala Lucića. //
Yorickovo zrcalo: Kroatistički časopis za kazalište i književnost. 1 (2014) ; 76-77 (članak,
znanstveni).
16. Šimudvarac, Mario.
Kanon o kanonu: Kako Miroslav Krleža pamti Marina Držića. // Jat: časopis studenata
kroatistike. Vol. 1 (2013.), No. 1; 228-235 (članak, znanstveni).
17. Šimudvarac, Mario.
Fonološka (konsonantizam) i morfološka raščlamba prijepisa Senjskoga statuta Vuka Ručića. //
Senjski zbornik : prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu. Vol. 39 (2012)

	<p>, No. 1; 75-94 (članak, znanstveni).</p> <p>18. Šimudvarac, Mario. Fonološka raščlamba prijepisa Senjskoga statuta Vuka Ručića - vokalizam. // Senjski zbornik : prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu. Vol. 38 (2011) , No. 1; 13-24 (članak, znanstveni).</p> <p>19. Hitrec, Ida; Marušić, Tina; Šimudvarac, Mario. Vile u romanu "Planine" Petra Zoranića. // BALKAN EXPRESS 04: Studentski časopis za južnoslavenske jezike, književnost i kulturu. III (2010) , br. 4; 77-92 (članak, znanstveni).</p> <p>20. Šimudvarac, Mario. Ja sam duh tvog oca: Komunikacija s onostranošću. // Yorickovo zrcalo: kroatistički časopis za kazalište i književnost. 1 (2014) ; 106-107 (članak, stručni).</p> <p>21. Šimudvarac, Mario. San Ivanjske noći i mitovi suvremenosti. // Yorickovo zrcalo: Kroatistički časopis za kazalište i književnost. 1 (2014) ; 108-109 (članak, stručni).</p> <p>22. Šimudvarac, Mario. Šah-mat: Figura kralja u kulturi. // Yorickovo zrcalo: Kroatistički časopis za kazalište i književnost. 1 (2014) ; 73-75 (članak, stručni).</p> <p>23. Šimudvarac, Mario. Tko se igra kralja još?/Kosse igra kraglia ios?. // Yorickovo zrcalo: Kroatistički časopis za kazalište i književnost. 1 (2014) ; 22-23 (članak, ostalo).</p> <p>24. Šimudvarac, Mario. Dva lica ugledne istraživačice. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. 486 (2012) ; 9-9 (članak, ostalo).</p>
--	---

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Geometrija prostora u romanima bačkih Hrvata
Engleski:	Geometry of space in the novels by Croats from Backa region
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Kroatistika

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	Akademik Krešimir Nemeć	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	knemec@ffzg.hr

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	<p>Nemeć, Krešimir. 1998. <i>Povijest hrvatskog romana od 1900. do 1945. godine</i>. Zagreb: Znanje.</p> <p>Nemeć, Krešimir. 2003. <i>Povijest hrvatskog romana od 1945. do 2000 godine</i>. Zagreb: Školska knjiga.</p> <p>Nemeć, Krešimir. 2008. <i>Urbana nelagoda. Forum: mjesečnik razreda za književnost Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti</i>, LXXIX, 1–3, str. 207–219.</p> <p>Nemeć, Krešimir. 2008. <i>Urbana topografija hrvatske moderne</i>. Maciej Falski-Malgorzata Kryska-Mosur (ur.). <i>Miasto w kulturze chorwackiej</i>. Warszawa: Uniwersytet Warszawski, str. 85–94.</p> <p>Nemeć, Krešimir. 2009. <i>Grupni portret s gradom</i>. <i>Književna republika</i>. časopis za književnost, 7, 7–9, str. 54–61.</p>
---------------------	---

	<p>Nemec, Krešimir. 2010. Urbana topografija "Kiklopa". Jakša Fiamengo (ur.). <i>Suvremenost Ranka Marinkovića</i>. Komiža: Grad Komiža, str. 7–17.</p> <p>Nemec, Krešimir. 2010. Poludjeti u Zagrebu. Narativna reprezentacija grada u romanima Dalibora Cvitana. <i>Forum: mjesečnik razreda za književnost Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti</i>, LXXXII, 1–3, str. 157–174.</p> <p>Nemec, Krešimir. 2010. Varijacije na temu: Krleža i Zagreb. <i>Forum: mjesečnik razreda za književnost Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti</i>, LXXXII, 7–9, str. 882–908.</p> <p>Nemec, Krešimir. 2010. Modeli urbane reprezentacije u hrvatskom realizmu. <i>Knjige poštujući, knjigama poštovan. Zbornik Josipu bratuliću o 70. rođendanu</i>. Zagreb: Matica hrvatska, str. 469–481.</p> <p>Nemec, Krešimir. 2010. Grad u tranziciji. <i>Književna republika: časopis za književnost</i>. Vol. 8 No. 1–3, str. 154–164.</p> <p>Nemec, Krešimir. 2010. <i>Čitanje grada: urbano iskustvo u hrvatskoj književnosti</i>. Zagreb: Naklada Ljevak.</p>
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	U doktorskome radu interpretiraju se romani bačkih Hrvata iz prostorne vizure uz pomoć geometrije prostora koja u svojoj osnovi sadrži tezu da se književni prostor može geometrijski nacrtati. Prostor je u romanima bačkih Hrvata vertikalno određen književnim razdobljem. Prva je faza u povijesti romana bačkih Hrvata realistička i ona se zbog svoje strukturiranosti veže za prostor krute i tvrde zemlje; druga je faza (post)moderna i u njoj dolazi do eksperimentiranja formom, sadržajem i likovima romana pa se povezuje s prostorom neba, njegovom nestalnošću i promjenjivošću. Horizont je ravna, božanska crta kojoj se teži, ali koju se nikada ne dostiže, imaginarna granica tih dvaju kontrastnih, vertikalnih prostora. Takvim postavljanjem prostornih i vremenskih odnosa oživljuje se vojvodanski književni prostor, dobiva se mogućnost usporedbe i povezivanja romana bačkih Hrvata s matičnom književnom baštinom, ali i mogućnost stručne i praktične primjene – pisanje varijantne povijesti književnosti i izrade književnih vodiča. Ovim monografskim radom o romanima bačkih Hrvata izvlači se književnost bačkih Hrvata iz zaborava hrvatske književne historiografije.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	This doctoral thesis interprets the novels by Croats from Bačka region from the spatial vistas and with the help of geometry of space, which in its basis contains the thesis that literary space can be geometrically drawn. The space in the novels by Croats from Backa region is vertically determined by the literary period. The first fase in the history of novels by Croats from Backa region is realistic and, because of its structurality, it is tied to space of solid and hard soil; the other fase is (post)modern and in it there is exsperimenting in form, content and characters of the novels thus it is connected to the space sky/heaven and its inconsistency and variability. The horison is a straight, devine line to which one aspires, but cannot ever be reached, an imaginary boundary between the two contrast, vertical spaces. Such setting of spatial and temporal relations enlivens the literary space of Vojvodina is enlivened, the possibility of comparing and connecting the novels od Croats form Backa with the literary heritage of Croatia proper arises, but also the possibility of professional and practical implementation – the writing of alternative literary history and making literary guides. This monographic thesis on novels of Croats from Backa saves the literature of Corats from Backa from oblivion of Croatian literary historiography.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

1. Uvod

1.1 Problem neproučenosti hrvatskoga dijela bačke književnosti provlači se kroz dugi niz godina. Književna produkcija vojvodanskoga književnoga prostora gotovo je u potpunosti zanemarena i marginalizirana u književnim proučavanjima i istraživanjima pa ju je zato potrebno pravilno književno vrednovati. Neobrađenost književnoga korpusa predstavlja osobit problem jer se time gubi iz vida jedna hrvatska književna regija koja treba postati sastavnim dijelom matične književne baštine.

1.2. Interpretaciji romana bačkih Hrvata najbolje je pristupiti iz prostorne vizure. Prostor se promatra kao interdisciplinarni i kulturni konstrukt, a proučavanje književnosti iz prostorne vizure otvara mogućnost stvaranja novih heurističkih interpretativnih modela. Tako su geometrija/matematika i znanost o književnosti/poetika povezanije discipline nego što se u prvi mah misli. Zato se slobodno može govoriti o geometriji prostora u književnim djelima. Geometrija (matematika) i poetika (znanost o književnosti) gotovo su naizgled nespojive discipline, ali kroz poetiku prostora njihovo zajedništvo dolazi do punoga izražaja. U osnovi geometrije prostora leži teza da se književni tekst može prikazati geometrijskim oblicima, da ga je moguće geometrijski nacrtati i prikazati (točka, dužina, pravac, pravokutnik, kvadrat, krug, kružnica, simetrija, tangenta, vertikalna, horizontalna i sl.). Budući da interpretacija književnoga djela počinje interpretacijom književnoga prostora (Muhoberac) i budući da ni satovi u europskim književnostima ne otkucavaju isto vrijeme (Kravar), na primjeru romana bačkih Hrvata opisan će se struktura književnoga prostora jedne marginalizirane književne regije. U romanima bačkih Hrvata zapažaju se obilježja dvaju potpuno različitih, kontrastnih književnoprstornih koncepcija pa se može govoriti o dvjema fazama. Prva bi se mogla nazvati realističkom fazom i povezati s prostorom zemlje, a druga, (post)moderna faza s prostorom neba, njegovom nestalnošću i promjenjivošću. Time se dobiva imanentno književna podjela produkcije romana bačkih Hrvata bez uplitanja povijesno-političkih kategorija; dobiva se geometrijska vertikalna, dva vertikalno postavljena kruga (zemaljski i nebeski) koji se spajaju u broj osam i međusobno dodiruju na horizontu – ravnoj, božanskoj crti. U doktorskome radu nalaze se poveznice i obilježja koja romane bačkih Hrvata čine integralnim dijelom novije hrvatske književnosti pa se otvara put uspostavljanju veza s matičnom književnom tradicijom. Dolazi se do zaključka da je prostor u romanima bačkih Hrvata geometrijski vertikalno određen književnim razdobljem te da je književni prostor moguće i geometrijski prikazati. Uz pomoć tako određene poetike prostora romani bačkih Hrvata izvlače se iz zaborava hrvatske književne historiografije te se povezuju s književnom matičnom baštinom, ali se otvara i mogućnost praktične primjene znanja – od pisanja varijantne povijesti književnosti do izrade književnih vodiča.

2. Pregled dosadašnjih istraživanja

2.1. Pregled dosadašnjih istraživanja može se podijeliti u dvije skupine. Prva skupina stručnih i znanstvenih istraživanja povezana je s interpretacijama književnih djela bačkih Hrvata, a druga skupina s istraživanjem prostora općenito, prostornoga obrata (spatial turn), književnoga prostora i načina prostorne analize i sl.

2.2. Hrvatska književna historiografija malo pažnje posvećuje hrvatskoj književnosti izvan granica Republike Hrvatske. Budući da je književni prostor hrvatske književnosti širi negoli njezine državne granice, neki su autori – posebno autori iz tih područja – imali potrebu usustaviti i oživjeti književnu tradiciju prostora u kojem žive, rade i za koji su vezani.

Ante Sekulić napisao je trosveščani pregled hrvatske književnosti u Podunavlju: *Hrvatski pisci u ugarskom Podunavlju od početaka do kraja XVIII. stoljeća* (1993.), *Hrvatska preporodna književnost u ugarskom Podunavlju do 1918.* (1994.) i *Književnost podunavskih Hrvata u XX. stoljeću* (1996.). Posljednja navedena knjiga donosi imena, biobibliografije i ulomke iz književnih djela podunavskih Hrvata. Neke romaneskne ulomke donosi i *Antologija proze bunjevačkih Hrvata* (1971.). O romanu u književnosti bačkih Hrvata pisao je i Milovan Miković: *Roman u književnosti Hrvata u Vojvodini* (2008.). Mario Bara i Tomislav Žigmanov napisali su stručni članak *Prinosi za bibliografiju radova o vojvodanskim Hrvatima od 1990. do 2008.* u kojem su istaknuli da je književnost zastupljena sa šezdeset i četiri rada. Ta su istraživanja zastala na stvaranjima popisa književnih djela, na izradi bibliografija te na izdavanju antologija. Malo se kada samostalno interpretira neko književno djelo, a novije interpretacijske paradigme gotovo se i ne primjenjuju.

2.3. Osim svjetskih i europskih proučavatelja prostora u književnosti (Gaston Bachelard: *Poetika prostora*, 1957./2000.; Gerhard Hoffmann: *Raum, Situation, erzählte Wirklichkeit: Poetologische und historische Studien zum englischen und amerikanischen Roman*, 1978.; Leonard Lutwack: *The Role of Place in Literature*, 1984.; Gabriel Zoran: *Towards a Theory of Space in Narrative*, 1984.; Metzler *Lexikon Literatur- und Kulturtheorie*, 2004.; Wolfgang Hallet i Birgit Neumann u zborniku *Raum und Bewegung in der Literatur*, A. Nünning: *Die Literaturwissenschaften und der Spatial Turn*, 2009.; zbornik *Geocritical Exploration: Space, Place, and Mapping in Literary and Cultural Studies*, 2011.), proučavanjem prostora bavili su se u Hrvatskoj Branko Vuletić koji je pisao o prostoru pjesama (*Prostor*

pjesme, 1999.); Stipe Grgas (*Književnost i geografija*, 2008.; *O zaokretu ka prostoru*, 2012.) bavio se prvenstveno angloameričkim područjem, a Ivana Brković u doktorskome radu *Semantika prostora u dubrovačkoj književnosti 17. stoljeća* (2011.) piše o književnom prostoru Dubrovnika u 17. stoljeću. U *Temu* je 2005. godine objavljen tematski blok *Pisanje i prostor* (*Tema*, II, br. 7-8, 2005.), a u *Kolu* blok (*Kolo*, 4, 2007.) *Paradigme i prostori* s devet radova o prostornosti. Godine 2013. tiskan je i zbornik *Imaginacije prostora: centri i periferije – metropole i provincije u književnostima i kulturama Srednje Europe* (2013.). Proučavanje je prostora u znanosti o književnosti od osamdesetih i devedesetih godina 20. stoljeća učestalo, a takva će se istraživanja nastavljati i dalje.

2.4. Iz navedenoga uočava se da postoji mnogo potencijalnih rupa koje je potrebno znanstveno i stručno popuniti u proučavanjima književnosti bačkih Hrvata. Ni o proučavanjima prostora u književnosti nije sve izrečeno dokraja. Mnogstvo takvih praznina otvara mogućnost novih znanstvenih pothvata od kojih će ovaj doktorski rad biti tek jedan segment. Rad o prostoru na korpusu romana bačkih Hrvata još nije napisan. Ovom doktorskim radom nastavit će se istraživanje prostora u književnosti koja sam započeo proučavanjem dubrovačkoga prostora u književnim djelima (*Prostor u „Dubrovačkoj trilogiji“ Iva Vojnovića*, 2010.; *Dražeslavov zapis o Gradu: Dubrovnik u djelima Ive Andrića*, 2013.).

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Doktorski rada *Geometrija prostora u romanima bačkih Hrvata* izvući će romane bačkih Hrvata iz zaborava hrvatske književne historiografije sustavno ih interpretirajući iz vizure geometrije prostora. Hipoteze su sljedeće:

1. Književnost bačkih Hrvata potrebno je oživjeti i vrednovati.
2. Valorizaciji i interpretaciji romana bačkih Hrvata najbolje je pristupiti iz prostorne vizure.
3. U romanima bačkih Hrvata postoje dvije osnovne faze – realistička i (post)moderna.
4. Realistička faza veže se za poetiku zemlje, a (post)moderna faza za poetiku neba.
5. Prostor u romanima bačkih Hrvata vertikalno je određen književnim razdobljem.
6. Geometrija prostora tvrdi da se književni prostor može nacrtati.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Za izradu doktorskoga rada služiti će se objavljenim i neobjavljenim romanima bačkih Hrvata kao primarnom literaturom (izvori) te literaturom o dosadašnjim analizama i interpretacijama tih romana (1.) te literaturom o poetici prostora i prostornosti (2.) kao sekundarnom literaturom. Neke od objavljenih romana bačkih Hrvata moguće je pronaći na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (Petko Vojnić Pučar) i u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu (Ivan Antunović, Petar Pekić, Marica Vujković, Marko Čović, Josip Andrić, Ante Jakšić, Petko Vojnić Pučar, Josip Klarski, Vojislav Sekelj, Franjo Petrinović, Milivoj Prčić, Dražen Prčić, Neven Ušumović, Pava Jurković Katanov). Dio knjiga i neobjavljenih romana (Ivan Antunović, Mara Đorđević Malagurski, Ante Jakšić, Marko Čović, Lazar Merković, Matija Poljaković, Milovan Miković, Ante Vukov, Petar Vukov) nalazi se u Gradskoj knjižnici u Subotici i ostalim knjižnicama u Vojvodini pa će dio istraživanja svakako biti potrebno obaviti i na terenu, u Novom Sadu i Subotici. Neobjavljene romane trebalo bi što prije objaviti kako bi se romani mogli stručno i znanstveno proučavati, ali je i objavljene romane potrebno ponovno prirediti u skladu s novim književnim spoznajama.

Plan istraživanja sastoji se od iščitavanja romana u knjižnicama i arhivama uz vođenje i pisanje bilješki kao prvi dio rada te pisanja studija o prostoru u pojedinim romanima ili autorskim romanesknim opusima kao drugi dio rada. Pojedinačne studije o prostoru u pojedinom romanu ili autorskom opusu bit će potrebno posložiti prema predloženoj strukturi doktorskoga rada. Ona bi izgledala ovako:

1. Na početku doktorskoga rada nalazili bi se sadržaj i kratak predgovor. U uvodu će se otvoriti dvije problemske teme i to problematika romana bačkih Hrvata (književnost Hrvata izvan Republike Hrvatske, korpus, analiza, interpretacija, vrednovanje) te problematika geometrije prostora kao novoga načina interpretacije književnih djela iz prostorne vizure (prostor i književnost, prostor kao interdisciplinarni i kulturni konstrukt, matematika i znanost o književnosti – geometrija i poetika, geometrija prostora). Objasniti će se teorijska polazišta i stajališta, metodologija rada i temelji interpretacije književnih djela iz pozicije geometrije prostora.

2. Prvi, strukturalno značajan dio doktorskoga rada radno je naslovljen *Poetika zemlje ili realistička faza*. U ovome dijelu bit će sustavno povezani romani koji se mogu povezati s realističkom poetikom, odnosno poetikom koja pripada zemlji. To su romani u kojima se na tematskoj razini obrazlažu problem dogovorenih brakova, problem zabranjene ljubavi, problem novca i žrtve, problem muškoga i ženskoga prostora, problem školovanja seoske djece u (vele)gradima od srednje škole do fakulteta (Zagreb, Subotica), problemi gubitka narodnosti i otuđenja od vlastite vjere. Radi se uglavnom o čvrsto strukturiranim romanima koji su tvrdi kao i zemlja. Budući da je teško govoriti o jednoj varijanti književnoga prostora, bez obzira na to što je sve romane moguće grubo svrstati pod kategoriju poetika zemlje, radi se o individualnim poetikama na autorskom planu i zasebnim romanima na književnom planu. Zato se svakom romanu ili svakom autorskom romanesknom opusu namjerava posvetiti posebna studija u kojoj će se geometrijski obrazložiti njezin prostor. Studija o cjelokupnoj poetici zemlje nastaje deduktivno nakon interpretacije romanesknoga korpusa, a smješta se ispred interpretativnoga dijela kao svojevrsan uvod.

3. Drugi dio rada naslovljen je *Poetika neba ili (post)moderna faza*. U ovome dijelu povezat će se romani koji odskaču od realističke poetike i lokalnoga kronotopa. U njima dolazi do eksperimentiranja formom i/ili sadržajem romana, likovima, narušene su strukture, postoji rupa na kojoj se može utemeljiti cjelokupna interpretacija, variraju između sna i jave, poznatoga i nepoznatoga, sastavljeni su zrcalno simetrično, a katkada se alegorijski odnose prema konkretnoj stvarnosti donoseći nevjerojatne i bizarne scene. Zato su prostorno povezani s lepršavošću oblaka na nebu. Također će se svakomu romanu ili autorskom opusu posvetiti zasebna kratka studija.

4. U trećem dijelu rada pod naslovom *Osmica i horizont ili Vertikala i horizontala* povezat će se komparativistički te dvije romaneskne poetike, a zajedno s književnom baštinom i tradicijom u Hrvatskoj. Opisuju se načini stručne i praktične primjene prostornih modela – od pisanja varijantne povijesti književnosti do izrade književnih vodiča.

5. U zaključku će se ponovno donijeti i ukratko obrazložiti teza *Književni je prostor moguće geometrijski nacrtati*. Na kraju doktorskoga rada dolazi popis izvora, primarne i sekundarne literature, sažetak s ključnim riječima na hrvatskom i engleskom jeziku te životopis.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Znanstveni doprinos doktorskoga rada, znanstvene monografije o romanima bačkih Hrvata, sastoji se u uspostavi geometrije prostora kao novoga načina interpretacije književnih djela uz pomoć kojega su se obradili romani bačkih Hrvata i povezali s matičnom književnošću u domovini. Model interpretacije pomoću geometrije prostora moći će se primijeniti na drugim književnim djelima i drugim žanrovima, a književnost bačkih Hrvata bit će revitalizirana kao poseban, vojvođanski književni prostor.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Bachelard, Gaston. 2000. *Poetika prostora*. Zagreb: Ceres.

Bara, Mario; Žigmanov, Tomislav. 2011. Prinosi za bibliografiju radova o vojvođanskim Hrvatima od 1990. do 2008. *Kroatologija* 2 No. 2, str. 223–256.

Grgas, Stipe. 2012. O zaokretu ka prostoru. *Filozofska istraživanja* Vol. 32. No. 1, str. 169–177.

Kako vidimo strane zemlje: Uvod u imagologiju. 2009. Prir. Davor Dukić, Zrinka Blažević, Lahorka Plejčić Poje, Ivana Brković. Zagreb: Srednja Europa.

Kravar, Zoran. 1993. *Nakon godine MDC: Studije o hrvatskom književnom baroku i dodirnim temama*. Dubrovnik: Matica hrvatska.

Miković, Milovan. 1993. *Iznad žita nebo*. Subotica: Hrvatska čitaonica; Zagreb: „Dora Kurpićeva“.

Nemec, Krešimir. 1998. *Povijest hrvatskog romana od 1900. do 1945. godine*. Zagreb: Znanje.

Nemec, Krešimir. 2003. *Povijest hrvatskog romana od 1945. do 2000 godine*. Zagreb: Školska knjiga.

Sekulić, Ante. 1996. *Književnost podunavskih Hrvata u XX. stoljeću*. Zagreb: Sekcija Društva hrvatskih književnika i Hrvatskog centra P.E.N.-a za proučavanje književnosti u hrvatskom iseljentištvu.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Vuletić, Branko. 1999. *Prostor pjesme: O plošnom/prostornom ustrojstvu pjesništva Jure Kaštelana*. Zagreb: Zavod za znanost o književnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

10000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	10000	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
Akademik Krešimir Nemeć

Potpis _____
Mario Šimudvarac, mag. educ. philol. croat.

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 12.01.2015.

Potpis _____
Mario Šimudvarac, mag. educ. philol. croat.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Ivan Študir, Profesor povijesti i kroatologije		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Hrvatska kultura		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8402		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Josip Študir		
Datum i mjesto rođenja:	14.12.1981., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Božidara Rašice 1, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	+385 91 129 23 99		
E-mail:	ivanzcb15@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji, Povijest/Kroatologija, Dodiplomski, Hrvatska (2006./2007.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>-od veljače 2009. do danas:</p> <p>Ministarstvo kulture Republike Hrvatske (Runjaninova 2, 10 000 Zagreb)</p> <p>Uprava za razvoj kulture i umjetnosti,</p> <p>viši stručni savjetnik u Službi za dramsku umjetnost i audiovizualnu djelatnost</p> <p>-u ožujku 2010. položen Državni stručni ispit</p> <p>-priprema i obrada dokumentacije iz područja dramske umjetnosti (festivali/manifestacije, gostovanja/nezavisne produkcije, redovni programi javnih i nacionalnih kazališta, nezavisne produkcije/pojedine predstave),</p> <p>-administrativni poslovi (priprema i obrada dokumentacije), Poziv za javne potrebe u kulturi; priprema za arhiviranje,</p> <p>-administrativni poslovi i organizacija Nagrade Vladimir Nazor (za kazališnu i filmsku umjetnost),</p> <p>-izrada financijskih ugovora, stručnih mišljenja, preporuka, promemorija, zapisnika, izvješća za mrežnu stranicu Ministarstva kulture Republike Hrvatske, evaluacije financiranih programa,</p> <p>-izrada Strateškog plana Ministarstva kulture 2011.-2013., 2012.-2014.</p>

	<p>-analiza i obrada programskih i financijskih izvješća, financijskih naloga i isplata, opomena, nadopuna izvješća,</p> <p>-poslovi vezani uz rad Kulturnog vijeća za dramsku i plesnu umjetnost te izvedbene umjetnosti, Vijeća Splitskog ljeta, Vijeća Dubrovačkih ljetnih igara, Vijeća Marulićevih dana, Vijeća Pulskeg filmskog festivala (priprema materijala, koordinacija i sazivanje sjednica, pozivi, zapisnici, izvješća za mrežnu stranicu Ministarstva kulture Republike Hrvatske i medije),</p> <p>-rad na izvješćima za Vladu Republike Hrvatske,</p> <p>suradnja i kontakti s Hrvatskim audiovizualnim centrom, priprema projekta digitalizacije nezavisnih kino dvorana (kontakti s kinoprikazivačima, jedinicama lokalne uprave i samouprave, priprema radnih sastanaka),</p> <p>-član Povjerenstva za nadzor nad zakonitošću rada i općih akata Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu,</p> <p>-član Stručnog povjerenstva za digitalizaciju,</p> <p>-zamjenik člana Povjerenstva Centra za poticanje ulaganja u proizvodnju audiovizualnih djela.</p> <p>-od studenoga 2008. do veljače 2009.</p> <p>Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske (Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb)</p> <p>Uprava za srednje obrazovanje,</p> <p>Odjel za osiguranje kvalitete obrazovnog sustava</p> <p>- praćenje stanja u srednjem obrazovanju, ustanovama za obrazovanje odraslih, učeničkim domovima i drugim ustanovama koje su dobile odobrenje za redovno srednjoškolsko obrazovanje i obrazovanje odraslih,</p> <p>- predlaganje nacrtu zakona, podzakonskih akata i drugih propisa u području srednjeg obrazovanja,</p> <p>- praćenje i koordinacija poslova vezanih uz pripremu i provedbu nacionalnih ispita i državne mature kao dijela sustava osiguranja kvalitete obrazovanja,</p> <p>- pripremanje i davanje mišljenja o upitima i podnescima,</p> <p>- priprema i praćenje provedbe mjera iz Nacionalnoga programa mjera za uvođenje obveznoga srednjoškolskog obrazovanja.</p>
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1.
NASLOV PREDLOŽENE TEME	

Hrvatski:	Zadarski obrtnici i njihovi kulturni artefakti u 14. stoljeću		
Engleski:	Zadar craftsmen and their cultural artifacts in the 14th century		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje:	Interdisciplinarna područja znanosti / Kroatologija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	dr.sc. Gordan Ravančić, viši znanstveni suradnik	Hrvatski institut za povijest, Hrvatska	gordan.ravancic@isp.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>Ravančić, Gordan. <i>Vrijeme umiranja - Crna smrt u Dubrovniku 1348.- 1349.</i> Zagreb : Hrvatski institut za povijest, 2010. (monografija)</p> <p>Ravančić, Gordan (ur.). <i>Our Daily Crime. Collection of Studies.</i> Zagreb : Hrvatski institut za povijest, 2014. (zbornik)</p> <p>Ravančić, Gordan. <i>Ženska posluga u dobrostojećim obiteljima srednjovjekovnog Dubrovnika // Dies Historiae 6: Žene kroz povijest / Jalžević, Matea ; Marinčić, Petra (ur.).</i> Zagreb : Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, 2014. str. 69 - 82.</p> <p>Ravančić, Gordan. <i>Preparations for a good death in the last wills of Dubrovnik citizens from the late 13th and mid- 14th century and the influence of the Black death to the perception of afterlife. // Studia Slavica et Balcanica Petropolitana. 16.</i> Saint Petersburg : Saint Petersburg State University, 2014. str. 147 - 174. (članak, znanstveni)</p> <p>Ravančić, Gordan. <i>Kvantifikacija svakodnevica - primjer dubrovačkih krčmi. // Povijesni prilozi. 39.</i> Zagreb : Hrvatski institut za povijest, 2010. str. 11 - 21. (pregledni rad, znanstveni)</p>		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Disertacija <i>Zadarski obrtnici u 14. stoljeću i njihovi kulturni artefakti</i>, postmodernističkim će pristupom poimanja kulture, a na osnovu objavljenih izvora i rezultata historiografije, ali i neobjavljenih izvora, prikazati zadarske obrtnike 14. stoljeća kao aktivne dionike kulture.</p> <p>Širok raspon obrta omogućit će kreiranje društvene paradigme u smislu stvaranja, participacije i konzumacije kulture pod pretpostavkom da su sve društvene skupine srednjovjekovnoga Zadra, bez obzira na djelatnost i društveni status, bili dionici kulture.</p> <p>U radu će se utvrditi odnos onih obrtnika koji su bili dionici kulture njezinim stvaranjem i participacijom u njoj te onih koji su bili njezini konzumenti.</p> <p>Težište će biti postavljeno na one grupacije obrtnika koji su bili, ne samo konzumenti nego, prije svega, stvaratelji kulture i koji su nam ostavili svoje artefakte.</p> <p>Naglasak će stoga biti na umjetničkim obrtima, obrtima vezanim uz gradnju, proizvodnju oružja i oruđa te obrtnicima u službi općine.</p>		

	<p>Obrti i obrtnici koji nam nisu ostavili artefakte bit će registrirani s osvrtom na njihov rad kao na neposredne dionike kulture, ali u smislu konzumenata kulturnih tekovina.</p> <p>Rad će sadržavati komparaciju obrtnika i njihovih kulturnih artefakata u srednjovjekovnom Zadru s ostalim relevantnim istočnojadranskim komunama te Venecijom, kao i bazu podataka temeljenu na obradi arhivskih izvora s podacima vezanim uz obrtnike koji će biti u fokusu istraživanja.</p>
<p>Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)</p>	<p>The aim of dissertation under title <i>Zadar craftsmen in the 14th century and their cultural artifacts</i> is to present 14th century Zadar craftsmen as an active culture stakeholders by the postmodernist approach concept of culture according to published and unpublished archival and historical sources.</p> <p>A wide range of crafts allows creation of social paradigm in terms of creation, participation and consumption of culture on the assumption that all social groups of medieval Zadar, regardless of their work and social status, were culture stakeholders.</p> <p>This dissertation will examine the relationship of those craftsmen who were culture stakeholders by creating and participation and those who were just consumers.</p> <p>Focus will be placed on those groups that have left their artifacts: artistic crafts, crafts related to construction, crafts related to the production of weapons and tools and crafts in the service of the community. Crafts that have left no artifacts will be registered and researched as an indirect culture stakeholders as consumers of cultural heritage.</p> <p>This work will also include comparison of 14th century Zadar with other relevant East Adriatic communes and Venice, as well as a database based on archival and historical sources related to the craftsmen that will be in the focus of the research.</p>
<p>Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)</p>	
<p>Iako ne postoji ni jedan rad koji bi obuhvatio srednjovjekovne zadarske obrtnike i njihove kulturne artefakte, raspoložemo s određenim brojem radova koji se samo indirektno dotiču navedene problematike. Oni pružaju širu sliku strukture srednjovjekovnog društva na kojoj će temeljiti svoje istraživanje o navedenoj temi, a koristit će ih u uvodnom dijelu disertacije. Kada je riječ o djelima koja se primarno bave poviješću srednjeg vijeka a pritom daju svoje osvrte na obrte i bratovštine, izdvojio bih djela Tomislava Raukara <i>Hrvatsko srednjovjekovlje : prostor, ljudi, ideje, Komunalna društva u Dalmaciji u XIV. stoljeću</i> i <i>Srednjovjekovne ekonomije i hrvatska društva</i> (vezana općenito uz Dalmaciju) te djela Nade Klaić i Ive Petriciolija <i>Zadar u srednjem vijeku</i>, Tomislava Raukara <i>Zadar u XV. stoljeću</i> i Šime Peričića <i>Razvitak gospodarstva Zadra i okolice u prošlosti</i> (vezana konkretno uz Zadar). Ovi nam autori daju opću sliku razvoja srednjovjekovnih obrta i prikazuju ulogu obrtnih bratovština u društvenom, religioznom i kulturnom životu dalmatinskih gradova.</p> <p>Osim ovih sintetskih radova, postoje i radovi koji se bave zadarskim obrtima i bratovštinama. O postolarima u Zadru te djelovanju njihove bratovštine najviše podataka donosi nam Nada Klaić u djelu <i>Fratelia artis calegariorum de Jadra</i>. Djelo Cvite Fiskovića <i>Zadarski sredovječni majstori</i> donosi podatke o radu pojedinih obrtnika na zadarskom području prema različitim narudžbama, između ostalih i nekih zadarskih bratovština.</p> <p>Kada je riječ o djelima koja se bave problematikom srednjovjekovnih obrta, ali nisu konkretno vezana uz Zadar, izdvojio bih radove <i>Dubrovački zanati u XV. i XVI. stoljeću</i> Dragutina Rollera i <i>Obrti i usluge u Dubrovniku</i> Josipa Lučića, koji nam predstavljaju izvor informacija o tome kako obrti i obrtne bratovštine funkcioniraju u drugom gospodarski najrazvijenijem gradu na istočnojadranskoj obali. Pregled izvora i literature objavljene do početka devedesetih godina XX. stoljeća koja se bavi srednjovjekovnim bratovštinama na istočnojadranskom području donosi nam Lovorka Čoralić u djelu <i>Izvori i literatura o bratovštinama u Dalmaciji od srednjeg vijeka do pada Mletačke Republike</i>. Autorica nam donosi pregled pojedinačnih radova u kojima se obrađuju religiozni, društveni, ekonomski i kulturno-umjetnički vidovi djelovanja bratovština u pojedinim sredinama. Klasifikacijom bratovština u srednjovjekovnim dalmatinskim gradovima i analizom njihove uloge u komunalnom društvu bavi se Irena Benyovsky u radu <i>Bratovštine u srednjovjekovnim dalmatinskim gradovima</i>. Ova nam autorica, na osnovu objavljenih radova, daje pregled bratovština u srednjovjekovnim dalmatinskim gradovima, prateći njihovo osnivanje i osnovnu podjelu te analizira njihovu ulogu u društvenom, religioznom i kulturnom životu dalmatinskih gradova. Kronologiju</p>	

zadarskih bratovština donosi nam Vladimir Cvitanović u djelu *Bratovštine grada Zadra*, opisujući povijest djelovanja svake bratovštine pojedinačno. Autor nas upoznaje s njihovom humanitarnom ulogom, političkim djelovanjem, ekonomskom podlogom, sastavom i brojnošću članstva i običajima vezanim uz crkvene blagdane. Djelovanje zadarske bratovštine sv. Jakova iz Galicije kojoj su pripadali građani svih zanata i analiza njezine matrikule tema je rada Maje Novak-Sambrailo.

Izvorni podaci o zadarskim obrtnicima nalaze se u zadarskim bilježničkim zapisima objavljenim, za razdoblje do sredine 14. stoljeća, u seriji *Spisi zadarskih bilježnika (Notarilia Jadertina)* koje je objavio Državni arhiv u Zadru. Riječ je o različitim vrstama ugovora zabilježenim od strane ovlaštenih bilježnika iz kojih se mogu iščitati podaci vezani uz poslovni, obiteljski, društveni i vjerski život osoba koje ih sklapaju ili koje se u njima na bilo koji drugi način spominju.

Uz zemljišnu proizvodnju i trgovinu, obrti i obrtnički rad činili su nužnu sastavnicu u gospodarskom ustrojstvu hrvatskoga srednjovjekovnog društva. Zadovoljavali su svakodnevne potrebe ljudi i povezivali sve vrste društava, i seoska i gradska, ali su se samo u gradovima obrtnici formirali kao poseban, profesionalan, društveni sloj. Gradski prostor predstavljao je osnovno područje obrtničkog djelovanja. Većinu srednjovjekovnih obrta obilježavala je slaba tehnološka razvijenost, usmjerenost prema lokalnom tržištu i ograničena potražnja za proizvodima. Kako pokazuju istraživanja Tomislava Raukara, većina srednjovjekovnih obrtnika podmirivala je potrebe lokalnog tržišta bez mogućnosti izvoza svojih proizvoda izvan komunalnog područja u kojem su djelovali, što je uvjetovalo skromnu proizvodnu tehnologiju. Svi su gradovi razvijali jednake obrtničke grane i proizvodili istu vrstu robe, svaki u skladu sa svojim mogućnostima. Tehnološki je razvoj bio prisutan u samo manjem broju obrta, u prvom redu u onima koji su svoje proizvode mogli plasirati izvan grada i nisu nužno bili ograničeni potražnjom samo svoga lokalnog tržišta. Osim potražnje lokalnog tržišta, koja je sama po sebi bila skromna, za uspješnu djelatnost većine obrta bilo je potrebno raspolagati i dovoljnom količinom sirovina za proizvodnju. Uspješno su se mogli razviti oni obrti kojima je sirovina za proizvodnju bila dostupna unutar komunalnog područja u kojem su djelovali ili u njegovoj neposrednoj okolini. Svaki drugi oblik nabave sirovina za većinu je obrtnika, osim spomenutih brodograditelja i umjetnika, bio preskup i neisplativ. Zadarski su obrtnici uglavnom bili domaći ljudi, porijeklom iz Zadra ili okolice. Ograničenost lokalnim tržištem, nemogućnost izvoza proizvoda, međusobna konkurencija i mala mogućnost zarade učinili su većinu obrta nezanimljivim stranim majstorima. Važan segment u životu i radu srednjovjekovnih obrtnika imale su njihove bratovštine, kojima je osnovni cilj bio međusobno pomaganje članova svoje struke, odnosno zaštita interesa obrta. Iako obrtničke bratovštine nisu primarno bile religioznog karaktera, one su osim poslovnih interesa svojih članova svojim odredbama nadzirale i njihov duhovni, društveni i kulturni život.

U radu *Zadarski postolari u srednjem vijeku* sastavio sam popis zadarskih postolara na temelju spomenutih spisa zadarskih bilježnika iz razdoblja od kraja 13. do prve polovice 14. stoljeća. Oni nam ne daju potpuni broj svih postolara koji su djelovali u tom razdoblju, već navode samo one koji su u tom trenutku sklapali notarske ugovore ili bili svjedoci pri sklapanju ugovora. Na temelju podataka u bilježničkim zapisima nemoguće je sastaviti točan popis svih postolara u tom razdoblju, ali se može stvoriti približna slika o njihovoj brojnosti, pravnom i ekonomskom položaju i porijeklu. Svakodnevni život srednjovjekovnih zadarskih postolara najbolje ocrtavaju bilježnički zapisi u kojima se radi o oporukama, ugovorima u kojima se postolari javljaju kao svjedoci, kupoprodajnim ugovorima i ugovorima vezanim uz djelovanje postolarske bratovštine. U objavljenim bilježničkim zapisima spominje se ukupno 54 postolara u 101 različitom ugovoru. Postolari su se ubrajali među najbrojnije, ali i najsiromašnije skupine obrtnika. Njihova je proizvodna aktivnost, kao i većine zadarskih obrtnika toga vremena, bila ograničena isključivo lokalnim tržištem bez mogućnosti izvoza proizvoda izvan komunalnog područja u kojem su djelovali. Velika brojnost bila je uzrokom njihove međusobne konkurencije i samim tim male mogućnosti zarade. Postolari su relativno lako dolazili do sirovine za proizvodnju što ih je činilo neovisnima o tuđem kapitalu. Bavili su se poslom koji je u pravom smislu riječi zadovoljavao svakodnevne potrebe ljudi.

Iako su, uz zemljišnu proizvodnju i trgovinu, obrti i obrtnički rad činili nužnu sastavnicu u gospodarskom ustrojstvu hrvatskoga srednjovjekovnog društva, uvidom u spomenute bilježničke zapise držim da su pojedini obrtnici i njihovi proizvodi, prvenstveno oni umjetnički, činili neizostavnu sastavnicu u kulturnom razvoju srednjovjekovnog Zadra, posebice u vrijeme anžuvinske vlasti od 1358. do 1409. godine, tijekom kojega je Zadar doživio procvat u gospodarskom, političkom i kulturnom smislu.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj i hipoteze istraživanja na osnovu objavljenih izvora i rezultata historiografije, ali i neobjavljene arhivske građe koja se odnosi na zapise ovlaštenih zadarskih bilježnika od 1325. do 1385. godine, a koja se nalazi u Državnom arhivu u Zadru i povezana je sa zadarskim obrtnicima 14. stoljeća, su:

- prikaz zadarskih obrtnika 14. stoljeća pod pretpostavkom da su sve društvene skupine srednjovjekovnog Zadra, bez obzira na djelatnost, bile dionice kulture i participirale u njezinom razvoju, s naglaskom na razliku onih dionika koji su kulturu izravno stvarali i onih

koji su je konzumirali,

-prikaz kulturnog razvoja u Zadru imajući u fokusu prije svega obrtničke djelatnosti. Pri tome cilj bi bio proučiti u kojoj mjeri je godina 1358. uključivanjem Zadra u jedinstveni politički prostor Ugarsko-hrvatskog kraljevstva, imala odraza na kulturnu produkciju i participaciju zadarskog obrtništva u kulturi. Naime, razdoblje anžuvinske vlasti u Zadru se očituje kao razdoblje posvemašnjeg i naglog gospodarskog procvata te je važno izvidjeti odraz gospodarskog uzleta u kulturnoj produkciji i kulturi općenito u onovremenom Zadru. Jednako tako, slabljenje i prestanak anžuvinske vlasti negativno su se odrazili na gospodarski život Zadra. Izostanak političke i gospodarske stabilnosti izazvao je i mijene u kulturnom životu Zadra i njegovih obrtnika.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Težište istraživanja bit će postavljeno na one grupacije obrtnika koje su nam ostavile svoje artefakte, a riječ je o umjetničkim obrtima (zlatari, slikari), obrtima vezanim uz gradnju (klesari, kamenoresci), uz proizvodnju oružja i oruđa (kovači) te obrtima i stručnjacima u službi općine (bilježnici, učitelji, liječnici). Posljednja grupacija od posebnoga je značaja zbog njihove nedvojbene uloge u stvaranju pisane kulturne baštine.

Obrte koji nam nisu ostavili artefakte registrirat ću i osvrnuti se na njihov rad kao na neposredne dionike kulture. Riječ je o postolarima, kožarima, tkalcima i krojačima.

Kvantitativnom i kvalitativnom obradom objavljene i neobjavljene arhivske građe te usporedbom stečenih saznanja sa situacijom u istočno-jadranskim komunama i Venecijom nastojat ću prikazati zadarske obrtnike 14. stoljeća pod pretpostavkom da su sve društvene skupine srednjovjekovnoga Zadra, bez obzira na djelatnost, bili dionici kulture.

Izvorni podaci o zadarskim obrtnicima nalaze se u zadarskim bilježničkim zapisima objavljenim, za razdoblje do sredine 14. stoljeća, u seriji *Spisi zadarskih bilježnika (Notarilia Jadertina)* koje su priredili različiti autori, a objavio Državni arhiv u Zadru. Neobjavljeni izvori koje ću koristiti također se odnose na bilježničke zapise iz 14. stoljeća koji se nalaze u Državnom arhivu u Zadru.

Riječ je o različitim vrstama ugovora zabilježenim od strane ovlaštenih bilježnika iz kojih se mogu iščitati podaci vezani uz poslovni, obiteljski, društveni, vjerski i kulturni život osoba koje ih sklapaju ili koje se u njima na bilo koji drugi način spominju. U njima su zabilježeni najvažniji trenuci života (vjenčanja, oporuke) kao i različite svakodnevne djelatnosti (prodaja, kupnja, ugovori o obradi zemlje i dr.). Određeni broj ovih ugovora spominje zadarske obrtnike.

Glavnina istraživanja bit će upravo transliteracija neobjavljene arhivske građe, spomenutih bilježničkih zapisa, u razdoblju od 1325. do 1385. godine. Navedeno razdoblje otvorit će mi mogućnost prikaza obrtničke djelatnosti u Zadru do 1358. godine i dolaska anžuvinske vlasti te promjena koje su se dogodile kao posljedica novih političkih okolnosti.

Kada se radi o objavljenim izvorima, riječ je o sljedećim radovima: Prvi svezak *Spisa zadarskih bilježnika* priredio je Mirko Zjačić i sadrži zapise bilježnika Henrika u razdoblju od 1279. do 1308. i Creste Tarallo u razdoblju od 1289. do 1290. Drugi svezak zajedničko je djelo Mirka Zjačića i Jakova Stipišića te sadrži zapise trojice bilježnika: Ivana Qualisa (u razdoblju od 1296. do 1308.), Nikole pok. Ivana (u razdoblju od 1317. do 1320.) te pašskog bilježnika Gerarda iz Padove (zapisi iz 1329., 1330., 1331., 1336. i 1337.). Treći svezak djelo je Jakova Stipišića i donosi nam zapise bilježnika Franje Manfreda de Surdisa iz Piacenze iz razdoblja od 1349. do 1350. Četvrti i peti svezak *Spisa zadarskih bilježnika* priredio je Robert Leljak uz pomoć Josipa Kolanovića. U njima su zapisi bilježnika Andrije pok. Petra iz Cantua iz razdoblja od 1353. do 1356.

Do sada neobjavljeni bilježnički zapisi koji se odnose na drugu polovicu 14. stoljeća nalaze se u Državnom arhivu u Zadru, a odnose se uglavnom na rad zadarskog bilježnika Franje Manfreda de Surdisa iz Piacenze.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Predloženo istraživanje uključuje znanstveno i studijsko proučavanje, razumijevanje te spoznaju i valorizaciju materijalnih, duhovnih i socijalnih vrijednosti hrvatske kulture u jednom njezinom kulturno-povijesnome segmentu.

Proširivanje postojećih znanja te stjecanje novih uvidom u neobjavljene izvore povezane sa zadarskim obrtima 14. stoljeća kao

neizostavnim sastavnicama u kulturnom razvoju srednjovjekovnog društva te stvaranje društvene paradigme u smislu kreiranja, participacije i konzumacije kulture, pod pretpostavkom da su sve društvene skupine srednjovjekovnoga Zadra, bez obzira na djelatnost, bile dionice kulture, očekivani je doprinos predloženog istraživanja.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Angeliki E. Laiou. *Gender, Society and Economic Life in Byzantium*. Hampshire : Variorum, 1992.

Bailey, Mark. *Medieval Suffolk : an Economic and Social History 1200-1500*, Woodbridge : The Boydell Press, 2007.

Benyovsky, Irena. *Bratovštine u srednjovjekovnim dalmatinskim gradovima*, u: *Croatica Christiana Periodica XXII*, br. 41, Zagreb : Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1998. str. 137 – 160.

Crabtree, Pam J. *Encyclopedia of Society and Culture in the Medieval World*. New York : Facts on File, 2008.

Cvitanović, Vladimir. *Bratovštine grada Zadra*, u: *Zadar : geografija, ekonomija, saobraćaj, povijest, kultura. Zbornik*. Zagreb : Matica hrvatska, 1964. str. 457 – 470.

Čoralić, Lovorka. *Izvori i literatura o bratovštinama u Dalmaciji od srednjeg vijeka do pada Mletačke Republike*, u: *Croatica Christiana Periodica XV*, br. 27, Zagreb : Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1991. str. 88 – 96.

Čoralić, Lovorka. *Kraljica mora s lagunarnih sprudova : povijest Mletačke Republike*. Samobor : Meridijani, 2004.

Fisković, Cvito. *Zadarski sredovječni majstori*. Split : Pododbor Matice hrvatske, 1959.

Goff Le, Jacques. *Time, Work, and Culture in the Middle Ages*. Chicago : University of Chicago Press, 1980.

Janeković-Römer, Zdenka. *Okvir slobode : dubrovačka vlastela između srednjovjekovlja i humanizma*. Zagreb ; Dubrovnik : Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, 1999.

Klaić, Nada. *Fratalea artis calegariorum de Jadra*, u: *Spomenica Josipa Matasovića 1892 – 1962*, Zagreb : Povijesno društvo Hrvatske, 1972. str. 135 – 149.

Klaić, Nada; Ivo Petricioli. *Zadar u srednjem vijeku*, Zadar : Filozofski fakultet, 1976.

Kolanović, Josip. *Statuta ladertina / Zadarski statut*. Zadar : Ogranak Matice hrvatske ; Zagreb : Hrvatski državni arhiv, 1997.

Kolanović, Josip. *Šibenik u kasnome srednjem vijeku*. Zagreb : Školska knjiga, 1995.

Kovačević, Marijana. *Umjetnička obrada plemenitih metala u 14. stoljeću u Zadru : doktorska disertacija*. Zagreb : M. Kovačević, 2010.

Langdon, John. *Mills in the Medieval Economy*. Oxford ; New York : Oxford University Press, 2004.

Leljak, Robert, Josip Kolanović. *Andrija pok. Petra iz Cantua. Bilježnički zapisi 1353 – 1355.*, Svezak I., *Spisi zadarskih bilježnika*, knj. 4. Zadar : Državni arhiv u Zadru, 2001.

Leljak, Robert, Josip Kolanović. *Andrija pok. Petra iz Cantua. Bilježnički zapisi 1355 – 1356.*, Svezak II., *Spisi zadarskih bilježnika*, knj. 5, Zadar : Državni arhiv u Zadru, 2003.

Lučić, Josip. *Obrti i usluge u Dubrovniku do početka XIV. stoljeća*. Zagreb : Sveučilište, Institut za hrvatsku povijest, Odjel za hrvatsku povijest, 1979.

Medved, Jasmin. *Obrtništvo grada Varaždina u 15. stoljeću* u: *Radovi Zavoda za znanstveni rad u Varaždinu*, br. 24. Zagreb : Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2013. str. 423 – 456.

Miskimin, Harry A. *The Economy of Early Renaissance Europe 1300-1460*. Cambridge : Cambridge University Press, 1975.

Novak-Sambrailo, Maja. *Matrikula bratovštine svetog Jakova iz Galicije u Zadru*, u: *Radovi Arhiva JAZU 1.*, Zagreb : Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1972. str. 5 – 31.

Peričić Šime. *Razvitak gospodarstva Zadra i okolice u prošlosti*. Zadar : Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za povijesne znanosti, 1999.

Pounds, N.J.G. *An Economic History of Medieval Europe*. London ; New York : Longman, 1994.

Raukar, Tomislav. *Hrvatsko srednjovjekovlje : prostor, ljudi, ideje*, Zagreb : Školska knjiga, 1997.

Raukar, Tomislav. *Komunalna društva u Dalmaciji u XIV. stoljeću*, u: *Historijski zbornik*, br. 33/34. Zagreb : Povijesno društvo Hrvatske, 1980 – 1981. str. 139 – 209.

Raukar, Tomislav. *Srednjovjekovne ekonomije i hrvatska društva*. Zagreb : FF Press, 2003.

Raukar, Tomislav. *Zadar u XV. stoljeću : ekonomski razvoj i društveni odnosi*. Zagreb : Sveučilište, Centar za povijesne znanosti, Odjel za hrvatsku povijest, 1977.

Roller, Dragutin. *Dubrovački zanati u XV. i XVI. stoljeću*, u: *Građa za gospodarsku povijest Hrvatske*, knj. 2, Zagreb : Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti ; Liber, 1951.

Salisbury, Joyce. *The Greenwood Encyclopedia of Global Medieval Life and Culture*. London : Greenwood, 2009.

Stipišić, Jakov. *Spisi zadarskog bilježnika Franje Manfreda de Surdis iz Piacenze: 1349 – 1350.*, *Spisi zadarskih bilježnika*, knj. 3. Zadar : Državni arhiv u Zadru, 1977.

Suraiya Faroqi, *Artisans of Empire Crafts and Craftspeople Under the Ottomans*, London ; New York : I.B. Tauris, 2009.

The Cambridge Economic History of Europe. Cambridge : Cambridge University Press, 2008.

Zjačić, Mirko. *Spisi zadarskih bilježnika Henrika i Creste Tarallo: 1279 – 1308.*, *Spisi zadarskih bilježnika*, knj. 1. Zadar : Državni arhiv u Zadru, 1959.

Zjačić, Mirko, Jakov Stipišić. *Spisi zadarskih bilježnika Ivana Qualis, Nikole pok. Ivana, Gerarda iz Padove: 1296 – 1337.*, *Spisi zadarskih bilježnika*, knj. 2. Zadar : Državni arhiv u Zadru, 1969.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

8.000,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ dr.sc. Gordan Ravančić		
Potpis _____ Ivan Študir, Profesor povijesti i kroatologije		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 18.01.2015.		
Potpis _____ Ivan Študir, Profesor povijesti i kroatologije		

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Sanja Šoštarić, prof.		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6827		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Marta i Drago Jurić		
Datum i mjesto rođenja:	03.05.1964., Mostar, Bosna i Hercegovina		
Adresa:	Petrice Kerempuha 12, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	091/5787668		
E-mail:	sanja.sostaric@ffzg.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>Bibliotekarstvo</i>, Dodiplomski, Hrvatska (1989./1990.)</p> <p>2. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>Komparativna književnost i francuski jezik i književnost</i>, Dodiplomski, Hrvatska (1986./1987.)</p>
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>2008.- viši lektor, Odsjek za romanistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu</p> <p>2004.- 2008. lektor, Odsjek za romanistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu</p> <p>1992.-2004. bibliotekar, Odsjek za romanistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu</p> <p>1987.-1992. profesor francuskog jezika, Školski centar za cestovni promet, Zagreb</p>
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none">Šoštarić, Sanja. Paul Bourget u francuskom književnom polju na kraju 19. stoljeća. // Književna smotra. 46 (2014), 174 (4); 109-119 (članak, znanstveni).Šoštarić, Sanja. Književni opus Yasmine Reze ili kako pomiriti uspjeh i kvalitetu. // Književna smotra. 39 (2007), 143 (1); 63-73 (članak, stručni).Šoštarić, Sanja. Rekvijem za Istok - svjedočanstvo o izgubljenoj domovini. // Književna smotra. 39 (2007), 144 (2); 139-141 (prikaz, stručni).Šoštarić, Sanja. U potrazi za (ne)poznatim Proustom. // Književna smotra. 39 (2007), 145 (3); 141-143 (prikaz, stručni).Šoštarić, Sanja. "Crveni šešir na mrtvačkoj glavi i dva razjarena plava oka": skica za portret Hervéa Guiberta. // Književna smotra. 38 (2006), 141-142 (3-4); 131-133 (prikaz, stručni).

	<p>6. Šoštarić, Sanja. Francuska, Atlantida potonula u vremenu. // Književna smotra. 38 (2006) , 141-142 (3-4); 135-137 (prikaz, stručni).</p> <p>7. Šoštarić, Sanja. (Ne)moć književnosti. // 15 dana. 53 (2010) , 1/2; 12-17 (članak, stručni).</p> <p>8. Šoštarić, Sanja. Andreï Makine između Rusije i Francuske. // Filološke studije. 6 (2008) , 2; 79-88 (članak, stručni).</p> <p>9. Šoštarić, Sanja. Francuski antimodernisti ili dva stoljeća otpora moderni. // 15 dana. 4 (2006) ; 12-14 (članak, stručni).</p> <p>10. Šoštarić, Sanja. Yasmina Reza, dramatičarka i prozaistica. // 15 dana. 1-2 (2006) ; 38-41 (članak, stručni).</p>						
NASLOV PREDLOŽENE TEME							
Hrvatski:	Recepcija književnokritičkoga i romanesknoga opusa Paula Bourgeta u Francuskoj od 1881. do 1914.						
Engleski:	Reception of Paul Bourget's literary-critical and novelistic oeuvre in France from 1881 to 1914						
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):							
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Romanistika						
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)							
	<table border="1"><thead><tr><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor: izv. prof. dr. sc. Cvijeta Pavlović</td><td>Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska</td><td>cvijeta.pavlovic@ffzg.hr</td></tr></tbody></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor: izv. prof. dr. sc. Cvijeta Pavlović	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	cvijeta.pavlovic@ffzg.hr
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:					
Prvi mentor: izv. prof. dr. sc. Cvijeta Pavlović	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	cvijeta.pavlovic@ffzg.hr					
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina							
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none">"Modernizam - naturalizam ili impresionizam: Zola i Kumičić", u: Pavlović, Cvijeta; Glunčić-Bužančić, Vinka; Meyer-Fraatz, Andrea (ur.), Komparativna povijest hrvatske književnosti: zbornik radova XII. (Istodobnost raznodobnog. Tekst i povijesni ritmovi), Split - Zagreb: Književni krug Split, Odsjek za komparativnu književnost Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2010."La poésie lyrique mexicaine dans la culture croate: l'exemple de la poésie de Gutierre de Cetina", u: Studia Romanica et Anglica Zagrabienisa, LVI (2011.)."Pojam svjetske književnosti u povijesti hrvatske književnosti Ljubomira Marakovića", u: Lončarević, Vladimir; Šestak, Ivan (ur.), Katolicizam, modernizam i književnost, Zagreb: Institut Fontes sapientiae, 2011."Frangješov prijevod Stendhalovih 'Talijanskih kronika'", u: Maštrović, Tihomil (ur.), Zbornik o Ivi Frangješ, Zagreb: Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, 2013."Matoš, Barrès i pitanja klasifikacije", u: Pavlović, Cvijeta; Glunčić-Bužančić, Vinka; Meyer-Fraatz, Andrea (ur.), Komparativna povijest hrvatske književnosti: zbornik radova XVI. (Matoš i Kamov: paradigme prijeloma), Split - Zagreb: Književni krug Split, Odsjek za komparativnu književnost Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2014.						

OBRAZLOŽENJE TEME

Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	U radu će se analizirati recepcija književnokritičkoga i romanesknoga opusa Paula Bourgeta u razdoblju od objavljivanja njegovih prvih kritika u časopisu <i>La Nouvelle Revue</i> (1881.) do romana <i>Le Démon de midi</i> (1914.). Istraživanje će se usredotočiti na analizu kako izvantekstualnih (autor i čitatelj, proizvodnja i distribucija djela, odnosi u književnom polju), tako i tekstualnih čimbenika (formalni i sadržajni elementi djela) koji su bili presudni za recepciju Bourgetova opusa. Rad će se temeljiti na analizi dvaju sinkronijskih isječaka u Bourgetovu stvaralaštvu čiju granicu predstavlja 1902. – godina objavljivanja njegova romana s tezom <i>L'Étape</i> i smrti Émilea Zole, Bourgetova glavnoga književnog suparnika. Završni dio rada bit će posvećen analizi razloga naglog gubitka zanimanja za Bourgetov opus te problematici kanona, odnosno određivanju mjesta koje je Bourgetu dodijeljeno u povijesti francuske književnosti i u udžbenicima književnosti.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The thesis will analyze the reception of Paul Bourget's critical and novelistic works in the period between the publication of his first critique in <i>La Nouvelle Revue</i> (1881) and the novel <i>Le Démon de midi</i> (1914). The research will focus on an analysis of non-textual (author and reader, production and distribution of works, relations in the literary field) and textual factors (elements of form and content of his works) that were crucial for the reception of Bourget's oeuvre. The thesis will be based on an analysis of two synchronic clips in Bourget's creation which are divided by 1902 – the year of publication of his novel with a thesis <i>L'Étape</i> and the death of Émile Zola, Bourget's main rival in literature. The final section will be devoted to analysis of the reasons for the sudden loss of interest in Bourget's oeuvre and to the problem of the canon, or rather to the determination of Bourget's place in the history of French literature and in literature textbooks.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Francuski je književnik Paul Bourget (1852.-1935.) tijekom šezdeset godina stvaralačkoga rada objavio 4 zbirke poezije, 25 romana, 15 duljih novela, 9 drama te 21 zbirku književnih kritika, eseja, putopisa i novinskih članaka. Premda je za života imao brojnu čitateljsku publiku, Bourget je nakon smrti pao u gotovo potpuni zaborav, pa se danas njegova djela izuzetno rijetko tiskaju, a u posljednjih su se pedesetak godina pojavile tek dvije knjige posvećene tome nekoć cijenjenom autoru (Mansuy, 1961.; Fougère, Sangsue, 2007.).

Budući da je Bourget bio vrlo plodan književnik, na početku istraživanja valjalo je izdvojiti djela zahvaljujući kojima je stekao reputaciju velikoga pisca. Dosadašnje je istraživanje pokazalo da su to zbirke književnih kritika *Essais de psychologie contemporaine* i *Nouveaux essais de psychologie contemporaine* te romani *Cruelle énigme*, *Un crime d'amour*, *Mensonges*, *Le Disciple* i *L'Étape*. Analiza recepcije navedenih djela temeljila se na otkrivanju unutartekstualnih i izvantekstualnih čimbenika koji su utjecali na njihovu recepciju, a težište je stavljeno kako na pitanje u kojoj su mjeri ona ispunila, nadmašila, razočarala ili opovrgnula očekivanja tzv. prve publike (Jauss, 1978.), tako i na analizu Bourgetova položaja u književnom polju tijekom zadnja dva desetljeća 19. stoljeća, utemeljenu na teoriji književnog polja francuskoga sociologa Pierrea Bourdieua. Polazeći od Bourdieuova shvaćanja književnoga polja kao dinamične strukture koja se mijenja pod utjecajem drugih polja i unutarnjih sukoba (Bourdieu, 1998.), istraživanje je usmjereno prema određivanju čimbenika koji su bili presudni za Bourgetov uspjeh.

Tijekom istraživanja uočeno je da se navedeni čimbenici mogu podijeliti na opće (koji su išli u prilog cjelokupnoj književnoj produkciji tijekom druge polovice 19. stoljeća, pa tako i Bourgetovoj) i posebne (koji su bili presudni upravo za Bourgetov uspjeh). Opće čimbenike čine rast broja pismenih, napredak obrazovanja, razvoj knjižarske mreže, skraćivanje radnog dana, pojava novih kategorija čitatelja, veća dostupnost knjiga zahvaljujući padu cijena knjiga te otvaranju čitaonica i knjižnica (Lyons, 1987.; Lyons, 2003.). Pored toga, 19. stoljeće drži se i razdobljem tzv. eksplozije romana (Becker, Cabanès, 2001.; Raimond, 1966.), vremenom u kojem se značajno povećao njegov simbolički i ekonomski kapital (Bourdieu, 1998.; Laville, 2004.; Charle, 1979.), što je također povoljno utjecalo na recepciju Bourgetova opusa u kojem nakon 1885. g. dominira roman. O rastu simboličkog kapitala romana svjedoče i promjene u sastavu Francuske akademije – ustanove koja je iznimno važan element konsekracije u francuskom društvu (Dubois, 1978.) – u koju su tijekom druge polovice 19. stoljeća primljeni mnogi romanopisci (Sabourin, 1999.).

Iako se iz podataka o primanju romanopisaca među akademike stječe dojam da je Akademija krajem 19. stoljeća romanu širom otvorila vrata, istraživanje je pokazalo da je ipak postojala određena sumnjičavost prema tom žanru, posebice prema naturalističkom romanu. U

to se vrijeme, međutim, pojavila nova grupa autora na čelu s Bourgetom – tzv. psiholozi, romanopisci čiju zajedničku platformu čine psihološki roman i antinaturalizam. To je uočila i Akademija, pa je u nastojanju da suzbije u to vrijeme dominantnu naturalističku školu u svoje redove primila gotovo sve autore suvremenog psihološkog romana, uključujući i Bourgeta (1894.).

Dosadašnje je istraživanje pokazalo da je takvo antinaturalističko raspoloženje francuske kulturne elite bilo presudno za uspjeh Bourgetovih djela, u prvom redu njegovih psiholoških romana koji se u onovremenom književnom polju suprotstavljaju Zolinim naturalističkim romanima. Potvrdu za to može se naći i u radu sociologa Rémyja Pontona koji je na temelju bourdieuovske analize pojave psihološkog romana došao do zaključka da su psiholozi imali znatno veći društveni i kulturni kapital od naturalista. Solidan individualni društveno-kulturni kapital potom su oplemenili udruživanjem u složnu grupu istomišljenika koji se međusobno podupiru (Ponton, 1975.) i čije društveno uporište čine tri područja presudna za konsekraciju – tisak, religijsko-političko polje i saloni (Martin-Fugier, 2009.; Carassus, 1966.; Charle, 1998.). Istraživanje je pokazalo da navedene tvrdnje vrijede i za Bourgeta: zahvaljujući podrijetlu iz sloja visokoobrazovanog građanstva, dobrom obrazovanju i prijateljstvima koja je sklopio tijekom školovanja, Bourget je stekao dobar „početni kapital“ koji je potom zahvaljujući suradnji s časopisima (*La Nouvelle Revue*, *Revue des Deux Mondes*) i podršci religijskih i političkih struktura te salona (Mme Adam, Mme Cahen) znatno povećao.

U nastavku istraživanja analiziran je Bourgetov književni put od pjesništva preko književne kritike do romana. Uočeno je da Bourget potvrđuje Pontonovu tezu o tzv. „strategiji rekonverzije“ prema kojoj su psiholozi u početku pisali poeziju, ali kad su shvatili da su im zbog etabliranosti Parnasovaca na tom polju objektivne mogućnosti uspjeha male, okrenuli su se romanu (Ponton, 1975.). Bourgetov se književni put, međutim, donekle razlikovao od puta ostalih psihologa jer je 1881. godine, zahvaljujući ugovoru s časopisom *La Nouvelle Revue*, dobio priliku napisati deset duljih književnih studija o suvremenim romanopiscima i filozofima koji su oblikovali njegovu generaciju.

Dosadašnja analiza recepcije Bourgetovih romana pokazala je da su oni vrlo brzo postigli zapažen uspjeh, o čemu svjedoče brojni kvantitativni (naklade, broj izdanja, zarada) i kvalitativni pokazatelji (elementi konsekracije, poput članstva u Akademiji i dodjeljivanja raznih počasti, objavljivanje brojnih prikaza, članaka i knjiga posvećenih Bourgetovim djelima).

Kako je krajem 20. stoljeća u književnoj kritici i historiografiji prevladalo stajalište da je Bourget bio loš romanopisac te kruti tradicionalist i reakcionar (Suleiman, 1983.; Bancquart, 1977.), u nastavku istraživanja razmatrani su društveno-kulturni (kraj naturalizma, smjenjivanje stilskih formacija, rat) i formalno-sadržajni čimbenici (razvoj psihološkog romana, loša reputacija romana s tezom, stilske manjkavosti djela, nemogućnost različitih čitanja) na kojima se to stajalište temelji.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Istraživanjem će se provjeriti polazišna pretpostavka da je za dobru recepciju Bourgetova opusa bila presudna njegova novina u obzoru očekivanja onovremenih čitatelja: njegov se književnokritički rad suprotstavlja Sainte-Beuveovom i Taineovom, a psihološki romani Zolinim naturalističkim romanima. Analizom izabranih djela ukazat će se i na kontinuitet Bourgetove misli i poetike koji nikada nije bio predmetom analize u francuskoj književnoj kritici i historiografiji sklonoj tezi o dva odvojena i oprečna razdoblja u autorovu stvaralaštvu. Pored toga, vodeći se suvremenim razmišljanjima o antimodernizmu, istraživanje će težiti i svojevrsnoj afirmaciji Bourgetova književnokritičkog i romanesknog opusa.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

U uvodnom će dijelu rada biti postavljen metodološki okvir istraživanja recepcije izabranih Bourgetovih djela: Jaussova estetika recepcije i Bourdieuova teorija književnog polja. U tekstu naslovljenom *Povijest književnosti kao izazov znanosti o književnosti* (1967.), Jauss usmjerava pozornost na čitatelja kojeg povijest književnosti sustavno zanemaruje. Po njegovu mišljenju, svako je čitanje određeno čitateljevim obzorom očekivanja, sustavom konvencija ili normi koje definiraju neku povijesnu generaciju i koji je neodvojiv od književne tradicije, pa stoga svako čitanje budi uspomene na već pročitano. Kako je Jauss zanemario neke čimbenike koji djeluju na recepciju (biološke, sociološke, povijesne, ideološke, političke i dr.), njegova će estetika recepcije biti dopunjena elementima Bourdieuove sociološke kritike, pa bi se metodologija na kojoj se temelji ovaj rad mogla nazvati sociologijom recepcije.

Jaussovo naglašavanje da u proučavanju recepcije posebnu pozornost treba posvetiti recepciji djela kod njegovih prvih čitatelja, tzv. prve publike, pred istraživača Bourgetova opusa postavlja određene probleme. S jedne strane, nemoguće je provesti neposredno istraživanje o recepciji djela iz prošlosti, a s druge strane, o toj recepciji ne postoje ni neposredni pisani izvori (primjerice, privatna korespondencija,

dnevnici, pisma piscima i novinama, narudžbe knjiga, podaci o prodaji u knjižarama, evidencija posudbe u knjižnicama i čitaonicama i sl.). Ovo će se istraživanje, stoga, temeljiti na ocjenama i tumačenjima iznesenima u francuskim novinama i časopisima (*Les Annales politiques et littéraires, Débats, Le Figaro, Le Gaulois, La Nouvelle Revue, Revue bleue, Revue chrétienne, La Revue contemporaine, Revue des Deux Mondes, La Revue hebdomadaire, Le Temps* i dr.), a potom i u knjigama koje su tzv. profesionalni čitatelji (književni kritičari, novinari, književnici, profesori književnosti, filozofi) napisali u vrijeme objavljivanja Bourgetovih djela. Jednako tako, istraživanje će na temelju tekstualnih i izvantekstualnih elemenata odrediti osobine Bourgetova reprezentativnog čitatelja te ispitati postoji li preklapanje ili stapanje obzora danog tekstom i obzora što ga sa sobom donosi stvarni čitatelj, što predstavlja nužan preduvjet za proces identifikacije.

Kako se neko djelo ne pozicionira samo dijakronijski, to jest u odnosu na književnu tradiciju, nego i sinkronijski, to jest u odnosu na sva ostala djela u danom književnopovijesnom isječku, istraživanje recepcije može se povezati s Bourdieuovom teorijom književnog polja u kojoj je polje definirano kao neovisno (ima vlastite zakone i pravila društvene konsekracije) i dinamično (mijenja se pod utjecajem drugih polja i sukoba unutar sebe). Stoga će biti potrebno pozicionirati Bourgetove romane u književnom polju na kraju 19. stoljeća, odnosno odrediti njihov odnos prema ostalim vrstama romana koji se u to vrijeme objavljuju (roman običaja, popularni i ruralni roman te idealistički i naturalistički roman). Budući da je dosadašnje istraživanje pokazalo da je naturalistički roman bio glavni suparnik Bourgetova psihološkog romana, u istraživanju će biti napravljena komparativna analiza tih vrsta romana te kvantitativnih i kvalitativnih podataka o uspjehu njihovih autora (podaci o čitateljima i čitanosti, izdavačima i broju izdanja, cijenama knjiga i zaradi autora, nagradama i počastima, napadima i procesima i dr.).

Kad su u pitanju književnokritički radovi, istraživanje će se usredotočiti na Bourgetov odnos prema dvojici u to vrijeme etabliranih književnih kritičara – Charlesu Augustinu Sainte-Beuveu i Hippolyteu Taineu. Početkom 80-ih godina 19. stoljeća, u vrijeme objavljivanja Bourgetovih studija o suvremenim književnicima i filozofima koji su oblikovali njegovu generaciju (*Essais de psychologie contemporaine, Nouveaux essais de psychologie contemporaine*), Sainte-Beuve je već slovio kao utemeljitelj francuske književne kritike, a Tainea se držalo uglednim filozofom, povjesničarom i začetnikom moderne kritike. Nužno je, stoga, u analizi Bourgeta kao književnog kritičara proučiti njegov odnos prema radovima te dvojice prethodnika.

U pogledu primarne literature, istraživanje će staviti težište na dvije zbirke Bourgetovih književnih kritika (*Essais de psychologie contemporaine, 1883.; Nouveaux essais de psychologie contemporaine, 1885.*) i osam romana (*Cruelle énigme, 1885.; Un crime d'amour, 1886.; Mensonges, 1887.; Le Disciple, 1889.; L'Étape, 1902.; Un divorce, 1904.; L'Émigré, 1907.; Le Démon de midi, 1914.*). Pjesnički i dramski naslovi nisu izravno utjecali na gradbu Bourgetova kanonskoga statusa pa ih ova disertacija ne obuhvaća: pjesnički opus pripada njegovu poetičkom sazrijevanju, a dramski, posebice dramaturgije glasovitih romana, posljedica su njegova književno-kulturnoga statusa.

U analizi izabranih zbirki književnih kritika i romana posebna će pozornost biti posvećena njihovim predgovorima kao paratekstualnim elementima koji imaju dvostruku funkciju: potaknuti i programirati čitanje, odnosno pobrinuti se da tekst bude čitan i da to čitanje bude ispravno. Kako po Jaussovu mišljenju pored predgovora važnu ulogu u usmjeravanju čitanja ima i žanr, odnosno čitateljevo znanje o žanru kojem djelo pripada, istraživanje će posebnu pozornost obratiti na definiranje triju žanrovskih odrednica Bourgetovih djela: „psihološka kritika“, „psihološki roman“ i „roman s tezom“.

Završni dio istraživanja donijet će kraći prikaz književnokritičke literature o Bourgetu nastale nakon 1914. g. Pored toga, analizirat će se Bourgetovo mjesto u kanonu francuske književnosti polazeći od dvije grupe tekstova: najčešće korištenih francuskih srednjoškolskih udžbenika književnosti (Chevallier, Audiat; Chassang, Senninger; Biet, Brighelli, Raspail; Darcos, Agard, Boireau; Rincé, Lecherbonnier; Carlier, Couprie) i brojnih povijesti francuske književnosti. Istraživanje će se dotaći i recepcije Bourgetovih djela u Hrvatskoj, polazeći od prijevoda šest njegovih romana na hrvatski jezik te književnih osvrtu u hrvatskim časopisima. Završni dio rada promotrit će Bourgetov opus u svjetlu angažirane književnosti i suvremenih promišljanja o antimodernističkim piscima.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Suvremena francuska književna kritika i historiografija pokazuju vrlo malo zanimanje za Bourgetov opus: u drugoj polovici 20. stoljeća, o Bourgetu je napisana tek jedna opsežnija studija – disertacija Michela Mansuyja iz 1961. g. Iako čitatelj u Bourgetovoj poetici zauzima vrlo važno mjesto, nikada nije napravljena temeljita i cjelovita analiza recepcije njegova opusa, a upravo je to cilj ovoga istraživanja. Metodološki gledano, istraživanje će ukazati da je zahvaljujući kompatibilnosti postavki estetike recepcije i sociološke kritike Bourgeta moguće precizno pozicionirati u književnom polju na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće te odrediti različite faze u recepciji njegova opusa.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

- Autin, Albert: „*Le Disciple*“ de Paul Bourget, Paris, Société française d'éditions littéraires et techniques, 1930.
- Becker, Colette; Cabanès, Jean-Louis: *Le Roman au XIXe siècle: l'explosion du genre*, Paris, Bréal, 2001.
- Bourdieu, Pierre: *Les Règles de l'art: genèse et structure du champ littéraire*, Paris, Editions du Seuil, 1998.
- Branquart, Marie-Claire: „Bourget idéologue“, u: *Manuel d'histoire littéraire de la France: tome V: 1848-1917*, coordination assurée par Claude Duchet, Paris, Editions sociales, 1977.
- Brunetière, Ferdinand: *Le Roman naturaliste*, Paris, Calmann Lévy, 1883.
- Carassus, Emilien: *Le Snobisme et les lettres françaises: de Paul Bourget à Marcel Proust, 1884-1914*, Paris, Armand Colin, 1966.
- Charle, Christophe: *La Crise littéraire à l'époque du naturalisme: roman, théâtre, politique*, Paris, Presses de l'Ecole Normale Supérieure, 1979.
- Charle, Christophe: *Paris fin de siècle: culture et politique*, Paris, Editions du Seuil, 1998.
- Compagnon, Antoine: *Les antimodernes: de Joseph de Maistre à Roland Barthes*, Paris, Gallimard, 2005.
- Compagnon, Antoine: *La Troisième République des lettres: de Flaubert à Proust*, Paris, Editions du Seuil, 1983.
- Dubois, Jacques: *L'Institution de la littérature*, Bruxelles, Labor; Paris, Nathan, 1978.
- Feuillerat, Albert: *Paul Bourget, histoire d'un esprit sous la Troisième République*, Paris, Plon, 1937.
- Fougère, Marie-Ange; Sangsue, Daniel (dir.): *Avez-vous lu Paul Bourget*, Dijon, Editions Universitaires de Dijon, 2007.
- Giraud, Victor: *Paul Bourget: essai de psychologie contemporaine*, Paris, Bloud et Gay, 1934.
- Jauss, Hans Robert: *Estetika recepcije: izbor studija*, Beograd, Nolit, 1978.
- Laurent, Jacques: *Paul et Jean-Paul*, Paris, Grasset, 1951.
- Laville, Béatrice (dir.): *Champ littéraire fin de siècle autour de Zola*, Modernité, no. 20, Bordeaux, Presses Universitaires de Bordeaux, 2004.
- Lyons, Martin: „New Readers in the Nineteenth Century: Women, Children, Workers“, u: *A History of Reading in the West*, ed. by Guglielmo Cavallo and Roger Chartier, Amherst, Boston, University of Massachusetts Press, 2003.
- Lyons, Martyn: *Le Triomphe du livre: une histoire sociologique de la lecture dans la France du XIXe siècle*, Paris, Promodis – Editions du Cercle de la Librairie, 1987.
- Mansuy, Michel: *Un moderne, Paul Bourget: de l'enfance au «Disciple»*, Besançon, Imprimerie Jacques et Dermontrond, 1961.
- Martin-Fugier, Anne: *Les salons de la IIIe république: art, littérature, politique*, Paris, Perrin, 2009.
- Pagès, Alain: „L'Espace littéraire du naturalisme“, u: *Pratiques*, 2000., no. 107-108.
- Ponton, Remy: „Naissance du roman psychologique: capital culturel, capital social et stratégie littéraire à la fin du 19e siècle“, u: *Actes de la recherche en sciences sociales*, 1975., no. 4, vol. 1.
- Raimond, Michel: *La Crise du roman: des lendemains du Naturalisme aux années vingt*, Paris, José Corti, 1966.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Raimond, Michel: *Le Roman depuis la Révolution*, Paris, Armand Colin, 1988.Sabourin, Lise: „La Légitimation du genre romanesque“, u: *Revue d'histoire littéraire de la France*, 1999., no. 2, vol. 99.Suleiman, Susan Rubin: *Le Roman à thèse*, Paris, PUF, 1983.Žmegač, Viktor: *Povijesna poetika romana*, Zagreb, Matica hrvatska, 2004.**Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)**

5.000,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
izv. prof. dr. sc. Cvijeta PavlovićPotpis _____
Sanja Šošćarić, prof.**IZJAVA**

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 09.12.2014.

Potpis _____
Sanja Šošćarić, prof.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Lidija Ban, prof. hrvatskoga jezika i književnosti i dipl. bibliotekar		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7069		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Ruža i Petar Ban		
Datum i mjesto rođenja:	14.06.1984., Teslić, Bosna i Hercegovina		
Adresa:	Hrvatskih vitezova 73, Knin, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	098/171-7799		
E-mail:	lidija.ban@outlook.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ol style="list-style-type: none">Sveučilište u Zadru - Sveučilište u Zadru, <i>Program pedagoško-psihološkog i didaktičko-metodičkog obrazovanja</i>, Ostale vrste studija, Hrvatska (2013./2014.)Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku - Filozofski fakultet u Osijeku, <i>Studij hrvatskoga jezika i književnosti i knjižničarstva</i>, Dodiplomski, Hrvatska (2007./2008.)Fachhochschulstudiengänge, Ges.m.b.H., University of Applied Sciences Eisenstadt, Information Sciences, International Business Relations, Dodiplomski, Austrija (2006./2007.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ol style="list-style-type: none">Međunarodna ljetna škola hrvatskog jezika, književnosti i kulture „Zoranićeva Arkadija“, Odjel za kroatistiku i slavistiku, Sveučilište u Zadru (srpanj 2014. – kolovoz 2014.)Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru (ožujak 2013. – srpanj 2014.)Međunarodna ljetna škola hrvatskog jezika, književnosti i kulture „Zoranićeva Arkadija“, Odjel za kroatistiku i slavistiku, Sveučilište u Zadru (srpanj 2013. – kolovoz 2013.)Odsjek za balkanske jezike, Filozofski fakultet, Trakijsko sveučilište, Edirne, Turska (rujan 2010. – rujan 2012.)Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske, Hrvatska nastava u inozemstvu, SR Njemačka, Baden-Württemberg, koordinacija Stuttgart (rujan 2009. – rujan 2010.)Ekonomska škola Vukovar, Vukovar (travanj 2009. – kolovoz 2009.)Tehnička škola Ruđera Boškovića, Vinkovci (rujan 2008. – travanj 2009.)
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none">Aleksa Varga, Melita; Lidija Ban; Hrisztalina Hrisztova-Gotthardt. Internet as an interactive medium for teaching and learning languages // Dijete i jezik danas – dijete i mediji: Zbornik radova sa VII. znanstvenog skupa s međunarodnim sudjelovanjem /

	<p>Smajić, Dubravka ; Majdenić, Valentina (ur.). Osijek : Učiteljski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, 2013. 139-159 (predavanje,objavljeni rad, stručni).</p> <p>2. Ban, Lidija. Muško ljubavno pismo u suvremenoj hrvatskoj književnosti i muški pristup motivu ljubavi u suvremenoj bosanskohercegovačkoj književnosti // 1. bosanskohercegovački slavistički kongres: zbornik radova, knjiga 2 / Halilović, Senahid (ur.). Sarajevo : Slavistički komitet, 2012. 165-172 (predavanje,objavljeni rad,znanstveni).</p> <p>3. Ban, Lidija; Matovac, Darko. Jedan na jedan - individualno poučavanje hrvatskoga kao stranoga jezika. // Lahor. 2 (2012) , 14; 237-253 (pregledni rad, znanstveni).</p> <p>4. Ban, Lidija; Matovac, Darko. On Turkish loanwords in Croatian language. // Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi. 2 (2012) , 4; 155-166 (članak, stručni).</p> <p>5. Ban, Lidija Eskalacija festivala kao suvremeni popularno-kulturološki fenomen // <i>International Conference Philological Research Today: Language, Literature, Culture</i> Beograd, Srbija, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>6. Aleksa Varga, Melita; Lidija Ban; Hrisztalina Hrisztova-Gotthardt Internet as an interactive media for teaching and learning languages // <i>Dijete i jezik danas – dijete i mediji</i> Osijek, Hrvatska, 2014 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>7. Ban, Lidija Muško ljubavno pismo u suvremenoj hrvatskoj književnosti i muški pristup motivu ljubavi u suvremenoj bosanskohercegovačkoj književnosti // <i>First Bosnian-Herzegovinian Congress in Slavic Studies</i> Sarajevo, Bosna i Hercegovina, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p>						
NASLOV PREDLOŽENE TEME							
Hrvatski:	Pastoralna lirika u Dubrovniku 16. i 17. stoljeća						
Engleski:	Pastoral lyric poetry in Dubrovnik of the 16th and 17th century						
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):							
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Teorija i povijest književnosti						
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)							
	<table border="1"><thead><tr><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor: prof. dr. sc. Milovan Tatarin</td><td>Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Hrvatska</td><td>mtatarin@ffos.hr</td></tr></tbody></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor: prof. dr. sc. Milovan Tatarin	Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Hrvatska	mtatarin@ffos.hr
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:					
Prvi mentor: prof. dr. sc. Milovan Tatarin	Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Hrvatska	mtatarin@ffos.hr					
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina							
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none">1. <i>Čudan ti je animao čovjek: rasprave o Marinu Držiću</i> , Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku, Zagreb–Dubrovnik, 2011, 310 str.2. <i>Rekonstrukcija drame »Filide« Antuna Sasina</i>, Građa za povijest književnosti hrvatske, knjiga 37, Zagreb, 2010, str. 79–128.3. <i>Vila s versj, satir s prozom</i>, u: <i>Vila – kiklop – kauboj</i>, priredila Anera Ryznar, Zagrebačka slavistička						

	škola, Zagreb, 2012, str. 201–231. 4. <i>Snovi u »Obsidi sigeckoj« Petra Zrinskoga</i> , u: <i>Prostori snova: oniričko kao poetološki i antropološki problem</i> , uredile Živa Benčić i Dunja Fališevac, Disput, Zagreb, 2012, str. 251–274. 5. <i>Snovi u »Dubrovniku ponovljenu« Jakova Palmotića Dionorića</i> , u: <i>Perivoj od slave: zbornik Dunje Fališevac</i> , urednici Tomislav Bogdan, Ivana Brković, Davor Dukić, Lahorka Plejić Poje, FF press, Zagreb, 2012, str. 287–304.
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Dosadašnja istraživanja hrvatske pastoralne književnosti nisu se dovoljno zanimala za pastoralnu liriku. Ovim bi se istraživanjem predstavila dubrovačka pastoralna lirika 16. i 17. stoljeća i opisala njezina obilježja. Uz prikupljanje, analizu i klasifikaciju korpusa dubrovačke pastoralne lirike navedenoga razdoblja rad će uključiti i pregled literature koja se teorijski bavi pojmom pastoralnosti, pregled dijakronijskog razvoja pastoralne književnosti (s naglaskom na pastoralnu liriku i na razloge njezine rehabilitacije u renesansi), problem definiranja pastore, utvrđivanja pastoralnih lirskih žanrova i podžanrova te određivanja pojma pastoralnosti u odnosu na žanr i modus, kao i u odnosu na eklogu, idilu i bukoliku.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Previous research of the Croatian pastoral literature did not show considerable amount of interest towards pastoral lyric poetry. The main goal of this research is to present pastoral lyric poetry in Dubrovnik of 16 th and 17 th century and to describe its characteristic. In addition to gathering, analysis and classification of poetry belonging to corpus of pastoral lyric poetry in Dubrovnik of 16 th and 17 th century, the thesis will include an overview of literature dealing with concept of pastoral from theoretical perspective and an overview of diachronic development of pastoral literature (with emphasis on pastoral lyric and causes of its rehabilitation during the Renaissance). Furthermore, the thesis will address the impossibility of unambiguous definition of pastoral within genres and subgenres of pastoral lyric poetry, along with the problem of definition of pastoral against concepts of genre and mode. Question of definition of pastoral against eclogue, idyll and bucolic lyric poetry will also be discussed.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Pastoralnost se često vezuje uz neiskvarenost ljudskog duha i življenja, netaknutu prirodu i Zlatno doba čovječanstva, a pastorela se definira kao žanr u kojemu se predstavlja pastirski život, pri čemu je arkadijski prostor mogao imati konvencionalni, alegorijski ili parodijski predznak. Početke pastorele nalazimo još u razdoblju helenizma (Teokrit se drži osnivačem pastirske poezije), snažan je zamah doživjela u književnosti staroga Rima (Vergilije, T. J. Kalpurnije Sikul, Kartažanin Nemezijan), a talijanski su je pisci oživjeli u 14. stoljeću. Početci hrvatske pastoralne književnosti vide se već u književnosti srednjega vijeka (božične pjesme, stihovane legende), zanimanje za nju traje tijekom humanizma, renesanse i baroka, a njezini će se elementi u djelima hrvatskih pjesnika pronalaziti sve do kraja 18. stoljeća.</p> <p>Uz neizostavan <i>locus amoenus</i> nerijetko se u obilježja pastoralne književnosti ubrajaju i karakteristični likovi (pastirice, pastiri, mitološka bića te antička božanstva) i teme iz pastoralnog ambijenta, motiv bijega i dokolice, natjecanje u pjevanju, a kada je o hrvatskoj pastoreli riječ, prisutna je i zasićenost teksta sličnim stilskim postupcima (primjerice kod slavljenja krajolika i pastirične/viline ljepote) te slaveniziranja imena iz pastoralnog miljea. Kada govorimo o pastoralnoj književnosti treba voditi računa o dvije moguće manifestacije pastoralnog – pastorele kao žanra i pastoralnosti kao modusa. Modus pastoralnoga može se, primjerice, pronaći u poslanicama ili prigodnicama, a kada govorimo o pastoreli kao o žanru tada valja obratiti pozornost na činjenicu da se pastoralni žanrovi javljaju u sva tri književna roda. Realiziraju se ponajprije u lirici (idila, bukolika, ljubavno-pastoralna pjesma, pastoralna elegija itd.), da bi se poslije razvili u drami (ekloge, pastirske igre, crkvena prikazanja s pastoralnim elementima, pastoralno-mitološka drama itd.), te u epici (pastoralno-idilični roman, putopisni spjev itd.), premda ne tako često kao u prethodna dva književna roda. S Vergilijem će u konvencionalni idilični</p>	

krajolik ući i ozbiljniji sadržaji, politička alegorija, pa će tako, prema Leu Marxu, taj prikaz političke snage nedvojbeno osnažiti Vergilijev osjećaj za zemlju kao za »simbolički repozitorij vrijednosti« (1967: 20). No pastoralna lirika u većini slučajeva nije imala alegorijske konotacije – priklonila se konvencionalnom prikazu pastirskoga života i ambijenta, realizirajući svoj semantički potencijal u slikama težnje za idealom, slavljenja jednostavnosti i ljepote života, koje će nakon antike zaokupiti i renesansnog čovjeka.

Najopsežniji doprinos proučavanju hrvatske pastoralne književnosti dao je Rafo Bogišić monografijom *Hrvatska pastorala* (1989) – ta je tema i prije bila dijelom njegova znanstvena interesa, a pastoralom i elementima pastoralnosti bavili su se i Petar Skok (1922), Dunja Fališevac (1995, 2009), Davor Dukić (1997), Joanna Rapacka (1998), Zlata Šundalić (2003, 2004), Irvin Lukežić (2009), Pavao Pavličić (2009) i Milovan Tatarin (2010). No, uvidom u dosadašnja istraživanja može se zamijetiti da nema radova koji daju cjelovit uvid u pastoralnu liriku, napose onu 16. i 17. stoljeća u Dubrovniku. Teorijska promišljanja o pastoralnosti, pastoralnome i pastorali, koja mogu biti korisna za teorijski dio rada, prisutna su, primjerice, u radovima sljedećih autora: Alexandera Popea (1704), Williama Empsona (1950), Petera Marinellija (1971), Laurencea Lerner (1972), Thomas G. Rosenmeyera (1973), Johna Barrella (1974), Renata Poggiolija (1975), Renate Böschenstein-Schäfer (1977), Rudolfa Kettimana (1977), Briana Loughreya (1993), Paula Alpersa (1996) i Terryja Gifforda (1999).

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)Ciljevi istraživanja:

1. Na osnovi prikupljenih podataka odrediti pojam pastoralnosti u odnosu prema otvorenim teorijskim pitanjima, npr. prema pojmovima žanra i modusa.
2. Na temelju relevantne literature izdvojiti i opisati obilježja pastoralne lirike.
3. Popisati, opisati i klasificirati dubrovačku liriku 16. i 17. stoljeća u kojoj se javljaju ta obilježja.

Hipoteze istraživanja:

1. Pastoralna lirika 16. i 17. stoljeća u Dubrovniku sadrži sve najvažnije invarijantne osobine žanra, no i neka varijantna obilježja.
2. Pastoralna je žanr, a pastoralnost modus koji se realizira u različitim žanrovima.
3. U dubrovačkoj književnosti 16. i 17. stoljeća realizirani su svi najvažniji pastoralni lirski žanrovi.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)Materijali:

Teorijski dio rada osvrnut će se na radove hrvatskih i inozemnih povjesničara književnosti, a praktični će dio istraživanja uključivati prikupljanje i analizu dubrovačke pastoralne lirike 16. i 17. stoljeća.

Metodologija i plan istraživanja:

1. Pregled temeljnih pojmova i pregled dijakronijskog razvoja pastoralne lirike
2. Određivanje pojma pastoralnosti u odnosu na žanr i modus te eklogu, bukoliku i idilu
3. Izdvajanje obilježja pastoralne lirike
4. Korpus dubrovačke pastoralne lirike 16. i 17. stoljeća
5. Analiza dubrovačke pastoralne lirike 16. i 17. stoljeća

6. Tipologija pastoralne lirike u Dubrovniku 16. i 17. stoljeća

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Istraživanje ima tri cilja: 1) teorijski artikulirati pojmove pastorala i pastoralnost, 2) opisati nastanak i razvoj pastoralne lirike i njezinih obilježja, 3) utvrditi korpus, analizirati ga te načiniti tipologiju dubrovačke pastoralne lirike 16. i 17. stoljeća. Očekuje se da bi istraživanje moglo biti korisno u boljem razumijevanju poetike 16. i 17. stoljeća kao i u boljem razumijevanju odnosa između talijanske i dubrovačke književnosti.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Alpers, Paul. 1996. *What is Pastoral?* Chicago: University of Chicago Press.
2. Barrell, John. 1974. *The Penguin Book of English Pastoral Verse*. London: Lande.
3. Bogišić, Rafo. 1989. *Hrvatska pastorala*. Zagreb: Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta.
4. Böschenstein-Schäfer, Renate. 1977. *Idylle*. Stuttgart: J. B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung.
5. Brandt, Reinhard. 2006. *Arkadien in Kunst, Philosophie und Dichtung*. Freiburg, Berlin: Rombach Verlag.
6. Breed, Brian W. 2013. *Pastoral Inscriptions: Reading and Writing Virgil's Eclogues*. London: Bloomsbury Publishing.
7. Deanović, Mirko. 1933. »Odrzi talijanske akademije ─ degli Arcadi ─ preko Jadrana«. *Rad JAZU* 248, 1–98.
8. Empson, William. 1947. *Some Versions of Pastoral*. New York: New Directions.
9. Greg, Walter W. 1959. *Pastoral poetry and pastoral drama: a literary inquiry, with special reference to the pre-restoration in England*. New York: Russell & Russell.
10. Gifford, Terry. 1999. *Pastoral*. London, New York: Routledge.
11. Gifford, Terry. 2014. „Pastoral, Anti-Pastoral, and Post-Pastoral“. U: *The Cambridge Companion to Literature and the Environment*, ur. Louise Hutchings Westling, 17–30. New York: Cambridge University Press.
12. Harrison, S. J. 2007. *Generic Enrichment in Vergil and Horace*. Oxford, New York: Oxford University Press.
13. Iser, Wolfgang. 1993. *The Fictive and the Imaginary: Charting Literary Anthropology*. Baltimore, London: The Johns Hopkins University Press.
14. Kasumović, Ivan. 1913. »Utjecaj grčkih i rimskih pjesnika na dubrovačku liričku poeziju«. *Rad JAZU* 199, 153–236.
15. Kettmann, Rudolf. 1977. *Bukolik und Georgik: Studien zu ihrer Affinität bei Vergil und später*. Heidelberg: Carl Winter, Universitätsverlag.
16. Kössling, Rainer. 1978. *Die Hirtenflöte: Bukolische Dichtungen von Vergil bis Geßner*, ur. Harry C. Schnur, Leipzig: Verlag Philipp Reclam jun.
17. Lerner, Laurence. 1972. *The Uses of Nostalgia: Studies in Pastoral Poetry*. New York: Schocken Books.
18. Loughrey, Bryan, ur. 1993. *The Pastoral Mode: a Casebook*. London: Macmillan.
19. Marinelli, Peter V. 1971. *Pastoral*. London: Methuen.

20. Marx, Leo. 1967. *The Machine in the Garden: Technology and the Pastoral Ideal in America*. London, Oxford, New York: Oxford University Press.
21. Max, Rainer Frank. 1981. »Die Idylle«. U: *Formen der Literatur in Einzeldarstellungen*, 193–201. Stuttgart: Alfred Kröner Verlag.
22. Patterson, Annabel M. 1987. *Pastoral and Ideology: Virgil to Valery*. Berkeley: University of California Press.
23. Payne, Mark. 2014. »The Bucolic Fiction of Theocritus«. U: *A Companion to Hellenistic Literature*, 225–237. Malden, MA; Oxford: Wiley Blackwell.
24. Poggioli, Renato. 1975. *The Oaten Flute*. Cambridge: Harvard University Press.
25. Pope, Alexander. 1961. *Pastoral Poetry and an Essay on Criticism*, ur. E. Audra i Aubrey Williams, London, New Haven: Methuen & Co. LTD., Yale University Press.
26. Rapacka, Joanna. 1998. *Zaljubljeni u vilu: studije o hrvatskoj književnosti i kulturi*. Split: Književni krug.
27. Rosenmeyer, Thomas G. 1973. *The Green Cabinet: Theocritus and the European Pastoral Lyric*. Berkeley: University of California Press.
28. Martha Hale Shackford. 1904. »A Definition of the Pastoral Idyll«. *Modern Language Association* 19 (4): 583–592.
29. Tatarin, Milovan. 2010. »Rekonstrukcija drame Filide Antuna Sasina«. *Građa za povijest književnosti hrvatske* (37), 79–128.
30. Williams, Raymond. 1973. *The Country and the City*. New York: Oxford University Press.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

10.000,00 kn

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Potpis _____

prof. dr. sc. Milovan Tatarin

Potpis _____

Lidija Ban, prof. hrvatskoga jezika i književnosti i dipl. bibliotekar

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 20.01.2015.

Potpis _____

Lidija Ban, prof. hrvatskoga jezika i književnosti i dipl. bibliotekar

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Marija Bilić, univ. spec. philol.		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Lingvistika		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7109		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Nataša/ Ivica Bilić		
Datum i mjesto rođenja:	01.05.1981., Split, Hrvatska		
Adresa:	Dubrovačka 12, Split, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0992128925		
E-mail:	marija.bilic5@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>Engleski jezik i književnost - talijanski jezik i književnost</i> , Dodiplomski, Hrvatska (2006./2007.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	od 2012. znanstveni novak u suradničkom zvanju asistenta na Odsjeku za engleski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu 2011.- vanjski suradnik na Odsjeku za engleski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu 2007.-2012. - predavač poslovnog engleskog i talijanskog jezika na Zagrebačkoj Školi Ekonomije i Managementa (ZŠEM) 2003.-2007.- nastavnik talijanskog jezika: Škola za strane jezike Studentskog Centra, Zagreb; Društvo Dante Alighieri, Zagreb; nastavnik engleskog jezika: Eduteka Prospero, Zagreb
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Bilić, Marija; Ivančević, Elizabeta; Rajh, Ivanka. The Use of Second Foreign Language among Graduates in Professional Scope // Proceedings of the 4th International Conference on the Importance of Learning Professional Foreign Languages for Communication Between Cultures 2011 / Vičić, Polona ; Orthaber, Sara ; Ipavec, Vesna Mia ; Zrniski, Manca (ur.). Celje : Faculty of Logistics, 2011. 2. Ivanka Rajh, Marija Bilić Marketing of interpreting services // <i>Tracks and Treks in TS</i> Leuven, Belgija, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 3. Marija Bilić The corpus-based study of English phrasal verbs in legal domain // <i>Višejezičnost kao predmet multidisciplinarnih istraživanja</i>

	Zagreb, Hrvatska, 2014 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Korpusna analiza engleskih fraznih glagola u jeziku prava		
Engleski:	A corpus-based analysis of English phrasal verbs in legal domain		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Opće jezikoslovlje (lingvistika)		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	doc. dr. sc. Irena Zovko Dinković	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	izovko@ffzg.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>Zovko Dinković, I. (2014). The Position of Negative Element in Prepositional Phrases with Negative Indefinites. U Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje. 39,2, str. 675-690 (znanstveni članak)</p> <p>Zovko Dinković, I. (2013). Negacija u jeziku. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naknada (monografija)</p> <p>Zovko Dinković, I.; Željeznak, K. (2013). Resolving Referential Ambiguity in English as L2. U Studia Romanica et Anglistica Zagabiensia. LVIII, str. 169-199 (znanstveni članak)</p> <p>Zovko Dinković, I. (2010). Određivanje izravnih objekata u hrvatskome: dva objekta u akuzativu. U Sintaksa padeža. Birtić, M.; Brozović Rončević, D. (ur.). Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje; Filozofski fakultet Osijek, str. 267-276 (poglavlje u knjizi)</p> <p>Geld, R.; Zovko Dinković, I. (2007) Perfectives, imperfectives and the Croatian present tense. U Cognitive Paths into the Slavic Domain. Divjak, D.; Kochanska, A. (ur.) Berlin/ New York: Mouton de Gruyter, str. 111-148 (poglavlje u knjizi)</p>		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Frazni glagoli značajno su obilježje engleskoga jezika. Zbog svojih sintaktičkih, morfoloških i leksičko-semantičkih karakteristika vrlo su produktivni, no ujedno složeni te često netransparentni. Čestice (prijedlozi, prilozi) od kojih se oni sastoje nalaze se među najviše rangiranim funkcionalnim riječima na popisima pojavnica, kako u Britanskom nacionalnom korpusu (BNC) tako i u dvama usporednim i usporedivim korpusima pravnih tekstova dostupnima na internetskim stranicama EURO-Lex-a i HIDRA-e na kojima će se provesti kontrastivno istraživanje kako bi se ispitala mogućnost automatskog crpljenja fraznih glagola na temelju čestica. Analizirat će se najčešći frazni glagoli, njihovi prijevodni ekvivalenti te primijenjeni prijevodni postupci s posebnim naglaskom na transpoziciju, modulaciju, redukciju i ekspanziju. Cilj je pospješiti kvalitetu i dosljednost stručnih prijevoda i dostupnih jezičnih resursa, doprinijeti izradi rječnika jezika prava te olakšati usvajanje engleskog jezika prava.		

Sažetak na engleskom jeziku:

(maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)

Phrasal verbs are among the most characteristic features of the English language. Due to their syntactic, morphologic and lexico-semantic characteristics they are very productive, but complex and often non-transparent as well. The particles (prepositions, adverbs) they consist of, are among the top-ranked functional words in the list of running words of both British National Corpus (BNC) and two parallel and comparable corpora of legal texts which are available on the web-pages of EURO-Lex and HIDRA and are the objects of a contrastive study which aims to assess the possibility of automatic extraction of phrasal verbs on the basis of particles. The research includes the analysis of the most frequent phrasal verbs, their translation equivalents and applied translation procedures with a special emphasis on transposition, modulation, reduction and expansion. The aim is to enhance the quality and consistency of professional translations and available language resources, contribute to composing of dictionaries of legal English and facilitate the learning of legal English.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Predmet su ovog istraživanja frazni glagoli - leksičke jedinice koje se sastoje od glagola te jedne ili dviju čestica. Iako se naziv *phrasal verb* u engleskome spominje tek u prvoj polovici 20. stoljeća – Smith (1925) ga pripisuje jednom od urednika rječnika *The Oxford English Dictionary*, Henryju Bradleyju (1845-1923) - sama struktura privlači pozornost lingvisti već više od 300 godina.

Prema Stefanu Thimu (2012), u engleskom jeziku postoji nekoliko naziva za te glagole: *verb-adverb combination*, *particle verb*, *verb-particle combination*, *verb-particle construction*, *discontinuous verb*, *merged verb*, *separable verb*, *two-word verb*, *separable compound*, *poly-word verb* i dr. (cf. Carstensen 1964: 306-308) i to ponajviše zbog činjenice da narušavaju konvencionalnu granicu između morfologije i sintakse te ne postoje u latinskoj gramatici.

Danas je izraz *phrasal verb* najučestaliji te se, u širem smislu, koristi za kombinaciju glagola, priloga i/ili prijedloga, a u užem smislu, za kombinaciju glagola i priloga.

Razlog odabira upravo ovih jedinica za istraživanje jest činjenica da su frazni glagoli jedno od najkarakterističnijih i najproduktivnijih obilježja engleskog jezika. Iako se, primjerice, lako mogu nominalizirati, njihova je obrada vrlo složena. Naime, takvi glagoli predstavljaju jezičnu barijeru govornicima engleskog kao stranog jezika zbog svojih strukturnih obilježja (kombinacija glagola i priloga i/ili prijedloga), gramatičkih obilježja (npr. redosljed riječi), semantičkih obilježja (npr. stupnja transparentnosti značenja) ili pak činjenice da ne postoje u njihovom materinjem jeziku te im stoga nedostaju odgovarajuće strategije da bi ih prepoznali i obradili. Također, zbog prijevodne asimetrije, tj. odnosa n:1 ili n:n frazni su glagoli problem kod strojnog prevođenja koje se temelji na statistici (SMT), (Cholakov i Kordoni, 2014).

Među stručnjacima postoje oprečna mišljenja po pitanju upotrebe fraznih glagola u različitim stilovima. Dempsey i dr. (2007) smatraju da su frazni glagoli snažni pokazatelji žanra teksta, tj. da se koriste u neformalnom registru dok Fletcher (2005: LS13) smatra da se mogu pojaviti i u jako formalnim tekstovima kao najprirodniji odabir te da postoji veliki broj fraznih glagola koje izvorni govornici koriste u svim registrima, uključujući formalne i tehničke. Stoga je zanimljivo proučiti njihovu upotrebu u jeziku prava u kojem se inzistira na jednoznačnosti, preciznosti, uniformiranosti, repetitivnosti i ekonomičnosti.

Dosada su objavljeni brojni radovi o strukturnim, gramatičkim i semantičkim obilježjima fraznih glagola te problemima njihova usvajanja: Bolinger (1971), Hulstijn i Marchena (1989), Siyanova i Schmitt (2007), Zoerner (1996) i dr.

Od hrvatskih autora koji engleske frazne glagole proučavaju iz perspektive kognitivne lingvistike značajne radove na temu strateškog konstruiranja značenja objavljuje Geld (2006, 2007), zatim Broz (2006), koji se bavi fraznim glagolima u ranom modernom engleskom te Brala (2008), koja problematizira njihovu upotrebu prilikom usvajanja engleskoga kao stranoga jezika.

Kompleksnost upotrebe fraznih glagola rezultirala je potrebom stvaranja nekolicine jednojezičnih engleskih rječnika: *Longman Dictionary of Phrasal verbs* (2000), *Collins Cobuild Dictionary of Phrasal Verbs* (2012), *Cambridge Phrasal Verbs Dictionary* (2006), *Oxford Phrasal Verb Dictionary* (2006), *Macmillan Phrasal Verbs Plus* (2005) i dr. Ne postoji dvojezični, englesko-hrvatski rječnik fraznih glagola.

Razvoj informacijske tehnologije utjecao je na stvaranje jednojezičnih i višejezičnih, pisanih i govornih, usporednih i usporedivih korpusa i razvoj korpusne lingvistike, koja se kao metodologija od 90-tih godina primjenjuje i u znanosti o prevođenju. Glavne prednosti korpusno

utemeljene analize jezika su: smanjena spekulativnost i subjektivnost, autentičnost podataka te mogućnost sistematičnog provjeravanja hipoteza istraživanja na temelju opsežnijeg jezičnog materijala. Značajni veliki korpusi općeg engleskog jezika su: Cambridgeov korpus engleskog jezika (Cambridge English Corpus, 1,8 milijardi riječi), Oxfordov korpus engleskog jezika (Oxford English Corpus, 2 milijarde riječi), Korpus suvremenog američkog engleskog jezika (Corpus of Contemporary American English, više od 400 milijuna riječi) te Britanski nacionalni korpus (British National Corpus, više od 100 milijuna riječi), a pravnog engleskog jezika: Cambridgeov korpus pravnog engleskog jezika (Cambridge Corpus of Legal English, 200 milijuna riječi), Korpus presuda Doma lordova (House of Lords Judgements Corpus, 2,8 milijuna riječi) te Sudski postupci Old Bailey, središnjeg kaznenog suda u Londonu (Proceedings of the Old Bailey, 127 milijuna riječi).

Hrvatska dostignuća u području korpusne lingvistike značajna za ovo istraživanje uključuju Hrvatski nacionalni korpus (HNK, v3.0, 216,8 mil. pojava) te milijunski korpus jezika prava (Gašpar, 2013).

Na području korpusno utemeljene analize fraznih glagola, značajno je istraživanje koje su proveli Gardner i Davies (2007), a rezultat kojega je popis od 100 najučestalijih fraznih glagola u Britanskom nacionalnom korpusu (BNC). Istraživanje je obavljeno kako bi se objasnilo smanjenje broja fraznih glagola u podučavanju engleskog jezika i to na temelju njihove stvarne čestotnosti u velikom reprezentativnom korpusu. Trebits (2009) je pak istraživala upotrebu fraznih glagola u pravnim dokumentima Europske Unije na engleskom jeziku te došla do popisa od 25 najučestalijih fraznih glagola u tom korpusu koji broji oko 200 000 pojava.

Kako bi se povećala učinkovitost rješavanja prijevodnih problema konceptualnih i/ili strukturalnih asimetrija između dvaju jezika pri međujezičnom transferu korisno je primjenjivati odgovarajuće prijevodne strategije, metode i postupke koji se, prema Molini i Hurtado Albir (2002:509) koriste funkcionalno i dinamički ovisno o žanru teksta, vrsti i svrsi prijevoda, ciljnim čitateljima i ostalim čimbenicima. Postoje različite definicije i klasifikacije prijevodnih strategija, metoda i postupaka koje se često preklapaju. Ovo istraživanje zasnovat će se na modelima koje su osmislili Viney i Dalbernet (1958/1995), Newmark (1998b) te Schreiber (1993) i to s posebnim naglaskom na prijevodne postupke transpozicije, modulacije, ekspanzije i redukcije.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj je rada utvrditi, popisati, klasificirati, opisati i na temelju referentnih izvora provjeriti upotrebu najučestalijih fraznih glagola u englesko-hrvatskom i hrvatsko-engleskom potkorpusu pravnih tekstova te analizirati prijevodne ekvivalente u hrvatskom kao izvornom i ciljnom jeziku. U radu se postavljaju sljedeće hipoteze:

1. Frazne glagole moguće je automatski crpiti na temelju čestica (prijedloga, priloga) od kojih su sastavljeni.
2. Frazni glagoli učestalo se pojavljuju u engleskom pravnom jeziku bilo kao izvornom ili ciljnom bez obzira na zalihost, višeznačnost i načelo jezične ekonomičnosti.
3. Referentni izvori nisu sveobuhvatni tj. ne nude više podataka od rječnika općeg jezika i ne navode frazne glagole prema čestotnosti pojavljivanja.
4. Kontrastivna analiza dokazuje veću zastupljenost modulacije i transpozicije u odnosu na ostale prijevodne postupke.
5. Prijevodi se razlikuju od usporednih tekstova na istom jeziku.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Istraživanje će se obaviti na dvama usporednim korpusima i usporedivom engleskom korpusu. Englesko-hrvatski usporedni korpus sastoji se od 20 dokumenata koji imaju ukupno 250 000 riječi i nastali su 2013. i 2014. godine. Dokumenti su javno dostupni na portalu Euro-Lex i uključuju različite vrste pravnih tekstova poput izvješća, uredbi, odluka i direktiva. Drugi usporedni hrvatsko-engleski korpus sastoji se od 20 dokumenata koji se odnose na hrvatsko zakonodavstvo i imaju ukupno 250 000 riječi. Dokumenti su nastali u razdoblju od 2005. do 2010. godine i dostupni su na portalu HIDRA-e te također uključuju različite vrste pravnih tekstova kao što su zakoni, uredbi, odluke i dr. Pomoću usporedivog engleskog korpusa ispitat će se razlike u korištenju fraznih glagola u engleskom kao izvornom i ciljnom jeziku. U radu će se koristiti referentni izvori poput *Cambridge Phrasal Verbs Dictionary* (2006), *Englesko-hrvatski rječnik prava* (Gačić, 2010), *Hrvatsko-engleski i EU pravni rječnik* (Marunica, 2006), *Četverojezični rječnik prava Europske Unije* i terminološka

baza IATE pomoću kojih će se ispitati točnost i dosljednost prijevodnih rješenja te ujedno prednosti, nedostaci i opseg pojedinog jezičnog izvora. Također, kratkim osvrtom na sadržaj priručnika namijenjenih prevoditeljima kako u Hrvatskoj tako i u Europskoj Uniji utvrdit će se koliko je pažnje posvećeno njihovoj upotrebi.

Praktični dio rada obuhvaća prikupljanje i sastavljanje usporednih dvojezičnih korpusa; ručno dvojezično crpljenje fraznih glagola iz englesko-hrvatskog potkorpusa, izradu automatskog popisa pojava pomoću alata WordSmith na temelju referentnog korpusa BNC te popisa fraznih glagola na temelju konkordancija najčešćih čestica (*up, of, ...*) kao i usporedbu s ručno načinjenim popisom. Učinkovitost sustava vrednovat će se statističkim mjerama preciznosti, odziva i F-mjere. Usporedit će se popisi fraznih glagola za engleski kao izvorni i kao ciljni jezik. Na temelju popisa fraznih glagola sastavljenih za oba korpusa provest će se kontrastivna lingvističko-translatološka analiza kako bi se utvrdila njihova strukturalna, gramatička i semantička obilježja te čestotnost. Jedinstveni popis fraznih glagola iz korpusa usporedit će se s popisom najčešćih fraznih glagola koji su za BNC priredili Gardner i Davies (2007) te s popisom 25 najčešćih fraznih glagola zakonodavstva Europske Unije koji je priredila Trebits (2009). Također, dobiveni popis najčešćih fraznih glagola usporedit će se s referentnim izvorima kako bi se utvrdila njihova zastupljenost, višeznačnost, te dosljednost. Prijevodni ekvivalenti pronađeni u usporednim korpusima analizirat će se u okviru triju modela prijevodnih postupaka koje su osmislili Vinay i Darbelnet (1958/1995), Newmark (1981, 1988) i Schreiber (1993) s posebnim naglaskom na transpoziciju, modulaciju, redukciju i ekspanziju budući da je, prema Vinayu i Darbelnetu (1995:246) modulacija odlika dobrog prevoditelja, a transpozicija ukazuje samo na dobro vladanje ciljnim jezikom. Istraživački dio rada obuhvaća i primjenu prijevodnih postupaka kao što su redukcija i ekspanzija, tj. izostavljanje ili dodavanje jer je predmet istraživanja upotreba fraznih glagola u jeziku prava u kojemu je naglasak na preciznosti.

Plan istraživanja:

Uvodni dio rada obuhvatit će upotrebu različitog nazivlja fraznih glagola, njihovu definiciju, klasifikaciju te kritički osvrt na postojeću literaturu o fraznim glagolima, jednojezične rječnike engleskih fraznih glagola te dvojezične tiskane i elektronske jezične izvore kao i dostupne priručnike za prevoditelje. Drugi dio rada obuhvatit će specifičnost jezika struke s posebnim osvrtom na jezik prava. Treći dio rada obuhvatit će korpusnu lingvistiku i korpusno utemeljenu kontrastivnu analizu. Četvrti dio rada odnosi se na problem ekvivalencije i prevoditeljske strategije, metode i postupke. Peti dio rada istraživački je dio koji obuhvaća izradu korpusa, sastavljanje i usporedbu ručno načinjenih i automatskih popisa, opis strukturalnih, gramatičkih, semantičkih obilježja i čestotnosti fraznih glagola te analizu prijevodnih ekvivalenata u usporednom i usporedivom korpusu. U šestom dijelu prikazat će se sveukupni rezultati rada te mogućnosti daljnjeg istraživanja. Nakon zaključka u sedmom dijelu, slijedi popis literature (osmi dio).

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Očekivani znanstveni doprinos ovog istraživanja sastoji se u teorijskoj razradi problema fraznih glagola u području jezika struke te metodologiji njihova automatskog crpljenja iz usporednih dvojezičnih korpusa; provedenoj kontrastivnoj lingvističko-translatološkoj analizi radi opisa njihovih strukturalnih, gramatičkih i semantičkih obilježja te utvrđivanja prijevodnih ekvivalenata na temelju prevoditeljskih strategija; primjeni digitalnih i tiskanih jezičnih resursa i alata te provedenoj evaluaciji na temelju standardnih statističkih mjera. Ovim radom želi se doprinijeti poboljšanju kvalitete i dosljednosti stručnih prijevoda, kvalitete dostupnih jezičnih resursa i strojnog prevođenja, izradi hrvatskih jezičnih resursa (rječnika, terminoloških baza, ontologija), razvoju jezičnih tehnologija te se želi olakšati usvajanje i uporabu engleskog jezika prava kod neizvornih govornika.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Bednárová-Gibová, K. (2012). *Non-Literary and Literary Text in Translation Juxtaposed*. U: Ferenčík, M – Bednárová-Gibová, K.(eds.): *Language, Literature, Culture in a Changing Transatlantic World II, Part I, Linguistics, Translation and Cultural Studies*. Prešov: FF PU, s. 289-302.

Bolinger, D. (1971). *The Phrasal Verb in English*. Cambridge: Harvard University Press

Cambridge *Phrasal Verbs Dictionary* (2006), Cambridge University Press

Cholakov, K., Kordon, V. (2014) *Better Statistical Machine Translation through Linguistic Treatment of Phrasal Verbs* (<http://emnlp2014.org/papers/pdf/EMNLP2014024.pdf>)

Dempsey K.-B., McCarthy P.-M., McNamara D.-S. (2007). *Using phrasal verbs as an index to distinguish text genres*. <http://www.aai.org/Papers/FLAIRS/2007/Flairs07-044.pdf>

Fletcher, B. (2005). *Register and phrasal verbs*. <http://www.macmillandictionaries.com/MED-Magazine/September2005/33-Phrasal-Verbs-Register.htm>

Gačić, M. (2004). *Englesko-hrvatski rječnik prava, međunarodnih odnosa, kriminalistike i forenzičnih znanosti, kriminologije i sigurnosti*. Zagreb : Naklada Ljevak

Gačić M., (2010). *Englesko-hrvatski rječnik prava i međunarodnih i poslovnih odnosa*. Zagreb : Školska knjiga

Gardner, D., Davies, M. (2007) *Pointing Out Frequent Phrasal Verbs: A Corpus-based Analysis*, TESOL Quarterly, 41: 339–359.

Gašpar, A. (2013) *Računalno potpomognuta provjera terminološke dosljednosti prijevoda hrvatskog zakonodavstva na engleski jezik*, doktorska disertacija, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Geld, R., (2006). *Strateško konstruiranje značenja engleskih fraznih glagola*. *Jezičoslovlje*. 7.1-2, str. 67-111.

Hulstijn, J., Marchena E. (1989). *Avoidance: Grammatical or semantic causes?* *Studies in Second Language Acquisition* 11 (3): 241–255.

Marunica, F. (2006). *Hrvatsko-engleski i EU pravni rječnik*, vlast. nakl., Zagreb

Molina, L., Hurtado Albir, A. (2002): *Translation Techniques Revisited: A Dynamic and Functionalist Approach*, u: *Meta* [online], Vol. XLVII, br. 4, str. 498-512, <http://www.erudit.org/revue/meta/2002/v47/n4/008033ar.pdf>

Munday, J. (2008), *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*. 2nd ed.; London, New York: Routledge

Nesselhauf, N. (2011). *Corpus linguistics: A practical introduction* <http://www.as.uni-heidelberg.de/personen/Nesselhauf/files/Corpus%20Linguistics%20Practical%20Introduction.pdf>

Newmark, Peter. *Approaches to Translation*. Oxford: Pergamon Press, 1981.

Newmark, Peter: *A Textbook on Translation*. New York/London: Prentice Hall, 1988.

Olteanu, A. R. (2012). *A holistic approach to phrasal verbs*. Editura Sfântul Ierarh Nicolae

Ordudari, M. (2007), *Translation procedures, strategies and methods*, In: *Translation Journal* [online], Vol. 11, No. 3. <http://translationjournal.net/journal/41culture.htm>

Pontrandolfo, G. (2012). *Legal corpora: an overview*. EUT Edizioni, Università di Trieste

Schreiber, M. (1993) *Übersetzung und Bearbeitung. Zur Differenzierung und Abgrenzung des Übersetzungsbegriffs*. Tübingen: Gunter Narr

Siyanova, A. and Schmitt, N. (2007). *Native and nonnative use of multi-word vs. one-word verbs*. *International Review of Applied Linguistics*, 45, 119–139.

Šarčević, S. (2000). *New Approach to Legal Translation*, The Hague: Kluwer Law International

Tadić, M. (2009) *New version of the Croatian National Corpus*. U: Hlaváčková, Dana ; Horák, Aleš ; Osolsobě, Klara ; Rychlý, Pavel (ur.) *After Half a Century of Slavonic Natural Language Processing*. Masaryk University, Brno, str. 199-205.

Thim, S., (2012). *Phrasal verbs: The English Verb—Particle Construction and its History*. Walter de Gruyter GmbH, Berlin/ Boston

Trebits, A. (2009) *The most frequent phrasal verbs in English language EU documents: A corpus-based analysis and its implications*, Elsevier, System Volume 37, Issue 3, str. 470-481

Vinay, J. P., Darbelnet, J. (1958/1995). *Stylistique Comparée du Français et de L'anglais: Méthode de Traduction*. Paris: Didier, translated & edited by J. C. Sager and M. J. Hamel as *Comparative Stylistics of French and English: A Methodology for Translation*. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins

Zoerner, E.. (1996). *English Verb-Particle Constructions: Two Types, Two Structures*, Kansas working papers in linguistics, 21, 123-141.

Priručnici:

EC, DG Translation, (2011). *How to write clearly*, http://ec.europa.eu/translation/writing/clear_writing/how_to_write_clearly_en.pdf

Hrvatska informacijsko-dokumentacijska referalna agencija (2003) *Četverojezični rječnik prava Europske unije*, uredila Bratanić, M., Zagreb <http://norma.hidra.hr/rjecnik/rjecnik.asp>

MEI (2002) *Priručnik za prevodenje pravnih akata Europske unije*, Zagreb, http://www.mvep.hr/files/file/prirucnici/MEI_PRIRUCNIK.pdf

MVEP (2006). *Priručnik za prevodenje pravnih propisa Republike Hrvatske na engleski jezik*, Zagreb. http://www.mvep.hr/files/file/prirucnici/prirucnik_za_prevodenje_pravnih_propisa_RH.pdf

Publications Office, EC, (2011) *Interinstitutional style guide* <http://publications.europa.eu/code/en/en-000100.htm>

IATE <http://iate.europa.eu/SearchByQueryLoad.do?jsessionid=WB2qJsBQp730f257w5IYTMsYy8sdZtTf6yKPzBkw6kBFj4K0gxZl-1290795412?method=load>

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

8,000,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

**Sjednica Etičkog
povjerenstva na kojoj je
odobren prijedlog istraživanja**
(navesti samo ako je potrebno)

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
doc. dr. sc. Irena Zovko Dinković

Potpis _____
Marija Bilić, univ. spec. philol.

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 28.01.2015.

Potpis _____
Marija Bilić, univ. spec. philol.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Sara Kakuk, mag. paed. et mag. educ. hist.		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Pedagogija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8052		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Dubravko Kakuk		
Datum i mjesto rođenja:	31.03.1987., Požega, Hrvatska		
Adresa:	Moslavačka 1D, Osijek, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	098899020		
E-mail:	sarakakuk@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ol style="list-style-type: none">Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Kurikulum suvremenog odgoja i škole, Poslijediplomski doktorat, Hrvatska (2012./2013.)Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku - Filozofski fakultet u Osijeku, Pedagogija i Povijest, Diplomski, Hrvatska (2009./2010.)Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku - Filozofski fakultet u Osijeku, Pedagogija i Povijest, Preddiplomski, Hrvatska (2007./2008.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ol style="list-style-type: none">Filozofski fakultet Osijek, Odsjek za pedagogiju, asistent, od studenog 2013. godinePoljoprivredno-prehrambena škola Požega, Požega, školski pedagog, od listopada 2010 do studenog 2013. godine
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none">Kakuk, Sara. Suvremeni estetski odgoj u pedagogiji // . (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad).Ksenia Romstein; Kakuk, Sara. Kvaliteta inkluzivne prakse u predškolskom obrazovanju // . (predavanje, objavljeni rad).Kakuk Sara; Blažević Jelena. Stavovi i iskustva studenata o studiranju prema Bolonjskom procesu // Kompetencije i kompetentnost učitelja. (predavanje, objavljeni rad).Kakuk Sara. Bolonjski proces - 5 godina kasnije // . (predavanje, sažetak).Kakuk, Sara. Curriculum 21: Essential Education for a Changing World. // Pedagogijska istraživanja. 9 (2012), (1-2); 247-250 (prikaz, ostalo).

NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Integrativno određenje cilja odgoja iz kurikulumske perspektive		
Engleski:	Integrative determination an aim of education from the curriculum perspective		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	Integrativno određenje cilja odgoja iz kurikulumske perspektive		
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Pedagogija / Opća pedagogija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof. dr. sc. Vlatko Previšić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	vprevisi@ffzg.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none">1. Previšić, V., Sadašnji trenutak hrvatske pedagoške periodike. Bjelovarski učitelj, Ogranak HPKZ-a, Bjelovar, 2014.2. Previšić, V., Humboldtovac znanstvene širine i univerzalna duha. Skupina autora: Drugi o Igoru Čatiću, knjiga 2, Biblioteka polimerstvo, Zagreb, 2014., s. 89-90.3. Previšić, V., Izvršnici u znanosti: Dvadeset godina od utemeljenja Kluba hrvatskih Humboldtovaca (1992. – 2012.). Anali za povijest odgoja, vol. 11, Zagreb, 2012., str. 2-23.4. Previšić, V., Razmeđa hrvatske pedagogije 2012. – retro(per)spektive. U: Pedagogija i kultura, ur. N. Hrvatić i A. Klapan, sv. 1, HPD, Zagreb, 2012, str. 3-17.5. Previšić, V., Socijalno i kulturno biće škole: kurikulumske perspektive. Pedagogijska istraživanja, vol.7, br. 2, Zagreb, 2010, str. 165-176.6. Previšić, V., John Dewey: pedagoška misao i praksa (uz 150. obljetnicu rođenja). Anali za povijest odgoja, vol.8, Zagreb, 2009, str. 7-19.		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Bilo kojim pregledom povijesti pedagogije i školstva lako se može uočiti da su organizirana odgojno-obrazovna nastojanja oduvijek željela svoje namjere ostvariti što jasnijim određenjem svojega cilja odgoja s obzirom na svrhu formiranja čovjekove osobnosti kao "poželjnog identiteta" - pojedinca i šire zajednice u cjelini. Pritom se nastojalo da taj cilj odgoja bude što konkretniji, bliži i određeniji postavljenim polazištima, po mogućnosti znanstveno objašnjen i praktično prihvatljiv za stručnu i širu javnost. Sam pojam cilja odgoja je višestruko određen i često prijeporan u međusobnim odnosima unutar znanstvenog korpusa, ali i nositelja društvene i javne vlasti. Proučavanjem i analiziranjem relevantne literature lako ćemo uočiti nedostatak temeljnih istraživanja koja bi objedinila neka stalna i trajna gledišta obzirom na određenje cilja odgoja, uzimajući u obzir interdisciplinarnost odgojnog i obrazovnog procesa te uvažavajući činjenicu da i one druge društveno-humanističke znanosti, koje se primarno bave čovjekom, mogu svojim spoznajama i gledištima doprinjeti jasnijem razumijevanju tako složenog fenomena kao što je odgoj. Fundamentalnim istraživačkim pristupom i kvalitativnom analizom sadržaja literature u radu će se istražiti i povezati različiti pristupi određenju cilja odgoja osobito s gledišta danas aktualne kurikulumske pedagoške perspektive. Vodeći se teorijom kurikuluma, kojoj je		

	polazište djelovanja jasno određen cilj odgoja i obrazovanja, očekuje se da će istraživanje objediniti spoznaje o strukturiranju znanstvenog određenja cilja odgoja, kao krajnjem ishodu svakog pedagoškog čina.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Looking at any historical overview, it is easily noticeable that organised educational efforts have always attempted to fulfill their intentions by setting as clear educational goal as possible, considering the purpose of forming one's personality into a "wishful identity" – that of an individual and the wider community as a whole. In the process, the efforts have been made for the educational goal to be as specific, explicit and as close as possible to the initial premises, scientifically explained and practically acceptable to professional and wider audiences, if possible. The notion of the educational goal has itself been defined several times and is often used controversially in the scientific corpus, as well as among holders of social and public power. By researching and analyzing relevant literature, one can easily notice the lack of basic research which would incorporate some firm and permanent views on defining the educational goal, considering the interdisciplinary character of the educational process and acknowledging the fact that the knowledge and viewpoints of other social and human sciences, those primarily concerned with humans, are also able to contribute to a clearer understanding of such a complex phenomena as education. By applying a fundamental research approach and qualitative analysis of the content of literature, this paper will examine and integrate different approaches to the defining of the educational goal, considering primarily the viewpoint of the current curricular pedagogical perspective. Taking as guidance the curriculum theory, which starting point for action is a clearly defined educational goal, it is expected that the research will integrate the knowledge on structuring the scientific defining of the educational goal, as the end result of every pedagogical action.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Suvremena pedagojska znanost, u ekspanziji empirijskih istraživanja i brzih procesa društvenih promjena u posljednjih 20 godina, sve je više usmjerena na reforme školskih sustava (katalozi znanja, HNOS, NOK, mjerenja, skaliranja, rangiranja i sl.), nedovoljno se bavi nekim temeljnim i fundamentalnim pojmovima pedagojske teorije i odgojne prakse. Ukoliko ne želimo budućnost društvenog i individualnog napretka prepustiti inerciji, fenomen odgoja bi se trebao nužno prihvatiti kao društveno-pedagojska paradigma prioritarnog karaktera. Važno je naglasiti da se odgojno-obrazovnim fenomenima ne bavi isključivo pedagojska znanost (Gudjons, 1993), što je opravdano, uzimajući u obzir činjenicu da je tako važan pedagoški čin kao što je odgoj unutar društvene makro i mikro razine, nužno promatrati s gledišta različitih znanstvenih određenja. Upravo stoga moramo uvažavati spoznaje drugih znanosti budući bi odgojni rad trebao biti briga cijelog društva. Pritom se treba uvažavati i činjenicu vremena u kojemu živimo – postmoderne (i nakon nje), u čijem je središtu razmišljanja problem organizacije znanja smatrajući kako je dijelove nemoguće spoznati izvan cjeline, jednako kao i što je spoznaja cjeline nemoguća bez spoznaje njezinih dijelova. Stoga se u radu polazi od problema promišljanja logikom kompleksnosti. U radu se polazi od teza da integrativnost u postmoderno vrijeme dobiva svoje puno značenje, kao što je i razvoj pedagogije blisko povezan s razumijevanjem drugih znanosti. Stoga je potrebno voditi računa o autonomiji i epistemološkoj posebnosti pedagogije (Pascal, 1912). Integrativni pristup slijedi koncepciju pedagojskog i interdisciplinarnog dijaloga, odnosno otvorenosti prema svim nepedagojskim pristupima i pravcima omogućavajući interakciju među njima. Prema tome, integrativni pristup predstavlja zahtjev pedagogije ali i mogućnost povećanja njezinog teorijskog i praktičnog potencijala. Ipak to nipošto ne daje za pravo drugim znanstvenim disciplinama smatrati kako je predmet njihova teorijskog definiranja pedagojski pojam odgoja. Pedagogija kao znanost oduvijek je bila otvorena uvažavati druge znanstvene spoznaje, ukoliko su korisne za društveni napredak gdje je vidljiv interdisciplinarni pristup izučavanja problemima odgoja i obrazovanja. Uloga pedagogije je da određuje cilj odgoja na temelju znanstvenih spoznaja koje proučavaju čovjeka i njegov razvoj. Tako i Herbart upućuje na promišljanje o biti čovjeka pri izgradnji pojmova u pedagogiji (Palekčić, 2010).</p> <p>Traženje smisla i načina čovjekova opstanka dotiče se određenje svakog cilja odgoja i obrazovanja te etičkih vrijednosti iz kojih cilj proizlazi uzimajući u obzir i druga područja čovjekova života i kulture kao relevantnu za svako pedagoško djelovanje. Nadalje, čovjekov razvoj zahtijeva da svi kognitivni i afektivni odgojno-obrazovni sadržaji predstavljaju fenomene koji se moraju uzeti u obzir pri definiranju odgojnih ciljeva. Nezaobilazno je i promatranje odgoja kao društvenog fenomena, posebice kao procesa definiranja i razumijevanja međovisnosti pojedinca i njegova odnosa spram društva, što također predstavlja čimbenik odgojnog cilja. Određenje čovjeka i kao rođenjem neformiranog bića, koji jedino odgojem može postati čovjekom, nužno se uviđa ujedno i bogatstvo manjkavosti kojoj je potrebit odgoj jer se time pružaju čovjeku prilika oplemenjivanja, formiranja sebe, kulture i vođenja života. Pri tome pojam odgoja još uvijek ima</p>	

različite reference kao: "kontrolirani trajni pokušaj djelovanja iz odgojiteljske ljubavi na rastući naraštaj u svrhu njegova upravljanja" (Roth p. Bezić, 1990), ili proces razvoja čovjekove osobnosti (Bašić, 1999). Odgoj je razvitak čovjekovih bitnih snaga, njegovih ljudskih moći, razvitak njegovih stvaralačkih moći, kojima se čovjek u proizvodnji vlastita svijeta potvrđuje kao slobodno biće, sama na sebe oslonjeno biće, biće koje pripada samome sebi (Polić, 1993). Shvaća se kao socijalne radnje kojima ljudi pokušavaju sklop nasljeđenih dispozicija trajno poboljšati psihičkim i sociokulturnim sredstvima, ili sačuvati njihove komponente koje su ocijenjene kao vrijedne (Giescke, 1993 prema Brezinka, 1973), ali i planskom djelatnosti oblikovanja duševnog života mladeži od strane odraslih (Dilthey, 1924).

U suvremenoj hrvatskoj pedagogiji termin odgoj označava proces formiranja čovjekove individualne i socijalne osobnosti, razvoj moralnih osobina, karaktera, a obrazovanje označava razvoj spoznajne strane djeteta i učenika (Vican, Bognar, Previšić, 2007). Vidljive različitosti definicija prilikom određivanja odgoja proizlaze iz ovisnosti o stajalištu onoga koji ga upotrebljava i znanstvenoj koncepciji koja se zastupa. U tom kontekstu i širini misli o odgoju značajno je integrativno proučiti predmet pedagogije - odgoj te još konkretnije njegov cilj. Promišljanje o cilju odgoja je polazište teorije kurikulumu koju ukratko možemo definirati kao optimalan put djelovanja i dolaska do nekog cilja (Previšić, 2007). Polazište ovoga rada jest kurikulumski pristup u određenju cilja odgoja integrativnim usmjerenjem. Kurikulum kao temeljni dokument odgojno-obrazovne teorije i prakse polazi od cilja odgoja u kurikulumskom krugu kojeg čine cilj-sadržaj-metode-postupci-vrednovanje. Tako Previšić (2007, str. 22) interpretira kurikulum kao "pedagoški usmjeren opći cilj odgoja kao svojevrsni ideal, koji se realizira kroz posebne zadatke u formi nastavnog plana i različitih programa, kataloga znanja, obrazovnih standarda, taksonomije postignuća i sl." Kurikulum čine iskustva koja dovode do valjanih i prihvatljivih kompetencija (Bobbit, 1918), dok Tyler (Tyler, 1972, p. Marsh, 1994) uključuje prethodno i propitivanje ciljeva koje treba postići, iskustva učenja i organizacije učenja za ostvarivanje postavljenih ciljeva, te vrednovanja iskustva učenja. Print (1993) definira kurikulum kao namjeru koju karakteriziraju predodređeni opći cilj, konkretni ciljevi i ishodi koji opisuju što učenik treba učiti, ali i proces koji upotpunjuje osobni rast i samoaktualizaciju kroz iskustveno učenje. Cornbleth (1990) drži kurikulumom kontinuirani društveni proces sačinjen od interakcije učenika, nastavnika, znanja i ambijenta. Proučavajući literaturu uočavamo različito definiranje i tumačenje, razumijevanje cilja odgoja, a time i njegovu provedbu u kurikulumskom pristupu. Previšić (2007) cilj odgoja definira postavljajući ga tako da proizlazi iz filozofskog određenja čovjeka kao slobodnog bića kojeg dalje treba odgojem formirati kao samostalnog i prosocijalnog građanina. Rousseau također teži čovjeku kao slobodnom biću i koncepciji "prirodnog odgajanja". Jednako kao što Kant smatra cilj odgoja bitnim jer "odgoj čini čovjeka čovjekom", drugim riječima "slobodan i svestran razvitak čovječje ličnosti suština je istinskog odgoja i njezin pravi cilj koji je nadasve uvijek društveno uvjetovan i povijesno obilježen" (Pataki, 1963, str. 39). Matičević (p. Kujundžić, Marjanović, 1991) smatra ciljem odgoja razvijanje svih sposobnosti za uživanje i oživotvorenje kulturnih dobara ukoliko su one spojive s najvišim etičkim vrijednostima. Komensky teži duhom mudrim čovjekom, Herbart moralnom karakteru čovjeka. Mijatović (1999), Vukasović (2001), Trilling, Fadel (2013), Jacobs (2010) cilj odgoja vide u razvoju slobodnog, mnogostrano razvijenog, radosnog, sposobnog čovjeka koji će spremno, odgovorno sudjelovati u društvenom životu, razvijati kulturni život, usvajati određene vrijednosti doprinoseći zajednici u kojoj živi. Cilj odgoja je i u socijalnoj djelatnosti djeteta (Dewey, 1953), a Delors (1998) nadalje proširuje definiciju naglašavajući pritom osposobljenost za trajno učenje, praktičnu primjenu naučenoga, važnost usvajanja tolerancije, uvažavanje multikulturalizma, usvajanja vještina nenasilnog rješavanja sukoba, razumijevanje i zajedničko djelovanje, te razvoj vlastitih talenata. Baveći se integrativnim određenjem cilja odgoja u radu će se objedinjavati, spajati, povezivati više različitih pristupa interdisciplinarno gledanih iz perspektive kurikulumu kao svojevrsne filozofije određenja, uređenja i provođenja odgojno-obrazovnog procesa.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je temeljnim fundamentalnim istraživačkim postupcima te detaljnim proučavanjem i analizom sadržaja relevantne literature, polazeći s kurikulumskog gledišta, integrativno i interdisciplinarnim pristupom povezati i objediti određenje cilja odgoja.

Temeljna istraživanja dio su kvalitativnih istraživanja kod kojih ne polazimo od istraživačkih hipoteza, nego od istraživačkih izjava koje opisuju očekivane rezultate istraživanja (Wiersma, 2000). Istraživačka polazišta ovog rada su: relevantnost razumijevanja i definiranja cilja odgoja i njegovog teorijskog značenja za pedagošku znanost, činjenica nedovoljno istraženog integrativnog određenja cilja odgoja, te postojanje proturječnosti u teorijskom pristupu problemu s obzirom na različita gledišta.

Uvidom u relevantnu literaturu uočeno je da se cilj odgoja razumije (metodološki, pojmovno, sadržajno) različito i tumači na različite načine, te su uočene sljedeće istraživačke izjave:

- postoji nedosljednost u sustavu znanstvenih spoznaja o cilju odgoja
- postojeće teorije su u međusobnom nesuglasju ovisno o različitosti gledišta iz kojeg se promatraju

- postoji različitost u gledištima tradicionalnih teorijskih pretpostavki i novih znanstvenih spoznaja.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Polazna metodologija izrade rada je kvalitativni pristup (Cohen, Manion, Morrison, 2007) s dominirajućom deskriptivnom analizom dokumentacije i sadržaja literature primarnih izvora (knjige, udžbenici, monografije, rasprave, časopisni članci i drugo), a potom sekundarnih izvora ovisno o dostupnosti. Vrsta istraživanja je temeljno ili fundamentalno (Bognar, 2000) budući da će se radom doći do novih spoznaja o determiniranosti cilja odgoja uz interdisciplinarni pristup problemu (Mužić, 1999) kroz objedinjavanje, povezivanje više različitih znanstvenih pristupa gledanih iz perspektive kurikuluma.

Teorijska analiza i razrada osnovnih ciljeva odgoja te njegova konkretizacija predstavljaju značajan problem za istraživanje pri čemu je pedagogija upućena na suradnju s drugim društvenim i humanističkim znanostima budući da je ovaj problem po svojoj prirodi višedimenzionalan. Ta integrativnost određenja cilja odgoja polazi od činjenice da on uvijek izražava suštinu neke koncepcije čovjeka, razumijevanje temelja ljudskoga bića, smisla egzistencije ljudskoga bića, koncepcije i razine stvarne razvijenosti društvenog uređenja, društveni status ličnosti gdje odnos pojedinca i zajednice predstavlja bitnu odrednicu svakog cilja odgoja, te zamišljene i stvarne mogućnosti čovjeka kao individue. Cilj je odgoja također determiniran nizom stavova i objektivnih faktora poput koncepcija o društvu, kulturnoj tradiciji, filozofskim pogledima, političkim pogledima, religijskim shvaćanjima, vrijednosnim usmjerenjima, postignućima na području znanosti i tehnike, te gospodarskom i drugom uvjetovanošću. Uzimajući u obzir spomenute faktore iz kojih je izveden cilj odgoja pred pedagogijom je zahtjev da u interdisciplinarnom dijalogu znanstveno-teorijski konkretizira i operacionalizira osnovna polazišta i kurikulumske ishode tako strukturiranog cilja odgoja.

Budući da su formulacije cilja odgoja, uvidom u dosadašnju literaturu, vrlo uopćene i općenite, gdje prevladava težnja za "odgojem svestrane osobnosti", "mnogostruke ličnosti", "harmonijski razvijena čovjeka", "odgoj slobodnog ljudskog bića", "odgoj demokratskog građanina", "odgoj čoviječnog čovjeka" itd. (Pataki, 1963; Pregrad, 1964.; Gudjons, 1993; Giesecke, 1991; Hentig, 2007; Matijević, 2009; Bezić, 1990; Polić, 1993), što pokazuje vrlo neprecizne i neodređene formulacije, u radu će se integrativno analizirati mišljenja i razumijevanja učestalih osnovnih pojmova u formulacijama cilja odgoja (čovjek, harmoničnost, sveukupnost, svestranost, sloboda, građanin, kultura, vrijednosti, napredak), jer dosadašnja analiza literature jasno kazuje da je sadržaj i interpretacija tih pojmova vrlo različita, ovisno o koncepcijama i prisupu cilju odgoja. S obzirom na suvremeno razmatranje težišta čovjekova razvoja, razdoblja posmoderne i nakon nje, istraživanje će ponuditi cilj odgoja kojem teži suvremena pedagogija i nove kriterije u razradi cilja odgoja uz mogućnost njihove implementacije u odgojno-obrazovni proces pristupajući pritom cilju odgoja iz kurikulumske perspektive.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Znanstvenim istraživanjem će se objediniti različiti pristupi određenju cilja odgoja kao društveno-pedagogijske paradigme fundamentalnog karaktera te ponuditi nove spoznaje za teorijsku analizu cilja odgoja integrativnim pristupom iz kurikulumske perspektive.

Fundamentalni pristup istraživanju određenju cilja odgoja može svojim teorijskim zaključcima i sintezama doprinijeti širenju pedagoškog djelokruga i predmeta njezinog istraživanja u širem kontekstu odgojnog djelovanja.

Integrativni pristup problemu doprinijeti će znanstvenoj sintezi i sistematizaciji interdisciplinarne jasnoće određenja cilja odgoja.

Na temelju ovih spoznaja omogućit će se poticanje i osvještavanje potrebe razmatranja i konkretizacije odgojnih zadataka i načinima njihove primjene u suvremenoj pedagoškoj teoriji i praksi.

Znanstveni doprinos je vidljiv i u pokušaju afirmiranja kurikuluskog pristupa odgojnom radu, koji unatoč brojnim pokušajima nije u potpunosti primjenjiv u praksi kao posve jasan i razumljiv pojam.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Bašić, S. (1999), Poglavlje 7: Odgoj u Osnove suvremene pedagogije, ur. Mijatović, Antun – Zagreb, Pedagoško-književni zbor, str. 175 – 203.
2. Bezić, Ž. (1990), Zašto i kako odgajati? Ciljevi, metode i sredstva odgoja. Dakovo: Biskupski ordinarijat Đakovo.
3. Bobbit, F. (1918), The Curriculum. Boston: Houghton Mifflin Company.
4. Bognar, L. (2000.) Kvalitativni pristup istraživanju odgojno-obrazovnog procesa, Zbornik Učiteljske akademije u Zagrebu, Zagreb, str. 45-54.
5. Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2007), Metode istraživanja u obrazovanju. Zagreb: Naklada slap.
6. Combleth, C. (1990). Curriculum in context. London and New York: Falmer
7. Delors, J. (1998), Učenje- blago u nama. Zagreb: EDUCA.
8. Dewey, J. (1953). Demokracija i vaspitanje. Obod: Cetinje.
9. Giesecke, H. (1993), Uvod u Pedagogiju. Zagreb: EDUCA.
10. Gudjons, H. (1993), Pedagogija – temeljna znanja. Zagreb: EDUCA.
11. Hentih, H. (2007), Kakav odgoj želimo?, Zagreb: EDUCA.
12. Kujundžić, N., Marjanović, I. (1991), Personalistička pedagogija Stjepana Matičevića. Zagreb: Katehetski salezijanski centar.
13. Jacobs, H.H. (2010), Curriculum 21, essential education for a changing world. Alexandria, Virginia: ASCD.
14. Marsh, C. (1994). Kurikulum, temeljni pojmovi. Zagreb: Educa.
15. Matijević, M. (), Evaluacija u nastavnom kurikulumu škole. U Previšić, V. (ur.), Kurikulum – teorija, metodologija, sadržaj, struktura. Zagreb: Školska knjiga.
16. Mijatović, A. (1999), Ishodišta i odredišta suvremene pedagogije. U: Mijatović, A. (ur.), osnove suvremene pedagogije. Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor, 13 – 38.
17. Mužić, V. (1999), Uvod u metodologiju istraživanja odgoja i obrazovanja. Zagreb: EDUCA.
18. Palekčić, M. (2010), Herbartova teorija odgojne nastave – izvorna pedagojska paradigma, Pedagojska istraživanja, 7 (2), 319 – 340.
19. Pascal, B. (1912), Pensées et Opuscules. Paris: Editions Brunscvig.
20. Pataki, S. (1963). Opća pedagogija. Zagreb: Pedagoško-književni zbor.
21. Polić, M. (1993), Odgoj i svijet(s)t. Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo.
22. Pregrad, Z. (1964). Područje estetskog odgoja. Pedagoški rad: časopis za pedagoška i kulturno-prosvjetna pitanja, 19 (7-8), 321-328.
23. Previšić, V., (2007), Pedagogija i metodologija kurikuluma. U V. Previšić (ur.), Kurikulum: Teorije-metodologija-sadržaj-struktura. Zagreb: Školska knjiga.
24. Print, M. (1993). Curriculum developement and design. Crows Nest, Australia: Allen & Unwin.
25. Trilling, B., Fadel, C. (2009), 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. Jossey-Bass.

26. Vican, D., Bognar, L., Previšić, V. (2007). Hrvatski nacionalni kurikulum. U Pedagogija i kultura –teorijsko-metodološka određenja pedagojske znanosti (ur.) Hrvatić, N., Klapan, A. Zagreb: Hrvatsko pedagojsko društvo.

27. Vukasović, A. (2001). Pedagogija. Zagreb: Hrvatski katolički zbor "mi".

28. Wiersma, W. (2000), Research Methods in Education. Boston: Allyn and Bacon.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

-

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	-
	Voditelj projekta	-
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	-
	Voditelj projekta	-
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	-
	Voditelj projekta	-
	Potpis	
Samostalno financiranje	-	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____

prof. dr. sc. Vlatko Previšić

Potpis _____

Sara Kakuk, mag. paed. et mag. educ. hist.

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 11.02.2015.

Potpis _____

Sara Kakuk, mag. paed. et mag. educ. hist.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Šime Zupčić, mag. theol.		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Informacijske znanosti		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7811		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Ivica i Anđela Zupčić		
Datum i mjesto rođenja:	30.09.1985., Dubrovnik, Hrvatska		
Adresa:	Dunavska 16, Dubrovnik, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	098/347-598		
E-mail:	sime_zupcic@yahoo.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Katolički bogoslovni fakultet, <i>Filozofsko - teološki studij</i> , Diplomski, Hrvatska (2009./2010.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>Od 2013. – Vanjski suradnik na radionici <i>Glasnogovorništvo</i>, II. godina diplomskog studija Odnosa s javnošću, Sveučilište u Dubrovniku (Odjel za komunikologiju); vanjski suradnik na radionici <i>Javni nastupi</i>, II. godina dodiplomskog studija Mediji i kultura društva, Sveučilište u Dubrovniku (Odjel za komunikologiju); vanjski suradnik na radionici <i>Religijska kultura</i>, I. godina diplomskog studija Mediji, Sveučilište u Dubrovniku (Odjel za komunikologiju)</p> <p>Od 2012. – Zaposlenik Ureda za medije Dubrovačke biskupije (novinar i PR djelatnik) – pola radnog vremena (u sklopu toga bio i predsjednik Pododbora za medije Susreta hrvatske katoličke mladeži održanog 26. i 27. travnja 2014. god. u Dubrovniku)</p> <p>Od 2012. – Profesor vjeronauka u Gimnaziji Dubrovnik – pola radnog vremena</p> <p>2010. – 2012. Profesor vjeronauka u Osnovnoj školi Antuna Masle, Orašac</p>
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<p>1. Zupčić, Šime Sadržaji medijske kulture u udžbenicima za katolički vjeronauk u srednjim školama // <i>Dijete i jezik danas – Dijete i mediji</i> Osijek, Hrvatska, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>2. Zupčić, Šime Security and vulnerability of children on social networks // <i>Seventeenth International Conference Information Technology and Journalism (ITJ 17)</i> Dubrovnik, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p>

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Medijska etika u dokumentima Katoličke Crkve		
Engleski:	Media ethics in documents of Catholic Church		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Informacijske i komunikacijske znanosti / Masovni mediji		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	izv. prof. dr. sc. Danijel Labaš	Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji, Hrvatska	dlabas@hrstud.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none">1. Danijel Labaš, Igor Kanižaj, Lana Ciboci (ur.), Djeca medija. Od marginalizacije do senzacije, Matica hrvatska, Zagreb 2011.2. Uloga medija u suvremenom društvu, u: Danijel Labaš, Adolf Polegubić (ur.), Mediji i nova evangelizacija (Medien und neue Evangelisierung), Hrvatski dušobrižnički ured, Frankfurt a. M., 2012., str. 19-37.3. Komunikacija (u) novim medijima. Facebook – nova župna zajednica?, u: Danijel Labaš, Adolf Polegubić (ur.), Mediji i nova evangelizacija (Medien und neue Evangelisierung), Hrvatski dušobrižnički ured, Frankfurt a. M., 2012., str. 59-82.4. Hrvatski novinari i mediji: od doba „beskućništva“ do „okućivanja“, u: Danijel Labaš (ur.), Komunikacija i mediji u krizi, Zbornik radova, Hrvatski studiji, Zagreb 2011, str. 193-210.5. Može li dobro novinarstvo biti nemoralno? Pitanje odnosa kvalitete, etike i medijske pismenosti (s Ivanom Uldrijanom), u: Danijel Labaš (ur.), Mediji i društvena odgovornost, Zbornik radova, Hrvatski studiji, Zagreb 2010, str. 85-106.		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Rad se sastoji od četiri glavna dijela. U prvom dijelu rada se izlažu, obrađuju i kritički propituju suvremeni etički pravci na području medijske etike, s posebnim osvrtom na novinarsku etiku i deontologiju novinarstva. Nakon što ćemo prikazati i analizirati samo suvremeno poimanje novinarske etike i deontologije novinarstva, pristupit ćemo analizi sadržaja odabranih međunarodnih i domaćih novinarskih etičkih kodeksa, pri čemu je glavni cilj otkriti koji su glavni etički kriteriji koji se navode i postoji li i koji bi bio njihov zajednički nazivnik.</p> <p>U drugom se dijelu analizira i uspoređuje crkvene dokumente koji izravno ili neizravno progovaraju i obrađuju medijsku etiku u širem, a novinarsku etiku u užem smislu. Sastoji se od dva poglavlja: u prvome ćemo pojedinačno analizirati svaki dokument, a u drugom ćemo istražiti i izložiti specifične teme medijske i novinarske etike kojima se ti dokumenti bave, kao i prijedloge za etičko djelovanje koje iznose, predlažu i obrađuju. Posebnu pozornost posvetit ćemo otkrivanju etičkih kriterija koje ti dokumenti zastupaju ili predlažu, a izravno se mogu povezati s etičkim kriterijima koje donose strukovne udruge ili pojedini mediji na nacionalnom i međunarodnom planu.</p> <p>Treći je dio središnji dio disertacije i u njemu ćemo provesti usporedbenu kritičku analizu</p>		

	<p>prevladavajućih etičkih pravaca na području novinarske etike s jedne strane i novinarske etike u crkvenim dokumentima s druge strane, otkriti etičke kriterije na jednom i drugom području, istaknuti preklapanja i razlike tih kriterija za novinarsko djelovanje (ako postoje), te pri tome donijeti i obrazložiti prijedlog što ga crkveni dokumenti nude kao doprinos suvremenim etičkim pravcima novinarske etike, te u vlastitom zaključku ukazati na moguće perspektive za daljnja propitivanja i istraživanja odnosa katoličkoga moralnoga nauka i suvremenih etičkih pravaca na području medijske i posebice novinarske etike u aksiološkom smislu.</p> <p>U četvrtom dijelu donijet ćemo rezultate istraživanja koje će se provesti za potrebe ove disertacije među djelatnicima svjetovnih i crkvenih medija, članovima Hrvatskog društva katoličkih novinara. Istražit će se jesu li, te ako jesu u kojoj mjeri, upoznati s domaćim i međunarodnim etičkim novinarskim kodeksima i kriterijima za novinarsko djelovanje koji se u njima ističu, kao i etičkim naukama iznesenim u dokumentima Katoličke Crkve o medijima, djeluju li prema navedenim kriterijima i smjernicama i koliko su im od pomoći. Istražit će se i njihovo poznavanje suvremenih etičkih pravaca na području medijske i novinarske etike, ali i koliko poznaju etičko naučavanje svoje vjerske zajednice, daju li svojevrsnu prednost u svakodnevnom novinarskom djelovanju kriterijima iznesenima u etičkim kodeksima ili u dokumentima njihove vjerske zajednice, ali i koliko im znači njihova vlastita savjest, kao i ostala relevantna pitanja povezana s temom disertacije.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>This thesis consists of four main parts. The first part elaborates, deals and critically examines contemporary ethical directions in the field of media ethics, with particular emphasis on journalistic ethics and deontology of journalism. After we present and analyze the modern conception of journalistic ethics and deontology of journalism, we will approach the content analysis of selected international and national journalist's codes of ethics, with the main aim to find out which are the main ethical criteria referred to and if there is what would their common denominator be.</p> <p>The second part analyzes and compares the Church documents which directly or indirectly speak out and deal with media ethics in a broader sense and journalistic ethics in the narrow sense. It consists of two sections: in the first we will individually analyze each document, and in the second we will examine and expose specific topics of media and journalistic ethics that these documents deal with, as well as proposals for ethical action that they set out, propose and cover. Special attention is to be paid on the discovery of ethical criteria that these documents represent or suggest, and can directly correlate with the ethical criteria adopted by professional associations or certain media on a national and international level.</p> <p>The third part is a central part of the thesis in which we will do a comparative critical analysis of the prevailing ethical lines in the field of journalistic ethics on the one hand and journalistic ethics in the Church documents on the other hand, and reveal ethical criteria in both areas, highlight the overlapping and differences of these criteria for journalistic activity (if any), and in doing so bring and explain the proposal which church documents offer as a contribution to contemporary ethical directions, and in our own conclusion we will point out possible prospects for further questioning and research on the relationship of the Catholic moral doctrine and contemporary ethical directions in the field of media and especially journalistic ethics in axiological sense.</p> <p>In the fourth section, we'll get the results of the research which will be carried out for the purposes of this thesis among the employees of the secular and religious media, members of the Croatian Association of Catholic Journalists. It will be examined whether, and if so to what extent they are familiar with national and international ethical journalist codes and criteria for journalistic activity which stand out there, as well as with the ethical teachings set forth in the documents of the Catholic Church on the media, and whether they work according to these criteria and guidelines and to what extent they are of any help. Not only will their knowledge of contemporary ethical lines be examined in the field of media and journalist ethics, but their knowledge of ethical teaching of their own religious community, as well, whether they give advantage in everyday journalistic activities to the criteria set out in the codes of ethics or documents in their religious communities, and also how much their own consciences</p>

means to them, and other relevant issues related to the topic of the thesis.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

S jedne strane, u suvremenom medijskom i novinarskom svijetu, etička pitanja postaju sve aktualnija i relevantnija; riječ je o pitanjima kojima se bave mnogi znanstvenici (filozofi, teolozi, komunikolozi...) i s kojima se u svom svakodnevnom radu susreću medijski djelatnici – novinari („praktičari“) koji svakodnevno moraju donositi odluke koje imaju značajne i dugoročne etičke implikacije. S druge strane, Katolička Crkva u svojim dokumentima često se, izravno ili neizravno, dotiče pitanja sredstava društvene komunikacije, tj. medija, kao i medijske i novinarske etike. Stoga je jamačno znanstveno relevantno povezati i istražiti upravo to dvoje: etički sadržaj i etičke kriterije iznesene u crkvenim dokumentima kao i suvremene pravce medijske i novinarske etike povezane s novinarskom strukom i njezinim etičkim kodeksima, te njihov međusobni odnos.

Nadalje, moralna teologija kao znanstvena disciplina nudi svoje kriterije i smjernice za ispravno etičko djelovanje općenito, ali i na posebnim područjima ljudskoga djelovanja kojima, među ostalima, pripada i medijsko i novinarsko djelovanje. Važno je istaknuti i da je teološki pristup medijskoj i novinarskoj etici jedan od relevantnih pristupa među različitim suvremenim etičkim pristupima, te ima svoje osobitosti koje je vrijedno i potrebno istražiti, prezentirati, analizirati i kritički usporediti s drugim etičkim prijedlozima za djelovanje novinara i medija u cijelosti, jer je to područje – posebno u hrvatskom znanstvenom okruženju – gotovo potpuno neistraženo.

Etika je, s jedne strane sveprisutna, a istovremeno nedohvatljiva: „Etika je u mnogome poput zraka: prilično je nevidljiva. Zapravo, kroz mnoga stoljeća, ljudi uopće nisu znali da zrak kao supstanca postoji. Tako i mi često ne prepoznajemo postojanje etike ili morala“ (Boss, 2004: 5). No, bez obzira na to „neprepoznavanje“ ona konstantno postavlja teška pitanja: „Etika ili moralna filozofija, kako se još naziva, postavlja ozbiljna i teška pitanja o načinu na koji bismo trebali živjeti svoje živote.“ (Sanders, 2004: 14). Upravo zbog težine i složenosti tih pitanja, često kao da je jednostavnije ne postavljati pitanja, ili pak u slučaju postavljanja pitanja, traže se jednostavni odgovori bez konačnih rješenja. Danas se u mnogim znanstvenim raspravama ističe da je na djelu "etički relativizam" i „tiranija relativizma“ (Joseph Ratzinger), te ćemo stoga posebnu pozornost posvetiti upravo toj pojavi, a zatim ćemo analizirati i kritički propitati je li uopće moguće utemeljiti etiku, pa onda i medijsku i novinarsku etiku zasnovanu na zajedničkim kriterijima, ako je u pluralističkom i pluralnom svijetu sve relativno, a ljudskim se umom ne može doći do općih normi za ljudsko djelovanje.

Rad će sagledati upravo te različite etičke pravce, istražiti njihove zajedničke značajke i kriterije, te će u tom kontekstu izložiti mogućnosti, te predstaviti etičke prijedloge iznesene u crkvenim dokumentima i procijeniti njihov doprinos za konkretan rad medijskih djelatnika u svakodnevnom ostvarivanju njihova novinarskog poziva.

Kada se općenito govori o odnosu Crkve i medija, neki pogrešno zaključuju da su mediji novi izazov za Crkvu. No, to nije točno, jer se Crkva od svoga osnutka uvijek koristila medijima koji su bili primjereni dobu u kojemu je živjela i djelovala u društvima, sve do današnjeg dana. Mediji su „izazov s kojim se ona više ili manje drastično i uspješno susreće i suočava otkada postoji. Svaku je pojavu novih medija pratila i pojava nove kulture, odnosno određena 'kulturna revolucija'. To jednako vrijedi za pismo i tisak kao i za suvremene masovne medije i informatiku. Može se čak opravdano tvrditi da, kad je riječ o dubini i dalekosežnosti promjena i posljedica, pojava nekih prijašnjih medija, npr. pisma ili tiska, nije bila ništa manje učinkovita i revolucionarna nego što je to slučaj sa suvremenim medijima.“ (Devčić, 2006: 5-6). Slično ističe i Valković (2013: 10): „Suživot Crkve i medija od početka širenja kršćanstva pa do naših dana poznaje različita razdoblja: od trenutaka protivljenja i nepovjerenja, suzdržanosti pred medijima, koji se brzo šire te ih se još dobro i ne poznaje, pa do isticanja njihove neutralnosti, odnosno poziva na suradnju i obostrano obogaćenje. Tek kad promatramo odnos Crkve i medija unutar konkretnih povijesnih koordinata, možemo razumjeti dinamičnost tih odnosa.“

Kao što navodi Ivo Balukčić (2012: 134) „iz povijesnog odnosa Crkve prema sredstvima društvenog priopćivanja, pa dosljedno tome i medijima masovnog komuniciranja, mogu se uočiti tri tendencije:

1. na početku Crkva gleda na medije s nakanom da ih kontrolira i upotrebljava samo prema svijetu;
2. s vremenom Crkva sve više koristi medije i unutar sebe kao zajednice u svom pastoralnom djelovanju;
3. da bi u svojem sazrijevanju došla do toga, a što je formulirao Drugi vatikanski sabor, da su masmediji temeljne forme društvenog života, koje treba prožeti evanđeoskom porukom.“

Možemo primijetiti da se Crkva od samih svojih početaka susreće sa sredstvima društvene komunikacije u vremenu u kojem se nalazi,

kako u grčko rimskoj civilizaciji, tako i danas. Taj susret uvijek je imao dvostruku dimenziju: s jedne strane prihvaćanje, a s druge strane ipak ta sredstva pokušava oblikovati u skladu s potrebama svog nauka. Istim putem nastavlja i danas, jer kao što je nekada oblike i sredstva svoje komunikacije prilagođavala onima kojima se obraćala, tako i u suvremenom svijetu Crkva nastoji koristiti medije, ali jednako tako preko svoga moralnoga nauka nudi i svoj doprinos pokušavajući utjecati na promjene u medijima u kojima vidi „Božje darove“ (Inter mirifica, br. 2.)

U dokumentu *Aetatis novae* ističe se da Crkva ima „odgovornost koja zahtijeva da se razrade pastoralni programi posvema prilagođeni posebnim radnim uvjetima i etičkim izazovima pred kojima se nalaze komunikacijski profesionalci; pastoralni programi kadri da zajamče permanentni odgoj koji će moći pomoći tim muževima i ženama – od kojih mnogi iskreno žele znati i čini što je pravo na etičkom i moralnom polju - da budu sve više prožeti moralnim normama u svom profesionalnom i privatnom životu.“ (br. 19). No, u istom dokumentu ističe se i crkvena svijest o djelokrugu njezinoga djelovanja: „Crkva sebi ne svojata pravo da nameće te odluke i te izbore, nego nastoji pružiti stvarnu pomoć iznoseći etičke i moralne kriterije koji vrijede za to područje, kriterije koje nalazimo i u ljudskim i u kršćanskim vrijednostima.“ (br. 12). Katolička Crkva u svojim dokumentima, donoseći neke etičke smjernice, može vrlo lako upasti u napast da se postavi „iznad“ ostalih sudionika brige za medijsku etiku, kao da ima pravo određivati što i kako mora biti. U ovom dokumentu Crkva uspješno izmiče toj napasti naglašavajući da nema pravo sebi svojatati pravo nametanja odluka i izbora, već samo pomoći donoseći etičke moralne kriterije.

Prvi crkveni dokument koji progovara o temi sredstava društvene komunikacije je enciklika *Mirari vos* (1832) pape Grgura XVI. u kojoj papa osuđuje slobodu tiska. No, kasnije Katolička Crkva kreće u drugom smjeru, te papa Pio XI. u *Vigilanti cura* (1936) „ne govori samo o opasnostima“, već medije „nastoji s pozitivne strane vrednovati.“ (Balukčić, 2012: 131). Do Drugog vatikanskog koncila možemo pratiti različite crkvene dokumente koji na različite načine promišljaju temu ovog važnog odnosa Crkve i medija, no svakako da Drugim vatikanskim koncilom započinje jedno novo razdoblje, te „od Drugog vatikanskog sabora Katolička Crkva kroz svoje razne dokumente posebnu pozornost posvećuje 'ovim divnim Božjim darovima', kako naziva medije.“ (ibid, 133) Drugi vatikanski koncil je iznimno važan trenutak u otvaranju Crkve prema svijetu i suvremenim društvima, pa onda i prema medijima jer „u duhu otvorenosti i dijaloga sa svijetom te priznavanjem autonomije zemaljskih stvarnosti, Crkva na drugačiji način promatra svijet medija.“ (Valković, 2012: 172). I nakon Drugog vatikanskog koncila nastavlja se u istom smjeru: „Slijedeći trag saborskih dokumenata, pošlo je i postkoncilsko Učiteljstvo: sredstva društvenog priopćavanja ušla su u gotovo sve dokumente pastoralnog značaja.“ (Labaš, 1993: 93).

Opća etika proučava zakone, norme i činjenice moralnog ponašanja čovjeka, a specijalna etika proučava to ponašanje u različitim okolnostima u kojima se čovjek kao socijalno biće nalazi (usp. Brajnović, 1997: 277). Počevši od toga, jasno nam je da će se ovaj rad baviti prvenstveno ovom drugom, s obzirom da medijska etika i deontologija novinarstva spadaju u područje specijalne etike. No, smatramo kako kvalitetno znanstveno bavljenje medijskom etikom i deontologijom novinarstva nije moguće bez dobro postavljenih temelja opće etike, te stoga rad neće izostaviti ni tu dimenziju. Potreba za tim proizlazi već iz površnog uvida u crkvene dokumente o ovoj tematici, budući da isti najčešće ne polaze od prakse, već od općih normi moralnog djelovanja.

U analizi medijske i novinarske etike, Crkva se oslanja i u svoje promišljanje prihvaća i prijedloge sadržane u općoj etici. „Etička načela i norme koje važe na drugim područjima vrijede i za područje društvenih obavijesnih sredstava. Načela društvene etike, poput solidarnosti, pravednosti, supsidijarnosti, jednakosti i odgovornosti u korištenju javnih izvora i u razvoju zadaća koje se temelje na povjerenju ljudi, trebaju se uvijek držati na pameti. Priopćavanje mora uvijek biti u skladu s istinom, jer istina je bitna za osobnu slobodu i za pravo međusobno zajedništvo. Etika se u društvenim obavijesnim sredstvima ne odnosi samo na ono što se pojavljuje na ekranima i kinematografima ili na televiziji, u radijskim emisijama, ili u tiskovinama i na Internetu, nego i u više drugih pogleda. Etički doseg ne odnosi se samo na sadržaj i proces priopćavanja, nego također na temeljna ustrojstvena i sistematska pitanja, koja često uključuju teme koje se odnose na političke distribucije tehnologija i sofisticirane proizvode (tko će biti bogato informiran, a tko oskudno)? (...) Također ljudima dobre volje nije uvijek sasvim jasno kako primijeniti etička načela i norme u pojedinim slučajevima. Potrebni su razmišljanja, razglabanja, dijalog.“ (Etika u obavijesnim sredstvima, br. 20).

„Društvena obavijesna sredstva nisu ništa sama po sebi, ona su sredstva, oruđe, upotrijebljeni kako ljudi izaberu da ih upotrijebe. (...) Za ispravan odabir potrebno je dobro poznavati 'pravila moralnog reda' i 'vjerno ih provoditi u djelo'“ (ibid, br. 4). U istom dokumentu Crkva naglašava i sljedeće: „Društvena obavijesna sredstva mogu se koristiti za dobro ili loše, to je pitanje izbora.“ (br. 19). Iz navedenih, kao i mnogih drugih njezinih dokumenata, jasno se iščitava da Katolička Crkva naglašava etičku neutralnost samih medija kao sredstava, te istodobno pokušava predočiti etička načela, kriterije i smjernice za djelovanje. „Donosi dugu baštinu moralne mudrosti, ukorijenjenu u božansku objavu i u ljudsko razmišljanje. U to spada i cjelina bitnog i trajno rastućeg socijalnog nauka. (...) Crkva pridonosi raspravi i nešto drugo. Njezin osobit doprinos ljudskim pitanjima, uključujući svijet društvenih priopćavanja, je 'upravo ono viđenje dostojanstva osobe koje se pokazuje u svoj punini u otajstvu utjelovljene Riječi.“ (ibid, br. 5).

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je otkriti doprinos koje preko svojih dokumenata suvremenim etičkim medijskim i novinarskim pravcima može ponuditi moralni nauk Katoličke Crkve, s posebnim osvrtom na njezin doprinos informacijskim i komunikacijskim znanostima u području aksiologije medijske etike, tj. otkriti koje kriterije – zapisane i u novinarskim kodeksima časti - predlaže za novinarsko djelovanje te pokazati njihova eventualna prožimanja i međusobne utjecaje.

Hipoteze istraživanja su sljedeće:

1. Među suvremenim etičkim pravcima na području medijske i novinarske etike postoje određene razlike i usmjerenja koja uključuju i elemente moralnog relativizma, ali im je zajednička većina etičkih kriterija.
2. U crkvenim dokumentima koji se bave medijima i novinarskom etikom postoje različita, ali daleko monolitnija promišljanja.
3. U crkvenim dokumentima o medijima bit će moguće pronaći kriterije za novinarsko etičko djelovanje koji su zajednički s prijedlozima koje iznose ostali etički pravci, te domaći i međunarodni novinarski kodeksi časti.
4. Članovi Hrvatskoga društva katoličkih novinara upoznati su s novinarskim etičkim kodeksima i crkvenim dokumentima o medijima.
5. Članovi Hrvatskoga društva katoličkih novinara u svom svakodnevnom novinarskom radu poštuju kriterije etičkih kodeksa i moralni nauk svoje vjerske zajednice.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

U izboru materijala rad će se ograničiti samo na dokumente papa ili papinskih komisija, dakle neće uključivati dokumente pojedinih biskupa i biskupskih konferencija ili pak drugih crkvenih struktura.

U Crkvi se od 1967. svake godine, sedme nedjelje nakon Uskrsa, slavi Svjetski dan sredstava društvene komunikacije, a tom prigodom papa objavljuje posebnu poruku čiji sadržaj su upravo mediji, te se u tim porukama vrlo često dotiče i teme medijske i novinarske etike. Nadalje, postoji više crkvenih dokumenata koji direktno govore o medijima (*Inter mirifica*, *Communio et progressio*, *Aetatis novae*, itd) ili pak indirektno (*Evangelii nuntiandi*, *Redemptor hominis*, *Redemptoris missio*, itd), te svi ti dokumenti i papine poruke uvijek u sebi imaju etičkih implikacija i izravno pozivaju na moralno djelovanje. Postoji i dokument Crkve koji izravno i isključivo govori o temi medijske etike (*Etika u obavijesnim sredstvima*). Sve navedeno, a i još mnogo šira materija, bit će predmet analiziranja i istraživanja.

U dokumentu *Communio et progressio* stoji: „Ova pastirska uputa, koja se izdaje po nalogu Sabora, općenito izlaže doktrinalna načela i pastoralne savjete; ona ispušta što je pojedinačno i podrobno, jer neprekidan mijena i napredak ne daju da se to pobliže odredi osim prema posebnim okolnostima mjesta i vremena.“ (br. 3). To ne vrijedi samo za taj dokument, nego i za gotovo sav sadržaj istraživanja, tj. crkvene dokumente koje ćemo analizirati u ovom radu. Upravo će ovaj rad pokušati ta „doktrinalna načela“ i etičke kriterije primijeniti na praktična pitanja u suvremenom svijetu medija. Crkveni dokumenti o medijima se vrlo često ustručavaju biti suviše konkretni, jer žele biti aktualni ne samo u trenutku objavljivanja, nego žele dati i neka općenitija načela, a svjesni su brzog i nezaustavljivog napretka na medijskom području. S druge strane, iako će analizirati i trajna načela i kriterije, ovaj rad će istovremeno pokušati biti krajnje aktualan i konkretan polazeći od situacije medijske etike u vremenu svog nastanka, jer ne čini se znanstveno relevantnim ostati samo u sferi načela izbjegavajući krajnje konkretno sadašnje stanje i zanemarujući sadašnji trenutak.

Metoda istraživanja bit će deduktivna. Iz crkvenih dokumenata o medijima, tj. iz pretežno općih sudova prisutnih u njima iščitavat će se njihov doprinos prvo također općim etičkim pravcima medijske i novinarske etike, a zatim i posebnim i pojedinačnim slučajevima.

Te crkvene dokumente analizirat ćemo metodom analize sadržaja, koja može biti kvalitativna i kvantitativna, a mi ćemo se u ovom istraživanju služiti kvalitativnom, s obzirom da nam jedino ona može dati znanstveno relevantne rezultate. Kvantitativna metoda analize sadržaja u ovom slučaju bila bi nedovoljno iskoristiva.

U obradi podataka ankete (koju ćemo provoditi pisanim putem), služit ćemo se prvenstveno kvalitativnom metodom obrade ankete jer ona u ovom slučaju može dati najbolje rezultate, iako se ankete češće obrađuju kvantitativnom metodom (usp. Tkalac Verčić, Sinčić Ćorić, Paloški Vokić, 2010: 103). U kvalitativnoj metodi, uzorci se biraju namjerno i svrsishodno, jer su bogati informacijama i

omogućavaju dublji uvid i spoznaju problema ili fenomena (zato se i jesmo odlučili za članove Hrvatskog društva katoličkih novinara), za razliku od empirijskog poopćavanja koje je karakterističnije za kvantitativnu metodu (ona bi bila prikladnija da smo se odlučili npr. za članove Hrvatskog novinarskog društva). No, u svome istraživanju nećemo ignorirati niti kvantitativnu metodu, tamo gdje će se ona pokazati znanstveno korisnom i iskoristivom.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Iz predloženog istraživanja proizaći će dva znanstvena doprinosa: rad će ponajprije otkriti, analizirati i opisati potencijalni doprinos načela i kriterija medijske i novinarske etike u crkvenim dokumentima suvremenim etičkim promišljanjima medija, te se jednako tako usredotočiti na pronalaženje i analiziranje doprinosa i kriterija različitih etičkih pravaca u crkvenim dokumentima koji se dotiču, izravno ili neizravno, pitanja medija i samoga novinarstva. Iako niti sekundarni doprinos nije zanemariv, primarni se čini od iznimne važnosti, napose praktične, budući potencijalno može pridonijeti da crkveni dokumenti o medijima, s njihovim etičkim promišljanjima, ne ostanu samo „mrtvo slovo na papiru“, nego da ostvare svoj potencijal u praktičnoj primjeni. Istraživanje želi biti „most“ između s jedne strane katkad nedovoljno praktično definiranih elemenata u crkvenim dokumentima o medijima, te s druge strane praktičnih pitanja u suvremenoj medijskoj i novinarskoj etici.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. *Aetatis novae* (2002), Zagreb, Kršćanska sadašnjost
2. Balukčić, I., Masmediji u novoj evangelizaciji, u: *Vrhbosnensia, časopis za teološka i međureligijska pitanja*, 16 (2012) 1, 125-141.
3. Boss, J. A., *Ethics for life* (2004), New York, McGraw-Hill
4. Brajnović, L., Novinarska deontologija. Nauka o dužnostima novinara kao moralnoj obavezi, u: *Hrvatska revija*, 47 (1997) 2, 272-289.
5. *Communio et progressio* (2002), Zagreb, IKA
6. *Etika medija u obavijesnim sredstvima* (2000), IKA.
7. Devčić, I., Crkva i svijet medija: put od nepovjerenja do poziva na dijalog, u: *Riječki teološki časopis*, 14 (2006) 1, 5-26.
8. Labaš, D., Crkva i društvene komunikacije, u: *Obnovljeni život*, 48 (1993) 1, 76-97.
9. Sanders, K., *Ethics & Journalism* (2004), London - New Delhi, Sage Publications
10. Tkalac Verčić, A., Sinčić Ćorić, D., Paloški Vokić, A. (2010.), *Priručnik za metodologiju istraživačkog rada*, Zagreb, M.E.P.
11. Valković, J. (2013.), *Crkva i svijet medija*, Zagreb, Glas Koncila
12. Valković, J., Duc in altum! Evangelizacija u „digitalno doba“, u: *Diacovensia* 20 (2012.) 2, 171-186.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

0

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ izv. prof. dr. sc. Danijel Labaš		
Potpis _____ Šime Zupčić, mag. theol.		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 10.02.2015. Potpis _____ Šime Zupčić, mag. theol.		

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Luka Marinović, mag. psych.		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Psihologija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7870		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Miljenko i Stošija Marinović		
Datum i mjesto rođenja:	16.03.1976., Zadar, Hrvatska		
Adresa:	josipa jovića 24, Zadar, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	023213958		
E-mail:	lumarinov@unizd.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zadru - Odjel za psihologiju , <i>Studij psihologije</i> , Dodiplomski, Hrvatska (2014./2015.) 2. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet , <i>Poslijediplomski znanstveni studij iz psihologije</i> , Poslijediplomski magisterij, Hrvatska (2014./2015.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2009 - 2014 - Predavač pri Sveučilištu u Zadru 2004 - 2009 - Školski psiholog u osnovnoj školi "Nova" 2001 - 2004 - Školski psiholog u Privatnoj gimnaziji s pravom javnosti u Zadru rujan 2000 - lipnja 2001 - Znanstveni novak pri Odjelu za psihologiju Sveučilišta u Zadru veljača 2000 - rujna 2000 - Školski psiholog u gimnaziji Vladimira Nazora u Zadru
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Marinović, Luka; Vulić-Prtorić, Anita. Usporedba dvije skale dječje depresivnosti s obzirom na njihove psihometrijske karakteristike // XII Dani psihologije u Zadru, Sažetci radova / Ilija Manenica (ur.). Zadar : Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet u Zadru, 2000. 44 (sažetak,znanstveni). 2. Anita Vulić Prtorić, Luka Marinović Dimenzije ličnosti kao prediktori obrambenih mehanizama // <i>Dani Zorana i Ramira Bujasa</i> Zagreb, Hrvatska, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 3. Luka Marinović Ispitivanje odnosa studentskih percepcija kvalitete kolegija, nekih aspekata motivacije i postignutog uspjeha // <i>Dani psihologije</i> Zadar, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 4. Anita Vulić Prtorić, Luka Marinović Personality and psychopathology: Comparison of the correlation patterns on the Freiburg

	Personality Inventory (FPI-R) and Brief Symptom Inventory (BSI), // <i>Alps Adria Psychology conference</i> Klagenfurt, Austrija, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Poster) 5. Irena Bezić, Ivan Vračić, Luka Marinović i ostali Profesionalni identitet kliničkog psihologa i psihoterapeuta; Je li to u Hrvatskoj nespojiva kombinacija? // <i>Godišnja konferencija hrvatskih psihologa</i> Dubrovnik, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 6. Luka Marinović, Marta Jović Učenje u situacijama s pozitivnim i negativnim potrepljenjem // <i>Dani psihologije</i> Zadar, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Poster)						
NASLOV PREDLOŽENE TEME							
Hrvatski:	Provjera Biggsovog 3P modela učenja						
Engleski:	Test of Bigg's 3P model of learning						
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):							
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Psihologija / školska psihologija i psihologija obrazovanja						
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)							
	<table border="1"><thead><tr><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor: prof. dr. sc. Vlasta Vizek Vidović</td><td>Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Hrvatska</td><td>vvizek@idi.hr</td></tr></tbody></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor: prof. dr. sc. Vlasta Vizek Vidović	Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Hrvatska	vvizek@idi.hr
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:					
Prvi mentor: prof. dr. sc. Vlasta Vizek Vidović	Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Hrvatska	vvizek@idi.hr					
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina							
Prvi mentor:	<p>Marušić, I. Pavin Ivanec, T. Vizek Vidović, V. (2010) Some predictors of learning motivation of student teachers, <i>Psihologijske teme</i>, 19/1, 31-44</p> <p>Pahić, T., Vizek Vidović, V., Miljević-Riđički, R. (2011) Involvement of Roma parents in children's education in Croatia: A comparative study, <i>Journal of Research in International Education</i>, Vol 10/3. 275 – 292.</p> <p>Domović, V. i Vizek Vidović, V. (2011) <i>Teacher education in Croatia: Recent developments in teacher education (2005-2010)</i> u Valenčić Zuljan, M. i Vogrinc, J. (ed.) European dimensions of teacher education-similarities and differences, Ljubljana, Faculty of Education, University of Ljubljana, 253-270.</p> <p>Domović, V. i Vizek Vidović, V. (2012) <i>Turning educational research into teacher education policy and practice: mission possible or impossible?</i> U Madalinska-Michala, J. Niemi, H. Chong, S., Research, policy and practice in teacher education in Europe. Lodz: University of Lodz. 264-276.</p> <p>Jugović, I., Marušić, I., Pavin Ivanec, T. & Vizek Vidović, V. (2012) Motivation and personality of preservice teachers in Croatia, <i>Asia-Pacific Journal of Teacher Education</i>, Volume 40, Issue 3, 271-287.</p> <p>Vizek Vidović, V., Domović, V., Drvodelic, M. (2012) The role of research in curricula reform in initial education for primary school teachers in Croatia, <i>Reflective education</i>, 8, No. 2, 140-148.</p> <p>Vizek Vidović, Vlasta; Domović, Vlatka. (2013) Teachers in Europe – Main Trends, Issues and Challenges, <i>Croatian Journal of Education</i>. 15, 3; 219-250.</p>						

OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Biggsov 3P model procesa učenja (Biggs, Kember i Leung 2001) predstavlja konceptualni okvir kojim se pokušavaju rasvijetliti kompleksne interakcije između faktora koji čine studentsko učenje. Naziv modela reflektira tri temeljne skupine činitelja studentskog učenja. To su prethodeći faktori, procesi učenja, te produkti učenja. Centralnu komponentu modela predstavljaju procesi učenja koji obuhvaćaju tzv. studentske pristupe učenju. Prema 3P modelu postoje dva temeljna studentska pristupa učenju. Površinski pristup učenju obuhvaća namjeru odnosno motivaciju studenta da riješi zadatak sa što manje uloženog truda te korištenje površnih strategija učenja što rezultira ishodima lošije kvalitete. Dubinski pristup učenju nastaje na temelju motivacije pojedinca da se autentično i smisleno angažira u zadatku pa stoga koristi adekvatne kognitivne aktivnosti i procese koje omogućavaju razumivanje gradiva. Drugim riječima motivacija je usmjerena na dubinsko razumijevanje gradiva pa će se stoga student(ica) tražiti glavnu ideju, princip ili pravilnu primjenu materijala kojeg uči. Budući da zauzimaju središnju poziciju 3P modela pretpostavlja se da pristupi učenju imaju medijatorsku ulogu između prethodećih faktora i produkata učenja. Drugim riječima studentko pristupanje učenju nekog konkretnog materijala bit određeno njegovim individualnim osobinama i ranijim iskustvima učenja, te njegovim doživljajem aktualne situacije učenja (preferirani pristupi učenju, koncepcije učenja, doživljaj kolegija). Ovi navedeni faktori čine prvu komponentu 3P modela odnosno prethodeće faktore.</p> <p>Studentske koncepcije podrazumijevaju različite načine na koje studenti definiraju termin „učenje“. Istraživanja pokazuju da se sve koncepcije učenja mogu podijeliti u dvije generalne skupine. Prema prvoj učenje podrazumijeva pospremanje informacija, reprodukciju i korištenje, a prema drugoj obuhvaća razumijevanje, konstrukciju značenja i personalnu promjenu (Purdie i Hattie 2006) Studenti ulaze u nove situacije učenja s varijacijama u navedenim koncepcijama učenja.</p> <p>Drugi važan prethodeći faktor su studentski doživljaji kolegija. Iako je u ranijim teorijama i modelima učenja neopravdano izostavljan, ovaj faktor ima snažan utjecaj na kvalitetu studentskog učenja (Entwistle 2005, Marton Entwistle i Hounsel 1995, Biggs i Tanf 2007, Trigwell i Prosser 2010, Ramsden 2004). Istraživanja ukazuju da će različiti studenti različito percipirati istu situaciju učenja, a te će varijacije biti u vezi s ranijim iskustvima učenja (preferirani pristup učenju, koncepcije učenja i sl.) i aspektima aktualne situacije učenja (način poučavanja, način vrednovanja znanja i sl.). Nakon što se formiraju, ove percepcije određuju način učenja studenta. Istraživanja sugeriraju da upravo na temelju percepcije akademskog konteksta studenti razvijaju različita motivacijska vjerovanja i različite pristupe učenju. Studenti koji percipiraju da način procjene znanja zahtjeva samo memoriziranje i dosjećanje i da su zahtjevi kolegija previsoki vjerojatnije će razviti površinski pristup, dok je dubinski pristup povezan s percepcijom visoke kvalitete poučavanja, određene slobode pri učenju, jasnih ciljeva i standarda, te odgovarajućeg opterećenja i načina procjene znanja.</p> <p>Treći prethodeći faktor u ovom istraživanju su preferencije prema studiranju. Odnose se na individualne tendencije studenta prema odabiru površnog ili dubinskog pristupa učenju, a rezultat su ranijih iskustava učenja. Ako je student u toku svog ranijeg školovanja bio nagrađivan u korištenju površnog pristupa učenju kod njega će se razviti tendencija upravo prema ovom pristupu. Zbog toga se ovako definirani pristupi učenju mogu smatrati i habitualnim odabirom strategija i akcija pri učenju (Tang, 1991). Ove studentske preferencije utječu na aktualno učenje u specifičnoj situaciji te zbog toga mogu smatrati prethodećim faktorom.</p> <p>Produkti učenja označavaju treću komponentu Biggsovog modela učenja i podrazumijevaju ishode učenja. Već su prva istraživanja studentskih pristupa učenju (npr. Marton i Saljo, 1976, Svensson</p>

	<p>1977) pokazala su različiti pristupi učenju povezani s kvalitativnim razlikama u ishodima učenja. Površinski pristup povezan je s lošijim ishodima učenja, dok dubinski vodi do kvalitetnijih ishoda odnosno do veće strukturalne kompleksnosti.</p> <p>Opisani 3P model predstavlja konceptualni okvir prema kojemu koncepcije učenja, preferirani pristupi učenja i percepcije kvalitete kolegija čine tri skupine prethodećih faktora, dok su studentski pristupi učenju procesni faktori odnosno medijatori, a postignuće i zadovoljstvo predstavljaju produkte učenja. Pri tom se pretpostavlja da prethodeći faktori na produkte djeluju direktno i indirektno preko pristupa učenju. U tom smislu pristupi učenju imaju status medijator varijabli u ovom modelu. Prema 3P modelu sve tri skupine faktora recipročno su povezane.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Biggs' 3P model of learning (Biggs, Kember and Leung 2001) is conceptual framework which includes complex interaction between the factors which influence student learning. The name of the model is a reflection of three basic components of student learning: presage, process and product. The central component is represented by the processes of learning which encompass the student's approaches to learning. According to the 3P model, there are two basic student approaches to learning. The surface approach to learning comprises of student's attempt to solve a task with minimum effort, as well as the use of the strategies of superficial learning which results in an outcome of poorer quality. The deep approach to learning emerges from the student's authentic need to deeply understand material, to engage in a task of learning and to employ strategies of deep learning. Since they have central position in the model, it is assumed that approaches to learning have a mediating role between presage factors and the products of learning. In other words, students approach to learning will be determined by individual characteristics and earlier experiences of learning, as well as by the experience of the actual learning situation (preferred approaches to learning, conceptions of learning, experiences of context of learning) , all of theses form the first component of the 3P model, termed as presage factors.</p> <p>Student's conceptions of learning refer to different ways by which students define „learning“. Researches have shown that all concepts of learning can be divided into two general groups. According to the first, learning implies memorisation of information, its reproduction and use, and the second group encompasses understanding, the construction of meaning and personal change (Purdie i Hattie 2006). Students differ in these conceptions and these variations affect their learning. The second important presage factor is students' experiences of context of learning. Many researches suggest close relationship between this factor and quality of a students learning. Students also differ in way they perceive the same situation of learning. These variations are connected to earlier experiences of learning (preferred approaches to learning, conceptions of learning etc) and aspects of the actual situation of learning (teaching methods, procedures of evaluation etc.). It seems that once these perceptions have been formed they influence students learning. Researchers also suggest students develop different motivational beliefs and different approaches of learning on the basis of their perceptions of learning context. Students who perceive that the evaluation of knowledge requires nothing but memory and recollection, and that course requirements are too high will probably develop a surface approach, whereas a deep approach is connected to the perception of high quality of teaching, freedom in learning, clarity of academic goals, expectations and standards and perceptions of adequate workload and adequate procedures of evaluation of knowledge. Preferred approaches to learning are also one of the presage factors of student learning. These are connected to the individual tendencies of a student to select either a surface or deep approach to learning, and are the result of earlier experiences of learning. If a student was awarded earlier on in his or her career for using a surface approach to learning, a tendency toward this approach will ensue. So preferred approaches to learning can be considered as a habit in selecting a strategy or action in learning (Tang, 1991). These preferences influence actual learning in a specific situation and because of that they belong to presage factors.</p>

The products of learning constitute the third component of Biggs' 3P model and they include outcomes of learning such as academic performance and student' satisfaction. The initial researches of students approach to learning (Marton i Saljo, 1976, Svensson 1977) showed that different approaches to learning are connected to qualitative differences in the outcome of learning. The surface approach is connected to poorer outcomes of learning, whereas the deep approach leads do to a better outcome, and also to a greater structural complexity.

The 3P model represents a conceptual framework which assumes that conceptions of learning, the preferred approaches to learning and perceptions of the course quality are part of presage factors, whereas student approaches to learning are process factors (or mediators), and student performance and satisfaction represent the products of learning. According to the model presage factors have direct effects on products of learning but also they have indirect effect trough changes of approaches to learning. In that sense approaches to learning present mediator between presage and product factors. According to the 3P model, all three groups of factors are reciprocally connected.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Iako su generalne psihološke teorije uspjele objasniti mnoge oblike učenja, nisu se pokazale jednako uspješne u objašnjavanju nekih specifičnih varijanti kao što je npr. učenje u obrazovnim uvjetima. Mnogi istraživači kritiziraju pokušaj primjene općih teorija učenja na specifično područje obrazovanja. Smatraju da se ljudsko učenje u obrazovnom kontekstu ne može svesti na jednostavan proces zapamćivanja informacija ili reagiranja na vanjske podražaje niti se može objasniti samo individualnim osobinama studenta (npr. Bredo 2005, Dahlgren 2005, Entwistle 2005, Entwistle i McCune, 2004, Watkins 1996). U skladu s tim Entwistle i Smith (2002, str. 324) navode: „*Trebamo teoriju koja će direktno biti usmjerena na obrazovanje, a koja će biti dovoljno široka da obuhvati i individualnu i kontekstualnu perspektivu u opisivanju aktivnosti učenika i nastavnika i koja će osigurati vezu između individualnog znanja, postavljenih normi i standarda obrazovnog postignuća.*“ Brojni se istraživači usmjeravaju upravo na specifičnu vrstu učenja koja se događa u obrazovnom kontekstu, a edukacijska istraživanja definiraju kao „*pažljive i sustavne pokušaje da se postigne što bolje razumijevanje obrazovnog procesa, i to s ciljem poboljšanja efikasnosti tog procesa.*“ (Entwistle 2005. str. 3).

Prva istraživanja studentskih pristupa učenju provode Goteborški istraživači Marton i Saljo (1976a i 1976b). Koristeći specifičnu kvalitativnu metodologiju (tzv. fenomenografska istraživanja) autori pronalaze dva temeljna studentska pristupa učenju. Prvi je *površinski pristup učenju* koji obuhvaća namjeru studenta da riješi zadatak sa što manje uloženog truda. Zbog toga se student usmjerava samo na površne karakteristike teksta, najčešće koristi kognitivne procese nižeg reda i to u situacijama kada je potrebno koristiti kognitivne procese višeg reda (npr. „učenje na pamet“, nereflektivno pamćenje informacija, inzistiranje na proceduralnom rješavanju problema s ograničenim konceptualnim razumijevanjem (Entwistle, McCune i Walker, 2001)). Sve to sprječava studenta da vidi pravo značenje teksta pa stoga ovakvo učenje rezultira ishodima niže kvalitete (Trigwell i Prosser, 1991). Biggs i Tang (2007) navode da taj način učenja postaje mučenje, a s tim se pojavljuju negativni osjećaji kao što su dosada, cinizam i anksioznost. Drugi je *dubinski pristup učenju* koji nastaje na temelju potrebe pojedinca da se autentično i smisleno angažira u zadatku pa stoga koristi adekvatne kognitivne aktivnosti i procese. Temeljna motivacija je usmjerena na dubinsko razumijevanje gradiva. Pri tome studenti traže pravo značenje sadržaja odnosno ključnu ideju ili pravilnu primjenu. Ovaj pristup je u vezi s pozitivnim motivacijskim vjerovanjima, a često rezultira i pozitivnim osjećajima kao što je interes, osjećaj važnosti, i pozitivno uzbuđenje (Biggs i Tang, 2007). Marton i Saljo (1976) su također pronašli vezu između pristupa učenju i ishoda učenja. Studenti koji su koristili dubinski pristup bolje su razumjeli sadržaj učenja te su ga bili u stanju bolje i točnije sažeti. Slični rezultati utvrđeni su naknadno u brojnim istraživanjima (Ramsden 2004; Trigwell, Prosser, Waterhouse, 1999; Trigwell i Prosser, 1991; van Rossum i Schenk 1984; Giorgi, 1986).

Na temelju spomenutih istraživanja razvijeno je nekoliko modela studentskih pristupa učenju (npr. Entwistle 1987, Ramsden 2003, Prosser, Trigwell, Hazel i Gallagher 1994, Price i Richardson 2004, te Biggs 1987, Biggs Kember i Leung 2001). Navedeni modeli predstavljaju konceptualne okvire kojim se pokušavaju rasvijetliti kompleksne interakcije između faktora koje čine studentsko učenje. Pri tome svi navedeni modeli uključuju slične aspekte učenja kao što su pristupi učenju, subjektivne percepcije kvalitete poučavanja, koncepcije učenja i sl. Varijacije među modelima utemeljene su na određenim razlikovanjima u pogledu specifičnih pozicija nekih varijabli unutar modela. Npr. prema Biggsovom modelu studentske percepcije kvalitete poučavanja spadaju u prethodeće faktore dok prema Prosseru, Trigwellu, Hazelu i Gallagheru (1994) ove percepcije imaju medijatorsku ulogu između koncepcija i pristupa učenja pa ih prema tome autori pomiču prema procesima učenja.

Jedan od modela studentskog učenja je i Biggsov 3P model (1987, Biggs Kember i Leung 2001). Posljednja verzija modela (Biggs Kember i Leung, 2001) pruža precizan konceptualni okvir kojim se operacionaliziraju odnosi između prethodećih faktora učenja, te procesa i produkata učenja.

2. BIGGSOV 3P MODEL UČENJA

Prema najnovijoj verziji modela (Kember, Biggs i Leung 2004, Biggs i Tang 2007) postoje tri skupine činitelja studentskog učenja. To su: prethodeći faktori, procesi učenja, te produkti učenja (Slika 1). Kvaliteta studentskog učenja ovisi o interakcijama među navedenim skupinama faktora. Pri tome su krajnji produkti učenja, odnosno ishodi učenja posljedica promjena u procesima učenja ali i u prethodećim faktorima. U daljnjem tekstu bit će detaljnije objašnjene varijable značajne za model kao i odnosi među njima.

2.1. Prethodeći faktori

Prema Biggsu (1987, Biggs i Tang 2007) prethodeći faktori obuhvaćaju sve one faktore koje prethode samom procesu i aktivnostima učenja. U ovu kategoriju spada predznanje, sposobnosti, ranija iskustva učenja, kognitivni stilovi, aspekti situacije (Biggs, 1987), generalni pristupi učenju, motivacija (Biggs i Tang 2007, Biggs i Moore 1993, Lizzio Wilson i Simons, 2002, Tang 1991), studentske koncepcije učenja (Prosser i Trigwell, 1999), studentske percepcije kvalitete poučavanja (Ramsden 2004, Lizzio, Wilson i Simons 2002, Diseth, Pallesen, Brunberg, Larsen, 2010). Prema Biggsu (1987, Biggs i Tang 2007) navedeni prethodeći faktori na dva načina utječu na postignuće studenta. Djeluju direktno na ishode učenja, ali i indirektno preko pristupa učenju.

Budući da se veliki broj faktora može svrstati u ovu skupinu ovo će istraživanje biti usmjereno na sljedeće prethodeće varijable: *studentske koncepcije učenja, preferirani pristupi učenju, studentske percepcije kvalitete poučavanja.*

2.1.1. Koncepcije učenja

Koncepcije učenja podrazumijevaju različite načine na koje studenti definiraju termin „učenje“ odnosno ideje i vjerovanja koje studenti imaju o učenju (Lai & Chan, 2005, Trigwell i Ashwin, 2006). Istraživanja pokazuju da se studenti razlikuju s obzirom na koncepcije učenja (Saljo, 1979; Marton, Dall Álba & Beaty, 1993; Entwistle i Entwistle, 1992; Ryan 1984; Vermunt, van Riswijk, 1988; Burnett, Pillay, Dart, 2003). Van Rossum i Hammer (1985) smatraju da koncepcije zapravo utječu na različite načine razmišljanja i djelovanja, odnosno korištenja različitih strategija studiranja. S tim se slažu Prosser i Trigwell (1999) koji sugeriraju da varijacije u koncepcijama učenja direktno djeluju na studentovu svjesnost aktualne situacije učenja odnosno usmjeravaju studentsku percepciju okoline. To rezultira odabirom različitog pristupa učenju što vodi prema razlikama u kvaliteti ishoda.

Saljo (1979) je istraživao što studenti podrazumijevaju pod terminom „učenje“. Utvrdio je da postoje 5 hijerarhijskih razina koncepcija učenja. Učenje se dakle može definirati kao 1) *kvantitativno povećanje informacija*; 2) *pamćenje informacija*, 3) *korištenje informacija*, 4) *razumijevanje sadržaja, apstrakcija značenja*; 5) *interpretativni proces razumijevanja realnosti*. Marton, Dall Álba & Beaty (1993) dodaju još jednu hijerarhijsku razinu prema kojoj učenje predstavlja *personalnu promjenu* odnosno postaje potpuno transformativno u osobnom smislu.

Zanimljivo je da brojni istraživači navedene razine koncepcija dijele u dvije šire kategorije. Već Saljo (1979) govori o tzv. reproduktivnim

konceptijama (razine od 1. do 3.) i rekonstruktivnim konceptijama (razine 4. i 5.). S time se slažu i Marton i sur. (1993) koji govore površinskim i dubinskim konceptijama. Biggs (1994) spominje dvije perspektive učenja, kvantitativnu i kvalitativnu. Prema kvantitativnoj perspektivi učenje podrazumijeva stjecanje i akumulaciju sadržaja, a prema kvalitativnoj učenje predstavlja potragu za razumijevanjem, te vodi prema otkrivanju pravog značenja. Nadalje Tait, Entwistle i McCune (1998) su prilikom provjere skale za mjerenje konceptija učenja utvrdili dva faktora koje su nazvali učenje putem reprodukcije i učenje putem transformacije. Purdie i Hattie (2002) su u svom detaljnom pregledu literature također izvijestili o „*konzistentnoj i perzistentnoj podjeli konceptija učenja u dvije kategorije*” (str. 17.). Prema prvoj učenje podrazumijeva pospremanje informacija, reprodukciju i korištenje, a prema drugoj obuhvaća razumijevanje, konstrukciju značenja i personalnu promjenu.

Istraživanja nadalje sugeriraju da su studentske konceptije učenja povezane i s pristupima učenju i s kvalitetom ishoda učenja. Oni studenti koji imaju razvijene dubinske konceptije učenja češće odabiru dubinski pristup učenju te postižu više postignuće dok oni koji imaju površne konceptije češće odabiru površinski pristup učenju što rezultira nižim postignućem (Saljo, 1979, Marton i sur. 1993, Allan 1996, Martin i Ramsden, 1998, Van Rossum and Schenk, 1984, Dart 1998, Trigwell i Prosser 1991, van Rossum i Hammer 2010.).

Zbog navedenih rezultata neki autori naglašavaju prediktorsku snagu konceptija učenja u objašnjavanju pristupa učenju i kvalitete ishoda učenja. Tako Allan (1996) napominje da su upravo studentske konceptije učenja kritična varijabla u determiniranju studentskih pristupa učenju. S tim se slaže i Gibbs (1995) koji navodi da je odnos između konceptija učenja i ponašanja studenta pri učenju konkretnog zadatka toliko blizak da je moguće predvidjeti kvalitetu ishoda učenja direktno na temelju konceptija učenja. Zbog svega navedenog studentske se konceptije učenja mogu smatrati značajnim prethodećim faktorom procesa učenja.

Treba međutim napomenuti i neka suprotna stajališta. Npr. Fuller (1999, prema Purdie i Hattie, 2002) nije uspio pronaći dokaze o postojanju veza između studentskih konceptija učenja i akademskog postignuća. Autor ovo objašnjava pretpostavkom da kontekst učenja ima veći utjecaj na učenje od konceptija učenja.

Veliki broj navedenih istraživanja kvalitativnog je tipa, odnosno u većini provedenih istraživanja korištene su različite varijante tzv. fenomenografske procedure koja se sastoji od specifične varijante intervjua i sadržajnih analiza studentskih odgovora. Malo je pokušaja da se navedene veze istraže pomoću kvantitativne metodologije. Jedan takav primjer predstavlja konstrukcija subskale za mjerenje konceptija učenja (Tait, Entwistle i McCune, 1998). Autori su u svoju treću verziju upitnika za mjerenje pristupa učenju ASSIST (*eng. Approaches and Study Skills Inventory for Students*) uključili subskalu za mjerenje konceptija učenja. Pronašli su dva faktora koje su nazvali: a) učenje putem reproduciranja; b) učenje putem transformiranja. Prvi je značajno korelirao s površinskim i strateškim pristupom učenju, dok je drugi faktor u značajnoj korelaciji s dubinskim pristupom učenju.

S obzirom na navedeno moguće je očekivati da će se konceptije učenja pokazati valjanim i značajnim prethodećim faktorom procesa učenja, odnosno da će razina studentskih konceptija učenja biti u vezi sa studentskim pristupima učenju u konkretnom kontekstu učenja te s kvalitetom ishoda učenja.

2.1.2. Percepcija kvalitete kolegija – Ovaj skup varijabli predstavlja jednu od centralnih elemenata gotovo svih modela studentskog učenja. Svi istraživači studentskih pristupa učenju ističu važnost subjektivnih percepcija kvalitete poučavanja u oblikovanju studentskog učenja (Marton i Saljo, 1976, Marton Entwistle i Hounsell, 1995, Entwistle i Ramsden, 1983, Ramsden, 2004, Biggs i Tang, 2007, Richardson, 2000, Prosser i Trigwell, 1999, Ramsden, 1991 i dr.). Prema njima bliskost ovih varijabli posebno je vidljiva u istoj situaciji učenja gdje je kontekst i dizajn poučavanja jednak za sve studente, a ipak se studentske percepcije tog konteksta međusobno značajno razlikuju. Sličnog je uvjerenja i Richardson (2000) koji na temelju detaljnog pregleda literature zaključuje da “*studentski pristupi učenju i studentske percepcije akademske okoline dijele značajnu proporciju zajedničke varijance.*” Zbog toga je posebno važno što detaljnije ispitati prirodu ovog odnosa smatra Richardson.

Iako su studentske percepcije u različitim modelima studentskog učenja postavljene na donekle različite pozicije. Npr. neki autori (Prosser, Trigwell, Hazel i Gallagher, 1994; te Price i Richardson, 2004) pomiču ove varijable više prema procesima, prema 3P modelu one pripadaju prethodećim faktorima. Ova njihova pozicija određena je činjenicom da se pojavljuju prije neposrednog učenja i kao takve djeluju na odabir strategija i procesa učenja. Upravo zbog toga su i u ranijim istraživanjima definirane kao prethodeći faktori (npr. Diseth, Pallesen, Hovland i Larsen, 2006, Lizzio, Willson i Simons 2002)

Već su Marton i Saljo (1976) pronašli vezu između studentskih percepcija zadatka i pristupa učenju odnosno kvalitete ishoda učenja. Ti su rezultati sugerirali da je moguće mjeriti razlike u percepciji kvalitete poučavanja i da te razlike igraju ulogu u studentskom učenju. Prve su kvantitativne studije ovog tipa provodili Entwistle i Ramsden (1983). Utvrdili su da uspješniji studenti češće odabiru dubinski pristup učenju te percipiraju da je kontekst poučavanja bio kvalitetniji, manje zahtjevan i da je pružao više slobode pri učenju. Slični rezultati utvrđeni su i u drugim studijama (Meyer & Parsons, 1989; Entwistle i Tait, 1990; Ramsden, 1991; Trigwell i Prosser, 1991).

Ramsden (1991) konstruirao instrument za procjenu subjektivne percepcije kvalitete poučavanja, tzv. upitnik doživljaja studija, CEQ (eng. Course Experience Questionnaire). Konstrukcijom CEQ-a autor je obuhvatio temeljne dimenzije procesa poučavanja na temelju kojih se mogu uspoređivati različite obrazovne sastavnice (studiji, odjeli, kolegiji). Koristeći CEQ instrument više je istraživača pronašlo pozitivne veze između percepcije kvalitete poučavanja i pristupa učenju (Long i Hilman, 2000, Ramsden 1998 prema Ramsden 2004, Wilson i sur. 1997, Trigwell i Prosser 1991, Byrne i Flood, 2003, Diseth, Pallesen, Hovland i Larsen, 2006, Lizzio, Willson i Simons 2002, Sadlo i Richardson, 2003). Ramsden (1991) je pronašao pozitivne veze između dubinskog pristupa učenju i percepcije dobrog poučavanja, dok je površinski pristup učenju bio u negativnoj korelaciji s faktorom odgovarajuće procjene znanja, dobrim poučavanjem i jasnoćom ciljeva i standarda. Lizzio, Willson i Simons (2002) su na uzorku od 2130 studenata utvrdili da su sve CEQ subskale predstavljale značajne i pozitivne prediktore dubinskog pristupa učenju, dok su se kao negativni prediktori površinskog pristupa učenju pojavili odgovarajuće opterećenje i odgovarajuća procjena znanja. Drugim riječima, oni studenti koji percipiraju da je poučavanje bilo kvalitetno, da je procjena bila odgovarajuća, opterećenje optimalno, a ciljevi i očekivanja jasni vjerojatnije će odabirati dubinski pristup učenju. S druge strane, studenti koji procjenjuju da je opterećenje bilo preveliko i da su procedure procjene bile usmjerene na testiranje pamćenja i kvantitativnih aspekata znanja češće odabiru površinski pristup učenju. Lizzio i suradnici su također utvrdili veze između studentskih percepcija kvalitete poučavanja i produkata učenja. Svi aspekti percepcije okoline bili su značajni pozitivni prediktori postignuća i zadovoljstva. Slični rezultati dobiveni su i u istraživanjima koje su provodili Diseth, Pallesen, Hovland i Larsen (2006), Trigwell i Prosser (1991), te Wilson, Keitha, Lizzio i Ramsden (1997).

Zbog svojih karakteristika CEQ je prihvaćen kao instrument za mjerenje percipirane kvalitete poučavanja na svim australskim sveučilištima pa zbog toga danas postoji više verzija ovog instrumenta. Willson, Lizzio i Ramsden (1997) su proveli detaljnu analizu različitih verzija upitnika te su zaključili da je tzv. CEQ23 najbolja verzija jer obuhvaća istu faktorsku strukturu kao i original ali su veze među česticama i faktorima jasnije i čišće.

Sva navedena istraživanja sugeriraju da će studenti koji procjenjuju kvalitetnijim kontekst poučavanja pokazati i veću tendenciju prema dubinskom učenju, dok će studenti s negativnim percepcijama imati tendenciju prema površinskom pristupu učenju. Ove će se razlike zatim manifestirati i razlikama u kvaliteti ishoda učenja. Navedena istraživanja također pružaju dokaze o valjanosti CEQ-a kao instrumenta za mjerenje onih elemenata obrazovnog konteksta koji su sustavno povezani s studentskim procesima učenja (Wilson i sur. 1997).

Navedeni autori međutim nisu ispitivali veze između koncepcija učenja i percepcije kvalitete poučavanja iako postoje hipoteze da će i ove dvije skupine varijabli biti u značajnim vezama. Npr. Prosser i Trigwell (1999) napominju da će studenti s dubljim koncepcijama učenja drugačije percipirati kontekst učenja što će rezultirati drugačijim pristupom učenju.

2.1.3. Preferirani pristupi učenju – Prema Biggsu (1987, Biggs, Kember i Leung 2001) pristupe učenju je moguće mjeriti i prije negoli studenti uđu u novu situaciju učenja. Tako identificirani pristupi označavaju generalne studentske preferencije i habitualne odabire strategija i akcija pri učenju (Tang, 1991). Ove studentske preferencije utječu na aktualno učenje u specifičnoj situaciji te zbog toga mogu smatrati prethodećim faktorima i osobnim karakteristikama (Tang, 1991, Kember, Biggs i Leung, 2004). Biggs naglašava važnost stečenih obrazaca i preferencija učenja na aktualno učenje u specifičnoj situaciji učenja. Oni studenti koji su u prošlosti bili potreppljivani za korištenje određenog pristupa učenja imat će tendenciju koristiti takav pristup učenja i aktualnoj situaciji učenja. Drugim riječima, u svakoj situaciji učenja postojat će dva utjecaja. Jedan je situacijski koji će se manifestirati kroz povezanost studentskih percepcija situacije i odabira specifičnih pristupa učenju. Drugi se odnosi na već postojeće preferencije studenta prema određenom pristupu učenja, a manifestirat će se kroz povezanost između korištenja preferiranog pristupa učenju i specifičnog pristupa učenju u specifičnoj situaciji

učenja.

U skladu s navedenim može se očekivati da će studenti koji u novu situaciju učenja ulaze s preferencijama prema površinskom pristupu učenja imati tendenciju da i u novoj specifičnoj situaciji učenja odaberu površinski pristup učenju što će rezultirati lošijim postignućem. Studenti koji su razvili preferencije prema dubinskom pristupu učenju u novoj situaciji učenja imat će tendencije prema dubinskom pristupu što će se manifestirati u boljem postignuću studenta.

Nema mnogo istraživanja u kojima su provjeravani ovi efekti. Tang (1991) je pronašla korelaciju između generalnih pristupa učenju i korištenja strategija u specifičnom zadatku učenja. Drugim riječima studenti koji imaju preferencije prema površinskom učenju češće će odabirati površne strategije učenja u konkretnom zadatku, dok će preferencije prema dubinskom pristupu voditi prema korištenju dubinskih strategija u specifičnom zadatku učenja. Međutim, Tang (1991) je kombinirala kvantitativan i kvalitativan pristup. Pristupe učenju procjenjivala je SPQ skalom dok je aktivnost studentskog učenja procjenjivala retrospektivnim intervjuima.

3.2. Procesi učenja

Predstavljaju centralnu komponentu 3P modela i odnose se na samu aktivnost učenja. Drugim riječima podrazumijevaju sve ono što studenti poduzimaju i čine u trenutku učenja (Biggs 1987, Biggs Kember i Leung 2001, Biggs, 2003). Stoga se može reći da ova faza 3P modela odgovara na ključno pitanje istraživača studentskih pristupa učenju: „Što studenti rade?“ (Biggs i Tang, 2007). Prema Biggsu i Tangu (2007) dva su temeljna pristupa učenju. To su dubinski i površinski pristup (detaljnije opisani u Uvodu, str.2.).

Varijacije u pristupima učenju određene su prethodećim faktorima, odnosno koncepcijama učenja, generalnim pristupima učenju te percepcijama situacije. S druge strane pristupi učenju utječu direktno na ishode učenja. Na takav način oni zapravo predstavljaju medijator varijable koji prenose utjecaj prethodećih faktora na ishode. Pri tome Biggs i Tang (2007) napominju da je snažniji utjecaj pristupa učenja na učenje.

2.3. Produkti učenja

Produkti učenja označavaju treći i krajnji dio Biggsovog modela učenja i podrazumijevaju ishode učenja. Ishodi mogu biti definirani na nekoliko načina: a) kvantitativno; b) kvalitativno preko procjene strukturalne kompleksnosti studentskih odgovora (npr. SOLO taksonomija, Biggs i Collins, 1982, Biggs i Tang, 2007); c) subjektivno preko osjećaja zadovoljstva. Već su Marton i Saljo (1976) utvrdili da različiti pristupi učenju vode prema ishodima različite kvalitete. Dubinski pristup učenju vodi do kvalitetnijih ishoda učenja, a površinski do manje kvalitetnih ishoda. Brojna su naknadna istraživanja podržala ove rezultate (Svensson 1977, Entwistle i Ramsden 1983, van Rosum i Schen 1984, Entwistle i Entwistle 1991, Trogwell i PRosser 1991 i dr). Možda najsnažniju podršku pruža Watkins (2001). On je u obuhvatnoj i detaljnoj meta-analizi koju je proveo na 55 neovisnih istraživanja i koje je uključivala 27078 studenta u 15 različitih zemalja utvrdio vezu između studentskog postignuća i dubinskog pristupa učenju ($r = 0.16$) te površinskog pristupa učenje ($r = -0.11$).

2.4. Pretpostavljeni odnosi među elementima 3P modela

Opisani 3P model predstavlja konceptualni okvir prema kojemu koncepcije učenja, preferirani stilovi učenja i percepcije kvalitete kolegija čine tri skupine prethodećih faktora, dok su studentski pristupi učenju procesni faktori odnosno medijatori, a postignuće na ispitu odnosno ishodi učenja i zadovoljstvo predstavljaju produkte učenja. Pri tom se pretpostavlja da prethodeći faktori na produkte djeluju direktno i indirektno preko pristupa učenju. U tom smislu pristupi učenju imaju status medijator varijabli u ovom modelu. Prema 3P modelu sve tri skupine faktora recipročno su povezane.

Ranija istraživanja su najčešće provedena na razini studija. Drugim riječima opisane varijable najčešće su konceptualizirane na način da su se odnosile na prosječne aspekte studiranja (prosječan uspjeh na studiju, ukupno zadovoljstvo, percepcija cijelog studija i sl.), dok je vrlo malo pažnje bilo usmjereno na specifičan kontekst učenja. U novije vrijeme istraživači postaju svjesni upravo ovih situacijskih utjecaja te pokušavaju ispitati navedene odnose u specifičnom kontekstu poučavanja. U skladu s tim i ovo je istraživanje usmjereno na provjeru navedenih odnosa u specifičnim uvjetima konkretnog kolegija.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

U skladu s navedenim, cilj ovoga istraživanja jest provjeriti odgovaraju li odnosi između tri skupine varijabli pretpostavljenim odnosima 3P modela učenja. Specifično, provjerit će se jesu li a) ishodi učenja pod direktnim utjecajem prethodećih faktora (konceptija učenja, preferiranih stilova učenja, percepcije kolegija) i b) pristupa učenju. Također će se provjeriti c) mogu li se studentski pristupi učenju smatrati medijatorima između prethodećih faktora i ishoda učenja.

Prema 3P modelu moguće je pretpostaviti da će svi prethodeći faktori biti u značajnim vezama s procesima učenja odnosno studentskim pristupima učenju u konkretnom kolegiju. U skladu s tim dubinske konceptije učenja, preferirani dubinski pristup učenju te percepcije kvalitete poučavanja ostvarivat će pozitivne veze s dubinskim pristupom učenju. S druge strane površinske konceptije učenja i preferirani površinski pristup učenju ostvarivat će pozitivnu vezu s površinskim pristupom učenju u specifičnom kolegiju. Percepcija kvalitete kolegija će biti u negativnoj korelaciji s površinskim pristupom učenju.

S druge strane kvaliteta ishoda učenja ovisit će o studentskim pristupima učenju. Zbog toga se može očekivati pozitivan odnos između dubinskog pristupa učenju, te postignuća i zadovoljstva. Što studenti budu imali razvijeniji dubinski pristup učenju to će postizati više postignuće i biti zadovoljniji s kolegijem. S druge strane očekuje se negativna korelacija između zastupljenosti površinskog pristupa učenju postignuća i zadovoljstva. Što studenti budu imali razvijeniji površinski pristup učenju to će postizati niži uspjeh i biti manje zadovoljni kolegijem.

3P model pretpostavlja da prethodeći faktori mogu na dva načina utjecati na produkte učenja. Mogu utjecati direktno pa se može očekivati da će dubinske konceptije učenja, preferirani dubinski pristup učenju i percepcija kvalitete kolegija biti u pozitivnoj vezi s postignućem i zadovoljstvom studenta, dok će površinske konceptije učenja, preferirani površinski pristup učenju ostvarivati negativnu vezu s postignućem i zadovoljstvom studenata. Međutim, utjecat će i indirektno preko procesa učenja. U skladu s tim dubinske konceptije učenja, preferirani dubinski pristupi učenju, te percepcija kvalitete kolegija ostvarivat će pozitivnu vezu s dubinskim pristupom učenju u specifičnom kolegiju što će voditi prema ishodima veće kvalitete. Površinske konceptije učenja i preferirani površinski pristupi učenju ostvarivat će pozitivnu korelaciju s površinskim pristupima učenju u specifičnom kolegiju što će voditi prema ishodima niže kvalitete. Upravo na ovaj način manifestirat će se medijatorska pozicija studentskih pristupa učenju između prethodećih faktora i produkata učenja.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Ispitanike ovoga istraživanja činit će studenti prve godine različitih diplomskih studija Sveučilišta u Zadru (N=400). Studenti dolaze iz različitih studijskih usmjerenja (geografija, povijest, strani jezici, filozofija, hrvatski jezik, sociologija) te će svi oni slušati i polagati isti zajednički jednosemestralni kolegij.

Instrumenti

Upitnik pristupa učenju (R-SPQ-2F, Biggs, Kember i Leung, 2001.) - Upitnik je namijenjen procjeni studentskih pristupa učenju. Sastoji se od 20 čestica koje definiraju 4 subskale. To su dubinske strategije (DS) i dubinski motivi (DM), te površinske strategije (PM) i površinski motivi (PM). Pristupi učenju predstavljaju specifičnu kombinaciju motiva i strategija. Tako dubinski pristup obuhvaća 10 čestica koji obuhvaćaju dubinske motive (DM) i dubinske strategije (DS). Površinski pristup (PP) se sastoji od 10 čestica koje obuhvaćaju površinske motive (PM) i površinske strategije (PS). Istraživanja psihometrijskih karakteristika podržavaju navedenu faktorsku strukturu upitnika (Biggs, Kember i Leung, 2001). Što se tiče pouzdanosti Burnet i Dart (2000) smatraju da je opravdanije koristiti ukupni rezultat svakog pristupa učenju nego li pojedine subskale. S tim se slažu i rezultati drugih istraživanja (npr. Kember, Biggs i Leung, 2004). U tom slučaju govorimo o dvije skale (dubinski pristup (DP), površinski pristup (PP), a njihovi Alpha koeficijenti pouzdanosti iznose: $PP=0,71$, $DP=0,81$). Slično je dobiveno i u drugim istraživanjima gdje se pouzdanosti kretala između 0.70 i 0.80 (Biggs 1987, Tang 1991, Biggs i sur. 2001, Zeegers 2001, 2002, Hattie i Watkins, 1981). Upitnik R-SPQ-2F će u ovom istraživanju biti korišten za dvije svrhe: a) za procjenu preferiranih pristupa studiranju (u početnoj fazi prije nego li su se ispitanici susreli s novim kolegijem); b) za procjenu specifičnih pristupa učenju u kolegiju (primijenjen krajem semestra). Budući da su pristupi učenju definirani kao varijable koje su u velikoj mjeri određene situacijskim aspektima, može se pretpostaviti da će se mjerenjem pristupa učenju u odnosu na cjelokupan studij i to prije nego li studenti dođu u kontakt s novim kolegijem procjenjivati preferencije studenata prema pristupima učenja. S druge strane mjerenjem pristupa učenju u specifičnom kolegiju i to na samom kraju kolegija pretpostavlja se da će se mjeriti studentski aktualni pristupi učenju u specifičnom kolegiju. Eventualne kovarijacije između ova dva mjerenja mogu se pripisati studentskim osobnim preferencijama, a eventualne razlike između ova dva mjerenja mogu se pripisati specifičnim utjecajima situacije.

Upitnik doživljaja kolegija, CEQ23 - Upitnik se sastoji se od 23 čestice koje definiraju 5 subskala uz dodatak još jedne čestice kojom se procjenjuje generalno zadovoljstvo kolegijem. Subskale CEQ upitnika su: 1. Dobro poučavanje (6 čestica; $Alpha=0,87$); 2. Jasnoća ciljeva i standarda (4 čestice, $Alpha=0,80$); 3. Odgovarajuće opterećenje (4 čestice, $Alpha=0,77$); 4. Odgovarajuća procjena (3 čestice, $Alpha=0,71$); 5. Generičke vještine (6 čestica, $Alpha=0,72$). Upitnik će se primijeniti na kraju kolegija prije ispitnog roka.

Upitnik koncepcija učenja Za ispitivanje koncepcija učenja koristit će se skala koncepcija učenja koja se sastoji se od 8 tvrdnji koje opisuju različite koncepcije učenja (Tait, Entwistle i McCoun, 1998). Tvrdnje definiraju dva faktora: reproduktivne koncepcije učenja i transformativne koncepcije učenja. Prvi faktor obuhvaća tvrdnje koje se odnose na površne koncepcije prema kojima se učenje definira kao pamćenje informacija, povećavanje količine informacija i sl. Drugi faktor obuhvaća dubinske koncepcije učenja prema kojima se učenje definira kao razumijevanje gradiva, potragu za pravim značenjem i sl. Pouzdanost prve subskale iznosi, $alpha=0.71$, dok za drugi iznosi, $alpha=0.81$.

Test znanja - Sastojat će se od 30 pitanja kojima će se obuhvatiti sadržaj kolegija. Konstrukcija testa bit će utemeljena na Biggsovoj SOLO taksonomiji znanja odnosno sadržavat će pitanja različite težine i različite strukturalne kompleksnosti.

Opisani instrumenti će biti prevedeni na hrvatski jezik koristeći tzv. *proceduru obrnutog prijevoda* (Chang, Chau i Holroyd 1999; Jones, Lee, Phillips, Zhang i Jaceldo, 2001).

Postupak - Prije glavnog ispitivanja bit će provjerene psihometrijske karakteristike svih mjernih instrumenata. Specifično, provjerit će se faktorska struktura kao i pouzdanost korištenih upitnika.

Glavno ispitivanje će se provoditi u tri vremenske točke. Prva faza će se provoditi na početku akademske godine kada će se prikupljati opći podaci o studentima kao i neke prethodeće varijable (koncepcije učenja, preferirani pristupi učenju). Druga faza provodit će se krajem akademske godine, prije ispita kada će se prikupljati podaci o percepcijama kvalitete kolegija, te o pristupima učenju. Treća faza provodit će se nakon ispita, a prikupljat će se podaci o ishodima učenja. Prve dvije faze provodit će se anonimno. Kako bi se osiguralo povezivanje različitih faza istraživanja ispitanici će koristiti specifične šifre. U trećoj fazi ispitivanja (ispit znanja) potrebno je saznati identitet studenata. Zbog toga će se ova faza provoditi nakon što su ispitanici završili s kolegijem. Pri tome će biti obavljen razgovor sa svakim ispitanikom i to s ciljem da se traži dopuštenje za povezivanje uspjeha na ispitu s ranijim fazama istraživanja

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Ravjetljavanjem kompleksnih odnosa između različitih faktora koji čine proces studentkog učenja kako ih predviđa Biggsov 3P model, pridonosi se razvoju i rafiniranju suvremenih obrazovnih konstrukata kao što su pristupi učenju te okolina poučavanja/učenja (eng *T/L context*). Naime, novija obrazovna istraživanja ukazuju da se učenje u obrazovnom kontekstu, zbog svojih specifičnosti, ne uspijeva u potpunosti objasniti generalnim teorijama učenja. Zbog toga se razvijaju specifične teorije i modeli učenja koje se odnose direktno na ovu specifičnu varijantu učenja. Prema tim koncepcijama učenje se ne može potpuno razumjeti kroz odvojeno razumijevanje osobe ili okoline pa se istraživači usmjeravaju upravo na prostor interakcije između studentkog učenja i nastavničkog poučavanja. Jedan od ovakvih modela jest i Biggsov 3P model. Prema tom modelu kvaliteta ishoda studentkog učenja posljedica je varijacija u pristupanju specifičnom materijalu. Studenti mogu materijal učiti dubinski ili površno, a to je posljedica njihovih ranijih iskustava učenja, koncepcija učenja, motivacije ali i doživljaja aktualne okoline poučavanja. Svi navedeni faktori u kompleksnim su međusobnim interakcijama koje je Biggs pokušao konceptualizirati svojim 3P modelom. Rasvjetljavanjem ovih kompleksnih interakcija te rafiniranjem konstrukta pristupa učenju i tzv. okoline učenja/poučavanja i ovo bi istraživanje pomoglo u akumulaciji spoznaja o studentskom učenju te tako omogućilo bolje razumijevanje obrazovnog procesa, i to s ciljem poboljšanja efikasnosti tog procesa. Sveukupni cilj jest doprinijeti u razvoju i rafiniranju zadovoljavajućih konceptualnih i istraživačkih okvira kojim bi se obuhvatilo, opisalo i predvidjelo učenje u obrazovnom kontekstu i unaprijedilo poučavanje.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Allan, J. (1996) 'Learning Outcomes in Higher Education: The Impact of Outcome-Led Design on Students' Conceptions of Learning', in G. Gibbs (Ur.) *Improving Student Learning: Using Research to Improve Student Learning*, pp. 244–53. Oxford: Oxford Centre for Staff Development.

Biggs, J. (1994) 'Student Learning Research and Theory: Where Do We Currently Stand?', u G. Gibbs (Ur.) *Improving Student Learning: Using Research to Improve Student Learning*, pp. 1–19. Oxford: Oxford Centre for Staff Development.

Biggs, J.B. (1987) *Student Approaches to Learning and Studying*. Hawthorn, Victoria, Australian Council for Educational Research.

Biggs, J.B., Collins, K.F. (1982) *Evaluating the Quality of Learning: The SOLO Taxonomy*, New York, Academic Press,

Biggs, J.B. i Moore, P.J. (1993) *The process of learning*, Sideny Prentice Hall

Biggs, J.B., Kember, D. and Leung, D.Y.P. (2001) The Revised Two Factor Study Process Questionnaire: R-SPQ-2F, *British Journal of Educational Psychology*, 71: 133–49.

Biggs, J.B., Tang, K. (2007) *Teaching for quality learning at university*, (3rd ed.) Maidenhead, UK: Society for Research into Higher Education/Open University Press.

Bredo, E. (2000) The social construction of learning, In: Phye, G.D. (Ed) *Handbook of Academic Learning, Construction of knowledge*, (str. 3-46) New York: Academic Press

Burnett, P., Pillay, H., Dart, B.C. (2003) The Influences of Conceptions of Learning and Learner Self-Concept on *High School Students' School Psychology International* Vol. 24(1): 54–66. [0143-0343 (200302) 24:1;54–66; 019621]

Dahlgren, L.O. (2005) Learning Conceptions and Outcomes, In: *Experience of learning*, F. Marton, D. Hounsell, N. Entwistle

Dart, B. (1998) 'Teaching for Improved Learning in Small Classes', in B. Dart, and G. Boulton-Lewis (eds), *Teaching and Learning in Higher Education*, pp.222–49. Melbourne: Australian Council for Educational Research.

Diseth, A., Pallesen, S., Hovland, A., & Larsen, S. (2006). Course experiences, approaches to learning and academic achievement. *Education and Training*, 48(2–3), 156–169

Entwistle, N., Ramsden, P. (1983) *Understanding Student Learning*. London: Croom Helm.

Entwistle, N., Smith, C. (2002) Personal understanding and target understanding: Mapping influences on the outcomes of learning, *British Journal of Educational Research*, 72, 321-342

Entwistle N. (2005) Learning outcomes and ways of thinking across contrasting disciplines and settings in higher education, *The Curriculum Journal* Vol. 16, No. 1, pp. 67 – 82

Entwistle, N. (2005) Contrasting Perspectives on Learning, In: *Experience of learning*, F. Marton, D. Hounsell, N. Entwistle

Entwistle, N., McCune, V. (2004) The conceptual Bases of Study Strategy Inventories, *Educational Psychology Review*, 16, 325-345

Entwistle i Tait (1990) Approaches to learning, evaluations of teaching and preferences for contrasting academic environments, *Higher Education*, 19, 169-194

Entwistle, N.J., McCune, V., & Scheja, M. (2006). Student learning in context: understanding the phenomenon and the person. In: L. Verschaffel, F.

Entwistle, N.J., McCune, V., i Walker, P. (2001) Conceptions, styles, and approaches within higher education: analytical abstractions and everyday experience. U Sternberg i Zhang (Ur) *Perspectives on thinking, learning and cognitive styles* (str. 103 -136). Mahwah, NY.

Fryer, K.L., Ginns, P., Walker, R.A., Nakao, K. (2012) The adaptation and validation of the CEQ and the R-SPQ-2F to the Japanese tertiary environment, *British Journal of Educational Psychology* (2012), 82, 549-563

Gibbs, G. (1995) 'Changing Lecturers' Conceptions of Learning through Action Research', in A. Brew (ed.), *Directions in Staff Development*, pp. 21-35. Buckingham: SRHE and Open University Press.

Hattie, J., Watkins, D. (1981) Australian and Filipino investigations of the internal structure of Biggs' new Study Process Questionnaire, *British Journal of Educational Psychology*, 51: 241 - 4

Kember D., Biggs, J., Leung D.Y.P. (2004) Examining the multidimensionality of approaches to learning through the development of revised version of the Learning Process Questionnaire, *British Journal of Educational Psychology* 74, 261-280

Lai, P. Y., & Chan, K. W. (2005). A structural model of conceptions of learning, achievement motivation and learning strategies of Hong Kong teacher education students. *Australian Association of Research in Education Parramatta Conference*, Sydney, 28 November-2 December

Lizzio, A., Wilson, K., & Simons, R. (2002). University Students' Perceptions of the Learning Environment and Academic Outcomes: implications for theory and practice. *Studies in Higher Education*, 27(1), 27-52.

Martin, E. & Ramsden, P. (1998) Approaches to teaching creative writing, in: B. Dart & G. Boulton-Lewis (Eds) *Teaching and learning in higher education* (Melbourne, Australian Council for Educational Research).

- Marton, F., Dall'Alba, G. and Beaty, E. (1993) 'Conceptions of Learning', *International Journal of Educational Research* 19: 277–300.
- Marton, F. and Säljö, R. (1976a) On qualitative differences in learning – I: outcome and process, *British Journal of Educational Psychology*, 46: 4–11.
- Marton, F. and Säljö, R. (1976b) On qualitative differences in learning – II: outcome as a function of the learner's conception of the task, *British Journal of Educational Psychology*, 46: 115–27.
- Marton i Saljo (2005) Approaches to learning, In: Marton, Hounsell & Entwistle (ed) *The Experience of Learning: Implications for teaching and studying in higher education*. 3rd (Internet) edition. Edinburgh: University of Edinburgh, Centre for Teaching, Learning and Assessment. pp. 106-125.
- Meyer, J.H.F., Parsons, P. (1989) Approaches to studying and course perceptions using Lancaster Inventory: a comparative study, *Studies in Higher Education*, 14: 137-53
- Price, L., & Richardson, J. T. E. (2004). Why is it difficult to improve student learning? In C. Rust (Ur.), *Proceedings of the 11th Improving Student Learning Symposium, Improving Student Learning: Theory, Research and Scholarship* (pp. 105-120). Oxford: The Oxford Centre for Staff and Learning Development.
- Prosser, M. i Trigwell, K. (1999) *Understanding learning and teaching; The experience in higher education*, Buckingham: SRHE and Open University Press
- Prosser, M., Trigwell, K. (2006) Confirmatory factor analysis of the Approaches to Teaching Inventory, *British Journal of Educational Psychology*, 76, 405-419
- Proser, M., Trigwell, K., Hazel, E., Gallagher, P. (1994) Students expeiriences of teaching at the topic level, *Research and Development in Higher Education*, 16, 305-310
- Purdie, N., Hattie, J. (2002) Assessing Students' Conceptions of Learning, *Australian Journal of Educational & Developmental Psychology*. Vol 2, 2002, pp 17-32
- Ramsden (1988) Students Learning and Perceptions of Teaching: School Effectiveness Reconsiered, Annual meeting of American Educational Reseqarch Association, New Orleans

Ramsden, P. (2004) *Learning to Teach in Higher Education*. London: Routledge.

Ramsden, P. (1991) A Performance Indicator of Teaching Quality in Higher Education: the Course Experience Questionnaire, *Studies in higher Education*, Vol. 16, No. 2

Richardson, J.T.E. (2000) *Researching Student Learning*, The Society for Research into Higher Education & Open University Press

Ryan, M. P. (1984) 'Monitoring Text Comprehension: Individual Differences in Epistemological Standards', *Journal of Educational Psychology* 76: 248–58

Sadlo, G., Richardson, J.T.E. (2003) Approaches to studying and perceptions of the academic environment in students following problem-based and subject based curricula. *Higher education Research and Development*, 22, 253 – 274.

Saljo, R. (1979) *Learning in the Learners Perspective*, Report 76, Department of Education, University of Gothenburg, Gothenburg.

Speth, C., Brown, R. (1988) Study approaches, processes and strategies: are three perspectives better than one? *British Journal of Educational Psychology*, 58: 247-57

Svensson (1977) On qualitative differences in learning. III – Study Skill and learning. *British Journal of Educational Psychology*, 47, 233-243

Tait, h., Entwistle, N.J., McCune, V. (1998) ASSIST: A reconceptualisation of the Approaches to Studying Inventory. In C. Rust (Ur.) *Improving student learning: Improving students as learners* (Str. 262 – 271), Oxford Centre for Staff and Learning Development

Tang, C. (1991) *Effects of two different assessment procedures on tertiary students' approaches to learning*. Doctoral dissertation, University of Hong Kong.

Trigwell, K., Ashwin, P. (2006) An exploratory study of situated conceptions of learning and learning environments, *Higher Education* 51: 243–258

Trigwell, K. and Prosser, M. (1991) Improving the quality of student learning: the influence of learning context and student approaches to learning on learning outcomes, *Higher Education*, 22: 251–66

Trigwell, K., Prosser, M., Waterhouse, F. (1999) Relations between teachers' approaches to teaching and students' approaches to learning, *Higher Education*, 37: 57-70

Watkins, D. (2001). Correlates of approaches to learning: A cross-cultural meta-analysis. U R. J. Sternberg & L. F. Zhang (Eds.), *Perspectives on thinking, learning, and cognitive styles* (pp. 165–195). Mahwah, NJ: Erlbaum.

Watkins, D.A. (1996) Learning theories and approaches to research: a cross-cultural perspective. U J. Biggs i D. Watkins (Ur.) *The Chinese learner: Cultural, psychological and contextual influences* (str. 3-24). Hong-Kong, Comparative Education Research Centre

Wilson, K.L., Lizzio, A., Ramsden, P. (1997) The development, validation and application of the Course Experience Questionnaire, *Studies in Higher Education*, 22, pp. 33–53.

Van Rossum, E.J., Hamer, R (2010) *The Meaning of Learning and Knowing*, Sense Publishers, Rotterdam, Boston, Taipei

Van Rossum, E. J., & Schenk, S. M. (1984). The relationship between learning conception, study strategy and learning outcome. *British Journal of Educational Psychology*, 54, 73-83.

Vermunt, J. D. H. M. and van Rijswijk, F. A. W. M. (1988) 'Analysis and Development of Students' Skill in Self-Regulated Learning', *Higher Education*, 17: 647–48.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

15 000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	samostalno	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ prof. dr. sc. Vlasta Vizek Vidović		
Potpis _____ Luka Marinović, mag. psych.		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 13.01.2015.		
Potpis _____ Luka Marinović, mag. psych.		

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Tanja Gulan, profesor psihologije		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Psihologija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7862		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća	☐ dvojni doktorat (cotutelle)
Ime i prezime majke i/ili oca:	Danica Gulan (Vuica) i Žarko Gulan		
Datum i mjesto rođenja:	02.04.1986., Zadar, Hrvatska		
Adresa:	Knezova Šubića Bribirskih 15 b, Benkovac, Hrvatska		
Telefon/mobitel:			
E-mail:	tanja.gulan@gmail.com		
ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zadru - Odjel za psihologiju , <i>Diplomski studij psihologije</i> , Dodiplomski, Hrvatska (2008./2009.)		
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	4.11.2014. - danas Sveučilište u Zadru - Odjel za psihologiju - asistent (pola radnog vremena) 1.9.2014. - 4.11.2014. Sveučilište u Zadru - Odjel za psihologiju - asistent (puno radno vrijeme) 1.2.2010. - 28.2.2013. Sveučilište u Zadru - Odjel za lingvistiku - znanstveni novak (puno radno vrijeme)		
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Gulan, Tanja; Valerjev, Pavle; Dujmović, Marin. The illusion of the snow tire traffic sign // PERCEPTION, Volume 43 Supplement, ECVP 2014 Abstracts. Great Britain : Pion Ltd, 2014. 78-78 (poster, međunarodna recenzija, sažetak, znanstveni). 2. Čavar, Damir; Gulan, Tanja; Kero, Damir; Pehar, Franjo; Valerjev, Pavle. The Scheme Natural Language Toolkit (SNLTK): NLP libraries for R6RS and Racket // Proceedings of ELS 2011. Hamburg, 2011. 58-61 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni). 3. Kresić, Marijana; Gulan, Tanja. Interlingual identifications and assessment of similarities between L1, L2, and L3: Croatian learners' use of modal particles and other modalising elements // Cross-linguistic Influences in Multilingual Language Acquisition / Gabrys-Barker, Danuta (ur.). Heidelberg : Springer, 2012. 4. Gulan, Tanja; Valerjev, Pavle; Bajšanski, Igor. Focus and the interpretation of quantifiers in face-threatening contexts. // Review of		

- psychology. 21 (2014) , 1; 23-29 (članak, znanstveni).
5. Bajšanski, Igor; Valerjev, Pavle; Gulan, Tanja.
Directionality of conditionals in the context of visual priming. // Review of psychology. 20 (2013) , 1; 61-68 (članak, znanstveni).
6. Valerjev, Pavle; Gulan, Tanja.
The role of context in Müller-Lyer illusion: The case of negative Müller-Lyer illusion. // Review of psychology. 20 (2013) , 1; 29-36 (članak, znanstveni).
7. Valerjev, Pavle; Bajšanski, Igor; Gulan, Tanja.
Usmjerenost kondicionala i uspješnost zaključivanja. // Suвременa psihologija. 16 (2013) , 1; 49-62 (članak, znanstveni).
8. Gulan, Tanja; Valerjev, Pavle.
Semantic and related types of priming as a context in word recognition.. // Review of psychology. 17 (2010) , 1; 53-58 (članak, znanstveni).
9. /
// *Interdisciplinary Summer School, Workshop and Round Table in Computational Linguistics, Cognitive and Information Science*
Zadar, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Bez priopćenja)
10. /
// *Confirmatory Factor Analysis and Structural Equation Modeling with Program MPLUS*
Zadar, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Bez priopćenja)
11. Pavlea, I., Gulan, T.
Brzina procesiranja glagola koji označavaju pokrete različitih dijelova tijela // *Empirijska istraživanja u psihologiji*
Beograd, Srbija, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
12. Valerjev, P., Gulan, T. i Dujmović, M.
Iluzija prometnog znaka za zimsku opremu // *Empirijska istraživanja u psihologiji*
Beograd, Srbija, 2014 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
13. Kresić, M. i Gulan, T.
Interlingual Identifications and Transfer in Second and Third Language Acquisition: The Case of German Modal Particles // *Seventh International Symposium on Third Language Acquisition and Multilingualism*
Varšava, Poljska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
14. Tanja Gulan
Interlingual identifications in beginners and advanced learners of German & English as a foreign language at the university level // *Multilingualism across the Lifespan*
Fribourg, Švicarska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
15. Kresić, M., Gulan, T. i Pavić Pintarić, A.
L2 and L3 learners' effective transfer in the use of modal particles: a qualitative study. // *Foreign and Second Language Acquisition*
Szczecin, Poljska, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
16. Kresić, M. i Gulan, T.
Learners' Psychotypology and Interlingual Identifications in Second and Third Language Acquisition // *Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku (HPDL)*
Osijek, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
17. Valerjev, P., Bajšanski, I. i Gulan, T.
Logičko i sadržajno zaključivanje: efekti upute i sadržajne konfliktности // *Savremeni trendovi u psihologiji*
Novi Sad, Srbija, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
18. Bajšanski, I., Valerjev, P. i Gulan, T.
Pragmatički kontekst, fokus i interpretacija kvantifikatora // *Empirijska istraživanja u psihologiji*
Beograd, Srbija, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
19. Kresić, M. i Gulan, T.
Psychotypology and interlingual identifications in second and third language acquisition. // *ISB8 - International Symposium on Bilingualism*
Oslo, Norveška, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

	<p>20. Gulan, T., Valerjev, P. Dujmović, M. The illusion of the snow tire traffic sign // <i>European conference on Visual Perception</i> Beograd, Srbija, 2014 (Znanstveni skupovi i radionice, Poster)</p> <p>21. Valerjev, P., Gulan, T. The negative Müller-Lyer illusion // 3. <i>Riječki dani eksperimentalne psihologije</i> Rijeka, Hrvatska, 2014 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>22. Čavar, D. Gulan, T., Kero, D., Pehar, F., i Valerjev, P. The Scheme Natural Language Toolkit (SNLTK): NLP libraries for R6RS and Racket // <i>the 4th European Lisp Symposium</i> Hamburg, Njemačka, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>23. Gulan, T. i Kresić, M. Uloga psihotipologije u (mogućem) transferu nekih jezičnih elementa između dva jezika // <i>Riječki dani eksperimentalne psihologije</i> Rijeka, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>24. Gulan, T. Utjecaj gramatičkog konteksta na vrijeme prepoznavanja imenica // <i>Empirijska istraživanja u psihologiji</i> Beograd, Srbija, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>25. Valerjev, P., Bajšanski, I. i Gulan, T. Utjecaj vjerojatnosnih izraza na procjenu mogućih stanja slučajeva kod kondicionala različite uvjerljivosti // <i>XVIII. Dani psihologije u Zadru</i> Zadar, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>26. Bajšanski, I., Valerjev, P. i Gulan, T. Vertical spatial relations in conditional reasoning. // <i>Cognitive Science</i> Berlin, Njemačka, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>27. Bajšanski, I., Valerjev, P. i Gulan, T. Vertikalne prostorne relacije i verifikacija kondicionalnih zaključaka o prostornim odnosima. // <i>Empirijska istraživanja u psihologiji</i> Beograd, Srbija, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p>						
NASLOV PREDLOŽENE TEME							
Hrvatski:	Organizacija mentalnog leksikona kod bilingvalnih govornika						
Engleski:	Organization of bilingual mental lexicon						
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):							
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Psihologija / Opća psihologija						
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)							
	<table border="1"><tr><td>Titula, ime i prezime:</td><td>Ustanova, država:</td><td>E-Pošta:</td></tr><tr><td>Prvi mentor:</td><td>prof. dr. sc. Dražen Domijan Hrvatska</td><td>ddomijan@ffri.hr</td></tr></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor:	prof. dr. sc. Dražen Domijan Hrvatska	ddomijan@ffri.hr
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:					
Prvi mentor:	prof. dr. sc. Dražen Domijan Hrvatska	ddomijan@ffri.hr					
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina							
Prvi mentor:	<p>Bubić, A. i Domijan, D. (2014). A cognitive neuroscience approach to the neural basis of visual perception. U R. Fabac i J. Stepanić (Ur.), <i>With and Within Complex Systems</i> (str., 112-136). Business Systems Laboratory.</p> <p>Žauhar, V., Bajšanski, I. i Domijan, D. (2014). Metacognitive monitoring of rule-based category learning tasks. U P. Bernanrdis, C. Fatnoni i W. Gerbino, (Ur.) TSPC2013: <i>Proceedings of the Trieste Symposium on Perception and Cognition</i> (str. 162-164). EUT & #8211; Edizioni Universitadi Trieste.</p>						

	<p>Domijan, D. (2011). A computational model of fMRI activity in the intraparietal sulcus that supports visual working memory. <i>Cognitive, Affective, & Behavioral Neuroscience</i>, 11, 573-599.</p> <p>Domijan, D. i Dalbelo-Bašić, B. (2011). Aspects of pattern recognition. U M. Lovrić (Ur.), <i>International Encyclopaedia of Statistical Science</i> (str.1056-1058). New York: Springer.</p> <p>Domijan, D. i Šetić, M. (2010). Perception as a context for conceptual processing and language understanding. <i>Review of Psychology</i>, 17, 47-51.</p>
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Centralna tema ovog istraživanja je organizacija i povezanost dva jezika u mentalnom leksikonu sukcesivnih dvojezičnih govornika. Glavna spoznaja u ovom području istraživanja ukazuje na asimetričnu povezanost leksičke i konceptualne razine dvaju jezika kod govornika. Pretpostavlja se da s učenjem dolazi do promjene u jačini i strukturi veza između elemenata dvaju jezika. Međutim, dosad predloženi modeli najčešće uzimaju u obzir samo jednu vrstu zadatka ili jednu vrstu riječi kako bi testirali spomenute veze i testirani su uglavnom na englesko-španjolskom paru jezika. U ovom istraživanju provjerit će se da li se rezultati prethodnih istraživanja mogu generalizirati i na drugi par jezika (hrvatski i engleski) te će se testirati postavke recentnijih modela bilingvalne memorije na drugim vrstama riječi (glagoli, pridjevi), u zadacima imenovanja slika, prepoznavanja prijevoda, bilingvalnog Stroopovog zadatka i zadatku prijevoda rečenica kod govornika različite razine fluentnosti u seriji od šest eksperimenata.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The central topic of this research is dealing with the organization and connections between the two languages in bilingual mental lexicon. The main findings in this area of research point to asymmetric mapping between the lexical and conceptual level for two languages in successive bilinguals. It has been hypothesized that due to language learning the strength and nature of these connections change. However, the downside of these empirical research is that they used only one type of task or one word class, and were used mainly on English-Spanish bilinguals. In this research, previous findings will be tested on new pair of languages (Croatian and English) with methodological improvement. Moreover, some assumptions of the recent models of bilingual memory will be tested using different word classes (e.g. verbs and adjectives) and different tasks, such as picture naming task, bilingual Stroop task and translation task, on successive bilingual speakers of the different levels of proficiency throughout six experiments.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Istraživanja na temu bilingvizma uglavnom se usmjeravaju na pitanje organizacije i reprezentacije dvaju jezika i njihove povezanosti u memoriji. U tim terminima, pitanje koje se najčešće postavlja je jesu li ta dva sustava integrirana, odnosno dijele li maksimalnu moguću količinu informacija, ili su pak odvojeni? Odgovor na ovo pitanje ovisi o razini reprezentacije koja se istražuje; ortografska, fonološka, sintaktička semantička i/ili konceptualna. Jedna od prvih teorija koja daje odgovor na ovo pitanje je hipoteza asocijacije među riječima (Potter, So, Von Eckardt i Feldman, 1984) koja se koristi kada se želi označiti povezanost između dva jezika, gdje je jedan jezik „slabiji“ od drugoga i koriste se asocijativne veze da bi se razumio i govorio drugi jezik. Takav oblik povezanosti u skladu je s intuicijom mnogih osoba koje uče strani jezik. Alternativna hipoteza je da riječi iz drugog jezika nisu direktno povezane s riječima iz prvog jezika nego su povezane s ne-lingvističkim konceptima koji su zajednički za obje riječi. Ta hipoteza naziva se hipoteza posredovanih konceptata. Obje hipoteze su u skladu s pretpostavkom da postoji razlika između reprezentacije riječi i njihovog značenja, odnosno konceptata. Kasnija istraživanja prevođenja i imenovanja slika proširila su logiku istraživanja Potterove i suradnika (1984) kako bi pokazala kakva je izvedba osoba koje su u ranijem stadiju učenja stranog jezika u usporedbi s fluentnijim govornicima tog jezika s obzirom na model asocijacije riječima. Manje fluentni govornici brži su u zadatku prevođenju riječi nego u zadatku imenovanja slika u drugom jeziku (Chen i Leung, 1989; Kroll i Curley, 1988, prema de Groot i Kroll, 1997). Leksička medijacija kroz L1 (prvi; materinji jezik) je karakteristična za manje fluentne dvojezične govornike, dok je konceptualna medijacija karakteristična za fluentnije dvojezične govornike. Rezultati istraživanja s</p>	

paradigmom Stroopovog zadatka također upućuju na razvojni proces od leksičkog do konceptualnog procesiranja kako govornici postaju sve bolji u stranom jeziku (Chen i Ho, 1986, Mägiste, 1984, Tzelgov, Henik i Leiser, 1990). U kasnijim istraživanjima (Kroll i sur., 1992, 1995, 1996) dobiveni su rezultati koji upućuju da dvojezični "početnici" koriste asocijativne veze među riječima, dok rezultati fluentnijih dvojezičnih govornika idu u prilog modelu medijacije konceptata. Na temelju tih rezultata Kroll i Stewart (1994) predlažu revidirani hijerarhijski asimetrični model, koji kombinira dva smjera prevodenja na nešto elegantniji način. Kao i klasični modeli dvojezične memorije i dvojezičnog procesiranja i ovaj model pretpostavlja hijerarhijsku organizaciju. Prema ovom modelu učenici pamte riječi iz L2 (prvi strani jezik) tako da ih usidre u L1 ekvivalente, odnosno prijevode. Na taj se način uspostavljaju jake leksičke veze iz L2 u L1. Kako učenik L2 postaje sve bolji u drugom jeziku uspostavljaju se direktne veze između L2 i konceptualnog sustava. Najznačajnija pretpostavka ovog modela je da se leksičke veze razlikuju po svojoj asocijativnoj snazi i riječi iz svakog jezika su povezane s generalnim konceptima, kao i jedne s drugima. Prema tome, L2 leksikon je povezan s L1 leksikom snažnim (automatskim ili asocijativnim) vezama, a L1 je povezan sa L2 leksikom slabim vezama koje su osjetljive na semantičko procesiranje (tj. procesiranje utemeljeno na znanju). Iako često kritiziran, model koje su predložili Kroll i Stewart (1994) jedan je od najprihvaćenijih i najispitivanijih modela u području istraživanja dvojezične memorije. Suvremena istraživanja koja koriste neuralne tehnike daju jasnu potvrdu ovoj teoriji (Palmer, Hooff i Havelka, 2010). Palmer i sur. (2010) koristili su evocirane potencijale da bi testirali asimetrično mapiranje između riječi i konceptata u dvojezičnoj memoriji koje pretpostavlja revidirani hijerarhijski model. Rezultati su pokazali da su međujezične veze posredovale u prijevodu prema naprijed i prijevodu prema natrag te da je taj odnos asimetričan. Ovo je vrlo bitan nalaz jer sama asimetrija u bihevioralnim mjerama (kao što je vrijeme reakcije) nije dovoljna da se govori o kvalitativnim razlikama u procesiranju između dva smjera prijevoda. BIA+ model (Dijkstra i Van Heuven, 2002) osim ortografskih reprezentacija i jezičnih čvorova sadrži i fonološke i semantičke reprezentacije. Model pretpostavlja dva podsustava; podsustav identifikacije riječi i podsustav donošenja odluka/zadatka. Za vrijeme identifikacije riječi vidni input aktivira subleksičku ortografsku reprezentaciju koja simultano aktivira i ortografsku reprezentaciju cijele riječi i subleksičku fonološku reprezentaciju. Potom te dvije reprezentacije zajedno aktiviraju semantičku reprezentaciju i jezične čvorove koji upućuju na pripadnost određenom jeziku. Sve te informacije se zatim koriste u podsustavu donošenja odluka. Koristeći paradigmu semantičke pripreme Kerkhofs i suradnici (Kerkhofs, Dijkstra, Chwilla, de Bruijn, 2006) ispitali su utjecaj semantičkog i leksičko-ortografskog konteksta na vrijeme reakcije i na evocirane potencijale za međujezične homografe. Opaženu vezu između leksičkih i semantičkih varijabli autori su interpretirali kao potvrdu neselektivnom BIA+ modelu dvojezičnog prepoznavanja riječi. Istraživanja koja su se do tada bavila dvojezičnim prepoznavanjem riječi u rečeničnom kontekstu (npr. Altarriba, Kroll, Sholl i Rayner, 1996; Li, 1996) upućuju na to da sintaktički i semantički aspekti rečeničnog konteksta mogu utjecati na proces dvojezičnog prepoznavanja riječi. Kroll i Dussias (2004) zaključili su da je procesiranje rečenica u oba jezika pod utjecajem usvajanja i upotrebe više od jednog jezika. To upućuje na ispravnost neselektivnog pristupa, ne samo s obzirom na leksičke aspekte procesiranja nego i s obzirom na semantiku i sintaksu. Nadalje, Kroll i Dussias (2004) su utvrdili da su dvojezični govornici slični jednojezičnim u domeni semantičkog procesiranja, ali se jasno razlikuju kada je u pitanju sintaktičko procesiranje. Primjerice, dobiveni su slični evocirani potencijali za L1 i L2 govornike u nekoliko istraživanja semantičkog procesiranja, ali ne i u istraživanjima sintaktičkog procesiranja (npr. Hahne, 2001; Hahne i Friederici, 2001; Weber-Fox i Neville, 1996).

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Provjeriti postavke revidiranog hijerarhijskog modela organizacije dvojezične memorije i BIA+ modela na hrvatsko-engleskim sukcesivnim dvojezičnim govornicima koji imaju različitu razinu fluentnosti u stranom jeziku te utvrditi valjanost istog modela u uvjetima veće ekološke valjanosti. Pretpostavka je da bi kod manje fluentnih dvojezičnih govornika asimetrija trebala biti veća s obzirom na leksičku i konceptualnu razinu reprezentacije te da bi se sličan obrazac trebao dobiti i za drugu vrstu riječi. Također, u uvjetima veće ekološke valjanosti očekuje se da će postojati razlika u brzini izvođenja zadataka s obzirom na razinu uspješnosti u drugom jeziku, ali ne i u točnosti.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Istraživanje će se sastojati od tri serije eksperimenata na nezavisnim skupinama ispitanika. Prva će se serija istraživanja baviti provjeravanjem do sada dobivenih rezultata na drugim parovima jezika s jednim proširenjem – drugom vrstom riječi (glagoli, pridjevi). Druga serija istraživanja uključivat će novu paradigmu ispitivanja dvojezičnog leksikona, dok će se treća serija eksperimenata usmjeriti na evaluaciju modela u uvjetima veće ekološke valjanosti. Ispitanici bi trebali biti osobe koje uče ili su učili engleski kao strani jezik, a koje su različite uspješnosti u tom jeziku. Iz tog razloga sudjelovali bi studenti prve godine nejezičnih studija te studenti 4 i 5 godine studija anglistike. Osim upitnika o povijesti učenja stranih jezika ispitanicima bi se dala skraćena verzija standardiziranog testa za učenike engleskog kao stranog jezika (*Nelson language proficiency test*) da se utvrdi objektivna mjera njihovog znanja jezika. Od ostalog pribora koristit će se osobno računalo, softver za dizajn i provedbu eksperimenata (npr. *SuperLab 4* ili *E-Prime*), mikrofoni te uređaj za

odgovaranje (*eng. response box*).

Materijali i pribor u eksperimentu 1. Podražajni materijal činit će konkretne imenice i pseudoriječi, te set crno-bijelih slika koje prikazuju jednostavne objekte. Budući da su dosadašnja ispitivanja pokazala kako određene karakteristike riječi (konkretnost, frekvencija i poznatost) mogu utjecati na bihevioralne mjere kao što je vrijeme reakcije, voditi će se računa o tim karakteristikama riječi. Nakon ispitivanja ispitanicima će se dati lista riječi korištena u istraživanju da procjene čestinu njene a) upotrebe, b) susreta s tom riječi u govoru ili medijima i c) poznatosti.

Materijali i pribor u eksperimentu 2. Podražajni materijal činit će glagoli i pseudoriječi izvedene iz tih riječ premještanjem slova na hrvatskom i engleskom jeziku te set crno-bijelih slika koje prikazuju jednostavne radnje, tj. radnje koje su lako prepoznatljive i moguće ih je imenovati jednom riječju. Također će se voditi računa o relevantnim karakteristikama riječi koji mogu utjecati na bihevioralne mjere kao što je vrijeme reakcije.

Postupak u eksperimentu 1 i 2. Zadatak ispitanika će biti da imenuju slike ili riječi u L1 ili L2. Jedna polovica ispitanika iz svake grupe bi počinjala s jednim zadatkom, a druga s drugim. Odgovori će se bilježiti mikrofonom i snimati.

U drugoj seriji eksperimenata tj. u eksperimentu 3 koristiti će se modificirani zadatak prepoznavanja prijevoda kojeg je uvela de Groot (1992), a na kojem je demonstrirala asimetričnu jačinu veza između leksičke reprezentacije mentalnog leksikona.

Materijal i pribor u eksperimentu 3. Lista parova riječi koji su ili ekvivalentni prijevodi ili koji su netočni prijevodi.

Ispitanici i nacrt. Nacrt ovog eksperimenta je trofaktorski (2x2x2) s mješovitim dizajnom, gdje je jedan faktor vrsta riječi (imenice – glagoli), a drugi je smjer prijevoda (prema naprijed L1->L2 i prema natrag L2->L1). U istraživanju će sudjelovati dvije nezavisne skupine ispitanika kojima je materinji jezik hrvatski, a prvi strani jezik engleski, a koje se razlikuju prema fluentnosti u L2 (treći faktor). Zadatak prepoznavanje prijevoda sastoji se od toga da se ispitanicima istovremeno prezentiraju dvije riječi, svaka u jednom od dva ispitivana jezika koje jesu ili nisu prijevod jedna druge. Zadatak ispitanika je pročitati riječi u paru i donese odluku jesi li te dvije riječi ekvivalentni-prijevod jedna druge i u skladu s time da reagiraju. U ovom dijelu eksperimenta koristiti će se modificirana verzija ovog zadatka koja rješava problem kontrole pokreta očiju. Naime, moguće je da ispitanici nakon što pogledaju prvu riječ pa drugu ponovno vrate pogled na prvu riječ. Da bi se to kontroliralo i da bi se kontrolirao smjer prijevoda ispitanicima će prvo biti kratko prezentirana (100 ms) prva riječ, a potom će uslijediti druga za koju ispitanici moraju donijeti odluku da li je prijevod prve ili ne.

Materijal i pribor u eksperimentu 4. Lista riječi u dva jezika koje su ciljane riječi i lista semantički povezanih riječi koja će se koristiti kao priprema te lista pseudoriječi.

Postupak. Zadatak ispitanika je da sudjeluju u zadatku leksičke odluke u kojem će im biti prezentirane riječi ili na hrvatskom ili na engleskom, a kojima će isto tako prethoditi priprema ili na jednom ili na drugom jeziku. Ukoliko se utvrde slični semantički efekti pripreme unutar i između jezika to bi bila snažna potvrda semantičkom (jezično neovisnom) lokusu efekta pripreme.

Materijal i pribor u eksperimentu 5. Podražajni materijal eksperimenta činit će parovi riječi i slika, odnosno parovi riječi koji su semantički povezane riječi ili prijevodi koje služe kao priprema. Ostalo je isto kao i u prethodnim eksperimentima.

Postupak. Koristiti će se modificirana verzija Stroopovog zadatka s maskiranom pripremom. Dvojezični Stroopov zadatak izgleda tako da se ispitanicima ili neposredno prije ili za vrijeme prezentacije ciljnog podražaja u jednom jeziku prezentira ekvivalent-prijevod u drugom jeziku od onog u kojem se traži odgovor. Zadatak ispitanika je da što brže ili prevede ciljnu riječ na drugi jezik ili da imenuje sliku u jednom od dva zadana jezika. Slikama će prethoditi maskirani semantički povezana pripremna riječ u istom ili drugom jeziku od onog na kojem trebaju imenovati sliku. Polovica ispitanika će započeti s imenovanjem na jednom jeziku, druga polovica na drugom, u svakoj skupini pola ispitanika će započeti s „unutar jezičnom“ pripremom, a druga polovica s „među jezičnom“ pripremom. Na ovaj način se može vidjeti da li semantička informacija iz istog, odnosno drugog jezika može modificirati vrijeme reakcije dogovora čak i kada se direktno pristupa konceptualnoj reprezentaciji. Odnosno, vremena reakcija nam mogu reći dolazi li do interferencije u zadatku. Ukoliko postoji interferencija neselektivan pristup informacijama ne stoji.

Materijal i pribor u eksperimentu 6. Podražajni materijal eksperimenta činit će pridjev+imenica ili glagol+pridjev+imenica koji će se slagati u rodu, broju i padežu na hrvatskom i engleskom jeziku. Sve odabrane riječi biti će odabrane tako da su poznate ispitanicima, ali da nisu visoko frekventne.

Postupak. U eksperimentu 6 testirati će se opaženi asimetrični odnos leksičke i konceptualne razine procesiranja kada je pred govornike drugog jezika stavljen veći zahtjev. Odnosno, kada moraju pristupiti dvjema ili trima riječima u pamćenju sukcesivno. Jedna razina će biti broj riječi koji se treba prevesti; dvije ili tri riječi, gdje će u situaciji od dvije riječi biti uključena imenica i pridjev, a u situaciji s tri riječi biti će uključiti glagol, imenica i pridjev koji će se slagati u rodu broju i padežu. Drugi faktor koji će se ispitati biti će smjer prijevoda; iz

materinog jezika u strani jezik (L1->L2), i obrnuto (L2->L1). Treći faktor je razina uspješnosti u engleskom jeziku; fluentniji i manje fluentni govornici engleskog jezika. Podražajni materijal eksperimenta činit će pridjev+imenica ili glagol+pridjev+imenica koji će se slagati u rodu, broju i padežu na hrvatskom i engleskom jeziku. Sve odabrane riječi biti će odabrane tako da su poznate ispitanicima, ali da nisu visoko frekventne.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Područje dvojezičnosti postaje sve važnije zbog povećane potrebe za učenjem stranih jezika, i činjenice da je sve veći broj ljudi danas dvojezičan. Glavni doprinos trebala bi biti mogućnost generalizacije predloženih modela na novi par jezika koji dosad nije proučavan. Također, važna je i praktična primjena jer bolje razumijevanje procesa usvajanja jezika i organizacije memorije kod fluentnih i manje fluentnih dvojezičnih govornika može dati smjernice o efikasnijim metodama poučavanja i materijalima koje treba prilagoditi razini znanja učenika.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Altarriba, J., Mathis, K. M. (1997). Conceptual and lexical development in second language acquisition. *Journal of Memory and Language*, 36 (4), 550-568.

Chen, H. C., Ho, C. (1986). Development of Stroop interference in Chinese-English bilinguals. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, & Cognition*, 12, 397-401.

Chen, H. C., Leung, Y. S. (1989). Patterns of lexical processing in a nonnative language. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory and Cognition*, 15 (2), 316-325.

Dijkstra, T., Van Heuven, W.J. B. (2002). The architecture of the bilingual word recognition system: From identification to decision. *Bilingualism: Language and Cognition*, 5, 175-197.

Hahne, A. (2001). What's different in second-language processing? Evidence from event-related potentials. *Journal of Psycholinguistic Research*, 30, 251-266.

Hahne, A. i Friederici, A. D. (2001). Processing a second language: Late learners' comprehension mechanisms as revealed by event-related brain potentials. *Bilingualism: Language and Cognition*, 4, 123-141.

Heredia, R. R. (1996). Bilingual Memory: A Re-Visited Version of the Hierarchical Model of Bilingual Memory. The newsletter of the Center for Research in Language, 10(3) (<http://crl.ucsd.edu/newsletter/10-3/>)

Kerkhofs, R. i Dijkstra, T., Chwilla, D. J., de Bruijn, E. R. A. (2006). Testing a model for bilingual semantic priming with interlingual homographs: RT and N400 effects. *Brain Research*, 1068, 1, 170-183.

Kroll, J. F., Curley, J. (1988). Lexical memory in novice bilinguals: The role of concepts in retrieving second language words. U: P. M. Gruneberg i R. Sykes (Ur.), *Practical aspects of memory* (vol. 2, str. 389-395). London: Wiley.

Kroll, J. F. i Dussias, P. E. (2004). The comprehension of words and sentences in two languages. U T. Bhatia i W. Ritchie (Ur.), *The Handbook of Bilingualism* (str. 169- 200). Oxford, UK: Blackwell Publishers.

Kroll, J.F., Sholl, A. (1992). Lexical and conceptual memory in fluent and non-fluent bilinguals. U Harris, R.J. (ur.), *Cognitive Processing in Bilinguals*. North-Holland: Amsterdam.

Kroll, J. F., Stewart, E. (1994). Category interference in translation and picture naming: Evidence from asymmetric connections between bilingual memory representations. *Journal of Memory and Language*. 33, 149-174.

Kroll, J. F. i De Groot, A. M. B. (1997). Lexical and conceptual memory in the bilingual: Mapping form to meaning in two languages. U De Groot, A. M. B., Kroll, J. F. (ur.). *Tutorials in bilingualism: Psycholinguistic perspectives*, str. 169-199. Mahwah, NJ: Erlbaum.

Palmer, S. D., van Hooff, J. C. i Havelka, J. (2010). Language representation and processing in fluent bilinguals: Electrophysiological evidence for asymmetry mapping in bilingual memory. *Neuropsychologia*, 48, 1426-1437.

Pavlenko, A. (2009). Conceptual representation in the bilingual lexicon and second language vocabulary learning. U A. Pavlenko (ur.) *Bilingual mental lexicon: Interdisciplinary approaches* (str. 125-160). Bristol, UK: Multilingual Matters.

Potter, M. C., So, K. F., Von Eckardt, B., Feldman, L. B. (1984). Lexical and conceptual representation in beginning and more proficient bilinguals. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*, 23, 23-38.

Weber-Fox, C. M. i Neville, H. J. (1996). Maturational constraints on functional specializations for language processing: ERP and behavioral evidence in bilingual speakers. *Journal of Cognitive Neuroscience*, 8(3), 231-256.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

5000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	Metacognition in Category Learning, Thinking and Comprehension
	Voditelj projekta	prof. dr. sc. Dražen Domijan
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)	2.2.2015.	

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
prof. dr. sc. Dražen Domijan

Potpis _____
Tanja Gulan, profesor psihologije

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 10.02.2015.

Potpis _____
Tanja Gulan, profesor psihologije

**Co-operation Agreement for an International Dual Doctorate
Between the University of Zagreb and KU Leuven
With award of a Double Doctoral Diploma**

The following parties

- The University of Zagreb
represented by Professor Damir Boras, Rector,
with registered office at Trg Marala Tita 14, HR-10000 Zagreb (Croatia)

and

- KU Leuven,
represented by Professor Rik Torfs, Rector,
with registered office at Oude Markt 13, B-3000 Leuven (Belgium)

hereinafter 'the *partner institutions*'
and

- Ms. Jasmina Tomas, hereinafter 'the doctoral candidate',

hereinafter, the afore-mentioned shall be referred to jointly as '*the parties*',

have,

- Account being taken of the Codex Higher Education, codified on 11 October 2013;
- Account being taken of the resolution of the Flemish Government of 11 June 2004 for the stipulation of the form of degrees and the content of the accompanying degree supplement form issued by the institutions of higher education in Flanders, and in particular appendices 5 and 6;
- Account being taken of the University Regulations concerning pre-doctoral studies and the pre-doctoral examination; doctoral research and the doctorate; the doctoral programme and the doctoral school of the KU Leuven, approved by the Academic Council on 13 November 2006, as amended in July 2013;
- Account being taken of the Regulations for International Dual Doctorates (Cotutelle de Thèse), pursuant to the Article 21 of the Statute of the University of Zagreb (May 29, 2008);
- Account being taken of the Regulations on Doctoral Studies, pursuant to the Article 21 of the Statute of the University of Zagreb (April 20, 2010);
- Account being taken of the Faculty's doctoral programme regulations, approved by the executive committee of the group on 11 October 2012;
- Account being taken of the willingness of professors Prof. dr. Darja Maslić Seršić and Prof. dr. Hans De Witte to accept the responsibilities of supervising the joint doctorate in execution of this agreement;

agreed the following:

Article 1. – SUBJECT: JOINT SUPERVISION AND AWARDING OF A DOCTORAL DEGREE.

The partner institutions agree that they shall be jointly responsible for the supervision of the doctoral candidate's doctoral research and that they shall be jointly responsible for organising the doctoral examination and the awarding of the doctoral degree.

The doctoral candidate's personal information:

Name and first name: Tomas Jasmina
Date of birth: 20/01/1988
Place of birth: Karlovac, Croatia
Nationality: Croatian

Article 2. – SUPERVISION OF THE DOCTORAL CANDIDATE

The doctoral candidate's supervisors shall be:

At the University of Zagreb

- Name: Professor Darja Maslić Seršić
- Faculty or Department: Faculty of Humanities and Social Sciences – Department of Psychology
- Position: Full Professor

At KU Leuven:

- Name: Professor Hans De Witte
- Faculty or Department: Faculty of Psychology and Educational Sciences
- Position: Full Professor

Concrete involvement of both partner institutions in the dual doctorate will be evidenced by the joint publications of the doctoral candidate: the supervisors of both partner institutions will be coauthors of the publications or at least both partner institutions are referenced to by mentioning the affiliation.

Article 3. – SUBJECT OF THE DOCTORAL DISSERTATION.

The subject of the doctoral dissertation shall be: Investigating relationships between job insecurity, perceived employability and well-being: The role of organizational culture.

Article 4. – ADMISSION TO THE DOCTORAL PROGRAMME.

The doctoral candidate has received permission to enrol in the doctoral programme from the relevant partner institutions:

- From the University of Zagreb on January 21, 2013
- From KU Leuven on February 21, 2014

Article 5. – ENROLMENT AND ENROLMENT FEES.

The doctoral candidate will be compulsory enrolled at both Universities, at the Doctoral Programme of the Faculty of Psychology and Educational Sciences (KU Leuven) and Postgraduate Doctoral Study Programme in Psychology (University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences) and will benefit from insurance and social protection policies of the two countries. The candidate will pay the enrolment fees exclusively to the University of Zagreb.

The doctoral candidate shall (re-)enrol at each partner institution every year. She shall pay the enrolment fees stipulated by the University of Zagreb for the doctoral programme to the University of Zagreb and shall be exempt from paying enrolment fees to KU Leuven.

Article 6. – DURATION OF THE DOCTORATE.

The time period of the doctoral research, including the writing of a doctoral dissertation, shall last, in principle, 6 years, starting with the academic year 2012/2013). In the event that it is necessary, the period may be extended by mutual consent, account being taken of the applicable regulations at each partner institution.

Article 7. – RESIDENCE AND RESEARCH PERIODS.

The doctoral candidate shall spend research periods, either alternately or successively, at each of the partner institutions. The delineation of the research periods shall occur by mutual consent between the doctoral student and the supervisors. The supervisors shall ensure that the doctoral candidate spends at least 6 months conducting research at KU Leuven.

Article 8. – FINANCIAL STIPULATIONS.

Contributing to the expenses of the doctoral candidate who is conducting research at each of the partner institutions and attending (inter)national conferences, shall be discussed and agreed upon by the mutual consent of the supervisors at both the partner institutions.

Article 9. – INSURANCE.

The doctoral candidate shall comply with the obligation to take the necessary steps to be covered by health insurance. By enrolling as a doctoral candidate at both partner institutions every year, she shall be in compliance with her physical injuries and civil liability insurance during the execution of her activities related to doctoral research at the partner institutions concerned.

Article 10. – DOCTORAL DISSERTATION.

The doctoral dissertation shall be written in English. The doctoral dissertation shall also contain supplements in Croatian, according to the regulations of both Universities.

Article 11. – PROTECTION OF RESEARCH RESULTS AND COPYRIGHT LAWS.

The copyright established by the doctoral candidate in the course of conducting doctoral research is subject to the Regulations Concerning the Copyright of Doctoral Dissertations at KU Leuven. In the event that the University of Zagreb enforces comparable regulations, the doctoral candidate shall comply with both regulations, in as far as there is no contradiction between the two.

For the application of the following paragraph, 'findings' are considered to be potentially patentable inventions, products of cultivation, designs and models, topographies of semiconductor products, computer programmes and databases.

The property rights of findings resulting from research conducted by the doctoral candidate shall belong to: both institutions in equal shares, by which the exploitation of the findings shall be subject to the agreement of both institutions.

The institution which takes the initiative to submit a patent application, or any other form of protection for which formalities must be observed, shall inform the competent office of the other institution of this intention in sufficient time and at the very latest at the same time as the application is submitted.

Both institutions grant one another an irrevocable, worldwide, non-exclusive and free licence to use the research results obtained for any objectives related to research or education.

The applicable regulations at each institution concerning intellectual property rights remain in force.

Article 12. – DEFENCE OF THE DOCTORAL DISSERTATION.

The public defence of the doctoral dissertation shall take place in English at the University of Zagreb, but shall be recognised by all institutions concerned.

A copy of the report of the examination committee shall be provided to the bodies at each of the partner institutions that are responsible for the administration related to the candidate concerned and their degrees.

Article 13. – EXAMINATION COMMITTEE FOR THE DOCTORAL EXAMINATION.

The examination committee for the doctoral examination (doctoral dissertation and defence of the dissertation) shall be composed by mutual consent of the partner institutions. The supervisors from each partner institution need to reside in this examination committee. Specifically the defence committee shall consist of 5 members, of which 2 members shall be from each partner institution, 1 committee member will not be a teacher / employee at the doctoral programme / school enrolled by the doctoral candidate.

The costs (travel and accommodation) incurred by the international travel of the thesis supervisors and the members of the defence committee shall be paid by the University of Zagreb. Travel expenses must be announced one year in advance and approved by the University of Zagreb.

Article 14. – QUALIFICATION.

In the event that the doctoral candidate passes the joint doctoral examination, each of the partner institutions shall award her their own separate doctoral diploma which shall confer upon her the following degrees:

- Doctor of Social Sciences, Scientific Field Psychology, from the University of Zagreb
- Doctor of Psychology (PhD) from KU Leuven

The texts of both diplomas will also include an indication of the dual doctorate with reference to the names of both partner institutions.

Article 15. – DOCTORAL REGULATIONS.

By signing this agreement, the doctoral candidate and the supervisors pledge to act in accordance with the doctoral regulations enforced at each of both of the partner institutions; both the central university stipulations as well as the additional stipulations of the doctoral school and/or relevant faculty. In the event of contradictory stipulations, it shall be decided by mutual consent which regulations shall apply.

Article 16. – ENFORCEMENT AND PERIOD OF VALIDITY OF THE AGREEMENT.

This agreement shall take effect on the date of the last signature and shall end at the end of the academic year 2017/2018 in which the doctoral candidate defends the doctoral dissertation publicly. The agreement may be terminated earlier in the event that the doctoral researcher makes insufficient progress.

Article 17. – CONCLUSION

This agreement is drawn up in 7 originals in English, which has binding legal force.

<p>Date:</p> <p>Professor Damir Boras, Rector University of Zagreb</p>	<p>Date:</p> <p>Professor Rik Torfs, Rector KU Leuven</p>
<p>Date:</p> <p>Professor Dinka Čorkalo Biruški Chair of Doctoral program in psychology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb</p>	<p>Date:</p> <p>Professor Pol Ghesquière Chair of KU Leuven Doctoral School Humanities and Social Sciences</p>
<p>Date:</p> <p>Professor Vlatko Previšić, Dean of Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb</p>	<p>Date:</p> <p>Professor Rudi D'Hooge, Vice-dean of Research Faculty of Psychology and Educational Sciences, KU Leuven</p>
<p>Date:</p> <p>Professor Darja Maslić Seršić Supervisor University of Zagreb</p>	<p>Date:</p> <p>Professor Hans De Witte, Supervisor KU Leuven</p>
<p>Date:</p> <p>Ms. Jasmina Tomas, Doctoral candidate</p>	

Doctoral Cotutelle Agreement – Cotutelle de thèse

(it.) **Accordo di Cotutela di Tesi - Cotutelle de thèse**

(hrv.) **Ugovor o dvojnomo doktoratu – Cotutelle de thèse**

In accordance with:

In conformità con:

U skladu s:

the Regulations on Doctoral Studies and Regulations for International Dual Doctorates (Cotutelle de Thèse) of the University of Zagreb, and Regulations for the PhD program of the University of Perugia, issued with the Decree n. 1548 on the August 7th, 2013,

Il Regolamento degli studi del dottorato e il Regolamento del doppio titolo del dottorato (Cotutelle de Thèse) dell'Università di Zagabria, ed il Regolamento per i corsi di dottorato dell'Università di Perugia emanato con D.R. n. 1548 del 7/08/2013,

Pravilnikom o doktorskim studijima i Pravilnikom o međunarodnim dvojnomo doktoratima (Cotutelle de Thèse) Sveučilišta u Zagrebu, i Pravilnika o doktorskim studijima Sveučilišta u Perugi, objavljen dekretom br. 1548 dana 7. kolovoza 2013.,

co-operation partners:

i partner in cooperazione:

partneri u suradnji:

the **University of Zagreb**, Trg maršala Tita 14, HR-10000 Zagreb, Croatia, represented by **Professor Damir Boras, Rector** and the **University of Perugia**, Piazza Università 1, 06123 Perugia (PG), Italy, represented by **Professor Franco Moriconi, Rector**

l'**Università di Zagabria**, Trg maršala Tita 14, HR-10000 Zagreb, Croazia, rappresentata dal **rettore prof. Damir Boras** e l'**Università degli Studi di Perugia**, Piazza Università 1, 06123 Perugia (PG), Italia, rappresentata dal **rettore prof. Franco Moriconi**

Sveučilište u Zagrebu, Trg maršala Tita 14, HR-10000 Zagreb, Hrvatska, predstavljeno od strane **profesora rektora Damira Borasa**, i **Sveučilište u Perugi** predstavljeno od strane **profesora rektora Franca Moriconija**

agree with the stipulations detailed below which apply to the setting up a doctorate cotutelle.

concordano con le disposizioni descritte in seguito che si applicano a realizzare una co-tutela di tesi.

sklapaju ugovor po odredbama objašnjenima u nastavku, a koje se odnose na zasnivanje dvojnomo doktorata - Cotutelle de thèse.

PREAMBULE
INTRODUZIONE
UVOD

The objective of the procedure for a doctorate cotutelle that is put in place by the University of Zagreb and the University of Perugia is to establish and/or develop scientific co-operation between the researchers and the universities involved by supporting the mobility of doctoral candidates.

L'obiettivo della procedura per una co-tutela di tesi tra l'Università di Zagabria e l'Università degli Studi di Perugia è quello di stabilire e / o sviluppare la cooperazione scientifica tra i ricercatori e le università coinvolte per sostenere la mobilità dei dottorandi.

Svrha postupka za pokretanje dvojnog doktorata - Cotutelle de thèse na Sveučilištu u Zagrebu i na Sveučilištu u Perugi je uspostaviti i / ili razviti znanstvenu suradnju između znanstvenika i sveučilišta uključenih u mobilnost doktoranata.

First Part - Administrative Terms and Conditions
Parte Prima - Termini e Condizioni Amministrative
Prvi dio – pravni uvjeti i obveze

Art. 1 - The University of Zagreb and University of Perugia hereinafter referred to as the "Institutions", agree, in accordance with the applicable laws, rules and regulations in force in each of their respective countries and Institutions, to jointly organise a doctoral thesis supervision for the benefit of the following doctoral candidate:

Art. 1 - L'Università di Zagabria e l'Università degli Studi di Perugia, in seguito denominate "Istituzioni", concordano, nel rispetto delle leggi, norme e regolamenti in vigore in ciascuno dei rispettivi paesi e istituzioni, di organizzare congiuntamente una supervisione della tesi di dottorato per il beneficio del seguente dottorando:

Čl. 1 - Sveučilište u Zagrebu i Sveučilište u Perugi, u daljnjem tekstu navedeni kao "Institucije", slažu se da u skladu s važećim zakonima, pravilima i propisima koji su na snazi u svakoj od njihovih zemalja i institucija, zajednički organiziraju nadzor doktorskog rada u korist sljedećeg doktoranda:

PAVAO ŽITKO, 30.10.1987., Split, Croatia

nationality: Croatian

nazionalità: croata

državljanstvo: hrvatsko

who is in possession of all the requirements for his registration at the PhD course at the two universities.. At the University of Zagreb, the candidate will be registered in the PhD programme in "Philosophy" at the Department of Philosophy, Faculty of Humanities, University of Zagreb starting with the academic year 2014/2015. Starting from the academic year 2013/2014, Pavao Žitko is enrolled in the PhD programme in "Human Sciences", XXIX. cycle, "philosophical-pedagogical"

curricula at the University of Perugia. The candidate pays the fees at the University of Perugia and is exempt from such taxes at the University of Zagreb.

che risulta in possesso di tutti i requisiti richiesti per la sua iscrizione al dottorato di ricerca presso le due università. L'iscrizione sarà effettuata successivamente alla firma di questa convenzione e verrà ripetuta ogni anno presso le due università. Presso l'Università di Zagabria l'iscrizione sarà effettuata al dottorato di ricerca in "Filosofia" presso il Dipartimento di Filosofia, Facoltà di Lettere e filosofia, l'Università di Zagabria a partire dall'a.a. 2014/2015. A decorrere dall'a.a. 2013/2014 il dott. Pavao Žitko è regolarmente iscritto al dottorato di ricerca in "Scienze Umane", XXIX. ciclo, curricula "filosofico-pedagogico", presso l'Università degli Studi di Perugia. Il candidato paga le tasse di iscrizione presso l'Università degli Studi di Perugia ed è esente da tali tasse presso l'Università di Zagabria.

koji ispunjava sve potrebne uvjete za upis na doktorski studij na oba sveučilišta. Upis će se izvršiti nakon potpisivanja ovog ugovora i bit će ponovljen svake godine pri oba sveučilišta. Pri Sveučilištu u Zagrebu, upis će biti obavljen na Doktorski studij filozofije na Odsjeku za filozofiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu s početkom od akademske godine 2014/2015. Počevši od akademske godine 2013/2014, Pavao Žitko redovno je upisan na doktorski studij "Scienze Umane", XXIX. ciklus, "filozofsko-pedagoški" smjer Sveučilišta u Perugi. Kandidat plaća školarinu pri Sveučilištu u Perugi i oslobođen je iste pri Sveučilištu u Zagrebu.

(Provisional) Title of the Thesis or Topic: *The thought of Nicholas of Cusa: a fifteenth century's theoretical origin of Karl Jaspers' "Chiffer"*

(Provvisorio) Titolo della tesi o tema: *Il pensiero di Nicola Cusano: la radice teoretica quattrocentesca della "Chiffer" di Karl Jaspers*

(Privremeno) Naslov disertacije ili tema: *Misao Nikole Kuzanskoga: teoretsko i kasnosrednjovjekovno podrijetlo šifre Karla Jaspersa*

Art. 2 - The provisional duration for research and the writing of thesis shall be 3 years. If necessary such period can be prolonged in accordance with the rules in force at both Institutions.

Art. 2 - La durata prevista per la ricerca e per la stesura della tesi di dottorato è di 3 anni. Se necessario tale periodo può essere prolungato in base alle norme vigenti in entrambe le istituzioni.

Čl. 2 - Predviđeno vrijeme za istraživanje i pisanje disertacije je u trajanju od 3 godine. Ukoliko je potrebno, isto se može produžiti u skladu s pravilima na snazi pri objema institucijama.

Art. 3 - The research shall be done and the thesis written in alternating periods at both Institutions. The duration of such periods shall be co-decided by the two supervisors. At least 1 year of that time will be pursued at the University of Zagreb.

Art. 3 - La ricerca deve essere fatta e la tesi scritta in periodi alternati in entrambe le istituzioni. La durata di tali periodi è decisa da tutti i supervisori. Almeno un anno sarà trascorso presso l'Università di Zagabria.

Čl. 3 - Istraživanje će biti provedeno i rad napisan u naizmjeničnim razdobljima pri objema institucijama. Trajanje tih razdoblja bit će određeno od strane svih mentora. Najmanje 1 godinu kandidat će provesti na Sveučilištu u Zagrebu.

Art. 4 - For the period required for research and the writing of thesis, the doctoral candidate needs to assure coverage for social and health security during his stay at each of the two Institutions:

Insurance at the University of Zagreb: HZZO Croatian Health Insurance Fund

Insurance at the University of Perugia: Generali INA Assitalia. Insurance for Foreign Citizens

Art. 4 - Per il periodo necessario per la ricerca e per la stesura della tesi, il dottorando deve assicurare la copertura sociale e sanitaria durante il suo soggiorno in ciascuna delle due istituzioni:

Assicurazione all'Università di Zagabria: HZZO Fondo Assicurativo Croato

Assicurazione all'Università degli Studi di Perugia: Generali INA Assitalia. Copertura assicurativa Cittadini stranieri

Čl. 4 - Za razdoblje koje je potrebno za istraživanje i pisanje rada, doktorand mora prikazati pokrivenost za socijalnu i zdravstvenu sigurnost tijekom boravka pri svakoj od dvije institucije:

Osiguranje na Sveučilištu u Zagrebu: HZZO Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

Osiguranje na Sveučilištu u Perugi: Generali INA Assitalia. Osiguranje za strane državljane.

Second Part – Scientific Terms and Conditions

Seconda Parte - Termini e Condizioni della ricerca

Drugi dio – uvjeti znanstvenog istraživanja

Supervision

Supervisione

Mentorstvo

Art. 1 – At the University of Zagreb, Pavao Žitko will prepare his doctoral thesis under the supervision of

Prof. Lino Veljak, PhD, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Philosophy.

At the University of Perugia, Pavao Žitko will prepare his doctoral thesis under the supervision of

prof. Marco Moschini, Faculty of Educational Sciences, Department of Philosophy, Social, Human and Educational Sciences

Art. 1 – All'Università di Zagabria, Pavao Žitko preparerà la sua tesi di dottorato sotto la supervisione di

prof. Lino Veljak, Dipartimento di Filosofia.

All'Università degli Studi di Perugia, Pavao Žitko preparerà la sua tesi di dottorato sotto la supervisione di:

prof. Marco Moschini, Facoltà di Scienze della Formazione, Dipartimento di Filosofia, Scienze Sociali, Umane e della Formazione

Čl. 1 – Na Sveučilištu u Zagrebu, Pavao Žitko će pripremiti svoju doktorsku disertaciju pod mentorstvom:

prof. dr. Lino Veljak, Odsjek za Filozofiju.

Na Sveučilištu u Perugi, Pavao Žitko će pripremiti svoju doktorsku disertaciju pod mentorstvom:

prof. dr. Marco Moschini, Fakultet formacijskih znanosti, Odsjek za Filozofiju, Društvene studije, Humanističke i Obrazovne

Each supervisor undertakes to fully perform his/her duties towards the candidate and to evaluate - by means of separate and individual written reports - the doctoral thesis. A written statement on completion of the doctoral thesis signed by both supervisors is required.

Ogni supervisore si impegna a svolgere pienamente il suo / i suoi doveri verso il candidato e di valutare la tesi di dottorato attraverso relazioni scritte, separate ed individuali. È necessaria una dichiarazione scritta e firmata da tutti i supervisori al termine della stesura della tesi di dottorato.

Svaki od mentora prihvaća da će odraditi sve svoje obveze prema kandidatu i da će ocijeniti njegovu disertaciju preko odvojenih i individualnih pismenih izvješća. Nužno je pismeno izvješće o završetku doktorske disertacije, potpisano od strane svih mentora.

Defence of the Thesis

Discussione della tesi

Obrana disertacije

Art. 1 – The thesis will be written in Italian language and the extended summary in Croatian and English language; the defence of the thesis will take place in Italian. The thesis will be finalized with a public defence of the thesis work at the University of Perugia. The outcome of the defence of the thesis will be submitted by both universities.

Art. 1 - La tesi sarà scritta in lingua italiana e un ampio riassunto in lingua inglese e in lingua croata; la discussione della tesi si svolgerà in lingua italiana. La tesi si concluderà con una discussione pubblica del lavoro di tesi presso l'Università degli Studi di Perugia. L'esito della discussione sarà sottoscritto da entrambe le Università.

Čl. 1 – Doktorska disertacija bit će napisana na talijanskom jeziku, a opširni sažetak rada na engleskom i hrvatskom jeziku. Obrana disertacije obaviti će se na talijanskom jeziku. Disertacija će biti privedena kraju javnom obranom rada i to pri Sveučilištu u Perugi. Rezultat obrane rada bit će ovjeren od strane obaju Sveučilišta.

Art. 2 – The defence committee shall consist at least of 3 members, of which 1 member from each partner institution and 1 external member who is not a member of the doctoral programme / school enrolled by the doctoral candidate. Supervisors can participate in the defence, but cannot participate in the evaluation procedure.

Art. 2 – La commissione giudicatrice sarà costituita da almeno 3 membri, di cui 1 membro di ogni istituzione partner e 1 membro esterno che non è membro del corso di dottorato / scuola in cui il candidato è iscritto. I supervisori possono partecipare alla discussione, ma non possono partecipare alla procedura di valutazione.

Čl. 2 – Komisija obrane rada sastojat će se od najmanje 3 člana, od kojih po 1 član s obaju partnerskih sveučilišta i jedan vanjski član koji nije predavač / zaposlenik dokorskog studija / škole pri kojoj je upisan kandidat. Mentori mogu prisustvovati obrani, ali ne i u postupku vrednovanja

rada.

Art. 3 – The costs (travel and accommodation) incurred by the international travel of the thesis supervisors and the members of the defence committee shall be paid by their respective institution.

Art. 3 - Le spese (di viaggio e di soggiorno) sostenute dai supervisori della tesi e dai membri della commissione per i loro spostamenti internazionali sono a carico delle loro corrispettive istituzioni.

Čl. 3 – Troškovi (puta i smještaja) vezani za međunarodna putovanja mentora i članova komisije bit će plaćeni od strane njihovih odgovarajućih institucija.

Art. 4 – Each of the two Institutions undertakes to award a doctoral degree for the same thesis following a favourable report issued by the defence committee and according to the usual procedures in each of the two universities / countries.

Art. 4 - Ciascuna delle due istituzioni si impegna a rilasciare un diploma di dottorato per la stessa tesi a seguito di una relazione positiva rilasciata dalla commissione e secondo le consuete procedure in ciascuna delle due università / paesi.

Čl. 4 – Svaka od dviju institucija obvezuje se dodijeliti doktorsku diplomu za isti rad nakon pozitivnog izvješća koje je objavila komisija i prema uobičajenim postupcima na svakom od dva sveučilišta / zemalja.

Third Part – Conclusion

Parte terza - Conclusione

Treći dio - Zaključak

Art. 1 – Doctoral candidate shall observe the rules and regulations of both Institutions.

Art. 1 – Il dottorando deve conoscere quanto prescritto dai regolamenti di entrambe le istituzioni.

Čl. 1 – Doktorand se treba upoznati s pravilima i propisima obaju Institucija.

Art. 2 – The contracting Institutions undertake to notify each other of all the information and documentation useful for the purposes of organising the doctorate cotutelle that is the subject matter of this present agreement.

Art. 2 – Le istituzioni in accordo si impegnano a comunicare tra di loro tutte le informazioni e a consegnare tutta la documentazione utile per le finalità di gestione della co-tutela di tesi che è l'oggetto del presente accordo.

Čl. 2 – Ugovorne institucije obvezuju se da će se uzajamno obavijestiti o svim informacijama i o svojoj dokumentaciji nužnima za potrebe organiziranja dvostrukog doktorata - Cotutelle de thèse koji je predmet ovog sporazuma.

Art. 3 – The presentation, deposit and reproduction of the thesis shall be done in each and every country in accordance with the applicable regulations in force. The protection of the subject matter of the thesis and likewise the publication, exploitation and protection of the results obtained by the candidate's research in the contracting Institutions shall be subject to the applicable law in force and guaranteed in compliance with the specific procedures in this regard of each of the

countries involved in the doctorate cotutela. If requested, the provisions in connection with intellectual property rights may be agreed in specific protocols or documents and according to the institutional rules.

Art. 3 – La presentazione, il deposito e la riproduzione della tesi sono realizzate in ogni paese in conformità con le normative vigenti. La tutela della materia della tesi e allo stesso modo la pubblicazione, lo sfruttamento e la protezione dei risultati ottenuti dalla ricerca del candidato presso le Istituzioni in accordo sono soggetti alle leggi ad essi pertinenti e in vigore e garantiti nel rispetto delle procedure specifiche di ciascuno dei paesi coinvolti nella co-tutela di tesi. Se richiesto, le disposizioni relative ai diritti di proprietà intellettuale possono essere concordate in protocolli o in documenti specifici e secondo le regole istituzionali.

Čl. 3 – Predstavljanje, polog i reprodukcija teze trebaju biti obavljani u svakoj zemlji u skladu s važećim propisima. Zaštita predmeta rada, kao i publikacija, korištenje i zaštita rezultata dobivenih istraživanjem kandidata u ugovornim ustanovama, podliježu važećim zakonima koji su na snazi i koji su garantirani u skladu sa specifičnim postupcima u tom pogledu i to svake od zemalja uključenih u dvojni doktorat - Cotutelle de thèse. Ukoliko je potrebno, odredbe vezane za prava intelektualnog vlasništva mogu se ugovoriti u specifičnim protokolima i dokumentima, te u skladu s institucionalnim pravilima.

Art. 4 – This agreement shall be effective as and from the date of its execution by the authorised representative of each contracting Institution and shall be valid until its expiration date according to Art. 2 of this Agreement. In case that the candidate does not register in one or other of the contracting Institutions, renounces in writing or he/she is not authorised to continue to research and write the thesis by virtue of a decision made by one of the two thesis supervisors, the contracting Institutions shall jointly and without delay terminate this agreement.

Art. 4 - Questo accordo sarà effettivo in e dalla data della sua stipulazione da parte del rappresentante autorizzato di ciascuna delle Istituzioni in accordo e sarà valido fino alla data di scadenza ai sensi dell'art. 2 del presente accordo. Nel caso in cui il candidato non si iscrive in una o l'altra delle Istituzioni in accordo, rinuncia in forma scritta o non è autorizzato a continuare la ricerca e a scrivere la tesi in virtù di una decisione presa da uno dei relatori della dissertazione, le Istituzioni in accordo recederanno dal presente accordo congiuntamente e senza posticipazioni.

Čl. 4 – Ovaj ugovor stupa na snagu na dan i od dana njegovog potpisivanja od strane ovlaštenog predstavnika svake ugovorne ustanove i vrijedi do datuma isteka u skladu s čl. 2. ovog Ugovora. U slučaju da se kandidat ne upiše na jednu ili na drugu od ugovornih ustanova, da odustane u pisanom obliku ili da isti nije ovlašten provoditi daljnje istraživanje ili pisanje rada na temelju odluke jednog od mentora, Ugovorne Institucije će zajednički i bez odgode raskinuti ovaj ugovor.

Art. 5 – This agreement is drawn up in 7 originals, in English, Italian and Croatian language. If there is any discrepancy between two versions, the English version will prevail.

Art. 5 – Il presente accordo è redatto in 7 originali, in lingua inglese, italiana e croata. In caso di discordanza tra le versioni, la versione inglese prevarrà.

Čl. 5 – Ovaj ugovor je sastavljen u 7 izvornika, na engleskom, talijanskom i hrvatskom jeziku. Ako postoje bilo kakve nepodudarnosti između ovih verzija, engleska verzija će prevladati.

In Zagreb, on:

A Zagabria, in data:

U Zagrebu, dana:

University of Zagreb / Università di Zagabria / Sveučilište u Zagrebu

prof. dr. Damir Boras,

Rector / Rettore / Rektor

Signature, Stamp

Faculty of Humanities and Social Sciences / Facoltà di Lettere e filosofia / Filozofski fakultet

Prof. Vlatko Previšić, PhD,

Dean / Preside della Facoltà / Dekan

Signature

Supervisor at the University of Zagreb / Supervisore all'Università di Zagabria / Mentor na Sveučilištu u Zagrebu

Prof. Lino Veljak, PhD

Signature

In Perugia, on:

A Perugia, in data:

U Perugi, dana:

University of Perugia / Università degli Studi di Perugia / Sveučilište u Zagrebu

prof. Franco Moriconi

Rector / Rettore / Rektor

Signature, Stamp

Coordinator of the PhD course in “Human Sciences”, XXIX. cycle / Coordinatore del dottorato di ricerca in “Scienze Umane”, XXIX. ciclo / Koordinator doktorskog studija “Scienze Umane”, XXIX. ciklus

prof. Hermann Dorowin

Signature

Referent of the "philosophical-pedagogical" curricula / Referente del curricula "filosofico-pedagogico" / Referent za "filozofsko-pedagoški" smjer

prof.ssa Furia Valori

Signature

Supervisor at the University of Perugia / Mentore all'Università di Perugia / Mentor na Sveučilištu u Perugi

prof. Marco Moschini

Signature

Doctoral candidate / Dottorando / Doktorant

Pavao Žitko

Signature

FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA POVIJEST
Vijeće poslijediplomskog
studija hrvatske povijesti
Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

Zagreb, 22. siječnja 2015.

Vijeće za poslijediplomske studije
Referada za poslijediplomske studije
- ovdje

Iva Salopek Bogavčić
Kuzminečka 55
10000 Zagreb
iva.salopek.bogavcic@gmail.com

Predmet: Iva Salopek Bogavčić - molba za odgodu obrane doktorskog rada

Poštovani,

sukladno smjernicama Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta u Zagrebu, od 23. srpnja 2012. godine, za postupanje prilikom molbi za iznimno produženje rokova za studente poslijediplomskih znanstvenih studija (prije Bolonje), predviđa se mogućnost iznimnog produženja roka za obranu doktorskog rada studentima koji obveze nisu izvršili zbog opravdanih, važnih medicinskih razloga.

Doktorandica Iva Salopek Bogavčić predala je doktorski rad u postupak ocjene, nakon što je izvršila sve propisane obveze u studiju. Od povjerenstva za ocjenu rada primila je primjedbe i prijedloge za doradu te se obvezala dovršiti i predati rad u zadanom roku, odnosno do kraja zimskog semestra 2014/15. godine. Zbog iskrsnulih medicinskih razloga to nije bila u stanju učiniti. Dana 16. prosinca 2014. poslala je molbu za produženje roka za obranu doktorskog rada praćenu opsežnom medicinskom dokumentacijom koja svjedoči o hospitalizaciji, rizičnoj trudnoći (od kolovoza 2014. godine) i drugim medicinskim razlozima za kašnjenje. U konzultacijama s mentorom (dr. sc. Željko Holjevac, izv. prof.) te s članom povjerenstva koji je pročitao prvu verziju doktorskog rada (dr. sc. Damir Agičić, red. prof.) iskristaliziralo se mišljenje da kolegici Ivi Salopek Bogavčić treba produžiti rok za predaju dorađenog doktorskog rada do kraja 2015. godine. Stoga molim Vijeće da na temelju medicinske dokumentacije uvaži kolegičinu molbu te da joj produži rok za predaju rada najkasnije do kraja 2015. godine.

S poštovanjem,

dr. sc. Nataša Štefanec, izv. prof.